

[illegible]

N. Inno.
1196

ipse 3 q' filius d' d' b' no potuit no mori d' uelle no mori p' p' de n' g' i
ne uatq' no p' g' t' n' ulla p' otia q' suadi a' uolendi suae uita su
a' i' m' o' r' e' s' s' i' m' i' t' a' b' i' l' i' t' a' s' b' o' l' u' t' e' q' s' e' p' o' t' e' s' e' a' d' h' c' h' o' r' e' s' u' t
i' e' a' d' u' o' l' u' t' e' p' r' e' u' i' a' n' s' m' o' d' e' r' e' a' d' h' c' e' n' i' u' a' l' i' u' t' i' o' d' i' u' i' s' i' t' a' s' u' a'
p' r' u' i' t' a' s' p' u' t' q' o' p' e' d' e' t' s' i' a' d' h' c' o' r' e' s' t' a' u' i' a' t' o' s' s' i' h' u' a' n' a' n' o' p' o' s' s' i'
n' a' f' a' c' i' t' d' i' u' i' a' z' s' i' d' i' u' i' e' m' i' n' i' m' e' q' u' e' n' z' e' x' h' i' b' e' t' h' u' a' n' a' z' n' o' a'
l' i' u' s' a' t' q' a' l' i' u' s' s' i' d' e' i' p' e' e' s' s' i' q' u' t' z' p' p' s' t' e' e' x' i' s' t' e' s' p' h' i' s' t' o' r' i' a' s' o' l' u' e' t'
q' u' i' d' e' b' a' t' z' p' d' i' u' i' a' s' p' o' s' s' i' q' e' x' p' e' d' i' e' b' a' t' d' e' m' q' u' i' d' o' a' p' p' o' s' i' d' e' s'
m' u' l' t' a' f' a' z' u' t' d' i' l' l' a' p' o' s' s' i' a' s' s' u' m' u' n' e' q' u' i' d' a' r' e' d' i' d' i' t' i' l' l' u' m' o' r' t' i' u' m'
i' i' q' u' e' l' l' i' q' u' a' d' m' o' r' t' e' p' p' h' i' a' z' d' i' q' d' i' l' l' o' d' i' x' i' t' o' b' l' a' t' q' z' q' u' i' p' e' n' o'
l' i' u' t' d' i' d' i' c' a' t' q' u' i' n' a' f' u' i' t' f' i' d' e' s' e' q' u' i' d' e' c' a' t' i' t' a' f' i' n' i' t' e' s' s' i' d' e' r' e'
d' i' d' B' o' l' d' s' a' n' i' s' f' e' a' s' t' i' i' n' e' n' o' p' o' s' s' e' p' b' a' i' u' l' l' a' n' a' t' e' m' o' r' t' e' p' u' b'
i' s' e' n' e' p' e' n' i' t' z' u' t' i' f' a' c' i' e' s' i' p' t' i' u' m' e' x' t' i' t' i' s' s' e' R' e' s' t' a' t' i' n' i' c' d' i'
c' e' q' u' o' m' o' d' o' i' n' t' a' z' s' o' l' u' a' d' o' p' p' a' t' i' s' h' o' r' i' u' z' q' u' o' d' e' b' u' i' t' x' o' z' n' o'
d' e' b' u' i' t' p' a' t' i' A' n' s' e' l

425-6
i' p' p' e' i' n' s' t' i' c' i' a' p' u' n' g' u' t' e' o' c' c' i' d' i' n' o' n' e' a' d' h' o' r' e' d' i' m' i' t' a' p' u' a' d' e'
d' i' t' a' n' n' o' i' t' e' l' l' i' g' q' u' i' i' n' u' r' i' a' s' z' q' u' i' e' l' i' a' s' a' t' q' m' o' r' t' e' a' u'
a' s' a' i' l' a' c' i' u' b' i' s' i' b' i' p' p' e' n' i' s' t' i' q' u' i' o' b' e' d' i' e' t' s' u' a' b' a' t' i' l' l' a' t' a' s' b' e' n' i' g'
p' a' a' s' u' s' t' i' n' u' i' t' e' x' m' e' d' e' t' h' o' r' i' b' z' q' u' e' p' p' e' n' u' l' l' a' i' q' u' o' d' a' q' s' e' n' t' i' e'
p' o' s' s' i' t' a' m' i' s' t' i' c' i' a' q' d' e' b' e' t' s' u' a' d' u' e' t' q' u' i' n' e' d' i' s' s' i' s' i' p' u' n' p' o' t' e'
a' a' p' u' a' m' o' r' t' e' p' t' a' l' i' t' a' i' l' l' a' t' a' d' i' n' a' s' s' i' B' o' l' d' u' i' q' u' i' n' u' l' l' a' n' a' t' e'
h' e' e' x' o' m' i' p' e' d' e' d' i' t' q' u' i' n' u' l' l' a' a' u' a' d' u' e' t' u' e' z' i' o' h' e' s' b' a' p' t' i' s' p' r' a' d' u' e'
t' u' a' u' m' o' r' t' e' d' i' u' i' a' f' o' r' t' i' t' m' o' r' t' e' p' u' i' t' s' u' s' t' i' n' e' t' e' s' i' d' i' s' s' i' c' a' t' d' e'
d' i' s' s' e' n' o' s' t' r' u' i' t' A' n' s' e' l' n' u' l' l' a' q' u' i' n' u' i' d' o' p' e' r' i' u' d' o' d' e' d' i' t' q' u' i' a' l' i' q' u' i'
n' a' t' e' p' r' a' i' s' n' o' e' a' t' a' s' o' l' u' i' t' q' u' i' n' o' d' e' b' a' t' e' x' p' e' r' i' e' n' e' p' o' t' e' p' r' o' b'
t' u' l' i' t' q' u' i' n' u' l' l' a' n' a' t' e' u' i' d' u' i' t' a' m' i' s' s' i' u' r' e' a' t' z' s' o' l' u' i' t' p' p' r' o' i' b' z' q' u' i' p' p' e' n' o'
d' e' b' a' t' e' x' a' p' p' e' r' i' e' n' t' i' o' n' a' g' d' e' d' i' t' e' x' m' i' n' u' n' i' p' s' i' s' q' u' i' a' l' i' q' u' i' i' q' u' i' s' t' a'
t' e' r' a' m' i' s' s' i' u' r' z' p' r' e' i' p' o' r' e' d' d' e' d' o' a' u' i' o' p' o' s' t' u' l' i' n' o' d' u' b' i' t' z' q' u' i' n' u' l' l' a'
t' e' z' a' p' p' e' r' i' d' i' g' e' t' a' c' o' g' e' t' p' a' r' e' q' u' i' n' u' p' e' n' a' d' e' b' a' t' t' a' p' r' o' p' r' i' a'
i' n' t' a' y' i' n' o' r' e' y' i' n' t' a' s' p' r' o' n' a' t' a' n' t' a' n' o' l' u' i' t' e' d' e' d' i' t' B' o' l' d' a' u' i' l'
t' u' p' r' i' q' u' a' s' d' e' s' i' d' i' o' m' e' o

u' t' u' e' a' n' i' u' n' t' q' u' i' n' t' p' o' s' s' u' n' t' q' u' i' t' a' i' n' r' o' n' e' s' e' q' u' a' h' u' a' n' a' s' a' l'
u' a' s' B' o' l' d' a' a' d' h' c' t' e' n' d' i' t' q' u' i' c' o' r' m' e' u' n' a' q' u' i' s' q' u' i' n' u' d' e' a' r' i' t' e' l' l' i' e'
i' p' s' i' s' i' n' r' o' n' e' s' t' e' x' i' o' n' e' a' t' e' n' o' l' o' s' i' A' n' s' e' l' e' x' t' i' m' a' n' t' s' i' q' u' i' s' i'
f' i' u' s' p' o' t' e' d' e' d' i' t' n' o' z' o' p' e' x' p' o' n' e' B' o' l' d' e' n' s' i' p' a' t' z' A' n' s' e' l' e' n'
a' n' t' q' u' i' t' u' n' d' o' m' u' p' o' t' e' d' a' t' d' o' p' u' e' r' e' t' b' u' o' e' d' e' r' e' e' n' o' n' d' i' a' s

II

pms subditi
 ppequosdam q' aug' p'fay effi rex q'st' p'mas e' p'p'me nescie
 te e' t'isebat f'f'ndat q'm op'at' effi ac io breui q' uell'ey
 toact' su ut potui q'sumare na plura q' taan i'f'rmisse r addidisse
 si i'q'ete r i'g'no spaco in ede liauiss' i'mag' em cord' i'bulat' q' v'v
 raur pass' suu' nouit de illud m'auglia rogat' i'cepi r i'camp'ia ^{capitula}
 p'ma p'eg'ug p'fca q' s'm'mat'az deq' d'ay z au' de ho' nouiam
 et i'duos libellos dist'up'i. Quos p'por q'de i'fidelu' p'ana fide
 q' r'om' putat repug'ne rep'ueau' q'auet ob'itones r fide'liu' respo
 siones de tade remoto p' ac si nuq' ad fuit d'illo p'bat r'om' b'ne
 eff'ays ee i'posse illu' ho'ies sabia' p'io i'us' aut lib' s'it' q' i'p
 f'at' dex' i'urat' nouu' apta r'one r'ite n'az h'ut'z adh' i'stituta
 esse ut aliq'u i'mo'li' b'ca tot' q' ho' i' i'corpe r'ia f'ruet' ac n'ite
 esse ut q' f'at' de ho'ie p'p'q' f'is z si no' n' p'ho'ies d'ay atq' ex'ona
 oia q' dex' a'ednu'q' si opte sepe r' studiosiss'ie aud'it' rogat' su
 r i'ubis r' l'ris q'ts q'd'ay d'fide' n'ia q'om' r'oues q's p'leo i'nde
 qu'entab' m'cone s'crib'edo q'mede. D'ant em cas' e' plac' r' arbi
 trant' s'ans fac' q' p'etut' no' ut p'rom' ad fide' accedat s' ut co'z q'
 o'edut' i'tellai r' q'et'plac' de la'ent' r'ut' s'ut q'utu possit' pati p'
 ad r'ansf'act'z om'iposeut' se r'om' d'ea q' i'ub' z p'pe o'z q'one so
 lent' r' i'fideles n'ib' d'ay s'mpl'ie q' f'at'ia de idet'ob' ob'ice et si
 de'los n'ia q' i'corde i'f'are q'f' r'one ul' n'ia de ho' f'ais sit et
 morte sua s'ad a'ed' q' r'os'f'it' i' i'udo i'ut'and' d'it' ai h' a' palia
 p'rom' ag'lic' s'ue h'uan' a' sola uoluntate potuit. Deq' q'one
 no' solu' h'at' s' r'illut'ia q'm'ut' r'om' e' d'ep'dant' q'm'ig' de h'e
 n'ia i'act'ae p'osulat' lig' i'q'edonalde i'ud'ea d'iff'ial' i'oluedo
 ay oib' z i'elligibil' r' p'p'et'uli' r' p'p'et'om' p'ul'it' i' amabil'
 q'm'is a'f'as p'ribus i'ude q' suffia debeat d'ay sit t'y d'ice n'ia
 bo q'm' de d'ig' b'ie ap'ue r' p'etut' b'onde Et q' ea q' p'ib'og'at'om'
 r' i'ns'ig'ant' i'ult' r' maxie t'ard'ioib' i'genus mag' p'aret
 r'io plus placet v'u' ex'ill' q' h' flagittat' q' i'talios i'stat'q' ad hoc
 me solliat' acapia i'ueu' d'isputate ut bozo q'at' r' a'us'f'elud'
 i'ant' r'ais ordo ex'igit' ut p'ane fidei
 p'f'unda p'us t're d'ay q' ea ca p'f'uan' r'one d'isante ita
 neglig'ea i' i'ude si p'us q' q' f'uat' i'fide no' stude' q' a'ednu'
 i'tellig' e' n'ay p' quo g'ra dei u'icente si fide' n'ie red'ep'tois

illa

face
nita

mu

sum

de illa

h'mo i'ndeat h'mo

Liber de similitudinib⁹ bñ anselm⁹ hic pmo abbas. deinde Ep⁹
 Cantuarien⁹ scia et vita mirabil⁹ floruit ita ānos dñi 1089 7 ult⁹

Voluntas tripliciter intelligitur. Voluntas et em̄ dicitur
 illud anime instm̄ quo vult et affectio eiusdem inst-
 menti. Affectio vō est affectio instrumenti volendi.
 Hec voluntas que dicitur affectio ad tempus est quasi so-
 pita quia est eorum que mens non memorat sed mox ut
 ea recolat ad instrumentum volendi appetit. Item voluntas
 dicitur velle vel vsus ipius instrumenti. *Silicet ut nūc*

Voluntas itaq; illa que est instm̄ti *est voluntas*
 volendi sic est inter deum et dyabolum. quomodo mi-
 licer inter sūm legitm̄ vir et aliquem adulterum. Vir ei p-
 apit ut ei soli cōiungatur. Adulter vō pswadet ut et sibi co-
 iungatur. Et si itaq; soli se legitimo viro cōiungat legitima ē.
 ipaq; filios legitimos gnat. Si autem adultero se iunxerit
 adultera est ipaq; filios adultos parit. Similit̄ ergo deus
 imperat voluntati ut foctur sibi soli. Diabolus vō exalta-
 parte suggerit ut cōiungatur etiam sibi. Si itaq; soli deo se i-
 iunct r spūs sancti suggestiōnem velud semen bonū recepe-
 rit fit eius coniūx legitima filios q; legitimos gnat. id est
 virtutes et opera bona. mox enim adimplem̄ eius appe-
 minit̄ omnes anime et corporis sensus ad implendum qd

Ipsa namq; aperitur. Precipit deus *de sensib⁹ anime*
 ad iunctum affectum et ad volendum optanda ad emōia
 vero ad memorandum memoranda. Cogitat ad cogitandum
 cogitanda. Intellectus ad discutiendum qm̄ sit volendum.
 vel memorandum sine cogitandum. Anims quoq; ad cantan-
 tem erigitur ad similitatem deponitur ad pacientiam tollim̄
 tur ad alias v̄tutes gerendas aperitur. *De sensib⁹ corporis*

Similiter et corporis sensus apminit̄ adimplem̄ ei.
 videlicet visus ad recte videndum. auditus ad audien-
 dum dei v̄ba. gustus ad gustandum. odoratus ad odorandum.
 tactus ad tangendum. Vultus quoq; ad iugilandum et ploran-
 dum. Os ad bene loquendum. Manus ad recte operandum. pedes
 ad ambulandum quo debent. Sicq; una voluntas sola post
 quam dei voluntati est iuncta tot v̄tutes generat et opera-

Huius autem voluntatis affectio bona. *De obedientia*
 sine vsus obediens voluntas vel obedientia dicitur quia

voluntati obediens eam habet aduocatam. Si queratur cur hoc
uel illud velit quod si hoc voluntas que dicitur instrumentum
volendi dyabolo se immixcit eius recipiendo suggestionem veliam
inordinatam semen aduoluntatis mater efficit filios ad ultimos
vicia et mala opera generat vniu'sos enim hominis sensus
claudens ad ea que precipit deus pandit ad ea que iubet diabolus
Ipsa namque prius aperitur ad affectionem vici et ad ea volo
diturac deinde hominis sensus aperit ad ipsa perpetranda.

Nunus vero affectio sine vsu. *De obedientia et propria voluntate*
In obediens voluntas uel inobediencia uel propria etiam
voluntas dicitur. Propria quippe voluntas est que dei vo
luntatem sibi aduocatam habere non potest et si queratur cur
hoc uel illud velit respondere vaciter non valet quia et deus
uult ut hoc velit affectio autem sine vsu ille ex dyabolica
nascens de suggestionem dei voluntatem sibi aduocatam non
possunt habere utraque igitur voluntas indubitanter est propria.

Que quia ad dei voluntatem pono. *De propria voluntate*
Quatuor ob hoc propria voluntas recte nominatur. Hec at
propria voluntas supra est illa quam in totum omnis peccati sup
tuta inuincit. *De obedientia* Superbia igitur vocatur quia super
quam debeat graditur. Superbia namque supgressio dicitur
propria itaque voluntas quia dei voluntati non subicitur sed su
per eam extollitur. ob hoc facta recte superbia dicitur. Superbia u
est peccati in totum quia ex ea nascitur omne peccatum. Et quod
nam illa homo habet a se nec voluntatem dei quam sequatur
uult habere super se ipsi deo aufert quod ipse et singulariter
debet habere. *Quia propria voluntas soli deo conuenit*

Solus enim deus quicquid uult debet uelle quadam propria
voluntate ita ut aliam quam sequatur non habeat
super se. Cum ergo homo uult aliquid per propriam voluntatem
deus aufert quasi suam coronam. Sicut enim corona soli regi
competit sic propria voluntas regi deo soli. Et sicut regem alius
inhonoraret aliquis qui suam coronam ei conato aufert. Sic
homo inhonorat deum qui ei proprie voluntatis privilegium
aufere nititur. Unde quod ille debet habere solum sed patitur
voluntas dei fons est et origo totius boni. ita propria voluntas

Hominis totus est exordium mali. *Secundo it' p'ia nolunt' & forte*
 et et enim est velud fons quidam. qui iuxta capita d'm
 ditur ex quibus diversi et innumabiles derivantur qui
 locis in quibusdam ab invicem separantur aliquibus duo & duo
 vel plures pluribus coniunguntur. ita quoque p'ia voluntas i
 genera tria dividitur. quibus tria diversa et sine mixto nas
 ciunturque aliquando in homine sunt. In mixta quidam vero
 duo vel plura commixta. *De his quibus p'ie voluntatis*

Propria namque voluntas aut est in delectatione aut ex
 altatione aut amositate. & delectationis genera sunt
 duo principalia unum exterius v. m. v. corpore sensib' aliud intus
 in anime affectionibus. *De quibus corporis sensibus*

Sunt autem corporis sensus v. visus. auditus. gustus. odo
 ratus. et tactus. cuius sensus dicuntur. quia per eos exte
 ri' sentiantur. p' visum enim forme et colores. p' auditum sonitus
 p' gustum sapores. p' olfactum odores. p' tactum dura vel mollia
 calida vel frigida aspera vel lenia gramma vel lenia feruntur.
 Horum autem sensuum delectatio variis est. bona. scilicet vero
 mala. Bona enim est cum dei voluntatem sibi adiutam sit.
 mala vero cum eam adiutam non sit. *De quibus male delectationis xxxi*

Lunus autem delectationis male genera sunt xxxi. et unum.
 quibus v. sunt simplicia x. duplicia alia decem tripli
 cia v. quadruplicia unum vero ex quibus partibus constat. *De quibus simplicibus*

Quinq' itaque sunt simplicia quia plerumque delectatur p'pe
 bus quibusque v. sensib' alii vero solus pane delectatur
 visus. ut conspiciendo equos itatim contingant atque p'ces
 volantes alias aves cape. Alii solus auditus. ut cum homi
 nem delectat ad amorem suam dum volam vel sua parte eamque
 audit dulciter sonare aliquando solus gustus. ut in comede
 do vel in moderate non tamen visu delectabile. Alii solus ol
 factus ut cum aliquis delectat se inculum naribus suis suspen
 su in suavit' sibi redoleat. Alii solus tactus ut quando aliquis
 in moderate refectus oblectatur ventrem suum contrectare. *De decem*

Decem vero sunt duplicia quia plerumque delectatur
 tantum sunt duo & duo idem sunt idem sensus. alii enim
 condelectantur visus & auditus ut cum in multis delectando canes

bestias insequi videntur et clamare post ipsas audiri. Aliqui
visus et gustus. ut cum magna delectatione vinum simplicissimum
conspiciunt. Zaphirino typo et bibunt. Alii visus et olfactus.
ut in videndo simul et olfaciendo vinis tribentes rosas. Aliquando
visus et tactus. ut inspiciendo et complauendo aliquid in unguento
album. Aliqui auditus et gustus. ut cum aliquem bibere sic de
lectat. ut inter labia sua fontem quendam percussando faciat. Ali
quando auditus et olfactus. ut cum aliquem bibendi audire
te delectat. anstulare vinum ebulliens applicata aure tenens
odorem naribus attingere. Aliqui auditus et tactus. ut cum
aliquem vinis delectat. cytharam resonantem audire. et ean
dem percutiendo tangere. Alii gustus et olfactus. ut cum in mo
derate edunt. galline pipe et cum diligenter condite. Alii
gustus et tactus. ut cum gulositate manducantur fiant ma
ture. et dulces ad edendum. et lenes et molles ad tangendum.

Aliquando olfactus et tactus. ut cum vngento bene olenti quod
Decem quoque sunt triplici vngitur. *De decem triplici vngitur*
quia sepe in corpore sensus supradicti delectantur. Aliqui enim e
cum delectantur visus auditus et gustus. ut cum vinis aude
coluere eduntur. que quasi in se condite eduntur. sponteque ma
nibus vel dentibus sic attetuntur. ut resonare audiantur.
Aliquando visus auditus et tactus et olfactus. ut cum ali
quis in orto residet. ut vides herbas aspiciat. fabulas audiat.
flores olfaciat. Alii visus auditus et tactus. ut cum mulier spe
tiosa delectationis causa conspiciatur. lenissima loqui audiat.
et interea tangitur. Alii visus gustus et olfactus. ut cum ali
quem delectat vinum in specie herbis confectum. fanalac bibi
et olfactu. Aliquando visus gustus et tactus. ut cum aliquis
exsaturatus tacens vineam in se ambulat. ut quam pulcre
taceam in ea deinde videat. et hos atque illos contrarias
degustat. Aliquando visus olfactus et tactus. ut cum quod dicitur
vinis conspiciat lilia et olfacit et tangit. Aliqui auditus gus
tus et olfactus. ut cum duntaxat delectantur cernos insilens cla
mantes audire. quorundam iam captorum canes pipere con
ditis comedere. Aliquando auditus et gustus et tactus. ut
cum aliquis in balneo residens fabulas audit edit et bibit.

atque aque teporem inuicem tangit aliquando auditus olfactus et tactus ut cum aliquis cantilenas audit diuinae in lecto mollioribus stans ubi et herbas vridique sparsas olfacit aliquando gustus olfactus et tactus ut cum nocte manducatur in moderate porra sapida odoriferam molliam.

De quinque quadruplicibus:
Quinq; vero quadruplici sunt quia plerumque simul quatuor et quater delectantur aliqui enim delectantur simul visus auditus gustus et olfactus ut cum in impio ludu indente cantilene audiuntur ab eis et potus deliciae sumuntur eorumque odores sentiuntur aliquando auditus gustus olfactus et tactus ut cum in nocte nichil videtur quo delectetur visus sed tamen auditu gustu et tactu olfactu delectantur ut cum sponsus sponsam amplexatur aut alius ab alio libidinosè tangitur alius gustus olfactus tactus et visus ut cum ibi nichil auditu delectabile auditur sed assunt alia quibus ceteri sensus quicquid suo modo delectatur aliquando olfactus et tactus visus et auditus ut cum ibi nichil gustatur sed illic flores dispersos delectat continas olfacere tangere inspicere diuersos musicorum sonos auscultare aliquando tactus visus auditus et gustus ut cum ibi nichil habet quo delectatur olfactus Sed talia quibus ceteri uxor sensus co-

Quatuor autem ex quinque delectantur **Ultio quic male dicitur**
Quartibus constat quia quinq; delectantur simul quia omnes corporis sensus aliquando enim delectat hominem domum ornatam intus conspiceret ebriosos in ea decantantes audire ibidem et ipsum cornibus deamatis potare per domum flores dispersos olfacere ipso vel cornua uel alia tactu delectabilia contrectare hec itaque et vni sunt genera delectationis ad quinq; corporis sensus pertinentia quia quicquid tunc et uno delectantur modis Ex quibus duplicia simplicibus sunt peiora duplicibus triplicibus triplicibus quadruplicibus id quod ex quinq; partibus constat quanto enim plures sensus in delectatione sociantur tanto ipsa delectatio peioratur ac tamen aliquando peior est vni quam omnium simul delectatio

De delectatione
Quamuis enim est delectationem libenter audire quam flores pulchros aspice tangere olfacere interea libere semel aut bis plus quam est uite aliquod otiosum vbiui audire si in eodem

plures ne pms. pems est plures quam pauciores sensus delat
pems enim est delectari visu et auditu inhonesti ioc quia visu
tantum aut auditu tantum scem pems est inmoderate delectari
gustu et olfactu potius confecti quam tantum gustu aut tantum
olfactu alicuius cibi delictosi Itaq; ex illis ignita et vno delecta
tione generibus alia sunt mala alia periora et alia iniquibus
pauciores delectantur sensus aut si fuerint plures oblectantur
inlemioribus periora iniquibus plures delectantur aut si sunt
pauciores iniquioribus delectantur tot igitur et talia sunt
genera delectationis qua delectantur v. sensus corporis

Tunc vero delectationis qua delectantur *de delectatione anime*
anima genera sunt multo plurima quidam enim exciores sen
sus sentiunt sentiendo anime in unum quale sit illud quod se
antit ut tunc qualitate rei representant sibi et vix quod sen
tiant sentire omnesent delectant animam idem cogitare et
totidem modis quot sibi sensus reputaverint Sicut in sensu
singulos aut binos aut ternos aut quatuor aut simul omnes
delectat illud vel illud sentire et anime reputare ita et animam
delectat cogitare quia sensus eisdem modis illud vel illud
senserunt sentiendo sibi reputant illud quoque quod sibi
sensus nunquam reputant quia nunquam senserunt sed si
sensissent reputare possent tot modis delectat animam co
gitare quot sibi sensus valent reputare Nunquam enim visus
reputavit ei dominum auream totam quia non vidit nec au
ditus sonum toto mundo diffusum quia non audivit nec gustus
panem melle dulciorem quia non gustavit nec olfactus unum
Balsamo fragrantius quia non olfecit nec tactus indumentum
lancea lincis leuiora quia non tetigit nec alia multa ei repu
taverunt sensus quia non senserunt sed si sensissent reputare
possent et tamen aut hec aut alia quomodocumque anima eam
ymaginati delectat ac si sensus sensissent ei quod a singuli aut
bini aut terni aut simul omnes reputassent Sunt et alia
delectationis anime genera que nec sensus valent sibi re
putare nec ipsa potest per ymaginationem cogitare ut cum
in superbia delectatur sine omni ymaginatione hanc sensus
non valent illi reputare quia nec visus potest discernere vix

fit alba uel nigra. nec auditus an sit sonora uel rauca. n^o gustus
an sit dulcis an amarus. nec olfactus an sit redolens aut fedida.
nec tactus an sit mollis uel durus. leuis uel aspera. calida uel fri-
gida. ipsa quoque anima non sit ymaginari. ut supbia illa sit
calis uel talis. quia est in exaltatione solius cogitationis. et uel-
to ergo plura genera sunt delectationis quia anima delectat^r
quam illius quia u. corporis sensus oblectantur. et ea
dem delectat enim memorare. que illos sentire et totidem mo-
dis quot sibi reputauerunt. et alia ymaginari que illi n^o e-
reputauerunt. quia nunquam senserunt. sed si sensissent re-
putare possent. et quidam cogitare potest que nec illi possunt
sentire. nec ipsa ymaginacionem cogitare. sed simpliciter sine
omni ymaginacione. *De quidem generibus exaltationis.*

Exaltationis autem genera sunt quidem quibus in or-
dine sunt simplicia. Sex duplicia. quatuor triplicia. unum q^{uod}

Quatuor itaque sunt simplicia. Simplex d^{icitur} quatuor simplicia.
Quia est aliquando exaltatio in sola opinione. ut si quis
opinetur se esse dignum pontificatu. nec tamen uelit esse ep^{iscopu}s
aliquando in sola uoluntate. ut si uelit fieri ep^{iscopu}s. nec tamen
opinetur se esse dignum ep^{iscopatu}. Aliqu^{ando} in sola locutione. ut si iac-
tet se esse dignum. nec tamen uelit fieri. sciens se esse indignum.
aliquando in solo opere. ut si quis in summo pignoratiam assi-

Sex uero sunt duplicia. *Deat regi. De Sex duplicibus*
quia aliquando excolitur homo in opinione simul et
uoluntate. ut cum porat aliquo se esse dignum estimat et hoc
uult ut prior fiat. Aliquando in opinione et locutione. et n^{on} i
uoluntate. ut cum aliquis aliquam uon uult p^{ro}lationem que
sibi offertur. ex hoc ipso se attolens meliorem se aliis arbitrat^{ur}
et inde se iactat. ita tamen ut n^{on} ad-uitat. Aliquando in opini-
one et opere. ut si aliquis se estimat dignum sedere in cathedra ep^{iscopali}.
et alibi pignoratiam assideat enim. Aliquando in uolun-
tate et locutione. ut cum aliquis uolens ep^{iscopatu}m iactat se
inde esse dignum. licet se sciat indignum. Aliquando in uoluntate
et opere. ut cum aliquis in c^{on}uicio uult residere in superiori loco.
et ibi se ingerit inuitante nullo. quoniam indignum esse existimet
loco t^{er} in alto. Aliquando in locutione et opere. ut cum platus

aliquis aliquam in se fragilitatem videt propterquam si hoc esse
posset ipsam placationem desereret et tamen in iudiciis et actibus suis
quandam excellentiam ostendat ne ipsam eius fragilitatem

Omnino autem scilicet quis animadvertat *de quatuor duplicibus*
triplicia quia aliquando delectatur homo in opinione
voluntate et locutione. ut cum dignum placatione se estimat
et eam vult et inde se iactat aliquando in voluntate locutione
et opere. ut cum deo quia vult placationem habere fugit verbum
opere et actu dignum se esse. quibus sciat se esse indignum. Aliqua
locutione opere et opinione. ut cum aliquis licet iactet se in
dignum esse placatione et ea libenter agit quibus dignus videa
tur esse et hoc idem arbitretur. De se non vult tamen placationem
habere ut sanctior iudicetur esse aliquando in ope et opinione
et voluntate. ut cum placatus subditos opprimat in moderate ut
suam placationem qua dignum se estimat esse quam diu vult pos
sidere sine ullo obstaculo possit habere. *De uno quadruplex*

Quoniam est quadruplex quia plerumque attollit se homo in opi
nionem et voluntatem et locutionem et ope ut cum laude dig
num se esse estimat et eam appetit et ipse se laudat et quedam
magna operatur ut laudem requirat. Unde cum namque sunt
extollentiae genera tria simplicia que sunt mala sex duplicia
que sunt peiora quatuor triplicia que sunt pessima unum vo
quadruplex quod ceteris omnibus peius est. Quanto enim in
pluribus homo extollitur tanto excellentia eius peioratur.
Item sciendum quod solius operis extollentia que semper est
pignorantia est mala solius autem locutionis est peior.
solius vero opinionis pessima solius autem voluntatis omni
bus aliis peior. Stultum enim est cum aliqua vilis persona
pignorantiam affidet iuxta dignum. Sed stultius est cum in
de se iactat dignum. Stultissimum vero cum se estimat dignum.
multo est stultius cum residere vult iuxta eam cum sciat se
inde esse indignum. Contra eam extollentiam que est in opere.
Domino ipse ait. Cum in vitatis fueris ad iungas recumbe in
humissimum loco. Contra eam vero que est in locutione. Dominus
laudet te alienum et non os tuum. Contra eam autem que est in
opinionem. apostolus ait. noli altum sapere sed time. Contra eam

vero que est involuntate dominus item discipulis ait cum
voluerit inter vos primus esse. erit vester minister Contra oia
vero extollentiae genera item ipse dicit Omnis qui exaltat se hu
miliabitur et qui se humiliat exaltabitur. *De simplicitate et de gimbis*

Simplicitas est studium perscrutandi ea que scire nulla est
utilitas. Simus autem sex sunt genera de quibus quicquid
sunt simplicia sex duplicia aut triplicia vni vero quadrupla

Quia itaque sunt simplicia quia *De quinque simplicibus*
aliquando simplicitas est in sola cogitatione ut cum ali
quis studiose cogitat quomodo alterius secretum scire valeat
aliquando in verbo ut cum idem amose interrogat alium in actu
ut cum circa illum deambulatur quasi aliud querat si forte quid
querit indicio aliquo agnosce valeat aliquando in visu ut in
sollitate considerat quo ille intendebat quid agat quomodo
sedendo stando ambulando vel aliquo alio modo se habeat
aliquando in auditu ut cum intente auscultat quid ille de
alio vel aliis de illo dicat. *De sex duplicibus*

Sex vero sunt duplicia quia aliquando est in verbo et actu
ut cum enim amabiliter alloquitur et intem ei aliquid
operatur ut cum sermonibus blandis cum sermone quod ei fa
ciat extorqueat ab eo quod querit Aliquando in verbo et visu
ut cum alium rogat ut enim secum aspiciat dicendo putas
ne iste ita vel ita agat nisi talis vel talis esset Aliquando in
verbo et auditu ut cum ipse illum residet et ad alium loquitur
qui ex alia parte sui sedet et tamen attente auscultat quid ille
posterius dicat Aliquando in actu et visu ut cum aliquid agit
ne amadicitur dum enim aspiciat sed credatur intendere semp
operari quod facit Aliquando in auditu et tactu ut cum ante en
vadit et venit auscultando ea que dicit Aliquando in visu et in
auditu ut cum amose que agit considerat et studiose que dicit
auscultat ut per se secreta que querit agnoscat. *De triplex triplicibus*

Quatuor autem sunt triplicia quia aliquando est in verbo
tactu et visu ut cum aliquis emittit in mensura respiciat quantum
sol et luna distent a terra vel quam magna sunt ipsa lun
nana Aliquando in actu visu et auditu ut cum aliquis se oc
cultat causa videndi et audiendi aliorum secreta Aliquando in

Visu et manditu et verbo ut cum iuxta vias residet ut videat tra
seuntes audiat et interroget inuocet Aliquando in auditu et tactu
et tactu ut cum causa audiendi et interrogandi futura demonib;

Cum vero est quadamplere. *et sacrificat d'vno modo*
Aliquando est in visu auditu et verbo et actu ut cum ali
quis intrinetur et auscultat quosdam quos consiliari conspiciat
et de quibus suspicatur aliquid mali et ut eorum consilium quoquo
modo agnosce possit accedens ad eos querit an videant aliquid
quod se circa eos perdidisse fingit et interea aspiciendo et auscultan
do circa eos querit quod unquam perdidit *et g'vno modo*

Item curiositatis sunt genera sex. quibus tria sunt
simplicia novem duplicia decem triplicia quique quadam
plicia vni vero ex quibus partibus constat *et tria simplici*

Cum sunt simplicia quia aliquando curiositas est in solo
gusto ut cum defectu pisce alicui pisca comedenti et si
ne quam ipsa consumpserit degustat cum saporis sit pisce
aliquando in olfactu ut cum eum naso suo apponit ut sciat
cuius odoris sit Aliquando in tactu ut cum aliquis panem in des
nomi contractat solum ut sciat utrum sit asper vel lenis an

Dgrossus sine subtilis Sequitur *et novem duplicia*
Quem vero sunt duplicia quia aliquando est in gustu
et visu ut si quis degustet feculum sibi appositum antequam
consumpserit primum et interim considerat si is qui residet in
ta enim melius habeat feculum Aliquando in gustu et in vi
bo ut cum illud degustat et an cum pipere conditum sic interro
gat Aliquando in gustu et olfactu ut cum degustans olfactat
aliquando in gustu et tactu ut cum gustu scire querit an sit sapi
dum et tactu an sit calidum vel frigidum vel tepidum Ali
in olfactu et visu ut cum aliquis dum eligit herbam iuxta
se incognitam invenit et alegendo cessans eamque naso suo ap
ponens olfactat deinceps intrinsecus eam studet agnosce que sit ali
quid olfactu et verbo ut cum eam olfactans querit ab alio que sit
Aliquando in olfactu et tactu ut cum eam olfactat et contrahat
ut sciat utrum sit mollis an dura lenis vel aspera quod totum
non ideo facit ut sibi necessaria sit sed tantum ut sciat que ut
qualis sit Aliquando in visu et tactu ut cum aliquis venies

Veniens ad mensam ubi est pransurus mox subleuata mappa
quā pānis est coopertus intuetur an sit candidus. et enim contingit
ut sciat an sit calidus Aliquando in uisū et tactu ut cum enim nō
disceat sed interrogat an sit calidus uel excoctus sic et enī
coopertum contingit et premit ut sciat an calidus sit *De decem*

Decem uero sunt triplicia quia aliquando est in visu *et tactu*
uibo et gustu ut cum alicubi quis residens et ante se potū
deseri uidens statim assurgit et intuens cūnis coloris sit quēit
etiam quis potus sit et degustat an bonus sit Aliquando in visu
et uibo et olfactu ut quando enim nō degustat sed olfacit intro
gat et considerat qualis sit Aliquando in visu uibo et tactu ut
cum aliam comedenti defertur abus inter duas scutellas et an
quam consumpsent quod prius edebat scutellis apertis quis
ille abus sit considerat et an bene sit coctus inuestigat et enim
contingit ut an calidus uel frigidus sit agnoscat Aliquando
in visu gustu olfactu ut cum de eo nichil interrogat nec enim co
tractat sed est curiosus enim uidere et enim degustat et olfacit
Aliquando in visu gustu et tactu ut cum de eo nichil inquit
ut enim olfacit sed cum curiositate uidendi enim degustat et contrer
tat causa qua dicit Aliquando in visu olfactu et tactu ut cum
de eo nichil inquit nec enim degustat sed tantum intuetur
olfacit atq; contreratat Aliquando in uibo gustu et olfactu ut
cum aliquis dormiantibus supvenit et an ab et potus quos
habent sunt boni requirit et quosdam degustans alios olfacit
Aliquando in uibo gustu et tactu ut cum nō olfacit eos sed pa
nem contreratat et alios abos Aliquando in uibo et olfactu et
tactu ut cum enim eos non degustat sed olfacit et cetera Aliqñ
in gustu olfactu et tactu ut cum de eis nichil interrogat sed tñ

Degustat olfacit et contreratat *De quinque quadruplicibus*
Quinq; uero sunt quadruplicia quia aliquando est in vi
su et in uibo et gustu et olfactu ut cum aliquis ambulans i
mundis has uel illas uices considerat cūnis hec uel ille sunt
preti inuestigat vna uel poma uel alios fructus degustat
olfacit piper uel cuminum uel alia bene olentia hoc totum ea
faciens de causa ut sciat que uel qualia sunt ista uel illa Ali
quando in visu et uibo et gustu et tactu ut cum supradicta facit

excepto quod nichil ibi olfactat sed iunces retrectans voluit et re-
voluit aliquando vlt et msn et olfactu et tactu ut cum nichil
ibi degustat sed alia facit supradicta aliquando in msn et vlt
et olfactu et tactu ut cum no requirit tunc nec vel illa sunt par-
sed cetera que dicimus facit aliquando in vlt gustu et olfactu
tactu ut cum non est curiosus videre ea quia vidit sepm ta-
lia sed cetera facit supradicta *D vno t mltio gne curiofitat*

Cum vero exptibus consistit vlt quia aliquando est in msn
et in vlt et in gustu olfactu et tactu ut cum curiose adh-
nel illa oculos conuertit et cetera omnia que supradicimus facit

Conradus itaq; quatuor curiositatis sunt gna. quibus
octo sunt simplicia. xii duplicia. xvi triplicia. sex quadrip-
vnu vero ex quib; partibus constat. h autem tam multiplex cu-
rositas. quam et exaltatio et delectatio de quibus superius
dicimus. omis ex pna voluntate nascuntur. nisi em homo pns
habuerit voluntatem delectandi vel exaltandi vel investigan-
di curiose. que nulla sibi est utilitas scire inquam nl delectabi-
vel extollitur vel curiose inutilia scrutabitur. Sed cum
horum vitorum mala pcedit voluntas. sequit et ipa et q ta-
nascuntur ex ea. Ex his vero alia omia. Ex delectatione namq;
nascitur luxuria. adulterium. fornicatio. in vndicia ventris
ingluues ebrietas et alia huiusmodi vitia. De exaltatione vero
superbia. inanis gloria. invidia. tristitia. auaritia et alia si-
milia. De curiositate autem inquietudo. insinatio. detractione et
cetera talia omia vlt infamilia ppe voluntatis existunt.
et ex p quedam exatn magni faciunt illi voluntati velud cu-
dam domne obedunt. *Et in do m p pmo noluit et aduicm regna*

Propna namq; voluntas est velud quedam adultera
regina. que se tandem adultero regi coniungit. ex quo co-
am tres filios habuit. ex his vero tribus tot alii filii et nepo-
tes sunt gemit. itaq; multiplicati ut mian non possint. omis
autem infamilia illius regis et regne consistunt. eorumq; q
libet suo modo missa pficiunt. Rex itaq; cum regina illa auda-
alii regi aduicatur. collectoq; filiorum nepotumq; exatn reg-
ni illius aggressu predatur. Sic autem exatus illius regis
sic penos inuadit. ut aut plures plures. aut vnius vnu aut

plures virtutes aut unus plures agrediantur. Quoscumque
 virtute possunt vinctos et abstrictos in carcerem trahunt. exigen-
 tes ab eis quantum vniquam psolue possunt sed affecti omni-
 bus inferis in carcerem illo deficiunt. Hec autem regina propria est
 voluntas omni inobedientium domina. que ideo vocatur adul-
 tera. quia sepatur a deo cui debet esse coniuncta et diabolo con-
 iungitur a quo debet esse disiuncta. Ipse vero diabolus idcirco rex
 dicitur et adulter. quia in hominibus regnat per voluntatem propriam.
 dei videlicet sponsis animabus eorum. semper abutitur.
 Eum postquam se propria voluntas inixit. excussus semine id est
 propria suggestionem sua principalia vitia. scilicet delectatione extol-
 lenciam curiositatem concupiscentiam. et quicquid corporis sensus velud
 ea piens emittit. Ex his vero tribus. tot alia vitia nascuntur.
 sicut multiplicatur ut ab eis nullo habeantur. Omnia vero ex
 familia diaboli proprie voluntatis existunt. et excerpis qui-
 dam ammirandam multitudinem reddunt. diabolus itaque per
 propriam voluntatem deo regi regnum aduersantur. et congregata in
 acorum milicia. regnum illius lymur. scilicet mundum agredientes
 predantur. Hec autem milicia sit humanum genus in natiuitate
 aut plura vitia homines plures. aut unum unum. aut plura
 unum. aut unum plures. Inuersis locis ampuant. Quicunque no-
 supare possunt mala consuetudine ligatum in infernum detrahunt.
 ubi ab eo unum quoddam vitium exigit. quiddam vniquam pulchrum
 commisit. quod vniquam psolvere potuit. nec ei vniquam in seia.

Similitudo inter propriam voluntatem et venenosam herbam

Deeent

Rursus propria voluntas cuiusdam herbe venenose atque morti-
 fere assimilatur. quam medicus quidam perissimus per
 gemas cuiusdam prunis interduxit putabatur. comminans quia si
 eam comedent leprosi effecti. paulo dubio interirent. at illi preceptis
 eius obedire noluerunt. sed ex eadem herba comederunt. unde
 et leprosi effecti. leprosos quoque filios genuerunt. atque ut medi-
 cus comminatus eis fuerat mortui sunt. quorum filii licet pa-
 tres suos agnouerunt. herba illa infirmos fuisse ac mortuos.
 seque ipsos leprosi perissos et mortuos. eandem tamen herbam
 super omnes alias diligunt. undeque cibos suos vniuersos condunt.
 et hanc quoque surgentes ex eadem quasi per medicamentum accipiunt.

sed et sompniis seo capti similes faciunt. Hinc igitur quam sunt de-
mentes omnes qui audit aditus potest sed non minus de men-
tibus qui propria voluntate utuntur. Spira et enim est herba ista
diaboli venenosa suggestionem venenata et omnibus ea intentis
pestifera. Hanc dedit quia pie nostris medetur peccatis. Primum ge-
neris humani parentibus indicit. cum eos comedere pomum sub
mortis condemnatione prohibuit. qui quia preceptum eius transgressi
ex eo quod comederunt mox peccatores effecti sunt. et in anima
mortui. postquam alios peccatores genuerunt et ipsi in carne
sunt mortui. homines tamen eandem voluntatem peccatis dili-
gunt. et eam inuiscent omnibus pene que agunt. inchoat itaque
illis demerens qui nihil utuntur sua morte libentius.

Hinc demum proprie consilio quo inchoat omnia proprie militent nobis in
voluntati. postquam suam in homine sedem construxerit.
alia viciorum seminant quasi milites suas tenentes. Alia vero
quasi consolidatis militantes. illa enim vicia quae suas tenentes offe-
dunt ei que propriis in hominibus consistunt. ut adulterium
cum enim adulterantur. hoc ea solum faciunt de causa. quod eos
viciis illud delectat. illa vero seminant ei velut militantes
consolidatis. que sunt in homine palus vicia. ut cupiditas pro
sacrum vestium gloria. in manu enim preciosas vestes nisi
ad maiorem gloriam querit. Item viciis aliquando hinc ali-
qui vicio perit. ut auaritia aliquando ventis in gloriam perit.
alii exaltationi. Quisquam aliquando alterum altero cedit. ut
superbia glorie manu. aliquando enim luxuria repellitur. ne la-
concupita prodatur. Omnia enim sine hoc sine illo modo proprie volu-
tati. diabolo quoque famulantur. equibus in homine tribus
modis parata nascuntur. diaboli in suggestionem. et carnis delecta-
tione. spiritus quoque consensu. vni quodam viciis consumatur.

Ergo. Sicut et suggestionem. delectationem. et consensum. et tamen
igitur tribus suggestionem videlicet delectatione et con-
sensu. suggestio est velut canis ponderosus. delectatio est quasi
canis lenis et atrox. Consensus vero quasi canis fortis et in-
mensus ponderosus. et enim canis est cum quicquam inchoat se
transmittentem audient semel vel bis post eum latrans statim
querit si tamen ille viam suam inchoate tenuerit. Si vero?

spiritus instigant eum. canis quoque latitudo licet non mordeat insequitur cum catulus levis et acer et instat acriter. in initio repulsus fuerit acinus mordet. fortis vero canis et in melle sus. et fortis instat. et nisi magna mobatur hominem strangulat. Quare ponderosus canis non est respiciendus. Catulus vero mox repudiendus. Canis autem in mensus vult obmordere. Similis autem si peccata suggestio animi pulsatur. qui ab amore peccati intendit ad eterna. mox enim deserit. si intentionem suam firmiter tenent. Si autem ad eam attendens in se receperit. et cogitando quasi eam matando resolvent. et ipsa se prius eum infestat. quam eum non voluerit. cum sit suggestio sola. Sed si durans eam replicaverit ponderosus canis in catulum transit. et suggestio in delectationem. que acriter instat. et nisi cito recedatur animam voluerit. Quare mox ut venie cepit. debet eam repellere anima sponsa christi. cogitans quia magna est ignominia illi. ut in eius conspectu appareat fedata delectatione tam turpi. nisi enim repellent delectatione. catulus fit in iumentum canis. et delectatio in consensum transit. qui amplexus eam animam. nisi magna vi obmatur occidit. Sed mox ut cepit advenire. debet eum anima vi magna obmovere. in melle so tenore mortis eterne in se destruit. Suggestio igitur nec attendamus delectationem mox repugnans. consensum fortiter obmamus. Sicut cor nostrum studeamus custodire. ut nec una superflua cogitatione dyabolus illud valeat violare.

Quod et eum. Similitudo me cor suam et molendinum. Nostrum simile est molendino semper molenti. quod dominus quidam tandem sermo suo custodiendum dedit. precipiens ei ut suam tantum ammonitionem. ut frumentum aut ordinem vel alienam meo molat. et ex eo quod moluerit et ipse vivat. verum illi sermo quidam in iumentum. qui hinc molendino semper insidiat. qui si vacum quandoque illud inveniat. aut arenam statim ibi pascit. que illud dissipant. pascem que illud conglutinat. aut aliquid quod fedat. aut paleam que tantum illud occupat. Scimus igitur ille si molendinum suum bene custodierit. domini quod suam tantum ammonitionem meo moluerit. multa ex eo fama egredietur. in preteramone gemitus que intus molitur. Excedit aut

quod moluerit et domino suo semet sibiq; ipsi victum acquirit.
 Si autem in manu suam violare molendum suum permiserit ma-
 la ex eo procedit farina quia mala est arena quam molit. Hec autem
 farina et vehementer displicet domino illi. sed nec semet ex ea sibi
 victum sed fame conquirit. Hoc itaq; molendum semper aliquid
 molens. cor est humanum aliquid assidue cogitans. hoc de omni
 tunc servandum tradidit. moliens ut meo molat. illos tantum
 cogitans. quos ille suggerit. Quorum cogitationum alii ut fin-
 mentum. alii ut ordinem. alii ut arena sunt. sicut quippe ut
 frumentum sunt. quos anima replicat. cum in contemplatione
 posita prout de deo cogitat. Si autem ordo assumantur quibus
 deitate unitatem quasi per quosdam labores ascendere meditantur.
 Si et emulicer sunt hominibus tamque supioribus sunt perfecti
 Illi non sunt ut arena quibus homo intendit sua deserere viam.
 Boni namque sunt et isti. sed tamen imperfectiores predictis. Hos
 itaq; omnes vult deus ut homo in suo corde renovetur. et eis de
 victum sibi etiam acquirit. Sed quia homini semper adversatur
 diabolus. et insidiatur semper cordi illius. Quod si alii vacuum
 bonis cogitationibus inveniret. statim replet si potest malis.
 Harum autem molaz alie cor dissipant ut ne et in medio.
 alie confluant et conquantur. ut castitatis et luxurie.
 alie tantum occupant. ut nunc non minus nomine hic go ho-
 si cor suum bene custodierit. sanctosque tantum cogitans in eo re-
 novetur. multa posita velut per foramen molendum emittun-
 tur. undas poculos in suis mundus panes auditus. mundus
 posita gustus. mundus pueros odoratus. mundus pro totum corpus
 tactus. secundum quia cogitationum mundarum que intus voluntur.
 Ex his namque cogitationibus mundis. et deo eas cogitando de-
 sunt. et etiam sibi vitam acquirit. Si autem diabolus cor suum
 corrumpere possent. mox in ea pensus pergerunt. iuxta
 cogitationum genera malarum que intus voluntur. Hec autem
 et deo vehementer displicent. nec homo ex eis victum se acquirit
 sed mortem. cum enim ad finem quicquid pervenit. quantum bo-
 ni vel mali sunt moluerit. tantum et ad vitam vel mortem
 sibi per vitam inveniet. verum sciendum quia hominum molen-
 tum id est in hac vita laborantium tria genera sunt. Sequitur

de tota vita

Lec autem Similitudo mī laborante 7 molescente
 uelut tres sunt homines de mane usque ad uesperam manu
 molentes. Horum quippe unus quidquid molit in sacrum sus-
 cipit et abscondit. Alter uero partem capit partem in flumen
 cadere negligentia sunt. partem uero uento rapit. Tertius ante
 quidquid molit. impetibus fluminis secum tollit uel uentus.
 Dissoluit uemente autem uespa quando a labore cessatur a se-
 tibus laboris inquitur. quid putas singulos hīctos auri farina
 totam seruauit totum laborem suū hī recognouit. Cui uero parte
 recollegit inde letatus est quod habuit. inde autem metus quod
 uel uento uel flumine amisit. Cui uero totum amisit eo tristior
 fuit. Flumine periculi deorsum accipitur. uento uero gloria designat.
 uanis exolendum quod tota die molit prius labor est hūius periculi.
 quā mane usque ad uesperam nunquam sunt. Mane nobis erit
 quando nati sumus. uespera uero erit quando per mortis debitū
 hinc transibimus. tempus itaque prius dies ē. quo laborare debe-
 mus. uide in uespera uiamus. Et sicut mola trinita ducta ad
 eundem locum semper reuoluitur. Sic labor iste singulis annis
 uiuere solito reuoluitur. modo uamque aratur seminatur metitur pa-
 nificatur comeditur. Cuius iterumque ad idem reuoluitur. In uesperam
 uero cum dicitur. uota operarios et redde illis mercedem suam. le-
 tabuntur iusti tota seruata farina. id est uita sua. Alii autem
 quicquid non totam seruauit in hoc uesti erunt. leti tamen quod
 ex parte sui laboris deum cognouerunt. uerum alii qui omne tempus
 suū in uanitate ponunt. et quod faciunt non ab humana laude
 abscondunt. quasi omne studium uite sue uideant suū fluminis
 perire. famamque suam uento committunt. ubi et in fine pane
 uite eterne carebunt.

Exhortatio uincit: fidelis deo et oibz bonis per util

Eo diligentior ad studium bonitatis quislibet efficiatur. quo fr-
 ctus uberior inde peruenire possit. Sciendum est itaque quod
 bonitas cuiusque omni creature est utilis et bona. exceptis demoni-
 bus et dampnatis hominibus. Deo etiam qui nullus est indiges.
 quadam ratione perdesse uidetur. hominibus est utilis quando et eū
 quis ex uite uento ad eternam beatitudinem peruenire numerum
 electorum incrementum accipit. Cui quanto amplius creuerit.
 tanto minus eterna retributio expectanda erit. Nam cum uis 10

Auselinus

sanctorum completis fuerit et tunc in istis moribus accipienda erit. tunc qui
sem in corpore habent manabunt. Si autem unusquisque
fidelis mori ut hanc vitam deserat corpe simul et anima etiam beatam
diem consequatur. omnes qui hoc uideret eum sequi salutem com-
pelleretur itaque multum fidei quodammodo uideretur enamant. Hoc
itaque ualeat et hunc qui cum deo sunt quia eorum uirtus sua propria au-
get et illis qui impietate sunt uel ad hunc finem sunt pdest. quia
locum nullo ceteri bonorum implet qui in bono in fine uacans
esse potest. facit etiam aliud. malicia siquidem personarum excludit
exemplo sue bonitatis. Soli ac lumen bonus homo ceteris quod tantum
est ualeat. quia in consuetudine istorum commutabit in melius. quod
quid est omni creaturae. Sol quippe sicut ipsa ait septem per
habet sicut lux septem dies et luna erit sicut sol alie tantum
licet pulchre sunt immutabuntur in melius. cum deus illas immutabit
in statu exinde non immutabuntur angelis quoque bonus homo est
ualeat. quia se omnibus illis amicum facit cum enim multis amicum
adquirit. qui me tamquam semetipsum diligit et que ego tamquam
meipsum amare. magnas ei grates agere uel agere debem. et si
enim bonus studuerit esse. in bonorum amicitia transibit. ita ut uirtus
tamquam semetipsum amabit et omnes enim eodem modo habebit cum
tantum enim amor tanta concordia est omnibus. ut omnes amici
unus sint amicus et alius. Quare autem bonus et deo sit ualeat
uideamus. Omnipotens deus tantam quendam magnam et ad-
modum spaciosam. ad suam gloriam edificauit. quam copiosa
cum in multitudine repleuit. Quorum non nulli cum propria uolu-
tatem potius eligunt facere quam sub uoluntate et ordinatione
dei remanere. miserabili conueniunt et domus et edificia mag-
na et spatiose ex parte uacua remanserunt. ut igitur aliquis
qui in domum magnam fieri ordinasset. qui multa in ea passanea
constitueret. in istis mansiones ad in eis edificatione fecisset. et hi
tatores non habet. et omnes quosque potuisset inuitare ad se.
sic facit deus omnes enim ut ad se ueniant. et ut sibi ad sue tri-
tatis edificationem subueniant precat. admonet inuitat.
bonas leges posiciens. pacem et sequitatem promittens.
Si namque in immobilia legimus. Comedat sicut in
et optime ibi consuetudines. ibi omnes non extrinsecus aliquid

suas occultant opes. ymo gaudent dnm palam omnibus appa-
rent. Multis siquidem ibi intusque malorum pestis multa locis
locis amens violentia omnesque impia paul inde remota. p
tea locis amens et magna dulcedine refectus. domus pate.
edificia ampla. diuisi generis mansiones. Vnde et ipse dominus in do-
mo patris mei mansiones multe sunt. Et perfecta vasa. Quisquam
quam magna domus dei. et quia ingens locus possessionis eius.
magnus et non habet consummationem. Excelsus et immensus.
tenebre illi nulle luce indeficiente tamulnente. Infinitas multa.
sanctas indefessa. nullo in comodi omnia adnotum. Adhuc itaque
edificatorem invitatur nos domus dicens. Venite omnes qui la-
boratis et onerati estis. et ego reficiam vos. cum igitur venie-
voluerit. dei paul dubio quodammodo adiutor erit. Vnde apud dei
adiutores summa dei edificatio estis. sublimitate ergo quicunque stete-
ut. non solum sibi sed omni creaturae utilis erit. sed etiam ipsi
suo totum conditori. ut diximus. beneficia prestabit. Hec et cum civitas
sancti se sponte associant. si vel unus homo defuerit. bonus in
quam proficietur. *Similitudo inter deum et angelos. ut in iudicio*

Notandum etiam quod sicut bonitas hominis hominis. bonus est
leticie incrementum. sic demonibus et dampnatis ho-
minibus est indecimentum. demonibus namque et dampnatis ho-
minibus scilicet consummatio est infinitabilis luctus. et eterna damp-
natio. Nam et cum ipsi obtinebunt corporis et anime gaudium sepi-
tim. tunc simul et illi ibunt in supplicium eternum. Quia demones
non latet. modis omnibus laborant scilicet incrementum impedire.
qui quidem donec ultimus eorum eis associetur non inducet. sed
habent potestatem temptandi electos dei. quibus qui probati in ve-
nientur. Signa remissionis conueniunt. multi vero atque reperiuntur
inter perueniunt. Vigilemus ergo ut saluator ammonet. quia ad-
uersarius noster citius querens quem deuoret quam aut deuorat.
quem sua suggestione vel malis actibus inducat. Notandum
etiam. quod qui bonis actibus altius amaret. sanctis conseruat. qui
vero invidet. dyabolis. Siquidem magis puto eius saluacionem
sperandam. qui par boni facit et benefactis aliorum facit. quia illi
qui multa bona facit. et invidet. et cum bona aliorum placent.
si dampnatus esset iuste talis conuenire posset. Quos sancti deum

in iusticia semper letatus fui itaq; si fratridum vix princeps non
fuero inde dampna cor accipia inde semp gaudedam

Inter *quo dixerunt deus mi bonos et malos et punito dicit*
saluandos quidem atq; dampnandos sic deus distinet quo
rex quidam inter fideles et infideles in ppi sui sit itaq; rex ipa
tato ex vna parte vno cōvino magno ex alia quodam tunc tene
broso disposuit quia ut q;cumq; sibi fideles potit comparare post
quam omnes congregati fuerint faciet simul distimbe et nostiq;
autem sibi esse infideles convincere poterit postquam et ipi fuerint
congregati autem tenebrosi illum carcerem faciet detinendi omnes
itaq; ad se invitabit quis fidelis quis sibi infidelis sic agnos
cat bonum fideliū et infidelium qui omnes invitantur alij
pcedunt alij subsequuntur ffideliū igitur quicūq; cum venit postq;
vere esse fidelis comparatus fuerit datur iuxta sibi merita
donec conveniant omnes qui cum eo sunt cenantur ut simul
incipiant omnes epulari Infidelium ut venient quisq; postq;
cōmatus fuerit infidelis esse flagellatur inter iūm sibi congregat
et alij qui cum eo in carce sunt detinendū sunt in eo incipi
ant omnes cruciari et ideo igitur ut fuerint omnes congregati f
deles vel infideles esse fuerint comparati huiusmodi omnes in cō
vino sociantur illi nō in carcerem trahi famē et sitim moriuntur
Est igitur rex ipse est deus qui sic distinet inter bonos et ma
los mundi istius spc em ipato hinc paradiso hinc infia cōstituit
quia quostūq; sibi fidelē obsequētes invenire poterit postq;
omnes ad eum ex hoc seculo transerentes fuerint congregati oēs
simul in paradysum cum corpore et anima collocabit et nostiq; vō
potent tepne pceptis suis resistentes postquam et ipi conve
nerint omnes simul in infia homib; cum diabolo detinet oēs
itaq; p suos p dicatorē ad se invicem invitabit ut quomō sibi
vniq; quisq; velit obedire agnoscat verum eius pceptis quisq;
velit obedire alij obedunt alij resistunt utroq; alij pns alij
morientes postq; omnes aut eius exami reputantur et itaq;
itaq; obediens ei fuisse comparatur requies ei sed in anima sola
iūm datur et itaq; est vō de mō obedientia cōmittitur et
ipse in anima sola cruciatur postquam autem omnes mortui
ut dictum est signati erant examinati fuerint finito q; seculo dicit

que resuscitatis illud etiam genale iudicium peractum facit Do-
 m in omne iudicium translati in anima simul et corpore letabuntur mali
 vo in inferni detrusi et ipsi in anima simul et corpore cruciabuntur
¶ *Multi homines* Quibus non inquam boni mores et iusta opera promittuntur
 et ut se in eis seculi postposita vanitate exerceant admonentur
 quic solent quare obtemperare primo qua ratione qua retributione
 fideatur itaque illis quod scriptum est quia nec oculus vidit nec au-
 ris audiuit nec in cor hominis ascendit que promittit deus his qui
 diligunt eum quod cum illi non dum clare adiret quid sit puer
 repetitur hoc ipsum aliis verbis et dicitur eis primum quod his qui
 in hac vita deo promittunt in futura vita recompensantur in vita eterna
 sufficientia scilicet omnium bonorum beatitudo eterna eterna iocunditas secundum
 voluntatem et sine omnium indigentia Hec igitur cum illis oia
 hoc modo dicitur bona quidem et magna ut sunt videntur Sed qui
 non intelligunt quid in ipsa vita habitum sunt nec subito quid sit
 omnium commodorum secundum voluntatem sufficientiam et si omnium
 indigentia pape possunt. Hec autem nec in futurum efficacia sapo-
 re ad audita transmittitur. Quid ergo sit agendum ut hec illis
 aliquatenus sapiant et sic ad opera bona emigrent puerorum
 more tabandos estimo eos qui si aliquando grossum aliquod
 primum edendum percipiunt illud obdormit tenentur digne et
 omnis angustiam absolvere nequeunt si pulchriori capacitate prius non
 fuerit perlatum dimissum Itaque dimittimus imptes magnas
 que dicimus ut inde possint ad vitam venturi de quibus agimus
 Orne ut melius eluceant consideremus que in hac vita mens
 audimus amict humana et ex his prout possumus coniectemus
 illa esse eos habituros in vita eterna nullo excellens siquidem
 in similitudinem mundi pericula constituta donum fuerint precepta sermone
 atque cum ipsa illis adepti fuerint implemuntur desiderio sui qui
 se nequaquam fraudatos percipient Hec igitur ut peraxamus faciamus
 ut animus paulatim progrediamur Quatuordecim sunt ergo beati-
 tudinis partes quas summo gratia examine perfectis omnes electi
 habebunt totidemque miserie gratia que mali tunc sustinebunt
 Hec autem beatitudinis partes atque miserie sic sunt in vice se omni con-
 trario quod et ipsi qui eas accipiet in remuneratione *hinc sunt qua*

Partes uero beatitudinis sunt pulchritudo *tristitia timor de-*
 agilitas fortitudo libertas sanitas voluptas longeuitas.
 sapientia et amicitia concordia honor pietas seruitas gaudium
 Ista uero sunt que propter se et propter que alia queque ad
 hominibus appetunt. Si autem minus aliqua sunt que ali
 propter deo non modo appetunt. sed etiam magno per uisum vita
 amare subfugunt ut sunt ubi gratia pulchritudo corporis atque vo
 luptas. utique non idcirco ea fugiunt. quod hec naturaliter uolunt. sed
 ne de ceteris quoque modo offendere possint. nam si per ea in offensio
 nis uideri contrarii posse facto sentiant. uel se ab eternorum am
 te impediri honor non pertinebunt. perfectio iocunditas in ipso
 quam in eorum contrariis se deducunt partes uero in se ipse septem
 prelibatis beatitudinibus contrarie hec sunt *hinc est timor de-* *in se*

Omnipotentia ponderositas inbecillitas seruitus infirmitas.
 anxietas in te breuitas insipientia iniustitia inmutata.
 discordia sedentis impotentia timor tristitia Notandum quod
 sunt septem priores beatitudinis partes ad corporis beatitu
 dinem. septemque posteriores ad animam pertinent. Sic quoque
 quia in priores in se ipse partes corporis unque in ultime perficiunt
 mentis in se ipse. et in unumque igitur illas omnes beatitudinis
 partes habere poterit perfectam corporis et anime beatitudinem possi
 debet. Quicquidque non has omnes in se ipse partes tollere conti
 gent. si in corpore et anime in se ipse subiacebit. uel in hac in
 ta nec una illius beatitudinis. uel in unum in se ipse partem quod
 potest extoto habere. nec in unum extoto eam tunc. In alia uero
 in ta aut perfectam habens beatitudinem in se ipse in statu
 subiacebit. aut si in se ipse subiaceat in se ipse. omni beatitudinem care
 bit. et ut totum comparare possim. quod in singulas beatitudinis
 atque in se ipse partes in unum. *De pulchritudine et in se ipse*

Pars igitur prima beatitudinis est pulchritudo in se ipse. quod pro
 turritur turpitudine. Ista uero omnes habere. hac uero conti
 nentur care. In hac uero in unum habere perfectam. uel in unum possunt
 care. Ne nam enim est illa perfectio hominis. quod in se ipse est in unum
 pulchritudine. In se ipse est enim ut alium tander. Omnis in unum
 rosa in se ipse. Quia in unum in unum. pulchritudine habere. in se ipse in unum
 purum in se ipse. non igitur in se ipse in se ipse. in se ipse in se ipse.

In alia uero uita perfectam habuit. aliaque omnia creabitur pulchritudo et
 enim quoddam bonum est. quod naturali a cunctis amari debet. Similia siquidem
 uita. pulchritudo iustorum. solis pulchritudinem. quod septemplacit quod mo-
 re erit splendidior adequabitur. unde scriptum est. Fulgebunt iusti sicut sol.
 et completum dei. Amplius corpus dei claustrum solis pluit. nescio quomodo
 posse ambigere. hinc autem similes teste apostolo erimus. qui autem. Reformabit
 corpus humilitatis nostre. conformatum corpori Christi. sine hac auctoritate copio-
 bata. siquis etiam uelit sibi ratione complari. credo nulli debet terribi-
 bile uideri. iustos pulchritudine solis tulla uita. ubi mortale habet absor-
 bebit tantummo sortum. cum uic dicantur et sunt templum et sedes dei. quod
 usque in diuina pagina de sole isto inuisibili memini legi. Hanc igitur tali
 et tanta pulchritudine iustus rutilabit. Si uero in iustis fuit. strenuo et omni-
 cadanie feridior. omniq. fulgore tuius est. Huius igitur pulchritudinem
 perfectam. a primam habuit. *Agilitate et pondere sitate*
Secunda pars beatitudinis est agilitas. iustis uero conatio pondere sitas
 Hanc uero non omnino habet. ut iustis hinc per hoc uentum hinc carere
 Ma quia est hominis agilitas. quia nimis passer superat. quam quoque
 mo mortis se per. non sume pondere sitas subiacet. In finis autem. a per
 agilis est. aut sit pondere sitas. ut se mortis non possit. Et uelocitas
 quod pulchritudine non nimis amari. tanta nos quomitalis. ut ipse ange-
 lus dei eque celestis sumus. qui a celo ad terras et conuulso. duto tunc dila-
 bunt et celestas si. ut sit tangit. per hanc nunc est. exempli gratia dei
 possit. homines ad hunc mortali carne gnati. mori amica per angelum
 et caldia d'lam. uidetur tradito pndio quod d'ferbat. sine moa relatu
 Ergo in istis omnia par uelocitas nobis est. quibus sicut promissa est illa
 celitus meritis. Apertus etiam qui corpora nostra. que quatuor locorum inter
 celum et terra mebratum fuerint sine dyspa. Tactu oculi affert re-
 surrectura. satis imit. quod uelocitate eadem corpora iam corruptibili-
 lia sunt humia corruptibile quippe hinc sicut ipse terra et corruptio nec
 et mortale hinc induit et mortale. Immo quod uelocitate exemplum. in radio so-
 lis hinc muni. qui statim orto sole et plaga orientali. pertingit usque ad ul-
 timam plagam occidentalis. ut et eo uendamus non impossibile quod
 d'ura d'rimus prima uelocitate. possetum cum rebus amari. solcat et ce-
 maior uelocitas quod in amari. Hinc etiam radio solis. sicut exemplum
 uelocitate hinc in nobis. Radus quippe oculorum mori et subleuati-
 one palpebrarum ad usque celu pertingit. et ita eam totum et semet ac in

Similitudines

regem vidit amplius constat quidem annas scire quod iam celestia
tenet necesse plena felicitate sum. donec incorruptibile corpus
suum possit. Quia cum adepti fuerint. non est quod amplius
volent. hoc namque corpus si eos asina velocitate aliquatenus tardius
ores. aut gravioribus efficitur deficient. immo potius eorum consorcium
abhorrent. quod appetunt. Ea igitur quia divina velocitate donabitur
homo sanctus. cum ad vitam vitam fuerit translatus. malus vero tanto pena
in punitur pondere. ut nec pedem quidem. vel manum. vel aliquid sui
corpus possit mouere. Unde et illud et ceterum. ligat pedibus et manibus
eius. mittit eum inter ceteros ceteros *de fortitudine et liberalitate*

Etiam per similitudinem fortitudo est. inspicere non inbecillitas
que ei opponitur. Quia que est hominum fortitudo in hac vita. quorum
plena namque est. et in mari retentat. Quia in homo inbecillitas
quodam superat videtur. non omnino inbecillitati subiacet. Itaque non fortitudo
tandem perfrat. non summa sunt habet inbecillitate. Cum perfrat non
bunt. quicunque superius inueniunt cunctis assensum. intantum ut nulla
tenet illis quod obesse valeat. etiam si monedo quid a ceteris nolunt
erunt. apud statum quod illis cedat. non in eo quod divina. maior labora
bunt conati. quod nos non totulorum nostrorum memorem. Nec quicquam illa simili
tudo angelorum. non excedat ab eis. quia adeptum sumus in futuro.
quod si in hac fortitudine. aut in fine que dictum sumus aliud
exemplum non occurrunt. ut ipsa perquam angelus adequabuntur ad ea corpus
banda perfrat. Et igitur in quibus angelos nunc co stat. in hac nichilominus
fortitudo valeat. Rememorem autem qui dicitur perfrat existere. angelos
ea quod nolunt sumus fortitudine. Cum igitur eis filios facimus. nunquam
liberioribus eis erunt. Et fortasse quidam aliquis. quid nobis tunc illa
fortitudo perfrat. cum singulis tam conemeter ut conemeter
nuncat. Et quique disponit. nihil mutandum. vel ceterum. vel statum
dum sit. in quo nunc suas quod exerce possit. Quia si dicitur perfrat nobis
scire quod illud. hanc usus finem attedat. et videtur quod non semper
omni quod hanc. ut quod nos hanc non perfrat gaudemus actu in unum. sit
ubi gra. pro usu perfrat aliqua. non nullam scia rerum. et multum in hanc
modum. sit et tunc quia agit fortitudine est. Sola namque possessio
eius quia nobis est. et exultatio grandis. ligat in actu nequam sit in hac
nobis. cum in dictum est in suo statu quemet locat. hoc eadem quod
si tandem in velocitate. a dalia perfrat similitudinis innotat. hac perfrat.

cone. si nō aptorem hōz qm̄s ī uenit soluat. Infirmitas igitur nō iā pre
libamur. sic m̄p̄s forte est. ut etiam si uelit hāc cōmōne possit.
Et sic edūq̄ t̄m̄p̄s m̄betilis. ut nō etiā iūces amōne q̄at ab ocul

Quarta p̄s b̄titudinis libitas d̄r *De libitate et fuitute* ¶ s̄m̄s
m̄p̄s nō fuitus. Liber ē qm̄s cogi nō p̄t ad ea q̄ nolit. n̄ p̄o
libici ab eo quod nolit. Et qm̄s m̄bat m̄ta nascit esse. q̄ hanc li
bertate possit h̄re. Am̄s non totti pati quod nollit. qm̄sq̄ nalet
assequi om̄e qd̄ nollit. Ama tū nō ad om̄ia hō que nō uult cogitur.
ut ab om̄ibz que uult p̄hibet. n̄ om̄ino libitate p̄na. n̄ om̄ino fuit
tutā subiat. Infirmitas aut̄. aut p̄stam̄ h̄ebit libitātē. et om̄imoda
tutā fuitute. Et nō iā d̄rimus. et ante ap̄lica idip̄m q̄sumam̄. an
gelis q̄sumiles em̄s. Em̄sq̄ aut̄ angelis assimilibz. eoz quoq̄
libitātē necessāio assequē. Itaq̄ sicut angelis nichil obsistit.
ut aliquid eos impedire p̄t. ut cōstingit. qm̄ p̄uclle suo cuncta
penetrent libissime. ita nō est aliq̄ obstaculū. quod nos retar
det. nulla clausura que nobis uisatens obset. nō elementū quod
nob̄ aduclle n̄m̄ p̄m̄ om̄ino nō existat. Amplius. etc. domini
corpus cui corpora n̄ra cōfiguranda paulo testat̄. ut iam sup̄ m̄o
m̄m̄. clauso sepulc̄o am̄ortus surrexit. ac de n̄m̄ ad discipulos
obscatis ianuis palpatū introuit. nobisq̄ m̄h̄ libitātē fuitute
documentū reliquit. Nulla t̄m̄ m̄ta. si bonū fuit m̄l pati. quod
nolit. s̄ agē p̄mittit quicūq̄ uoluit. Si nō fuit malus. ad ora
q̄ nolit cogit. et ab oibz q̄ uoluit p̄hibet. *De p̄mitate et fuitute*

Quinta p̄s b̄titudinis sanitas est. m̄p̄s nō m̄fuitas. Illa hō
a locū suo t̄nere. hanc aut̄ m̄p̄t̄ t̄olēre. Ex quo em̄ nasci
p̄ma em̄s uox m̄dicat. q̄nam parat̄ aior demq̄ m̄p̄t̄ esurire.
sitire lacessē. s̄m̄s m̄p̄ams p̄de s̄c̄. h̄m̄s c̄c̄ n̄l s̄urdus. m̄m̄t̄
n̄l claud̄. tard̄ n̄l sc̄biop̄. l̄p̄s p̄alitus alioue morbo effi
m̄fuit. Et tū em̄s m̄fuitas quibusdā m̄dicant̄. l̄m̄m̄ p̄t.
nō s̄m̄e m̄fuitati subiac̄. D̄ez m̄fuit̄. et sic sanus est q̄ nulla
t̄m̄ m̄fuitatē. si s̄m̄a sanitatē p̄fuit. De hac sanitatē q̄ m̄h̄
d̄ci potest. q̄ q̄ p̄t̄ t̄m̄t. salus m̄q̄m̄us m̄stor a domino.
Em̄b̄ aut̄ s̄m̄t n̄cā ad nō sanitas. q̄ s̄uripe nalc̄t̄. et f̄m̄m̄tas.
S̄m̄ d̄ista s̄m̄t. quā m̄p̄t̄ulo fuit̄ h̄ebim̄. qd̄ exemplū queam̄
affir. ut que sit intelligat̄ nō m̄d̄o. q̄ m̄h̄l sanitatē q̄ ei com
p̄are possim̄. et ego m̄ me. aut aliquis ī m̄oili t̄m̄e degens.

sensit in se hic etiam tunc nobis sam indem: cu nihil t nobis
 qd doleat sentiri. falsum t cu no nulli m h. nam frequent talia
 pte corporis infirmitat: ne in h ipm. nisi aut motu. aut aliquo tactu
 nullo pacto exprim: at d hne qm nec ita infirma. s ex omni parte
 sam sibi indent: quid dicem. ut nre sint nl non sint sam pbe
 Done tibi quilibz samissim cor. a d samitate illius scitiae. Sa
 mnt e suo indio. hic talis paulo dmi tangat. a malis sui corporis
 pte azms conspiga: i pnam mdebis qz clamabit. sine ledis me.
 sine ueras me omd e hoc. none pue p sam dicebat. i me mo
 dice tactus ita dolent fuitclamat. Ite ne tibi samis mde. non
 puto nequaquam salus hmodi nobis dabit. quoz salus a dno fuit
 pmiti. nam absget dens omem latina ab oculis sio. t a no cit
 amplius neqz fuctus neqz clamor. s nec ullus dolor qm pnoza
 tuserit et non esinet neqz siet ampli. i nec cadz sup eos sol.
 nec ullus epus. Dexta em sua dens teget eos. a brachio sio suo
 defendet eos omd itaqz eis nocte nalebnt. quibz dexta dei tegu
 mntu erit. Qualis aut illa sit pmitas. ite scio me nec meo nec
 alieno su nl expmto accepisse. Hebrm nro a dmsa i pmitatu
 q litates p hmodi sunt quis mrogiet facile eas ante expontas
 forsitam intelliget. tunc qz ego illas t me. tu qm ab eis accepi que
 sunt. qm eas expmto didicistis in se at q n sensu pcepi. n ab nro
 qui pcepit ut dixi accepi. no eodem credo t i i mntant ut
 mea quide sunt opmo qmne hz. samitate mte fuit. ita inge
 i mcomitabile atz i molabile fore. ut ineffabili quada samita
 tis dulcedine totum homiez repleat. a ome qd alio t p mssi
 tudinis mutabili t mte lesione suspitione ptende queat pcul
 arceat atz repelat. Sic sic igit mst e it pmitas. at no quilibet
 dmsa tanta ibi scias infirmitate i pmitat. ut nullo postmodu me
 dicamine queat medicari. *De voluptate et anxietate*

Sicut pe beatitudinis e voluptas. misie no anxietas. Itam
 homies appetit. hanc refugit. Sed cu cam i hac mta
 queat. no nisi p anxietate t nre pnt. Enqz ad id pueniunt
 qd voluptate putat. no nisi lacioando eod e psm nalet. qsi
 etia nsi fuerit i modera i mssu eis m anxietate qnt. qia tam
 teo qualimqz d lcan. n omodam anxietate parit post
 hanc no mta. aut omoda voluptate. a omo replebu anxietate

Sicut enim finis ignis qualibet finis per similitudinem finis ignis
 continetur igne. sic ipse boni voluptate. mali non sentient
 anxietate. Hanc non voluptate neminem in hac mortalitate
 esse primo vel fuisse. qui cum ut est pensat vel gustavit. ut illius
 sapore vel similitudine alius distare possit. *De duabus similitudinibus*

Ut dicamus in aliquid adhuc distanda. *De duabus similitudinibus*
 Dicamus duas similitudines et duas misuras esse. maiorem scilicet
 et minorem. maiorem regimur de. minores non in quo ad am primo finis
 erat portus paradisi gaudium dicemus. Item maiorem misuram etiam
 igne rehere. minorem autem empyreas faciemus. nunc prout quod de in
 minus incessant patitur. Similitudinem quippe neutra aliquid exprimit
 finis. Quasi scilicet istam per similitudinem qua ad am et paradiso po
 situs sunt exprimitur. forte per hanc istam maiorem aliquid con
 vertendo inde possemus. sicut nunc et in maiori misura nati inveniuntur
 adulti. multa de misura maiori quoniam nolumus. Edisse et expla
 nare nalemus. Itaque in voluptate de qua agimus consistet esse una por
 tio summe similitudinis. quo ista modo exprimitur. ut sapientia non in deo
 nisi forte id agamus aliquid contraria filii ne magnae miserie quas ex
 minori convertamus. *De voluptate vite eterne sine fine*

Itaque an oculos cordis portus exempli causa homo aliquis. qui
 tam in ipsis oculis suorum pupillis. quam in singulis membris
 finis ignis et candet in firmum hanc. ita ut in medulla et testima
 ne animo quodque in toto ipso cruciatus et in mente istius cecit vel
 ea lenius quam motibus aliter penat. quod dicam angustia. Quod
 hunc estimet sane nunc in ista. Eodem si penitus contraria co
 sideratione et ista sunt multa. Delectatio quaedam ineffabilis bonas in
 celebratur et estimabilis dulcedine sui totos eos tenacabili exim
 dia faciat. Quod dixi totos. Quasi ames naves os manus pedes
 cor. item pulmo ossa medulla. extra etiam ipsa cuncta singulatum
 singulaque membra eorum et omnia. tam mirabili delectationis et dulcedi
 nis sensu replebunt. ut ne totus homo torrete voluptate. Dei
 poterit et ab ubere domus eius reberit. per contrarium ordinis
 in dictum est de misero de longevitate et vite *Similitudo*

Ex primo per similitudinem et longevitas. miserie non nunc similitudo. Illa
 similitudo corporis. hanc autem miseria perficit. Tunc enim primo per similitudinem
 similitudo per corpus hanc per. in casu domus retineat naves. ita si cas

omnes que h'et. et statim moriendo amittit. quid eas sibi h'uisse
p'desset. et longevitate h'et p'stam no' p't. qui aliqui moriuntur et est
et in illis em' immat' d'm'ia p'p'm' inde' et quod m'it' cu' mo
rit' no' g' longevitatez h'o h'et habz ubi quoz moriunt' e' em'
quia no' mon' cu' p't. n' m'iam h' o'mo brevis habz insu't
aut. aut longissima. a' m'iam h'ebit brevissima. Si em' bene
m'it' m'it. tunc m'it' q'm' et d'ens unde s'p'tu' e' i'usti aut m'
p'etm' m'it. Si no' male m'it. no' m'it' moriendo tunc vnic'
potit' m'it' igit' h'ebit m'ia illa. cu' more p' fuit m'ia q'm'
aut notand' q' septem p'dite b'itudinis m'it' p'tes ad
corp' p'm'et. et e' no' q' p'm'et ad animam *De sapientia et insipientia*

Octava itaq' p's b'itudinis ad animam p'tinet e' sapientia.
insipientia no' insipientia. Illam h'et. h'atq' tunc homo p' estia't.
si quid agnovit. q'd alius nescit. Et que em' sapia. q' s'p'm'
ignorat. Em' em' p'f'e agnosce' n'aleat. cu' d' res sit anima
sua. Em' ne n'om' quale sit corp' em' m'it' n' q'ale
postem' etia' extine' q'a tu p'etalia quoq'mo cognosce' potest.
no' o'mo insipies e' d'et in f'm'io. aut p'f'e sapies. a' o'mo cit'
insipies. Sapia igit' qua' o'cs i' hac m'ia no' m'it' am'at. tanta i'
f'm'ia m'ia bonis est. ut cor' que scie' no' h'ierit. m'it' sit quod
ignoret. Bonis em' d'eo qui e' p'f'a sapia replebit. etia' f'm'e
ad f'm'e m'it' etia' ad m' ita p'perit. etia' totius n'az i'
debit. que m'it' m'it' q' m'it' p'f'a consistit. tunc etia' m'it'
m'ia p'f'e. q' d'ens f'et sc'enda. tam que p'f'a. q' ca' que post
modu' f'm'e f'm'e. Et a' singulis om'ib' ab om'ib' singulis cog
noscent' n' q' qua' o'mo l'at'bit. qua' p'f'a. qua' gent'. qua' p'f'
p'q'me d'it' fuit. n' quid etia' i' m'ia sua f'et. *De p'f'a p'f'a*

It' fortass' aliquis ait. Quid e' h'ic. p'f'a loz singul' p'f'a.
que f'et f'et om'es. adh' ca' confessus su' ut d'leren' et obli
m'it' n' m'it' am'p' p'f'a d'et. Bene. Et cum in illa g'la
ab om' t'm'm' f'ide p'm'gatus. v'lam dei p'f'a ap'f'e. ing'it'
ne ei e' p'f'a. p'f'a m'ia quam f'et. remiss' illis t'm'm'
delet' n' m'it' m'it' et unde g'ra' ager' si m'it' cor' unde m'it'
g'ra' illas deb'as t'm'a m'it'ia h'eb'as. Et igit' m'it' l'andib'
et'nalit' i'om'de' p'f'a d'et' m'it'ia p'f'a e' m'it' p'f'a coram
te h'eb'is. Cum igit' singulor' conf'at' singul' p'f'a p'f'a aucto'

ea quoque peccata inter electorum patet. per quorum citationem tu deo gratias expost
 asidue. non ad tua confusionem. sed ad magnam dei misericordiam eius glorifi
 cationem. tuamque congratulationem. non enim peccatis tuis tunc maior cor
 dis angustia premet. scelerum tuorum magis pudebit. quam aliam olim
 magnam vultum sanctam. namque ex omni parte sanam. ab omni lagvor
 molesta premit. vel magis eorum que tunc potius infans egerat.
 tunc grandem pudeat. Tunc quippe in integritate. perfecta mundi
 cia. plena remissio. secunda omni offensionum et peccatorum. et cito amiserit.
 cognito ut recordato peccatorum tuorum. et nullo tibi magis horrore esse ut
 confusioni valebit. quod est modo beato petro apostolorum principi. quia christum ne
 gavit. ab iuratio sua. beate marie magdalene peccata sua. et multis
 aliis multis que fecit. iam donata. et tunc sua. deum super his agnitis
 delictis. nescit. et enormi ac feda infirmitate sua. pietas istius sapientia
 medici qui te sanavit. sublimis acut. annu. et rabit. laudabit
 magnificabit. Sans autem et magnificetia glorie dei. tua si bene
 aditus gloria est. Et dices. equidem consensio laude dei gloriam esse me
 am. vni enim tunc inde. tot et tot ad mei copationem. et nocet. peccant.
 qui considerat. inter me obsecrantibus. me omni sunt equum. et hor
 rore. hunc inde. quid dicam. Insuper nepe sum. et sum. et in
 tia. primum exigit. Insuper si nolo tuncas. frui. aliter erit enim. quod estimas.
 Illud quidem que tu tibi compati. iudicis. penitus. et nocet. non
 ibi. repies. de te. quodammodo. putas. sentiet. nam inde. ille. de quo
 agis. plane. intelliget. te. nequaquam. se. si. deum. qui. peccasti. offendisse.
 Cum. igitur. inde. de. tibi. tua. debita. fundit. dimississe. et. cor. sibi.
 ascendit. inter. inde. aliquid. nescit. Insuper. enim. ipse. de. se. offende.
 cognoscat. si. deo. te. per. omnia. reconciliari. plane. que. olim. feceris. ut
 latens. et. peccandi. cognat. arag. ante. gratias. Testimable. di. de
 metia. admirabit. non. solum. inter. si. in. se. hunc. quod. de. tam. per. fundi.
 iquitate. eripuit. te. Insuper. quia. sola. gratia. eius. ne. in. inde. per. fundi.
 rueret. tenuit. se. Laudans. igitur. magnificabit. inter. potius. gratiam
 dei. vni. atque. constantia. quibus. emites. voragine. tanti. mali. ena
 sisti. metia. quia. quod. et. ipse. considerabit. nisi. adeo. aditus. fuisse.
 non. ita. for. sitam. itor. in. super. tenuisset. Vides. igitur. quod. mi. in. peccat.
 voluta. cognito. peccatim. vno. quod. in. laud. et. gratia. agnita. remissio
 si. etia. angli. Aliter. me. in. super. homines. et. angelum. in. genabit.
 si. de. societate. in. peccat. peccata. tua. te. indignum. nescit. indigne. hunc.

qualiter contra eos nunc te posses defendere. Cuius nam inquit mo-
andi. proinde angelum aliquem quasi talia tibi inprimis. Tu
homo de pulvis factus. tu pulvis quique futurus. quique contra deum
te extulisti. contra eius preceptum te tibi fecisti omnis peccati et invidie
timidus dicitur. et nunc mihi similis esse queris. quos inquit tali
quo voluntati dei contempsisti. tunc adhuc itaque videas. Et ego ut
tu dices de pulvis factus sum. et non inquit si necto temptationis im-
pulsus. in sordes sum cecidi de lapsus. cum tu agnita et redita
vita christi speretis omnibus que illum nolle scire potuistis. et contempsistis que
illum nolle intellexi memetipsum eadem. unde tribulationes angus-
tias et fame sitis vigiliis ieiuniis totumque. aliisque modis et multis
ad honorem eius sustinere non cessavi. et quicquid mundana precibus
meis nichilipendebat. illius gratie tamen me solius per singula recon-
ciliavi studium. Vos autem quid horum unquam sine causa sustinistis. Et
nos gloriari. semper et iocunditatem comitantes semper nos tenent deus
dei. ac defendit ab ignominia omnis peccati. ita ut nulla nobis
superetur macula eius. itaque si anulum eius non recidistis. ipsius
donum est. a quo magis tenetis est. Et quia hoc Romanorum illos tunc
respicit. qui perditionem suam vni fecerunt. et regnum celorum inoleverunt
rapuerunt. alii qui in illo sunt sed alio modo inveniunt. alia ratione per-
sistat angelorum sibi sunt commendati. Et quicquid qua forsitan ista
dicunt igitur illis. Et in regno dei una quicquid equaliter fecerunt. dono
et gratie christi. inquit dominum inquit id asserimus. qui adhuc dignatus est hoc fieri. pa-
ti mori. ut nos ab omni delicto. in sanguine suo iustificaret. quibus
regni consortes efficeret. Vos igitur considerate. an sanguis christi qui est
per nos effusus. queat nobis esse per se causa salutis. Quid adhuc angeli
qui libenter eo quod bonum sunt. romam acquiescere nolunt dicunt. nisi que
dei sunt ratione rationis. et homines nunc sua consuetudine debere
formam. Cum itaque angeli et homines quod magis iudicantur in
nocentes. tibi conspiciant. tibi inveniunt peritatem romae honorem
desiderant. pendere si ualeas. quia gratia sit sapientia ista. quia tu sit ab
omnibus. sic omnes aut cognoscunt in uita illa. Et aut finis ma-
lue. nec omnino sapientia peritatem. tamen in angelis de se ipsis. ut non so-
lum in sapientibus. ut omnino faciat et amemus. **Amicitia et inimicitia**

Una per beatitudinem est amicitia. nisi de inimicitia perfecta
amicitia est. et inimicitia contra non potest. Et quibus habet amicitia

tanta etiam filius erga patrem et omnia in nullis habet et inmuta
tanta que contra non possit et amicitia. ne amicus hic habet inmuta
summa in futuro aut. aut amicitia presentia et inmuta quicquid
nemmet summa boni rem quicquid sic dicitur omnesque alii diligere
boni. ut enim hic odio ultra non possunt. quoniam namque quicquid
seipsum. tantum et tam diu diligit et alter. ne enim iudeo quo alii
et possit presentia cum omni vni corpus sunt christi. et christi qui et ipsa
par sit omni caput. non mori se affectu complectitur. quod membra
vni corpus sibi in membra copulant. ponitque habundans eis et dilecto
ne. quoniam hic tibi est in possessione. ac in ipsa tui. et contemplantur ipsum per
que si bona tibi pervenire. et percipies quod ille plus quam tu ipsum. et quod
alii per incompabili. amet te et tu super te ipsum. et super omnes alios
et ineffabili quadam suavitatis illi amabilis anali aut quicquid sic dicitur
omnesque boni odio habent. ut ne filius quidem pietate liceat de
pre in pectus conspecto *De Concordia et discordia*...

Concordia per similitudinem et concordia. in se invicem discordia. Con
cordia non homo tam rara habetur. ut ne sibi ipsi per concordiam. Sic
enim corpus et anima dissident. et ut quod vni appetit alii nolit. Sed
quod non semper habet. si aliqui idem nolit. non in discordia summa
presentia in alia non in mutua. nisi in discordia. nisi in summa discordia presentia
corpus et anima cum anima cuiusque sit. vni concordie tate erit omni
nisi. quoniam in presentia sunt oculi mei. sicut enim oculi vni in non per.
quo non in alia. si eandem partem semper nolit. sic corpus
et anima. nisi societate illa in presentia nisi poterit nolle in presentia. si eandem
semper voluntate habent corpus et vni enim. etiam vna anima propria
christi anima. quoniam ibi enim ipsa enim dei voluntas non est a tua
divisa. si sicut in quod ille. ita et ille vult et tenet quod tu caput namque
a suo corpore quomodo discreparet. *et omnes in presentia idem vult*

Sed forsitan dices. Eya si dicitur. et omni ille beatorum certo vult
grego. tunc et angustia boni mei metu vult. quod ego ibi non velle
non potero. Ego itaque per velle meo dominum in celo. Hinc tunc et be
noluntati tue respondere. quia si etiam beatorum petro par in gloria esse
noluit. eis in gloria dico. quia ut petrus sit in presentia. nolle non potis
namque si hic nolle. tunc in presentia et nolle. quod nolle in presentia. Sed
ne in gloria illi equum si nuntius enim in presentia fuit. nolle potis. quod pul
cherima illius corporis oportune. quod in presentia conspiciet molai plus

omni comodo amabis. et cum etiam in humano corpore non per se loco aut
officio manibus. non manibus pedibus exoptat. aut os sine nasus ubi
oculi sunt. et oculi ubi os non nasus. relinquit sine sedibus. cupimus
tamen aut si tingeretur quoniam et sine in una non id patitur.
Eodem modo in illa admirabili et glorificata dispositione. et eque disposita
glorificatione bene cunctat. dei. ita quippe quod adeptus fuerit amabit.
ut statim sui prioris gradum mutari non velit. et nunc etiam
cumque satis erit sua felicitas. et beatitudo sibi. prout suis miserior
dicitur in partem amplius. Et in qui iam tunc typus corporis unitate
locati fuerint. maiora quam sunt adepti. et desideret. eo quod nisi essent.
quod non dum habent quod nescit. In quo enim aliam quod cupit. et est. et eo mi
ser. sit nunc et. Et absit ab illo regno omnis miseria. Ad eam itaque
omnibus omnis sufficiens. quam perficit in singulis. nichil. et unanimis et ple
na concordia. et alii non in discordia persistunt. in corde. et anima. et
dissident. Nam et corpus animam odio habet. eo quod male unquam cogi
tant. et anima corpus quod male cogitata opere complevit. per omnes
omnibus torquentur. impem. De honore et de decore

Andera ps. Scitundus d. hoc. nescie nō dederis honorari at
ho ab hominib. appetit aut eoz ūbis aut fr̄is v̄bis quidē ut
en collander fr̄is aut ut sibi pponat Et in ho honore huius d. ap
petit. tale ē ac si unus nūc quēat ab alijs laudari. cūq. i regem
prom. hūc in hoies h̄z i annis sit pene nemo p̄ h̄c adplenim
fr̄e nullū em n̄ ip̄ator acut. lauda. n̄ omib. alijs prom. qd
in nullū acut. h̄ blasphema. n̄ alijs omib. sub p̄m̄. n̄ omo
i hora infund. aut. a honorabi. a omo cū exhorabi. ex honor
tū d. p̄bū sub exemplo considem. d. paup̄ i regem adoptare

Ecce sit an orlos moe potius aliquis pamp. solacio omi de
stutus. vltz et aliaz i finitatu fedite corrupto. et omi quo
nls egois asperitate d'fenda regimine mndi. Hinc igo tlem tali modo
vacante. et mulo pmetuym mnae nalcute. si rex aliqs potetiss
tussiens mdet. et misertus cu vltzibz mndi mber. cuatuz suis
regalibz i dnniet mndu plu pntai paret. et adductu i filiu
adoptato. ac deinde paret ut in regno suo filio suis acutis
fret. atz i mulo qd mpaet aqqua d' dicit. hiedemqz sum. filiqz
sm qm cohiedem constitucti et en nonne suo notu uells. none
dices hinc magnifice et opmate horatu. Et ite dens nob h omnia

aut quidquid noluit potuit facere. quoniam ipse omnipotens in omnibus sine noli-
tati concordantem habuit. et alius non nichil quod nolit agere quod nolit
quando igitur tu tanto honore et ceteris preceat hanc ad quod
suis omnipotentia. non inde qua ratione possit tempore ampliore
igitur dum possessione hanc beatitudinem quod digressimus felix facis. nonne
sufficiens tibi in debet. Et maxime inquit age igitur si omnibus
ipse in una die sicut exposita sunt per te vides. gaudes sine du-
bio. si autem in sepe vel in uno anno. letificaveris. Et si toto tempore vite tue.
quid facies. dices per te inquit habes. quod habem. memetipsum in sepe
si sit et non aliter ea adipsa nascamur. Si non adhuc omo securus eripere.
eo quod dum in vices in illo cunctis amittes. omittit dicit. uti vel co-
gitare possit an non. quod exultationis est ceterum *De securitate et timore*

Omnitudo autem beatitudinis parte accipe securitatem. in sepe non
timore habet alias quidem omnes beatitudinis partes confirmat. ne
putet hanc partem sine illa. vel in hac vita. nichil quod per se. in
seculis nascatur. Et in hoc enim momento. per amorem exultationis. mortis
eximo per exultationem. Ergo non alias beatitudinis partes. ne per se per se
habet quia in non semper quod pati timet. si quod effugere potest
non summum habet timore habet. Insuper autem. a securitate per se. a cro-
tica habet summum timore. Bonis autem quidquid noluit habet. in
nichil ex eo se amittit timet. *De timore amittit se in seculis*

Omnitudo enim quia si ea per dicitur. aut ipse voluit. *De deo et*
ea per de sua parte. aut deus voluit ei nolet illa auferre. a aliis
aliquis deo foris super neminem. ista tollit ab illo. deo in ipso non
nolet. Et ite non ipse ab illo tanto bono in in seculis quod se enasis
se grossus exultabit recte voluit. nec de qui tam longa illud et
temetipsum flante donavit ei. id aliquod auferre nolet. ne nullus
foris deo super neminem. qui deo in ipso per se. si illi in tanto ali-
teno tollit alius non et semper tormenta que patitur patitur. et
inquit ex eis enade potit. *De deo et in seculis*

Omnitudo autem igitur per beatitudinis est gaudium. in sepe non est
gaudium per se solus ille per se. qui per dicitur omnes beatitudinis
partes. nalet optime a nalet quia nulla nemo habet hanc per se. patitur quia
nec gaudium summum hanc retineat. vel de ille solus non est per se. pa-
titur summum. que omnes per dicitur in sepe partes omo coartant. per quia
nullus ex toto per eas patitur. liquet quia non in summum est per se hanc

licet in Inseculo aut futo. aut leticia aut tristitia quicquid reple
 bit summa bonis cum quicquid omo tunc potit gaudere. qz p dnas
 omes beatitudines ptes obtinebit p fce quid igit beatissio. qz
 tunc replebitur in pns gaudio. Adhuc tñ ad emula beatitudinis
 sue aliud habet. und mag possit gaudere. Quia em quicquid
 sicut se aliter amabit. par qm sit d illius felicitate ut d sua
 gaudet. & not igit qz quia gaudia quicquid obtinebit. q detot
 & tantis beatitudinibz sanctor in bilabit. & si tantu d alius quos
 ut se diligit gaudet. qm d dco que sup se diligit exultabit.
 Gaudm em eit ei intus & extra. gaudm sursum atz deorsum.
 gaudm ita ita. atz ubiqz gaudm pleni aialo no contra
 tristitia replebit summa qm omes miserie ptes quibz nichilo
 se traxerunt sentiet. Inimitabilis sine fine patiet. & id finiet.
 Similitudo in appetitibus hoies & pncos scyptos in aphores in d cupidit.
Sic agunt qui in di hmo appetit hoies. qno pnci d scy
 tur papilioncs. papilioncs em cu nolat. tranntem
 rem inq tenet. s. huc illucqz se agitant. Cumqz alibi sede
 mdeant. ubi dmmozant. hos aut cu pnci cape noluit. cito
 post eos curie satagunt. & qm no ad suos pedes. s. ad papi
 liones intendunt. aliqui in feneā cadunt. scqz in manu ledunt ple
 riqz dmm eos inde ut alibi resedisse. mcedunt suavit et
 tante. ut eos nalcant comprehendere. cu dñ faciunt manibus
 qz plaudunt. & ad mte lem nocte dñt Ecce iam eos habim.
 & in eos pime accedentes apprehendere teptant. papilioncs
 anolant. & qn eos ne apprehendent. exultant d nichilo. qz
 magnu quid adepti fuerint. Similit aut faciunt. q in di
 hmo hoies appetit. honores em hmo in di. inq ita ma te
 net. s. mitis dñitculis dñmo ad aliu tñsuolat. Sūqz sub ali
 cui pterit pte. ut ibi dñm pnt remane. hos igit cu pul
 ti homines assequi cupiunt. festinat post eos quibuscunqz mod
 pnt. Et qz no qfideant. qno eos modo assequant. s. ut quocq
 mo adpiscant. sepms i gramora cūma dñdnt. quibz nalc
 suas uelhemet ledunt. Aliqñ n cu mderit eos alibi qz pntos
 sibi ee. accedunt illuc latent & multu casside. ut qz in illo sa
 ente nalcant eos obone. & no cu appiat. uelhemet gaudet
 & exultat. & in pime accesserunt. eosqz posse se ita apprehendere

putantur honores dñi ambobz cor se excentur. et aliq dñi ad alios a
 liqnos se tñsserit et nos si qñ adepti fuerint gñulan qñ aliq dñi hore
 sunt asseruti cum aduñ honore culme pñome nō possit. si nō hos
 cu suor satisfione commissoz reliqunt. *Silutudo mī dñi talig dñm*
Tta mī dñm et hores agi. quo mī dñm aliqñe et suos. itaqñ ulgo
 nales nota. Et em dñs nali suo aliqñ misit. et pñus dñs libet
 obedire agit pñus qd debz et dñs plas. Et aut dñm sui pcepti res
 tñt. gram pñus statim amittit et na si noluit recipere ac dñm pñs
 dñs suo fidelit pñus. sicut pñs debñcat nali fuisse. si ei dñs mī
 dñm misit. mīrat qñus obediet pcepti. et qñ fidelit pñus qñ dñm vi
 xit. Quo fto dñm ei condonat qd dñm misit et si ita pñi plasunt.
 aliqñ pñat mīde mīrat hñe coadit. vñ aliqñto tñs tñfacto pñano
 pñus paulatim que mīrat mīrat obliuñsa. et ab amoe dñm sui
 tñpñat. Et quia ea que dñm mīrat. sibi dñm mīdent. pñ quēdam.
 pñ modū pñia tñsserit. donec tñm pñe pñm hñat. Et qñ mī
 suis dñm sui gram pñit. qua pñus recipiat pñone cor retonis
 qñd igit amplius facit. quid aliud pñm pñit. vñale mī cor mī
 mīrandū molant. Et mī aliud qd ad hñc faciedū tñcit pñ. Et ita
 em dñm sui aliqñd recipit. tñpñate. unde pñ se pñ mī aut reton
 liare pñpñit. Et exasse cognoscit. ad dñm sui redit. et exorans
 fñm dñm hñm dñm mīrat. tñfcoz mīa mīquitatē. qñ qd tñ nali de
 bñca. qñ pñ modū mīrandū pñm pñat. totū ad mīa tñsserit. su
 mīrat. Et ad hñc semel mīdulgē. mī si plas qñd dñm. et ego tñ
 redda qñ mī mīrat. pñm hñca hñten. et mī aut qñ
 ita tñm fñcio asingam. qñ mīa ex toto nolunt dñm tñ. tña nō
 mīrat pñco facia. Et mī eam semp nali tñpñ. pñm mī illoz
 subretonē. qñ mī illa facia et neliut dñm. et admonēdo coipien
 do castigando faciat custodie de qñbz omibz tñbi facia mīrandū
 dñm. si mī mīdulgē. qñ hñten. dñm. Em dñm. et ego mī ad
 hñm mīdulgē. et omnia qñ pñ. si tñ omnia facis qñ pñm. Et hñ facis.
 qñ mī. hñc conentone facis custodie. mī si eam cum talig mī
 facis. mī ad eandē pñm dñm. pñm mīetone mī placare
 nō potit. Eodē itaqñ mī mī dñm et homines agi. Dñm em pñm
 quoda homi pñpñ. em si ille obediet pñpñ facit qñ facit de
 bñm. et qñ dñm plas. Et quia illius pñpñ pñm. gram em
 statim pñd. hñc igit si noluit hñ recipere sicut dñm mīrat.

tristate. q. and nūm. i. hū. sū. m. r. a. s. e. d. e. b. q. z. q. u. i. a. q. u. i. p. u. m. p. e.
p. u. s. t. i. n. g. r. e. d. i. r. e. l. i. a. t. o. m. i. b. e. u. p. i. a. n. o. l. u. n. t. a. t. o. m. o. d. i. c. i. t. a. u. t.
g. m. o. d. i. c. i. t. s. a. l. u. a. b. i. a. a. l. i. e. d. a. p. t. i. t. u. m. e. s. t. i. n. d. o. i. t. d. y. a. n. i. m. p. l. u. m.

U tū sciendū ē. q. sic plantat dya. conit hōes / plantatore
quo nuplus plantator conit aliu aliq. Impulsus em pla
ntator. hū. nō hēat rā. tāmē p. t. impulsatē suā nēmē ad
plantū. h. q. e. i. m. p. u. m. i. m. p. u. m. e. t. h. q. d. e. m. p. u. m. o. n. d. e. v. o. l. e. i. m. p. u. m. e. t.
cū ēn aliq. m. p. u. m. i. m. p. u. m. a. u. d. i. t. z. q. z. nō rā. hēat cū. a. g. n. o. s. c. i. t.
m. d. i. c. a. t. e. t. i. m. p. u. m. q. d. i. e. a. s. s. e. b. a. t. i. m. p. u. m. z. e. e. m. p. u. m. q. d. a. s. s. e. b. a. t. i. m.
i. m. p. u. m. e. t. q. z. i. l. l. e. c. o. m. m. u. n. s. a. p. l. a. n. t. o. d. i. s. t. i. n. d. i. t. d. o. l. e. s. q. z. a. l. i. q. f. a. c. i. nō
p. o. t. u. i. t. e. t. a. l. i. q. u. i. t. o. t. p. e. t. i. n. s. a. c. t. o. p. o. s. t. q. h. m. d. i. c. i. t. u. m. p. u. t. a. t. o. b. l. i. m. o.
i. n. e. t. r. a. d. i. t. u. m. i. m. p. u. m. s. u. a. m. e. p. u. t. c. a. m. d. i. c. e. s. s. i. b. i. s. i. t. i. m. u. a. e. s. i.
a. l. i. q. u. i. s. d. i. x. i. t. h. e. e. i. a. m. d. i. s. t. i. n. d. i. t. u. m. d. i. c. i. t. nō rē e. e. i. n. d. i. c. a. t. u. m.
q. z. q. u. i. s. e. m. e. l. i. a. i. n. e. i. t. nō a. t. t. e. n. d. i. t. a. d. e. a. q. u. e. d. i. c. i. t. s. i. t. i. m. d. i. c. i. t.
q. z. q. d. s. e. m. e. l. i. a. d. i. s. t. i. n. d. i. t. u. m. e. nō e. s. t. i. t. u. m. i. m. p. u. m. e. n. d. i. t. u. m. s. i. c. e. m. s. i. m. e.
l. a. b. o. r. e. p. a. b. i. m. u. s. s. u. o. s. e. p. o. t. i. t. l. i. b. e. r. a. t. e. q. u. i. m. l. i. t. a. u. t. d. y. a. n. i. m. p. l. a.
n. t. a. t. c. o. n. t. h. o. m. i. n. e. s. l. o. o. r. e. a. u. t. p. l. a. n. t. h. u. m. e. c. o. z. h. o. m. i. n. e. a. l. i. c. u. m. a. d.
h. u. m. i. t. a. q. z. l. o. r. u. d. y. a. n. i. m. e. m. a. d. p. l. a. n. t. u. m. h. i. s. f. a. c. i. t. q. z. i. t. i. m. nō hēat. t. a.
n. i. e. i. b. i. a. s. s. e. i. t. u. m. e. e. q. d. f. l. i. m. e. z. e. t. c. o. n. t. i. b. i. n. a. m. q. z. d. i. c. i. t. c. o. g. i. t. a. t. o.
n. e. q. u. a. i. m. m. i. t. u. t. e. s. s. e. v. e. z. q. h. o. d. e. b. e. a. t. m. u. n. d. u. d. i. l. i. g. e. d. i. m. i. c. i. a. s.
z. h. o. n. o. r. e. a. p. p. e. t. e. d. i. f. i. d. e. l. a. c. a. r. n. i. s. a. d. i. m. p. l. e. h. z. h. u. s. s. i. l. i. a. f. a. c. i. e.
q. q. u. i. d. e. f. l. i. m. e. e. x. a. l. i. a. nō p. t. e. d. i. c. i. t. e. e. f. l. i. m. q. h. o. d. e. b. e. a. t. m. u. n. d. u.
r. e. l. i. n. q. u. i. t. e. d. i. m. i. c. i. a. s. z. h. o. i. c. e. c. o. t. e. p. n. i. e. d. i. f. i. d. e. l. a. c. a. r. n. i. s. a. b. s. t. i. d. e. e. l. e.
m. o. s. u. s. p. e. t. a. s. u. a. r. e. d. i. m. i. e. m. o. d. i. c. i. t. u. m. d. e. m. i. a. c. t. i. p. e. h. z. a. l. i. a. p. l. u. a.
f. a. c. i. e. q. z. t. o. m. v. i. n. p. b. a. t. e. e. z. t. i. a. l. i. q. u. i. s. q. u. i. m. i. t. i. d. e. nō r. e. c. t. o. s. q. i.
c. o. g. n. a. t. o. s. i. c. d. i. s. t. i. n. e. a. u. d. i. t. d. y. a. n. i. m. c. o. r. d. e. s. u. o. h. d. i. c. i. t. m. d. i. c. a. t. i. m. p. u. m.
e. e. c. o. g. i. t. a. t. u. m. q. i. l. l. e. m. p. u. m. e. e. d. i. c. e. b. a. t. z. e. e. m. p. u. m. q. i. t. i. m. p. u. m. a. s. s. i. m. a. b. i. t.
e. t. h. e. m. d. i. c. o. f. r. o. a. l. i. u. a. t. i. m. p. u. m. z. p. a. q. u. i. m. p. u. m. a. t. e. p. n. i. e. s. q. z. s. e. c. u. l. a.
a. c. t. i. p. e. m. o. d. i. c. i. t. u. m. s. i. c. a. d. y. a. n. i. m. e. t. a. c. o. r. d. p. l. a. n. t. o. r. e. a. d. i. t. t. p. a. t. i. q.
q. z. v. i. n. e. nō p. o. t. u. i. t. e. z. p. q. p. e. a. t. d. y. a. n. i. m. q. z. h. o. o. b. l. i. t. u. s. f. u. i. t. q. u. o. d.
a. n. t. e. a. s. i. c. m. d. i. c. a. t. u. m. p. u. t. a. t. e. n. i. a. l. i. q. p. t. e. p. o. s. s. e. t. n. e. m. i. e. i. m. m. i. t. u. m.
a. d. e. n. d. e. c. o. r. d. l. o. r. u. i. e. n. t. i. r. e. n. o. n. a. t. o. q. z. p. l. a. n. t. o. q. i. nō r. e. d. i. s. t. i. n. d. i. t. o.
q. q. u. i. t. e. s. i. i. p. i. t. o. a. g. n. o. u. i. t. q. u. a. i. t. i. m. m. d. i. c. a. n. t. u. m. i. c. o. q. z. s. e. c. u. l. a. e. s. s. e.
r. e. l. i. q. u. e. d. i. t. u. m. c. e. n. s. u. r. d. y. a. n. i. m. nō e. e. i. t. i. m. i. n. d. e. t. u. m. e. n. i. a. c. i. t. o. u. l.
i. t. a. o. m. i. o. d. e. s. e. r. e. t. a. d. h. u. m. p. o. s. s. e. s. i. b. i. i. p. i. r. e. m. a. n. d. o. i. s. e. c. u. l. o. i. d. u. l. g. e. r. e.
p. a. m. p. i. b. i. u. l. s. u. s. a. d. e. n. r. e. s. p. i. c. i. t. i. b. s. s. u. b. n. e. m. i. e. d. y. l. l. e. q. u. i. s. e. m. e. l. m. d. i. c. i. t.

ipm qz dyam rre supant. no tnat ea que ille fraudulenti dicit. si
 sum pponit tenet. qz qz semel mpre e statutu no ee dmo d'm
 endu. r qre diffinitu relinquendu. no esse rre appetendu. qz
 em facile do subueniete dyamporis supare. *Saluado mi deu r*
Dene qre sic i mutuas exet adisus dyam *quidlibet regem*
 quo rex quida cont pncipe queda i mutui sum. hic aut
 rex hz i regno suo nullam admodu amplu. i nulla no castellu qda
 sup castellu aut vnu d'mgione i nulla no qda domus nali de
 plures i nali de i castello aut finnas tanta e. ut si quis illuc con
 fugit. nisi inde redierit. ab aliquo ledi no possit. Tara no p'm
 ritas e. i d'mgione. ut si quis semel potit illuc ascedi. nuqz libeat
 en inde redire. hz aut omnia ille rex habz i p'tate sua i mutuo no
 euuac foret i quida ex i nulla i uenit. sine nullo obstaculo cop
 hensi abducit i nupam qz nulla sepms intrat. i domos quas
 i uenit i nali das molat. cosqz qui i habitant captiuos cu suis
 apportat. Illas no qz f'inas i uenit. postqz eis i npe acquit. ad
 extremu i mutus d'mittit. i castello qz no pt ascedi. n' illuc
 q fugientibz quidaqz mali facit. nisi redierit ad p'm m'le qz si suor
 amoe p'm redierit. qz eos auduit occidi. i male tractari. ut
 p forame d fenestru cuose respexit. tunc eos facile occide aut
 relucere potit. Quia p n're e eis. ut nuqz ad clamore p'm
 attendant. n' ad bellu uentat. ul respiciat. si p'm ut equit fugi
 aut. donec ad finitate d'mgione pueniat. postqz em illuc per
 uenerit. erit omis p'm i nup rex ille de qz qui cu dyo bellu hz.
 h' i suo regno habz xpianissimu. i nup i nup i nup i nup i nup
 m'ochatu no consatione t'm angloz i nup i nup i nup i nup
 sut nali di. p'mos no m nali di. i m'ochatu aut e tanta finitas
 si qz illuc q fugies i m'ochatu m'ochatu effecti sunt. nisi inde p'medo redie
 ent. ad dyo ledi no pt. i nup i nup i nup i nup i nup i nup
 tate. ut qm qz illuc ascedit. nolit inde v'mqz redire. hz aut oia
 dem rex deus habz i p'tate sua i mutuo no e dyabol' tate e p'tat.
 q omis m'ochos atz paganos quos contra xpianissimu rept. nullo
 obspite rapit. i m'ochu d'mittit. i nup i nup i nup i nup i nup
 nat. i eos quos debiles i uenit. reptado molat. quas qz cor i nup
 tes captiuas apportat. Illas no qui fortes sunt. i cu i nup i nup
 qz eos supare acquit. tandem hz i nup i nup i nup i nup i nup

no ualet unpo n' hnt qui mōdū sū sunt quidā malis fac. n'
 ad seculū redierūt cor' n' nana aliq' pnti affone *Et illud de se mō*
Accipit difficultate quos in fine qui gūe accipit potone ple
 nuq; em contingit ut qui aliqua pati infirmitate cor' potone q'
 rat. qua ab illa possit infirmitate tūa. Enq; medicus dicit. ut
 illam illam potone accipiat. r' sic sanū potit' emut en n' g'at
 data accipit. Et cum potio fort' infirmitati r' nana mēbra r' omnia
 p'ant. malos humores contrahit. aures tollit. cor' p' dissoluit. sic
 infirmū p'ferunt. desiden u' maximū in cohibendi attendit. n' dor
 mēdi n' foras aduetū emut. ciq; medicus h' mēdit. comans q'
 moiet si h' fecit. dicit me inquit infirmū. em hac potone accipi.
 male in car. mo ē pens. dicit en quito meo malo illos mēdi. qm h'
 co silū in dedit. n' mēdi quā r' h' me oportet pati p'derunt.
 Et em h' sumpsit. mēdi potone accepisse. Sic r' p' se cogit. dū
 potone comat. Enm nō malis humores d'flūe cepit. totūq; cor'
 paulatim leuigau. gaudi r' exultat. qm tlem potone accepit.
 p' qua ad p'sima sanitate puenit se p'ntit. r' homines qui h' ei
 consiliū dedit h' dicit. Simili nō mēdones accidit. ut aliq'
 qui amie sue infirmitate considerat. medicina inde p'uale que
 rat. q' ab illa in cor' suoz infirmit' mēdā nalcit. Enq; ei aliq'us
 p'ualis homo dicit q' p'mōdū possi saluā dāt quidquid
 h'ent malano mēp'io suscipia. n' si ei g'at aliqūdo concedit
 suscipit. Et en ordinis difficultate. cogit en in g'atē cū n'clit dor
 mie. n' esurie cum n'clit edē. sitie cū n'clit bibē. tūc cū uellet
 loqui. lege n' cantie cum n'clit quiesce. sedē cū n'clit p'are n' lam
 bulā. a' p'are cū n'clit sedē. r' miras multas suscipit. p'pam notū
 tate extoto d' seie. dicit me inquit h'nt h'nt q're accipi.
 Antea male agebam. h' mō pens ago. qm tot r' tūta. que n'
 mēd' adimplē nō possū. r' n' mēd' aliq' boni p'fite nalcō
 Quid igitur. uen uen. uen. q' h'ns credidi. qm h' in osulucit.
 Putabam q' omēs s' homines cent ipi h' r' h'ns similia nomen
 dicit. dū odo m'p'me mēd' g'at' q' postq' sentit. r' p'tū consi
 derat. q' h' in amant' p'cedo sic omnia sua posse abolei p'cta.
 p'p'q; sanitate amie r'ans uenp'at totū q' antea g'ue mēd' bā
 paulatim leue efficit. Et q' iam mēd' malis h'ns letū mēp't' d'co.

grat agit qz monachum sustine meruit. et omnes qui tunc sibi opulenti
V Et quia dicitur: *utrumque est eundem et minus* dedunt bndict
 atqz multos congregat monachorum ordo. dicendum e quic solet et
 contento mtr multos monachos atqz conpoe attendunt em mch
 p nulla cura commisse. ne m pnti pcedibz commanasse. qz qua
 mundam ab infamia vita dnmittit. iudei sunt pmp laborane
 mtr illos no e contrario vixit considerant. et io multo miores ee
 mduant at etont conp. quia suam extior hntures monach
 sapient tractant mtr ipse nra muenunt ordinem suu fer
 netus pleniqz custodit. illos no pnt m hnt nalc co sudeant.
 io p mchies illis epinat. Et qz alie alii se pferunt. dn no sua
 p alioz mfinitate attendit. Et si ne mch cent. sit cet mtr cos
 quo mtr anglos mchies homines suos. Angeli vo sunt qz mtriti.
 sa no qz ois. Et n angelis factos d'pntur. qz temptatombz aliqui
 viti sunt. n sancti angelos. qz nulla qua vnaent passi p tepta
 tione. Et em michael dicit pet. tu dnm negasti. passus petrus re
 sponde. ver e quidem qz tu dicit. si tu p dno mtr ulam colaphu
 sustinisti. et omo no facit. si ita existit co cordes. ac si omes
 cent angeli. ul homines. Sic igit isti sunt ac si mtr sit ob a qz si

S Et e mtr congregationes monachorum *Et illud e. et de agite*
 mtr et congregatoin anglos mchies. quid mtr cos qui ad hnt
 extint sunt mchies nomoz. et illos qui ia sunt mtr et congre
 gatoin monachorum. qui ut pnalet. i omibz se pfer custodit hos
 em abbas p pmetipm iam omia docuit. que vlt cos obpr
 nac. illis no mtr existit pponit. qui cos doceat que debent
 custodie. Isti iam pnti sunt mtr hntite i obia. i pna a. i ob
 pnacone omni que ordo exposcendi no ad hnt pbandi pnti
 nclut ee similes obedientes patientes. i obprnac omia q ordo
 requirit. vnuque igit illor is qui ei mtr d'pntat e pbat.
 et arguendo. mtrpando. plezqz etiam flagellando teptat. an ap
 tus ad suscipiendū mtrcongregatione alioz existat. que si mtrle
 tuta patient suscipit. et alioz conspecto p omia dignu ee nclut
 ad abbate. d'ntiant ei corā omi congregatoin. Sue mtrquit
 nomant ille que in comedat. pfer se hnt omibz mod. quam
 e dignus mtr nos ee si mtrbet ee mtr. audit omibz abbas em
 nclut qui consilio suu. a ad hnt dnmittit ad exemplū alioz

nomine & itaq; d' ipso nomine condigne agit. qui suorum dei consortio
tam digne heret. Illum autem nomen quod nigris suis videtur
inobediens. impatiens. superbum. susceptio ne indignum. postquam enim
domini toleravit. multisq; modis emendare temptavit. tandem si nichil pro-
fuit peruenit ad abbate. et tunc ei refert. Domine magis nomen illud
quod habeam in custodia. ut enim doceam. quo possit esse digne con-
satione nostra. ita se p'pse h'z monit' que agit. ut n' m' alios
nomines sit digne consat' p'inde itaq; nobis querit. q' potius
deus facendum sit. Adhuc ille ridens. nigrum hortat' ut enim adhuc oib;
modis emendare conet'. dicens. archieps est illum in reliquos tolera-
re. q' ad seculum remittit dimitte. Itaq; nomen ipse n' in congregacione
recipit. n' accessu nominoz expectat. Similit' e' p' omnia cōsiderandum
m' deo et angelos et monachos. quo m' abbate et nigris atq; nomen

Adendum e' sit et m' deo. **Similitudo m' deo et q'libet impatore**
et angelos et homines. quo m' impatore t'iem et s' obsequentes
ta quippe sunt genera hominum t'ieno impatorum sunt alii em ser-
vunt p'prie. quas h'nt. nichil aliud querentes nisi q' tenet. aliiq;
t'as recipere volunt. quas eorum p'ntes aliqua sua culpa p'dide-
runt. Alii nō p'p'olunt tantū illos itaq; honestissime tractat. Domina
qui nichil vniq; d'liquit. n' aliud q' q' h'nt querit h'z radicati s'
et fundati. n' enasli formidant. dnm s' n' volūt. dnm s' m' co'p'nat. Illos
nō quoz p'p'et' petant. quia p'p'olū h'edut' s'unt. aliiq; m' h'nt
t'ituti mod' q' d'ni s' temptat. n' d'liq; cōvincendo amando. quedam
g'nia m'beddo. quia etia p'agellando. Quia si h' omnia similit' sup'umerit.
d'niq; s' m' m'az p'atent expectaverit. tandem eis d'ns h'edut' p'at'z
suoz reddit. Si nō noluerit h' tolerare. n' suam valet h'edut' re-
cipere. n' aliud vult eis d'ns d'ae. Illi aut' qui nichil aliud querunt q'
p'oludat. et ut bene p'ascant. tam d'ni impator' obsecrūt. q' d'ni eis h'
largi. Quia si eis habundant' donant. laudat' eū et d'icūt. q' n' d'no
tali s' m'edū. et quia t'ia s'ibi s' m'et' b' confit. Si nō h' illis d'ae d' p'at'.
statim reddunt ipō vitup'ato. et m'ipunt s' m'ie ip'us t' m'ico. Ta h'et
ig' s'unt g'ia hominū aliiq; t'ieno impator' militatū. Similit' aut'
etia s'nt g'ia eoz. qui sup'no regi d'f'unt. p'omū n' g'ia p' angli.
qui etia b'it'udine p'abiles. s'ibi s' m'ie omī int'missione s' s' m'et' b'
aliud nō homines boni. qui t' q'nt' p'nt s' m'ie volūta obsecrūt. s' itaq;
ad regnū celoz. m' p'nt s' m' ade culpa p'dm. h'edut'io m'ie p'uenit

contendunt. Item autem sunt qui tantum pro rebus suis comodum quam mi-
lites stipendia. Et igitur per omnia est considerandum inter deum et hominem genera.
quod inter illa tria super dicta et ipso rebus suis. *Et in omni parte bonum quod*
Occurrit aliqui quicquid sit habundantia malis et in eis facit.
Hoc ubi ut nisi sciret aliter salui non potest. Et igitur ab eis extorere possit
mundum proinde sua prout fecit se ligari. rogant eos qui sunt cum se-
tunt ut non eum dimittant quia ipse dicat. Donum pro se peccant enim
igitur prout dicitur prout regunt et reseratis clamat. et dicit se prout nihil
mali habere. amataque eos in se eum dimiserunt occidit. Et illi qui eum
hunc dicit pro dolore sentit. non illa illius attendit. si ut ceperant pu-
tarent pro se abscedunt eum aut ad plenum mudant. melius habuit.
eiusdem quibus antea malis gratias agit. quod non eum ad voluntatem suam
dimiserunt. et nunc igitur. Nam non id potest sibi perire. quia ea colunt.
mundo. cum ad eum colenda se fecit ligari spontaneum. potest re-
nec. quia peccata abscessa et infirmitas et reperta sanitas. Similitudine
autem plerumque contingit. ut aliquis redemptus mens et intelligat quod
aliter salui non valeat. nam se pro discretionis penitentia fuerit reser-
ta. Et igitur nunc pro se prout quicquid. aliter in omni parte spontaneum. aliter
gat. professionem rem facies. ubi stabilitate morum suorum quoniam
prout. prout in omni parte clausum. et tenore reclusum. ut in omni parte
tuali. in omni parte sui papores. quoniam coigere debent. quia ipse postea
dicat eum non dimittat. si enim in omni parte reserret et emittet ad plenum
cum eum ceperit ad meliora simulacra. et enim in omni parte corripiendo. re-
serret. reserret atque in omni parte. dicens se non esse culpabilem unde rep-
hendit. et per quod qui eum arguit. aliter etiam prout in omni parte. In omni parte
eum hunc pro se pro ordine discretionis cognoscit. non eum id dimittit
tut. si ab eo discrete scilicet ut prout. in omni parte in omni parte modo
abscedunt. In omni parte sunt emendatus amant. et in omni parte facit. ad se
reusne eiusdem gratias reddit quibus in omni parte. quoniam reprehensum corripere
tut. et in omni parte. prout non sibi potest. illa tanta discretio.
quod eam infirmitate carnis in omni parte sustinuit. cum ab ea suffundit
prope sua in omni parte se alligant. prout in omni parte. quod peccata liberant.
ab omni infirmitate in omni parte. et redit ad vera sanitatem in omni parte. prout dia-
ret aliter in omni parte. et ut deo sine professione sunt spontaneum. quod
in omni parte se professione alligant sine cogit in omni parte. Et magna
Hunc autem respondendum. quod tanta sit spes in omni parte professi.

Distancia ē int̃ illū qm̃ nō vult facē dō p̃missione s̃mēdi sibi
 rēu qm̃ cum libent̃ facit. q̃nta m̃thom̃es duos qm̃ ambo ex de
 bito debent s̃mē dno vni. Et vni cor accēd̃ ad dnm̃ & dicit dō
 nne tibi ex toto corde s̃mē nolo. si me cō tibi fidele p̃mittē nolo.
 qm̃a si tibi h̃c p̃mittō. & postea tibi peccāre. g̃m̃ d̃l̃m̃q̃nē g̃m̃ori
 ṽnditā dignus existēmer̃ nō aut̃ melius potēo s̃mā ē si q̃ndo
 p̃mittō tibi. iudicā me ut illū. qm̃ se ē fidele m̃me p̃misit alē
 nō nōm̃t & dicit dōnne ex toto corde meo te diligo. t̃q̃ fidele
 & subiectone p̃mittō. ut si aliq̃n fecit cōt̃ p̃ceptū tū. nō me
 iudicēs ut alienū. si emēdes ut p̃p̃n s̃m̃i. H̃nc itaq̃ distēciat
 ut ambo idē p̃ctm̃ postea faciāt. ac deinde penitētēs postea ad
 m̃iam d̃m̃ s̃m̃ veniat. Dicit itaq̃ d̃ns illiq̃n sibi fidele p̃mittē
 noluit. quāc̃ h̃c fecisti. At ille d̃ne inquit cōfiteor q̃ d̃liq̃m̃. si non
 me tū ē nō cō d̃l̃ctur p̃missi. Et ille. idēne inquit noluit. m̃
 c̃h̃ fidele p̃mittē. ut poss̃ contra me libere peccāre. Ergo & ego
 contra te nō ut erga me. si ut erga alienū agam. totūq̃ q̃c̃it
 mei in p̃p̃nq̃ adultum̃ quādūc̃ erigā h̃c itaq̃ iudicāto q̃ntū
 ad alū & dicit et tū s̃mē qm̃ in fidele p̃missi. & id tibi mag̃
 om̃o tunc debēat. quāc̃ h̃c fecisti. At ille d̃ne ait. cōfiteor. iudicā
 me d̃liq̃m̃. tibi fidele p̃missi. si postq̃ me penitēs quia
 d̃liq̃m̃. debeo ego penitēs pati qm̃a ē fidele p̃mittē. nūq̃ d̃liq̃m̃
 p̃missi. q̃i ē qm̃ h̃c ē nō vult p̃mittē etiā postq̃ peccāre. idē q̃ue
 me noluit cō tū. ut si q̃ndo peccārem. nō me iudicēs ut alienū
 si emēdēs ut p̃p̃n. At d̃ns. ita ē inquit ut dicit. tūgo nolucio
 d̃te ṽnditā accipia ut d̃m̃c. Et aut̃ & d̃ns m̃p̃fessū m̃ōh̃m̃
 & nolētē p̃fitei iudicā. si eos cōt̃ cū peccāre. penitēat
 ṽo solū aut̃ p̃fessū m̃icā iudicā nō p̃fessō. si & quolib̃ l̃uō ad h̃nc
 m̃p̃tule cōp̃tuto. s̃m̃ em̃ itaq̃ idē p̃ctm̃ comittat. si tū toto ex corde
 m̃ō d̃m̃ d̃liq̃m̃ penitēat. etiā tū se subdidit ordīe s̃m̃etā
 m̃ōe custodiāt. maiorē q̃ l̃ucus m̃az cōsequē. q̃ntūlib̃ ille pe
 nitēat. s̃m̃etā ad h̃nc detent. Si nō penitē noluit. maiorē q̃ l̃ay
 tū d̃ap̃com̃ subiacebit. *Similitudo int̃ m̃ōh̃m̃ p̃ctatē & l̃ay tū*
Quod ut ap̃tus asimili iudicā. m̃thom̃es duos vni d̃m̃ suos
 m̃tucam̃. Ambo itaq̃ ad nō illō possessiones p̃p̃as ob t̃m̃cāt. sibi in
 remuādo p̃missi. q̃c̃ fideles existant. Vni tū cor t̃li condicione
 faciat. q̃ si q̃nd̃ tēn q̃nq̃ d̃l̃m̃q̃t̃ d̃p̃p̃o s̃m̃o p̃nt fuit m̃p̃n emēdēs

alio nō adeo dñm diligit ut nichil p̄mū retineat s̄ omib; ei dimiss.
 famulati sibi male p̄mū. h̄ etia pactū faciat cū eo. q̄ si aliquādo
 aliquid cōt̄ eum committit d̄ sepo nō ut d̄r alienas; ut d̄ p̄o quā
 voluit vīditam sumat. H̄ne igr̄ actis culpa si eūde committat
 n̄q; ac demq; penitētia ducti n̄hnt emēdāc. s̄i ē d̄ p̄o qd n̄ ad
 h̄nc totū vlt̄ dāc p̄illius culpe satisfactiōe p̄p̄no d̄ sepo. quem
 admodū totū p̄us dñi s̄m māpauit p̄tati n̄dēntq; domū
 q̄ t̄ntū facē voluit. n̄ postq; sibi p̄tūit. q̄tū ē p̄us q̄ t̄n de
 liquit fecit. d̄qno maḡm maiore n̄dē n̄dē h̄re unam autū illo
 n̄dē m̄tū n̄dē agē. quem opib; comp̄abat p̄mū d̄
 lēxissē. q̄ si h̄m̄t alim̄ n̄hnt dñm argit. s̄ue m̄q̄m̄s male. tu
 q̄tū eras m̄tū famulior. tanto ē culpabilior potest ip̄e sibi
 n̄dē. dñe m̄q̄m̄s vīdē q̄ d̄r s̄i q̄d̄m penitē noluit. at postq;
 toto extorē penitē. meq; q̄m̄ t̄ emēdācōne tradō. maḡ nam
 p̄tū illo d̄beo p̄tū. q̄m̄ n̄ illud qd h̄ tibi totū vlt̄ dāc p̄tū
 n̄ s̄m̄ cōmissi. Inp̄m̄ n̄ t̄ n̄dē. ut q̄ te maḡ d̄lēt m̄ore d̄
 beam̄ m̄am̄ cōp̄m̄ ymo eo maiore in facē d̄beo m̄am̄. quo
 nulla maiore tibi possū facē satisfactiōem q̄ aliud dñs d̄rēt. q̄
 q̄ n̄t̄as h̄. h̄m̄t igr̄ m̄tū m̄d̄r. ut extorē p̄m̄. illū nō seuer.
 ut m̄m̄ p̄tū p̄m̄am̄. h̄t igr̄ d̄n̄t̄ t̄lēt̄ m̄d̄l̄ḡ m̄ōt̄o qui
 p̄tū totū committit. q̄ l̄n̄t̄ dāc nolēt̄ n̄l̄ s̄n̄ap̄ h̄m̄ q̄ cōm̄p̄t̄
Et em̄ r̄p̄t̄ asinū p̄t̄ m̄d̄l̄. *Similitudo m̄t̄ arborē et m̄ōt̄ū*
 acceptabilis ē d̄o bonū op̄us m̄ōt̄ū. q̄ h̄m̄s t̄m̄q; p̄tū
 l̄n̄t̄. q̄lēt̄ q̄m̄p̄t̄ ac d̄e dñs ē h̄m̄s s̄ubvno dñs s̄m̄ḡn̄
 l̄os h̄m̄t̄ arborē m̄p̄o p̄lo arborē aut̄ ē bonū fructū ferūt
 utiq; vīdē illi quia domū m̄q̄m̄l̄ diligit. et fructū eorū m̄
 p̄t̄ s̄m̄t̄. v̄m̄ nō eorū quia cū m̄m̄ diligit. cū arborē s̄ue fructū
 m̄m̄t̄ fructū colligit. ferūt̄ m̄dē dñs s̄uo q̄tū p̄tū m̄sū fructū.
 adeo aut̄ alius dñm diligit. ut ad eum n̄m̄s arborē ei ip̄am̄
 off̄rāt. dñe m̄q̄m̄s h̄abēo arborē quādā bonā. valde bonū fructū
 ferūt̄. que quia v̄e congruit dignū. malo eam̄ ē m̄m̄ m̄r̄b
 q̄ mei famiḡ off̄cō nob̄. ut am̄o vob̄ fructū s̄c̄. s̄c̄. p̄m̄q; v̄o
 assignabo p̄p̄o ut ex ea fructū colligat. m̄dēq; vob̄ p̄t̄ nob̄
 n̄dē n̄m̄t̄ diligēt̄ d̄f̄m̄at. h̄t ego q̄tū diligēt̄a potēt̄ eam̄
 d̄ v̄e utilitatē custodiē cūabo. Em̄ igr̄ h̄orū ob̄ p̄q̄m̄ dñs m̄dē
 maḡ ē acceptū am̄l̄m̄s qui q̄tū n̄q; noluit. d̄r ei d̄ fructū

D' Analla laur

foras eundi querunt quique. quam si obtine non valent non inde instant
 ut mittant tantum dicunt quia datam habent accipere et si eis co-
 cessa sunt egrediantur que eis missum sunt. cessantque utrum ab opibus suis
 inter eas autem est latro quidam preceptis magis in obediens nolens
 si igitur quia custodia ei tedio semper existit. licentiam exendi semper querit.
 et tunc que rationabiles videantur adinuenit. quia si obtine non potest con-
 temptus et dolet vehementer. suorum magis. si autem dominus videt. et sic cupit
 tamen non sunt. ei occulte et trahit. quod faciebat opus mittit et
 si opem missa sunt. pretendit prima quod sit missa de si quod sola inde
 ut. primo ex illis opem petit. tunc illucque intrinsecus amabat illi ut illi
 licentia quere seculi loquendi. et si illi fuit recepta atque correpta statim
 per se in hodierna uia quod inquit fecit. quod sit debeat corripere. tunc una
 missa sum agere. quod inquit in contumeliam. et iam per apte uidetur.
 quod inquit contra me agam. Itaque residet missa. dolens quod ita sit respectu
 at postquam admodum dolor. ille videtur. maturitate quada pendit.
 tuncque episcopus quod ab alio reputet. matrem. licentia missa quere temptat.
 quia si hinc nequiter primo subdit. et tunc est inquit quod non agit.
 tunc eque titen. boni et mali. et si licentiam hinc potest. foras quod semper
 egreditur. et tunc illucque naga. unum consortium expetit. multa non
 agenda committit. Et si hinc similitudine per colligita sunt genera
 voluntas in subdit. *De obedientia. licentia. et obedientia*

Hoc autem primum obedientia. primum licentia. tunc dicitur per obedientia
 et non genera omnia in unum primum in modum. quos matrem quada
 magis tunc comedant. id est voluntas divina voluntas coramposita
 licentia igitur multos dicitur. obedientia non et moledicta contraria sunt.
 dicitur media licentia est illius que obedientia constringit clausum non egredi.
 vult tunc exire. regulam dispositionem habent. et tunc. quod non voluit sine
 licentia id primum. et idcirco actum sunt licentia quia primum contra. et tunc.
 primum perfectum. et illa illa voluntas non enim postquam mortuum in do-
 clausum subit ad in di negotia redire ut voluntate illa tunc. et tunc.
 velle in sum. non nisi primum facto primum voluntas obedientia igitur quia
 in hunc amplexum. et primum primum erigabit. si nescit contra obedientiam sunt.
 primum est illi nisi primum. et non nisi nisi in attedentes. licentia
 a quod primum voluntas sua expetit primum. et si primum.
 loqui et tunc. sub qua obedientia unum sunt in unum regales filie.
 ancillae non nomine. licentia ad hunc accipere moledicta non

que dicitur latro. rebelliones designant in ordine nostro **Eximio.**
Responsus assimili possunt denario mōdo **et mōdo et d'nariū**
 q̄ nūp̄to mōdo debent cētra unūq̄q̄ bono nūp̄to d'nario.
 que tūq̄ p̄to debent mōdo d'nariū quippe bonū. p̄to
 exerceo pondē. monetaq̄ legitima debet constare q̄ em̄m ex
 hinc d' p̄nt. menal cē nō potit ut ḡ nēnalis ualeat cē. h' t̄ra p̄t
 debet h'c. h' quoz debet h'c et monachū. ut nē mōdo cē reputetur
 ēut q̄ metali p̄ntas. p̄nta ē em̄s obediā. nulla em̄i mobedietie
 nūp̄tas. s' sola mōdo debet cē obediētia x̄m nō illius pondē. stabili
 tas p̄nt em̄s ē. non em̄ leuit exsufflat debet adeo q̄ repit. s' nūp̄
 m̄p̄nt p̄ntas stabili. Illius aut moneta h'ntus ē mōdo al. atq̄
 tōsua. aut t̄r. et h'nt p̄ntas. Sicut em̄ d'nariū amoneta d'
 nōtā. em̄ p̄ntas. sic alius mōdo tūp̄t ordm̄s. s' ante
 mōdo qui adeo ē p̄ntas ante t̄r. iam nūp̄nt m̄ntas de
 nario illi ē p̄ntas. tūp̄nt moneta t̄p̄s antiquitas d'nt. h'nt nō
 qui h'nt mōdo nō ad h'nt suscepit p̄t. et nō nō h'nt
 mōdo. assimili. mōdo pondē. moneta t̄m nō h'nt. et nō ēq̄
 uenali. ut p̄nt qui t̄nt. oggāc d' p̄nt. h'nt. m̄nt ita ut
 h'nt moneta amat. p̄t d'nt qui t̄nt. nōt. nōt. nōt. nōt
 cupit. h'nt. h'nt. ut h'nt h'nt mōdo. h'nt ita reponit.
 Sicut aut m̄nt h'nt mōdo quidē h'nt. s' exerce ip̄nt id ē obedi
 entē cē. h'nt t̄nt. nōt. nōt. nōt. nōt. nōt. nōt. nōt. nōt
 falsum. h'nt apte moneta t̄m nō t̄nt. nōt. nōt. nōt. nōt. nōt. nōt. nōt
 obediēte cē. et si alius p̄ntas. p̄ntas h'nt. nō h'nt t̄m repellit. s'
 nē penitit. p̄nt a valido d'nariū falsus. s' p̄nt d'nt t̄p̄t
 fuit mōdo. m̄nt quippe d'nariū m̄nt h'nt pondē q̄ debent.
 s' illud q̄ h'nt p̄nt exerce constare. falsus nō eandē q̄ bonū moneta p̄nt
 dit. s' m̄nt lat. falsitas ex. s' falsus mōdo em̄de que p̄nt mō
 t̄nt h'nt h'nt. s' mobedietie falsitas m̄nt lat. debilis nō s' obe
 diēns h'nt nō t̄nt q̄m t̄nt q̄nt h'nt stabili. obediēte t̄m
 retinet p̄ntas. nōt em̄ p̄ntas em̄ q̄na deliquit. q̄nt p̄nt
 p̄nt obediētia facit. p̄nt nō ut d'nariū falsus accepti t̄nt
 repellit. h'nt nō p̄nt mōdo vigor. h'nt reponit. nōt. nōt. nōt. nōt
 p̄nt h'nt mōdo exerce h'nt. s' nō p̄nt t̄nt. nōt. nōt. nōt. nōt
 quippe s' ordm̄s genā. p̄nt religiosi quēntia. h'nt exerce
 quo religiosi. nōt. nōt. nōt. nōt. nōt. nōt. nōt. nōt. Et illud q̄dē

Auschinus

extius factum. h' no minus nalis e' ord' p'us factum quippe ordo.
factus sunt co'suetudines. ut m'ordine m'ochor' rep'nt plures h'as
rem homines adinvenire. quibusda' d'can' rona bibi. r'ep'nan
das instituerit nalis no' ord'us nales sunt i'ntes. ut h'milicaf
citas r'alie plures h'as em' deus nali. m'idit' homin' r' sue r'a salu
tis p'andae mandant. Ille itaq' factus ordo sine isto nichil hoi
p'dest. iste no' sine illo etia' saluac' homin' p't' ut t'n p'uai' nalcant i'pe.
valde e' sibi necessarius ille *h' d' it' co'gia r' p'olane' ord'is factum*

Sic ne m' co'gia r' p'olane'. q'nd' it' ord'is factum r' nalem r' nales
co'gia namq' sola colligata p'edi. nullo e' m'm'meto sibi v'mo n'a
g' r' conem'et fesse m'de'. sibi sola c'uliget' q'om'lar' no' etia' sola
pedem m'm'm't. p'at'q' d'cent' conem't' a'ne t'n cadat n'l totus fiat.
n'tia e' sibi co'gia n'l h'ge' exat' q'ic p'elia factus ordo nichil sola
p'f'it si mag' d'edecet. nalis no' sine illo r' p'f'it t'deat. ut t'n i'pe
firmus tencat' ille necessarius sibi f'it' h'm'e quippe e' n'r q'm' r' h'
gione m'ius p'uae d' p'deat. h'm'u m'ochali extius alligat' q'm' q'd
extius d'monst'it. semp' en' id e' argnat' q' si postea noluit h' e'e.
mag' d'edecet e'm' h'm'u i'pe d'i em' n'bi g'ra m'ochus sup' b' f'm't.
q'm' h'm'u extion h'militate p'endit'. nullo m'conem'et' e' m'detur.
q' si carat' h'militat' h'm'u d'ec' g' m' q' ondit extius. m'idcat' h'm'e et
m'ius. nichil em' p'ene h' extius m'h'm'u n'l p'f'essioe sine q'f'uctu
d'm'e. q'nd' e'm' comonant' aliq' i'ius h'e' *De n'p' b'ne m'ochi*

Quod em' m'gras m'led'q' f'it n'p'tes. ut se m'le rep'ntet p'ed'or'q'
comonet' q' no' e' i'p'de acap'ite n'p' ad p'launt' p'edis reg'i. h' f'acere
ap'p'io m're n'p' ad sine h'ortat'. h'ec e' em' talis t'm'ia r' p'ol'm'ia.
q'ua' filio suo yoseph f'uisse leg'i iacob p'riarcha q' aut' e'ed'e f'uit.
r' mod'u' m'it'. sep' en' h'm'e comonet' m'ozia d'm're p'assiois.

Corona d'm'q'. capillor'q' t'ousia e' *De corona monachi*
sacerdot' d'eb'e e' r'eg'e d'm'ost'it' q'nd' d'ec' q'p'e i' lege n'ut'ia te
g'f'ant caput. ad p'line' t'm'u' r' h'm'u caput m'di'. r'eges aut' coronis
m'ut'. ad t'm'u' p'line' h' capilli t'ouder'. Et itaq' co'hor'm'u' e'm' ut sacer
dot' r' regis g'at' officium *De p'uali p'f'essio m'ochi*

Oficiu' sacerdot' e' m'lege. q'uis d'm'si p'ec'ca mactat'. h' r'g' p'lie
officiu' d'i e'e. leone m'e r' m'ud'it'. l'up'u' cap'at'at' r' h'm'u f'eat'is
r' h'm'e ap'p'ue. h'm'u m'idic'e. gl'ue s'op'nolet'e. cap'u' r' m'ultu' l'u
p'm'e. asinu' p'ig'ie. aliaq' b'p'm'alia m'ora o'm'de' r'eg' aut' officium

ē regē regū. hospes inde pōtē. ne mpo t mps t mra faciat p
mde. malis d'p'ess' bonos exaltat. h' itaq; debz cē offitū mōdū.
ut sue m' regū regat. r corp' h' m' cū debz omia expellē mra.
pūde ne malus appetitus bono r' s'pat. s' ut bonus malū p'li p'p
subiciat. Q'q' pōpino ext'us ondit m'itū ul' cōsuetudine. ul' etiam
m'pā p'fessione p'udat r m'itū h'ie. alioqū m' p'li corona s'ue
cōfusa p'det. n' h'ie ut h'itū mōdū h'is. At sūt p'leuq; qm' factio
ordini imputat. q' n'ale nō s'nat. Dicit' em' bono amio p'patino
posse. q' eis ipōnūt cōsuetudines tātē q' uerūt etiā q' m'p'ulo
meliores fuerit corp' mōdū h'is. D'iores efficit' q' uerūt q' h' dicit.
Denāio falso ē similis **Similitudo m' monachū r igneū**

Falsus quippe d'namus. bonus p'leuq; m' d'ce. at si t'igne fuerit
m'itū. p'itū falsū ē p'bat. Sicut p'leuq; male mōgeratū homo.
de bonis mōibz uidet' cē m'f'itū. vñ si r'gore am'p'it aliq' t' p'itū
mōdū h'is. cul'p'at' pōpmodū exigentibz sūt reglarit m'itū
tū. p'itū p'bat nō cē q' uidet' qm' cū h'itū m' d'ce. r p'at' m'itū.
s'up'bus t' uem' r im'p'at' ē. Si h' im'p'at'it ordinī. tale ē at
si d'namus dicit' igneū. Tu me falsū fecisti. nō aut' cū s'it' p'at' s' q'd
cāt ondit. S' d'itūq; igneū nō ordo male mōgeratū efficit'. s' q' iam
h' cēt d'cl'it' nō ig' ordmē. s' p'p'm accuset. mōdūq; p'itū r bo
nos cōm'it'et. nisi cū bonis cē mōibz m' d'ce. Sō p'p'ma ext'us agit.

Quo quippe p'itū genā. **D'itū itū r ext'ion** p'itū p'itū
que m' p' p' d'itū itū m' cor' r anima vñ nō m'itū t' m'
s'itū. aliud nō ē ext'us r m'itū. Int'us nāq; ē caritas h'itū
p'at'ia h'itū. ext'us s'itū. ext'us nō. remmāc c'lemosinas
d'ce. m' o'itū. m'itū h'itū. aliāq; h'itū. At sicut corp'us s'itū
anima. nō d'm s'itū p'at'. nā nō s'itū cor' p' s'itū ext'us genā
s'itū m'itū nō d'm s'itū p'at'. tūl' faciat m'itū s'itū ext'ion. D'm
cū caritate h'ie qm' p'at'ia si nō remmāc. tūm d'm p' d'itū remmāc
nō possit. si cū nō amet. Et cū p'leuq; s'itū malignus cor' assuit.
illudq; uergetando s'itū p'at'. s'itū qm' glā. cor' h'itū m'itū.
illudq; genū itū ext'us s'itū. S' cū caritas remmāc facit. s'itū
r t'itū glā facit. d'itū cor' examatū cito p'at'at. q' p'itū s'itū
tūl' genū s'itū m'itū d'itū. Et cū qm' p'itū remmāc quidē m'itū
s'itū nāq; facile m'itū. si d'itū remmāc laudē ab aliq'. cō s'itū m'itū ab
alto qm' m'itū tūl' d'itū remmāc. qm' p'itū m'itū p'itū h'itū.

Et aut frequenter maduare. s. hmlis r paries. ce uident. signa no
icimur ab aliquo reprehenda. illud ab alio nide. Benenq. ut ma
duat pmit. qui adeo paries e r benignus. *Salitudo it motu r ortulani*

Sciendum q aditutes tendet. q age debeat moe ortulani
Ortulanus quippe qui appetit plantae libas. pns hie nam
ut eas plantis considerat. nisi em tie r eay na conuenient. crescit ul
fructificae mutare. poterit. Sic qui iuites plantae mti. quo m
loco su plantis eas sibi e pndendum. Si em locus fuit mios. et
ipe iuites m mra redigentur. *De diftate domum*

Rursus sic emm age de. uelud qui domum edificae debz. ex em
edificiu mlti facit stabile. soliditate pns considerat tie. quo
sz fundamtu fmi suppone. paictem eige. certuq. supponit. m
tu sz possit m hite. hieqm iuitu uol facit edificiu. quo pnt
mliet ab mpidne dmonu. quo m loco su copnat illud sibi e
pndendum. Si em locus no fuit fime. nec edificiu dm subsipe
porit. Si itaq. solum ul tia bonae hmlitaz. em aut iuitibus
congruit. na. eay uelud fmi fundamtu supetat. *Dmote hmlitaz*

Non e mltu elenata supbia. sicut r *repte gradibz eme*
quida pntat. s. dmissa r nullis maxima. bestis uicor ple
na. r caligine tenebray densissima. nam qnto qme amplu. sup
bia i uoluit. tato luce uirat. min. mne. m clae mpu ab i mpo
q dm mte nebi. r mte nate cordis su iacet. distae supbi potest.
s. que sunt distorta eque secta. ut ita vñ sit m nalle ista tene
brosa mcor. sic copia. q bestiaz crudeliu. mltitudo magna. na
leones crudelitat. r uolpes calliditat. r pntes q mnenose i iudie.
tunc gaurulitat. r uacudie. cetia etiam uicor animalia ibi polet
habudae eme qnto plus alieni familiaris hcm. tanto min. q
sunt crudetes mdent. consuetudo em mra e. ut no facile mdea.
alio qui eo pmit. s. moe ut cessauit. r ab eo se alienauit. tuc de
m considerat. m qnta feditate r mscia iacudat. r q gues morsus
malis bestiaz tolerarat. Similitas aut mios magnos. r em su
mre lux r non modica. r honestaz psonaz. id e. scz iuitu pul
cherima turba. r quicq. ad huc puenit. d. pdeat. mte ut p gra
dus quosdam ascendat. si huc cognosce moe r mltitae affectat.

Primo itaq. gradus m moe hmlitae. pma grad. *hmlitaz*
cognosce su hmlitaz. m pns debz hie. ut p m pte omibus

induit esse imitans apostolum qui se omnino propter deum et
 in manu si esset aliquis talis homo: qui ita peccasset: ut dicitur ei
 sibi iusto iudicio pedes et manus amputaret. oculos erueret et totum
 dilamaret: postea ne tamen faceret ex sua misericordia illum toleraret. ne heme
 ter se deum sui debitorem cognoscere debet. et eo magis humilior: quo se
 minus meruisse prebent ad omnia se tolerari. nos igitur domino nostro
 in multis offendimus omnes: et in tantum delinquimus: ut nos ex iudicio in
 scie sue meritorium possit dilamare: aut magis languore impetui
 affligere: a penitus postmodum etiam tradere. *Et quid dicitur omnes: tantum:*

Ex qua offensione non solum utamur puniri: *ad iudicium excitat*
 si etiam tota familia aduersum nos excitamus. Etenim si finis eius
 datur: ad nos suo recedat: et deum sui inimico adhaerere non solum ipsum do
 minum exacerbat: si etiam eius totam familiam iustissime irritat
 cum igitur deum creatorem tuorum offendimus: aduersum nos omnem
 familiam quam spectat aduersum in tuam commonem potest igitur nos
 iusta consideratione tua dicere: non debet nos sustinere: si potius ab
 ipso: qui amore meo non timuit peccando recedere: et inimico eius
 dyabolo se adhaerere potest etiam tibi et potius dicere non meruisse
 ut nos pascere debeamus: immo potius ut id superius et nec vobis
 parcamus. Ab illo enim peccando recepit: quia non aliter est in hoc quod
 per dicit vobis ad salutem non debet lucere: si ad iudicium deum mei: quia
 lucet: et fons huius penitus coheret. Sic etiam singula quaeque creata
 contra nos possunt surgere: irrefragabili ratione. Unde expe
 dit nobis humiliorne deum dilatare iudicium: tanto acius adueniendo
 mala nostra puniat: quanto minus toleramus: quod punire poterat: et igitur
 humiliorne quid sumus: qui nati sumus: in quod fecimus: in te peractum.
 et nos in te peccatores: in te supplicio dignissimos fore cognoscimus.
 cum se igitur tale iudicium in primo gradu humilitatis stat. *Et gradus*

Et in gradu est dolor: nam sunt nonnulli qui se peccatores esse fatentur.
 si nulli inde dolore hinc dimittuntur: quibus necesse est ut dolerent
 si nemo hinc desisteret: quia non vult ad salutem ut se cognoscatur quod
 peccatores: nisi inde habeat dolorem: nam si deus suo aliquando peccat: et inde
 dolore non habet: qui peccat deo deus eius facit: quod ei offensam
 possit dimittere: qui deum enim possessione sua nequaquam facit dolorem
 hinc et idcirco potius quod aliud videtur: si nemo peccat deus: unde
 se non doli facit: necesse est enim ut dolorem habeat: quoniam de peccatis

culpe nemo cōsequi deſideat. *Tercio adus ſimilitudo cōfeſſio*
Eſt deinde ſequi cōfeſſio quia qualis ſe pātor cognoscit & dolet
 aut conſuſi ſtudeat. amli em ſunt qui ſe pāſſe cognoscunt & dolet
 tū celant. qm h' quide conſuſi erubescetes nō audent. Et q' ſunt
 oſeſſione ad ſalutē nōiam fore. in cordib' ſuis coram deo penitenti
 tūli conſuſi pponit multoq' maiore pniā agniti q' ſi conſuſi. Et
 eis tūget aliquis ſacerdotum vñ inſuſe re penito d' expūti q' nulli
 deo quidq' conſuſi p' quod ip'e ignoret. Omnia em mda ſe ei rap
 ta vlt' itaq' de' nequitiq' ei pāſſi ac ſi ip'e neſciēt ita ſuo loco
 alu neſciēt conſuſi ne diſſimlet. q'us h' mdis manifeſte conſuſi.
 quia ſi deus h' ignoret ip'e nōtū ei manifeſtāt. Ad huc ſi is q'
 maiore pniā ex p'po arbitrio non conſeſſus vlt' age. q' aliq' ſi
 conſuſi ei neſciēt imponere pniā ſe maius quid ſeſſe ex p'pā nolūte
 q' ſi conſuſi. p'p'et apud ſe. quid ſibi plus conſuſi. aut conſuſi & par
 nam pniā ager. an ſine cōfeſſione ſpontanea volūate ſeſſo penite
 tpe Enq' mag' eligit pniā q' p'p'et. q' reatu ſm p' cōfeſſione
 manifeſtā. agnoſcat p'cto. q' nō dū nē cōfeſſionē illā ſua p'p'et
 nē pniā qual' grauis ſuit adequamur. Em quide n' dū & tū
 conſuſi grauit' clam penituisse. q'ntū cōfeſſione tū cā ſat' d' bunt.
 ſeſſe Enac' mnap' e' qualib' grauit' ſine cōfeſſione penite. q' p'p'et
Quoniam itaq' vñ d' mōt'us grauit' *Ex corde cōfeſſione ſat'*
 ſe ſimilit' hēn' ſequi p'ſuaſio que vñitūq' ſimilit' e'. q'nto videt'
 p'libat' iam utut' gradus. Cum em nōtū ſit ut cōfeſſionē ſat' eundū
 e' quia conſuſi debem' nē h' ip'm q' conſuſi. ita cō p'ſuadeam'.
 Tūc t' em pniā e' cōfeſſio. ſi em ſequi volūtaia p'ſuaſio. *Quinto ſi*
Quinto igit' grauit' cōfeſſio apponit' ut ſi h' qualē que ſe cognoscit
 dolet conſuſi & ſuad' tale q' ſe ab aliis cōcedat iudiciū. Tūc em plu
 res ſat' ſemetipos iudicantes. ſi nōq' p'nt' par' ab aliis iudicant'
 qui ut motem nē ſimilit' aſcēdāt nōtū e'. ut p'nt' ſemetipos de
 p'p'et' iudicant' ſic etiā alios ſi ſe iudicantes d' p'p'et' tolerare
 ſciunt. Enac' opus e' p'p'et' que ſexto loco e' apponēda. *Vi' quid'*
Hec itaq' vñitūq' ſimilit' e' p'p'et' quoniam ei aliq' tūm ſit
 ita cum ſuſcipiat p'p'et' q'ſi comodū ſibi magis ſit p'p'et' ſi
 aliquis ſuos alios d'ſc' hōmīs p'p'et' tū ſibi nōtū exinde
 ſit moleſt' nō reclamāct' ſi potu' talia iup' ſe p'nt' diceret'
 tūc apud dūm mnam mueniet' p'p'et' itaq' qui mltā q'nta cōtore

nimis commisso. tanto studiosius humiliai debemus. quanto magis nos i
 dulgentia eius indige videmus. nec solum alijs. immo etiam patri mo
 lestias debemus. si ut etiam gratia peccati ad iudicia dei amemus
 amoris. in summo montis humiliai gradus esse videtur. cum quidem tunc
 non est grata deo satisfactio. cum mens qui satisfactio inter nulla ma
 net immutatio. si per magis ferret dilecto. et aut prius dilate par
 tes audimus. tunc eadem feruntur. et summum sub exemplo utoligao
 Si enim dicitur quoniam summi sunt. que peccata sua morti tradere debent.
 potiusque ratione cum copiam sumis culpam occultare. velud in tenebris
 vellet. aut si cognosceret quod est peccatus. quod est humilis. non inde dolet. aut
 si dolet quod est peccatus. coram aliis. dicitur hic habere officium nollet. aut si
 officium quod est tunc. persuadet nollet. ut si creditur. aut si vellet. inde cul
 pabilis creditur. quod quoniam peccati tunc nollet. ut dicitur culpabilis. aut si hic igitur
 dicitur peccatus. quod est quoniam. non in peccati vellet. sicut culpabilis titatur.
 aut si peccatus quod est peccatus. non ita tunc amari. quod est peccatus. hic si nollet
 dicitur summi sciet. non est peccatus. illam culpam dicitur dimittere. immo magis
 ut non peccati enim peccati. et non minus nobis culpam dicitur dimittere. si non
 nos quod dicitur. ex parte humiliai. peccati quod est in nobis. et non minus. peccati
 Et quod non minus. id extollimus. quia nos alius non ita copiam. vide
 dicitur enim nobis. quod id non facit debemus. Si enim nos alius nolimus
 compari. ea tunc debemus. considerare que a nobis sunt in nobis. non quod a deo
 peccati sunt in nobis. Sic namque agit qui de bonis ad se sibi peccati peccati extol
 lit. velut qui nequitia aliis induit. gloriatur. non quod boni. aliorum bo
 nis compari debemus. si mala tunc nostra. quod a nobis in nobis habemus. et si fecerit.
 mala videlicet nostra bonis aliorum. nos in peccatis esse certis
 omnibus nobis peccatis videtur. et contra quod superbi faciunt. etiam si sunt
 omnibus dicitur. tunc in se iudicant esse meliores. Quia enim hoc tunc
 attendentes. aliorum malis compant. quod mala. nullatenus. quod dicitur debet.
 Consideratio namque vel cognitio. Consideratio alius peccati sit peccati
 Alii peccati mala in dicitur peccati. Si enim peccator est. qui alius cul
 pam considerat. malo illius exemplo. in peccato suo peccat. Si non peccat.
 apud peccato frigidat. eodem exemplo. et si eodem peccato vel etiam alio peccato
 et si facilius exemplo supra. Si autem temptatione tacebat. corpe peccati.
 quoniam illius considerat. Si non magis. pseudo se illi in superbia extollit.
 Quia si diligebat etiam in deo. tunc enim incipit hunc odio non quod facile
 quod consideranda est alius culpa. cum consideratio generat tot mala. virtus

no illius semp deb. attendi. quia eius confidētia pōtētia nō
 Ipa namq. pōtētia cōtēpētia pōtētia mag. tēptatū tēptatō
 resistē. non tēptatū pōtētia. nōtū hūmilit. diligētē nō magis
 dilige facit. alius igitur nōtū nō mōtū. sūm. mōtū nō nōtū
 tēptatō deb. q. ad culmen hūmilit. ascendē. stud. *De dñat. pōtētia*
Hōm. aut hūmilit. pōtētia mōtū dñe. *De hūm. mōtū tēptatō*
 pōtētia sūm. pōtētia. *De viciis* s. q. e. apud dñm. tēptatō. q. e.
 apud hōm. Nam cum tēptat. aliquis. si ante mōtū. sūm. oculos hūm.
 dñas sūm. nōtū. hūm. facile sūm. non pōt. Eūc. p. i. p. loq.
 Si ego hōm. pōt. pōt. *De viciis* q. e. apud dñm. debet
 q. dñm. dñm. et factos ei. anglos qui me vident oculos meos tenere
 pōt. q. dñm. dñm. cum vatu meū omnis tēptatō dñm. vider. hōm. mal.
 angeli. et diaboli me accusabūt. nōtū. pōt. vmo. p. te dñm.
 mōtū. afficiat. tō die. custodiam. mas. meas. ut nō dñm. Eūc. p. i. p. loq.
 vmo. q. p. pōt. sūm. pōt. confidēt. si p. alim. tēptatō. dñm. enat. *De*
 confidēt. q. viciis q. e. ante dñm. sūm. apud hōm. sūm. e.
Viciis illa q. e. *De pōt. dñm. pōt. sūm. dñm.* Custos fidei
 apud hōm. viciis nō nōtū fallat. et latro pōt. e. dñm. eū. tēptatō
 ut mōtū alim. ubi p. dñm. mōtū hūm. e. tēptatō. hūm. sūm.
 sūm. rapacitat. dñm. alia quēlib. mōtū. dñm. tēptatō. nōtū. q. e.
 viciis q. e. apud hōm. e. ne mōtū. pōt. debet. Eūc. p. pōt.
 nōtū mōtū male tēptatō loqūt. magna mōtū. e. tēptatō. si hūm.
 tēptatō. hūm. pōt. sūm. additū dñm. sūm. hūm. hūm.
 mōtū. ego hūm. tēptatō. mōtū. nōtū. e. tēptatō. mōtū. mōtū.
 nōtū. tēptatō. tēptatō. nōtū. mōtū. mōtū. tēptatō. mōtū. mōtū.
 pōt. sūm. mōtū. q. sūm. mōtū. mōtū. e. pōt. mōtū. sūm.
 nōtū. pōt. mōtū. mōtū. sūm. Eūc. mōtū. viciis q. e. apud
 hōm. malo sūm. confidēt. nōtū. fallat. et fallit. et mala mōtū. sūm.
 pōt. mōtū. q. e. tēptatō. mōtū. pōt. Eūc. mōtū. pōt.
 mōtū. sūm. facile expellit pōt. Eūc. si is qui sūm. tēptatō. tēptatō.
 tēptatō. nōtū. tēptatō. q. sūm. pōt. tēptatō. q. e. mōtū.
 mōtū. ut nōtū. pōt. tēptatō. tēptatō. dñm. q. e. tēptatō. tēptatō.
 sūm. tēptatō. mōtū. apud mōtū. hūm. hūm. si mōtū. manifesta
 nōtū. si qui mōtū. apud om. tēptatō. mōtū. e. tēptatō. tēptatō.
 hūm. nōtū. tēptatō. nōtū. mōtū. nōtū. tēptatō. tēptatō. q. e. q. e.
 nōtū. hūm. dñm. q. tēptatō. mōtū. q. apud sūm. pōt. nōtū. hūm.

lucrat motu paulatim perfacundo statim ipse custodes eiusdem montis constituit. ipse eorum custodes assignat. montem expulit. ipse postmodum semetipsum male custodiendo municipium hostibus sine facit. pertradit. Et in me siquidem est unde cum dei gratia perfacio. tunc et unde deficiam. non michi vim perfacendi. aliquid facit. non ad deficiam aliquem venire cogitur. Suggestit deus. suggestit ratio. suggestit intuitus nostre nimia. Et est in memoria. libertas arbitrii scilicet. quod si facere possum si nolo. Sed contra suggestit ut dicitur. suggestit appetitus et intuitus. ut non inoptuose nimia. et hoc possibi-
litate si facienda si contradicere nolo. *Et fabula dicitur per dicitur per dicitur*

Sciendum est quia cum ueritudo que est apud homines medium fallat. in-
telligitur modum per am aditus in cor nobis fiat. ueritudo que apud deum est
non fallit. nec fallitur. Item quando admittit postea renouat. locum suum
montem uidelicet similitudinem que tunc debet. fallente sorore sua mens se
uisum. quod porcorum distinctum inuenit. uel hemet tunc baridol. et ge-
mit sepe etiam lacrimas fundit. insubili. in se perit. qualiter
bestia miratur similitudinem que fuerat. et quod exordium. quod ne aditus
Et dum illam uel hemet exenat. et soror fallax fallaciter eam plezqz
sic consolatur. Eia quare tantum doleris. cur tot tantum lacrimas te metip-
sum affligis. Item te ille ut ille petunt. et ueniam obtinuit. Eia in-
est petere. non tanti ponderis est petere. quam facere illud. Taliter male osule
do dolorem temptat lenire. Et fidelis custos. que se coram deo for-
midat accusari. sicut fallere nescit. per malum consilium admittit et recipit
ita commissa et dolendo plangit. et plangendo uidesmet sui conditoris
indulgentia quia. et locum suum custodit. *Et non semper*

Petendum est igitur quia ipse temptacionis uia dei debet cogitari.
ante peritacionem culpe. inquit et uia dei debet cogitari. si in diu-
tiis et inopia eius. furor et indignatio illius. si debent pensari. si debent
ante inter oculos reduci. si sepe nunc cum magno horrore retractari.
Item quis temptat. non debet dicere uia domini magna est. si si potius. hor-
rendum est in manu dei inueni. Et appetitus luxurie quolibet
pulsat. non cogit tunc. quoniam die ingemuit. omnia peccata eius
oblivioni tradens. si potius sepe recogitando tractet. quod maledictus
est omnis qui peccat in spe. et illud. ne genti peccatrix. quod gratia in
quitate filius seculi. semper nequa. Et ante peritacionem suam peccata ad-
missio. tunc deum. et uia dei. et peritacionis est cogitanda. ne de peccato uenire
supernemur. Ipse namque temptacionis modus omnibus unusquisque debet conueni-

ne superet. quia deus sic neminem puniret penitentem. non in propoundit
 d'linguatur ut ei remissionem daret in voluntate penitenti. Cum autem dicitur
 sit q'da grām pūctur. quisquis declinat a malo et facit bonum. et
 nam indignatione meminit omnis qui operatur peccatum. magno
 pere curandū ē. ut et merita meritis et virtutibus ad se habeamus. *Et hic copato*

Cum nōia sunt ascendit. innocētia suspiciō. *Et ita ascendit*
 placet. Innocētia talis est debet ut nulli nocere suspiciō ut oīb;
 p'sentat placet ut se oīb; infiorē iudicet unde ap'us Empirōes tunc
 arbitratē q' tūa debet vniūq; aliis impendit. nihil horū ē
 fieri ex debito exigere. Nam si p'ius aliquis dno tunc peccasset. non
 solum uandū deponit. s; et omni cōfūz suoz indignatione t'et.
 Et si aliqua tūia m'um fieri. nō iuste cōquēi debet. Dicit aliq;
 Innocētia et suspiciō aliis libent' impedit. s; oīb; aliis me infiorē
 crede nequeo. Eū tēi hominē adu'sari et latēre. et tūmmodi
 adhuc tū. Sicutq; comparatō facit m' te et aliu. noli ponē tū
 tūa q' tū nō ē ymo q' tū ē. iudicet mala tua. et postmodum
 bona sua. Talis comparatō ul' consid'atō semp' sit m' ascedet
 Et quid nō boni m' te iudicet. nō tibi s; dō t' p'ius. vñ ap'us quid
 habes q' nō accepisti. Et aut accepisti. quid gl'or' q' nō accepisti.

Ergo debemus t' notē. *Infiorē et latēre m' cenonēria et tū*
 p' lacōne m' infaciēdo et recipiēdo. sicut u' sual' portā. cenonē
 pia. Sūppe istam qui subemur. facie ad locū quo tendit. ad locū
 aut vñ nemit dōsa iūit. Tūc etia aliis mōis potest s; nō
 que m' portā iudicet. ut facies sunt cōt' facies. ul' dōs sunt
 cōt' dōs. ul' facies ad locū a quo p'cedit. t'gale quo m' debet
 aut cōt' tū. Et nōndū q' nō iūit q' adu'bi cenonēria t'opan
 do portā. nec tūit. quā p' cenonēria dicitur. agnū. m' q' i
 m' dnos potest tū. Sicut i' m' mōte aliquo edificaret ē hominē
 plūes domū. t' nāle optēt lapides cemetū. talia que ad edifi
 catōne domū p' tūerēt. cenonēria sū sū i' mōte portā. s; i' q'
 illi portā. m' m' m' tū illud ita accipit. ut utq; p' dōs
 aut facie. ul' dōs quo tendit. facies nō iūit unde p'cedit
 uellet. idm' s; ut t'petent nequēt. s; b; l'ingūe m'pent. de
 litigio ad pūgnos ul' etia capillos uenit. deinde ad arma
 tōge quid dicit aliq; p'ius. s; sit eos sū d' tū pūgnatēs
 t' nemet. vñ q' m' sūmet. In nob' h' omnia asidem. q' talem

Similitudine in facie caritate tenere debemus. ut sic quasi quidam cenonem
 spirituale portemus. nos enim in materialis more in celesti se habere domini no-
 bis se edificare satagere debemus. que sola virtutum operatione constructa ad
 quam humiliter gradibus ascendit. Hinc videtur quod ut faciat per nos etiam
 beneficium et relationem. sed quod quilibet in ipso personam cum aliis frequenter
 exhibet. et si multis exhibita non fuerint patienter tolerat. gradus per gradum
 in more virtutum ad dominum celestem patri in cognoscere facio. et cenonem
 cum bene portat. Si autem si alius impedire deperit. quod deus in contra deus
 iusto. dum illi per gentem. et quod antecedente subsequi debemus facere illi
 iusto atque in quasi deus in facit quod. et ille quod postulo facit. quod in
 non libenter quia exigo. quod facit contra facit in subiectis hoc cenone
 xie iusto cum non exigo. et ille quod exigitur. deus negat. quoniam illi per exactum
 iusto. igitur in in ad locum ad quem ire debemus. facit unde per dominum
 Si istis tribus modis qui cenonem portare satagit. plerumque lites et
 discordias sustinebit. facit non habet in intentione per hominem in in no-
 cetiam beneficium et relationem. ut illa omni in per damus. et in illo eadem re-
 quiritur. Si enim est igitur in ad illa in delicta ad pericia et labentia. fa-
 ciet non ad futura et ipsa perennalia. *Silente de qualitate cor et aie*
Sicut qualitas corporis. sic etiam genera duo sunt qualitates. una
 sitis quippe corporis aliquam substantiam. aliquam non est continua. et
 itanea. ut cum repetita infinitate ingreditur. vel in cunctis rubescit.
 Si mox hanc illa in sentit. ad colorem per primum homo redit. et continua.
 ut cum assiduum homo patitur infinitate. que est continua patitur passorem
 Sic anime qualitas. aliquam est substantiam. aliquam continua. et substantiam.
 ut cum in uete substantia repetitione. subito ingreditur in peccato. si per pro-
 fessionem et penitentiam. ad portem pulchritudinis redit. et continua ut cum assi-
 due in peccato in per quod et assidue ante deum deformis apparet. Hec
 autem genera duo qualitates anime genera sunt duo indignantur. sunt quoniam indigni
 est secundum substantiam qualitate. non id tamen ad inditum per assumit
 xpi cor et signum cui non secundum continua. indignis existit ille et ad
Monetur quoque qui sua de cordi inuidia. In iditum per assumit
 deus in infinitate cordis. tunc est genera in iditum cordis in omni
 namque genus est. amor non amador. ueluti genus luxurie et pluri
 et secundum non omnem cor que odio non debet haberi sicut est omnem alienum
 per perit. Tunc autem non amor non omnem. si quidam cogitandum est uarias.
 ut cum cogitamus unde ipse nemat vel quo reuadit.

Respice ad eundem duo ex gentia infirmitas. *Quidam dicunt quod infirmitas*
anime. quoniam ad modum sunt infirmitas corporis. Corpus namque infirmi-
tas aliquam quod naturalis. aliquam est casualis. et naturalis est ut sit ab
ipsa hominis infirmitate sibi contraria. Casualis vero ut febris que fit ex repen-
tino vel aliquo tantum accidit homini. et namque quia occasione accidit ex tem-
perata una per facilius curatur medicina. ista vero quod homini quod naturalis adhe-
ret. non una repentina curatur. sed cum fuerit medicina per minime et
attenuat. donec facilius nascatur portus. Ita quod morborum que anime infir-
mitates sunt. alia quod naturalia. alia vero casualia. et naturalia quippe sunt.
ingluvies et luxuria. que tamen ex ipsa contrahuntur homini ab infirmitate
casualia vero ut medicina. quod aliam existeret accidit tamen sepe perit.
etiam non per meditari. hoc igitur quia tamen exterioribus accidunt. homini
custodia curatur per ista vero quia intus non coheret. his non una ab-
stinencia omnino dicitur. continua tamen infirmitas. eo usque per minime. quo
tamen facile quoniam tolerari. hinc igitur dicitur semper infirmitas debet. hinc non
omnino dicitur ea possimus. Sicut enim naturalem corpus infirmitatem patiens.
stulte agit si sibi medicinam adhibere neglexit. quia semel vel bis ad-
hibita non statim curatur. per naturalem morbum infirmitatem detrahens. in-
superant facit. si sibi custodiam adhibere dicitur. quod aliquando adhibita sta-
tim a temptatione liberatus non fuerit. *De Appetitu.*

Naturalis namque appetitus morbum per se recipit. si enim inter appetitus
hic commoditatem quasi naturaliter retinet. propter eam humanam naturam per se
benivolentiam amittit. per naturamque sui commoditatem perdidit. Semper tamen naturaliter
affectione eiusdem commoditatem. hinc non per se commoditatem appetitum amittit
naturaliter. habundantia appetitus ingluvies et luxuria. aliaque falsas como-
ditatum. et per hoc meretur quando istam per naturam commoditatem cum appe-
titum retinet. naturalem. hoc appetitus aliquando dicitur accedit per falsas comodi-
tates. et per eas voluntati aliam partem suggerit. aliquando non per semetipsum ipsi
voluntati persuadet. ut eorum appetitus ad persequendum incitet. ut cum
ebrius qui amplius bibere incipit. aliam assum comedere velle sugge-
rit. ut habeat appetitum amplius bibendi. Sic autem dicitur incitat voluntate
ad persequendum aut per hoc appetitum aut per semetipsum. velud per aliam latet
aliam ad persequendum incitat. aut artifitio aliquo. quo tamen
eius tales facit. aut dicendo ei simpliciter ubi ut se exierit ad quem vero
tamen ille nihil suspicatus fallacie appropinquat subito capiti. napolat. ipsa
inter dicitur per aliam. quod deum occidit. appetitus vero ipsi non aliud sunt.

quedam voluntates comoditatem et dicitur in appetitu et voluntate.

Non enim idem est appetitus quod voluntas appetitus namque mali-
no est malus voluntas mali est mala hoc igitur appetitus quod dicitur
semper attendit studio magno et custodia per respuendi *Silicet in*
Humani namque tam facile pericia. quam ipsam aquam et humanam
diffundit aqua sic igitur age debet qui cum respiciat appetit. ne lud
qui aqua toriete retineat contendit. Sicut enim ille qui aquam condit in stagno
aut cohercet. sic ipse humanam et vagam infra aliqua regula continere
debet. utque sicut ipse periclitatur ne qua parte dampna stagnum qua efflu-
at aqua. ita rursus providere condecet. ne suam in quoque moleste regu-
lam quo ad partem privet. sic enim respiciat carnis appetitus. prout quod est
quidam facere pace. inter ipsam carnem et spiritum. Quia pace nec melius
hinc potest quam qui distinctionem ordinis monstrat semetipsum subiungit
sunt. Ipsi enim est quasi quedam clausura ne stagnum unum. et quod
sunt pisces de cunctis aqua unam movent. si clausura ipsius mi-
mutati ac sepe mutant ne respiciant. ita omnis religio monstrat ordinem
funditus per. si custodia eius. per modum coceptum culpam. paulatim
a se ipso se respicit. attestare scriptura quod est enim modica prout per
Quatuor modis quippe. Quatuor modis paragi. Sicut dicitur
pax agit. quibus ad nomen quiete perducit. Aut enim sit ab aliquo
ter aliquos duos. aut inter ipsum et alium. aut inter carnem et spiritum. aut
inter corruptibile et incorruptibile. quia donante deo expectamus
Et tres superiores modos habuimus. inter. inter deum ad illam pace
peruenimus de qua dicit apostolus habete pacem cum deo. Duo itaque primi mo-
di sunt concordiam. Est enim pax carnalis et spiritualis. Concordia
etiam carnalis et spiritualis pax et concordia carnalis est. qua sunt in sa-
lute. ut etiam falsi. Vanum. ubi imperio concordat. et inde quacunque pace
obtinetur. hanc autem pace Christus non comedamur ubi dicit. non nem
pace inter ipsam. si gladium. per hanc hinc per gladium per rationem
qua per ipsam carnaliter potest intelligi. Tunc vero modo per spiritum sit
maior. ubi subiungant carnem. De his ibidem etiam dicit aut pacem
meam do vobis. pace relinquero vobis. Et ipsa pax multa diligentibus
nomen tui dicit et in pace sunt et locus eius. Et inquit pace et pax
eius. tunc vero modus est. per immutationem. corruptionem nostram
transmutata ut iam dicimus. in corruptionem. *Quadruplex pax*
Notandum siquidem. quia humane ne quatuor sunt status humane ne

quibz p dñis mlt. beata nl mscā reddūt. Duo namqz pñi bñi. duo
postremi mseri. bñoz alius mmo bñi. alius nō bñissim⁹. Itaqz
mseroz. alius mmo mser. alius nō mserim⁹. Statue itaqz min⁹
bñi ille fuit. quo cū petñ adām mparadiso pñi fuit. bñissim⁹ nō ē
ille. quo nūc mcelo scōz amē fuit. aut mser nūc ē stat⁹. quo
dñm m h̄ pñulo vñim⁹. sum⁹. mserim⁹ nō ille ē. quo repñ pñime
bñit mserim⁹ mserim⁹. vñit mserim⁹ bñissim⁹ etñali quēscam⁹
m dñi pñicio tēpaliē laborē. *Similitudo m̄ obsequi hōis et pñi*

Homo quia etñi pñi h̄c non possit. mser etñi deo laborando
exhibet obsequi. deus pñi sue mte quēc etñi. mte quēc
hōmē tñali pñi tēpaliē compit. Si em̄ hōmō qđ dñm h̄c mōit. dō pñ
mōit. et dñm h̄c ei quo ad m̄m et pñe m̄tēpabit. Qui nō apñipio
quidē mte sue deo fuit nō cepit. si ex quo tamē cepit. sine aduqz
pñeabit. deus ab eo mte pñeant nō exigit pñem. sicut nec
ip̄e adeo mte illius pñeant pñi. Si at hō cō qđ aduqz m̄p̄it deo
male pñeant. et dñm cō malū repēd m̄m. qđ dñm tñe m̄p̄it. et si nō apñipio
mte male cepit pñe. si ex qđ m̄ cepit. sine usqz pñeant nō h̄c. nō ei deo
mte pñeant pñem bonū m̄tēpabit i malū. sicut nec ip̄e mte illius
pñeant pñem. h̄c nō h̄c malū nā et sue pñeant mte bono
et deus pñeant mte malo tñeabit pñem deo qđ pñiat om̄s hō pñ.
qđ eo qđ ē ordie qñm aduqz. *Actus hominū ordines*

Et qñm pñi hōm ord m̄s. videlicet orantes. agētores
defensores. hos aut ordines sic ad dñm deus officia m̄m m̄do
disposuit. quo quidā pñm̄has om̄s et bonos tñeant m̄m
m̄ sua domo dispoñit. *Exemplū. Om̄m bonū et tñm*

Quē namqz ad h̄c m̄lar pñi fēnt et lāna. bonos nō ut tñm
exercerent. tñeant aut. ut tñm om̄s qđ bonos alius dñm fēnt. Si
iḡ hōz vñm qñm malū pñm gēnt officm. illud adm̄ta dñs fēnt.
qz eo pñi m̄lū ē m̄ta. Si nō officm qñe fñi nō gēnt m̄te sola
m̄d̄at dignū om̄a em̄ m̄ta. m̄lū fēnt fñm. Si em̄ om̄s lāc
nl lāna nō m̄tēnt. hos aut tñm nō exercit. quē alii fñctum
fēnt potuit. vñm si tñm tñp̄die pñm dñm de pñm. cas fñ
pñ pñm lāma. aut cas pñe nl alios tñeant cepit pñm
lāc. qđ alius dñs agē. qđ em̄ dñs obñie. Si et deo dñs ordm̄
agē. quos ad officia dñm m̄m m̄do disposuit. et nō dñm nāqz ut
m̄lū et m̄lū. ad h̄c ip̄m disposuit ut pñm ord m̄m ut

et impemur nisi cum dyabolo torquentur **De Pietate**

Hic dicitur timor supponit pietate. cum meti sit metueti sui
ipius aspirat compassionem. propter reuelat facit quod misera est si adeo se
patitur misero cum dyabolo sunt tota. **De Sciencia**

Oet hinc non sciam supponit pietati. cum meti. quod per timet sibi quod
compati. quoniam non saluati sunt. et quod spiritus factus est. cogn.

Exinde aut fortitudine supponit **Fortitudine** et ratione largitur
scie. cum meti pancia sibi quod compatit. iamque quid age debeat fa
ciat. sit forte spiritus si dono ad opandum quod didicit quibusque saluati se

Post non compleri fortitudinem supponit **Consilio** posse confidit
edificat. cum meti iam forte ad opandum. que pie timedo facit se fa
cienda sui expuncto didicit spiritus si gratia quod dicit omni. alius to
tule debeat. si quod ad actum. duo non ad totum templum. meti pancia

De intellectu.

Hic aut quod spiritus sancti dona ad actum. duo non que sunt id est
intellectus et sapientia ad contemplationem pancia. meti pancia
quod spiritus supponit. ut suorum edificium donorum possit omni compleri
postquam enim spiritus factus meti facit pancia. sibi quod compatit. et ea quod
pie facienda sunt opant. et dicit sui ex alius consuleret. actum
eandem ad intelligendum. cum si illa de peripateticum hoc licet alii
consuetudine. nullam ab eo remunerationem exigit debeat. **De Sapientia**

A requirit intellectum spiritus factus meti aspirat. ad possum etiam sapientiam
meti accumulat. cum quod uidetur ratione intelligit sit sibi sapientiam atque dul
cissimam. solo rationis amore sequitur. quod intelligit esse sequendum

Hic tamen sapientia quam extrema possumus spiritus sancti sui divina
re dona per prophetiam incipit. usque ad timore agno et primo asce
de diuiniando descendit. unde notandum quod nobis inuit dicit de deo.
quo excede domus construat nobis edificium ascedo. si igitur edificatio
ita quod spiritus sancti resideret. totaque in eo familia domus inuoluit.
id est omne anime spiritus regit. et ad obsequium sui disponit. **De Intellectu**

Hic anime qualitates que spiritus sunt instabiles. anime et motus
iam in bonos redigit mores mores quippe qualitates sunt anime. et hinc
iam redacte. non enim tunc mores dicuntur cum cito adueniunt citoque re
cedunt. sed cum in anima stabiles existunt. horum autem morum alii sunt
boni alii autem sunt mali. boni igitur virtutes. mali autem vitia dicuntur.

Antem aut bona extant opera. vitia vero de virtute et vitio.
pant mala non in quocumque agitur opere sunt. nisi in bonis.

ipā ul' mām ppe dicit hū. Tunc em tantū ppe hant. cū ex consuetudine possident. vñ etiā homines iusti ul' iusti dicit. Cū aut ppe hnt sic ipā omno sunt dissimilia. nō cū dissimilia habet semp opa *Sapientia*

Obediam em ex ipis ut sapia atqz pfa *Humilitas quia iuste amicitia*
 stulticia eadem faciunt plerqz pfa opa. Sicut em ppe sapiens dimitte nō vult. quin agat qz sibi bonū videt. Sic rille qui ppe ē stultus. vñ hī iō ille facit. quia sibi bonū nō ē ut illud dimittat. stultus nō quia se putat. Est aut alius modus nō ita sapiens qñ metuatur falsū. nō ita stultus. qm malo qz reputat. nescit ppericare. Sic igit qz sibi bonū videt ppe dimittit. quia magis qz sibi alius consilio. Tem pti ppe omni ppe qz amor dicit et amor pti. Credit em ppe. idemqz plerqz opus exhibet extus. Sicut em qui ppe odit ipse pti. nō erat quis illud agnovit. sic rqui idē delictū in se pfecte diligit. vñ hī. cū sibi deus indulget. iste nō p sua hī facit. ipudētia alius nō modus ē. qui nō ita pti odit. ut hī amor hī scie. nec nescit amat. ut omis nescit. nescit. Sicut rplū illud abscondit. et vñ tantū p confessione. *Humilitate et supbia*

Requis pfecta humilitas pfaqz supbia. opa qda hnt filia. Sicut em ppe humilis cum pti vult ut eius platus sua digne pmi at culpam. sic et valde supbus. vñ hī ē pmi culpe remissio. iste nō vult pati p indignatione. deditū namqz ut platus ipis sum. nescit. ul' ad modum pti pti. vñ magis ut sua i moderate pmiat culpam. d' ptiat. Est aut alius modus qui nō omno digne pmi. nō suam sibi vult culpam extoto donat. Sic itaqz cū aliqui pti pti pmi pmiqz dimitti suam pti culpam desiderat. *De tunc genitū*

Ora rem sunt uerudie gentia que rupa extus. *Verudie*
 Opant dūsa alia namqz ē coram deo tantū. alia nō tantū coram hominibz. alia nō pmi coram deo pti coram hominibz. Verudia namqz ē coram deo tantū. cū quia sumus quales nō ē deo et erubescimus. itaqz pti si non alius obessent cora hominibz facit. Verudia nō coram hominibz tantū ē. cū qz agnoscimus qles nos esse debemus. Verudiam itaqz dicit. etiā vñ detegit pti confessionē erubescimus. Verudia nō pmi cora deo. ptiqz coram hominibz ē. cum nec ita d' m' pti coram deo erubescimus. ut ea cora hominibz faceri nolimus. ut ita nescit coram hominibz. ut ea vñ detegit pti confessionē erubescimus. Sicut itaqz uerudia tantū coram hominibz ē bona.

que non potest coram deo. potius coram hominibus est melior quam aut
coram deo tamen est optima. Hec enim postrema videtur. si non aliis
obest. suam homines confitentur culpam coram hominibus facit media
non nec ita perfecta est ut coram omnibus velit. non ita impia. ut saltem
coram uno confessione suam erubescat culpam facit. bona tamen est. quia
aut etiam coram uno erubescit culpa facit. bona tamen est. quia
facit subrubore culpam tamen confitetur. ut omni quique dicitur. *et tunc gimus*
Tunc enim quia tria notantur. quibus ad plenitudinem virtutis notantur. tunc enim
proferuntur. Hec autem sunt. taciturnitas. corporis continentia. vercundia. Ta
citurnitas videlicet ut prius taceat posterius dicat. corporis autem continen
tia. ut non levi oculos hinc illic deducat. manus pedes ne mo
ueat. si omnia corporis sui membra decet continentia. Vercundia vero
ut erubescat coram hominibus. cum quid fecerit ut necesse agat totaque
rubore suffusus. ostendat quod erubescat. Adhuc itaque tria membra quibus
nota. qui ab uno quod cor ad alia praeclinet. Siquidem taceo taceo
endo sapientem doctrinam. paulatim concipit scientiam. quibusdamque tace
mentis ad spiritalem vitam peruenit. ubi peruenit. *Similitudo autem dicitur ali*

Sicut enim dicitur alimetur ad perfectam corporis etatem. *ita etiam*
sic preceptum diffinitum ad spiritalem producit vitam. ut enim prius edu
catur simpliciter lacte matris. deinde aliquo deinde fame commixto. per
mittit panis. postea etiam crustum. donec quolibet solido cibo nascatur
ut. sic et in beato primo videtur. deinde. deinde enim dilige. deinde timere
postea bene operari. postmodum etiam dicitur ad usum patri. quo ad usum
preceptum quodlibet sibi possit servare. *Eximium nam non solum*

Ouia spirituali doctrina semel ad plenitudinem tunc nono nam sibi ce
munt. ut enim nam nono per bono semel affertur. ut enim sibi
re amittit. etiam si alio postmodum repleat. dicitur sibi sibi. sic et in me
mle cor spirituali doctrina munt. ut enim dulcedine perdit. etiam si
cum seculari postmodum occupat. cum munt. etiam taceo sapientem
sibi contempnit audient. ad usum ascendit scientiam spiritualis mte

Et quia qui pro taceo cultro. munt. si alieno. *Eximium cultro*
munt. nolit. sic et in ipso taceo scientiam. ut enim spirituali fame dicitur. perit. cum
aliena nolit taceo scientiam. ut taceo igitur sapientem sibi attedat.
ut ad scientiam spiritualis mte doctrina cor perueniat. Contemendo autem corpus
membra ut supra dicitur. et melius proficit. quod mte huiusmodi stabiliore
et placida reddit. taceo non placida et stabili. placida enim sibi
reddat

Detractio qd per

suggestione eius surgit ad qd pns surge neglexit. Et ut nemo
igne monetur sic mēs atropor desidia ammonitione evitā. De
tracto naq; ē quonēstūq; quis aliquid ea intente d' aliquo dicitur
ipē nō mīno amari sine minus apparari posse. *Detractio qd facit*

Detractio nō mal' dicitur pemititib; refrigeratione. tēptat' eū pēta
duq;asi fomētū malicie pstat. nāle siquidē ē ut pāt id qd amissis
fui audio facit formido. sic illud qd aplūb; n'etia apant' si p'cipio
facilius p'sumo et quo plūcē candē rem fuisse cognosco. eo mīn
cam facit dubio bonus qd. p' n' pemitēs d' aliquo cū mali fuit. nec
temptationē aliq; habuit. inde r' alū illa n' illa cūalia p'etrassē
p'detractōne audiret. nisi ē ingulanti oculo p'viderit. matias p'p'etū
accipit p'p'm namq; ē sup'bie singulā' tēp' gaudē. Et napp'
sumope tūcēdū ē p'etm d' tractiōne. qz fomes ē tante p'dictōis

Concedit eū cūtatē sine q' impossib' ē q' n'q' *Comedatio cūtatē*
Deo placē. Et eū nō diligit. manet in morte. Plus naq; per
tat' qm amore p'ximi atode altius mīmit' q' qm mētū aboe p'm
p'is rapit. Nam p'ut p'p'or ē anima q' corp'is. sic g'mo ē amīc me
tū anfrē q' corp'. Virtus nō amīc ē amor dei r' p'ximi. Et m' eū p'
ximi diligit. legem implem' qm igit' dilectionē qua debz anima
p'sentat' tollit. qm m' ē. amīc occidit. p'ca tūcēdū ē. neq'm p'
aliq' s'mp' d' alio dicit. nisi p' cūcedatōne cū h' faciat. nā plato
d' illi qnē p'ro p'posse consule p'tanti. r' m'oz. v'licā mēdi. d' d'co
altius malefā p' cūcedatōne d' t'ge. que p'me metipm nequeo
cūcedāc. Et ne aliis cūmpa' p'mis offensioē. t'p'edior. etiā eū
possum mōie. ne tali inga' singulā' aliā familiā' alit' nō m'illo
mō d' aliquo quibq; adūp' loqm' debco. *Et d' tracto nōtat' p'se boni*

Et eū p'ut nocet mlt' d' quolibz malū dicit. sic plūb; audie
p'bz p'dce d' aliis bō audie. Nam cū bō d' aliquo referūt' qm
boni p'ut. eius fā cūlām. coq; p'p'ensius m'p'ia bonit' p'p'entē m'tū.
quo alii eiusdē bonit' p'ctatōes laudant. Si aut' pemitēs fuerint.
tāto p'udiosius p'mam suam ut boni efficiant' pagūt. q'ito gl'osioēs
bonos ē malis p'dula r'clatōe p'cipuit. p'ut si mali fuerint. eū
bestit. cum d' aliis bō r'p'i audm't. aq'mb; p'metipos v'arios ē
considerant. tātoq; facilius ad p'mam renorant'. q'ito plūcē r'for
te d' b'ilioēs p' bona opari eis referūt'. Et igit' omī d'ano m'p'dula
cōsuetudine p'mp' bona d' aliis estimat'. bona loqm'. m'it' mali

accedere nichilque proficere *Deficientia usui et voluntate*

Omnium moribus actibusque nostris summoque quicquid sit ut boni sumus. mady
alioquin boni esse non possumus. quicquid est quibus potius intendi sit ut
boni efficiamus. Tunc itaque multum esse videtur quod non sit voluti effici
bonum. unde sciamus scire. voluntatem et usum namque in quibus habeat sciamus bonum
faciendi. nequaquam bonum unde salute consequamur opam potuit. Et si sciamus
sciamus. si voluntate operandi non habuit bonum. nullum est. ex si
bonum agnitione et voluntate operandi obtinuit. in usum opem comple
nit. cum possit bonum nequaquam erit. *Exemplum Cyrilli*

Et si quis qui cytharista esse debuit. cythara non cognovit. qualiter
cytharistatus est. Si etiam instrumentum illud cognovit. tamen in no
luntate qualis cytharista erit. Si autem illud agnoverit et tetigerit. si enim
usu hunc contempsit. nunquam propter cognitionem et voluntatem sine usu huius
aut quibus est. Talis namque hic quis habeat sciamus bene vivere
et voluntate. nequaquam bonum est. in usum boni operis contemnit.
iuxta suam possibilitatem. Sunt autem quidam sciamus scripturarum ignari. et dum
aliique de eis quod possunt ad edificationem sui retineant audient. et contemnedo.
Ad quod ipsum tantillum tenebo. *Sili de mihi desides et cetera dicunt.*
non erit tam parva sapientia erit. Cur igitur in labore imponam. di
mittam. quiescam. vixit ut potest. quia frustra sapientia amplius subbo.
Non enim omnes probum qui sapientes non sunt. Hec etiam similia piger
et insipiens pro se promittit. non parva quia antiqua. Hic ad meritum eius
taliter pro se suggerit. quibus morum vita sua multum utilitatem intendit. si
in negligentia et corpore semper vivat et peccat. Amplius quod satis magis
sunt sapientes in mundo sciamus scripturas. qui huius parva meminerunt. et opus
ut ego me discendo sanguinem potest parvam iam exim. penetrant ap
proximo. non iam possem ad magnam scire fructum pervenire. si non magis
laborare. Hic etiam piger trahit et in sui corporis desidiam pervenit. Sili
etiam modo non magis potest. utitur. me ad bonum operis. etiam aliqui
eximiat. Solet enim contingere. ut is qui luxurie inquantum fedat. in medi
um seipsum cognoscit. et si sui peccat. Et cum ita temptatio advenit.
et locus peccandi affuerit. dicit. Quia istam voluptatem perdemus. Hic
etiam hanc admittit potest. sicut et multas alias feci. Et cum in futuro
parati fuerint. in suis consueverunt. et sic bonum efficiat. Hic labor
igitur donec deo donum satisfactum. tunc deum iuvabo. tunc tot afflic
tombus. tot verbis. corpus castigabo. in elemosinis et parsumone

studebo ut nichil in me maneat dignum supplicio Cum enim ad huc illa
nulla in me restant sine confessione talia me ab hac sola opescent delicta
tunc Talia nonnulli in idu pbi metipis grane qulibet ut impri
attendant. quia cum taligine intus obtruncatur manquo p
petis obligati manobis ac bonis paupres tanto debent ee ad
omne delictum tu dyat suggestionis excusandu audientes sicut
em intus intui accumulata pdest per man apponit micio obest capis
igitur hodie quidam boni opus opari p nullatenus p pntia debet.
vñ Salom. Quicq; p manus tua opae instant q opus inferos
nec opus nec pna nec ratio est. *Sil. 1. 1. pulcos pauperes et negligentes*

Ter huiusmodi homines i petando negligentes mutantur et pauperes i spue
tes. Siquide pauper i spues cu obulu acquit in alia aliq pmi munusculi
diat adq istud tantu pmare no pte h' dices ero Expeda h' itaq i pome
ant mntib. aut alia aliq re mnti d'itabli non n ipud cupiditudo possiat q
nolo h' i p'olid' du pmpet modica mnti p fiat admaia Sapies no paup
pna q naasi cupid'. q' mnti h'ie q'fideat. comag' nata retine d'fideat q'is ex
no aggie. admaia qat quq' pinge S' mnti is q se paup' stie ac boi' scia
dz fite siad aliq' effm faciat boni' uelie puenie nam pnt plia grana
massa. igitte flume. i mnti mnti dunt' facit. p' mlt' p'ie sapite.
i plue bonitat' actiones boni quib' efficiunt' *sa r' r' r' p' r' r' r'*

Quoniam igitur sua sit materia in bonis efficiat et manifestum sit multum
posse comprehendere qui minimas eius res negligit colligere. nisi
forte quae subito illustretur sicut apostolus dicit. quoniam est quod per gratiam dei
illam nascamur acquirere. Et tunc utique trans inde in illa posse adipsam.

¶ Et doctrinā quippe que capit **De doctrina** scilicet doctrinā expmptatōe
locutione et mōrū ac sūa acqñitōe in quibus legunt aut legēte sūo
loquēte audit ad hūc corā que legūt sūe referūt sūa hēnt intēdūt

Exprimito nō acquit p̄ia. dñi rei q̄ aliquis p̄bavit. **D**e Exprimito
 itam h̄z noticia. Exordine q̄ p̄cipit. cum p̄uale met̄ disarctione.
 nullis que facienda sunt sine omittenda que solidat. Etia iḡ h̄z
 t̄bus modis acquit. Et q̄ma inflat nisi cum caritas edifica. nil
 p̄p̄us p̄ficiat. utiq; aliq; voluntate bonitat. voluntas utiq; bona
 ē. que dei voluntati subiecta ē. Que tūc voluntati dei subiecta ē. q̄n
 id vlt q̄ deus vlt illam velle deb̄. Et tūc iusta p̄ue ita dicit. q̄ndo
 id q̄ deus vlt eam velle deb̄. amplecti. Et nō semp deb̄ velle

Lon em semp nelle dem^a que de vult: si que de vult q de vult: -

nos velle debet. Volunt enim deus bonum martini ab hac vita tollere. si per hoc discipuli eius tunc nolissent. unde les magis extitisset. At nolunt quod deus voluit. si voluit quod deus voluit eos velle debere. et sic magis in hac terra. Et magis enim scia voluntate boni operandi portat. maxima ex parte bonitati appropinquat. Et sciendum est. quod quicquid hanc bonam voluntatem habet. desiderantem est ut amantem se per alienam prouideat. Nam sicut una operatio aliam a se diuersam operationem excludit. sic cogitatio cogitationem expellit. et voluntas nihilominus voluntatem repellit. Cum enim manu perbo. non agi permo. deinde cum penultimo. separationem excludo. Et utique cumripe mane quod cogito. non magis voluntatem perper. et in parte utile quid pensando. namque expello. Hinc igitur quod diximus. de scia et voluntate transiens. indicamus etiam quod nunc. per

Quippe sicut corpus humanum. **De usu.** Insuper bonae operationis sine frequenter usu ciborum nequit subsistere. sic anima absque intuitu frequentatione non potest vivere. Et magis ad effectum bonitatis venire desiderat. nunc est ut cum scia et voluntate etiam ipsum usum habeat. **Et bonum homo dicitur.**

Bonum homo dicitur. bonum bonis et malis. **Sibi bonum facit.** Utilitatem sibi acquirit. Et quidem cum aliquis boni dicitur bono non malo audit. gratia inde deo gratus agit. et deum facit. necesse ad deum bonae voluntatis accipit. ac si cooperator fuisse eiusdem operis. Quia autem cum audit dicitur. quod sibi incedere reputat. quod eiusdem mali dicitur. totum non diminutor fuisse. Et dicitur aliquis. de bono et proprietate in me meum nequeo gratulari. neque de dampno eius consistam. et si ore confiteor me de dampno. corde rem mentior. **Et quod in me diligere potest.**

Hic considerandum est. qualis est qui in bono proficit. Desiderat sibi. ut proficit nascatur. hic carnalis appetit. meum dampnum in meum appetit. non tamen hoc ore profici debet. si potest dampnum eius plangere. et contra appetitum carnis meum illum perperatui facit. illum dampnum solis sibi si corde simul nequeo. Insuper in dispare ream si ratione consideramus. recte agimus quod deo obedimus. quod facimus in carnali non in spiritum. propter rem deum et in meos diligamus. Et igitur eos affectuose diligere nequeo. quia carnalitate mea ad amorem corporis ad hunc finem tendere nequeo. tamen velle debet eos me posse amare. et donec nascatur hoc agere. ubi quod me perperatui. bonum et non malum dicitur. perperatui. Et igitur si ago non meior quam dico me eos diligere. quam velle ad iaculum. perperatui autem non in meo non nascatur. Condelector in deo propter. secundum

ratione spiritus mei ut eos diligam quia corruptibilitas carnis mee
 repugnet. Jam enim non oportet ego illud. si quod regnat in me petra huius
 enim est sentire aliud consentie analis. ut homo continuo plus deo
 me et malis petra accumulatur. cum bonis omnibus et indicat. malis non
 favore exhibeat. immo finis multus moris et tribulatio iusti aut finis
 tribus modis sentit. *De intellectu adiectione et usu.* Christus in terra et consilium
 in delictis. intellectus amore et usu per intellectum sapientiam per amorem manifestam
 in. primum bene facit. Inquit quod deum intelligit sapienter et inquit non
 amat iustus. inquit non contentus. Scitis est. Et quod recte videmus deum
 per intellectum met sentimus. quoniam quidem quicunque ititudo diabulo est. *Subi-*
gitur enim ex splendore solis ipsum sole sentimus. Tunc in deum et sole
 aut quod ipsum per spiritum videmus per exmet. in re speculatio deum
 sentimus. quoniam vix quid ex ipso videtur. hinc per spiritum per ipsum itelli-
 gendo et amando perfidem et spe ad primum sentimus. inquit aut iam per spe
 sentimus. quia videmus enim sentit. non in enim omnes equaliter videtur.
 nec enim amore omnes equaliter talebit. Tunc enim dicitur in signum
 et finis ignis ardore talenti per relespes spiritus ut bonum anime et aliter dei
 Tunc aut videmus in temignate. *Et non sit diuinitas de amore sancti*
 et in iniquitatem et que diximus. veluti primum sole aut male videmus. Et
 semper quippe aut male in dicitur videmus non sentit in ipso re et in videmus
 in non sole clare lucere per spiritum. aut male turbuletur ut inquit
 enim in iniquitatem sentit et necit inuenit. quoniam tanta quanta in se est
 inveniunt inquit. Sic per dei in sua gloria diu videtur. si magnitudine
 eius diuinitat. sunt in necessitate potencie illius comprehendere nequebunt
 non enim in mensuris et si intellectus illius comprehendere possit. *De autem modis per*
et quoniam in primum et in obedi. et in in deum primum et in deum in obedi.
 male per primum et male obedi. aliqui in primum et male obedi.
 aliqui male per primum et in obedi. Bonae precepto et bona obedientia.
 in in primum ne capitate quoniam molet. et sua. mala est missio et mala
 obedi. si inbet furari et facit. ut inquit. Bonum est preceptum et malum obe-
 dientia si ubi gratia aliquis capite. et ad caput per flexione nemitur
 ne fugiat ligatus. Inquit aut si forte aliquis dicit fuge. pro me in vin-
 culum ponam. penam pro accipiam. bona quidem talis preceptum. quia ex
 per in talitate procedit. si mala adit concessio. quod primum obimat talitati
 et ubi dictum est aliter aliter onera preceptum. non dictum est onera in ponite
 mala est missio et bonum obedi. ut si quis poma cedrina vel aliquid aliud

quod sine periculo huius non potest plures sibi afflicti preceptum dandi aqua
 d'asina sibi afflicti preceptum. quod quia ipso suo aliter e' penitent
 preceptum noluitque cum bibo. s' cum dno libamur d' noue comode r' noue

De quo quidem tunc d'ans homines sunt in delictis tunc e' comode
 et amore s' in utroque nonnulli. qui si penas in finem non esse sentit.
 p' nulla re' p'missioe et' non bonorum asinus voluptatibus non cessant
 et in his penas cor' qui den' minime nocet enadat. non tunc penas
 re'futione inueniunt. Alii autem deo sunt. ut magni inde habent
 comodu' in p'nti vita. sive in hac et in futura. Quibus de' p' noluit
 quada' exone d'ice potit. Ita comodi in mea madata sunt
 quod non me p'ur diligebat. s' qui amicitiam noluit. sicut huius
 regis sunt. non quia regem n'li s' donata diligunt regem. Alii e' qui
 ne diligunt deum solo amore precepta eius custodit. Iste p'ro legaliter
 sunt. et bona p'famaque n'cedit sibi acquirit. Igitur p'nti ille in deo p'ro
 sunt. p' illi de' in p'ra re'p'etitione reddere debet. p'p'm. qui n'li omni

Tria autem sunt s'nt n'li. in delictis r' de'one noluit. et appetit. excedit
 voluntas et appetit. donec angel' assumat. appetitum sicut aialibus.
 voluntate utriusque voluntas in ratione et appetitum media e'. aliqui
 ad rationem aliqui aut ad appetitum p' h' s' qui ad rationem p' rationem quia
 ea que p' rationabilia et spiritualia sapit. d' homo rationalis et spiritualis et non
 se ad appetitum tenet. quia ea sapit que sunt carnia et irrationalia
 huius animalium d' h' carnis sive aialis non sapit e'. aialis h' non p'ra
 p'ra ea que d' spiritualis aut indicat omnia. r' p'ra anemie d'inducatur
 in utroque mixta s' p' noluit p' h' d' h' carnalis sive spiritualis. sicut d'ic
 e'. q' in d'ic quada' sententia in carne. quibus voluntas minime opentit.

Omnis namque d' l'ationes sunt. una que sentit d' suggestioe d' l'ia et afflu
 in carne p' voluntate. quod nota' suggestio alia que sentit in voluntate
 cogitationis. nota' in voluntate actionis. que d' delictio. etia que sentit
 in voluntate opandi. et nonna confusio. Et illam que nonna suggestio.
 nulla pena conuicta. na ubi non e' opent' voluntate nulla sequit'
 p' d'p'cionis. v' in ap'lis nihil dampnacionis e' h'ne qui p' in xpo
 h'ni qui non p'm carne ambulat et alibi. Condeletor legi dei p'm in
 tione homines. indeo aut alia lege in mebris meis. repugnare legi
 in me. et capiti me d'icte in lege p'ra que e' in mebris meis
 In tione homines notat ip'am ratione. lege mebris d' l'atione sive
 noluit legem dei obp'natione madator eius. que etia lex in d'ic

[illegible]

Dixi quia si planta arboris merito tuo plantares. et mox illa omni
expleta concludes. ut ramos suos nullatenus extendere possit. cum enim
post annos excludes. quales putas ramos extendet? Perfecto ergo
sa et in utilis arbor est. et gibbus plena. ramos suos et omnes proleas.
Et itaque facit o nos puerorum magister. plantati sumus populationi
in carne orto ut fructum et fructificet deo. nos autem in tantis tribulationibus
et in tribulationibus undique illas coartati ut nulla penitus sibi liceat libertate
potiri. Itaque in diversis opprobriis et primas et primas proleas merito cogita
tiones in se se cogunt. sonet inquit. Sed sunt qui nihil amoris
nihil pietatis. non benevolentie ita se in nos sentiant. ut illi alicuius
boni in vobis. quod est odium impietatis et malivolentie spem postea ha
beat. Contingit itaque in pensabili modo. ut sentiat corpus et existat. per et
eis timor tantum et timor et suspitio omnis mali crescat ex nobis.
semper per adversa per pericula. aut quo vias insidias et ma
chinaciones nascantur emittantur deum ad periculum vestrum. Ex m. d. lauma auri

Tunc quod unquam artificum exlania cum ut argenti solis
 impressionibus imagine pectus formasse non puto cum tunc
 quod apta forma exlania formet. nunc etiam suo instinctu leni
 punit et punit. et postmodum plumat. nunc etiam dicto lenamine leni
 lenat et informat. Et nos si pueros mores cupimus moribus ornatos
 esse. nunc est ut cum d'pssionibus nunc et pendat eis prout pietas et
 mansuetudinis lenamine atque subsidium. tunc quidem teneat prout et in
 teneat sunt hoc sed et non solidum cibum pueris eis. et in adpssas et tunc
 pueris

Qui caritate in corde utitur. h' vñ dñs grās ei facit h' d' caritate
 illius ad quē tam mōhetur nūme quā em in grās debet.
 si quis me diligit amplius dñs em dilecto alius fuit solus como-
 di nūm p'funtore suscipit ut ubi grā. suscipit annū. hōrē vñ.
 prandm vñ. n' quodlibz aliud offici genus i hūc modū aliū
 nō caritate. qm' comodi nūm exhibuit. tūstine & retinuit. car-
 itatē em offici ab eo q' h' suscipit tūst. caritas nō ipā que de' e' rē
 remanet. qm' eam alijs impedit. bonū aut p'maneō. bono tūstent
 melius est. h' igit' considerando. p'fō p'prietem mag' nob' eē gaudē
 dñm p' alios diligim' q' p' diligim' ab alijs. nichil n' debet alijs
 n' ego alij. q' caritas ē exhibēda nō exigēda ex t' c'aus' res oī

Quidā amant nā amat. aut rē. aut spē comodi. nā em amat
 ē. ut omē bonū amem' r' uile. tū nō. ut bñ facietē nob' ame-
 m'. spē comodi res quq' amat. alia p' n' ut mel. eo q' sit bonū
 r' p' uile etiā p' uile n' alia nō p' effectū ut absint. nā nō illa
 nālis potio. que tūm dēnt p' uitate. nulla tūm n' p' b'et p' uita-
 tate. tūm h' n' etiā mōis diligendū ē dñs. nā. qm' omibz
 melior r' uilior ē. r' nō plus cetis ē amant'. r' tūm qm' omia q'
 h' em' p'fuit nobis. etiā h' ipm' q' p'fuit. tūm em plus amare
 debem' nobis ipis. qm' mōr. ipē ē. qm' p' p' nob' dedit. r' nobis
 eisdē p' mēipm' dātis ē. Et qm' ei p' sonalit' nō possum' reddē ipm'.
 nō em h' n' p' sona emē indiget. oūdit nobis quibz mē reddē de-
 bē. dñs. orando nob' ut diligat. tū mē p' uile dicit nob' et
 ap' h' p' uile p' nob' x' p' n' amant' suam posuit. ita debet p' p' uile
 amas p' uile diligē. igit' nos tūm debem'. tūm q' b' n' nālia q'
 dāt h' p' uile. tū qm' vñ p' uile s' x' p' i sum'. r' q' m' uile ei
 singulos p' uile nos ipos diligem'. r' q' ibi equalit' ab ipis diligem'.
 Indecē em ē. si m' mōdo habuim' odio. quos ibi h' uile sum'
 cūssimos. h' uile ē em q' quicūq' ibi adēnt. nobis mē reddē
 p' d' uile p' uile. spē etiā comodi n' r' uile caritatis diligendū ē
 dñs. qm' i mortalitate r' m' uile caritatis nob' p' uile d' uile

Libertas siquidē modos tres dñm' ē. libertate mod' libertatē
 videlicet actōis. quā omēs nolūt. id ē ut libe' facē possunt q'
 nolūt. dñt' em libtas intelligit'. quā nō omēs nolūt. ē p' uile
 libtas nō nolūt. que p' uile ē h' dñs. p' uile p' uile nolūt. id ē
 ut ea uelint que debet. p' uile q' libtas actōis sine libertate

voluntat' bone. p'mp e mala vin libtas intelligere e media. q
bona e quones libetati ne noluntat' adhecet. mala autem sunt
illa e habz p'mo qms q'mulat'q libtate intelligedi. id e p'mtelli
ge. quid e expedit. nelt illam in bono xpc p'mebit adipisci lib
tatem intelligendi quidq' expedit. nolendi q'mq' debz. agedi q'q'
pdest q' nlt libetate nolendi. e libtas arbitrii *De venatione.*

Qua' p'pcti suggestione cotidie it advenadu eos no mtra sua
vicia retinet. quos ne dolor p'pcto p'io afficit. ylos aut ia amitt
te m'p't. quos p'pctis m'p'te fuge iam consp'at. quosda
aut ita ordines. ad e sanatos a carnalibz i p'p'ialibz p'p'tis o'mo p'dic
p'mi o'mo fugeat. doleant adf'met'etudi. ita no gaudent *ex de' ne*

Hor'it d'ens d'ia' a'mam p'p'atue. no q' horreat horreat p'p'm
p'p'm q' m'ch' e. s' q'ma no e ibi debita m'p'ia. q'ma ibi ama
re. ut d'icim' nos hor'it domi. magna m'ch' e q' amem'. s' h'z aliud
i p'p'e v'm'ibz. igit' adheam'. postponendo m'ia. r'h' p'p'iam amplecti
do cu m'gi ex'cio p'p'ia rem ul' quolibz v'm'is m'c ex'cio q' p'p'ia

Adit ut azeie solebat i m'p'm' *V'io a d' f'm'io* *Flamma est*
p'p'ius. i m'p'tas quodam'o extra se raptus. audit m'p' flum'm
v'm' rapidu atz p'p'ite. m'p'ie c'p'p'ebat om' flum'm p'p'atue.
i quaz'q' t'p'm' rez lananie d'ic'bat itaqz aq' ipa magis t'p'le
ta i m'ida. om' p'p'itias p'p'ie h'onda. raptus i q' q' attige
p'p'at. d' noluebat t'm'ros q' m'p'ies m'p'ia p'p'ites i iopes p'm'it
p'p'ia quide' e'it aqua exca m' m'p'ebat. r'p'p'ebat i i' m'p'ia ass'ebat
qm' em'duab'at. Iste no ab'p'o m'p'p'ite. q'm'p'ia t'm'ros ille esset.
ul' quid m'p'itudo illa m'co noluit p'p'it'et. adiecit ille p'p'it'uo
p'p'is m' atz aut ne m'p'it'et t'm'ros m'p'it' p'p'it' quo raptus i i' m'p'ia
ille c'p'p'os p'p'it'et i noluit om' ip'm amares. Et h'us d'ic' m'p'it'

Vis m'p'it' quid p'p'it' m'p'it'at'us. adh' alt' nolo. *De m'p'it'atu*
Duxit itaqz illum q' m'p'p'it'et m'p'it'at' magni i ampli claus'ri. et
ad modu p'p'it'os. i aut claus'p'it'et. d'p'p'it'et i ille. Et ecce p'p'it'et claus'ri
illius obducti e'it arg'eto p'm'p'it'uo. h'erbaz m'p'it'et m'p'it'et erat
i p'p'ia m'p'it'et. m'p'it'et quide' i r'p'p'it'et. i ultra h'm'ia op'm'it'et
d'ic'at'it. h'et m'p'it'et alt'ius libe sub h'us q'm' ita p'p'it'et h'm'it'et
flectebat. i m'p'it'et illis ipa q' c'igebat. v'p'it'et i m'p'it'et. q' quid e
i m'p'it'et illi m'p'it'et d'ic'at' h' p'p'it'et eligiss' h'm'it'et. adductor
em' p'p'it'et p'p'it'et. si neltet v'm'it'et op'm'it'et p'p'it'et. q' quia ut

q' p'p'it'et p'p'it'et

affolet intem emigilant. 2 pmissum 2 pmissi d'mostratore ampt
 Has igit' duas misiones nob' a facta p'mitate 2 p'ina p'auitate re
 latus libent' audiam'. 2 audiendo deuote tenam'. tenedo mente
 eis ingit' uoluam'. ne unum horore fugiam'. aliis no' ame
 ne iocunditatem. 2 uocide ammentati m'stram'. nos q'mochatu' tene'

Sicut bubo dnm i cannes tu pulle sine e. **E**ilitud it bubone i mecti
lecta. r suo mo pbi bu e dñ no mī cornos ant corniculas seu
alias anes e mēspā. ac dilamat. r amo pbi male e. ut pote que
hic ropro male pēntit. alie memm vntut alt' nō vngvilius
disendit. ita r mecti dñ em am mēctis filus mēctis mēctis cōter
pūquco. bene nī e. r gīa ac singulari mte mee consolatio. qñ nēo
remotus ab illis mī pēntiā cōpōr hinc inde nāiā me cōpōr mī
mēctis dilacant. r que nō amo negona pēntiā nexant anle nāp
mecti e qñ pēntiā. ac tūmē p tūmēto amē mee dispendiū. **H**ic
idē pē mēntiā mte detūmāc rēgrēssū rēgrē anle mī minorē
adit r ut romā ad papam mēcti pēntiā sui anle pēntiā emēdi
pbi lēctiā dāctā hīnī. r mēcti pēntiā dīctā ad nōmē vrbam tūz
bāt. dñt pēntiā pēntiā nō tēnē. nē pēntiā qēntiā eē. ut absque
sua electōne alicui lēctiā mēcti pēntiā pēntiā nōmē hīnī igit oia
ē quēdā grāmē disēntiā rēgrēssū rēgrēssū. adeo quēdā magna.
qñ pēntiā absqē assēntiā rēgrēssū angliā exmī. romā pēntiā. abiqē aliqē dñ
mī mēntiā hōie rēntiā tam abiqē papa dī aromānt sūntiā
cōmōrāc. ac tūmē pēntiā rēgrēssū ac tūmē rēgrēssū angliā rēntiā pēntiā
pēntiā pēntiā dēo quēdā amēntiā ac pēntiā pēntiā rēntiā e. **S**em d' lēpore

Ostendite aut quada mae code pre nro apduti curia regis pnci
quos nutebat. lepore sibi occitante i ma tam b mseru sunt
fugiente. r mra pedes equi que pz mudebat pbsidete cōsecuti
sunt. Ille nō sciens infirma bestiola pē dē fugio cōsuluisse. retet
habemus equi loco fixi. nec cupiti cēpne noluit ppsidm denegare.
cū canes cūdantes r lūguis suis hanc grato obsequio hunc nide
lūgetes. nre pbequo poreant cū nē maligno ledē ex midentes
admirati qm adeant sūt. At pz pme ubi quosdam exultanti aspe
xu vider. qz pcepta bestiola leticie frena laxat. soluti m lacrimas
aut videt. r hunc nūq infelici nulla n p. leticia nulla hostes ex
ita cam sunt. r upa d sola mra sollicita cōfugit ad nos. ppsidm pro
mo flagittas qz plane filu ē r hois dūe moient mra cū d cor exit

misitao

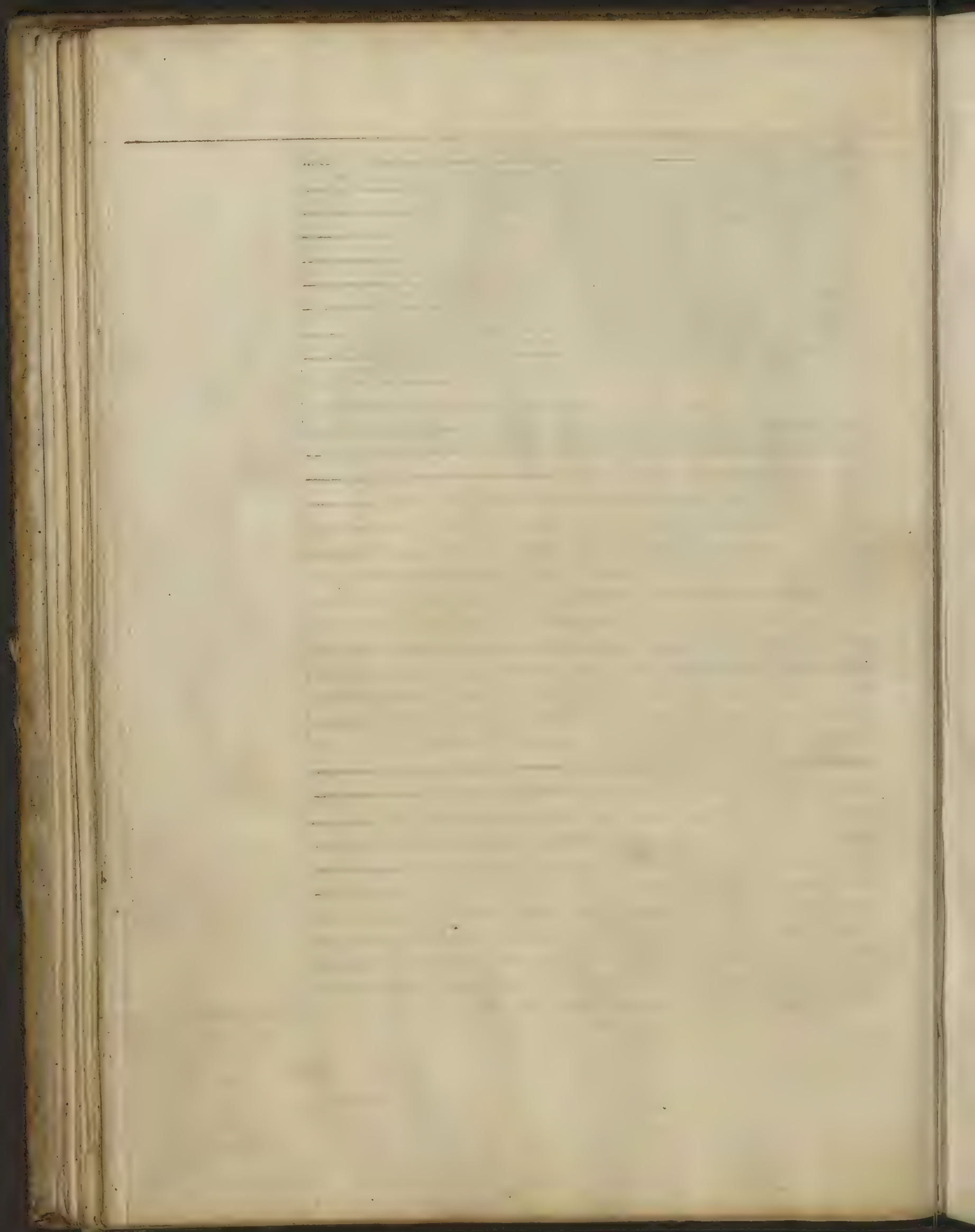
na

mori inuita sui maligni se pñs. qm cum i corpore degente. pampant
 mori inuita mod' pñs. sicut subridet assunt. pati cum rape. et in
 morte etia pñs. at ipa inuis anxia. huc illucq' traspñt.
 et qua tunc d' fensiois et auxilii manu pñs. pñs. inestabili de
 sidio concupiscit. demones aut et contraio ridet. timida letitia gau
 dent. si nullo amiculo eam fulta inuenit queat. cumq' dicit. lara
 ro feno uer' an pñs. bestiam uel pñs. canib' clara nocte in dñe. Tunc
 illa ab omni seponit inuis. exultans et hilaris pñs. in suis capos pl.
Alia q' uice conspexit pñs. de pñs. et amica. nas q' rempit
 q'dam in amula ludere. dñe pede filo in uion habet. sepe in
 larym ne pñs. fuga pñs. conspile cupies. auolue mtebat.
 at pñs. filum manu tenet. retracta amula ad se usq' deiebat.
 et h' ingens gaudium. pulcherrimq' spectaculum pñs. pñs. factu
 e hoc semel. uice. factuq' sequens. ex pñs. benignis aspirans.
 amule rodoluit. ut rupto filo libertati redderet. pñs. Et ecce si
 filum rupit. amule auolat. pñs. plorat. pat' exultat. Et notat. qm ad
 erat. considerat. inquit. iocum pñs. et co fess. considerasse aut. Simili
 consideratione iocum dñs. cum hominib' mñs. quos suis uirtutes la
 querit. pñs. uoluntate in dñs. mñs. impedimenta pñs. huc
 em quidam. ut sibi gra dicam. auaricie et luxurie. pñs. flammis
 succesi. et mala consuetudine illis addicti. huc contigit aliquando
 ut sua facta defleant. pñs. mo atalib' cessantes ore pñs. et moe
 amule liberos se auolue autumant. si quia pñs. uirtuti ab hoste
 tenet. nolentes in eade mña deiecit. fitq' h' pñs. ut omo inde
 libeant. nisi magno conatu et gra dei finis rupa. pñs. consuetudine

S huc inquit peti pñs. et illuc
 etnem in fin' horore. et nñs. omi eoz hñm. et inge pñs. me
 et in fin' ingere. q' pñs. in me et in fin' analem em pñs. a pñs.
 et in nocet. et hñs. mñs. q' peti pñs. pollutus celoz regna tenet.
 et in conspex. pñs. malos in fin' torqueri. et pñs. bonos in celesti hñs.
Alia d' pñs. ofitrem mñs. de hñs. d' pñs. T foneci
 ad a. in pñs. delata. et ab eode a. postmodu exposita. Ter igit
 ille d' pñs. antiquis host' pñs. in fin' me. si in pñs. dñs. dei
 libant me. et dñs. enamur. hñs. no pñs. in pñs. illa exp
 ge factus apñs. mñs. renouat. et pñs. pñs. in pñs.
 qñ et qñs. libant pñs. exposuit. pñs. in pñs. pñs. qñs. obli

gatus fuerit ante baptismum. in eum imputari non oportet. Et si
pateris que fecit post sacramentum baptismi. ante professionem. Et si pateris
que fecit post professionem. ante obitum. Et si ter accidit. puta cum quibus
obstrictus fuerit ante baptismum. de pateris in ipso sacramento delicta.
Dicitur inuenire. Illa etiam que in periculo vel in monasterio ante professionem
commisit. ipsa professione monachica eque abolita. prout ille anti
que reperi. Ene vero post professionem fecit. vel confessionem ante obitum
monachus ille delinquit. prout dicitur in scriptis. designat dicitur ordinem
anglicum. Sicut enim in scriptis nos in scriptis. ita angli prout malignos
apud pontificem cohercet. respondit. ne nos noceat inquit. nolunt.

Explicit liber. Venerabilis Angli Cantuariensis archiepi. Splendidi.

Hec sunt duodecim abusiva huius seculi proque scilicet tota si-
milis fuit deapitum et adactum tenebris nullo impedi-
ente infuere suffragio primum dei iudicium vocatur.

Immo si sine operibus sapiens predicator fuit quod quoniam sermo
ne docet actibus explet negligit et auditores doctrine dicta facere con-
tempnit cum predicatoris opera adpredicationis ubi discrepare conspici-
unt iniqua sit efficax constantis auctoritas nisi eam affert opus
cordi affert audientia. Item cum ipse doctor si in bono amore dilapsus
fuit alius doctoris medicamentum sine adhibere voluit praepondit huius
et ipse dominus in evangelio de doctrina pariter et bono opere insistere volens
discipulos qualem in huius camelam habent admonuit dicens Quod si sal-
enavit in quo salietur hoc est si doctor enavit in quo iter doctrine emenda-
bitur. Et si lumen quod in te est tenebre sunt ipse tenebre quante erunt
qua propter rationes cogitent ne ampliori subiacent vnde si plurimum
predicationis occum humilitatis prestant etiam et salomon dominum multum
sapientie transgressionem inquit totius plebis infirmitate dissipatione solus finem
praestat quibus quoniam multa committuntur maiora praedant si non recte disponantur
rationes finem inveniunt que accipiunt Cum enim plus committitur plus ab eo exigitur
et scimus qui intelligens voluntatem domini finem non facit actionibus et gratiam

Secundus abusus huius vnde flagellum vapulabatur
gradus est si sine religione senex esse in nemine. Cum enim me-
bra extinctionis hominis necesse est vires animi et membris hominis membra in-
crementa roboris non capiunt Plus enim omnibus religioni operam dare
seculis competit quos prius seculi florida etas transacta deserit Sicut
namque in lignis ipsa reproba arbor comparatur quae post flores fructus
optimos cultori suo non exhibet sic et in hominibus ipse reprobus est quae
flos iuventutis deserit et tamen in fine corporis sentit honor operum maturos
fines proficere praepondit. Quid uero stolidius fieri potest si mens ad proficere
festinare non contendat quando totius corporis huius sentit confectus
admittit propter dominum calligant oculi amissis graviter audit capilli
fluunt facies in palorem mutantur dentes lapsi nimis minuitur cutis
arescat flatibus suavitatis olet pectus suffocatur tussis tachmat gemma
trepidant talos et pedes tremor inflat etiam homo iunior qui non senescit
hinc omnibus aggratur et haec omnia ruituram iamnamque dominum cor-
poris cito praevertant et quid ergo super est nisi ut dominum mente huius defectus
apparet nihil aliud cogitare quia quoniam futura habitatio proficere comprehendit

tur quousq; fener appetat qumembus em mltus hmo mte timo exstat
seibus no matris exhat hne exitis brems concordat. Caneide sunt
honi dne partitule que mllms carne no betefat. Atoti homiem
adpectatm trahunt cor mdelz lingua qz cor nonas sp cogitacões
machinan no defuit. lingua ipigre loquitur qd amqz cor machi
nan fenseit. Caneat go semlis etas ne iste muenescetes ptate totam
ceimonia sibi decipiat z pres ineptas reliqui corpis granitate ne
illudant. Vmumqz namqz considerandum e quid etati emmeti sig
ni sit z hoc agat quod n' uitam n' etatem n' mstium vilescat

Tertius abufionis gradus e si adolescens sine
obedientia dephuditur quo mndus arecto rōms ordine dep
nat. Eznali nāq; isenectute e ille mstare sperab' qm ab adolef
centia semoibus obedientia exhibi contempnit. Vñ z mprohibis
aput netes hētur quod dūmā nequeat qm pns semitute aliam
dneqat prebere pti quod z domus ihus tempibus sine carnis dnm
adhuc ad legitimā etatem doctoie no puenit obediēcie mstracōez
parentibus suis exhibuit. Sicut go m senibus sobetas z mox pfectio
requiritur ita z m adolescentibus obsequium z subiectio z obediā nre d
betur. Eznā pti z m mandatis legis pmi m hne que ad hominem
ptinet pns z matris honor impatur qma quāms carnalis pater
non supmicit aut indignus fuit aliam tūmē pñ digno z mucti
patris honor usq; addignam etatem aslys prebendis esse opē
ditur. Eznā tūoz z em mod' pscriptas dūmās pns notantur. Hoc e
natūa gente amomcone etate. Depre namq; natūali iacob ad la
ban loquitur. Vñ tūmē pns mei ysaac affmss; tulisses omnia que
mea sunt. Gente nō pater dicitur qñ domus deulb ad moysen loq
batur. Ego sum mquens dñs patrum tuoz dñs abrahā de ysa
ac dñs iacob. Etate autem pater z amomcone pñ dicitur. Cum
moyses mcanitico dñtationum loquitur mēroga ptem zc e mod si go
natūalis pater supstes nō fuit aut indignus fuit amouenti a' sem
on adolescentis obediā prebenda erit quomō em m senectute honora
tus appeb' qm discipline laborem m adulescentia nō sustinuit ordm qz
homo laborauit h' z metet. Omis em disciplina mpmi non uidetur
gandū s; meritis postea autem finitum putatissimū extutatis peam
reddet mstiae sicut em finitus nō muenitur m ardore migna pampina
aut flos pems nō appuit. Sic m senectute honorem finitū consequi

non poterit qui in adolescentia discipline alienis exatationibus non laboravit. Disciplina igitur absque obedientia quali fieri potest. adolescens ergo sine disciplina. adolescens sine obedientia est quam ratio obedientia que omni discipline. nunc est magna exatatione indiget que sine normam studii arripit suscepit. Dominus qui obediens patri usque ad mortem tantis ignominia libenter sustinuit.

Quartus abusionis gradus est dives sine elemosina. qui superflua commoditas sue que custodienda in posterum recedit indigentibus. nihil humanis non distulit per quod efficiat ut dum in terra quesita diligenti cura custodit celestis patrie perheniem thesaurum amittat. Ad quem thesaurum dominus iherusalem adolescentem ducit qui illum de perfectione interrogant ita respondens imitant. Si me prius esse nade et nade omnia que habes et veni sequere me. et habebis thesaurum in celo. Et ne thesaurum nullus habere potest nisi qui pauperibus solacia prestat aut per semetipsum pauper est. Non ergo dormiat in thesauris tuis quod pauper potest reficere. Dives namque et si multa congregavit habes finis solus non poterit quia unus hominis natura multis hominibus non sufficit. Et quid ergo stultus quia unus hominis vitam et nestum totam regni celestis perheniem iocunditatem perdere et in nos caros inferni absque consolacione peristolacione subire. Et quod ergo aliqui putant amittendum est pro eterna remuneratione sponte distribuendum est. omnia enim que videntur temporalia sunt que ante non videntur eterna sunt. Et nam dum namque temporales finis temporalia temporalibus deserunt et cum hinc transierimus eterna solacia prestabunt. Ideo dilige non deus que se non habemus per se cum exceptem bonis avaritiam thesauri sui et agere omnia que habet ostendit quod toto corde in tantum res illas amat que nunquam se diligunt. Si enim amicum et arguentem agere thesaurum. talia et metalla et bruta animalia que dilexit omnia hec nitem amorem et rependere non posse ipsa res natura ostendit et ratione longius est quia dilige quod te amare non valet nullum negligere qui dilectum tunc cum dilectione omnia prestat. Propter hoc igitur non diligi mundus si diligi propter mundum quia vice finis amoris potest reddere quod mundus posse nunc dubitatur. Licet et iumentum diligendum esse dominus precepit ut illa dilecto amicum illi eximio efficiat et meque ergo cupidus dives qui vult eternas habere divitias distribuendo egenis prestat inicum non mansuetum si enim quod diligit non meretur nemo potest emere quod impit. Et nam namque in iudicio id artificum iudice interpretatur maledicti quia qui peribant eorum habitacula non dicebant. Bndictio domini super nos bndictio nobis in nomine domini.

In felices go sunt anan dūtes qm ppter res transitorias metmā damp
nationem dilabuntur regno. Et misericordes qm ipi miam osequuntur.
Felix go ē mīcor dñ ī hac bñtē dñ nō sām s; affm requirit

Omnis abusione gradus ē femina sine pudicitia sicut n. omēs
mores parat et custodit in mīe p̄dencia sic et infemina mītos ho
nestos actūs imitat et sonet et custodit pudicitia. Pudicitia namq; anā
tiam refrenat. lites demittit. iram mitigat. libidinem occupat. tūpī
ditatem temperat. lasciviam castigat. ebrietatem tanet. ūba nō multi
plicat. gula gūpias p̄pugnat. furtum omnino dāpnat. et d. plūa
omnia mīa refingit et omēs ūantes qm d. qm coram dō et homīb; bñs
laudabile est imitat. Pudica namq; mīa famā inter homīes bonos
possidet et despe future bñtūdis gaudet p̄tibus semetipm imita
bilem facit posteris memoriam amabile relinqunt. Bonus sp. moribus
delectatur et cōsentat assidue s̄ptimaz meditacōib; et loquīs omī
vīg. bonoz p̄cedentū exempla custodit et inseparabilia p̄fīs cōtubina
netur. In obis mōis constat nē pudicitie exatācō i. corpis hīu et fīcie
et animi affectu interno p̄extiorem modum mīta aplm coram homībus
exempla coram dō p̄mīorem p̄mīmo opera bona. Pudicitia nāq;
corpis est alienas res non appetere. omīem in mīdiciam dēmitat ante
horam congruam nō gustare nēse usum nō exatāre. ūba nana et flā
non loqm hīum p̄mīa ordinatum p̄positumq; cōnēmentē tam
capillorum quā vestimī sicut decet hīc tūm indignis contubernia
non mīre. nagan oculos non p̄mīttere. sup̄cū mīu nēmīem aspīcere
pompatico et lētebroso gressu nō mīcedē nulli mīfior mīcepto bono ope
appare. nulli contumeliā ul mīlorem mīducē. nēmīem blasphemāe
fenes nō mīdere mīliorem non contrōnsari. d. līne que ignorat nō tūc
tare et ea omīa que sunt nō p̄fīe. s; cū p̄mīs amabilem homīem red
dunt et dō acceptabilem faciunt. Pudicitia nō aīme est plūs p̄p̄ dei
oculos quam homī omīa bona facē. appetīcōes tūpīum cogitacōm
compestē. omēs mīliores se esse estimare. nēmī in mīdere. de semetipō
mīch; cōfīdere. dei semp auxilio res omēs cōmīttere. ante dei oculos semp
ipm cōstitūre. hētica p̄mīitate sensum nō maculare. catholicas quā
consentire dō soli ad hēre castitatem mītūre. mīetis dño xpo offerre
omīa cepta bona opera mortis tantum tūmo fīme. p̄mīes tūbulacō
nes aīum fortitudīne p̄mīpendere mīta p̄ter p̄mīos mīl amāe tūti
aīmonis thesaur; mīcelo cōstitūre. et p̄mīo bono actu mīcedē mīcelū?

ad deo sperare. Pudicitia uobis in ornatu est exaltatio humilium uobis in
ignobilium pulchritudo uobis in prosperis laborantium solamen inestorū
angustiarum omnis pulchritudinis deus religionis defensor cunctis mul-
tiplicatio uirtutum creatoris omnium amica. **U**

Sextus abusione gradus est dominus sine uirtute quia magis proficit do-
minandi huius potestatem si deus ipse non habeat uirtutis robor. Sed
hic uirtutis robor non tam extion fortitudinis que et ipsa seculis dominus
necessaria est indiget. quia cum maiorem fortitudinem homo uirtutibus
extere debet. Sepe enim dominandi ut per animi negligentiam perditur
sicut in his sacerdotibus factum fuisse comprobatur qui dominum per uirtutem in-
dignitatem petentes filios non colunt eorum uindictam dominus uelut consentienti
impunitis illi ferociter non pepercit. Et nota generaliter illi qui dominantur
habeat oportet. tunc saltem ordinatorem et amorem. Nisi enim amet dominus
pauper et metatur ordinatio illius constare nunc potest. Per uirtutem ergo
et affabilitatem patet ut diligatur et iustas uindictas non inopia et inopia
sed legis dei studeat ut metatur. propter quod qui dominum multi pendunt
meo ipse debet adherere deo qui illum iudicatum constituit qui ad portam
domini multorum honora ipsum ueluti fortorem solidauit. parallus enim nisi
firmetur et in fixis aliam fortiori heret omne quod meo pendet cito labitur
et ipse solutus angore sue finitatis tunc honorebus aditum delabitur. Sic
et princeps in suo consilio adheferit primaque et ipse totius qui ei consentit
cito deperit. Quidam namque per dominandi officium plus deo appropin-
quant quidam inuito et dignitatis honore deiores sunt. Moses
enim accepto populi ducatu familiaris dei locutionibus utebatur. Saul
uero filius eius postquam regni sceptrum suscepit primo obediens super-
biati deum offendit. Rex salomon postquam prius fuit dauid sedem ob-
tinuit deus illum ultra omnes mortales uelut ad numerum populi
gubernationem sapientie munus donauit. Fratrius uero Ieroboam filius sa-
lomone postquam regni domus dauid partem occupauit ad idolorum cultum
decem tribus israel que erant in parte samarie dedit proque exempla em-
denter ostenditur quosdam in sublimi non statim ad ipsam maiorem efferre
quosdam uero periculum diuinationis additiora deplere propter uariam illorum
eos qui ad meliora contendunt pietatem animi et domini auxilium posse
id facere reos qui additiora deiciunt pietatis inbecillitatem propter et
negligentiam omne pietatis inbecillitatem. Unde dominum absque uirtute
fieri non debet qui uirtutem sine dei amplexu nullatenus habet et in uirtute magna

Inetia si non licet fortitudinem non valet id agere quia magna
 magne infestationibus et aduersitatibus solent saluare omnes ergo qui
 pectus huiusmodi anni tota intentione pectet ut poma dei aduocato omni
 no dubitet Si namque cepit martibus sine auxiliatore huius domini de
 minor nullus hominum contemptum huius potest eius dominum non enim est
 potestas nisi ad deum. quod enim eleuat de throno egredi et sedere facit in principibus
 sui et uolentes deponit de sede et exaltat humiles ut subditus fiat omnis mundus

Sepimus abusione gratia deo regere gloria dei
 dus est christiane contentosus qui cum participatione nomine et
 pfectum et baptismum suscepit contra deum christi et populum mundi aduocato de
 licta diligit. Omne enim quod appetitur aut propter ipsam eius dilectionem
 rei de qua agitur aut propter alius amorem qui subdoso specie latet appe
 titur. quicquidmodum ubi gratia bellum animoso copugnatum consistit in
 odiosa res sit propter amore uictorie et libitatis pagitur et multo illic dilecte
 spes subdoso labore uel formidine satis contentose expetit. Unde
 patet intelligitur vix contendere posse nisi propter dilectionem operata salis
 ut sequatur amabilem remunerationem. Et in ergo deinde parte exequatur
 tamquam contendit pfectue auditur quod illi diligit quem diligit
 propter huiusmodi spiritus sancti sermo iter dicit in quo ait. Dilige mi
 dum uera que deinde sunt. mundi et amor dei propter inuicem corde colitur
 non possunt. quicquidmodum idem oculi celum propter etiam nequaquam conspiciunt
 Sed requiruntur est si in mundo sit aliquid quod amari deat quod sit ille
 mundus quem diligit diuina eloquia uerant. Etiam ante cum uasentibus
 exera metallis et animalibus et pulchritudine nesti et oblectamentis tibi
 et huius que uidetur pment non diligit propter huiusmodi. proximo propter que hec omnia facta
 sunt amari iubetur. Hec uero predicta omnia uelud non manifesta ad celestem
 patriam committant nequeunt. proximo si uelut manifestum regis chosedes senectus
 inimicum diligunt quod ergo in mundo si non manifestum propter deficiet ipse
 mundus non amari propter. proximo autem qui est propter regni celestis merita in
 vna est regni celorum apertibus non incongrue amatur. diuina infirma
 illa propter mei coheres habetur. propter non mundus propter non diligit ipatur
 ne ad dilectionem alium seculi dilectus quod efficitur. Non ergo licet concedi
 quod non licet amari. igitur si christiane nomine christi similitudine tenet moribus
 eius similitudinem huius debet christiane enim nemo ite dicitur nisi qui pro
 moribus coequatur. de pro uero uia prophetarum dicitur. Ecce filius meus
 que elegi electus meus complacuit et in illo anima mea. ponam spiritum

meū fup eū Nō q̄dēt neq̄ clamab̄ neq̄ audiet ab̄ ī platea vocē ei⁹ Ecce
 x⁹ nō q̄dēt tu fī mōz x̄ filii. q̄z retine cūpne ne contendis ne abufumne iacta
 xpianis exiftas fuis em̄ ſecutoribus xp̄is p̄ceptis. Solite uocari mibi. Vnus ē
 em̄ magr̄ n̄r q̄ ex. Et p̄ter nolite tōre vob̄ fup t̄rā h̄n̄ ē n̄ p̄r v̄r q̄ i celis ē
 Os at̄ vob̄ fices eſt q̄ ad ſupplicad̄ ita nob̄ q̄p̄at̄ dice. S̄ i q̄es oābit̄ p̄r n̄r q̄
 es i cel̄ ſaſi. ſi ſua em̄ contendit h̄r p̄rē m̄rā qm̄ patrem xp̄nam p̄ficiet h̄r
 mōlis cūpne p̄rē poſſeſſor nemo efficit̄ ū q̄ d̄et̄ p̄rē contēcone ſc̄us h̄et̄

Octauus abufionis gradus ē pauper ſupbus. **C**
 qm̄ m̄l h̄s in ſupbia extolitur cū t̄i d̄mitibus ſeculi non ſuple
 ſapere pap̄m paulum impat̄r. Quid go ſolidius fieri p̄t qm̄ illum qm̄
 p̄m ſumam in ſclam uelud m̄rā abiectionis extinguit̄ h̄m̄lis m̄cedē r̄cōtrita
 u debueat ſup̄taliſo ſupbie timore inflatam m̄etem contra d̄m̄ enge p̄p
 viciū lapſi corruerunt. qm̄ in ſumo celi conditi eant tuſimē. Quid go tollit
 quaſi potens m̄rā ſupbie qm̄ p̄om̄ibus hominibus debueat h̄m̄lis appare
 Sz ued̄ paup̄tate ſua tuſticiā h̄eant quid adeo acceptum ſunt paupes at̄te
 dant q̄p̄e n̄ m̄gnit̄. Et paupes ſp̄i quom̄a ip̄orum ē reg. ce. Et a n̄aq̄ diſ
 penſacione m̄cōis iudex celi regnū illis committit quib̄ t̄iāz regni p̄cipacōz
 m̄t̄ mortales abſtulit ut ip̄e d̄m̄es m̄celi ſedē appeat qm̄ m̄t̄ia m̄l p̄emittis
 procurat. Cane d̄m̄ namq̄ paup̄ibus ē ne d̄m̄i p̄uacitatem t̄iā regnū p̄ter
 erunt xp̄m̄iens m̄p̄d̄niam etiam celoz regna d̄mittant cū em̄ diſpenſacōe
 dei paup̄tate acceptum m̄p̄oz p̄endet auctō ut paupes ſp̄i ſint. Nō q̄biſ
 t̄nq̄ namq̄ paup̄ibus celi regna p̄mittit̄. ſi h̄s t̄m̄ qm̄b̄ d̄m̄t̄az r̄opiam
 amoz h̄m̄litas committatur. Pauper n̄ h̄m̄lis pauper ſp̄i appellat̄ qm̄
 cū egens ſois t̄m̄t̄ m̄gnam in ſupbia elenatur quom̄a ad cōſe q̄da
 regna celoz plus ualeat m̄etis h̄m̄litas quā p̄m̄ d̄m̄t̄az. q̄alis paup̄tas
 r̄em h̄m̄les qm̄ b̄n̄ d̄m̄t̄as poſſeſſas h̄ent p̄nt paupes ſp̄i appellari r̄ ſu
 p̄bos n̄l h̄m̄tes h̄ant dubium ē h̄m̄t̄udine paup̄tatis p̄m̄an de quib̄ v̄r̄q̄
 ſacra ſcriptura loq̄t̄ ita. Eſt q̄i d̄m̄es cū m̄l h̄eat r̄ ē q̄i paup̄ cū m̄l
 d̄m̄eſit paup̄ ḡ i m̄l d̄m̄is. ē d̄m̄es h̄m̄l ſp̄i. r̄ m̄l h̄m̄s q̄i d̄m̄es eſt
 pauper ſupbus m̄etis affectu. r̄ rob̄is ḡm̄opia ē m̄etis h̄m̄litas r̄ i q̄te
 d̄m̄t̄e ſunt amoz enormitas p̄m̄d̄i go paup̄ibus ē ut ſemetip̄os quales
 ſunt intelligant r̄ q̄ma reb̄is conſeqm̄ nō ualent m̄etis timore ſupbie

Nonus abufionis gradus ē. Deſinat
 rex inique qm̄ cū iniquoz r̄cōr ēē debuit licet in ſemetip̄o nom̄is
 ſui nō cūſtodiat dignitatē nom̄is tamē regis intelligat̄ h̄ r̄t̄uz b̄t̄ ſub̄t̄is
 om̄ib̄ r̄cōnibus officiū p̄met. Sz quaſi alios corrigē potit qm̄ ip̄os mores

ne unquam fuit non corrigi quoniam iusticia regum exaltatur. Soli et iusticia
 te solidantur gubernacula populoz. Iusticia vero regis est neminem ministe p
 potentia opprimere sine acceptione personarum inter vnum et proximum suum recte iudicare
 adveniens et impullis defensor esse. Chosibet fuit. Adultia punire. Iniquos non
 exaltare impudicos et histones non mittere. Impios deici p^ode p^oadab et p^oma
 tes vnic non sinere. Eccl^{as} defendere. Pauperes alimonie retinere. Iustos et
 regum negocia constituit. Senes et sapientes et sobnos consilarios habere magos
 et anuloz p^osthomissar. q^o sup^ostomibus non intendere. Natundiam suam
 diffie p^onam facit. Iuste contra aduersarios defendere. P^onia iusto q^ofidere.
 p^ostutib^oum non eleuare. Timida aduersaria patienter tollere. fidem
 catholicam iudicium habere filios suos non sinere impie agere. tunc h^one oro
 mibus insiste. tunc horas congas non gustare a bu. Ve enim tunc am^o rex p^oier
 est. tunc p^ontipes mane comedunt. hec regum p^ontate imp^oti faciunt et re
 gem ad celestia regna meliora p^oducunt. q^oni vero secundu^o hanc lege non
 dissipat multas minui aduersitates tollerat imp^oni. q^o d^oco enim sepe p^our
 populoz imp^oitur et offendit. etia de regno suscitatur. itaq^o quoq^o
 fuctis diuiniunt et p^ontia p^olorum p^oedimunt. multi tamen dolores p^o
 p^ontate regum insunt. caroz et lib^ooz mors et f^ocia confert. hostiu^o et m^ois
 p^ontas m^oiq^o nascunt. bestie armetozum et p^ocor. greges dilacant
 tempestas aeris et emissa turbata t^oam^o semiditate et m^ois m^ostera
 p^ohibent et aliqui filium utis segetes et arborum flores et p^oampinos
 eximunt. sup^o omnia vero regis iniusticia non solum imp^oni p^ontis facie suscit
 si etiam filios suos et nepotes ne post regni hereditatem teneat obscurat
 p^opter p^ontium u. solomonis regni domus isrl^o domus deniand^o filioz
 eius dispersit et p^ontiam dand^o reg^o f^ocia semini eius semper
 militum reliquit. Ecce quoniam iniusticia regis seculo ualeat m^ontentib^o
 p^ontie pater. par populoz est tunc pater. vntas plebis minime
 gentis tunc languor. gaudium homin^o temp^oes aeris feruitas maris
 tunc f^ocia solaciu^o pauperum hereditas filioz et sibi m^ontis p^ontis f^ocia
 d^ois. Et tunc fiat rex quod sicut m^ontio p^ontis constitutus est sic m^o
 p^ontis si iniusticia non fecit p^ontis h^ois est. et m^ontis n^o q^ontis p^ontis sub
 se imp^oni h^ois supra se non m^ontis. illa pena f^ocia h^ois

Dominus abusionis gradus est ep^ois negligis q^oni gradus sui ho
 no^ore inter homines requirit. si iusti dignitate coram deo p^ontis
 legatione finigunt non custodit. P^ontis namq^o abep^oio quid sui digni
 tas tenet inquinatur q^oni ep^ois nome^o g^ontis est et p^ontis m^ontis

Quare speculator ponitur et quid aspectator requiritur dominus ipse enudat
 cum subezachielis persona episcopi officii sui ratione denunciat ita inquit Specula
 torem dedi te domini ipse audiens quod exire nico sermone innotabis eis ex
 me Si autem uideis gladium uenientem et tu non amittas ut reuertatur in
 pium abia sua ipseque ipse impie sua moies sagittat et demerit in ipso
 ante amittas ille non fuit reus ipse quidem impietate sua moietur
 si tu animam tuam seruasti. Debet ergo episcopus omnibus in quibus speculum positus est
 peccata diligenter attendere et per se attendere et corrigere Et si non poterit iuxta
 euangelii regulam fidelem operans declinare Si autem inquit in euangelio
 dominus precatur inter fratres tuos corripe ipsum inter te ipsum solum si te au
 dicit licet autem eis fratrem tuum Si te non audierit adhibe tecum duos vel tres
 ut mox duorum vel trium testimonium fiat omne uerbum Si illos non audierit dic
 ecclesie si ecclesia non audierit sit tibi sicut ethnicus et publicanus Tali edmo
 expellendus est quicunque doctori uel episcopo non adhaeret et qui tali ordine expulsus
 fuit ab aliquo doctori uel episcopo recipi non debet De sacerdote namque in lege scriptum est
 Viduam autem repudiatam non accipiat in uicem qui ergo excommunicatus nulla
 aliam catholico iungit una sacerdoti secundum quod christianorum genus est electum
 excedit hac ratione episcopus adeos quibus in speculatione positus est esse oportet
 Ceterum non qualis in semetipso esse debeat paulus apostolus exponit ut
 ad gradum episcopi ueniens sit sobrius prudens castus sapiens modestus
 hospitalis filios huius subditos cum omni castitate testimonium huius bonum ab
 huius qui foris sunt presens doctrine fidelem sermone. Rursum episcopus non
 plures huius uxores quam unam non passor non biliguus non neophytus ut
 phet ostendat inope quod alios docet in sermone doctrine. Cuiusmodi ergo negli
 genter episcopi quia in tempore uindictae dominus prophetam querit Pastores
 multi demoliti sunt populum meum et non pascebant gregem meum pastores
 sed pascebant semetipsos sed potius panem huius quos constituit dominus super
 familiam suam dant illi cibum in tempore suo in terra mea putant sed per
 batam doctrinam quibus nemine domino uicatur audire. Euge serue bone et fide
 lis quia et parca fusti fidelis

Unde in abusione quid est sine disciplina gens que diuine discipline
 et rationibus non seruit committit se laqueo peccatoris contigit in rem dei absque
 disciplinae atque ideo psalmiste uocibus in disciplina plebi dicitur
 Applicandas disciplinas neque uastat dominus et perca de ius. Disciplina uero
 est morum correctio et maiorum praedictorum regularum obsequio. De qua disciplina
 paulus apostolus ita loquitur. In disciplina praesentate et tamquam filijs nobis

se offert dñs. ex quo si extra disciplinā estis cuius pauper facti sunt omnes
 go ad ultem rñs filii estis. et in go ad ultem rñs disciplinā sit celestis regni
 hereditatem nō capiunt. filii autē pñe discipline corretores. ferunt et heredita
 tem quādoq; recipere posse non desperant. De qua etiam disciplina vsuas quide
 in disciplina plebi pñat dñs. et mēte agē pñese dñate bis fac. et
 eandem psalmus consona uoce psallit dñs. Declina a malo et fac bonum.
 In seclis go ē qui abiat disciplina dñs. et em̄. multos aliquid qui dñm ita
 figentes em̄ nō sūderūt tunicam qui etiā xpī sūderūt unitate. Sicut
 enim tunica totum corpus pñt caput tegit ita disciplina etiā deo addo
 tubum et integratur. De q̄ cū dñs ad pñes ascēdit. postquā refineret amor
 tñs ad apostolos suos loquebatur. Vos autem sedete hic in unitate. quicq;
 uiduam unitate ex alto. Tunica go corporis ē disciplina etiā ē. et in autem
 extra disciplinam ē alienus ē a corpore. Non sūdamus go illā s̄ socrāmus
 de illa. et nō solumus quidquam demandatis dñi s̄ vñs quicq; in quo vo
 catiis ē meo permaneat apud dñm

Duodecim abusionis gradus ē ipse sine lege q̄ dñi dei dñi et legis
 facta contempnit pñsas enormi vias em̄do pñcomis laqueum
 iūrit. De quibus vñs sub persona pñatoris populi humani genus
 pñeta ita deplangit. et dos autem sicut omes errantibus vñs quicq; i vñā suā
 declinat. De quibus m̄s et eadem sapiētia loquitur psalmonē. Multe me
 uidentur hominibus ite et nomissima carum dñm ad mortem. Et ne itaq; ul
 te pñcomis me tunc uidentur. tunc vñā regalis. Via lex dei indicet q̄
 neq; ad dextram neq; ad sinistram declinat pñciliq; uiam deserit. De qua
 fima dñm xpīs qui est finis legis ad iusticiā omī credenti denūciat. Ego
 sum via uitas et uita. et uero uenit ad pñem nisi pñe ad quā uia ob hōies
 inuitat dñs. Venite ad me om̄s qui laboratis et onerati estis et ego resi
 tiam uos quia nō ē pñonamū acceptor dñs. ubi nō ē uidens rñs mas
 culus et femina seruus et liber. barba et sata s̄ omnia moribus xpī. om̄s
 enim sunt in xpō ihū. Dñm go xpīs finis legis qui sine lege sunt sine rō
 sunt. igitur populus sine lege ipse sine xpō ē. abusio ē go in ipso ewāgē
 populum sine xpō fieri. qñ aplis iactas gētib; pñcomis licētia data ē
 quando totum ewāgēli pñis pñes inuenerūt qñ gētes que non secta
 bantur iusticiā apphēdit iusticiā ex q̄ lōge fuerūt facti sūt pñe iusticiā
 Qui alii nō ipse dei iusticiā at populus in xpō. et nō ē qñs acceptabile. idēs
 salinas et tempora refugerit in conspectu altissimi qñ vñā queq; gens habet
 totum refineret om̄s qñ ipse dñm protestatur. Ecce ego uobiscum sum

omnibus diebus usque ad consummationem seculi. No. fin. 9 itaque siue xpo uel ipse
transitorio ne siue uobis xpus ee uideatur in finem.

**Explicit liber bti cypriani de uideri ab his hominibus huius
seculi. Putantur**

Incipit liber bti Anselmi de conceptu virginali 2 primo capitula

Quod sit originalis et que personalis iusticia uel iniusticia. Quale humana natura
corrupta est. Et non sit peccatum in consuetudine originali. Et nichil peccatum iustum sit
aut iniustum nisi ipsa iusticia uel iniusticia et quod nichil priuatur nisi uoluntas. 7.
Et malum quod est peccatum siue iniusticia nichil sit. Et tamen quod prius deus peccatum non priuatur
promissione. 8. Quod semine hominis dicitur in mundum et coarctari in peccatis quodammodo ideo non
sit peccatum. 8. Et si semine super deum non sit peccatum nec naturae finem peccati. 9.
Cur peccatum quo dominatur humani genus magis imputetur ad eam quam eum cui ille per
epistolam peccauerit. 10. Cur grauetur peccatum ad eum qui eius consensum non fuerit. 11. Et
propterea deum non subiacet legi et minus naturalis propagandis et quod sit
cursum rerum. 12. Quod mala ad nulla ratione ad illi hominem transierunt. 13.
Et si non est deus si purus homo nate tamen est illi tale et qualis prius homo fuit
et. 14. Et proinde maior non refugatur quod scriptum est hominem de in mundo semine et in
tandem conceptum etiam si aliquibus per sepe dicitur sit. 15. Quod massa peccati
non sit tota peccati. 16. Cur iohannes et alii qui sibi accepta sunt per multum non
sunt per se liberi a peccato. 17. Cur deus incarnatus sit ad eum facere posset homines
non deos siue peccato tot quot sufficient. 18. Et deum iusta deus conceptus sit non
necessitate quasi de peccato non possit sed quia sic debeat. 19. Quod ista res tanta
alibi data concordent et diffant. 20. Et natus deum pro originali peccato ha
buit originale iusticiam. 21. Quare non potuit hunc personale iniusticia. 22. De qua
tate originalis peccati. 23. Cur etiam deinde infantes. 24. Et peccatum peccati pri
mo ad eum non computatur in originali peccato filiorum. 25. Quod nocent animabus
eorum. 26. Quod tamen nullus potest peccatum prius si suum. 27. Et sit originale
peccatum et quod omnibus sit equale. 28. Contra illos qui putant infantes debere
dominari.

Quod potentia habendi iusticiam existeret eos per bonum
Incipit primum capitulum
Quod sit originalis et que personalis iusticia uel iniusticia. Quale humana natura
corrupta est. Et non sit peccatum in consuetudine originali. Et nichil peccatum iustum sit
aut iniustum nisi ipsa iusticia uel iniusticia et quod nichil priuatur nisi uoluntas. 7.
Et malum quod est peccatum siue iniusticia nichil sit. Et tamen quod prius deus peccatum non priuatur
promissione. 8. Quod semine hominis dicitur in mundum et coarctari in peccatis quodammodo ideo non
sit peccatum. 8. Et si semine super deum non sit peccatum nec naturae finem peccati. 9.
Cur peccatum quo dominatur humani genus magis imputetur ad eam quam eum cui ille per
epistolam peccauerit. 10. Cur grauetur peccatum ad eum qui eius consensum non fuerit. 11. Et
propterea deum non subiacet legi et minus naturalis propagandis et quod sit
cursum rerum. 12. Quod mala ad nulla ratione ad illi hominem transierunt. 13.
Et si non est deus si purus homo nate tamen est illi tale et qualis prius homo fuit
et. 14. Et proinde maior non refugatur quod scriptum est hominem de in mundo semine et in
tandem conceptum etiam si aliquibus per sepe dicitur sit. 15. Quod massa peccati
non sit tota peccati. 16. Cur iohannes et alii qui sibi accepta sunt per multum non
sunt per se liberi a peccato. 17. Cur deus incarnatus sit ad eum facere posset homines
non deos siue peccato tot quot sufficient. 18. Et deum iusta deus conceptus sit non
necessitate quasi de peccato non possit sed quia sic debeat. 19. Quod ista res tanta
alibi data concordent et diffant. 20. Et natus deum pro originali peccato ha
buit originale iusticiam. 21. Quare non potuit hunc personale iniusticia. 22. De qua
tate originalis peccati. 23. Cur etiam deinde infantes. 24. Et peccatum peccati pri
mo ad eum non computatur in originali peccato filiorum. 25. Quod nocent animabus
eorum. 26. Quod tamen nullus potest peccatum prius si suum. 27. Et sit originale
peccatum et quod omnibus sit equale. 28. Contra illos qui putant infantes debere
dominari.

quod sine peccato quia sanctiora meo tua adhibenda que nā illa sit nō parū puota
 Quia p̄ iustus ē videri timeo si quod idē m̄ videtur dilator tue abscondi. Dicit
 sic breuiter de hoc quod sentio ut nulli. Sed & re fidele ipsohem suam ne mea
 si iusta repugnare probari rationabiliter p̄t p̄uacat defendi. Illa tū eiusdem
 rei rōne quam eodē opusculo posui oīno iustam & sufficere si hū q̄sider
 castamo. R. ubi ē probat eūdem rei rationes plures ē. quarū vnaquar
 sola p̄t sufficere aduendū ē. qualē deus hominem assumpsit. Egnis hūai mas
 sa peccatrice sine peccato. Imū de originali peccato nā ē i uescigat q̄ de h̄ solo nas
 citur h̄ questio. R. si videtur quo xp̄us hūc subiacē nō potuit palam eū
 assumpas sue cōceptas illius hoīs abōi peccato libetū fuit. Originale q̄dē aborigine
 denotari subū nō ē. Si go originale peccatū nō ē n̄ i hoīe videtur dīa aut ab
 origine hūane nature quod est ab eis uāo originale eo q̄ ab ipa hūc nē
 origine trahatur aut ab origine h̄ ē abūcio vniū h̄ p̄sonē qui i ipa ei
 trahitur origie. Sed quod abūcio hūc nature dependat nō videtur qui
 origo illius iusta fuit quādō p̄mi parentes iusti facti sūt sū oī peccato. Videtur
 itaq̄ dīa originale ab ipa origie vniū h̄ p̄sonē hūc. Quāuis si quis dīat
 peccatū uocai originale eo quod ab illis dependat i singulos aquibus hūc
 origine nature nō contradicā si tū nō negetur originale peccatū tū ipa vni
 cuiusq̄ p̄sonē origine trahi. Licet eū m̄ vno quodq̄ homine simul sūt & nata
 quia est homo sicut sūt omnes alii & p̄sona qua distīc̄ ab aliis ut cū d̄ iste
 uel ille sine p̄rio nomine ut adam aut abel & vniū h̄ p̄sonē sic inatūm &
 p̄sona fuit eū peccatū ad i homine quod ē inatūm. Tūto qui uocatus ē adā
 q̄ est p̄sona est tamen peccatū quod quīq̄ trahit tū nata ipa sui origine &
 est peccatū quod nō trahit tū ipa natura sed ip̄ facit illud postquā iam est p̄
 sona. Dīctat ab aliis p̄sonis illud quidē q̄d trahitur ipa origine uocai origie
 quod p̄t eā dīa naturale nō quod sit exēcia nature. S. qui p̄t eū
 corruptione tū illa assumitur. Peccatū autē quod quīq̄ facit postquā p̄sona
 est p̄sonale p̄t nominari q̄ dīctō p̄sonē sit. Sili tūtoe p̄t dīa original
 & p̄sonalis iusticia. Siquidē adam & eua originale hoc ē ipso sui nato more
 ut homines existeret sine ictuallo sū iusti fuerūt.

Personalis autē dīa p̄t iusticia tū iustus accipit iusticia qua aborigine
 nō habuit. Ergo adā & eua si iusticia seruasset originale qui dīctis
 nascuntur originale sicut illi iusti erāt. Qui autē p̄sonali peccauerūt tū origie
 fortes & corrupti hēnt peccatū sepe seruadi sine difficultate iusticia totū
 quod erāt iustitiatū & corruptū est. Corpus quidē quia tū p̄sona fuit
 qualia sūt brutoz animalū corruptioi & carnalis appetitū subiacēna aia

no quia corruptione corporis & eius appetitibus atque exigentia boni que potest
 carnalibus affectibus e infecta Et quia tota humana natura illis erat & exten-
 sione de illa nihil erat tota infirmata & corrupta e remansit igitur tota debita
 iusticia utique sine omni iusticia qua accipit & debita satisfaciendi quia ea de-
 seruit cu ipsa corruptione qua ipse peccatum iuravit Sicut itaque si non peccasset qual-
 facta e ad hoc propagaretur ita per peccatum quale se peccando fecit tunc propaga-
 tur igitur per se nec satisfacere peccato nec iusticia delicta recuperare valet & cor-
 quod corrumpitur aggrauatur anima & tunc quoniam maxime infirmus e ut iusticia
 & interio matris ut nec etiam iusticia intelligi possit videtur et nate ea iusticia
 nata cu debito satisfaciendi primo peccato quod sepe tunc potuit tunc debito
 habendi originale iusticia qua se servare valuit & per potentia excusat ea
 iusticia infantibus quia illis non soluit quod debet qui ipsa e ea fecit deferendo
 iusticia iustis parentibus iustis tota erat & sepe debitor e hinc patet quia
 ad se suam iusticia accepit Et e videtur per infantibus originale peccatum. Ad
 ducimus etiam priorum parentum que redditur iustiam & quarta quatio
 Quia enim queri possit verum si omnia intelligenda sunt i originali peccato an
 no tamen ne per hoc quod queri videtur illud levigare ponat illud et de ut

Quod siue totum sit originale per anullo gravius ondi possit
 tunc siue aliquod minus puto nullatenus illud posse asseri et i m-
 fante antiqua habuit anima rationale sicut nec i adam fuisse iusticia prius qua
 fieri ho moralis. & si ada & eva transissent in peccatum peccato non tamen esset infans
 iusticia nec esse possit prius qua formaretur i iuvenem hominem Si ergo seme
 hominis non e susceptibile iusticie prius qua fiat ho non potest suscipere originale
 peccatum antequam ho sit & deper originale peccatum et iusticia dubitari non debet
 & si omne peccatum e i iusticia & originale peccatum est peccatum utique e i iusticia
 Sed si dicat aliquis non e omne peccatum i iusticia dicat posse siml i aliquo & e
 aliquod peccatum & nulla e iusticia quod videtur i credibile Si vero de ori-
 ginale peccatum non e absolute dicendum peccatum sed cu additamento originale peccatum
 sicut pictus ho non e ut ho pfecto sequitur quia i fas qui nullum hnt peccatum
 nisi originale mundus e apertus nec fuit solus inter iustos hoies filius u-
 ginis i utero matris & nascere de matre sine peccato & aut non dignatur i fas
 qui moritur sine baptismo nullum hnt peccatum propter originale aut si peccato dip-
 natatur sed nihil boni accipimus Quare omne peccatum e iusticia & originale
 peccatum e absolute peccatum vbi sequitur quia e iusticia. Itc si deus non dip-
 nat hominem nisi i iusticia dignatur aut aliquem pro originale peccatum qui i
 iusticia & si ita est iusticia non e aliud qua absencia debite iusticie.

Non enim videtur ex iusticia in inanimatum quod cum debet habere iusticia non sit uero origi-
 nale peccatum claudatur subinde diffinitione iusticie. At si iusticia est retinendo uoluntas
 propter se seruata nec ipsa retinendo per se in inanimati natura. Ergo ita non est ulla
 natura debitor iusticie in inanimati sicut nulla natura suscepibilis est iusti-
 cie preter inanimati. Quare quoniam iusticia non per se in ubi iusticia debet ex
 originale peccatum quod est iusticia non est nisi in natura rationali. Rationalis autem na-
 ra non est nisi in natura rationali. Rationalis autem natura non est nisi deus angelus
 anima hominis pro qua homo est rationalis et sine qua non est homo. Cum ergo non
 est originale peccatum ideo nec in angelo non est in hominis anima rationali. Sed
 quod est quia iusticia non potest esse nisi in uoluntate si iusticia est retinendo uoluntas
 propter se seruata. Quare nec iusticia. Non enim uocatur absentia iusticie iusti-
 cia. Nichil itaque propter ipsam iusticia uel iusticia de iusto uel iusto in uolu-
 tas aut propter uoluntatem iusta et iustam. Hanc dicimus iustitiam uel iustitiam ho-
 mine uel angelum iusta uel iustam anima siue actione

Nichil enim siue subiectum siue actio siue aliquod aliud per se consideratum est iustum
 nisi iusticia aut iustum uel peccatum nisi iusticia nec ipsa uoluntas in qua est
 iusticia siue iusticia aliud est ius illa autem qua ipsa anima uult aliquid quod ius
 instrumentum uolendi per se sicut iustus instrumentum uidendi qua uoluntatem no-
 minamus. Et aliud est iusticia qua habet iusta uoluntas et qua tenens in
 iusta uocatur. Dicitur etiam uoluntates eiusdem instrumenti affectiones et iustus quod
 hic loquor est iustus. Et per ipsum appetitum quos apertius carnis uocat que concupiscit
 aduersus spiritum et legem per quam est in membris repugnantem legi metis iusti uel
 iusti sunt per se considerati. Non enim hominem iustum faciunt uel iustum sentientes
 sed iustum tantum uoluntate cum non debet consentire. Dicit enim idem apertius ni-
 hil dignationis ex his qui sunt in ipso ihu qui non secundum carnem ambulat id est
 qui non carnis uoluntate consentit. Ita si sentientes siue consensu iustum faciunt
 sequitur dignatio. Quare non eos sentientes sed eis consentire peccatum est. Si enim
 per se iusti essent quociens illis consentiretur iustum faciunt. Sed quoniam bruta animalia
 illis consentiunt non dicitur iusta. Itaque si peccata essent auferantur illico cum omne peccatum
 abstergetur quod nequaquam fieri possumus. Quare non est eorum essentia ulla in
 iusticia sed in uoluntate rationali illos iudicare sequitur. Cum illis enim resistit uo-
 luntas condeletandi legem dei secundum iteriore hominem tunc est iusta uoluntas. Iusti-
 tia enim qua lex iubet et legem dei dicit quia ad deum est et lege metis quia prementem
 intelligit sicut lex uetus lex dei dei quia ad deum est et lex moysi quia per moysen mi-
 nistrata est. Quod quidem dicitur nulla actione per se iusta dici sed per iustam uo-

faciem. In illis planum est que non iuste fieri possunt aliqui ut est hominem occidere si
 nec fecit fures raptusque sexus coniunctio ut coniugio siue ibugis animalibus
 In illis vero que nobis quia nisi iuste possunt esse ut est purum requiem alia que nec
 nominanda sunt. nec non ita facile intelligitur. Sed si aliqua actio qua fit ali-
 quid que non est nisi si sit aliquid et eo pacto transit ut iam non sit aut opus quod sit
 et remanet ubi gratia in insubstanti quod scilicet non debet transire scriptio qua sunt
 figure que remanent de partem transiente actione ut iam non sit transiret si se
 peccatum ut iam esset quia dum remanet quod sit ubi debet transire peccatum
 Sed videmus peccata sepe et non delectari actione delectari et delectari opere non delectari. Cum
 nec actio que transiret nec opus quod remanet est aliqui partem. Denique si delectari
 omnibus voluntariis que iuste sunt attribuitur membris et sensibus quibus
 sunt in delectari possunt Deus nos et partem que in nobis est subiectum voluntati ut ad
 imperium eius non possimus mouere nos et facere quod uult. Immo illa mouet
 nos uelut instrumenta sua et facit opera que uidentur facere. Nec nos possumus
 illi resistere nec opera que facit possunt non fieri. Domine quam nobis Deus de-
 dit ut delectemur ut possimus non obedire. Cum illi obedimus deo qui hac le-
 gem dedit nobis obedimus. Ergo quid peccant membra uel sensus uel opera
 que Deus sic subiecit voluntati si seruant quod Deus illis ordinauit. Quod
 igitur facit totum imputandum est voluntati. Quod cum ita sit inuenitur for-
 tan aliquis aut proculpa voluntatis membra prouidentur et sensus uerum non est
 ita. Non enim prouidentur nisi voluntas. Nam nichil est aliam penam nisi quod est contra vo-
 luntatem. Et nulla res penam sentiat nisi que sit voluntatem. De membris autem
 et sensibus pro se nichil uoluit. Sicut igitur voluntas in membris et sensibus operatur
 ita in illis pro se torquetur aut delectatur. Quod si quis non accipit facit in sensi-
 bus et membris non nisi anima in qua est voluntas sentire torquetur et delectatur
 et aut delectatur. Est tamen usus ut actiones que faciunt in iusta voluntas uocemus
 peccata quia in voluntate qua sunt est peccatum. Dantur etiam in quibusdam nominibus quibus
 significatur iuste eis fieri ut fornicatio mendacium. Sed aliud intelligi tu
 per actio uel prolatio aliud tu utrum iuste an iuste fiat consideratur. Denique omnis
 excepta est actio a quo nichil est iustum. Quare nulla cecitas est iusta pro se. **C.**
 Iustitia autem pro se omnino nichil est sicut cecitas. Non enim est aliud cecitas quam
 absentia uisus ubi debet esse que non est magis aliquid in oculo ubi debet esse uisus
 qua in ligno ubi non debet esse. Non enim est iustitia talis res qua inficitur
 et corrumpitur anima uelut corpus ueneno et que faciat aliquid sicut uidetur quod
 malignus homo mala facit opera. Nam quocumque modo tu in domum feceris ruptum

omnibus discurrere sicut in nauis si gubernator dimisso gubernaculo dimittat
eam uenas et motibus maris uagatur et uehitur iqueb. pericula damnis quia
hoc facit absentia tacebunt aut gubernaculi non quod absentia eorum aliquid sit
aut quidquam faciat sed quoniam si adesset faceret ne fieri sequeretur aut nauis
periret. ita cum malus homo sicut et iqueb. anime sue pericula que sunt mala opera
impellitur damnamus quia hoc operatur iniustitia non quod ipsa ulla cuncta sit et
faciat aliquid sed qui uoluntas cum subditi sunt omnes uoluntarii motus totius
hominis absente iustitia diuisis appetitibus impulsus se totum sibi subditi in mul-
timodis mala leuis et effrenata et sine rectore precipitat quod totum iustitia si adesset
prohiberet ne fieret. Ex his ergo facile cognoscitur quia iniustitia nulla habet
cunctam quamuis iuste uoluntatis affectus tactus qui per se considerati aliquid
sunt usus iniustitia uocet. Hanc ipsam rationem intelligimus malum esse nichil. Sicut et
iustitia non est aliud quam absentia debite iusticie ita malum non est aliud quam
absentia debiti boni. Nulla autem essentia quamuis mala dicatur est nichil nec
malum esse est illi aliquid. Et illi ei cuncte est aliud malum esse quia deest illi bonum quod
debet habere. Deest uero bonum quod debet adesse non est aliquid esse. Quare malum esse non
est illi cuncte aliquid esse. Et breuiter de malo quod sepe est nichil in dubitant quod
est iniustitia dicitur. Incommoditas enim est malum unde in commodis malum dicitur que aliquid
nichil est ut cunctas et surditas aliquid uidetur esse aliquid ut dolor et tristitia. Et
autem iustitia sit retinens uoluntatis per se seruata et iniustitia non sit aliud quam ab-
sentia debite iusticie et nulla habeat cunctam quod etiam omnis cuncta sit a deo nichil
sit a deo nisi bonum sufficienter me puto ostendisse ideo tractatum que facta de casu da-

Obli si de iustitia plenius illo que edidi de uirtute
uidetur cum audiuit peccatum nichil esse solent dicit. Si peccatum nichil est aut
punit deus hominem peccato cum per nichil nemo puniri debeat. Quibus qua-
uis huius sit questio tamen quia quod quidam ignorant aliquid breuiter re-
spondi. Licet pariter nichil sit absentia iusticie ubi debet esse iustitia ubi
non debet esse iustitia punit in deus recte peccatores non per nichil sed propter aliquid.
Quia ut in prefato libro dicitur et debitum est bonum que qui sponte reddere non
luerunt ab iniustis exigit. Et ne qui inordinati sit in regno eius eos separari ab ini-
stis ordine competentem disponit. Creaturas autem in quibus iustitia non debet esse non
punit per absentiam iusticie hoc est per nichil quia non est aliquid quod ab illis exigat
nec ordo congruus unitatis rerum hoc expostulat. Sic itaque cum punit deus
peccato quod est absentia debite iusticie que nichil est non omnino punit per nichil
tunc est quia non sit aliquid propter quod punire debeat omnino non punit per nichil.
Im peccatum et iniustitia nichil esse et non esse non in rationabili uoluntate nec ullam

entiam proprie dici iustam nō uoluntatem ex his que dicta sunt apertū ē existimo
 uideatur itaq; sequi quod aut infans statim ab ipsa conceptione animam ratio-
 nale sine qua uoluntatem rationale nequit habere aut ideo non est peccatum originale
 mortui conceptus ē. Quod aut ab ipsa conceptione rationale anima mortui ha-
 beat nullus humanus suscipit sensus. Sequitur ei ut quociens suscepti se-
 mie humani etiam ab ipso momento conceptionis periret antequam pueriat ad huma-
 nam figuram totiens dymetur illo anima humana qui non rationabilatur p̄xim
 quod ē minus absurdū. h̄ igitur pars huius diuisionis penitus reliquenda
 ē. Sed si non statim infans ex ipsa conceptione habet peccatum quid ē quod dicit Iob
 deo quis potest facere nudum & in nudum conceptum scire nōne tu qui solus es Et quo-
 uerū est quod dicit dauid. in iniquitatibus conceptus sum & in peccatis concepit
 me mater mea. Et uerū igitur si possum quo quauis non statim ab ipsa co-
 ceptione sit in infantibus peccatum & in nudum tamen semine in iniquitatibus et
 peccatis concepti dicantur. Sed utiq; diuina scriptura asserit aliquid ē quod non ē
 idcirco quia certū ē futurū ē. Sic quippe deus ad delictum uocato dicit Inq̄
 tuq; sic comedis ex eo morte morieris. nō quod ea die mortuus sit corpe sed
 quoriam die illa necessitatem accepit aliquando moriendi. Et paulus sibi ob necessi-
 tatem moriendi aliquando ait Si aut xpus in nobis ē corpus quidem mortuū
 ē p̄pter peccatum. spiritus deus uiuit ip̄ iustificatione. Nō enī corpa eorum quibus lo-
 quebatur mortua erant sed mortua ip̄ peccatum quia p̄ omni hominem ibat nudum
 peccatum mortuū & peccatum mors. Sic i adā om̄s peccatum quado ille pecca-
 uit nō quia tunc peccauimus ip̄i qui nō adā eramus sed quia de illo futuri
 eramus & tunc facta ē illa natiuitas ut cu om̄s peccarem⁹ qui om̄s p̄cedi-
 entiam peccatores constituti sunt nulli. Simili modo de in nudum semine in iniqui-
 tatibus & peccatis concepti potest hoc intelligi nō quod in semine sit in nudum peccatum
 aut peccatum siue iniquitas sed quia ab ipso semine & ipsa conceptione ex qua ca-
 pit hoc ē accipit necessitatem ut cu habebit animam rationalem habeat peccatum in nu-
 dum que nō est aliud quā peccatum uel iniquitas. Nam si uiciosa concupiscentia ge-
 netur infans tamen magis ē in semine culpa quā in spū uel sanguine. Si
 quis mala uoluntate exspuit aut de sanguine suo aliquid emittit. Non enī
 spū aut sanguis sed mala uoluntas arguitur. Patet igitur quo & in infan-
 tibus non statim ab ipsa conceptione sit peccatum et uerū sit que de diuina scriptura
 opposui. Et uerū nō ē illis peccatum quia nō habent sine qua nō uest uolunta-
 tem & tamen dicitur ideo qui in semine trahit peccandi cu homines iam erant
 natiuitatem. Si ergo h̄ ut puto uia sit q̄ afflucit ad prole de parente quia
 nulla sit uoluntate nullū ē ideo peccatum. Itaq; p̄spiciam ē qui ideo q̄ fili⁹

Dei personam suam assumpsit deumque nulla potuit de peccati macula sed dictum est quod
 semine apparentibus trahitur cum necessitate peccati futuri cum fuit amatum anima
 rationali. Hoc uero non est propter aliud nisi quod humana natura nascitur in infantibus ut
 dicitur cum debito satisfactionis propter ad. et secundum quod posui primorum parentum
 quod nequaquam potest facere quia dum non facit peccat et quia sola non potest perse-
 uerare in iustitia licet qua deseruit et anima que aggrauatur corpore quod corrumpitur nequit ea
 saltem intelligere que nec seruare nec haberi potest non intellecta. Quia si ab his non
 cessantibus semine assumpti deumque liberi omni potest palam esse quia nullam
 necessitatem peccati trahit. Quod illa quidem necessitas qua humana natura sola perse-
 uerare in iustitia non potest nequit et illa qua corpus quod corrumpitur aggrauatur ani-
 ma ut eadem iustitia non accepta mercede perfecta sine auxilio dei seruare ne in
 infantibus saltem intelligere queat ab illo semine sunt aliene facile monstrari
 ualeat per unitatem personalem assumptis et assumpte nature si plus necessitas illa re-
 pellitur qua ad satisfactionem peccati primorum et proremorum peccati asseruntur in
 dicitur. Sed quod illud nullum sequatur aprioris parentibus debiti dubium non
 erit si ad debito primorum liberi intelligi potest. Hic igitur adiunxerat deo conabatur
 primum quod cognoscere possit investigare. quibus hoc monstrato et aliis non sit nec

Ad quod uidetur in querendum in primis. **M**ultum laborare.
 autem sepius et specialius peccatum quo dignatus est humanum genus magis
 imputetur ad quam eue cum illa peccauit et adam per expulsa. Dicit enim apostolus
 et regnauit mors ab adam usque ad moysen etiam icos qui non peccauerunt in simi-
 tudine peccationis ad. Et iuxta quoque alia legitur que magis adam quam
 eum animari uidentur quod idcirco fieri existimo quia illa duorum copula to-
 ta intelligitur in nomine principalis partis sicut sepe partem totum solet sig-
 nificari aut qui iadam cum costa sua quamuis edificata in muliere dicitur potest
 adam sicut legitur quia deus masculinum et feminam fecit eos et benedixit illis
 et uocauit nomen eorum adam idcirco quia creati sunt aut idcirco quod si non adam sed
 sola eua peccasset non nec erat totum genus humanum prout si sola eua peccasset
 namque deus de adam in quo semine omnium hominum creauit alia facie mulierem
 per quam de adam peccatum dei perficeretur. Eisdem rationibus si quis eos ambo per
 est quidem unus. **N**ome ad nunc non est eos discernere
 quisque filius ad et homo per rationem adam per propagationem et per se per
 diuinitatem qua discernitur ab his. Non enim habet ex homine ab adam sed per adam
 ita sicut adam non se fecit hominem ita non fecit is natura propagandi sed et
 qui eum creauit hominem fecit ideo hac natura ut de illo propagarentur homines
 Dubium autem non est in unoquisque alligetur debito de quo agitur. Non enim idcirco

quia homo e nec quia psona e. Nam si idcirco unusquisque huius debitor reus est
 q: ho e aut psona necesse erat adam priusquam peccasset hoc debito abstractu esse
 quia erat ho ex psona quod e absurdissimu. Restat igitur ut p hoc tantu sit
 debitor q: e adam s: no simpliciter quia e adam s: quia e pcor ada. Tempe
 sequetur quia si nuqua peccasset adam tunc qui de illo pagarentur cu g: debito
 nascerentur quod impu e. No incongruu est hic recte quod ia supradictu cur
 scilicet unusquisq: pcor uel debito ad g:uatur idcirco quia de illo pagatur
 cu eiusdem pcor constans no fuerit. Cu deus fecit adam fecit ico natura: pagandi
 qua subiecit eius pcor ut ea utetur profua uoluntate qua dui q: uellet subdit
 esse deo. Nam no illa utetur bestiali z ronalis uoluntate s: huana z ronalis
 uoluntate. Sic u: bestiar e m: uelle cu ita ho: eet n: uelle s: rone. Et sp: debet
 quia hac pcor accepit adam et eam semp seruare potuit. Dedit etiam illi
 deus hac g:ram ut sicut q: illu condidit nulla pagandi opate natura aut
 uoluntate creatur simul fecit cu ronale et iustum ita simul cu ronale ha
 berent aumam iusti tunc quos g:neraret opante natura ex uoluntate si no peccat:
 Eadem quippe rone qua monstratur ronale natura iusta ee creatam quod
 ipse fecit opusculo pbatur etia quod qui ex huana natura pagarentur
 no precedente pcor exnitate iusticia pariter haberent cu ronalitate. Si q:
 dem qui creauit pmiu hominem sine pcori g:ratione erat eos etia qui pcor
 atam ab illo fuit pagandi naturam. Similis igitur ho si pcor no pcessisset
 simul ee sicut adam iustus z ronalis. Cu uo adam subditus ee noluit
 dei uoluntati ipa natura pagandi quauis remaneret no fuit subdita eius
 uoluntati sicut ee si no peccasset: g:ram qua de se seruare potat pagandis p
 didit atq: omnes qui opante naturam qua acceptat pagantur eius abstracti d:
 bito nascuntur. Et uam obrem qui huana natura que sic erat iadam tota ut
 nich: de illa extit illu eet peccando sine omi nitate deu exhortauit unde perse
 satisfacere no potuit g:ram qua acceptam de se sp: suare potuit pagandi p:didit
 et peccatu seu comitate pena pcori quatuorq: p:data pagandi natura paget
 tuit. S: uic diligenter considerandum e utrum b: quasi hereditas peccati ee
 pene pcori ad hominem puitur h: de adam pagatum iuste pcori. Certu qui
 dem e quod adam no accepit natura pagandi n: pcori simul z muliere si qui
 dem no h: natura huana z impossibile cognoscitur ut solus uir aut sola mulier
 hominem g:neret natura tantu ex uoluntate ppa opante. Sicut namq: limus
 tre no accepit natura aut uoluntatem qua opante uir pmius de illo fieret
 quauis eet de quo ado fieri poss: sic no est facta mulier de osto uiri aut uir
 de sola muliere opante natura aut uoluntate hois sed deus ppra pte et uo

Unitate fecit uirum unum & alterum & sola femina et femina & solo uiro
 Licet enim nihil fiat nisi uoluntate dei faciente aut permittente quedam tamen
 sola potestas et uoluntas eius facit quedam creata natura quedam uoluntas
 creature Sed sicut creata natura nihil facere potest nisi quod uolunta-
 te dei accipit ita uoluntas creature nequit potest quicquam operari nisi quod
 natura adiuvat aut concedit Sola dei uoluntas facit in principio rerum
 naturas domine quibus domini competentes singulis uoluntates ut nature
 et uoluntates secundum ordinem & traditum suum opus iterum cursu persolvent
 adhuc multa facit cum de eisdem naturis et uoluntatibus operatur quod ille
 secundum usum suum et proprium neque facerent Solus quippe uoluntat
 opus est in mare statim iterum in mare se populo prebet in mortui resurgit
 in aqua subito in unum conuertitur in spiritu sancto corda hominum ea que nec
 potest nec per aliam creaturam sicut docentur in noue uoluntates a suo imperio
 sola divina regente ad hoc quod predestinatur in alia multa sunt
 que nec creatura nec eius uoluntas per se ipsam cursu suum operatur Natura
 leuia sensu sensu grauius deorsum trahit tamen aliquam uoluntate prius co-
 sentiente et seminante aliquam nullo uoluntatis opere predestinate libas et arbores
 numeratas producit et eas fructificare facit et alia multa que facilius uisui
 quam doctrina cognoscimus uoluntati illi imputantur que sunt hominis
 Item facere edificare scribere loqui et similia que non nisi uoluntas facit
 Cum igitur omnia que sunt si diligenter considerentur fiant aut sola
 uoluntate dei aut natura secundum unum illi adeo inditae aut uoluntate
 creature et ea que nec naturam creatam nec uoluntas creaturam si solus deus
 facit sepe miranda sunt apparet quia tres sunt cursus rerum scilicet mirabilis
 naturalis uoluntatis Et mirabilis qui de aliis aut eorum legi nullatenus
 est subditus sed libere & naturae neque illis facit iniuriam quoniam illis obuiare
 uidetur quia nihil habent nisi quod ab illo accipit nec ille dedit eis aliquid
 nisi sub se Et in generatione uiri & sola uirgine ita non est uoluntaria aut
 naturalis sed mirabilis sicut illa que mulierem producit & solo uiro et sicut
 creatio uiri & primo palam est quia nequaqua subiicitur legibus et iuribus
 illius generationis quia et uoluntas et natura quousque diserte operantur
 aliud enim ibi facit uoluntas aliud natura prout in uerbo est homo et anima
 deo homine et ibi & sola muliere et eua & solo uiro sicut est uerbo ho-
 mo quilibet uir aut mulier de uiro et muliere Omnis autem homo aut anima est
 aut de anima sed eua & solo adam est et omnis alius de adam et eua Et in na-
 tura & anima sola est ibi & adam est et eua non potest ipse de eisdem non esse

Sic nempe expediebat ut qui redempturus erat genus hominum ex nasceretur

non autem filius uirgis non subiaceat redemptorem uirum omnium.

Quod autem debito ad se sic quoque non est difficile intelligere. Siquidem adam factus est iustus et liber apud et debito sepe facto et apena peccati et bonis et potens semper seruare accepta iusticia et iusticia ea quod dixi libertate et bonitudine. Cum ergo cum bonis sine omni difficultate posset semper seruare sibi non seruauit ea sibi ipse abstulit et horum se contrarius subiecit factus est itaque seruus peccati siue iusticie et debiti quod reddere nequiuuit et miserie digna est et potentia bona predicta recuperandi. Sicut ergo nequiuuit aliter auferre et bona que habebat ac attinere mala que non habebat quia non seruans et bona cum potuit ita nulli ualuit aliter eadem bona auferre atque mala miserie nisi non seruans bona cum seruare nequiuuit. Suare autem nulli potuit ea bona nisi illis quorum generationis peccatam uoluntati subditam accepit. Nulli ergo persone quauis de se pagate transmutare mala predicta potuit itauis generatione nec natura illi data magandi nec uoluntas ei quidquam operari ualuit. Seruare autem predicta mala nulla ratione aut rectitudine ad horum conceptum seruare potuissent.

Item si diligenter puro rationis intuitu sapientem dei speculamur iusticia nimis absurdum intelligitur ut pullus semine quod non creata natura non uoluntas creature non ulli data peccata producat aut seruiat sed solius dei propria uoluntas ad peccandum hominem noua uirtute mundum apud seruare segregat alienum peccati seu debiti siue pene ad eundem hominem neccitas ulla pertineat etiam si non assimatur ipsam deum sed ut purus homo fiat. Et in eadem ipsa ratione qua non debuit deus adam facere nisi iustum nec aliquo debito siue incommodo grauatum aperte mens rationalis cognoscat ei que simili propria uoluntate et uirtute parat alicui malo subditum fieri non debere qui nimis igneius est et opus et sapientia dei bonitati tale facere rationale natura sola propria uoluntate demateria iqua nullum est peccatum. Quod qui non intelligit non cognoscat quid deo non conueniat. Quia propter etiam si purum hominem sic faceret deus ut dictum est nec esset ei non immo predicta iusticia et bonitudine qua fuit adam cum primum factus fuit.

Nam si mens alicuius non capit quod de seruire homine dixi scilicet non esse ulla peccatu ante animam rationale sed in mundum de peccato et iniquitate ipse factum in mundicia cum iam esset homo atque putat illud in mundum esse iniqua conceptione peccati quod si ipse in oppositum legitur. Quis potest facere mundum dei mundum conceptum semine in iniquitatibus conceptus suus in peccatis concepit me mater mea non hic laboro quia non indigeo ut quod non potest capere capiat sed peccato ut quod breuiter dicam attendat. Illi uero qui hoc dicunt aut noluerunt ea intelligi de omni

homo semine aut tantu dullo quod cu sensu sematur uoluptatis que no er
 nisi brutoru animaliu si ho no potasset ac si domi hoc senserit ergo semine d
 sola uirgine supitum i mundum tanti uiri assueti qd ipiu est credere no
 itaqz hoc dullo suspexit Sed si aliquo hois semine sedm istius sensum pau
 lerunt no nisi dullo qd cu p ditta uoluptate concipitur intelligi noluerunt
 Hoc aut nullatenus refingatur nre racioni que semine de uirgine supit affe

Nam qd modum cecitas ut e mundu quauis sit demassa pccatrice
 no e in aliqua parte hominis quauis ho dicatur cecus nisi i oculo ubi
 debet ee uisus no eni e i manu uel pede nec surditas e n i aure cu homo di
 furdus Ita licet massa genis huani pccatrix noietur no tamen ulla pte e
 pccam nisi ut dixi i uoluntate qua i nulla hois conceptione semine hre cognoscit
 Quia obrem nulla rone uera aut uisili contradicente si consideretur que
 supradicta sut iam libe possumus concludere quia nulla ratio nulla uitas
 nullus intellectus pmitit ad hoiem ex sola uirgine conceptu septo masse pec
 catricis quauis dulla sit assumptus aliquid potuisse aut debuisse accedere

Quod si obiciuntur in Johanes baptista: **E**tia si no eet deus
 alii qui dixerunt et quibus p senectute natum generandi a ia erat
 emortua ppagati sut equasi p similes rationes putantur debuisse nasci
 sine pccato expena pccati quia pminuili concepti sut ualde uaqz intelligendi est
 ab ipso aliena ratio illa que uirginalem conceptione libam ab omni pccato
 monstrat naitate aliud eni est aliquid iauditi r iopmabile atqz nature
 iocunditi facere et aliud natura aut etate aut aliquo uicio debilitato sanare
 zad suu opus reuocare Nam si adam no potasset sicut ipse nulla senectute
 nulla ta infirmaretur sic natum ppagandi creati iullo raduendum ut ia
 dictu e eius pccati subditi nullo casu a suo cursu ipediretur No qd iohanes
 et similibus e aliquid nouu nature ad sicut e i filio uirgis dicit Sed qd
 sius causis i sumatu erat cognoscitur ee repatu Quare qui illi p ppagatio
 ne naturale data ad sut generati nequaqua pnt aut deit ei de quo agi
 mus i conceptionis assimilari miratulo ut aboriginalis pccati uinculo ab

Cessam dicit aliquis Si purus ho qd soluta pnt ondi
 deus no eet potuit fieri de adu sine oi pccati contactu sicut dicitur aut ne
 cesse fuit deum incarnari cu aut p unu talem qui eet sine omi pccato posset p
 catores deus redime aut tot quot necessarij erant ad pficiendam sup na
 turalitate homines simili miratulo facere ad quod breuiter r i deo Sed deus
 factus e ho quia no sufficeret ad redimendos alios sicut ipse p facto opusculo
 monstratu e ho no deus Idcirco etia no fecit ut hoies tales quod natura

sterilibus

erant ne si nullus de propagatione naturali saluaretur frustra natura illa in
 adam condidisse et quasi quod non bene fecisset conuertere uideatur quod summe
 sapientie non conuenit de aliqua natura facere non longe supra investigare pro
 sui quo semine sumptum de uirgine in quo monstratum erat nullum peccatum esse
 liberum antiquitatibus predictis in quibus omnes alios homines concipi posuerunt
 posset intelligi. Et de illa quidem naturae qua recuperare iusticiam quam deseruit
 humana natura profecto nequit. Et de illa qua corpus quod corrumpitur aggruat
 animam et maxime in infantibus illud liberari posse quia homo ille deus est
 confidenda si prius ab illo naturae peccatum et debiti ad extremorum parentum rationabile
 alienaretur. Incipit itaque querere quomodo ualeret hoc posse intelligi de naturae
 peccatum et debiti ad ut de aliis pro ea facilius quam quae ueniuntur et humilitate
 gratia illius de uirgine conceptionis agitur mundicia factum est ut non modo
 ab omni peccato et debito in naturae peccatis libere cognoscatur sed ipsius homines
 ita conceptum esse debere predictum non minus iusticiam uel bonitatem quam in qua
 factus est adam intelligibili ratione etiam si non deus sed purus esset homo pro
 baretur. Siquidem patet irrationabile uidebat expectantem aut penam peccati
 ab illis parentibus ad illi peccatum propagationem descendere et deum sponte ratio
 nalem naturam iustam aut nullam eius pro **Q**uamuis ergo de mundissima
 mente iusticiam miseram facere. **U**irgine filius dei uerissime
 conceptus sit non tamen hoc ea naturae factum est quasi de peccatrice parente iusta
 proles rationabiliter generari prius propagatione nequirit sed quia deest
 ut illius hominis conceptio de maiore purissima fieri et tempore deens erat ut
 ea puritate qua maior subdeco nequit intelligi uirgo illa interet cui deus
 pater unicum filium suum quem de corde suo equalem sibi genuit tamquam seipsum dili
 gebat ita deum disponebat ut naturaliter esset unus idemque omnis dei pater
 et uirginis filius etiam ipse filius subaliter facere sibi merem eligebat et de qua
 spiritus sanctus uolebat et operaturus erat ut conciperetur et nasceretur iste de quo ipse
 precebat. Quale autem uirgo eadem perfidem ante ipsam conceptionem mu
 data sit dixi ubi aliam rationem debet ipso ubi hic agitur reddidi.
Que due rationes intellectui meo uidentur ad hoc sic unaqueque
 pro se sufficere sed ambe simul animo unum rationis de ordine actionis querentia topi
 cose satisfacere. Et quamuis ad idem tendant mihi tamen differunt quod ista qui
 dem qua hic protuli monstrat deum etiam de peccatrice uirginis suba quo
 niam nusquam est in hominis natura propter uoluntatem peccati prole debere uir
 tam ymo non nisi iusta nulla ratione repugnante tali propagatione produci
 illa uero probat quia etiam si tota uirginis sententia peccatum esset tamen adhuc

conceptionis iudicia p[er]dem munda fieri posset atq[ue] ista omnis natus more
et cuiuslibet corruptionis siue laboris ab illo homine apte excluditur nulla
aut questio debet oriri uidetur si sufficiens ratio si diligenter p[er]secta
fuit dissoluitur. Quia p[ro] ex utroq[ue] palam e[st] quia nihil nisi pia uoluntate
dominus ac redemptor noster sustinuit i[n] omnibus que passus e[st].

Ut michi uidetur de p[er]to quide[m] originali sic p[ro]posui sufficient[er] o[mn]i sum e[st]
quo ad hominem de uirgine conceptu[m] nulla ratione descendere ap[er]te
libus potuit si potius iustus et b[ea]tus fieri ratione exigente debuit. Quia obre
quoniam de iusto s[e]c[un]d[u]m diuinam et de iusta matre s[e]c[un]d[u]m h[um]ana[m] natura[m] iust[us]
ab ipsa origine ut ita dictu[m] sit natus e[st] no[n] incongrue p[er] originali iusticia q[uod]
omnes alij filij ade[st] h[ab]ent a sua origine iusticia. **A**t de p[er]sonali iusticia
originalem habere dicendus e[st]. Sequit[ur]. **A** sup[er]fluum e[st] disputare
q[uod] ad illu[m] no[n] attigit qui h[um]ana natura nunqua[m] in illo siue diuina fuit
nec illius a[n]i[m]a uiquam[od]o adinuata e[st] contra uoluntatem aut ullo modo im
pedita corpe corruptibili. Que a[n]i[m]a qui ip[s]a ymo totus ille ho[m]o r[ati]o b[eat]i d[omi]ni &
vna p[er]sona semp[er] exstitit nunqua[m] siue p[er]f[e]cta iusticia & sapia & p[er]f[e]cta fuit q[uam]
semp[er] a se ip[s]o ille s[e]c[un]d[u]m p[er]sonam sicut deus h[ab]uit licet inatius h[um]ana ac di
uina quod h[ab]uit accepit a maiore aut[em] alia r[ati]o[n]e quo deus assumpsit
hominem de massa peccatrice sine p[er]to uelut azimu[m] de fermento p[ro]pter ista
quam hic nullam qua[m] alibi posui e[st] no[n] nego. Quia si in ostensa fuerit
libenter accipio et meas si q[uod] no[n] arbitror contra ueritatem e[st] poterint oste

Porro peccatu[m] originale nec maius p[otes]t esse si no[n] tenes
quam dixi nec minus quam quia tu i[n]fans iam rationalis e[st] h[um]a
na natura no[n] h[ab]et ullo iusticia qua[m] accepit iadam equa[m] s[ed] debet habere
neq[ue] eam excusat ipocencia quia no[n] h[ab]et sicut supradictu[m] e[st]. Illud tamen no[n]
p[ro]mitta tam graue sicut supra posui existimo na[m] qui ad hominem de uir
gine conceptu[m] o[mn]i d[omi]n[u]m uolebam illud no[n] p[ro]panere tale istud constatu[m]
tu aliquid no[n] poss[et] addi ne sicut dixi p[ro] b[eat]i q[uod] i[n]uestigaba[m] uider[et] pondus
eius minozare. De quo quid in uidetur nunc breuiter ap[er]iam p[er]m[itt]e ad
ita in i[n]fantes descendere ut sic p[ro]p[ri]e puniri debeant ac si ip[s]i illud singuli
fecissent p[er]sonalit[er] sicut adam no[n] puto quauis p[ro] illud factu[m] sit ut cor
nullus possit nasci sine p[er]to quod sequitur dampnatio. Cu[m] eni[m] dicit
ap[osto]lus. Quia mors regnauit ab adam usq[ue] ad moysen etia[m] i[n] eos qui no[n]
peccauerunt i[n] similitudine p[ri]uacationis ade[st] ap[er]te uidetur signare q[uod]
no[n] illis p[er]sonalit[er] impute[m] ipsa ad p[ri]uacatio aut tam aliquid tam mag
nu[m] quauis omnes filios ade[st] excepto uirginis filio p[er]tores & filios ue

mscptis suis pnuat. Nam aut etia i eos qui no tantu pccauerunt i similitu
 dmem pccationis ade pte sic itelligi ac si dicat i eos qui no tm pccauerunt
 quatum adam pccauit pccand. i aut lex aut subitauit ut hmdaret
 delictu aut itelligemus pccm ante lege illis qui no pccauerunt i similitudie
 pccationis ade minus qua ade pccm aut si minus no erat habudauit
 i eis pccatu pte lege ultra pccm ade q itelligat nequeo ai illud considero.
 Deuus pondere et satisfactoe i eiu dē hō quod m iusu ē sicut iam
 legisti exposui uerū ē tamen quia nullus adhē ad quod homo factus ē i ppa
 gatio illi data ē restituitur nec amalis ique cecidit huana natura eruit
 nisi p satisfactoe illius pccm p quod i eadem mala ipa se pccipitauit. Dicit
 aliquis Si nō hnt singuli pccatu ade quo assero nullū saluari sine sa
 tisfactione pccati ade i tam qualic exigit iustus deus ab illis satisfactione
 pccati qd nō hnt At deus nō exigit ab illo pccore plus qua debet s qui
 nullus pte reddere quatu debet solus xpūs reddere pccmibus qui saluatur
 plus qua debet sicut iā m sepefato opusculo dixi Ad huc alio quoq; mod
 uidendū ē qua ratione pccm minus i infanabus sit qua i adam ai ab illo
 i omnes descendat. Ponu em hominem quod ē padam pccm inuauit i
 ur autem minus sit nō cogno huc mūdū et pccatu mors
Quatur si aut et quo mscptis non itelligitur. Et quauis dictū sit supra
 quatu opus erat quod querebatur tamen nō erit supflui si hic breuiter repe
 citur. Equidē negari nequit i fantes i adam fuisse ai pccauit. Et illo casu
 alie siue materialie uelud i semie fuerūt i seipis psonalie sūt quia illo fue
 runt ipm semie. In se sūt singuli diuerse psonae. In illo nō alii ab illo msc
 alii qua ille i illo fuerūt i se sūt ipi fuerūt igitur illo s nō ipi qui nō di
 erant ipi. Forfitan dicit aliquis istud ē quo alii homines i adam fuisse dicit
 quasi nich et iane quoddā ē nec nominandū ē ē. Dicit ergo illud ē fuisse
 nich aut malu siue flm quo fuit xpm scdm semie i abrahā i dauid i aliis
 patribus et quo omnia que sūt ex semie fuerūt i semibus i nich scasse dicit
 ai omnia que parantur ex semie ipe fecit prius i semibus ipis i dicit nich
 ul uanu aliquid ē hē quod si uere nō ē h que uidemus esse nō eēt. Si
 em uerū nō ē ea que natura parat ex semibus i illis prius aliquid fuisse illo
 mō eēt ex ipis. Et si h diceret stultissimū ē nō falsū ul uanu sed uerū i so
 lidū ē fuit quo fuerūt omē alii hoies i adam. nē fecit deus iane aliquid
 ai eos illo fecit ē s sicut dictū ē illo fuit nō alii ab illo i udo longe alie
 qua sūt i seipis uerū quauis cōstet eos omē illo fuisse solus tamen filius
 uirginis ualde diuerso mod ab aliis illo fuit. Omē quippe alii sic fuerūt

illo ut pnatum ppagandi que pnti uoluntati eius subditi erant ut dicitur
eent solus uero iste non sic illo fuit ut pnatum aut uoluntatem eius dicitur
fieri. De alio enim accepit adam qm peccauit ut eent h' d' quo illi futuri erant
et ut d' illo eent d' isto uero ut eent h' unde futurus erat no aut ut d' illo es
set quia no erat ieiun pntate ut d' ipo ppagaretur. Sed nec impntate eius
erat ut d' alia eentia aut denichilo fieret. quare no erat ieiun ut hic aliquo
eent. Na nec ipntate nature nec ipntate uoluntatis eius erat ut eent q' quo
Erat tamen ieiun natura d' qua ppagandus erat no ieiun s' ieiun pntate. Na
et usq; ad uirgine matre imparentibus et uoluntas seminauit et natura
germinauit ut ipa uirgo partim uoluntate ausu equatam naturali ad
suu e ab adam pducetur sicut omnes alii nulla tamen nec uoluntas crea
ture prole seminauit nec natura germinauit s' sps scs et uirtus alass
ni d' uirgine mulie uiru mirabilie ppagauit. De alio g' erat iadam
id est ieiun pntate ut d' illa eent. De isto uero no erat illo ut aliquo esset
sicut no erat ilimo d' n' p' m' v' f' e' ut eent d' illo mirabilie neq; i uero
ut eua d' illo que admodu facta e eent. Sed nec i aliquo eoru i quibus fuit
ab adam usq; ad maiam erat ut eent fuit t' illis quia erat ieiun unde ipse
assumendus erat que admodu erat ilimo unde p' mus h' factus e i ieiun
unde eua facta e no uoluntate creature aut pntate s' sola diuina uirtute
Et iste tanto mirabilis et maior q' quato illi puri homines hic deus
homo factus e ualde itaq; diuerso mo iste erat iadam qm peccauit qm
erant illi qui uoluntario et naturali ausu parantur. Illos ergo quoda
mo facit adam quos pacceptam pntatem huana uoluntas seminando
et natura germinando parauit istu uo no nisi deus fecit quauis dea
dam quia no padam s' p' se uelut d' suo u' u' d' ergo conueniens ad
ondandam magnitudie pntatis et bonitatis d' ad plenitudie ege
qua ad concedebat qua ut quoru e illius pntate sic erat ut quod il
le naturalie erat h' illi p' illi eent itaq; ieiun eent arbitri libtate ut
qualis erat ipse iusticia et felicitate tales eos ppagaret h' igitur illi
d' ieiun e. Eru itaq; itante ege celsitudie pntatis bona que e illis ser
uanda accepit sponte deseruit et d' arto filii p' d' d' ut q' p' ai suand
illis dare posset non seruando abstulit h' in uidetur sufficiens u' q' ad
ifantes peccatu et mala descendunt ad. si diligenter remota ma uo
luntate que sepe et multu impedit metem ab intellectu rectitudinis ipsa
pura iusticia consideretur. Quale aut idem pntem in uidetur ad eos
descendere paucis expedia. Est peccatu amatura ut dixi et est pntem

apsona itaq; quod e apsona p̄t dia apsonale quod aut anatura naturale
 quod dicitur originale Et sicut p̄t transit ad naturam ita naturale ad p̄
 sonam h̄ modo. Et adam comedebat h̄ natura exagebat quia ita ut h̄ ex
 geret citata erat. Quod uo delicto uetato comedit nō h̄ uoluntas natural
 sed p̄sonalis i. p̄pria fecit. Et tamē egit p̄sona nō fecit siue natura. P̄sona
 enī erat q̄ dicebat adam natura q̄ hō. fecit igitur p̄sona peccatorem natu
 ram quia cū adam peccauit hō peccauit. Si quidē nō quia hō erat ut uetati
 p̄sumet impulsus ē s̄ p̄pria uoluntate quā nō exegit natura sed p̄sona cōte
 pit attritus ē. Similit̄ sit infantibus etonius nempe q̄ illis nō ē iusti
 tia quā dicunt h̄e nō h̄ fecit illorū uoluntas sicut iadam sed egestas na
 turalis quā ip̄a natura accepit abada. In adam naq; extra que de illa m
 chis erat ē nudata iusticia quā habebat et ea semp nisi adiuta tunc hac in
 aione quā natura subsistat ip̄sonis exp̄sone nō sūt sine natura sicut natura
 p̄sonas infantū peccatrices. Sic spoliavit p̄sona naturā bono iusticie iada
 et natura facta egens om̄s p̄sonas quas ip̄a de se parat eade egestate pecca
 trices et iustas facit. h̄ modo transit p̄t ad p̄sonale i om̄es qui de illo
 naturali p̄pantur et ē illis originale siue naturale v̄m patet magnā
 eē distantia. inter p̄t ad exp̄m corū. quia ille peccauit p̄pria uoluntate illi
 naturali peccant natiuitate quā p̄pria exp̄sonalis illius meruit uoluntas. Sed
 tū nemo dubitet quia par pena nō sequatur ip̄aria p̄tā m̄h̄ tamē simul
 ē p̄sonalis et originalis p̄tā. Sup̄natio quia nullus admittitur ad regnū. Si
 ad quod factus est hō. n̄ p̄mortem ē sine qua nō redditur quod peccato ade
 debetur quauis nō om̄es pariter i inferno torqueri mereantur. Ita p̄ die
 iudicii nullus eic angelus aut hō. n̄ aut regno dei aut inferno. Igit̄ ita ē
 p̄tā infantū minus quā p̄tā ade et nullus tamē sine illa v̄niuersali sa
 tisfactione saluatur p̄qua et magnū exp̄m p̄tā dimittitur. Cur autē nō
 sit sine illa morte exp̄mo p̄lla sit salus homi ip̄tato libro sicut in deus d̄

Patetum uo p̄morum p̄tā ad originale. **Q**ue quesiū r̄d̄i
 peccatū nō estimo p̄tā. Et uippe si adam nequiuiss̄ ad illos quos ge
 neraturus erat iusticia sua p̄ducere nequaqua posset eis sua iusticia cōstare
 Et uare qui nullus p̄ ada filijs suis quāt iusticiam suā seruare nulla iudeo m
 tionē aut p̄morum parentū p̄tā filiorū debeant animabus imputari. Deniq; n̄li
 dubiū ē q̄d̄ infantes nulla suant cōtitudine uoluntatis p̄ ip̄am cōtitudinem
 In hoc ḡ sūt om̄s pariter iusti quia nulla h̄nt quā om̄s hō debet h̄re iusti
 cia h̄ iudicio iusticie descendit ad om̄s abada iquo h̄ua natura se spoliavit
 eade iusticia. Ita r̄ si iadam illi remansit aliqua iusticia ut uerbis aliquib̄

rectam seruare uoluntatem sic tamen prauata e illo dono quo sibi iusticia custodie
poterint ipso tempore ut in illo eorum ipa cu aliqua iusticia se ppagare queat plus
utiq; infantibus auferre s' no ualuit quia omnem iusticia; et beatitudinem
que nulli datur aliqua carena debita iusticia. Et aut primorum iusticia
parentu possit hanc augere iusticie nuditate. qua no ualeat infantes abade
peccato maior descendere no uidetur possibile. Nam ubi nulla e iusticia
nulla potest auferri iusticia un aut nulla potest absentari iusticia ibi addi nulla
ualet iusticia. Nulla ergo infantibus suis addere queunt iusti parentes
iusticiam super predicta nuditatem iusticie. at ubi nulla e iusticia nil pro
hibet poni aliqua iusticia. Verisimilius etiam possibile uidetur si
parentes iusti aliqua suis infantibus addere dunt iusticia quia iusti suis
possint aliqua dare iusticia. Et si sic hnt infantes iustorum aliqua iusti
cia. Si uo h' e leuius dampnari qua infantes iustorum si moriuntur
sine baptismo. aut si saluatur cu aliquo precedenti merito eliguntur. Quod
paulus apostolus negat ubi iacob et esau probat nullu. nisi omni merita
puerum gratia saluari. Qui itaq; nullam dant iusti parentes ante bap
tismi infantibus suis iusticia. nulla utiq; addunt iusti suis iusticia
am. Et si dicatur no addunt iusti parentes suis infantibus aliqua i
usticia. quibus auferre nequeunt ullaz iusticia. si originale qua hnt ab
adam faciunt ipsis grauiore. ergo iusti ipsius cum reddunt leuiorem.
Quare si minus sunt iusti infantes iustorum qua iustorum minus debet
reprobari qua illi. Et dicat qui audet et ondere potest. Ego uo no aude
o cu merita uideam iustorum et iustorum infantes ad baptismum gratiam eligi
et ab illis reprobari. Et r' si quis dicat no ualet ondere. Quippe scit
h' mo no e iusto iustior n' qui uoluntate magis aut appetit aut luctat
q' d' ita no e iusto iustior n' qui plus amat aut contemnit q' no d'.
Si igitur infantes nequeunt ondi mor ut animam hnt alius alio ma
gis uel minus uelle quod dnt aut quod no dnt nemo potest probare
q' infantibus alius alio nascatur iustior uel iustior. Pariter ergo ne
iusti sua iusticia reddere uidentur i suis infantibus originale iusticia;
leuiore n' iusti i suis sua iusticia grauiore. Quia propter si parentes i
usti n' nullo nec magnitudine queunt originale peccatum suis infantibus
suo peccato augere uidentur in peccato peccatum per adam i infantium peccato originali
no deputari no nego pro merito bona parentum filiis multa et magna be
neficia corporis et anime impendi et pro peccato parentum filios et nepotes usq;
in eternam et quartam generationem et forsitan ultra diuersis tribulationibus

in hac uita flagellari et ei perdere bona etiam ianuma que forsitan pullos consequetur
si iusti erant quorum exempla loqui e nimis h' m're si dico peccatum originale i omni
bus infantibus conceptis naturaliter equale ee sicut peccatum ade q' e causa
tur nascantur i illo adam. **S**i aut peccatum parentu aliqui nocent anima
nes p'tinet equaliter. **S**i filioru h' modo poaus fieri existimo
no quod ea illis deus imputet aut q' eos i alia delicta p' parentes iducant
s' quonia sicut sepe mitis parentu filios iustoru ap'as eruit ita filios i
iustoru eoru mitis i suis aliqui dereliquit. Cum eni nemo lib' e apto nisi
deo liberante tu no liberat dicitur iducere et tu no molle iducere. Namq'
saas uidetur susceptibilis q' deus amaret peccatrice ai nichil p'ter pena
deb' p'ter parentum peccata i suis dimittat peccas ut p'p'is p'uatur quam
q' ea aliis horret ut p'p'is torquatur. Ita igitur sine repugnancia z
originale peccatum e idem i omnibus et filius no p'tabit uiquitatem p'ris
et unusquisq' onus suu p'tabit et recipiet p'ut gessit i corpe suo siue bo
nu siue malu et reddit deus peccata parentum filiis usq' ita iam z quartaz
g'natione etia si h' sic ianuma et quidq' aliud legitur q' diabus filioru
peccata p'ntu nocere significare uidetur. Cumpe no moritur anima filii peccato
patris s' suo nec portat quis uiquitatem p'ris cu i sua relinquitur s' sua
nec onus alienu s' suu nec recipit p'ut pater s' p'ut ipe gessit i corpore.
Sed qui p'pe peccata parentu a suis malis no e liberatus. **E**t si obicit
ea que p'tat eisdem parentum peccas imputantur. **Q**uia omne
qui no saluatur p'fidem que e in ipm p'tant uiquitate zonis ade ut
p' h' uelit probare infantes aut alioz quoz parentum uiquitates simle
debere p'tare aut illius no debere considerit diligenter quia no p'tant infan
tes peccatu ade s' suu. Na aliud fuit ade peccatu z aliud peccatum infanciu qz
differunt ut dictum e. Illud eni fuit causa istud e effectus. Adam caruit
debita iusticia no quia aliis s' quia ipe deseruit. Infantes carent no
qui ipe s' qui aliis dereliquit. No est ergo idem peccatu ade et infanciu
Et cu dicit ap'us quod supra posui quia mors regnauit ab adam usq'
q' ad moysen etia i eos qui no peccauerunt i similitudine p'uancationis
ade sicut significat infanciu minus ee quia ade peccatum ita apte monstrat
aliud ee. Quia p' cum d'pnatur infans p'origimali peccato no d'pnatur
p'peccato ade s' p'suo. Nam si ipe no h'et suu peccatum no d'pnaretur. Ita
ergo no portat uiquitatem ade s' sua qualis idco dicitur p'tare quia
uiquitas illius p'ta istius causa fuit. h' aut causa que fuit i adam
ut infantes ipeccato nascantur no e i aliis parentibus qz no habet in eis

meret

cu

humana natura peccatam quicquid dicitur ut filii iusti propagentur. Quare non
ita sequitur ut peccato illorum sit imitatio peccati sicut peccato ade.

In originale peccato igitur non aliud intelligo quam quod est in infante
mor ut habet animam rationalem quidam prius corpore non dum sit
animato factum sit ut membrorum aliqua corruptio vel post hanc anima sine
corpore futurum sit quod propter iditas estimo rationes in omnibus infantibus
naturaliter pagatis et equaliter et omnes qui in illo solo moriuntur equaliter
dignari. Sicut quod per se ipsum addit in homine personale est et sicut per
sona per naturam peccatam nascitur ita naturam personam magis peccatam
redditur quia cum peccat persona quilibet peccat homo. Sed peccatum quod originale
dico aliud intelligere nequeo idem in infantibus nisi ipsam quam prius
posui factam prohibitionem ad iustitiam debite nuditatem per quam omnes
ut sunt filii quoniam natura accusat spontanea qua fecit in adam iusti-
tie defectio nec personas excusat nec dictum est recuperandi impotentia.

Quia committitur huiusmodi quoque nuditas ut sicut sunt sine omni ius-
ticia ita sunt absque omni beatitudine. Per quas duas nuditates in huius vite
exilio expositi sunt expautes patris et misericordie incessanter ubique occurrentes
et undique urgentibus nisi qua **S**unt quorum animus in
tum defenditur divina dispositio. **S**antes dignari debet qui sine
baptismo moriuntur ob solam iustitiam qua dixi non vult accipere qui nullus
homo indicat eos reprehendendos de peccato aliene persone et quia non dum sunt
iusti et intelligentes in tali etate nec putant deum distituisse in nocentes
debere iudicare quam indicent homines quibus dicendum est quod aliter
deus erga infantes debeat agere aliter homo. Nam homo non debet exigere anata-
m quod ipse non dedit et quod non debetur nec iuste redarguit homo homi-
nem cum culpa nasci sine qua ipse non nascitur et de qua non nisi paulum
mudatur. Deus vero recte exigit anatura quod ei dedit et quod sibi
iuste debetur. Sed et hoc iudicium quo infantes dignantur non est alienum
multum si consideretur ab homini iudicio. Siquis enim vir et uxor eius ad
magna quadam peccatam et possessione nullo suo merito sed gratia sola
puerum simul cum gravem iocundabilitatem committit et pro iuste deitu-
tur et in servitute rediguntur quis dicet filios quos per dampnationem
genant eidem non debere subiacere servituti sed potius ad bona que
parentes iuste possident gratis oportere restitui. Tales sunt primi
parentes et filii eorum quos iuste per culpa sua debitudine in misericordiam
dignari eodem exilio genant. Desolibus itaque filii debet et iudicium.

¶ De isto tanto difficultius quanto de actu coru pe probat improbabilius
Deniqz omis ho aut saluatur aut dampnatur Omis aut qui saluat
ad regnu celoru admittitur et omis qui dampnatur ab eo excluditur
Qui uo admittitur prouehitur ad similitudine angeloru i quibus
nullu uquam fuit aut erit pccm quod fieri nequit qua diu ico est
aliqua macula pccati Impossibile itaqz ad aliquem hominem cu aliquo
quauis pmo peccato saluari Quare si quod dicit originale pccm e
aliquo pccm nre e omem hominem ico natu illo no diuiso dampnari
In ipotentiam habendi iusticiam no excusare iusticia
Infanti. Quereret ergo aliquis forsita dicens Si i infante pccm
i iusticia e ante bapmum nec excusatur ipotentia hndi iusticia sicut
dicit et mbapmo no remittitur pccm n quod prius eat cu pe bapm
sine iusticia qua diu ifans e n intellige pe iusticia qua seruet Si
quidem iusticia e rectitudo uoluntatis ppe se seruata quo no est i
iustus etiam postqua baptizatus e Si ergo baptizatus moritur i
infancia no statim post bapma cu penitere no diu sit qui no sit iusticiam d
bitam n excusatur ipotentia iustus transi de hac uita sicut faceret ante
bapmum nec ad regnu dei admittitur man q nullus iustus recipit qd
catholica no tenet etia Qd si mbapmo pccm i infancia figuru remittit
i fanabus cur no et illa que i sequeta sunt etate Ad q mdeo quia i bap
mo pccm penitus que ante bapmum erant delentur Quia ip originali
ipotentia iusticiam hndi iam baptizatus imputat ad pccm sicut prius
Quicadmodu igitur excusare prius no poterat ab sentia iusticie qui ipa
erat i culpa sic p bapmum illam omno excusat quia remanet sine di
culpa unde sic ut iusticia que ante bapmum debebatur ab infantibus abs
q omni excusatione p bapmum no exigatur ab illis quasi ex debito Quia
diu ergo sola originali ipotentia no hnt iusticia no sut iusti qui no est
reis absentia debite iusticie no ei e debitum quod sine omni culpa e i ppe
quare si sic moriuntur quia no sut iusti no dampnantur si iusticia xpi
que se dedit pro illis iusticia fidei matris ecclie q p illis credit q iusti
saluatur h breuiter de originali pccm pcapitate intellectus mei no ta
affirmando qua coniectando dicit donec michi deus aliquo reuellet me
lius Si au uo melius alit uisum fuit nullius respuo sententia si ua
pbari poterit re

sequi

Detibus illis questionibus in quibus de praesentia atque praedestinationi necno et gratiae liberum arbitrium repugnare videtur quod in deus dignetur apud reprobos ipso adiuvare sciendo unde videtur quidem praesentia dei et liberum arbitrium repugnare. qui ea quae deus praestat nunc est de futura etque plerumque arbitrium fuit nulla necessitate pervenit si repugnant impossibile est scilicet esse praesentiam dei quae omnia praevidet et aliquid fieri plerumque arbitrium etque impossibilitas si abesse intelligi repugnantia quae videtur in ea penitus remouetur. Ponamus igitur simul esse praesentiam et praesentiam dei quia sequi necessitas futurum rerum videtur et liberum arbitrium propterea multa sine ulla necessitate fieri arduum et videamus utrum impossibile sit si duo simul esse. Et si impossibile ostendatur inde aliud impossibile. Impossibile siquidem est quod posito loquatur aliter impossibile. Sed aliquid est futurum sine necessitate huius praestat deus quod praestat omnia futura etat praestat deus nunc futurum est praestat deus et igitur aliquid esse futurum sine necessitate. Nequaqua ergo intelligenda ratio hic repugnare videtur praesentia quia sequitur necessitas et libertas arbitrium aqua remouetur necessitas quo et necesse est quod deus praestat futurum esse et deus praestat aliquid esse futurum sine omni necessitate. Sed dicis mihi. Quod remoues tamen a me necessitatem peccandi vel non peccandi qui deus praestat me peccaturum vel non peccaturum. Videtur necesse est me peccare si pecco vel non peccare si non pecco. Ad quod ego. Non debes dicere praestat me deus peccaturum tantum vel non peccaturum et ita sequitur siue peccaveris siue non peccaveris utrumque sine necessitate erit quia praestat deus futurum esse sine necessitate hoc quod est. Videtur igitur non esse impossibile simul esse praesentiam dei proquam futura quae praestat dicuntur esse necessitate et libertatem arbitrium propterea multa sunt sine necessitate. Si enim est impossibile sequitur aliquid impossibile. Sed nulla ex his impossibilitatibus sequitur forsitan dicis. Quod si auferes a corde meo vim necessitatis tu dicis quia nunc est me peccaturum esse vel non peccaturum sine necessitate quia hoc deus praestat. Necessitas enim videtur consistere in coactione vel prohibitione quare si nunc est me peccare ex voluntate intelligo me cogi aliqua occulte vi ad voluntatem peccandi et si non pecco a peccandi voluntate prohiberi. Quia pro necessitate videtur in peccare si pecco vel non peccare si non pecco. Et ego. Sciendum est quia saepe dicimus nunc esse quod nulla vi cogitur esse et nunc non est quod nulla prohibitione remouetur. Praedicamus nunc esse deum esse immortalem et nunc esse deum non esse iustum non quod aliqua vis cogat eum esse immortalem aut prohibeat esse iustum sed quia nulla res potest fieri ut non sit immortalis aut ut sit iustus. Sic itaque si dico nunc esse et peccaturum vel non peccaturum sola voluntate sicut deus praestat non est intelligendum

quod aliquid prohibeat voluntatem que no erit aut cogat illam ee que fut
 erit h[oc] ip[su]m namq[ue] p[ro]stat qui p[ro]videt aliquid futuru ex sola uoluntate q[uod] uolu
 tas no cogitur aut prohibetur ulla alia re et sic ex lib[er]tate fit quod fit ex
 uoluntate. Si igitur h[oc] diligenter intelligitur puto quia ip[s]a scientiam et
 lib[er]tatem arbitrii simul ee nulla prohibet i[n]conuenientia Deniq[ue] si quis
 intellectum ubi p[ro]p[ri]e considerat h[oc] ip[s]o q[uod] p[ro]stat aliq[ui]s dicitur futuru ee p[ro]nu
 tiatur. Non eni nisi quod futuru e p[ro]stat quia p[ro]stat no est nisi ueritatis
 Quare cu dico quia si p[ro]stat deus aliquid nate e illud ee futuru Id e[st] ac
 si dicam Si erit exnitate erit. Et h[oc] n[on] n[on] cogit ne prohibet aliq[ui]s
 ee aut no ee. Id e[st] eni quia ponit res ee dicit exnitate ee aut q[uod] po[ss]it no ee
 affirmatur no ee exnitate no quia n[on] n[on] cogit aut prohibeat rem
 ee aut no ee. Ita cum dico si erit exnitate erit hic sequitur n[on] n[on] n[on] rei
 pot[est]om no p[ro]cedit Idem ualeat si sic p[ro]nu[n]ciat. Et erit exnitate erit. Id e[st]
 eni aliud significat h[oc] n[on] n[on] n[on] q[uod] quod erit no pot[est] simul no ee. P[ro]pter
 aut uerum e quia fuit re et erit aliquid no exnitate et q[uod] n[on] n[on] e[st] t[em]p[or]e
 fuisse omne quod fuit. et ee quod e[st] futuru ee quod erit. Quippe no est
 idem rem p[re]teritam ee et rem p[re]teritam ee p[re]teritam aut rem ee p[re]teritam et
 rem p[re]teritam ee p[re]teritam aut rem ee futuru et rem futuru ee futuru sicut
 no idem e rem ee albam et rem alba ee albam lignu eni no est semp
 nitate album quia aliqui priusqua fieret album potuit non fieri
 album et p[ro]p[ri]a quia est album p[er] fieri no album lignu uero albu sp nate
 e ee album quia nec antequam sit nec p[ro]p[ri]a quia est albu fieri p[er] ut albu
 simul no sit album Simili[ter] res no nitate e p[ri]us qui antequam eet
 p[ri]us potuit fieri ut p[ri]us no eet et p[ro]p[ri]a quia e p[ri]us p[er] fieri no p[ri]us Rem aut
 p[re]teritam nate e ee p[re]teritam ee sp[irit]u quia nec prius qua sit n[on] prius qua est
 p[ri]us p[er] simul ee no p[ri]us. Eodem mo res aliqua ut quedam actio no
 necessitate futuru e quia priusqua sit fieri p[er] ut no sit futuru rem uo
 futuram nate e ee futuram qui futuru nequit ee simul no futuru. De
 p[re]terito aut simili[ter] ueru e quia res aliqua no e nitate p[re]terita qui
 antequa eet potuit fieri ut no eet. et quia p[re]teritum semp nate est p[re]teritum
 ee qui no p[er] p[re]teritum simul no ee p[re]teritum. Et i[n] re p[re]terita est q[uod]dam
 quod non e in re p[re]terita uel futuru. Aliqua eni fieri p[er] ut res que p[re]terita
 ee fiat no p[re]terita. Sicut res quedam que p[ri]us e p[er] fieri non p[ri]us
 et aliqua res que no nitate futuru e p[er] fieri no p[ri]us et aliqua res q[uod]
 no nitate futuru e p[er] fieri ut no sit futuru. Itaq[ue] cu di[ct]i futuru de
 futuro nate e ee quod dicitur quia futuru nuqua e no futuru Sic

quocens idem dicimus de eodem. Cu enim dicam quia omnis ho e homo aut
 si e homo ho e aut ome albu e album et si e album albu e. nate e ee qd dicitur
 quia no pt aliquid ee simul et no ee. Quippe si no e nate omne futurum
 ee futurum qd dam futurum no e futurum quod e impossibile. Ntate ergo
 omne futurum e et si e futurum futurum e. cu futurum dicitur defuturo s
 necessitate sequit. que nichil ee cogit. Cu aut futurum dicitur de re
 no semp res nate e quavis sit futura et a si dico ans sediao futu
 e imple. no tamen nate erit sediao pt em fieri aliqua sit ut no fiat
 etiam si e futura aliquado no e ut res sit exnitate que dr futurum
 ut sit dico ans ee futurum ortum solis Si ergo cu nate pnatio
 futurum de re futura h mo. Sediao ans futura nate futura e
 aut ortus solis ans futurus nate futurus e. Sediao quidem
 que no erit exnitate sola futura sequenti nate asseitur quia
 futura defutura dicitur. Si em ans futurum e nate futura est
 Ortus uo solis duabus nateibus futuis intelligitur s pceden
 que facit rem ee ideo em erit quia nate e ut sit et sequenti que nich
 cogit ee qui idarco nate futurus e q futurus e. Quia p am
 dicimus quia quod deus pstat futurum nate e esse futurum non asse
 rimus semp rem nate semp ee futurum s rem futura nate ee fu
 turum. Non em pt futurum simul no ee futurum. Idem spus e si sic dr
 Si deus pstat aliquid no addendo futurum qui pstat intelligitur fu
 turum. Nam no e aliud pstat qua fare futurum et ideo si pstat deus
 aliquid nate e illud ee futurum. No ergo semp sequitur pstatiam
 de rem nate futurum ee qui quavis omnia futura pstat no tamen
 pstat tanta futura nate s queda pstat futura exliba rationis at
 aare voluntate. Notandum quippe e quia sicut no e nate deu uelle
 quod uult ita no est nate i multis uelle hominem quod uult. Et sicut
 nate e ee quodquid deus uult ita nate e ee q homo uult. ihys que deus
 ita subdit huane uoluntati ut si uult fiant si no uult no fiant. Qui ei
 quod deus uult no pt no ee cum uult hominis uoluntatem nulla cogi ul
 prohiberi nate aduolendu uel no uolendu et uult effectui sequi vo
 luntatem tuc nate e uoluntatem ee liberam et quod uult. In huius
 ergo ueru e quia nate sit opus pti q uult homo fare quavis no
 nate uelit q si quitur de pto ipius uoluntatis cu parat uolendu ut
 sit nate. Rndendum e quia sicut no uult nate ita no est pti
 uoluntatis nate. Nec nate opatur eadem uoluntas quia si non

Velle sponte no oparetur quauis quod fiat nate sit fieri ut supra dixi. Na
 qui no est aliud ibi peccare quia uelle quod no debet ita no est piam uoluta
 tis natariu sic velle no e natariu eamē velle e qz si vult hō piam uate e cū
 piam fia nā q sup dicit n cogete a phibente itaqz quod uult liba uolu
 tas et pt et no pt uelle et nate e eam uelle Ut namqz no uelle s; ea uelle
 nate e qui impossibile illi e idipm simul et uelle et no uelle Opus uo
 voluntatis au dāū e ut quod uult sit atqz no uult no sit voluntariu siue sp
 taneu e qui spontanea uoluntate fit et biffaria e natariu quia et uoluntate
 cogitur fieri atquod sit no pt simul no fieri. S; has nātates facit uolu
 tatis libertas que pus quia sunt eas cauere pt. H omia deus qui fac omēz
 uirtutem et no nisi ueritatem sicut sunt spontanea ul nataria uidet et sicut
 uidet ita sunt. Hec ergo consideratione palam e quia siue omi repugna
 tia et deus pfac omia et multa sunt exliba uoluntate que antequa sunt
 fieri pt ut nunqua sunt. Et tamen quodammodo sunt nātate que nātatas
 ut dixi descendit libera uoluntate. Cognosca pt etiam no omia que
 pfacit deus ee exnātate s; queda fieri exlibate uoluntatis ph quia ai
 uult aut facit deus aliquid siue scdm eternitatis dicatur imutabile
 piam iqua nich e piam aut futurū s; omia simul sunt siue omni
 motu ut si dicamus quia no uoluit aut uolet nec fecit aut faciet ali
 quid. Sed tantum uult et faciet siue scdm tpus uelud ai pferim?
 quia uolet aut faciet qz no dum factū ee cognoscimus negari nequit
 scire que uult et facit et pscire que uolet atqz faciet. Quare si scire et
 pscire dei nātatem ingerit omibus que facit aut pfacit nichil scdm
 eternitate aut scdm vltimū tpus uult aut facit ipe exlibate s; oia
 exnātate. Et si absurdum e uel opinari no exnātate e aut no est
 omne quod facit deus aut pfacit ee scdm no ee. Ergo nichil prohibet ali
 quid fieri uel pfaci ab illo in nris uoluntatibus et actionibus fieri uel
 futurū ee phiberi arbitrium ut quauis nate sit ee quod facit aut pfacit
 ai multa sunt nulla nātate s; libera uoluntate queadmodum supra
 monstrauimus. Item quid mirū si h modo aliquid e exlibate et ne
 cessitate ai multa sunt que recipiunt oppōta diuisa tōne. Que na
 qz magis oppōta sunt qm adire et abire uidemus tamen ai transit
 aliquis de loco ad locū quia idem e ut adire et abire abire n. de loco
 et adire ad locū. Item si consideremus solem sub aliqua parte celi
 ai semp celi sustinendo ad eandem partem festinet. Videmus qā
 idem locus e a quo recedit et ad quem tendit siue accedit uidescent

et eodem tpe appropinquat aquo elongatur pater etia cursu eius no ignorat⁹
quia si celum consideramus semp transit ab orientali parte ad occi-
dentalem Si uo tiam attendimus nuquam nisi ab orientali ad occiden-
tem et sic semper contra firmamentum uadit et licet tardius cu firma-
mento quod ipm motibus planetis cernitur Ita ergo nulla erit
repugnancia si secundum p^{re}dictas rationes asserimus idem aliquid ee
necitate futurum quia e futurum et nulla t^{em}p^{or}is necitate ee futurum nisi ea
necitate qua supra dixi fieri a libera uoluntate Si uo p^{er} hoc quod de hoc
dicit iob deo. Constatuisti terminos eius qui p^{er}ire no poterunt / uol^uit a-
liquis ostendere quia nullus potuit accelerare ul differe diem in qua
moritur quauis aliqui nobis videatur aliquis facere ex lib^{er}a uolu-
tate unde moritur no e quod obicitur contra h^{oc} quod supra dixim⁹
Nam qui deus no fallitur nec uidet nisi ueritatem siue ex lib^{er}itate siue ex
necitate eueniat dicitur constatuisse apud se inmutabile quod apud ho-
minem priusquam fiat mutari p^{ot}est Tale etia e quod paulus ap^{osto}lus de his
qui sedm p^{ro}phetiam uocati sunt sancti dicit Quos p^{re}stauit et p^{re}destinauit
conformes fieri ymaginis filij sui ut sit ipe primogenitus i multi-
tudinibus Quos autem p^{re}destinauit hos et uocauit et quos uocauit
hos iustificauit Quos aut iustificauit illos magnificauit H^{oc} quippe
p^{ro}phetum sed quod uocati sunt sancti i eternitate in qua no est p^{re}ter-
itum uel futurum s^{ed} tantu p^{re}sentis i mutabile e s^{ed} i ipis hominibus ex lib^{er}-
tate arbitrij aliquid est mutabile Sicut eni quauis i eternitate non
fuit aut erit aliquid s^{ed} t^{em}p^{or}e e et t^{em}p^{or}e in t^{em}p^{or}e fuit et erit aliquid sine repug-
nantia ita q^{uod} i eternitate mutari nequit ipe aliquado p^{ro}liberam uo-
luntate antequa sit ee mutabile p^{ro}bat absq^{ue} inconuenientia Quauis
aut ibi nichil sit nisi p^{re}sentis no tamen e illud p^{re}sentis t^{em}p^{or}ale sicut ur^{bi}m sed
eternu i quo t^{em}p^{or}a cuncta continentur Siquide que ad mom^{ent} p^{re}sentis
t^{em}p^{or}is continet omne locu etque i quolibet loco sunt ita eterno p^{re}sentis s^{ed}
clauditur omne t^{em}p^{or}is etque sunt i quolibet t^{em}p^{or}e Cu ergo ait ap^{osto}lus q^{uod}
deus scos suos p^{re}stauit p^{re}destinauit uocauit iustificauit magnificauit n^{on}
horu prius aut postius apud deu e s^{ed} omnia simul eterno p^{re}sentis sunt
i intelligenda Et eni eternitas sui simul i quo sunt omnia que simul s^{ed}
loco uel t^{em}p^{or}e etque sunt i diuersis locis ul t^{em}p^{or}ibus Ut aut ostendat
idem ap^{osto}lus no illa uerba se p^{ro}p^{ri}ali significatione posuisse illa etia q^{uod}
futuri sunt p^{re}sentis uerborum p^{ro}phetauit No du eni q^{uod} p^{re}stauit ad
huc nascituros ia t^{em}p^{or}aliter uocauit iustificauit magnificauit vn^{de} ag^{itur}

111.

ut cum ipa indigentiam ubi sufficientis eternam pnam vsum ee vobis pate
 significationis qui que tpe pntia sue ad similitudine eterni pntas omo
 imutabilia sunt. In h^o s^ode inq^u filia st et no pnti t^oali pntia q^u pntia
 quo q^u ibi fut inq^u pnt no ee pnti s^o ipis pntia n^o h^olet v^o pntia n^o ee pnt
 t^ouo q^u omia que transeunt fut no pntia. H^o ergo modo quidq^u debet
 que mlibero fut arbitrio velut natam saan s^optura pntiat sedm eterni
 tatem loquitur iqua pnt omne verum et no nisi veru imutabile no
 sedm t^ous iquo semp fut voluntates et actiones nre et sicut du no fut no e
 nre eas ee ita sepe no e nre ut aliquado fut. Nam no semp scio a^u uolo
 scire no e necesse me scire aut uelle scire ita nequaqua nre e
 ut aliqui sciam aut ueli scire. Tu aut res ta alit ee cognoscit^r m
 tpe qua ieternitate ut aliqui veru sit qui aliquid no est tpe quod e i
 eternitate etqua fut tpe q^u ibi no fut et erit t^oalit quod no ibi erit nlla
 rione negari uidetur posse similiter aliquid ee tpe mutabile q^u ibi
 e imutabile. Et tpe no inq^u opposita st mibile i tpe i mibile iet^oal^o q^u
 no ee i aliquo tpe et ee semp ieternitate i fuisse uel futuru ee sedm t^ous at
 q^u no fuisse aut no futuru ee ieternitate. Siq^u de no dico aliq^u nungua
 ee m tpe q^u semp ee ieternitate s^o tantu i aliquo tpe no ee. Non ei dico
 actionem meam transnam nullo tpe ee s^o hodie tm nego eam esse
 que tamen semp e ieternitate. Etq^u negamus fuisse ul futuru ee ibi aliq^u q^u
 tpe fut aut erit no asserimus id quod fut aut erit nullo mo ibi ee s^o tm
 p^oerito uel futuro mo dicimus no ibi ee quod ibi i desinenter est suo pnt
 ti mo. In h^o uo nulla uidetur aduersari contrarietas. Et uaq^u sine ulla re
 plingnantia di aliquid ee mutabile tpe antequa sit q^u ieternitate manet
 imutabiliter no antequa sit uel p^o qua e s^o i desinenter quia nichil e ibi
 sedm t^ous. Nam h^o t^ou e ibi eternaliter quia t^oalit aliquid et est et
 antequa; sit ee no p^o sicut iam dixi. Suffiaenter ex h^o que d^oca st
 puto patere quia p^oetia dei et liberu arbitrium nequaqua i vitem re
 pugnant q^u facit ius eternitatis que claudit omne t^ous etque fut iqlib^o
 tpe. Et qui i omibus liberu hemus arbitrium videndu e ubi etque sit
 ulla libtas arbitrii quam si h^ore credatur ho et quod sit illud arbitrium. No
 em idem arbitrium et libertas qua libm dicitur. In multis dicitur liber
 tas et arbitrium ut cu dicimus aliq^u h^ore libtatem loquendi aut tacendi
 et iens arbitrio ee quid horu uelit. In pluib^o q^u aliq^u s^olt^o dicit^r
 libtas et arbitrium que no seper assunt aut ad salute aie nob nraa fut
 Nullo aut arbitrio et pilla libtate ista ventilatur ho sine quibus homo

saluari nequit postquam pe illis uia. Nam ideo conquiruntur multa quia
 putant ad salutem uel dampnationem nichil ualere liberu arbitrium
 solum naturam propter dei piam. Quoniam ergo non saluatur homo
 postquam ad intelligibilem puenit etatem sine sua iusticia ibi e in ues
 tigandum hoc arbitriu et hec libertas ubi acquiritur ubi sedes e iusticie
 Primum itaqz ostendenda e iusticia. Deinde ista libertas et istud arbitriu
 Est quide iusticia quelibet magna uel pua rectitudo voluntatis ip
 se seruata. Libertas aut ista e pias suandi rectitudme uoluntas ppter
 ipam rectitudmem. Quas diffinitiones puto me aptas conibus mo
 strasse priorem quide tractatu que feci de ueritate alteram uo ideo que
 edidi de hac ipa libertate. In quo etiam onsum e quo naturaliter et
 inseparabiliter sit i homine hec libertas quamuis no semp ea utatur i
 ta sit fortis ut nulla res hominu rectitudme pdictant. i. iusticiam qua
 he ualeat quam diu hac libertate uoluit uti auferre. Iusticia uo no
 e naturalis s. fuit separabilis i pnapio et angelis icelo et homibus ipa
 modo et e adhuc i hac uita no cu naturate s. hnam illam ipam uolu
 tatem. S. qui iusticiam qua iustus e aliquis ostat ex rectitudme vo
 luntatis quam diu que rectitudo tuc an e i aliquo cu ipe uult q. d.
 uult eu uelle. Patet quia deus no pe eande auferre rectitudme in uito
 qui no pe he uelle. S. neqz uelle pe ut eam hns uolens illa naturate il
 lam deserat. Quippe uellet illu no uelle q. uult eu uelle quod e nequit
 Sequitur q. he mo deu uelle rectam uoluntate ad uolendu ite. ad ser
 uandu eande rectitudmem ex libam que qn pe q. uult libe facit qd facit
 vn cognosca pe aptissime aliqua ex liberam uoluntatem cu actione sua
 no repugnante dei piam sicut supra mntum e. Ponamus nunc exe
 pli aliquod i quo appareat i. iusta uoluntas et libertas arbitrii et
 ipm arbitriu et quo recta uoluntas i pugnetur ut deserat rectitudme
 equalit eam libero seruet arbitrio. Habet aliquis icorde ut ueritate
 teneat quia itelligit rectu ex amare ueritatem. Hic uaqz rectam he iam vo
 luntatem et rectitudme uoluntatis. Aliud naqz e uoluntas et aliud
 rectitudo qua recta e alius accedit et nisi metiatur mntur illi morte
 Videmus nunc iens ex arbitrio an deserat uita puoluntatis rectitudme an
 rectitudme puita. H. arbitriu q. iudiciu. Sia pe liberu e qui uita qua
 itelligitur rectitudo docet rectitudme illam eiusde rectitudinis amore
 sp. ex suandam etqz ostenditur ut deseratur ex contempnendu atqz vo
 luntatis e ut ipa quoqz reproboz ac eligat queadmodu bonus itellce

monstrat adhuc enim maxime dicitur sic rationali creatur voluntas et ratio. Quia pro
idem voluntatis arbitrium ut eandem ratione deferat nulla cogitur naturae quod
ius mortis impugnetur difficultate. Licet enim nate sit aut vitam aut rationem
relinquere nulla tamen naturae determinat quam servet aut deferat. Neque
sola voluntas determinat ubi quid teneat nec aliquid faciat ius naturae ubi
operatur etiam sola voluntas at tunc non est deferendi rectitudine voluntas
quam sit naturae. Nam est quia non est servandi potestas siue libertas. Sp
enim si potestas libera est. Si enim est libertas quam ex divina potestate servandi
rectitudine voluntatis per ipsam rectitudinem. Hanc libertatem rationalis
naturae et arbitrium liberum voluntas libera dicitur. Restat nunc ut considerem
an deus omnia perficere siue facere credatur verum eius scia sit aribus an res
habeant ex abeunt scia. Nam si deus aribus sit sciam sequitur quod ille prius
sint quia eius scia. Et sic ardeo non sint aquo nequeunt ex in prius sciam. Si
vero quocumque sit assa dei sumunt certam deus factor est et actor malorum
opum recto non iuste punit malos quod non suscipimus. Si autem quod
facile solui potest si prius cognoscitur bonum quod est iustitia de ad ex malum
vero quod est iniustitia omni ratione existens quod in tractatu de casu diaboli et
in libello que de contemptu virginali et de peccato originali titulum aptissi
me monstravi. Non enim est iniustitia qualitas aut actio aut aliqua essentia
sed tantum absentia debite iustitiae nec est nisi in voluntate ubi debet esse iustitia
per quam voluntatem iustam vel iniustam dicitur omnis rationalis natura
ex quolibet eius actio iusta vel iniusta. Omnis quippe qualitas et omnis
actio et quidam aliquid sit certam actio est aquo est omnis iustitia et
nulla iniustitia. Facit igitur deus omnia que iusta vel iniusta voluntate sunt
et bona opera et mala. In bonis quidem facit quod sunt et quod bona sunt. In malis
vero facit quod sunt sed non quod mala sunt. Nam omni rei iustam esse vel bonam
est aliquid esse. nulli vero rei est ex aliquid iniustam vel malum esse. Siquidem
bonum vel iustum esse est habere iustitiam quod est aliquid et malum autem esse vel inius
tum est non habere iustitiam quam debet habere quod non est aliquid. Nam iusti
tia aliquid est. Iniustitia vero nichil est sicut dicitur. Est autem aliud bonum quod
dicitur commodum cuius contrarium est malum quod est in commodum habere malum ali
quando nichil est ut tractas aliquando est aliquid ut dolor sed habere malum cum
aliquid est deum facere non negamus quia ipse est sicut legitur faciens pacem
et creans malum. ipse namque creat in commodum quibus exerceat et purgat
iustos et punit iniustos. De illo itaque tantum malo quod est iniustitia per
quam deus iniustum est quia nunquam est aliquid nec aliam rei est esse ad

iustam ee. Et sicut deus no facit iniusticiam ita no facit aliquid iniustu ee. Cum
 tu facit omnes actiones et omnes motus quia ipse facit res aquibus et exis
 et p quas et quibus fuit et nulla res sit ullam potatem uolendi aut faciendi
 nisi illo dante. Ipse quoque uelle quod aliqui iustu e aliqui iniustu ne e aliud
 quam uti uoluntate potate uolendi quas deus dat i quatum est bonu est
 et e adeo. Et tunc quidem quod recte est h' solo quia no recte e malum est et
 iniustum. Est autem aliquid recte ee et h' e adeo. Non ee uo recte no e aliq
 nec e adeo. Nam sicut cum aliquis utitur gladio aut lingua aut potate
 loquendi no alius gladius aut lingua sine potas cu rectus e coru usus
 et alius cu no e rectus et ita cum uoluntas qua utimur ad uolendum
 sicut ratione utimur ad rationandum no est aliud quod quis illa recte
 utatur et aliud quod no recte. Nam magis nec minus e h' q' e essentialiter
 tu e iusta quam tu iniusta e uoluntas p qua datur aut suba aut actio
 iusta ul' iniusta. Sic itaque facit deus i omnibus uoluntatibus et opibus
 bonus et quod essentialiter sit et quod bonum sit. In malis uo non q' mala sit
 sed tantu q' peccatiam sit. Et uic admodum eni no e eencia rectu nisi adeo
 ita no est recta nisi ab ipso. Huius uo rectitudinis de qua loquor absen
 tia que e iniusticia no est nisi i uoluntate rationalis creature que sepe
 debet h're iniusticia. Cur aut no habeat quam sp debet h're et quo deus
 bona faciat sola sua bonitate et mala sua culpa. Bonus ul' diabolus et q'libet
 homo bona faciat p libum arbitrium pfulante q'm et malu sua sola
 opante pua uoluntate et quid h'eat deus i malis sine culpa sua et ho
 i bonis cu laude sua ut tu bona hominis uideantur apte imputanda deo
 et mala hominu cum degra et libero arbitrio tractabimus ut puto deo
 donante aptius ptebit. Nam tunc aut tm dico q' malus angelus io iusti
 tiam no habet quia eam deseruit ne p'ea recepit ho uo idcirco illa
 caret q' ipse uis parentibus eam abiecit et p'ea aut no illam rece
 pit aut receptam reiecit. Puto quia q'm dei adiuuante miramur
 quod p'stam dei et liberu arbitriu simul ee si diligenter considerent
 que diximus no sit impossibile neq' possit aliquid obici q' no sit dissol
 uone ergo i eo sit. **C**oncluse

Nantes qui huc usq' nos pduxit discordiam que iter p'destina
 tionem et liberu arbitriu uidetur aggrediamur dissoluere ad q' p'ea
 que supra differimus sicut i sequentibus ptebit no parum p'eam
 p'destinatio uidetur idem ee q' p'ordinatio siue p'statatio et ideo q' de
 p'destinare d'r intelligitur p'ordinare quod e statu futuru ee q' ac

Deus statuit et futurum necessitate videtur et futurum. Quare quidam Deus predestinat
 naturam et futurum. Si ergo Deus predestinat bona et mala que sunt nichil sit,
 plerumque arbitrium si omnia necessitate at si tamen bona predestinat sola bona sit
 necessitate non est liberum arbitrium nisi ad mala quod nullus est absurdum.
 Non ergo sola bona predestinat Deus. Si autem quedam opera bona facit
 liberum arbitrium proque sunt iusti absque predestinatione non predestinat deus omnia bona
 opera que iustos faciunt. Quare nec illos iustos qui sunt propter liberum arbi-
 trium. Non ergo prestat Deus eos quia quos prestat hos expressit predestinavit.
 Sed falsum est non deum prestare aliqua bona opera aut aliquos iustos. Non
 igitur quedam solius liberum arbitrium opera bona iustificat. Si sola illa que
 Deus predestinat. Si ergo Deus omnia predestinat necessitate predestinata sit
 cum nichil plerumque arbitrium necessitate fiat sequi videtur nichil esse liberum ar-
 bitrium manente predestinatione aut si statum? in aliquibus liberum arbi-
 trium pure illis predestinatione. Imprimis igitur ante responsiones quoniam
 videndum est quia predestinatio non solum bonorum est sed etiam malorum potest dici quod
 admodum Deus mala esse non facit dicitur facere quia permittit. Nam dicitur
 hominem idurare cum eum non emollet ac iducere temptatione cum non libat.
 Non est ergo inconueniens si hoc modo dicamus predestinare deum malos et eorum
 mala opera non corrigit. Sed bona specialiter prestare et predestinare de-
 quod illis facit quod sunt et quod bona sunt ac imalis non nisi quod sunt
 essentialiter non quod mala sunt ut supra dictum est. Secundum quoque est
 quia sicut presentia non modo dicitur presentia ita nec predestinatio quia illi non
 ante nec post aliquid est sed omnia sunt illi simul presentia. Consideremus nunc
 an aliqua possint predestinari plerumque futura arbitrium. Dubitari itaque
 non debet quia eius presentia et predestinatio non discordant sed sicut presentia
 ita quoque predestinat. Inquire de presentia cognouimus aperte aliqua pre-
 senti futura plerumque arbitrium sine omni repugnantia unde ueritas
 quod euidenter et ratio docet predestinari fili plerumque arbitrium quod sunt futura ab-
 sine omni inconuenientia. Nam neque presentia Deus neque predestinat quod
 iusti futurum necessitate. Non enim habet iusticiam qui eam non seruat li-
 bera uoluntate. Propter ergo quauis nature sit fieri que presentantur et
 predestinantur quedam tamen presentia et predestinata non eueniunt ea necessitate
 que predestinat rem et facit sed ea que rem sequitur sicut supra diximus. Non
 enim ea Deus quauis predestinat facit uoluntatem cogendo aut uolu-
 ntatem resistendo sed in sua illa presentia dimittendo. Quauis tamen sua uoluntas
 utatur presentia nichil in facit quod Deus non faciat in bonis sua gratia in

malis non sua sed eiusdem voluntatis culpa quod sicut pmissimus clauus tu
 deum loquemur apparebit. Et sicut p[re]sca que non fallitur non p[re]stat si ueru[m]
 sicut erit aut necessarium aut spontaneum ita p[re]destinatio que non mutatur non
 p[re]destinat nisi sicut e[st] i[n]sp[er]entia. Et quodammodo quod p[re]sca licet i[n]
 eternitate sit i[n]mutabile tamen i[n] ip[s]o aliquo antiquam mutari p[er] ita e[st] p[er]
 omnia de p[re]destinatione. Patet igitur ex his que dicta sunt si bene con
 siderentur quia nec p[re]destinatio excludit liberum arbitrium nec liberum arbitrium
 adiungitur p[re]destinationi. Si quidem omnia illa quibus supra miramur
 liberum arbitrium p[re]scentie non repugnare pariter ostendunt illud p[re]
 destinationi concordare. Non ergo rationabiliter quociens aliquid con
 tingit opante spontanea uelud cum homo homi facit iniuriam uel ab illo
 occiditur quidam clamant dicentes sic p[re]satum et p[re]destinatum erat adeo et
 ideo necessitate factum e[st] nec aliud fieri potuit. Cumque nec qui alium iniuria uerita
 tue nec qui se uindictam h[ab]et facit necessitate si sola voluntate quia si non sponte
 esset nunc ut deum uoluisset ueritatem facit fecisset.

Ret eodem libero arbitrio eadem gratia adiunxerat consideramus. Ex ista
 inde nascitur quia diuina scriptura ita loquitur aliquo ut nichil uideatur
 liberum arbitrium prodesse ad salutem si sola gratia aliquando uero ita uelud to
 ta nostra salus i[n] libera nostra consistat uoluntate. De gratia siquidem dicit dominus
 Sine me nichil potestis facere et si nemo uenit ad me nisi pater meus traxerit eu[m]
 et paulus apostolus Quid autem habes quod non acceperis. Et de deo Quis uult
 miseretur et que uult iduratur. Et neque uolentis neque currentis sed miserent[er]
 e[st] dei. Similia quoque alia leguntur que soli gratie sine libero arbitrio bona
 nostra opera et salutem nostram uidentur attribueret. Plures etiam afferunt ex
 p[er]imento se probare quod hoc nequaquam ullo libero arbitrio fulciatur ar
 bitrio qui multos absque nullo i[n]mensa mentis et corporis conatu uim sentiant
 qui quadam difficultate ymo impossibilitate adinuati nichil proficiunt aut
 post magnam p[er]fectum repente irreparabiliter deficiunt. Liberum autem arbi
 trium miratur eadem scriptura nos h[ab]ere hoc modo. Dicit deus p[er] Isaiam Si uolu
 eritis et audieritis me bona terre comedetis. Et dauid. Quis e[st] homo qui
 uult uitam diligit dies uidere bonos. Prohibe lingua tuam a malo et
 labia tua ne loquantur dolum et diuite a malo et fac bonum. Et dominus i[n] ew[angelio]
 Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego reficiam uos.
 Tollite iugum meum super uos et discite a me quia mitis sum et humilis
 corde et inuenietis requiem animabus uestris. Plura etiam alia et innumera
 sunt que uidentur liberum arbitrium ad bonum opandum excitare et quod

monita contempnit exprobrare. Et auctas diuina nequaquam facit si uoluntatis li-
 bertate nullam in homine cognosceret. Sed nullo modo esse aut deus bonus uel mal-
 ymitas singulorum iuste retribueret si per liberum arbitrium nullus bonum uel ma-
 lum faceret. Cum ergo istam scripturam quedam inuenimus que soli gratie fauere
 videntur et quedam que solum liberum arbitrium statuere sine gratia putantur
 fuerunt quidam superbi qui totam virtutis efficaciam in sola arbitrii libertate
 consistere sibi arbitrati sunt et sunt nunc tempore multa qui liberum arbitrium aliquid esse
 penitus despicunt. In hac itaque questione habet nostra intentio ut liberum arbitrium
 simul esse cum gratia et cum ea operari in multis miremur. Sicut illud cum
 presentia atque predestinatione concordare cepimus. Sciendum est quia
 sicut non de alio libero arbitrio fit hoc ut supra dixi non nisi de illo sine quo ne-
 mo meretur salutem perquam intelligibilem habet etatem ita non de alia gratia
 quam de illa sine qua nullus saluatur homo. Omnis enim creatura gratia
 existat quia gratis facta est et multa bona dat deus per gratiam in hac uita sunt
 quibus saluari non potest homo. In infantibus quidem qui baptizati mori-
 untur antequam uti possint suo libero arbitrio non apparet concordia quam
 queimus quo illis gratia sola operatur salutem sine illo libero arbitrio. Na-
 hoc quoque gratia est quia datur aliis voluntas ut illis sua fide subueni-
 ant. In habentibus igitur intelligibilem etatem mirandum est quod
 tunc sciamus quia de illis solis uersatur hoc quo. Et utique aut ex his
 saluantur per iustitiam salui dubium non est. Iustus non perimitur uita eterna
 quia iusti impetum uiuet et apud deum est merces eorum. Et aut iustitia sit
 rectitudo voluntatis sciam sepe uideant auctoritas. Et uia de re sufficiat unum
 exemplum ponere. tu enim dixisti. Dauid. Non relinquet dominus plebem suam
 et hereditatem suam non derelinquet quo ad usque iustitia conuincatur in iudi-
 cio ut doceret nos quid esset iustitia interrogando ait et qui iuxta illam ad
 quod ipse esset respondens omnes inquit qui recti sunt corde hoc est qui recta sunt
 uoluntate quamuis enim corde credamus et intelligamus sicut corde uo-
 lumus non tamen indicat spiritus sanctus illum rectum habere cor qui recte cre-
 dit uel intelligit et non recte uult quia non utitur rectitudine fidei et intellectus
 ad recte uolendum per quod datum est rationali creature recte credere et in-
 telligere. Nam rectum neque intellectum habere dicendus est qui secundum
 illum non recte uult neque dicitur habere fidem nisi mortuam qui secundum fi-
 dem non recte uult operari propter quod fides datur. Recte ergo intelligi-
 mus dauid dixisse Rectos corde rectos uoluntate. Sed ne quis existi-
 met auctoritate diuina dici iustum illum uel rectum qui non nisi propter

aliud tenet rectitudinem voluntatis. Si enim iustitiam et rectitudinem volun-
tatis propter se servatam. Qui enim soli propter aliud illam servat non eam di-
ligit sed illud propter quod illam servat. Et non est dicendum iustus neque
rectitudinem nominanda est iustitia. Et in praesentia et libero arbitrio
tractabamus exemplo quodam miramur et posse simul rectitudinem
hanc quam voco iustitiam et liberum arbitrium propter quod planum est intelligi
talibus multis similiter esse. Si ergo possumus ostendere nullam creaturam
hanc adipisci posse rectitudinem nisi per gratiam manifestam est in gratiam
et liberum arbitrium ad salvandum hominem concordia qua querimus.
Dubium itaque non est quia voluntas non vult recte nisi quia recta est. Sicut
namque visus non est acutus quia videt acute. Et idcirco videt acute quia
est acutus ita voluntas non est recta quia vult recte sed idcirco vult qui
recta est. cum autem vult hanc rectitudinem paulo dubio recte vult. Si vero ergo
vult rectitudinem nisi quia recta est. Idem autem est voluntati rectam esse et recti-
tudinem habere. Namque non nego voluntatem rectam velle rectitudinem quia non dum sit
quam vult maiore quam beat. Si dico nullam eam posse velle rectitu-
dinem si non sit rectitudinem qua illam vult consideremus nos. Vtrum
aliquis hac rectitudinem non habens eam aliquo a se habere possit utique a se illa
habere nequit nisi aut volendo aut non volendo. Vnde nullus valet
eam per se adipisci quia nequit eam velle nisi illam habeat. Quod autem
aliquis non habens rectitudinem voluntatis illam valeat per se non volendo
assequi mens nullius accipit. Nullo igitur modo potest eam creatura habere
a se. Et neque creatura valet eam habere ab alia creatura. Sicut namque cre-
atura nequit creaturam salvare ita non potest illi dare propter quod debeat salvari.
Sequitur itaque quia nulla creatura rectitudinem habet quam dixi voluntatem
nisi per gratiam. Hanc autem rectitudinem plerumque arbitrium servari posse
sicut supra dixi miramur. Deo igitur largiente invenimus gratiam ei
ad salvandum hominem cum libero arbitrio concordare ita ut gratia sola
possit hominem salvare nichil eius libero arbitrio agente sicut fit in im-
becillis et intelligentibus ipsa quoque adjuvet liberum arbitrium naturale quod
sine illa nichil valet ad salutem. Eandem voluntati rectitudinem qua servet
plerumque arbitrium et quavis non omnibus det quam cum vult misetur et
vult idcirco nulli tamen dat paliquo propter meritum qui quis por-
tavit deo et retribuetur ei. Si autem voluntas plerumque arbitrium servando
quod accepit meretur aut augmentum acceptae iustitiae aut etiam peccatum per

bono volente a p[ri]mo alioq[ue] si o[mn]ia s[un]t p[er] p[er]one[m] g[r]at[i]a p[er] p[er]one[m] n[on] t[em]p[or]e i[m]putat[ur] h[ic] q[ue] ne
 q[ui] uolens e[st] quod uult neq[ue] a[m]mittens e[st] quod a[m]mittit s[ed] misericors e[st]
 dei Om[n]ibus eni[m] excepto solo deo dicitur Quid h[ab]es quod n[on] accepisti
 Et si accepisti quid gloriaris quasi non accepis Quid quid[em] libertas
 voluntas tenentis acceptam rectitudinem nulla neccitate ut illam dese
 rat expugnatur s[ed] difficultate i[m]pugnatur nec eide[m] difficultati i[n]uita
 s[ed] uolens cedat i[n] tractatu de libertate arbitrii puto me o[mn]i[n]e d[i]xisse Quidus
 aut[em] modis p[er] rectitudinem eandem acceptam g[r]at[i]a liberu[m] arbitriu[m] adui
 uet ut seruet quod accepit quauis no[n] omnes ualeant enumerare m[ul]
 tipluram eni[m] h[ic] facit tamen no[n] e[st] i[n]uale aliquid id[em] d[i]cit Ille d[i]cit
 seruat rectitudinem hac acceptam nisi uolendo uelle aut illam aliq[ui]s
 nequit nisi habendo h[ic] uo[n] nullatenus illam ualet nisi p[er]mittit
 Sicut ergo illam nullus accipit nisi g[r]at[i]a p[re]ueniente ita nullus ea
 seruat nisi eadem g[r]at[i]a subsequente s[ed] r[e]p[er]e quauis illa seruetur p[er]
 liberu[m] arbitriu[m] non tamen e[st] i[m]putandum libero arbitrio qua[m] g[r]at[i]e
 tu h[ic] rectitudo seruetur q[uia] illud liberu[m] arbitriu[m] no[n] nisi p[er]mittit p[re]uen
 entem et subsequente[m] h[ic] e[st] seruat Sic aut[em] g[r]at[i]a subsequitur donu[m] suu[m]
 ut nunquam siue magnu[m] siue paru[m] sit illud dare desinat nisi p[er] liberu[m]
 arbitriu[m] uolendo aliud rectitudinem qua[m] accepit deserat Nunqua[m] eni[m]
 h[ic] rectitudo sepat auoluntate nisi q[uia] aliud uult q[uam] h[ic] rectitudini no[n]
 concordat Sicut tu quis accipit rectitudinem uolendi sobrietate et rei
 tat eam uolendo i[n] moderatam bibendi uoluptate Et tu facit sua
 voluntate et io[n] sua culpa p[er]dit g[r]at[i]am qua[m] accepit adiuuat etia[m] g[r]at[i]a
 liberu[m] arbitriu[m] q[uia] ut deserat rectitudinem accepta i[m]pugnatur mi
 tigando aut p[er]mitis remouendo uim temptationis i[m]pugnantis a
 augendo affectum eiusdem rectitudinis deniq[ue] tu omnia subiaceant
 dispositioni dei quidq[ue] contingit bonu[m] quod adiuuet liberu[m] arbitriu[m]
 ad accipendu[m] aut ad seruandu[m] hac de qua loquor rectitudinem totu[m]
 g[r]at[i]e i[m]putandu[m] e[st] Qui om[n]em iusticiam e[st] rectitudinem uoluntatis
 p[ro]p[ter] se seruata[m] un[de] sequitur om[n]e h[ab]entem hac rectitudinem habere
 iusticiam et e[ss]e iustu[m] qui om[n]is h[ab]ens iusticiam iustus e[st] Non tam
 sentio iustis om[n]ibus p[ro]missam e[ss]e uitam p[er]petuam s[ed] illis t[ame]n qui
 s[un]t iusti i[n] om[n]i iusticia illi eni[m] p[ro]p[ter] et absolute d[i]c[t]i iusti et recti
 corde Est eni[m] aliquis sc[on]d[u]m aliquid iustus et sc[on]d[u]m aliquid iust[us]
 ut qui castus e[st] et mundus Talibus no[n] p[ro]mittitur beatitudo ius
 toru[m] qui sicut uera beatitudo e[st] sine om[n]i indigentia ita nulli d[i]c[t]

nisi iusto sine omni iusticia. Nam qui beatitudo que iustis promittitur erit si
 multitudo angelorum dei. Sicut in angelis bonis nulla est iusticia ita
 nullus illis sociabitur in aliqua iusticia. Quia autem fiat homo sine omni
 iusticia non est huiusmodi potestati ostendere. Scimus tamen hoc per studia
 proprio exprimitur de eo possibile. Si bene considerentur que dicta sunt ap-
 te cognoscatur quia cum aliquid dicitur scilicet scriptura per gratiam non amonet omni
 liberum arbitrium neque in loquitur plerumque arbitrio excludit gratiam quasi
 sola gratia aut solum liberum arbitrium sufficiat ad salvandum hominem sicut videtur
 illis qui hac faciunt questione ita quippe intelligenda sunt dicta divina
 ut hoc excepto quod dicitur dei fantibus nec sola gratia nec solum liberum arbitrium
 salutem hominis operatur. Quippe cum dicit dominus. Si me noli potestas fa-
 cere non autem noli valet vobis vestrum liberum arbitrium. si noli potest sine mea
 gratia. Et cum legitur neque volentis neque currentis sed miserationis est dei.
 non negatur in volente et currente aliquid prodesse libero arbitrio si signifi-
 cat non esse imputandum libero arbitrio quod vult et potest sed gratia nam
 cum ait neque volentis neque currentis est subaudiendum quod vult et potest
 velud cum aliquis nudus cum noli. Sed et qui nullum a se potest idemque hinc
 dicit vestem non tamen quavis ipse habeat potestatem utendi et non utendi accepta
 veste si ea utatur imputandum est idcirco quia idcirco est si danti veste. Quia
 per ita dicitur potest. Non est idcirco quod est idcirco si miserationis idcirco veste dantur
 Multo vero magis hoc dicitur si ille qui dedit vestem dedit et potestatem
 servandi eam et utendi sicut deus homini cum dat rectitudinem sepe fatam.
 Dat etiam potestatem servandi et utendi quia dedit prius liberum arbitrium
 ad servandum illam et utendum. Si vero nudus cum nihil debetur non
 daretur vestis aut si ipse accepta precaretur nullam nisi ipse imputatur eius
 nuditas. Item cum deus aliam conceptam et nato ipso cum nihil nisi pe-
 nam debet dicit velle et curare non est volentis neque currentis sed miserationis
 est dei et qui eandem gratiam non accipit aut acceptam recipit eius est et non non
 dei quod in sua divitia cunctis permanet. Item intellectus huiusmodi est talis
 in quibus scriptura loquitur per gratiam ut scilicet liberum arbitrium non excludatur.
 Similiter quando ita loquitur Summa dicta ut liberum arbitrium soli videantur
 salutem hominis attribuere nullo in intellectu gratia separanda est. Sicut
 ergo naturalis usus non peccat prolem suam per se si non pervenit non tamen
 remouet. Nullus intellectus autem prem aut materiam agnatione
 plus ita gratia et liberum arbitrium non discordant sed conveniunt adiustificandi
 et salvandum hominem. In his tamen in quibus videtur scriptura liberum

arbitrium adire uolendum et opandum iuuare quia tunc homine iuuat ad
recte uolendum et quare non arguit non obedientem tunc ipsam rectitudinem ne
mo possit nisi gratia dante bene uel accipe. Sciendum quia sicut terra i
mirabiles herbas et arbores sine quibus humana natura alitur aut et
quibus punitur sine omni hominis cura profert. Illas uero que nobis ad
uitam nutriendam maxime sunt necessarie non sine magno labore atque
cultore nec absque semibus ita cordi humana sine doctrina sine studio quasi sponte
germant cogitationes et uoluntates nichil uales saluti aut etiam uoluntas illas
uero sine quibus ad salutem anime non proficimus nequaquam siue sui generis semine
et laboriosa cultura contempnit aut geruntur unde illos homines quibus
hinc cultum impenditur agriculturam dei uocat apostolus. Est autem semine hoc
agriculture uerbum dei primo non uerbum sed spiritus qui percipitur per uerbum uox
namque sine sensu nichil constituit in corde nec solum sensus ubi sed omnis
sensus uel intellectus rectitudinis que mens humana siue pauidit siue p
lectione siue primitionem siue quolibet alio modo contempnit semen est re
uolendi. Nullus namque uelle potest quod prius corde non contempnit uelle
aut credere quod est credendum est recte uelle. Nemo ergo potest hoc uelle si ne
scit quod credendum est. Cum enim promississet apostolus. Omnis qui tunc inuocauit
nomen domini saluus erit subiungit. Quia ergo inuocabunt igitur non crediderunt
aut quomodo credent ei que non audierunt. Quia autem audient sine predicante
Quia uero predicabunt nisi mittantur. Et paulo post. Ergo fides exaudi
tur auditus aut per uerbum dei. Et autem dicit fidem esse exaudiri intelligendum
est quia fides est ex hoc quod contempnit mens pauidit neque ita ut sola conceptio me
tis faciat fidem in homine sed quia fides et nequit siue conceptione addita
namque rectitudine uolendi conceptioni per quam fit fides quia credit quod
audit auditus autem est per uerbum et hoc est per uerbum predicantem ipsum. Predica
tio uero non sunt nisi mittantur. Sed quod mittantur gratia est. Et uia per predica
tio est gratia quia gratia est quod descendit ex gratia et auditus est gratia et intellectus
ex auditu gratia et rectitudo uolendi gratia est uerum missio predicatio auditus
intellectus nichil sunt nisi uelit uoluntas quod mens intelligit. Et uoluntas
facere nequit nisi accepta rectitudine. Recte namque uult tunc uult quod dicitur
ita quod mens ex auditu uerbi contempnit est semen predicantis et rectitudo est
incrementum quod deus dat sine quo neque qui plantat neque qui rigat
est aliquid sed qui incrementum dat deus. Sicut ergo deus in principio p
miraculum fecit frumetu et alia deum uascentia ad alimetu hominu
sine auctore et semibus. Ita sine humana doctrina mirabiliter fecit

corda prophetarum et apostolorum non et euangelia secunda salutariibus semibus
 ubi accipimus quidam salubriter magritultura dei alimentum amari scilicet
 namus sicut non nisi seminus in semibus benimus quod aduicametu
 corpus pagamus. Siquidem nihil utiliter ad salute spiritualem predicamus
 quod facit scriptura spiritus sancti miraculo fecundata non potuit aut ita se non
 teneat. Nam si quod canone dicimus aliquando quod idcirco eius apte
 mare aut eripis probare negamus hoc modo piam cognoscimus utrum
 sit accipiendum aut respuendum. Si enim apta ratione colligitur et illa ex
 nulla parte contradicit qui ipsa sicut nulli aduersatur uitati ita nulli
 fauet falsitati. hoc ipso quia non negat quod tunc de eius auctoritate suscipit. Ne
 si ipsa nostro sensui indubitanter repugnat quamvis nobis ratio nostra vi
 deatur irrepuugnabilis nulla tamen uitate fulari credendum est sic itaque
 facit scriptura omnis ueritatis quam ratio colligit auctem contiaet cum illa
 aut apte affirmat aut nullatenus negat. Videmus nunc in exemplis
 quo uerbum sit semine. Cum auduit quibus dicitur Si uolueris et audie
 uas me intelligit et cognoscit quod deus uelle et audire sed obedire nequit
 non uelit uelle aut obedire et recte uelle. Recte uero uelle nemo potest nisi
 habeat rectitudinem uoluntatis quam nullus habet homo nisi per gratiam. Verum
 rectitudo ad uolendi nulli datur nisi intelligenti uelle et quod uelle deus.
 Videmus itaque quod dicitur si uolueris et audieris me semine esse nequaquam
 per se ad aliquem fructum germinans sine adiectione rectitudinis nec ipsam recti
 tudinem dari nisi semibus. Sic cum dicit deus. Conuertere ad me semine
 est sine germine quia dum hominis uoluntate non conuertitur deus ad uolendum con
 uersionem quam cogitat. Cum audit conuertamur sine quo semine nullus potest
 uelle conuertere. De etiam conuersio conuertamur aut ut magis conuertamur aut
 ut sciuerit quod conuersi sunt. Qui uero dicit conuertere nos dicit iam aliquatenus
 conuersi sunt qui uiam uoluntatem habent cum uolunt conuertere sed orant per quod iam
 accipiunt ut augeatur eorum conuersio sicut illi qui credentes dixerunt au
 ge nobis fidem ac si dicent illi et ista auge in nobis quod deditur per quod
 accipit. Ex dehis ostendi in similibus quoque intelligendum est. Sicut in
 terra non germinat naturaliter ea que maxime necessaria sunt saluti cor
 poris nostri sine semibus et licet deus non det incrementum omni semini non tamen
 cessant agricolae in seminare ipse mensis aliquatule ita terra cordis huma
 ni non profert fructum fidei atque iusticie sine semibus congruis et quauis
 deus non fatiat tanta huius seminis germinare tamen precepit agricolis suis
 ipse instantissime uerbum suum seminare. Quidimus ut puto quo non sit

super uacuum homines ad fidem p[ro]p[ri]am et ad ea que fides hic exigit imitare quauis
 non omnes hac imitatione suscipiant. Dux etiam posse quia tunc arguantur illi
 qui uerbum dei non suscipiunt cum hoc facere nequeant nisi gratia eorum uoluntates di-
 gent. Dicit ei domini et spiritu sancto. Ille arguet mundum de peccato quod non credit
 in me ad quod licet sit forsitan difficile credere quod in deo sancto possit tacere
 non debeo. Notandum est quod impotentia que descendit ex culpa non excu-
 sat impotentiam culpa manente. Unde de infantibus in quibus exigit de-
 anatura humana iustitiam quam accepit in primis precibus cum pietate suadi-
 illam in omne proleui sua non excusat eam impotentia habendi iustitiam
 quam propter culpam in hanc corruit impotentia hoc ipsum quia quia non habet quod
 ipse resumere nequit et illi habendi impotentia in quam ideo tradit quia
 sponte deseruit quod seruare potuit. Unde ergo peccando deseruit
 iustitiam ad peccatum illi imputatur impotentia qua ipse peccando sibi fecit non
 solum impotentia iustitiam habendi sed et impotentia illam intelligendi sibi
 in non baptizatis imputatur ad peccatum qui panter descendit appetito.
 Possumus etiam rationabiliter asserere quia quod anima conditoris humane
 dignitate ac fortitudine ac pulchritudine minorata est et corrupta illi ad
 culpam imputatur. Pro hoc quidem minorauit quatenus ipsa fuit hono-
 rem et laudem dei. Quippe secundum dignitatem operis laudatur et prelo-
 sapia artificis. Quare igitur natura humana preciosum opus dei unde ipse glorifi-
 candus erat ipse minorauit atque seruauit tanto sua culpa deum exhonora uerit.
 Et illi adam statuit peccatum ut non nisi morte dei deleat. Siquidem ipsos
 motus siue appetitus quibus in peccatum adeo sicut bruta animalia subiacent
 quos apostolus vocat carnem et concupiscentiam qua in uitu se tollere manifestat
 cum dicit quod odi illud facio. id est nolens concupiscentia satis ostendit sacra aucto-
 ritatis imputari ad peccatum. Quippe cum desolo motu ut si op[er]e uel uoce dicit
 deo. Cum iustificatur facti sui reus est iudicio ap[er]te in hac culpa esse non
 leue quia tam grauis est mortis sequitur damnatio ac si dicat. Qui
 facit quod homo non debet facere quod facit si non potest auferri debet exho-
 bus. Et cum paulus dixit illis qui carne et concupiscentias sentiunt nolentes
 aut in hac damnatione est hys qui sunt in christo ihesu qui non secundum carnem am-
 bulant hoc est non uoluntati consentiunt sine dubio significat eos qui non
 sunt in christo. sequi damnatione quotiens sentiunt carnem etiam si non secundum
 illam ambulant qui sic factus est homo ut eam sentire sicut deum
 dixi non deberet. Si quis igitur dux diligenter considerat nullatenus
 eos qui propter culpam sua uerbum dei nequeunt suscipere recte arguere debet dubitat

Quibus aut datur gratia fidei rane sicut illis i baptismo dimittitur origina-
 lis iustitia cui qua nascitur ita omnis culpa ipotentie et totius corruptionis
 qua ipse peccatum primi parentis iuraverit et per quam iheretur deus ignos-
 citur. Denique nulla namque culpa que ante baptismum i illis erat per baptismum
 arguitur quia ipsa corruptio et appetitus que sunt pena peccati non statim
 i baptismo deleantur nec ullum illis imputatur delictum per baptismum nisi quod sua
 voluntate fecerit unde apparet quia corruptio et mala que sunt pena peccati
 et per baptismum remanent non sunt ipse peccati. Sola namque iustitia est ipse peccati
 et illa que fecatur iustitia ipse causam suam iudicantur peccati donec ipsa re-
 mittantur. Nam si peccati essent i baptismo deleantur i quo omnia peccata sanguine
 christi lauantur. Item si ipse peccati dicantur essent i brutis animalibus peccati ad
 quorum sensum dicitur illa ipse peccati natura sustinet natura. Est et aliud quod valde
 timendum est quod ipse peccati peccati humane nature cognoscitur per. Et cum homo
 est spiritus uadens et non rediens per quam sponte cadit ut devolutus peccati
 tantum nunc loquar nullo modo resurgit per nisi gratia releuetur si merito suo de
 peccato ipse peccati usque i abyssum peccatorum sine fundo. i. i profundis sine estimatioe de-
 migatur nisi misericordia regneatur ita ut etiam bonum illi iudicatur i odium et sit ei i
 mortem. Unde dicit dominus apostolis. Si mundus uos odit scitote quia me propter
 uobis odio habuit. Et apostolus bonus odor sumus deo aliis odor mortis
 i mortem aliis aut odor uite i uitam ipse quod dicit de deo quia cum uult
 miscetur et que uult iudicat. Unde quorum miscetur non omni equaliter misce-
 tur neque quos omnes equaliter iudicat. Cur autem i hac uita perseueret i non
 peccati pena. Deleto peccato alia quo est. De qua licet nunc tractare non possumus be-
 nigne tamen dico quia si corruptione statim i baptismo vel merito mutarent
 fideles puret meritum ut homines nisi illi qui primi sine exemplo crederent
 nullo merito saluarentur. Si tunc de fidei fides et spes sine quibus nullus
 homo intellectum regnum dei mereri potest. Fides namque et spes sunt eorum rerum que non
 videntur. Cum enim uiderent homines eos qui ad christum conuerterentur statim
 transire ad incorruptibilitatem nullus esset qui saltem uelle posset se sub-
 trahere a tanta beatitudine qua uideret. Ut ergo gloriosius perfidei atque
 spei meritum beatitudinis qua desideramus adipiscamur manemus quod
 dum i hac uita sumus i hoc quod iam non imputatur ad peccatum quia uis euenit
 ipse peccati. Denique non promittitur nobis per baptismum et fidem etiam beatitudo
 quam habebat adam i paradiso ante peccatum si quam habiturus erat
 quando completus esset nunc homini qui assumendi erant ad perficienda super
 nam ciuitatem que de angelis et hominibus est complenda ubi non gene-

habuit homines sicut facerent paradiso. Si ergo conuicti ad septem morum
 sunt ad illam in corruptibilitatem non erant homines de quibus colligi
 posset nisi ille qui ad beatitudinem quia uiderent nullus posset non fes-
 cinare. Hoc puto esse quod dicit apostolus de illis qui per eandem operati sunt
 iustitiam. Et hi omnes iuxta testimonio fidei probati non accipiunt remissione.
 Sed pro nobis melius aliquid prouident ne sine nobis consumarentur.
 Si enim quitur quid melius nobis deus prouiderit ex hoc quia illi non acce-
 pimus remissione nichil conueniens posse tideri uideo quam quod supra
 dixi quia si illis probatis non differatur promissa uisus beatitudo puer
 mita illis qui hoc non perfecerunt per penitentiam cognoscent per agnitionem et
 hominum de qua nos nati sumus deficeret qui omnes ad corruptibilitatem
 quia penitentiam uiderent current. Magni itaque nobis bonum prouidit deus
 cum sanctis testimonio fidei probatis distulit acceptione remissionis
 ut et nos peragere mur et manet fides per quam cum illis remissionem me-
 retur et simul cum illis consumaremur alia quoque ratio est. Cur baptizati et mures
 non statim sunt incorruptibiles. Nepe si quis seruum suum quem prosecutur mag-
 nis aliqui dicere honoribus grauit uerbis culpa per quam nullomodo
 ipse queat satisfacere per hanc uerbationem constituto tempore detrusurus eu
 in horrendum carcerem ubi grauissimus torqueatur supplicis et sic aliquis
 potens apud dominum qui nullo satisfaciens eu reconciliaret utique plage que
 reus ante satisfactionem dum erat culpa multo suscepit non delentur sed
 tormenta maiora ique non dum intrusus fuerat reconciliaretur pueniente
 adiutur. Horre quoque quos suo tempore accepturus erat si non peccasset.
 Et quibus carceris erat per culpa si non reconciliaretur per perfectam satisfac-
 tionem sicut prius statutum fuerat si omni in mutatione inducitur. Expe-
 si ante reconciliationem exheredatus esset illis honoribus quemadmodum
 exheredandus erat per culpa irrecupabili si non reconciliaretur non hinc
 locum subueniendi ulla reconciliatio. Sed qui non potuit exheredari hore
 quod non dum habebat nec hinc debebat. Hac exheredatione puenire per reconcili-
 atio trahere. Si tamen seruus ille dum iacet in carceris uapulationis
 donec ipsa transeat corde et ore domino suo fidelitatem et correctionem uouet
 et soluit. Ita est inter deum et hominem. Quippe quoniam humana natura primum per
 ciuit hac pena flagellata est nunquam naturaliter plene nisi talem qua-
 les uiderimus infantes nasci gnaaret ac per hac uiam in inferno arcano
 dei adque facta erat impetui exularet nisi aliquis illa quod ipsa sola per
 se facere non poterat reconciliaret a quo an reconciliari queat non est nisi per.

In omnibus igitur istis modis naturaliter genitus in peccato et flagellatus nascitur. Quia cum ad rationem accedit flagellatio multo remanet quod ante rationem suscepit. Quia autem in inferno tormenta passus erat illis quos ipse redemit remittuntur et regno dei quod per satisfactionem paradisi sibi suo tempore acceptura erat donatur si tamen in fide quia permittit in baptismo usque in fine perseverent. Et autem quidam eximenter existimant per bonum nichil valere liberum arbitrium quia multa immenso conatu nituntur ut bene vivant et quidam ut apud impossibilitatem obstante nichil perficiant aut per perfectum irrepabile. Desistunt non desistit quod rationabiliter monstratum est liberum saltem arbitrium cum gratia valere ut autem nitentes non perficiant aut per perfectum desistant non impossibilitate sed aliquo gradu aliquando facile superabili difficultate fieri existimo. Sepissime namque asserere solemus impossibile nobis esse quod in difficultate perficere non valeamus. Si enim diligenter unusquisque motus voluntatis sue consideret intelliget se nunquam rectitudinem voluntatis acceptam perire nisi aliud volens quod simul velle nequit desit. Et certe non facit desistente pietate suandi eandem rectitudinem que pietas est ipsa libertas arbitrii. Sed desistente voluntate suandi que ipse non desit si alia voluntate ut dixi illam expellere. Quia autem ista consideratio maxime versatur involuntate aliquid aliis devoluntate quod ut puto non est utile dicendum existimo sicut genus in corpore membra tamque sensus singula ad suos usus apta quibus quasi instrumentis utimur ut sunt manus apte ad capiendum pedes ad ambulandum lingua ad loquendum visus ad videndum ita et anima habet in se quasdam vires quibus utitur velut instrumentis ad suos congruos. Est namque ratio in anima qua sicut suo instrumento utitur ad rationandum et voluntas qua utitur ad volendum. Non enim est ratio vel voluntas tota anima sed est unaqueque aliquid in anima. Quia ergo singula instrumenta habent et habent quod sunt capacitates suas et suos usus discernamus involuntate per quam ista dicuntur instrumenta capacitates eius et usus eius. Quia aptitudines involuntate possumus nominare affectiones affectus quoque est instrumentum volendi suis aptitudinibus. Unde dicitur bonus anima cum vehementer vult aliquid appetit et ad velle illud vel appetit velle voluntas utique dicitur videtur equivoce dici. Illud est enim instrumentum volendi aliud affectio instrumenti aliud usus eiusdem instrumenti. Instrumentum volendi est vis illa anime qua utimur ad volendum sicut est ratio instrumentum rationandi quo utimur cum rationem et visus instrumentum videndi quo utimur quando videmus affectio huius instrumenti est qua sic affectus ipsi instrumenti ad

Volendum aliquid etiam quando illam non cogitat. Ut mori cum be-
 nerit ad inuicem aut statim a suo tempore illud affectum ad volendum
 saltem etiam quando illa non cogitat. Ut mori cum venit in meo. Statim ea habet
 et sic est affectum ad volendum. Et quando non illud cogitat. Ut est bene in meo. Et in suo tempore
 in quibus etiam ita est affectum ut aliquando uelit egrediri aut ut uelit in quibus
 dormire. In iusto quoque homine similiter est affectum idem istum ad volendum iusti-
 tiam etiam cum dormit ut cum eam cogitat statim ea uelit usus uis eiusdem
 scientia est que non habemus nisi cum cogitamus rem quam volumus. Et aut uo-
 luntas et istum uolendi et affectio eius et usus eius. Istum quidem uolu-
 tate vocamus quando dicimus nos conuincere uoluntate adducere nos scilicet ad
 uolendum ambulare modo ad uolendum sedere modo ad uolendum aliquid aliud
 Hoc istum semper habet homo quauis illo tempore non utatur sicut habet uisu qui
 est istum uidendi etiam quando illo non utatur ut cum dormit et cum eo uis conuer-
 titur illi modo ad uidendum celum modo ad uidendum terram modo ad aliquid aliud
 Et sicut sepe habemus istum uolendi hoc est uolentiam qua non sepe utamur
 et qui uolendo adducit conuincimus. Illud uero in scientia uolendi dicitur
 uoluntas quando dicitur hominem sepe habere uoluntates ut bene et sic utamur namque
 habet uoluntate affectum illam eiusdem istum qua uult homo bene sibi et
 eodem cum sciat homo affectum etiam cum dormit et non habet cogitat in desinere
 habere uoluntatem iuste uiuendi. Et cum hanc uoluntatem afferimus aliam
 alio maiore habere non aliud dicimus uoluntatem quam illa affectum ipsius in
 scientia qua uult iuste uiuere. Istum enim non est in alio maius et in alio mi-
 nus usus aut istius in scientia uoluntas nominatur cum dicit aliquis modo
 habeo uoluntatem legendi. id est modo uolo legere aut modo habeo uoluntatem scri-
 bi. id est modo uolo scribere sicut enim uidere est uis uisu qui est istum uidendi
 et usus eius est uisio uel usus quando uisus significat idem quod uisio. Signi-
 ficat usus etiam ipsum in scientia ita uelle est uis uoluntate que est istum
 uolendi et usus est eius uoluntas que non est nisi quando cogitamus quod uolu-
 untas igitur que est istum una sola est et in istum uolendi unum so-
 lum est in homine sicut una sola ratio. id est unum solum in istum uolendi uolu-
 tas uis qua istum illud afficitur duplex est. Nam sicut uisus plures habet
 aptitudines scilicet ad uidendum litem et plures ad uidendum figuras ad uide-
 dum colores ita istum uolendi duas habet aptitudines quas uoco affec-
 tiones quarum una est altera ad uolendum comoditatem altera ad uolendum
 rectitudinem. Nepe nichil uult uoluntas que est istum nisi aut comodi-
 tatem aut rectitudinem. Quod enim aliud uult aut per comoditatem aut per
 rectitudinem uult et adhas etiam si fallitur putat se recte quod uult per

affectionem quide[m] que e[st] aduolendu[m] comoditate s[ed] uult ho[mo] b[e]n[e]d[i]c[t]i[n]e et b[e]n[e]d[i]c[t]i
et p[er] uiam uo[lo] que e[st] aduolendu[m] i[n]t[er]d[i]c[t]i[n]e uult i[n]t[er]d[i]c[t]i[n]e et i[n]i[st]us et
p[er] comoditatem aut uult aliquid ut cu[m] uult arare al[ia] laborare ut h[ab]eat
unde tueatur vitam et salute[m] que indicat e[ss]e comodi p[er] i[n]t[er]d[i]c[t]i[n]e uero
ut cu[m] uult cu[m] laborare distere ut stat recte et iuste uiuere uoluntas uo[lo] q[uod]
e[st] usus sepe d[i]c[t]i i[n]t[er]d[i]c[t]i n[on] e[st] nisi cu[m] cogitat aliquis q[uod] uult ut d[i]c[t]u[m] e[st]
huius uoluntatis multiplex e[st] diuisio de qua n[on] modo sed forsitan alias
dicemus. Velle aut equocu[m] e[st] sicut uidere que admodu[m] namq[ue] d[i]c[t]u[m] e[st]
qui uat uisu et qui n[on] uatur s[ed] h[ab]et aptitudi[n]e uidendi ita affectur uelle
et qui uatur i[n]t[er]d[i]c[t]i uolendi cogitand[um] q[uod] uult et qui n[on] uatur qui
affectu[m] h[ab]et e[st] aptitudi[n]e h[ab]et uolendi. p[ri]m[o] etia[m] cognoscit p[er] aliam esse
uoluntatem i[n]t[er]d[i]c[t]i uolendi alia eius affectu[m] alia[m] eius e[st] i[n]t[er]d[i]c[t]i
menti quia si d[i]c[t]u[m] iuste ho[mo] etia[m] cu[m] dormit et n[on] cogitat h[ab]et uoluntate[m]
iuste uiuendi et iuste ho[mo] negatur h[ab]et cu[m] dormit uoluntate[m] iuste
uiuendi eade[m] uoluntas negatur de iusto que affectur de iusto p[er] alia
aut e[st] quia cu[m] d[i]c[t]u[m] n[on] e[st] i[n] iusto dormiente uoluntate[m] iuste uiuendi
n[on] negatur ideo uoluntas e[st] quam d[i]c[t]u[m] iuste qui eam s[ed] h[ab]et omnis
ho[mo] dormiens et uigilans. Quia p[er] qui n[on] alia uoluntas p[er]nu[n]ciatur
hoc mo[do] i[n] bono et homi[n]e qua[m] illa que remouetur a malo n[on] s[ed] i[n]
bono e[st] uoluntas que e[st] iuste s[ed] illa qua[m] affiat iuste. Qui aut i[n]
dormiente nisi sopniet n[on] sit uoluntas que e[st] usus dubiu[m] n[on] e[st]. Quare
cu[m] d[i]c[t]u[m] i[n] dormiente iusto uoluntas iuste uiuendi n[on] ibi i[n]telligit[ur]
uoluntas usus. si n[on] e[st] igitur uoluntas affectu[m] uoluntas iuste aut
uoluntas usus uoluntatem quoq[ue] iuste n[on] e[st] uoluntatem usum nul-
lus ignorat qui d[i]c[t]o me n[on] h[ab]et uoluntate[m] scibendi nemo i[n]telligit
me n[on] h[ab]et iuste uolendi alia ergo e[st] uoluntas iuste alia uoluntas
affectu[m] alia uoluntas usus uoluntas quide[m] i[n]t[er]d[i]c[t]i mouet omnia
alia i[n]t[er]d[i]c[t]i quibus sponte uti[n]t[ur] et que s[un]t i[n] nobis ut manus lig-
ua usus et que s[un]t extra nos et salus et securus et facit om[n]es uoluntarios
motus ip[s]a uero se suis affectionibus monet un[de] d[i]c[t]a p[er] i[n]t[er]d[i]c[t]i se
ip[s]am mouens. Dico uoluntatem iuste omnes uoluntarios motus
facit s[ed] si diligenter consideram[us] ille ueris d[i]c[t]u[m] facit illud q[uod] facit na-
tura aut uoluntas qui facit natura et iuste uolendi cu[m] affectionibus
suis sine quibus iuste iuste n[on] facit. Ex his duabus affectionibus
quas etia[m] uoluntates dicimus descendit om[n]e m[u]ltu[m] ho[m]i[n]is siue bonu[m] siue
malu[m]. Que due uoluntates etia[m] iuste d[i]c[t]u[m] q[uod] illa que e[st] aduolendu[m]

125.
comodu inseparabilis e illa uo que e aduolendu ratiudine sepabilis fuit
ut supra dixi i principio i angelis i primis nris parentibus e ad huc
ibac iura pmanenti. In hoc quoq; dicit quia illa que e aduolendu o
modu non e h^c quod ipa uult illa uo que e uolendu ratiudine ra
tudo e. Nullus quippe uult ratiudine nisi ratiudine hns neq; potest
aliquis ratiudine uelle nisi ratiudine. Mala aut e eius uoluntatis
que e iustm istam de ratiudine hac pmutamus cu iusticia desigatur in
quod uoluntatis ip se seruata. h^c e etiam uitas illa uoluntatis ip h^c suata
Ne etiam uitas illa uoluntatis i qua arguitur adno dia⁹ no fuisse q
dixi i tractatu de uitate. Nunc considerandu e quo ex his duabus vo
luntatib⁹ quas uoto aptitudines siue affectiones pcedunt sicut dixi mi
ta hominu siue ad salute siue ad damnatione. Ratiudo quide quatu
ipa e nullius mali causa e. Omnis boni mti mater e. h^c eni fauet
spiritui concupiscenti aduersus carne e condiscatur legi dei scdm maiorem
hominem. i. fm eunde spm. Si aut ex illa malu aliqua d⁹ sequi uidet^r
no e ex ipa s; ex alio. Ratiudine quippe apli erant bonus odor deo s;
quod quibusd⁹ erant odor mortis i morte no pcedebat exaploru iusticia
s; ex malignoru nequicia. Illa uo uoluntas que e aduolendu como
du no semp mala s; qn consentit carni concupiscenti aduersus spiritui.
S; ut h^c planius intelligatur. In uestigandu e unde tam uiciosa e
tam pna sit ad malu ista uoluntas. Non eni credendu e tlem dm il
lam fuisse i primis nris parentibus. Cu eni pauli natura ppter peccm
iactasse corruptom e appetitus ad similitudine brutoru animaliu no
dixi quo talis uoluntas orta sit i hoie aliud namq; sit appetitus vi
tiosi alia uiciosa uoluntas appetitibus consensuens. Detali g uoluntate
querendu puto vn homi acciderit sed si pma ronalis nature condi
tione consideremus facile nob hui⁹ talis uoluntatis causa patebit.
Intencio namq; dei fuit ut iustam faceret atq; beatam naturam ronale
ad fruendu. S; neq; iusta neq; bea ee potuit sine uoluntate iusticie
e beatitudinis. uoluntas quide iusticie e ipa iusticia uoluntas uo bati
tudinis no e batiudo quia no omnis h^c beatitudinis qui habet eius
uoluntatem. In batiudine aut scdm omi spm e sufficiencia compete
tiu comodoru sine omi i digencia siue angelica intelliga^r batiudo
siue illa qua habebat adam i paradiso quamuis eni maior sit bati
do angeloru qua illa que erit hominis i paradiso. No in idco negari
pt adam batiudine habuisse. Sicut namq; calor magnus e sine

omni fagore & tamen p[er] alius maior e[st] calor et quoad motu fagis e[st] absq[ue] omni
 calore magnu[m] & tamen maius p[er] e[st] fagis Ita nichil p[ro]hibet adam bonu[m] fuisse i[n]
 paradiso sine omni i[n]digencia licet maior e[st] angelica b[eat]itudo. N[on] e[st] aliquid
 minus alio h[ab]ere no[n] semp[er] e[st] i[n]digere s[ed] aliqua r[e] t[em]p[or]e cam h[ab]ere opteat t[em]p[or]e q[uo]
 no[n] erat i[n] adam e[st] i[n]digere ubi uero e[st] i[n]digencia ibi e[st] & miseria non aut[em] fuit
 deus sine p[re]cedente culpa ma[n]uale creaturam miseria qua ad i[n]telligendu[m] &
 amandu[m] se creauit. fuit igit[ur] deus hominem bonu[m] sine omni i[n]digencia. Sed
 ergo accepit r[ati]onalis natura[m] & uoluntatem b[eat]itudinis & uoluntatem & b[eat]i-
 tudine iusticie iusticie. i. rectitudine que e[st] ip[s]a iusticia & liberi arbitrii
 sine quo iusticia seruare no[n] ualuit. Sic aut[em] deus ordinauit has duas
 uoluntates siue affectus ut uoluntas que e[st] i[n] se[m]p[er] uet[er] ea que e[st] iusticia
 ad i[n]p[er]iu[m] & regimen doctore spu[m] qui & mens & to[ter]u[m] d[icitu]r & alteru[m] uet[er] ad
 obediendu[m] sine omni i[n]comoditate. B[eat]itudine quide[m] dedit homi[n]i ut &
 angelis t[ame]n ad comodum eius. Iusticia uo ad honore suu[m]. S[ed] iusticia
 ita ut illam poss[et] deserere quis cum illa no[n] deseret s[ed] si p[er]seueranter seruaret
 p[ro]uehi meretur ad consorciu[m] angeloru[m]. Sed si illa[m] deseret nullatenus ea
 ip[s]e deinceps resu[m]e poss[et]. & b[eat]itudine angeloru[m] no[n] adipiscitur nulla
 qua[m] habebat p[ro]uare. & i[n]similitudine brutoru[m] animaliu[m] t[ame]n cum
 illis corruptioni & sepe facis appetitibus subiaceret. uoluntas t[ame]n b[eat]i-
 tudinis manet ut p[er] i[n]digencia[m] bonoru[m] que p[er]didisset graui miseria iuste
 p[ro]ueneret. Cum ergo deseruit iusticia p[er]didit b[eat]itudine[m] & uoluntas qua
 bona & ad bonu[m] suu[m] accepit fruens desiderio comodoru[m] que no[n] uelle ne-
 quit quia uia comoda r[ati]onali nature couerentia que p[er]didit h[ab]ere no[n] ua-
 let. N[on] f[aci]t etia[m] brutoru[m] animaliu[m] comoda que bestiales appetitus sug-
 gerunt se conuincit & ita cu[m] ea uult i[n]ordinate r[ati]tudine aut ne accipiat
 oblatam repellit aut acceptam expellit. Cu[m] uo ea licite uult no[n] h[ab]et facit
 aut i[n]q[ui] mo uoluntas i[n] se[m]p[er] creata bona i[n]quatu[m] h[ab]et & iusta & factis ad
 seruadum acceptam iusticia p[ro]liberu[m] arbitriu[m] facta e[st] mala no[n] i[n]quantu[m]
 e[st] i[n]quantu[m] iusta facta e[st] p[ro]absentia sponte deserte iusticie qua sp[irit]u h[ab]ere
 deberet. Infirma quoq[ue] mo facta e[st] ad uolendu[m] iusticia[m] desertam. No[n]
 eni p[ro]liberu[m] arbitriu[m] ita p[er]tinet eam uelle cu[m] illam no[n] h[ab]et q[uo]d admodu[m] ualere
 eam seruare qui h[ab]et uoluntas etia[m] comodi condita bona i[n]quatu[m] e[st] ali-
 quid. mala. i. iusta facta e[st] quia no[n] e[st] subiecta iusticie sine qua ni-
 hil uelle s[ed] uoluntas q[uo]d i[n] se[m]p[er] cu[m] sponte facta sit iusta post des-
 tam iusticia manet quatu[m] ip[s]a e[st] n[atu]ra iusta & ancilla iusticie
 quia ip[s]e redire nequit ad iusticia[m] sine qua nuqua[m] libere e[st] quia nal[atu]ra

libertas arbitrii sine illa otiosa ē. In illa etiam facta ē sue affectionis que ad
comodu ē quia remota iusticia nichil pte uelle nisi quod illa uult. Dico autē et
instrumentum et affectione eius uelle quia et istum ē uoluntas et affectio uolu-
tas nec incongrue utraq; uoluntas uelle. Si quia et illa uult que et affectio
sua uult et affectio uult p quia illa uult sicut uidere dicitur et ho qui uisu
uidet et uisus ipe quo uidet un no absurde possumus dicere affectiones et
uoluntates quam istum autē dixi quasi instrumenta eiusdem instrumenti
et quia illa nichil nisi istas opat. Pedito igitur instrumento uolendi iusticia
am. i. rectitudinem nullo modo nisi pgram reddatur pte uoluntas istum
uelle iusticiam. Quia p nichil dicit uelle nisi iuste quidā uult sine rec-
titudine uult iuste. Repetitur uo quos omes aplos uocat carnem et
concupiam in quatum sunt no sunt mali uel iusti s; quia sunt in rationali
natura ubi non sunt et dicitur iusti. In brutis siquidem animalibus
non sunt mali uel iusti quia ibi debent et. Tam ex his que supra dicta
sunt cognoscitur pte hominem ideo no hinc sepe iusticia qua sine i. c. c. m. i. o. c.
dicitur hinc quia nullo modo pte illam pte adipisci uel recuperare. Malam etia
ē quia deus bona facit opa sola sua bonitate qui ipse creat uoluntate
cum libero arbitrio et dat illi iusticiam p quia opatur. Mala uo facit
sola culpa hominis quia ea no faceret si homo illa facere no ualeat fa-
at in hoc quod sunt qui condidit in homine uoluntatem qua sine iusti-
cia uoluitur et ideo sola culpa hominis mala sunt que opat. Quid est n. cul-
pa dei qui creauit i eo cum libere arbitrio uoluntatem et contulit ei ius-
ticiam ut nichil nisi iuste uellet. S; culpa hominis qui iusticiam de-
seruit qua seruare potuit. Deus igitur hinc i bonis quidem q bona s;
pcediam et quod bona sunt p iusticiam. Immalis uo solum q bona s;
pcediam no quod mala sunt p absenciam debite iusticie que no ē
aliquis. Homo autē hinc i bonis q mala no sunt quia ai possit desere
iusticiam et mala facere no deseruit s; seruauit p liberū arbitriū. Ante
et subsequente qm Immalis uo hinc solum quod mala sunt quia ea
sola p pta. i. i iusta uoluntate facit. Puto me iam congrue posse sine
ponere tractatu. De tribus diffialibus qonibus quem i spe auxili
dei utri. In quo si quis dixi q quenti aulz sufficere debeat no in
iputo. quia no ego s; gra dei metu. Hoc autem dico quia si quis
michi querenti de qonibus eiusdem qm i eis meis mea rone quendo fluct-
tuabat ea que scripsi indisset grās egissem quia m satisfecisset
Qui ergo quod inde manifestante deo cognoui in ualde placuit

intelligens quia simili quibusdam placere h. h. scribere quod gratias accepi
gratias uolui petentibus impendere & cetera. *Incap. lib. anselm. de*

Domino & patri uniuersae ecclesie incarnatione uerbi
iterum perueniens summo pontifici urbano frater Anselm.
uita peccator: huius monachus siue iubente siue permittente
deo tantum in metropoli uocatus episcopus debitam subiec
tionem tui humiliter seruicio & deuotis orationibus. Cum diuina prudentia
uitam elegit sanctitatem tui fidei & uitam christianam custodienda & ec
clesiam suam regendam committere ad nullum alium rectius refertur si quid
contra catholicam fidem oritur uelut ut eius auctoritate corrigatur nec ulli
alij tutius si quid contra errorem indicatur ostendatur ut eius prudentia
examine. Quia ipse siue nulli dignius possum ita nulli libentius
sententiam quam uere desino sapere. Quis si quid ideo corrigenda
du e uia ceterum castigetur & q. regula uitae tenet uia auctoritate totius.

Quod adhuc in eodem monasterio abbas etiam p. **S**i quis ideo tres
supra e aquoda clerico in finem t. assero. **S**i quis tres
tres res & non sunt tres res una quaeque p se separatam sicut tres angeli
aut tres anime ita tamen ut uoluntate & potentia omnino sint idem q
pater & spiritus sanctus cum filio e incarnatus. Et tu ad me platu cor capien
tem huc errorem quadam epistolam quam pte quadam edita pfecte co
tempni credens non ea opus ee q. inaz & ille tot. que fiebat in consilio
auenerabili. Archiepiscopo tementi raynaldo collecto errorem suum abui
rauerat & illa uidebatur qui eu errare ignoraret ptem cum illam
quam feceram quidam fratres me uescente transpserunt atq. alius
regendam tradiderunt. Et idcirco dico ut si i. aliau. manus pe illa
uenit quiaq. ibi nihil falsu sit tamen tanqua ipse facta & non exquisita
relinquatur. & h. quod ibi ideo diligenter inceptu & pfectu re
quiritur. Proqua enim in Anglia ad Episcopum nescio qua dei dispositi
one captus & retentus sum. audiui p. face nouitatis auctore in sua
pseuerantem sententia dice. se no ob aliud abuiuisse quod dicebat
nisi quia ap. lo interfecta timebat. Hac igitur causa quida fratres me p. ab
fines coegerunt ut soluere q. om. qua ipse sit erat ueritatis & nullo
mo se se expediri extra posse crederet n. aut incarnatione dei patris
& spiritus sancti a. deoz. multiplicatoe se impediret. Et rogo ne putet
aliquis me psumpsisse quasi fortitudine fidei rane mee existime
indigere defensionis auxilio. Quippe si ego contemptibilis hominatio

tot sanctis & sapientibus vbi existeret ad confirmandum fidei christiane firmitatem
 tu quia mea idigne defensione aliquid scribere temptare presumptor utique iudi-
 cari irrisu habere uideri possem. Si ei me uiderent alii homines onustum
 parillis & fumibus rebus quibus mitantia ligari & stabiliri solent elaborare
 alta montem obopum ad confirmandum illi ne aliam ipsius nutaret
 aut subiret mirum si se arisu & densu contineant. Quanto magis cum sapientia
 absasus de monte sine manibus percussit & comminuit statua quam iudit
 i sompno nabuchodonosor iam factus mons magnus impleuit uniuersam terram
 si cum meis conuictus fulcare & quasi mitantem stabilire nutar tot sancti & sa-
 pientes qui se eius eternam firmitate se stabilitos esse gaudent & dignari
 in preceptis & hunc imputare non studiosse grauitati sed iactantiae leuitati. Siquid
 ergo de firmitate fidei iuxta istam epistolam disputatio non est ad illam confir-
 mandum sed ad firmum hunc exagium periculis satisfaciendum. Et si ille
 qui prefatam protulit suam deo contingente adiutorem redire nullatenus
 putet me in hac epistola contra se loqui qui non est iam quod fuit. Si enim fuit
 aliqui tenebre nunc aut lux in deo non sunt arguende tenebre que iam non sunt
 sed lux ad probandam que lucet vniuersam si adhuc ad lucem redierit siue non
 qui sentio plures eadem ratione laborare & si fides illis sit rationi que illis
 fidei uideri uidetur repugnare non mihi uidetur seculum repugnancia istam
 dissolvere sed prius quare deinde differam aliquid promittam ad opescendum
 presumptione eorum qui nephanda temeritate audent disputare contra aliquid
 eorum que fidem rationem confitentur qui eo intellectu cape nequeunt & potius
 sapientia supbia indignant nullatenus posse esse quod nequeunt intelli-
 gere quia humili sapia fateantur esse multa posse que ipsi non ualent
 prehendere. Nullus quippe christianus debet disputare quo quod catholici etiam
 corde credit & ore confitentur non sit sed se eandem fidem in dubitanti tenendo
 amando & secundum illam uiuendo humiliter quam potest querere rationem quo sit. Si potest
 intelligere deo gratias agat si non potest non immutat cornua ad uentilandum sed sub-
 mittat caput ad uenandum. Citius ei potest esse confidens humana sapia in-
 pinguendo cornua esse euellere quam **S**olent enim quidam tu cepit
 inuitando periculis hanc euoluere quod cornua confidentis sibi sae-
 pe ducere nescientes quia si quis se exstimat scire aliquid non dum cog-
 nouit quoad modum opteat cum scire antequam habeant per soliditate fidei alas
 spuales presumendo in altissimas deinde rationes assurgere unde fit ut dum ad
 illa que prius fidei scalam exagunt sicut scriptum est nisi crediderint non intelli-
 getur propositum intellectum prius conantur ascendere in multos erides

pntellais defectum cogantur Descendere palam namqz e quia illi no hnt
 fidei firmitate qui qui quod credut intelligere no pnt disputant tot eiusd
 fidei asanctis prius ofirmatam ueritatem uelut si uespasioses et noctue
 no nisi in nocte uidentes celu. Semendialis solis radijs disceptent contra
 aquilas ipm solem irrubato uisu ituentes prius ergo fide mudandu e
 cor sicut dicit de deo fide mudans corda eoru et prius pceptoru dñi custo
 diam illuandi sut oculi quia pceptum dñi luadu illuans oculos et
 prius pñilem obediām testimonioru dñi debem fieri pñile ut discam
 sapiam qua dat testimoniu dñi fidele sapiam prius pñile in dñs
 Confiteor tibi pr dñe celi et tñe quia abscondit h asapientibus et pri
 dentibus et reuelasti ea paruulis prius iqua ea que carnis sunt p
 ponentes secundum spm uiuamus qua pfundus fidei diuidendo dis
 tinguamus. Nam qui scdm carne uiuit carnalis siue aialis e de quo
 dñs animalis homo no papit ea qst sps dei et uo spu facta carnis
 mortificat spualis efficitur de quo legitur quia spualis iudicat omnia et
 ipse anemie iudicat. Veru em e quia quato opulentius nutrim i sacra
 scriptura exhis que possediam pasunt tanto subtilius puehim ad ea
 que p intellectu sciunt. Frustra quippe conatur dñe sup omnes docentes
 me intellexi qui pñe no audet quia testimonia tua meditatio mea e
 Et mendaciter pñiciat sup senes intellexi cui no e familiare q seq
 tur quia mandata tua quesui. Nimiru si ipm q dico qui no credidit
 no intelliget nam qui no crediderit no expectetur et qui expectus no fuit
 no cognoscat. Quatuor em rei auditu supat experientia tantu uincit
 audientis cognitione experientia scia et non solu ad intelligendu alio
 in phibet mens accedere siue fide et mandatoru dñi obediā s etia ali
 quid datus itellus subtrahit et fides ipa subitit neglecta bona conscia
 aut em de quibusdam aplis. Cu cognouissent deu no sicut deu glori
 tauerut aut qñs egerunt s euauuerut i cogitationibus suis et ob
 scurati e insipientes cor eorum et cu paret timoreo militare bonaz
 militiam aut. hñs fidem et bonam consciam qua quida repellentes
 circa fidem naufragauerut. Nemo ergo se temē inmergat i condensa di
 uinatu goni nisi prius i solidi fidei cori quisiat mori et sapie graui te
 ne pmultaplia et opphismatu diutius itanta leuitate discurrens a
 liqua illaqui et flitaret. Cuius omnes ut adstantissime ad sacre pagi
 ne gones accedant ut comouendi illi utiqz nri tñs dialectici ymo
 dialectici heretici qui no nisi flatum uocis putant vniuersales ce sub

stantias et qui colore non aliud querit intelligere quia corpus nec sapia hominis
aliud quia animam prius assualium quoniam disputatione sunt exsufflari
di. In eorum quippe animabus ratio que et princeps et iudex et omnium et que
fuit in bonis sic in imaginationibus corporalibus obvoluta ut ex eis se non
possit euoluere nec ab ipis ea que ipsa sola et pura contemplari debet ualeat
discernere. Quia ei non dum intelligit quo plures homines in spe sunt unus homo
qualiter illa secretissima et altissima natura comprehendit quo plures persone
quarum singula quicquid personae est deus sunt unus deus. Et cuius mens ob
scura est adducendum iter equi sui et colore eius. Quasi disciet simul
unum deum et plures rationes eius. Denique qui non potest intelligere ad hoc hominem
nisi in diu diu nullatenus intelliget hominem nisi humanam personam. Vis
enim in diu diu homo est persona. Quomodo ergo iste intelliget hominem assumptum esse
autem non personam. In naturam aliam non aliam personam assumptam esse. H
dum ne quis antequam sit ydoneus altissimas deinde rationes presumat dis
cutere aut si presumpserit nulla difficultas aut impossibilitas intelligendi va
leat illi aueritate cui perfidem adhaerit ex parte iam ueniendum est ad id propter quod

Dicit sicut audio ille qui tres personas accepimus.
Dicit asserere et uult tres angelos aut tres animas. Magam defendit
lege sua uidet defendit lege sua ergo et nos christiani debemus defendere
fidem matrem. Nudamus quo in ratione defendat fidem suam. Si inquit te
personae est tantum una res et non sunt tres res una quia per se separata sicut tres an
geli aut tres anime. ita tamen ut uoluntate et potentia omnino sint idem quia per et spiritus
sunt cum filio incarnatus est. uidete quid dicat iste homo quo ratio iste de
dat fidem suam. Certe aut uult confiteri tres deos aut non intelligit quod de
us si tres deos confitentur christiani non est. Si autem affirmat quod non intelli
git non illi credendum est. Huius homini non est responsum de diuinitate sanctae scripturae quia
aut ei non credit aut eam primo sensu interpretatur. Quid est apertum dicit scriptum
sacrum quia quia deus unus et solus est. Ratio igitur qua se defendere nititur
eius error demerendus est ut autem facilius et breuius hoc faciam loquar
tamen de patre et filio qui sunt due personae suis propriis uocabulis alie ab invicem ap
te designantur. Nam nomen spiritus sancti non est alienum patri et filio quia
utrumque est et spiritus sanctus. Et autem ipse pater et filio de unitate sanctae uel pluralitate
personarum inuenimus hoc ita absque dubio cognoscimus. Dicit ergo si
due personae pater et filius non sunt due res. Quocirca primum quid uelit hoc
dicere duas res. Nam unaquaque primum credimus esse hoc quod commune est ambobus
et hoc quod proprium est personae et patris et deus est quod commune est illi cum filio et christi est

quod eius primum est. Simul est persona filii et deus est quod commune est illi cum patre
et filius est quod non nisi debet sola persona deus. In his duabus igitur personis
vnum est commune. id est deus et duo propria que sunt pater et filius. Quodammodo enim illis
sunt communia ut omnipotentes et eterni in hoc solo communi intelliguntur. Etque
singulis sunt propria ut patri genitor vel generans et filio verbum
genitum. His duobus nominibus pater et filius signatur. Cum igitur dic
bas duas personas et duas res quero quid dicat esse ibi duas res an
id quod commune est illis an ea que propria est singula singulis. Et si duas
res esse dicat duo propria. id est patrem et filium. ut cum id quod commune est non sunt plures
res sed una sola res. superfluum ergo dicat quia nemo ratiōis confiteatur patrem et fi
lium et secundum hoc duo propria unam rem esse sed duas. Solemus enim usu dicere
rem quidquid aliquomodo dicimus esse aliquid. Cum autem dicat de deo patrem
et filium ad dicat de deo quia omnes sciunt ideo patrem non esse filium non esse patrem
quāvis in uno homine pater sit filius. et filius sit pater. sed idem homo est pater et filius.
Et ideo fit quia ideo dicitur oportet in uno vero homine non ad invicem sed ad alium
filium pater et alium patrem filius. Sed ergo nō nichil prohibet dicere duas
personas patrem et filium esse duas res. Si tamen intelligatur annus modi
sunt res non enim sic sunt pater et filius due res ut in his duabus res
intelligatur eorum substantia sed eorum relationes. Quāvis ille per ea que sub
iungit apte ostendat se non intelligere hoc modo duas personas esse duas res. Na
tum dicit si tres persone sunt una tantum res et non tres res subiungit per se
separatim. Quippe talem videtur pronuntiare separationem que prohibeat esse
simul eodem homine patre et filium probant namque solam putat se
liberare patrem a coniunctione incarnationis cum filio. Nam nullam sepa
rationem qua aliud est esse patrem et aliud esse filium qui alie sunt ab invice pat
ritas et filiationis si credit vnum et solum esse deum qui est pater et filius non videt
patrem et filium posse separari quia sunt eodem homine simul. aut quia alia se
paratione personarum patris et filii loquitur quia illam qua sunt propria alii sunt
ab invicem pater et filius quia probant non intelligit incarnatione aliena
esse apertum vnum si simul sunt pater et filius opinatur consequi patrem esse pater
nem incarnationis esse cum filio aut si illam dicit frustra laborat. sic
iam dicit quia ratiōis fides hoc modo intelligit patrem et filium esse duas res. Et
cum autem sicut sunt tres angeli aut tres anime apte nuntiat se non de pluralitate
vel separatione illa loqui que illis est personis secundum propria nempe de illa una
et eadem numero res duo angeli dicitur aut due anime nec vnum ad unum de duo
bus angelis dicitur aut de duabus animabus sicut patrem aut filium dicimus.

deo uno quo et vni nro dñi dñi et filio. Credimus enim et dicimus quia dñs
 pater et deus et filius et conuissim pater et deus et filius et deus et in nec credi-
 mus nec dicimus plures esse deos sed ita vni dñi esse vno sicut naturam quod
 in pater et filius non sunt vnus sed duo angelu enim et animam secundum
 substantiam dicimus non secundum rationem. Nam licet angelu nomine ab officio
 sumptum sit quia angelus nuncius dei tamen sicut anima proprie subie-
 cipitur ita et angelus quod ipse intelligere se nuntiat cum pater dicit
 Sicut sunt tres angeli aut tres anime. Tale itaque signum pluralitatis et
 separationem qualem habent plures angeli aut anime ratione qualem plures
 habent subiecte. Et adhuc apte mirare videtur cum subdit ita in ut uoluntate
 et potestate omnino sint idem. Sic enim intelligit uoluntatem et potestatem in
 illis pluribus rebus que admodum in pluribus angelis vel animabus
 Et intelligi non potest si ille plures res putantur sed proprietates proprias esse
 non secundum hoc quod conuenter dicitur. Nullatenus namque patris et filii sunt
 ipsas proprietates. id est secundum paternitatem aut filiationem ulla uoluntas aut po-
 tentia est sed secundum deitatis substantiam que communis illis est. Quare si dicit tres
 personas esse tres res secundum ipsam propriam palam est quia superflue hoc dicit quoniam et
 inconuenienter tamen addit sicut **E**t si dicit ens et
 sunt tres angeli aut tres anime. **E**t si dicit ens et
 personas duas res esse secundum id
 quod commune illis est et secundum quod singula queque et plures simul vnus personae
 deus est. Primum quero an sit christianus. Respondet ut estimo se hoc esse ergo
 credit vni esse deum et ipse esse tres personas. id est patrem et filium et spiritum sanctum et
 filium solam personam in carnatam alijs in duabus cooperantibus. Qui
 autem ita credit affirmat eum non esse christianum qui ad uult asserere contra
 ad hoc. Si ergo iste ita credit negat eum esse christianum qui contra hoc dispu-
 tat. Vnde autem hanc fidem subiret ipse nunciat. uideamus autem igitur de
 ut de duabus personis dicam sicut incipit quod de tribus intelligatur.
 Cum inquit dicit Si due persone sunt vna res et non due sicut sunt duo
 angeli aut due anime consequi patre quoque esse incarnatum sed filius est in
 carnatus puto quia sic rationatur. scilicet. Si vna eadem vno res est
 et ipsa eadem est pater et filius cum sit filius incarnatus quo non ipse est
 incarnatus. Deum quippe eadem res non est ueni simul affirmatio et
 eius negatio sed de alia res affirmare ad et de alia idem ipsum negare si-
 mul nichil prohibent. Non enim idem petrus est apud et non est apud
 Et si alio nomine idem ipse affirmetur apud et alio negetur ut pe-
 trus est apud et simo non est apud non est utraque uia enuntiatio sed vna.

hanc falsa. Petrus autem ex apostolo et Stephanus non ex apostolo qui alius est petrus
 et alius stephanus. possibile est verum esse. Si ergo eadem res et non alia res est pro qua
 filius non est verum affirmari debet ad deum et negari depre aut affirmari de
 patre et de filio negari. Quod igitur est pater et filius et quod de deo non debet ne
 gari depre. Est autem filius incarnatus. Est qui pro quoque incarnatus. Sed
 haec rationatio si vera est vera est heresis sabellii. Si enim quicquid de deo
 persona de deo idcirco qui una res sunt due persone qui sicut de filio de
 filius et verbum et genitum ita debentur depre. Et quoadmodum pater est
 et pro genitor et ingenuus. sic ista de filio dicenda sunt. Nec si ita est non est
 alius pater quam filius nec filius est alius apater. Quare non sunt due sed
 una persona. Ideo namque dicitur due persone quia alii creduntur ab invicem
 pro et filius si in deus erit pro et filius. Nam pro est sepe aliamus pro
 et filius aliamus filius nec unquam pater summet ipsius pro est aut filius
 summet ipsius filius sed alius est pro et alius tuus est pro et similiter alius est
 filius et alius tuus est filius. Quare si ideo non est alius pater et alius
 tuus pro est nec filius alius est et alius tuus est filius falso de deo pro
 aut filius. Si enim non est ideo alius apater tuus pro sit non potest esse pater
 Et similiter si non est ideo alius a filio tuus filius sit non valet esse filius.
 Quia pro non est unde due ille persone dicantur ideo que ideo dicitur quia
 deus est pro et deus est filius et si alius est pro et alius est filius. Videns igitur
 quo destruitur fides nostra secundum sensum eius qui putat consequi pa
 trem et cum filio incarnatum si una et non plures sunt res ideo persone
 plures. Si enim vera est haec eius consequentia non solum haec quod depre et filio de
 xi sed in omnibus tribus personis tanta non sequetur confusio ut quicquid de
 singulis ipse de deo omnibus omniter dicendum sit. Quia obire non erit
 unum pater et filius et spiritus sanctus apater et filio preces sint alii ab invice
 sicut unde inpre et filio. Quare nec ulla erit ibi relatio que nulla
 tenus ibi est nisi secundum hoc secundum quod alii sunt ab invice ergo nec plures erit
 persone porro namque rem unam esse tres persone aut illud non sequetur
 quod dicit aut omnia illa simul que dixi consequetur. Similis namque
 est in omnibus vis consequentiae. Cur ergo pergit ad incarnationem quasi una
 sola faciat quomodo et non potius dicit si tres persone sunt una res non sunt
 tres persone. Na non minus an incarnatione quam potest facere quomodo hanc

Si autem hoc omnino vult asserere tres sunt persone si potest
 quod unaqueque deus est non ex una rem sed tres res una quia persone sunt
 sunt tres ageli apassim et quod tres deos constituit. Sed forsitan ipse non debet se

Tres angeli aut tres anime. si ille qui in eius honori mandavit hac ex suo posuit
 similitudinem si solummodo tres personas affirmat esse tres res sine additamento ali
 cuius similitudinis. Et ut ergo fallitur aut fallit subnomine rei cui idipsum significat
 subnomine dei. Nempe aut deum rem et illa negabit in qua tres ipsi ymo qui
 tres faciemur esse personas aut si hoc non negat omnis est ut sicut asserit ipse res
 non una si tres esse res itaque affirmet easdem ipse non unum si tres deos esse. Et
 qua impia sunt indicunt christiani. Sed dicit non cogit quod dicto tres res
 facere tres deos qui tres ille res simul sunt unus deus. Et nos dicimus.
 Ergo singula quae res de tribus illis. et singula quaeque persona non est deus si
 ex tribus rebus consistat. Pater igitur non est deus. filius non est deus. spiritus sanctus
 non est deus. qui nec de singulis nec de duobus si solum de tribus simul no
 minatis simul dicendus est deus quod simile est ipsum. Na si ita est non est deus
 simplex natura si partibus composita. Sed si simplice habet intellectum et non
 multipliciter fantasmatum obiectum intelligit simpliciter partem compositam
 quatenus ad simplicitatem attinet et aperit qui omne oportum nunc est aut
 actu aut intellectu posse distinguere quod de simplicibus intelligi nequit. Cui
 ex partes cogitari non possunt idcirco dissolvit nullus intellectus potest.
 Si ergo deus tribus ex rebus compositus est aut nulla natura simplex
 est aut aliqua natura est alia quae aliquo praeferat est natura dei quam
 quaequam falsa sunt non est obscurum. Et si iste deus dicitur modernus
 est qui nihil esse credunt nisi quod ymaginationibus apprehendere possunt
 nec putant ad esse igitur partes nulle sunt vel non negabis se intelligere
 quia si esset ad quod nec actu nec intellectu dissolvi possit inane esset
 quia quod vel intellectu est dissolubile. Itaque si omne compositum saltem cogi
 tatione dissolvi potest cum dicit deum esse compositum dicit ad deum inane se pos
 se intelligere. Transsit igitur eius intellectus vel
 tam deum quod nullus facere potest intellectus
 lenda inconvencientia quae videtur nasci si tres ille persone sunt tres res. Sic
 inquit ut una trium earum rerum sit voluntas et potentia. Sed querendum est an ille
 tres res secundum hoc quod separati ab invice intelligunt an secundum omnem volun
 tatem et potentiam an neque secundum illud solum quod separati sunt neque secundum hoc
 quod illis commune est si secundum utrumque simul sunt diuine naturae. Quippe si per
 illud quod sunt separati habent diuinitatem erunt tres deum et idem intelligi po
 terunt sine voluntate et potentia. Semper enim propria disarte intelliguntur a omni
 bus et communia adiscreto. Sed diuina natura sine voluntate aut potentia
 nullatenus ualet intelligi. Et si secundum unam et communem voluntatem et potentiam

sunt et singule et hinc et res simul et quid ibi facit ille res discordes res que
 nec nisi palius comitate concordare possunt diuinitatis nec ad pfecti
 onem nec ad auxilium aliquid ut deus sit valent. Na si una sufficiat volun
 tas et pias ad pfectionem dei que sit ille res res quibus indiget deus ad
 ad quid illis eret et redimus enim deum nullo indigere frustra itaque cogitamus
 ille res res in deo at si nec sole res ille res nec sola voluntas et pias
 et h omnia conficiunt simul deum iterum dico quia copositus est et ea que no
 sunt p se deus aut dy facit deum aut si dicit quia ille res res ita no
 men hinc dei pfectum et voluntatem sicut homo de rex pfecta pta
 tem no est deus nome sube et accidentali. Sic ille nescio que res res
 res dy sicut res homines eandem habentes regia pfectam res reges
 dicunt. Tres et homines unus rex et nequeunt. Et quia nefandum sit
 non est opus dicere. Eodem magis ipse deus est quia si uoluerit sarbe
 absurditates et impietates que secutur si unum est una dei persona et car
 nata reliquas suas consequi et incarnatas quia tres ille persone sunt
 una res sed id quod communiter deus dicimus aut si sunt tres res sepa
 te quod in omni ille putat contra quod ista dixi qui solus filius est in car
 natus. Nam ergo est quia non debebat et pemptus ad disputandum
 deus profundis et maxie de illis in quibus non erat sine periculo
 et forsitan dicit iste in sicut putas ista parit exortitate consequi
 que dicit si consequitur quod puto ita michi nunc mea uide una
 Ergo unde non consequi quod dico et fatebor ego tecum nullum inconueniens
 sequi si solus filius est incarnatus aut si tres persone sunt una res
 Et si ab hac ostensione dehas non solus sed magis ligas hominem tu tu
 me meum probas in illa uide nasa inconuenientia. Et ne si neganda sit
 ambo deus pater concludere tres personas non de unam rem si solo
 filius est incarnatus aut si sunt una res omnes pater et incarnatas. Of
 tendendum ergo est in quo iste fallit et quo incarnatione solus filius non se
 quitur tres persone et tres res separatas aut si una sint res tres persone os
 cas incarnatas et quicquid deus una et sola et diuina et simplex sit
 natura et tres persone scilicet pater et maxime beatus Augustinus per apostolos
 et euangelistas in expugnabilibus rationibus disputant. Et et
 si quis lege dignabitur duo parua mea opuscula monologion scilicet
 et prologion que ad hoc maxie facta sunt ut quod fide teneamus de di
 uina natura et eius persone propter incarnatione utriusque rationibus su
 scriptur autem probari possint. Si inquit aliquis ea lege uoluit pu

to quia tibi debet inueniet quod nec improbare potest nec contempnere uolet i
 quibus si aliquid quod alibi aut non legi aut non memini me legisse non quod
 docendo quod doctores non uenerunt aut corrigendo quod non bndixerunt
 si dicendo forsitan quod tacerent quod in abalioz dictis non discordet sed illi
 cohereat posui ad rindendu p fide uiri contra eos qui uolentes cre
 dere quod non intelligunt. Sendeit ardetesque ad aduinaadu religiosu
 studiu eoz qui humiliter querunt intelligere. quod firmissime
 arduet nequaqua obb me redarguendu existimo. Ne in hac legenti
 bus etiam labore iugam querendi alia septa ut non solu fide uerz
 etiam euidenti cognoscant inuione tres ps non ee tres deos sed unu
 solum nec in deo sed una psonam incarnato exnitate sedm alias ps
 eudem deu incarnari aliquid hic quatu ad repellendu opinionem
 huius defensoris sicut ipse putat uir fidei suffice creda subiugam
 apte dicit aut prem et spm san cum filio ee incarnatu. aut tres
 illas ps ee tres res separatas. Quia nimirum separatione etiam exst
 mat ut nec pater nec sps scis i filio sit. Nam si alie due psonae st
 i filio et filius i homine ille quoque sunt i homine un putat consequi cu
 tres psonae simul sunt eodem homine si sunt una res nullatenus
 psonam filii posse i homine ipo incarnari sine alijs duabus psonis
 ps in tres esse non negat nec filiu ee incarnatu. Quia igitur supra m
 tum e si tres psonae sunt tres res separte aut tres ee deos consequi a
 alias de quibus iam dictum e absurditates nunc breuit ondam
 aduante uno solo deo. primum quia et si sunt dy tres nichil illi p
 derunt ad defendendum prem et spm san ab incarnatione quod fieri no
 posse putat sine deo multitudine. Sende quia non sunt plures
 dy sed unus solus ptea patefacia quauis sit unus deus tres psoe
 non in una qualz incarnata alias quod **D** iuine utiqz
 incarnari nate esse sed potius ee impossibile nature e sic sp et ubiqz
 ee ut nichil uquam aut alicubi sit sine eius pntia alioqui nequaquam
 ubiqz et semp e potens et quod ubiqz potens non est et sp nullatenus e
 deus. Si enim dicit non ipam diuina subam sed pntem eius esse
 sp et ubiqz non in negabit pntem illi ee aut accidentale a subale
 flaccidialis quidem non est deo pntas quia in omne sbm sine acci
 dente aut ee aut itelligi possit deus sine pntate nec ee nec itelligi
 pt. Si uero deo pntas subalis e aut ps eius ecumie aut e idipm quod to
 ta eius e ecumia pars aut non e quia sicut supradictu e quod ptes st

aut actu aut intellectu e diffolubile q omnia e extenuei addo Id ig e ee dei et
 pntis eius Sicut itaq: pntis dei e semp r ubiq: ita quidq: e deus r ubiq:
 r sepe e Ergo tu predictus nre fidei scs se defensor dicit ee tres deos nra
 re nequit quo fuit sepatim ea sepatatione qua putat se ptem r spm sanctu
 ab incarnatione liberare No ergo illu pt adiuuare multatudo deoz ad
 defendendu ptem r spm scm ab incarnatione qui no inueni pt i deoz
 multiplicacione illa diffuctio fuit qua defensione istam fieri nequaq:

Quod aut vnus solus deus sit r posse existimat
 no plures hinc facile pbat quia aut deus no e sumu bonu a
 fut plura suma bona aut non fut plures dy s vnus solus Deu uco
 sumu bonum ee nullus negat q: q quid aliquo minus e nullate?
 deus e r quidq: sumu bonu non e minus e aliquo quia minus est
 sumo bono sumu certe bonu pluralitate sui no admittat ut plia sit
 suma bona Si eni plura suma bona fut p fut Sumu uo bonu e
 q alijs pnt sit bonis ut nec p heat nec pntans Sumu q bonu e
 vnu r solum e No igit sunt plures dy s vnus r solus e deus sicut
 sumu bonu e vnu r solu r sicut suma suba uel centia fuit natum q
 eadem sumu bonu nullatenus plurali posse dia pbant En vn
 solus deus e tu sint tres psonae pater sab r filius r sps scs no tu
 filio incarnato necesse e alias quoq: psonas sicut ille disputator pu
 tat incarnari s ipossile psonas ei non negat ee plures idco qui
 alie fut abiucem Si eni abiucem no eent alie plures no essent
 S ut breuius explicem r facilius q uolo loquar tm sicut supra
 feci de patre r filio quia p hos clarz erit q intelligendu sit de spu sco
 pater ergo r filius scs subam no sunt plures nec alij abiucem
 quia no fut due sube nec alia sba pater alia filius s vna r eadem
 suba sunt pater r filius Sin p m uero plures r alij abiucem dicit
 ergo Si filius incarnatus e r filius no e alia s vna r eadem nro
 res que pater e ergo nre e patrem quoq: ee incarnatu vna eni et
 eade nro rem i possile e simul ee r no ee icoe homine incarnatam
 Et ego dico si filius incarnatus e r filius non e vna r eadem nro
 psona qui pater e s alia no idco e nre patrem quoq: ee incarnatu
 alia eni psonam ee i uno homine incarnata: r alia simul no ee ico
 de homine incarnatu possile e r ille si deus filius incarnatus e r deus q
 e filius no e alius s vnus r idco nro deus qui e pater plus tm qua
 uis diuerse psonae sunt pr et filius uidet nre ee patre quoq: ee i car

natum cum filio per unitatem deitatis quia possibile est per diuersitatem patris non enim
 esse simul incarnatum. Videte qui hoc dicit quo claudicat hocque pedem in incarnatione
 filii dei. Nam qui recte suscipit eius incarnationem credit eum non assumpsisse ho-
 mine in unitatem nature sed in unitatem persone. Hic autem somniat hominem
 a filio dei magis esse assumptum in nature unitatem quam in persone unitatem.
 Si enim hoc non opinaretur non diceret magis esse utrumque patrem cum filio esse in-
 carnatum qui unus est deus pater et filius quia esse possibile illi simul non esse
 incarnatum quia plures sunt persone. Hocque igitur pedem. In utraque parte clau-
 dit in incarnatione filii dei quod una natura est cum patre et alia per ap-
 pre-
 quicquid existimat eandem incarnationem sic esse secundum nature unitatem ut fili-
 us non possit incarnari sine patre nec intelligit sic eam secundum unitatem esse persone
 ut pater non possit incarnari cum filio. Quippe deus non sit assumpsit homi-
 nem ut natura dei et hominis sit una et eadem. sed ut persona dei et hominis sit una
 eademque sit quod non nisi in una dei persona esse potest. Diuisas enim partes unam
 eademque personam esse cum uno eademque homine nequit intelligi. Nam si unus
 homo in singulis pluribus personis est una pars nature est plures partes que alie
 sunt a se invicem esse unam eademque personam quod non est possibile. Quia per
 impossibile est deo incarnato secundum unam qualis **Q**uia autem deus
 personam illi secundum aliam quam patrem incarnari magis assumpsit ho-
 minem in unitatem persone filii quam in unitatem aliamvis aliam personam
 quamvis ista epistola vestra hoc non fuit propositum cum quod huius rei intentio
 se obtulit aliquam reddendam rationem existimo. Nepe si spiritus sanctus in-
 carnatus esset sicut filius est incarnatus esset filius spiritus sancti filius ho-
 minis esset igitur duo filii in unitate dei filius scilicet dei et filius hominis un-
 quedam nasceretur dubietatis confusio cum de deo filio loquimur hoc
 quod enim esset deus et filius quamvis alter dei alter hominis fieret quoque quod
 in equalitas diuisarum personarum secundum hoc quod filii essent qui omnino equaliter
 esse debent cum alter filius maioris parentis dignitatis excelleret al-
 ter minoris parentis humilitate subiectus. Quia enim maior est natura dei
 quam hominis tanto dignius est esse filium dei quam esse filium hominis. Si ergo spiritus
 sanctus natus esset de uirgine cum filius dei haberet excellentiorem naturam so-
 lam que est ex deo et spiritus sanctus minore cum que esset ex homine alia persona
 esset maior et alia minor secundum dignitatem naturam quod non conuenit. Et
 pater in unitatem sue persone hominem assumpsisset eandem faceret in deo
 pluralitas filiorum in conuenientias et adhuc alias. Nam si esset filius
 virginis due persone in unitate nomine nepotis assumeret quia et pater

nepos esse parenti uirginis et filius eius uirginis esse nepos cum ipse cum
 nichil hinc exiit qui ergo quibus paruū inconueniens in deo est impossibile
 non debuit alia dei persona incarnari qua filius. Illo enim incarnato nul-
 lum sequit inconueniens. Et enim pater dicit minor filius et spiritu sancto se-
 cunduū humanitate non tamen ideo ille due persone excellent filio quia
 eandem maiestate qua maiores sunt que humanitate filii hinc et filii
 qua et ipse pater cum illis sue humanitati. Est et aliud aut magis conue-
 niat filio incarnatio quam alii. Eum enim erat incarnandus orationis erat
 per humanum genus et conuenientius satis suscepit mens humana filium
 patri qua supplicare alii alii quamvis si supplicatio non fiat aduni-
 tate sed ab humanitate ad diuinitatem. Quia idcirco filius dei facit
 quia homo per unitate persone filius est dei amplius. Eum hominem erat
 assumpturus uenturus erat ad pugnandum contra diabolum et ad
 intercedendum sicut dixi probare. Qui ambo dixi scilicet et homo propinqua
 se uolunt facere similes deo cum propria sunt uoluntate. Et quia per
 propinam noluerit non nisi per falsitatem qui non nisi iuste potue-
 rit propria enim uoluntas angelis siue hominis est que est uoluntas dei
 est. Cum enim uult aliquis quod deus uelle prohibet nullū sit auctore
 sue uoluntatis nisi seipsum et ideo sua propria est. Nam quamuis homo uolu-
 tatem suā aliquando subdat uoluntati alterius hominis propria tamen
 est si contra deum est qui non eam subdit nisi ut ad id quod uult attin-
 gat et idcirco seipsum sit auctore aut eam alii subdat. Quia per propria
 uoluntas est que nulli alii est subdita. Solius autem dei est propria hinc
 uoluntate ideoque nulli subdita sit. Et utique ipse propria uoluntate
 uincit ad similitudinem dei propinam uincit et deum propria signi-
 tate et singulari excellentia praeuare quatuor in ipso est conueniens. Si
 enim est alia aliqua uoluntas que nulli subdita sit non erit uoluntas
 dei quibus placet nec erit sola cum nulla alia possit ulla igitur tamen persona
 et dei congruentius semetipsum oratione forma seruā accipiens ad de-
 bellandum diabolum et intercedendum pro eis qui propinam falsam simi-
 tudinem dei presupserunt quia filius qui splendor lucis eterne et
 uera patris ymago non in propria arbitratu est esse se equale deo uerū
 pueri equalitate et similitudine dixit Ego et pater unū sumus.
 Et qui me uidet uidet et patrem nullus namque uisus expugnat rei
 ut punit aut illi inordinis parit ut intercedit pro eis quia tamen specialius
 iuxta fieri probatur nec aliqd inconueniens opponitur falsitati ad

expugnandum aut apponitur ad sanandum qua uitas. In illis ei de flammis
 presumetes similitudine spalius peccasse uidentur qui uera dei prae
 similitudo creditur. Suscepit autem hominem in unitate persone sicut dic-
 tum est ut sint due nature diuinae salicet et humana una persona. **De** qua firmitate credimus et non
 creduimus personis in christo tamen dicimus in partem rationis inueniuntur in-
 deri possit christus creduimus personis existeret non inutile in uidetur abdicere.
 Dicit enim quidam. Quod dicitur in christo non esse duas personas sicut duas na-
 turas. Quia deus ante hominis assumptionem persona erat nec postquam ho-
 minem assumpsit persona desinit esse et homo assumptus persona est quia omnis
 homo diuinus esse persona cognoscitur. Quare alia est dei que fuit an-
 te incarnationem alia hominis assumpta. Sicut igitur christus deus et homo ita
 due uisio uidentur esse persone que rationatio per hoc uidetur probare duas
 esse personas quia deus est persona et homo assumptus persona. Sed non ita est. Si-
 cut enim in deo una natura est plures persone et plures persone sunt natura.
 Ita in christo ita est plures nature et plures nature sunt una persona. **U**
beadmodum deus pater est et filius deus et spiritus sanctus deus et tamen non
 tres dii sed unus est deus. Ita et in christo deus est persona et homo est persona
 nec tamen due sunt persone sed una persona. Non enim alius est deus alius homo in
 christo quamuis aliud sit deus aliud homo sed idem ipse est deus qui et homo. Ver-
 bum enim caro factum assumpsit naturam aliam non aliam personam. Illam tamen perfertur
 homo natura tamen que communis est omnibus hominibus significat. Cum uero
 designatur dicitur istum uel illum hominem uel proprio nomine istum persona
 designamus que cum natura collectione sed proprietati quibus homo
 intelligitur communis sit singulis distinguit. Nam cum ita designat si quibus
 homo intelligitur sed qui ab angelo annuntiatus est qui deus et homo filius
 dei et filius uirginis est et quidquid de illo aut secundum deum aut secundum
 hominem uerum est dicit. Neque ei personaliter filius dei designari po-
 tuit nisi nominari sive filio hominis nec filius hominis sive filio dei quia filius
 hominis idem ipse est filio qui filius hominis et eadem est ubi et assumpti
 hominis proprietati collatio. Diuersarum uero personarum impossibile est eandem esse
 proprietati collatio aut dei uicem eas predicari. Nam petrus et paulus
 non est eadem proprietati collatio et petrus non est paulus nec paulus
 petrus. Cum ergo uerbum caro factum est natura assumpsit que sola hominis
 nomine significatur et spiritus est alia natura diuina non alia assumpsit
 personam qui eandem habet cum assumpto homine proprietati collatio. Non enim

idem e assumptus aubo ho ide ihus qui i bonue hois fiant dictu e sola itellig
 psona i assumpto uero homine uel i bonue ihu itelligi: tu natura ide cu hois
 collectio puctatu que e eade eadem assumpto homi i uibo: Quia p no ubu
 i simpliatu hominem eande ee psonam tu uibo qua qz hoiam f uerbis
 i illu assumptum hominem ro ihu fiant no creditus eande hominem
 eande ee psonam simpliat tu deo f: cu illa psona que ubu i filius e
 ne uideamur confiteri ipm hominem pm eandem ee que pater aut
 spūs sūs. Et qm i uibum e deus i uille assumptus ho uim e dicit quia d
 et homo eade psona e f in omne dei subaudiendu e ubu i in omne
 hois subitelligendus e filius dei uirginis. Descriptis illius cu in deo
 i hac eplia nichil potui uidere pter illud quod supm posui f puto sic
 ter p aie uitate ex hys que dixi ut nulli lateat itelligenti nichil qd
 illam dicit uim. **S**ed si reuocatus amulitudine
 ueritatis tenere. **S**ed pluralitate abnegat i deo psonaz hoc
 ideo facit quia nescit unde loquitur. Illam nec deu nec psonas eius co
 gitat f: tale aliquid quales sunt plures hūac psonae. Equia uidz vn
 hominem plures ps ee no posse negat h ipm de deo. Non ei idauo
 dū tres psonae quia sint tres separte sicut tres hoies f: quia similitu
 dūe hūc quida cu dō separtis psois. Consideremus h ipatē i filio
 i dūpm itelligatur de spu sancto. Ponamus igitur hominem qui
 tantum pater sit i no filius. i filiu eius qui tantu filius sit i no p
 ide adam i abel. Dicimus itaqz de adam patre i de abel filio quia
 pater no e filius i filius no e pater qui duo hoies i separte psonae
 sunt adam i abel ut e auus filius sit ada aut au pater abel. Sic
 itaqz fatemur ideo quia p non e filius aut
 filius pater quauis duo dū no sint qui p no hē pēz aut filius f
 hū. Simili spūs sūs non e pater aut filius quia no e au⁹ sit p
 aut auus filius sit. Quia ergo pater i filius i spūs sūs tres sut i ali
 abi uite. nec de inuicem dūa queūt sicut de pē i filio i diuersis pso
 nis homi ordinamus iō dū tres psonae no qz sint tres res separte
A t si negat tria posse dūa de vno i vnu de tribz ut tria
 no dicantur de inuicem sicut i hys tribus psonis i vno deo
 facimus qm h i alijs rebz no uidet nec ideo itelligere ualet
 fufferit ad qd i intellectus eius penetrare no possint ee in deo nō co
 paret naturā que sup omnia e libis ab omni lege loci tēpōis i copo
 tionis partū rebz que loco aut tēpōe claudur aut ptabus opmūt

si credat aliquis illa esse quod iustas esse nequit et acquiescat aucti proprie nec
 disputet contra illam. Videmus tamen in verbis creatis que et loca et tempora et
 positionis partium legi subiacerent iueneri aliquate. Et quod negat in deo.
 Ponamus fontem de quo nascatur et fluat rivus quo preter colligat i
 lacu sitque nomen eius nilius. Sic itaque dicere dicimus fonte rivum
 lacum ut fontem non dicimus rivum aut lacum nec lacum fontem aut rivum
 fons tamen nilius vocatur. Rivus nilius et lacus nilius et duo simul fons
 rivus nilius fons rivus et lacus nilius cum tamen non sit alius et alius
 nilius sed unus idemque siue cum singulis quisque siue cum binis seu cum tres
 dicimus. Tres igitur sunt fons rivus lacus et unus nilius fluvius
 una natura una aqua et sic non potest quod tres. Nam neque tres aut nili
 aut fluvius aut aque aut nature sunt neque tres aut fontes aut rivus aut
 lacus unum igitur de his detrahimus tria sermo nec tamen tria detrahitur. Et si obi
 cit non esse singulum quicquid ut fonte aut rivum aut lacum aut binos perfectum
 nili sed partes nili cogitet totum hunc nilum ex quo incipit usque dum desinet
 esse tota quasi etate sua quia nec ipse tota est simul aut loco aut tempore sed
 partes nec perfectus erit donec desinat esse. Hic enim quidam in hoc cum ratione
 similitudine que quidam quasi exors fonte preedit perfecta non est etiam perfecta
 etiam non est. Siquis ei consideret sit et diligenter intelligat cognoscat totum
 nilum esse fontem totum esse rivum totum esse lacum nec fonte esse rivum aut lacum nec
 rivum et non enim idem ipse fons qui rivus aut lacus quavis idem sit ri
 vus et lacus quod est fons. et idem nilius idem fluvius eadem aqua eadem natura.
 Tria igitur hoc dicimus sermo perfectus et unus perfectum totum detrahimus nec tamen tria
 tria detrahitur dicimus quavis hoc valde aliter et perfectus sunt illa natura sim
 plicissima et ab omni loco vel tempore lege liberrima simpliciter si hoc aliquatenus
 videtur ut que partibus composita localis temporalis est non est incredibile
 illa summe libera natura esse perfecte. Est hoc quoque considerandum quia fons
 non est sermo nec delatus rivus non desolo est fonte non delatus lacus autem
 desolus et sermo et ita ut totus rivus detoto fonte totus lacus detoto fo
 te et detoto rivum. Sic dicimus ipatre et filio et spiritu sancto et quia alio modo rivus
 est desolus et alio lacus desolus et rivus ut lacus non dicat rivus sic suo
 quodam alio modo ubi est desolus et spiritus sanctus alio modo desolus et ubi ut idem
 spiritus sanctus non sicut ubi aut filius sed procedens. Adhuc volo quidam dicere
 quod quavis magna heat dissimilitudine non nulla tamen his in incarnatione
 verbi similitudine quod forsitan aliquis leges contempnet dicit tamen quia ego
 alio dicente non omnino contempnere. Si enim rivus persistit tunc

fonte usque ad lacum nonne solus rivus quamvis non alius nullus quam fons
 et lacus ut ita dicam in fistulatus est sicut solus filius incarnatus est licet non
 alius deus quam **S**ed qui ista terrena valde longe sunt a se
 pater et filius **S**ed quia natura levemur ad illa ipsa opitulante mente
 et ita contemplerem aliquatenus et breviter quod dicitur. Deus non est aliud quam
 ipsa simplex eternitas. Eternitates autem plures intelligi nequeunt. Nam si
 plures sunt aut sunt extra se invicem aut sunt in se invicem. Sed nihil est ex
 tra eternitate. Item si extra se invicem sunt in diversis locis sunt aut quibus
 quod alienum est ab eternitate non itaque sunt plures eternitates extra se invice.
 Si vero in se invice plures esse dicatur. Sciendum est quia quoniam semper repetat
 eternitas eternitate non est nisi una et eademque eternitas. Dignior enim natura
 que in se repetita semper se convenit in perfecta unitate quamque sui admittit plu
 ritate ubi est pluralitas ibi diversitas. Sic ubi diversitas est ibi non est perfecta
 concordia perfecta namque concordia est que in unam perfectionem et eandem
 unitatem convenit. Si ergo melior est perfecta concordia quam imperfecta et in
 possibile est in summo bono quod est ipsa eternitas esse imperfectum aliquid non esse
 possibile naturam eternitatis esse imperfectum aliquid non est possibile naturam
 pluralitatem admittit. Quia propter quod dicitur quod repetat eternitas eternita
 te semper una eademque et sola eternitas est quod de multis alijs similiter dicitur ut
 omnipotentia in omnipotentia non est nisi una omnipotentia et unum de
 his que divina non sunt natura in quo similiter est ponere punctum est in puncto
 non est nisi unum punctum. Hec est punctum velut in mundo punctum mundi et
 punctum temporis in punctis temporis ad eternitatem non nulla similitudinem non pa
 rum admodum eternitatis conceptione valem unde lacus alias dicitur
 putandum est. Hoc tamen hic sufficiat quia punctum simplex id est sine partibus
 est et indivisibile velut eternitas et ideo punctum cum puncto sine intervallo non
 est nisi unum punctum sicut eternitas cum eternitate non est nisi una eternitas.
 Ergo quod deus eternitas est non sunt plures deum quia nec deus est in deo
 addit nihil deo. Si igitur unus est deus et solus est deus. Cum itaque deus
 de deo nascatur est proles in parente et pater in prole unus scilicet deus pater et fi
 lius. Et cum deus procedit de deo pater et filio nec exit extra deum manet
 deus id est spiritus sanctus in deo de quo procedit de deo pater et filio nec exit
 extra deum manet deus. id est spiritus sanctus in deo de quo procedit et est unus
 deus pater et filius et spiritus sanctus. Et quia ista naturitas et ista pressio
 sine principio sunt alioquin eternitas nata et eternitas nata et eternitas
 procedens quod falsum est hoc principium nequaquam deum incepisse esse primum aut

aut filium aut spiritum sanctum co-
 grare debemus a possumus. **S**icut autem subia diuina eterna. **C**...
 singularitatem seruat unitate sic horum re-
 lationum patris s. et filii pceduntis et de quo pcedit natura inseparabile plura-
 litate. Nam que admodum nate est deum semper unum et eundem esse et non alium et
 alium. Ita pater nunquam est idem filio suo aut pcedens illi a quo pcedit
 sed has relationes s. semper alius pater et alius filius alius pcedens
 et alius de quo pcedit nec vniuersa dicta sunt in unum. Cui ergo tu de-
 uasatur de deo vel deus pcedit de deo nec suba potest amittere singularitatem
 nec relatio pluralitatem idcirco unum est ibi tria et tria unum nec tria de
 unum sunt. Nec incredibile esse in naturam que super omnia et omnibus aliis
 dissimilis est aliquid esse cuius exemplum in aliis rebus non valeat pferre
 inueniri. Hec autem tria latini dicunt personas grece subas. Sicut enim
 nos dicimus in deo subam unam tres personas idcirco ibi personam quod nos
 personam signantes nec a nobis aliquatenus infide discrepantes.
 Cuius uero filius nascatur de patre et spiritus sanctus pcedat a patre et filio non
 sicut filius qui sicut est uideri non potest ibi uita beatus Augustinus uelut pspice-
 culum lenigmate in libro de hac ipsa trinitate diligenter contemplantus est.
 et ego in monologion mo cuius supra memi pmea possibilitate dispu-
 tavi. Si quis autem uult scire cur in summa essentia nullus scire patris
 ibi potius dicatur pater quam mater aut proles filius quam filia aut
 aut pater aut ingenuus spiritus sanctus nec genitus nec ingenuus in eo
 deum libello aperte inueniet. *Epistola in libris monologion anselmi epi*

Quidam fratres sepe me studiososque precati sunt ut queda que illis
 de meditando diuinitatis essentia et quibusdam aliis huiusmodi
 meditationi coherentibus usitato sermone colloquendo paulatim
 sub quoda eis meditationis exemplo describerem. cuius s. scribende meditationis
 magis sed sua uoluntatem quam sed rei facultate aut mea possibilitate
 hanc in forma pferunt quousque ante scripturam penitus nichil ita pferret
 s. quidam p singulas inuestigationes finis asserit id ita ex plano solo et
 uulgari argumentis sumptisq. disputatione et rationis necessitas breui-
 ter cogit et ueritatis claritas patenter ostenderet. voluerunt etiam ut
 nec simplibus penes fatius objectionibus in occurrentibus obuiare
 contempneret. Quod sem diu temptare recusavi atque mecum re ipsa opans
 multas me in rationibus excusare temptavi. Quato enim id quod petebant u-
 su s. optabant facilius tanto magis illud actu inungebant difficilius.
 Eandem tam uirtus cum parum modesta iperitate cum studio eorum non contem-

uenda honestate iuris quide[m] p[er] rei difficultate[m] zigeny mei i[n] beatitudine q[uod]
 p[er]tabantur i[n]cipi s[ed] libenter p[er] eoru[m] caritate[m] quatuor potui s[ed] ip[s]o[r]u[m] diffini-
 tionem effeci. Sed q[ui]a cu[m] ea spe sum adductus ut quidq[ue] facere illis solis
 aquis exageba[m] notu[m] eet z paulo p[er] eis de idip[s]o ut iuste rem fastidi-
 entibus conceptu[m] eet obtrudendu[m]. Scio ei me i[n] eo no[n] tam p[er]antibus sa-
 tisfacere potuisse qua[m] p[er]bas me p[er]sequeribus sine posuisse nescio cu[m] q[uod]
 pacto sic p[er]ter spem euenit ut no[n] solu[m] p[ro]dicti fratres s[ed] z plures alij s[er]p[er]am
 ip[s]am quisq[ue] s[ed] eam transibendo i[n] longo memorie o[mn]iendare satage-
 rent. Quia ego sepe retinens nichil potui i[n]uenire me ita dixisse q[uod]
 no[n] catholicoru[m] patru[m] z maxie b[eat]i Augusti s[er]p[er]as t[er]beat. Quia p[er] se si
 au iudeb[is] q[uod] i[n] eodem opusculo aliquid p[er]tuleri q[uod] a minimis nomi[n]i s[ed] a
 auitate diffentiat. rogo ne statim me aut p[er]sup[er]ore nouitatu[m] aut
 falsitatis assertore exclaimet. s[ed] prius libros p[er]fati docto[r]is Augusti
 detrimtate diligenter p[er]spiciat de se s[er]m[on]e opusculu[m] meu[m] diui-
 dit. Et em[en] dixi summa[m] t[er]mitate[m] posse diu t[er]es subas q[ui]ntos se-
 tuus sum qui confitentur t[er]es subas i[n] una centia eade[m] fide qua
 uos t[er]es p[er] i[n] una suba. Nam hoc signu[m] i[n]de p[er]subam q[uod] uos p[er]erso-
 nam. Quicunq[ue] aut ibi dixi subp[er]sona s[er]u[us] sola cogitatione dispu-
 tantis et i[n]uestigantis ea que p[ri]us no[n] aduertisset p[er]lata s[un]t sicut
 facbam eos uelle quoru[m] p[er]tationi obsequi itende[m]ba[m]. p[er]cor aut t[er]ob
 scro uehementer si quis h[oc] opusculu[m] uoluit transscribere ut hac
 p[er]facione i[n]capite libelli ante ip[s]a capitula studeat p[er]one. Multu[m]
 em[en] prodesse puto aditelligenda ea que ibi legis si quis p[ri]us qua
 i[n]tentione quo ue mo dispuatata s[un]t cognouit. Puto etia[m] q[uod] si quis
 hac ip[s]a p[er]fator p[ri]us uideat no[n] t[er]mie i[n]iudicabit si quid contra sua
 quod sit quidda[m] optimu[m] Copionem p[er]latu[m] i[n]uenit. **Capitulu[m] 1.**
 z maximu[m] z summu[m] o[mn]i que s[un]t. **2.** Decadem re. **3.** Et sit q[ui]
 dam natum p[er]qua[m] e[st] z que p[er]se e[st] et e[st] summu[m] cor[de] q[ui] se. **4.** Decad[em] re. **5.**
 Et siue illa e[st] p[er]se z alia p[er]illam ita sit exse z alia exilla. **6.** Et illa
 non sit ulla uiuante causa ducta ad ee nec cu[m] sit p[ri]uehil aut exu-
 chilo z quo i[n]telligi possit ee p[er]se z exse. **7.** Quis alia o[mn]ia s[un]t p[er]
 illam z exilla. **8.** Quis i[n]telliged[ur] sit quia feat o[mn]ia denichilo.
9. Et ea que facta s[un]t denichilo no[n] nich[il] eant anqua fierent qua-
 tu adu[m] facientis. **10.** Et illa ro sit queda[m] re z locutio sicut faber
 p[ri]us apud se dicit q[uod] factus e[st]. **11.** Et cu[m] multa sit i[n] hac silitudine dis-
 similitudo. **12.** Et h[oc] sume centie locutio sit summa centia. **13.** Et

sicut psumam eentiam facta sit ita iugeant psumam. 12. Et illa sit ioribz
 et psumia et omnia sunt ex illa et psumam et illa. 14. Quid possit aut no
 possit dici de illa subar. 16. Et idem sit illi ee iusta qd e esse iusticia teo
 demo debus que similit de illa dia pnt et qd nichil horz monstret qua
 lis illa uel quanta sit s quid sit. 17. Et ita sit simplex ut omnia que
 deus eentia dia pnt vnu idemqz illa sunt et nichil de ea dia possit
 subari nisi ideo qd quid e. 18. Et sit sine principio et sine fine. 19. Quo
 modum fuit ante aut erit pte illa. 20. Et illa sit i omni loco et tpe. 21. Et
 in nullo sit loco aut tpe. 22. Quo sit i omni et in nullo loco et tpe. 23. Quo
 melius itelligi possit ee seper qua i omni tpe. 24. Et nullus mutabil
 sit accidentibz. 25. Quo illa dicendi sit ee suba et qd sit extra omnem
 subar et singulariter sit quidqz e. 26. Et no contineat i omni tractatu
 subar et an sit suba et i diu diu spūs. 27. Et idem spūs simple sit
 et arata illi compata no sunt. 28. Et eius locutio idipm sit qd tpe nec
 an sint duo s vnus spūs. 29. Et eadē locutio no constet plūibz u
 bis s sit vnu vbu. 30. Et ipm vbum no sit similitudo factor s uitas
 eentiae facta uo sunt aliqua imitatio et que nature magis sint quam
 alie et pntiores. 31. Et sumus spūs sepm dicat tōtēno uō. 32.
 Et vno uō dicat se et quod fecit. 33. Quo suo uō uideri possit dice
 creaturam. 34. Et quidqz factum e i eius uerbo scia sit uita et uitas
 35. Qua itomprensibili mo dicat ul sciat res ase factas. 36. Et quid
 quid tpe e a creaturaz qd sit et vbum eius nec an ambo simul plurali
 ter. 37. Et dia no possit qui duo sunt quauis nō e sit ee duos. 38. Et
 idē vbum sit a sumo spū nascendo. 39. Et uissime ille sit parens et illd
 proles. 40. Et ille uissime gignat illud gignatur. 41. Et alter uissime
 sit ee genitore et prem altius genitu et filius. 42. Detrahitur amboz omi
 nuacionis et petatum singulor. 43. Quo alter altius sit eentia. 44. Et
 aptius dia possit filius eentia pns qua p fily et qd sumphat sit filius pns
 virtus et sapia et similia. 45. Quo ex his etāz que sic pferuntur alr qd pos
 sint itelligi. 46. Et filius sit itelligencia itelligencie et uitas uitas et sit de
 filibz. 47. Et i memoria itelligat pater sicut i itelligencia filius et quo
 filius sit itelligencia uel sapia memorie et memoria patris et memorie. 48.
 Et sumus spūs se amet. 49. Et idē amor pnt pcedat apre et filio. 50. Et utqz
 pari amore diligat se et alter. 51. Et tantus sit tpe amor quatus sit su
 mus spūs. 52. Et idē amor sit idipm qd e sumus spūs et an tpe tu pre et filio
 vnus spūs. 53. Et totus pcedat apre totus a filio et an no sit nisi vnus amor

Incipit liber Anselmi qui interpretatur

72. Et non sit eorum filius 71. Et solus pater sit genitor & genitus solus filius
genitus solus amor nec genitus nec genitus 76. Et amor idem sit sic & crea-
tus & creator sicut pater & filius & in ipse cum illis non tres s. unus & creatus &
unus creator & q. idem possit dici spiritus patris & filii 71. Et sicut filius e cen-
tia uel sapia patris eo sensu quia h. eandem centiam uel sapiam quas pat-
er sic idem spiritus sit patris & filii centia & sapia & similia 78. Et pater & filius
& eorum spiritus pariter sint ipse in uicem 79. Et nullus eorum alio indigeat ad
memorandum uel intelligendum uel amandum quia quisque singulis quisque e
memoria & intelligentia & amor & quidquid uere e esse sume 60. Et tame-
non sunt tres s. unus seu pater seu filius siue utriusque spiritus 61. Quo ex
his multa filii nasci uideantur 62. Quo non sit ibi nisi unus unus 63.
Et hoc licet inexplicabile sit tamen credendum sit 64. Quo de ineffabili re uim dis-
putatum sit 65. Et prona mentem maxime accendatur ad cognoscendum
sumam centiam 66. Et mens ipsa speculum eius & ymago eius sit 67. Et
rationalis creature ad amandum illam facta sit 68. Et anima sepe illam
amans aliquando uere beate uiuat 69. Et illa amanti seipam retribuatur 70.
Et illa otepuens eterne miserie sit 71. Et omnis humana anima sit in misericordia 72.
Et autem spiritus misericordie aut aliquando uere beata sit 73. Et nulla anima iniuste punitur
sumo bono & omnino ad ipsum intendit sit 74. Et summa centia sit spanda 75.
Et credendum sit illam 76. Et ipse pater & filium & eorum spiritum patrem & in singulos
et simul itres credendum sit 77. Que sit uina & que mortua fides 78. Et
tres summa centia quodammodo dici possit 79. Et ipsa ducatur omnibus & re-
liquis unam naturam summa gat omnia & sit solus deus *pm. ca.*
Somni que solam e eterna sua beatitudine sufficientem omni-
bus rebus aliis beati quod ad sit aut quod aliquando sunt per
omnipotentem bonitatem suam dantem & facientem aliamque plenam que de deo sunt
deus creatura uere credimus aut non audiendum aut non credendum igno-
rant Puto quod ea ipsa ex magna parte si uel mediocriter ingenium e per ipse sibi sal-
tem sola ratione persuadere Et cum multis modis facere possit uim ponere que illi
e ymo e permissum. tamen cum omnes frui solis his appetant que boni
na putant in promptu e ut aliquando mentis oculi conuertat ad investigandum
illud unde sunt bona ea ipsa etiam non appetit nisi quia iudicat e bona
ut deinde ratione ducuntur & illo persequente ad ea que ignorat rationa-
biliter perficiat. In quo tamen si quid dixerit quod maior non miret auitas
sit uolo accipi ut quauis exactionibus que in uidebuntur quod uerum totum
datur non ob hoc tamen omnino uerum s. tamen sit item uideri posse dicat facile e ig

ut aliquis sit scilicet tacitus dicitur tamen innumabilia bona sunt quorum tamen innumera-
 bilia bona sunt quorum tamen multas diuinitate et sensibus corporis experimur
 et ratione mentis discernimus et ne credendum de vni aliquid per vniuersa
 sunt bona quocumque sunt bona. an sunt bona alia palius. Certissimum qui
 dem est et omnibus uolentibus adiret per spem quia quidam dicit ad ita ut
 adiuuere magis uel minus aut equaliter dicantur palius dicitur quod
 non aliud et aliud sed id intelligitur in diuisis si non illis equaliter siue iequa-
 liter consideratur. Nam quocumque iusta dicitur adiuuere siue pauper siue magis uel
 minus non potest intelligi iusta nisi iustitia que non est aliud et aliud in diuisis.
 Ergo tamen certum sit quod omnia bona si adiuuere conferantur aut equaliter aut
 iequaliter sunt bona nostre est ut omnia sunt palius bona quod intelligitur id est
 in diuersis bonis licet aliqui uideantur bona dicit alia palius palius
 etiam uidetur dicit bonus equus quia fortis est et palius bonus equus est quod ue-
 lor. Cum enim dicit uidetur bonus per fortitudinem et bonus per uelocitatem non
 tamen uidetur idem esse fortitudo et uelocitas. Vnde si equus quod est fortis aut ue-
 lor idcirco bonus est quod fortis et uelox latro malus est. Potius igitur quicquid in
 fortis et uelox latro ideo malus est quia noxius est. ita fortis et uelox equus id-
 circo bonus est quia utilis est. Et quidem nichil solet putari bonum aut nisi per
 aliqua utilitatem ut bona dicitur salus etque saluti per sunt aut per qualis
 honestate sicut pulchritudo estimatur bona et que pulchritudine uiuant.
 Et qui iam per spectata ratio nullo modo dissolui pacto nostre est omne quod utile
 uel honestum si uere bona sunt per diuinitatem et bona per quod nostre est et cuncta bona quod
 quid illud sit. Quis autem dubitet illud diuinitatem per cuncta sunt bona et magni
 boni. Illud igitur est bonum per seipsum quod omne bonum est per seipsum. Ergo sequitur
 ut omnia alia bona sunt palius quia quod ipsa sunt et ipse solum per seipsum. At
 nullum bonum quod palius est equale aut maius est eo bono quod per se est bonum. Illud
 itaque solum summe est bonum quod solum per se bonum. Id enim summum est quod sit super-
 eminet alijs ut nec par beat nec prius. Et quod est summe bonum est etiam
 summe magni. Est igitur vni aliquid summe bonum et summe magni. id est su-
 pereminentem aut inuentum est aliquid. nunc omnium que sunt
 et summum bonum quod cuncta bona per vni ad sunt bona quod est bonum per
 seipsum sic exaltate colligitur aliquid esse summe magni quod quocumque
 magna sunt per vni ad magna sunt quod magni est per seipsum. Dico autem non
 magni spatio ut est corpus aliquid. sed quod quanto maius tanto melius
 eius aut dignius ut est sapientia et qui non potest esse summe magni nisi id quod est
 summe bonum ut est aliquid et maximum et optimum. id est summum omnium que sunt

Denique: non solum omnia bona prae ad sunt magna sed quidquid est prout ali-
quid uidetur esse. Omne namque quod est aut est aliquid aut prout
non prout aut prout. Sed nichil est prout. Non enim uel cogitari potest ut sit ad non
prout. Quidquid est igitur non nisi prout est. Et cum ita sit aut est unum aut sunt
plura prout sunt cuncta que sunt. Sed si sunt plura aut ipsa referuntur ad
unum ad prout sunt aut eadem plura singula sunt prout aut ipsa prout inuicem sunt
at si plura ipsa sunt prout iam non sunt omnia plura sed etiam potius prout
prout si plura sunt. Si uero ipsa plura ipsa singula sunt prout utique est una
aliqua uis uel natura existendi prout quas sunt ut prout sunt. Non est aut
dubium quod prout unum sunt prout sunt ut sunt prout deus qui prout unum
cuncta sunt quas plura que sine eo uno esse non prout ut uero plura prout
inuicem sunt nulla patet ratio qui irrationabilis cogitatio est ut aliqua res
sit prout cum dat esse. Nam nec ipsa relativa sit sunt prout. Cum enim deus
et seruus referuntur ad inuicem prout homines qui referuntur non omnino
sunt prout in ipse relationes quas referunt non omnino sunt prout quod eadem sunt prout
Cum itaque uita omnino excludat plura esse prout cuncta sit uita est. Sed prout est cuncta que sunt
Cum ergo cuncta que sunt sunt prout unum prout dubio prout unum est prout.
Quocumque igitur alia sunt sunt prout prout solum prout at quid
quid est prout minus est quia illud prout cuncta sunt alia prout solum est prout
Quare illud prout est prout maxime diuini est. Est igitur unum ad prout solum maxime
summe omnium est. Et aut maxime omnium est prout quod est bonum uel mag-
num et omnino quicquid aliquid est id uita est esse summe bonum et summe mag-
num et summum omnium que sunt. Quare est aliquid quod sine deo sine suba
sine natura dicatur optimum et maxi-
mum est et summum omnium que sunt. **A**mplius si quis
tendat res naturas uelit no-
lit sentiat non eas omnes contineri una dignitatis potestate sed quasdam earum
distingui gradum impotestate. Cum enim dubitat quod in natura sua ligno me-
lior sit equus et equo plantior homo non est dicendus homo. Et igitur natura
et alie alie negari non possunt meliores nichilominus prout ad aliquid
res sic superuenire ut non liceat se superiore. Si enim huiusmodi graduum distinctio
sit infinita ut nullus ibi sit gradus superior quo superior alius non inue-
niatur adhuc magis deducatur ut ipar multitudinem naturarum nullo sine
claudatur. Hoc autem nemo non putat absurdum nisi quod minus est absurdum
Est igitur exitate aliqua natura que sit est aliam uel aliquibus superior
ut nulla sit cum ordinetur inferior huiusmodi natura que talis est aut sola est
aut plures eiusmodi et equales sunt. Verum si plures sunt et equales cum

equales et non possint produci quædam si prout aliquid illud unum pro quod equa
 liter tam magne sunt aut eundem quod ipse sunt et ipsa eorum essentia. Et si
 nichil est aliud quam ipsa eorum essentia aut aliud quam quod ipse sunt. Et si nichil
 est aliud quam ipsa eorum essentia sicut eorum essentie non sunt plures sed una ita
 tunc non sunt plures sed una. Item namque natura hic intelligo quod essentia
 Si vero id pro quod plures ipse nature tam magne sunt aliud est quam quod
 ipse sunt pro tanto minores sunt quam id pro quod magne sunt. Quodammodo et aliud est
 magni minus est quam id pro quod est magni. Quare non sic magne sunt ut illi
 nichil sit maius aliud. Et si nec per hoc quod sunt nec aliud possibile est esse
 esse plures naturas quibus nichil sit prout nullomodo prout esse nec
 plures humorum. Restat igitur una et solam aliquam naturam esse que sic
 est aliis superior ut nullo sit inferior. Et quod tale sit maximum totumque
 omnium que sunt. Est igitur quedam natura que est summum omnium que sunt hoc
 aut esse non potest nisi ipsa sit ipse id quod est et cuncta que sunt sunt prout id quod sunt
 Nam cum paulo ante docuerat id quod ipse est et pro quod alia cuncta sunt esse
 summum omnium existentium aut eternum id quod est summum est ipse et cuncta alia prout
 aut erunt plura summa. Et plura summa non esse manifestum est. Quare est
 quedam natura alia suba vel essentia que ipse est bona et magna et ipse est hoc quod
 est et pro qua est quidam vere aut bonum aut magni aut ad est et que est su
 mum bonum summum magni summum ens siue subsistens. et summum omni quod sit.

Quam itaque placet quod inueniuntur et inueniuntur. Digere utrum si ipsa natura
 et cuncta que ad sunt non sunt nisi ex ipsa gradum non sunt nisi prout
 sam. Et licet possit dici quia quod est ex aliquo est in prout totum est prout est etiam
 ex eo ipso gradum quod est ex materia et participat potest etiam dici esse prout
 et exartifice qui utitur et exutitur et abutitur hoc ut sit quavis aliter sit
 prout materia et materia qua participat et exartifice. Consequitur ergo ut quod
 cuncta que sunt prout sunt naturas id quod sunt et ideo illa est prout alia non
 prout ita omnia que sunt sunt ex eadem summa natura. **Q**uam igitur
 et ideo sit illa ex ipsa alia autem ex alio. Sequitur non semper
 eundem hoc sensum quod si ex aliquo aut ex ex aliquo quendum est. Dilige
 tibus quo prout naturas vel ex ipsa sunt omnia que sunt. Et quia id quod
 est prout et id quod est prout non eandem suscipiunt existendi ratione prout
 ut separatim uideatur. De ipsa summa natura que ipse est prout et eis que prout
 sunt. Cum igitur constet quia illa est prout quidam est et omnia alia sunt
 prout id quod sunt quod est ipsa ipse. Et cum si esse prout uidetur esse aut prout
 acens aut prout aut prout aliud ad inueniuntur uelud prout prout

Sed quidam aliquo ex his tribus est et aliud est et posterius et aliquo minus
 eo propter quod sit ut sit aut summa natura nullatenus est aliud nec est posterior
 aut minor se ipsa aut aliqua alia re. Quare summa natura nec a se nec
 ab alio fieri potuit nec ipsa se nec aliud ad illa materia unde fieri fuit
 aut ipsa se aliquo aut aliqua res illam ut esset quod non erat adiuvit et
 igitur. Et enim non est aliquo faciente aut ex qua materia aut quibus ad iuve-
 nis ad se pervenit id videtur aut esse nichil aut si ad est primum esse terminatio
 Quae licet ex his que rationis luce et summa iam amanda suba putat nullatenus
 illa posse cadere non tamen illa negligam. Huius rei probatione contem-
 nam namque ad magnam et delectabilem quidam me subito perduxit huius mei me-
 ditatio nullam vel simpliciter penitus fatua obiectatione disputantia in occur-
 rentem negligendo nolo perire. Etiam et ego nichil ambigui in prece-
 dentibus reliquens certior vasa ad sequentia procedere. Et si autem forte quod specu-
 lus persuaderet volens omni vel modico remoto obstaculo quibus tardus et
 intellectus ad audita possit facile accedere. Et igitur illa natura sine qua
 nulla est natura sit nichil tam falsum est quam absurdum est si dicatur quidam
 est nichil esse primum vel non est quia nullo modo intelligi potest ut quod ad est sit primum
 Nec si quo est terminatio aut primum aut primum aut primum est terminatio. Et
 constat quia nullo modo ad est primum. Si igitur est aliquo terminatio aut
 primum aut primum est terminatio primum aut nichil potest terminatio esse quod si nichil
 est terminatio primum necesse est ut id primum est primum sit. Qui igitur huius certum pro-
 se ipsa non est nullo modo est terminatio primum. At si dicitur aliqua natura ex-
 trinsece terminatio non est summa omni si aliquo inferior nec est primum sit quod est
 si primum. Item si primum est ipsa terminatio id propter quod est magni boni fuit
 cum tam tanta boni fuit. At nullum bonum potest intelligi ante illud bonum
 sine quo nichil est bonum. Si autem bonum sit quo nullum est bonum satis liquet
 hoc esse summa natura de qua agitur. Quare nulla res illi in telum pre-
 cessit propter quod ista terminatio esset. Denique si huius ipsa natura est ad aut primum
 aut terminatio primum dubio aut ipsa non est primum et ex se quidam est aut ipsa dicitur
 nichil quod verumque superfluum est exponere quia falsum sit. licet igitur summa
 suba non sit primum efficiens aut ex aliqua materia nec aliquibus
 sit adiuta talis sit ut ad se producat nullatenus tamen est primum aut
 terminatio quia primum et ex se ipsa est quidam est. Quod ergo tam de se intelli-
 genda est primum et ex se si nec ipsa se fecit nec ipsa se materia extitit ut ipsa
 se quolibet modo ut quod non erat esse adiuvit. Nisi forte commo intelligi-
 du videtur quo dicitur quia superfluum vel lucens est primum et ex se ipsa.

Quoadmodum enim sese habent ad invicem lux et lucet et lucens sic sunt ad se ad invicem
 essentia et esse et ens. Hoc quod est existens siue subsistens quod summa essentia et
 siue esse et siue ens. et siue existens siue siue subsistens non dissimile
 conveniunt quod lux. **R**estat nunc de ceteris eorum univocitate
 et lucere et lucens. **R**estat nunc de ceteris eorum univocitate
 sub qua variis quia ipsa fecit univoca aut quia materia sunt univocis. Non
 enim opus est querere variis ideo sunt univoca proprium quia alio faciente et alia
 materia existente illa tantum quolibet modo ut res omnes essent ad invicem. Cum re
 pugnet his que supra patuerunt si scilicet loco et non principali sunt proprium quod
 tunc sunt. Unum itaque in querendum puto esse variis univocitatis res que per
 aliud sunt sic ex aliqua materia. Non autem subito omne hanc mundi
 molem cum partibus suis sicut videmus formata constare ex terra et aqua
 et aere et igne que sunt quatuor elementa aliquo modo intelligi possunt siue hys for
 mis quas conspiciamus in rebus formatis ut eorum informis aut etiam co
 fusa natura videatur esse materia omnium eorum siue formis discretorum
 non itaque hoc subito si querimus hanc ipsam quia dicitur mundane molis materia
 sic. Nam si huius nature est aliqua materia illa unus est corpus univoci
 tatis materia. Si igitur univocitas rerum seu visibilium seu invisibilium
 est ex aliqua materia perfecto non solum non potest esse si nec dicitur potest esse ex alia ma
 teria qua esset summa natura aut esset ipsa aut ex aliqua sua essentia que
 utique nulla est. Quippe nichil omnino vel cogitari potest esse propter illud summum
 omnium quod est proprium et univocitate eorum que non potest si potest summum sunt.
 Quare quod nullus homo aliquid est nullius rei materia est. Ex sua vero na
 turis univocitas que potest non esse non potest quia si hoc esset aliquo esset potest et pa
 lius quia potest per se sunt dicta. Non solum id per quod dicta sunt que omnia
 falsa sunt. Itaque omne quod ex materia est ex alio est res posterioris qui igitur nichil
 est aliud a seipso vel posterioris seipso consequitur ut nichil sit materialiter ex se
 ipso. Ac si ex summe nature materia potest esse aliquid minus ipsa summum bonum
 mutari et corrumpi potest quod nequebas et dicere. Quia ipse qui omne quod aliud est
 quam ipsa minus est ipsa impossibile est aliquid aliud hoc modo esse ex ipsa. Am
 plius dubium non est quia nullatenus non est bonum per quod mutatur vel cor
 rumpitur summum bonum quod si qua minor natura est ex summo boni mate
 ria cum nichil sit unumquodque nisi per summam essentiam mutatur et corru
 pitur summum bonum propriis quare summa essentia que est ipsum summum bonum
 nullatenus est bonum quod est conveniens. Nulla igitur minor natura ma
 terialiter est ex summa natura. Cum igitur essentias eorum que palius sunt

constet non esse uelud ex materia ex summa eentia nec ex se nec ex alio manifestu
 quod ex nulla materia est. Quare qui quidam est presumam eentiam et nec propriam
 aliud ad esse potest nisi ea aut faciente aut materia existente consequitur ex
 necessitate ut propter ipsam nichil sit nisi ea faciente et qui nichil aliud est uel
 fuit nisi illa et que facta sunt ab illa nichil omnino fieri potuit aliud uel
 instrumentum uel adiumentum propterea separam ac omne quod fecit sine du-
 bio aut fecit ex aliquo uelut ex materia aut ex nichilo. Qui ergo certasse
 patet quia eentia omni que propter summam eentiam sunt ab eadem summa es-
 sentia facta est et quia ex nulla materia est paulo dubio nichil apertius quia
 quia illa summa eentia tantam rerum molem tam numerosam multitudinem
 tam formose formatam tam ordinate variata tam convenienter diuersas
 et occurrunt quidam de nichilo sola per seipsum producit ex nichilo
 Na ex quoque sit ad id causa est eius quod ex se sit et omnis causa nostra est
 aliquid ad eentiam effecti prebeat adiumentum. Et sic omnes tenent experi-
 mento ut et nulli rapiatur concedendo et uir ulli subripiatur deapien-
 Si ergo factum est ex nichilo ad ipsum nichil fuit causa eius quod ex se factum
 est si quo id quod nullum habet esse adiunxit ad ut pueniat ad esse. Si autem nul-
 lum adiumentum de nichilo puenit ad id an aut qualiter persuadetur
 quia ex nichilo ad efficiatur propterea nichil a se igitur ad aut non igitur ad
 Et si nichil est ad quecumque facta sunt ex nichilo facta sunt ex aliquo. Si uero
 nichil non est ad qui intelligi non potest ut ex eo quod penitus non est fiat ad nichil
 sit ex nichilo sicut vox omnium est quia de nichilo nichil uideatur consequi
 ut quod sit fiat ex alio aut enim sit ex aliquo aut de nichilo. Quare igitur nichil
 sit ad siue nichil non sit ad consequi uidetur ut quidam factum est factum sit
 ex aliquo. Et si uerum esse ponitur omnibus quod que supra disposita sunt oppo-
 nitur uero qui quod erat nichil ad est id quod maxime erat ad nichil est ex eo
 namque quod quidam subam maxime omni existente ueneram ad hoc ut
 alia omnia sic facta essent ab ea ut nichil esset unde facta essent rotinando
 pueniam. Quare si illud uero facta sunt quod putabam esse nichil et aliquid quod
 inuenit estimabam de summa eentia est nichil. Quod igitur intelligendum
 est de nichilo Nam nichil quod uidetur obia posse uel pene factum iam statui-
 bat meditatione negligere tribus itaque ut puto modis quod ad penitus in
 pedimentum suffiat expedimentum exponi potest si qua sibi dicitur facta ex
 nichilo uero quidem modus est quo nolumus intelligi penitus non esse
 factum quod factum dicitur ex nichilo cui simile est cui quicquam detracente unde
 loquatur uidetur de nichilo. et non loquatur Sed que modum de pa-

summa cuncta & deo q̄ penitus nec fuit nec ē quēna vñ factū sit nō tñdē p̄t &
 nichilo. vñequāq̄ factū ē. Qui sp̄us dē nullo eorū que facta sūt itelligi p̄t alia
 significatio ē que dīa quidē p̄t vñ tñ ē non p̄t ut si dicatur ad sic ēē fac
 tum ex nichilo. ut eripo nichilo. i. ex eo q̄ penitus nō ē factū sit quasi ip̄
 nichil sit ad eū ex quo possit ad fieri. Et quī sepe ē falsū quociens ēē
 ponitur i. possibilis i. conuenientia consequit̄. Et etiā interpretatio qua dīa
 ad ēē factū ex nichilo ē. cū itelligimur ēē quidē factū s̄ non ēē ad vñ sit
 factum. P̄ simile signom dīa videtur cū homo contrā status sine tā dī
 contrā status dīa contrā status ex nichilo. Sedm̄ igitur hūc sensū si itelliga
 quod sup̄a conclusum ē quia p̄ter sumam cunctarū cūta que sūt ab eadē ex
 nichilo facta sūt. vñ ex aliquo sicut ip̄a conclusio p̄cedētia consequē q̄
 uerēter ita ex eadē conclusione nichil i. conueniens subsequet̄. Quāuis nō
 i. conuenienter & sine omni repugnantia ea que facta sūt a creatrice suba
 dīa possint ēē facta ex nichilo eo mō quo dīa solet dīes factus ex pau
 pere & recepsse quis sanitatē exegritudie. i. qui p̄us paup̄ erat nūc est
 dīes q̄ antea non erat et qui p̄us bebat exegritudinē nūc habz sanitatē
 quā antea nō habebat. Hoc igitur mō non i. conuenienter itelligi p̄t
 si dīa creatrix cuncta vñiūsa fecisse ex nichilo sive q̄ vñiūsa facta sūt
 nullam ex nichilo. i. que p̄us nichil erant nūc sūt aliquid. Hac ip̄a q̄p̄
 uoce qua dī. quia illa fecit sive quia ista facta sūt itelligi quia cū illa
 fecit aliquid fecit & cū ista facta sūt nō nisi aliquid facta sūt. Sic enī
 aspicientes aliqua dīualdē hūili fortuna multū op̄ ab aliq̄ hōibz
 re exaltatū dīamus eadē fecit ille istū ex nichilo aut factus ē iste ab illo
 ex nichilo. i. iste qui p̄us q̄ nichilū deputa**U**erū videt̄
 batur nūc illo faciente uere ad estimat̄. **U**m̄ uidet̄ q̄dam qd
 nō negligentē discernē cogit scd̄ quid ea que facta sūt antequā fieret
 dīa possint fuisse nichil. Nullo namq̄ pacto fieri p̄t ad rōnabilit̄ ab
 aliquo nisi i. facientis rōne p̄cedat aliq̄ rei faciente. q̄ exemplū sive ap̄
 dīatur forma ul̄ similitudō uel regulā patet itaq̄ qui p̄ius quā fieret
 vñiūsa erat i. rōne sume nature quid aut qualia aut quo futura ēent
 Quare cū ea que facta sūt clarū sit nichil fuisse antequā fieret quātū ad
 b̄ quia nō erant. q̄ tūc sūt. nec erat ex quo fierent nō tñ nichil erat quā
 tū ad rationem facientis p̄quāz et scd̄m̄ quam fierent. **U**
 illa aut̄ rēz forma que i. eius rōne res creandas p̄cedebat quid aliud ē
 quā rēz quedā i. ip̄a rōne locutio uelut cū fab̄ dī factus aliq̄ sue artis
 opus p̄us illud i. ita se dīat mentis concep̄tōe. Mentis aut̄ sive rōnis

locutionem hic itelligo no conuoces rez sititue cogitant s. cu res ipse uel
fuit uel ia exites aie cogitacois ipiaut. Frequenti naqz usu cognosca
quia rem una tripli loqui possumus. Aut eni res loquum signis spibli
sz. i. que spibus corporeis sentari pnt spibli utend aut eade signa que so
ris spibilia sunt ita nos i sensibilibiter cogitand aut nec spibilibiter u
i sensibilibit hys signis utend s. res ipas uel corpm ymaginacois ul
ionis itellu pter ipaz diuersitate itus una mente dicen. d. alr na
q. dico hominem tu cu h. nomen q. e ho significo alr tu id nomen ta
cens cogito alr tu cu ipm hominem mens aut pcorpis ymagine aut
pncipacionem ituetur pcorpus quide ymagine ut cum eius sensibilem
figuram ymaginatur. pncipem uo ut tu eius vniuersale eentiam
que e animal rationale mortale cogitat. Hec uo tres loquedi vaietates
singule ubis sui generis constant. Sz illius qua tiam z ultima posui lo
cutionis uba cum de rebus no ignoratis sut naturalia sut z apud ome
gentes sut eade. Et qui alia omnia uba p h. sut iuenta ubi ista sut ullu
aliud vbu e nctm ad rem cognoscenda z ubi ista ee no pnt nullu aliud
e uale ad rem onendand. pnt etiam no absurde. Ita tanto veriora
quanto magis rebus quaz sunt uba similia sunt z ois expressius
signant. exceptis namqz rebus illis quibus ipse utimur pnomibz
suis adeas de significandis ut sut quedam uoces uelud. a. uocales exceptis
iquam hys. nullu aliud vbum sic uidetur rei simile cuius e vbu aut
sic eam exprmit quo illa similitudo que i aie metis rem ipam cogita
tis exprimitur. Illud igitur iure dicen. du e maxime ppi z pncipale rei
vbu. Quia p si ulla dequalibz re locutio tantu ppiquat rei quatu illa
que hui. vbis constat nec ad aliud tam simile rei ul futurum ul iam
existentis i racione aliamus pt ee no imerito uideri pt apud sumaz
substantiam tale rez locutione z fuisse anqua cent ut peam fieret
z ee cum facta sut. **S**ed quauis sumam subam constet
ut peam faciat. pus in se quasi durisse cunctam creaturam
quam eam scdm eand z peand sua i amam locutione conderet q.
admodum faber pus mente concipit q. ptea scdm mentis concipione
ope pficit. multam tamen i hac similitudine itueor dissimilitu
dinem. Illa namqz iuch omnio aliunde assups. unde uel eoz que
factum erat formam ise ipa compingere ul ea ipa hic q. sut pficit
faber uero penitus nec mente pt ad corpeu ymaginand concipere
nisi id q. aut totu simul aut p partes ec aliquibz rebus aliquo iam

Sidiat nec opus mente conceptu perficere si desit aut materia aut aliquid in quo opus perogitatum fieri non possit. Quiaquā enim homo tale aliquod animal possit cogitando siue pingendo quale nusquā sit confingere nequaquā tū si facere valet nisi componendo i eo partes quas exereb; alios cognitis i memoriam attraxit. Quare i hoc differunt abi uicem ille i creatura suba et i fabro suoz opm facendoz i tunc locutiones q illa nec assumpta nec adiuta aliud ē si pma et sola tā sufficē potuit suo artia ad suū opus pficiendū ista uō nec sola nec pma nec sufficiens ē ad suū utpiendū. Quia ipca que pssam creata sūt omnino non sūt ad q non sunt pssam que uō sūt pssam penitus nō eent n eent ad

Sed opit iacōne dēcente certum sit quod nō sūt pssam quia quidquid summa suba fecit nō fecit palius quam p se incipant. et quidq fecit p sua i tūam locutione fecit siue singula si quilibet vbi siue potius vno uō simul omnia. Dicendū quid magis nūmū uideri pē quā hanc summe eēcie locutionem non eē aliud quā sumaz eēciaam. Nō igitur negligēter pēcundū huius locutionis consideratione puto si pū quā de illa possit tractari diligēt cū de summe sube ppetates aliquas. **C**onstat ergo psumam quaturam eē factū quidq nō ē idē illi. Dubiū aut nō nisi irōnabili menti eē pē q cūta que facta sunt eoz ipō sustinente vigent et pseruant i esse quā dū sūt quo faciente deuchilo hūt eē quod sūt. Simili naq; pōmā iacōne quā collectā ē omnia que sūt eē pōmū aliquid. Vnde ipse solū ē pserpim et alia palius. Sili iqua iacōne pē pbari quia qūq; vigent per vnu p aliquid vigent. vñ illud solū iugēt pserpim et alia palius. Et quā alr eē nō pē nisi ut ea que facta sūt uigeant palius. Et d aquo sūt facta uigeat pserpim nō ē ut sicut nichil factū ē nisi pcreatice pntem eēciaam ita nich uigeat nisi pcreatice pntem.

Quod si ita ē ymo quia exūtatate sic ē pūam consequit ut ubi ipā nō ē nich sic ubiq; igitur ē et pōmā et i omibus. Et quā absurdū ē ut s que ad mōm nullatenus ad arā tū pē exire arantis et fouetis i mensitatem sic arans et foues neq; quam valeat aliquo excedere factorū vniūitate liquet quā ipā ē que cūta alia portat et supat claudit et penetrat. Si igitur hoc illis que supius sūt i uenta uigantur eadē ē que i omibus ē et pōmā et exqua et pquā et iqua omnia et cetera. Sequit.

Immo inuito valde moueor quia studiose inquirere possu quid omni que dicitur
 dicat pnt hinc tam admirabili nature queat conuenire subali. Quiaq; em
 niter si possit inonibus uel vobis que optamus rebz fatig. Deinde re
 pui quod. Signe dicitur de creatura vniuersu suba. tptandu tamen est
 adq; hac indagacionem in pducet. Itaq; de re latius quide nulli dubiu
 quia nullu eoz subale e. illi de quo relatiue di. Quare siquid dsumma
 natura dicitur relatiue no e eius signum sile. vñ h' ipm q' summa omni
 siue maior omibus que ab illa facta sūt seu ad id ad sūt relatiue di
 a pē manifestu e qui no eius naturale designant eentiam. Si em
 nulla eaz reru nuqua eet quaz relatiue summa z maior di ipa nec
 summa nec maior itelligetur nec in idarto minus bona eet aut eentia
 sue magnitudinis i aliquo deamentu patetur. Ex eo manifeste d' gsa
 tur qui ipa quide boni al magni e no e palud qua psepant. Si igr
 summa natura sit pē itelligi non summa ut tamen nequaquaz sit maior a
 minor quatu itelligitur summa diuin. manifestu e quia summu no sim
 pliciter sigt summa eentiam que omni no maior z melior e quaz no e q'
 ipa. Ex aut ratio docet dsummo no dissimilit iuenitur i similit relati
 ue. Illis itaq; que relatiue d'ur obmissis quia nullu eoz simpliciter de
 mitat alicuius eentiam. ad alia d'stacienda se conuertat itenao. Equid si
 quis singula diligenter ituetur quidq; e pter relatiua aut tale e ut ip
 sum omni no melius sit qua non ipsum aut tale ut no ipm i aliquo me
 lius sit qua ipm. Ip m aut z non ipm no aliud hic itelligit qua nym
 non verz corpus non corpus z dissimilit. A relius quide e omni no ad q'
 non ipm ut sapiens quaz non ipm sapiens. i. melius e sapiens qua
 non sapiens. Quauis em iustus no sapiens melior videatur. qua no
 iustus sapiens. no tñ e meli' simpli. no sapiens q' sapiens. Quine q'p
 non sapiens simpliter i quatu non sapiens e minus e qua sapiens
 quia omne no sapiens melius eet si eet sapiens. Sile omni no melius
 e verz quaz non ipsum. i. quam non verz. z iusti qua non iusti et
 viuit qua no viuit. Melius aut e i aliquo non ipm qua ipm ut no
 aurz qua aurū. Nam melius e homi ee no aurz qua aurz quauis
 forsitan alicui melius eet aurz ee qua non aurz ut plumbū. Cu em
 utruq; f. ho z plumbū sit no aurz tanto melius e ad ho qua aurz qn
 to i feroris eet nature si eet aurz z plumbū tanto vilis e quato pao
 siue eet si aurū eet. patet aut ex eo q' summa natura sit itelligi pē no
 summa ut nec summu d'mo melius sit qua no summu. nec no summu

alicui melius quia non summi multa relativa de que nequaquam hac contine-
antur diuisione utrum uero aliqua contineatur inquiri supersedo cum ad pro-
positum sufficiat quod de illis notum est nullum est. Et coram designare simplices
summe nature subam. Cum igitur quidam aliud est singula respiciantur
aut sit melius quam non ipsum aut non ipsum in aliquo sit melius quam ip-
sicut nefas est putare ut subia summe nature sit ad quo melius sit.
aliquo non ipsum sit uere est ut sit quidam omnino melius est quam non ipsum
Illa enim sola est qua penitus nunc est melius etque melior est omnibus que
non sunt quia ipsa est. Non est igitur corpus uel ad eorum que corpori spiritus dis-
tinctum. Quippe his omnibus melius est ad quod non est quia ipsa sit. mens enim rati-
onalis que nullo corpore spiritu quid uel qualis uel quanta sit patitur
quanto minor est si est ad eorum que corporis sensibus subiacent tan-
to melior est quare quod eorum penitus non ipsa summa eterna tacenda est
est ad eorum quibus est ad quod non est quod ipsa sit superius. et omnino sicut
ratio docet dicenda quilibet eorum quibus est omne quod non est quia ipsa sit in se
tuis. Quare uere eam esse uiuentem sapientem potentem. omnipotentem ve-
ram iustam et beatam eternam et quidam filiter absolute melius est quod
non ipsum. Quid ergo queratur amplius quid summa sit illa natura
si manifestum est quid. **S**ed fortasse cum dicitur iusta uel
iustum sit aut quod non sit. magna uel ad similitudinem non ostendit
quid sit. sed potius qualis uel quanta sit per qualitatem quippe uel qua-
ritatem quilibet horum dicitur uidetur. Omne namque quod iustum est iustitiam
iustum est. Et alia quomodo similis. Quare ipsa summa natura non est
iusta nisi iustitiam. uidetur igitur per participationem qualitatis iusticie. Et
iusta dicitur summe bona suba. Et si ita est palud est iusta non per se. At hoc co-
trarium est ueritati per spectem quia bona uel magna uel subsistens quod est omnino
per se est non palud. Si igitur non est iusta nisi iustitiam nec iusta potest esse
nisi per se. quid magis oportet quid magis naturam quam quod eadem natura est
ipsa iusticia et cum dicitur esse iustam iustitiam id est quod per se et cum iusta per se
dicitur esse non aliud intelligitur quam iusticia. Quare per se queratur quod sit
ipsa summa natura de qua agitur quid uis uidetur qua iusticia. Videndum
igitur quo intelligendum sit quoniam illa natura que est ipsa iusticia dicitur iusta. Cum
enim homo non potest esse iusticia sed habere per iustitiam non intelligitur iustus homo ex his
iusticia sed habens iustitiam. Cum igitur summa natura non proprie dicitur quia
sit iusticia sed existit iusticia cum dicitur iusta proprie intelligitur ex his iusticia non
autem habens iustitiam. Quare si cum dicitur ex his iusticia non dicitur qualis est sed

quid e consequit ut cu dicit iusta no dicitur qualis sit s quid sit Deinde
 qui dilla supma eentia id e dicere quia e iusta z quia e exis iusticia
 tam d e exis iusticia no e a qua e iustia m differt i illa siue di
 tatur e iusta siue e iusticia. Quia pp cu quitur dilla quid e non mi
 nus congrue rñdetur iusta qua iusticia. Et uo i exemplo iusticie in
 tum ee conspicitur. Hic de omnibus que similt de ipa summa natura sur
 itellus sentire pronem constringitur. Exquid igitur eoz dilla dita
 non qualis ul quanta s magis quid sit miratur. S palam e quia
 qz bonu summa natura sit sume illud e. Illa igit e summa eentia su
 ma iusta summa ratio summa salus summa iusticia summa sapia summa
 veritas summa bonitas summa magnitudo summa pulcritudo summa imor
 talitas summa incorruptibilitas summa immutabilitas summa beatitudo
 summa eternitas summa ptes summa viuitas q no e aliud qua sume ens
 Quid ergo si illa natura su sume viuens z alia filr
 ma tot bona e erit ne composita tam pluibus bonis an poa
 no sut plura bona s vnu bonu tam pluibus nominibus significatu. De
 em compositum vt subsistat i diget his ex quibus componit. z ill d
 q e quia q quid e pullam e. z illa q sut pullus no sut z idcirco peni
 tus sumu no e. Si igitur illa natura oposita e pluibus bonis hec
 omnia que omi composito i sut i illam i cadere nat e. Et nefas ficitas
 apta ratione destruit z obruit tota que supia patuit nentitas verita
 tis. Cu igitur illa natura coposita nullo modo sit z in omi mo tot illa
 bona sit. nate e ut omia illa non plura s vnu sut. Id igit e qz
 vnu eoz q omia siue simul siue singula. ut cu d iusticia ul eentia
 id sigt q alia ul omia simul ul singula. Queadmodum itaqz vnu
 e quidq eentia lit. z summa suba d. ita ipa vnomo vna consideratione
 e quidq eentia lit. Cu em aliquis ho dicitur z corpus z rationalis z
 homo non vnomo ul consideratione s tria d. Sed aliud ei e cor z
 fm aliud rationalis z singulu hoz non e totu h q e homo. Illa uo
 summa e eentia nullo sic est ad ut illud id sct aliu modu aut scdm
 consideratione no sit qz q quid aliquomo eentia lit e hoc e totu q
 ipa e. Nich i q deius eentia u e dicitur ico q qualis ul quata sed
 ico q quid sit accipit. Quidq em e quale ul quatu e etiam aliud ico
 q quid e unde no sim. **E**xquo igitur b tam simplex natura
 plex e s copositum e. **E**xaratur z iugo: omnium fuit ul usq: fu
 tura e an potius nec exquo nec usq: e s siue pncipio z siue fine est.

Si ei principium habet aut ex se vel per se habet aut ex alio vel per alium aut ex nichilo
 vel per nichil. Sed constat puritatem iam perspectam quia nullo modo ex alio
 vel ex nichilo vel per alium vel per nichil est. Nullo modo igitur per alium vel ex ali-
 quo vel per nichil vel ex nichilo utitur forata est ex se ipsa vero vel ipse utitur
 habere non potest. quoniam ex se ipsa et per se ipsam sit. Sic enim est ex se et per se ut nullo
 sit alia essentia que est per se et ex se et alia per quam et per quam est. Quod autem ex
 aliquo vel per aliquem incipit esse non est omnino id illi ex quo vel per quem in-
 cipit esse. Summa igitur natura non incipit per se vel ex se. Quia igitur nec per se nec
 ex se nec per alium nec ex alio nec per nichil nec ex nichilo habet principium sed necque
 finem habet. Si enim finem habitum est non est summe immortalis et summe in-
 corruptibilis. Sed constat quia est summe immortalis et corruptibilis
 non habebit igitur finem amplius si finem habitum est aut volens aut non
 volens deficiat. Sed per certo non est simplex bonum cuius voluntate perit finem
 bonum. ac ipsa est veritas et simplex bonum. Quare sua sponte non deficiat
 et ipsa quare certum est esse finem bonum. Si vero volens peritura est non est
 summe potens nec omnipotens. sed totius naturae asseruit eam esse summe pote-
 ntiae et omnipotentiae. Non ergo volens deficiat. Quare si nec volens nec
 nolens summa natura finem habet. nullo modo finem habet ampli-
 us. si summa illa natura principium vel finem habet non est via eternitas
 quod est supra repugnabile iuncta est. Deinde cogitet qui potest quod incipit
 aut quando non fuit habet veritas. sed quia futurum erat ad autem qui deficiet
 et non erit habet veritas videlicet quod peritum erat aliquid. Et si neutrum horum
 tu cogitari potest et utrumque habet veritas sine veritate esse non potest impossibile est vel co-
 gitare quod veritas principium aut finem habeat. Denique si veritas habu-
 it principium vel habebit finem. antequam ipsa inciperet veritas erat tunc
 quia non erat veritas. et postquam finita est veritas erat tunc quia non
 erat veritas. At qui verum non potest esse sine veritate. Erat igitur veritas ante
 quam esset veritas. et erat veritas perquam erat veritas quod inconuenientissimum
 est. Sive igitur dicatur veritas habere. sive intelligatur non habere princi-
 pium vel finem nullo claudere potest veritas principio vel finem. Quare id
 sequitur de summa natura quia ipsa summa veritas est.

Sed ecce iterum insurgit nichil. et quocumque attenus ratione veritate
 et veritate concorditer attestantibus. Dissertunt assentire esse
 nichil. Si ea que supra sunt digesta nature veritatis munimine
 macta sunt non fuit ad ante summam essentiam. nec erat ad per eam.
 Quare nichil fuit ante eam. et nichil erat per eam. Nam aut ad

aut nichil nunc est praesens vel subsequens esse. Qui autem dicit quia nichil fuit ante
ipsum et nichil erit post ipsum id privare videtur quia fuit ante ipsum quoniam
nichil erat et erit post ipsum quoniam nichil erit. Qui quod nichil erat illa non erat et
quod nichil erit illa non erit. Quod ergo non incepit ex nihilo aut quod non
desinet ad nihil. si illa non sunt etiam cum iam erant nichil etiam iam non est
cum adhuc nichil erit. Quid ergo molita est tanta moles argumentorum si ta-
cile demolitur nichilum molimina eorum. Si namque constituitur ut summu-
m ex nihilo et praecedens succedat et subsequens decedat quidam supra statuit ve-
re nec desinitur plane nichilum an potius repugnandum est nichilo ne-
c tot structure necessitate ronis expugnentur a nichilo et summi boni quod lu-
cerna veritatis questum et verum est amittatur primum. Potius ig-
afferatur si fieri potest quod non fuit ante summam essentiam nec post illam quia
si locus datur ante vel post illa nichilo primum reducat ad nichil illud esse
quod praesens conducat id quod erat nichil ad esse. Duplicem namque una pri-
vatio gerit suam cum dicitur quia nichil fuit ante summam essentiam.
Unus est eius sensus quod prius quam summa essentia esset fuit cum erat nichil aliter
vero eius est intellectus quia ante summam essentiam non fuit aliquid ve-
luti si dicam nichil me docuit volare. Hoc autem sic exponam quod ipsum nichil
quod scit non ad docuit me volare. tunc falsum. aut quod non me docuit ad
volare quod est verum. Prior itaque sensus est quem sequitur supra tractata in-
convenientia et hominibus ratione praefecto repellitur. alter vero est qui super-
ioribus praefecto coheret convenientia et tota illorum contentione verus co-
pellitur. Quare cum dicitur quia nichil fuit ante illam sed posteriore
intellectu accipiendum est nec sic est exponendum ut intelligatur aliquid fuisse
quoniam illa non erat et nichil erat sed ita ut intelligatur quia ante illam non
fuit ad eandem rationem et duplicis intellectus si nichil dicitur post illam esse futurum.
Si ergo haec interpretatio quae facta est de nichilo diligenter discernitur ve-
rissime nec ad nec nichil summam essentiam aut praesens aut subsequens
esse. et nichil fuisse ante vel post illam esse secutus concluditur et tamen illa
iam constitutorum soliditas in **Q**uod supra conclusum
est in unitate concutitur. **Q**uia quia creatrix haec natura ubique
et omnibus et omnia sic et exco quia nec incepit nec desinet et conse-
quatur quia semper fuit et erit. sentio tamen quodam contradictionis suae
murmurare quod me cogit diligenter ubi et quoniam illa sic in sagare itaque
summa essentia aut ubique et semper est aut tamen alibi et aliquid aut nusquam
et nunquam. Quod dico aut in omni loco vel tempore aut determinate in aliquo aut

in nullo. Sed quid videtur repugnantius quā ut quod verissime et summe est
id nusquam et nunquam sit. Falsū ē igitur nusquam ul' nunquam illam esse. Se-
cūde qui nullū bonū nec penitus ad ē sine ea si ipsa nusquam ul' nunqua
nusquam uel nunqua ad bonū ē et nusquam ul' nunqua omnino aliquid ē.
Et quia falsum sit nec dicere opus ē. Falsum igitur ē et illud. quod illa
nusquam et nunqua sit aut ē ergo determinate alicubi et aliquando aut ubique
et semper ac si determinate ē in aliquo loco ul' tpe ibi et tunc tantū ubi et quādo
ipsa est potest ad esse ubi uero et quādo ipsa nō ē ibi et tunc penitus nulla ē eētia
quia sine ea nichil ē vñ consequitur ut si aliquis locus et aliquod tpus
ubi et quādo omnino nichil ē. Et qui falsum ē tpe namque locus et tpm tpus ali-
quid ē. non potest esse summa natura alicubi ul' aliquando determinate. Et si
dicitur quia determinate ipsa p se alicubi et aliquando ē si potentiam suam
ē. ubique ul' quicūque adest. non ē verū. qui enim potentia eius nichil
aliud quam ipsam esse manifestū ē nullo modo potentia eius sine ipsa
ē. Cū ergo nō sit alicubi ul' aliquando determinate nec ē ut sit ubique et sp-

Quod si ita ē aut tota ē in omni loco ul' tpe. Id est in omni loco ul' tpe.
loco uel tpe aut tantū quelibet pars eius ut altera pars sit extra
omne locū et tpus. Si uero parti ē et parti nō ē in omni loco uel tpe partes sit
quod falsum ē. Nō ē partim igitur ubique et semper tota aut ē ubique et sepe-
aut enim sic ē intelligendū. ut tota simul sit in omnibus locis ul' tps
et partes in singulis. aut scilicet ut tota sit etiam in singulis. verum si par-
tes ē in singulis nō effugit partem compositionem et diuisionem quod ualde
alienū a summa natura inuentū ē. quia ipse nō ē ita tota in omnibus lo-
cis aut tps ut partes sit in singulis. Restat altera pars disti-
cenda scilicet qualiter summa natura tota sit in omnibus et singulis locis ul'
tps. Hoc nimirum ē non potest nisi aut simul aut diuisis tps. Sed
qui magis loci ac magis tps quas hactenus fil' progressas eisdem vestigiis
vna potuit indagare persecutio hic abiuram discedentes. Disputatione
videtur diuisis quasi fugere a singulis singularem suis in vestigant
disquisitionibus. Primum ergo uideat. si summa natura tota possit esse in
singulis locis. aut simul aut per diuersa tps. Deinde idipsum in tps
inquirat. Si igitur tota ē fil' in singulis locis per singula loca sunt
singule totae. Sicut enim locus a loco distat ut singula loca sit
ita id quod totū ē in vno loco ab eo quod eodem tpe totū ē in alio loco distat
ut singula tota sunt. Nam quod totū ē in aliquo loco nichil eius ē quod
non sit in ipso loco. ac de quo nichil ē quod nō sit in aliquo loco nichil ē

Deo quod sit eodem tpe extra eundem locū quod igitur totū ē ī aliquo loco nich
 eius ē quod eodē tpe sit extra ipm locū. Sed de quo nich ē extra quēlibet
 locū nich eius ē eodē tpe ī aliquo loco. Quare quod totū ē ī quolibz lo
 co nich ē simil ī alio loco. quod igitur totū ē ī aliquo loco quo totum q
 ē simul ī alio loco. si nich deo potest ēē ī alio loco. Eū igitur vnu totū
 non pōt ēē simul ī diuersis locis totū consequitur ut p singula loca si
 gula sint tota si ī singulis locis simul ad ē totū. Quia p si summa natu
 ra tota ē vno tpe ī singulis omnibus locis quod singula loca ē pnt
 tot figure summe nature sūt q vtrōle ē opmari. Nō est igitur tota vno tpe
 ī singulis locis. at uero si diuersis tpebus tota ē ī singulis locis
 qn est ī vno loco nullū bonū & nulla eētia ē iterum ī alijs locis
 quia sine ea prorsus ad nō existit. Et absurdū ēē uel ipa loca pro
 bant que nō nich s ad sūt. Nō est itaq; summa natura tota ī singulis lo
 cis diuersis tpebus. Et si nec eodē nec diuisis tpebus tota ē ī singulis
 locis. liquet quia nullomō ē tota ī singulis locis omnibus locis. **¶** Nunc
 ē indagandū si eadē summa natura sit tota ī singulis tpebus aut simul
 aut distincte p singula tpa. Sed quō ē ad totum simul ī singulis tpe
 bus si ipa tpa simul nō sūt. Si uō sepa & distincte tota ē ī singulis
 tpebus quēadmodū aliquis ho totus ē heri et hodie & ante pntē d
 quia fuit & ē & erit. Ergo eius etas que nich aliud ē quā eius etni
 tas nō ē tota simul s ē p tibus extensa p tpm ptes. At eius eterni
 tas nichil aliud ē quā ipa. Summa igitur essētia erit diuersa
 p partes scd tpm distinctiones. Si ei eius etas p tpm cursus p dūa
 sit cū ipis tpebus pns pteritū & futurū. Eūdem aut aliud ē eius e
 tas ul d existendi diuinitas quā eius eternitas. Ergo cū eius
 eternitas nich aliud sit quā eius eētia sicut supra digesta rō ī dubi
 tabilitate probat si eius eternitas sit p tū pns & futurū. Quē q; a
 eētia sit p tū pns & futurū. At q p tū ē nō ē pns & futurū. & q
 pns ē nō ē futurū nec p tū. & q futurū ē nō ē p tū vel pns
 Quo igitur stabit q supra rōnabili & pspicua nititate claruit s
 quia illa summa natura nullomō cōposita s summe simplex ē & su
 me īmutabilis si aliud & aliud ē ī diuisis tpebus & tpa disti
 butas hē partes. aut potius si illa vera sūt. ymo quia liquida nā
 sūt. Quo h possibilia sūt. Nullo igitur mō creatrix eētia a etas
 aut eternitas eius recipit p tū ul futurū pns cū quō nō habz
 si uē ē. Sed fuit sūt p tū & erit futurū. Nūquā igitur illa fuit ul

esse Quare non est distincte sicut nec simul tota in diuisis singulis temporibus. Sicut
 sicut discussum est nec sic est tota in omnibus locis vel temporibus ut semel sit tota
 in omnibus et partes nec sic ut tota sit in singulis manifestum est
 qui non est vltimo modo tota in omni loco vel tempore. Et quoniam sicut prius est quod non sit
 est in omni loco vel tempore ut pars sit in omni et pars sit extra omne locum aut tempus
 impossibile est ut sit ubique et semper. Nullatenus enim potest esse intelligi ubique et semper nisi
 aut tota aut pars. Et si nequaquam est ubique et semper aut erit determinate in aliquo
 loco vel tempore aut in nullo. Determinate autem eam in aliquo non posse esse iam dis-
 cussum est. In nullo igitur loco vel tempore. et nusquam et nunquam est. Non enim potest esse
 nisi aut in omni aut in aliquo. Sed nusquam autem constat inconuenienter non
 solum quia est per se et sine principio et sine fine. Sed quia ad finem ea nec vlti-
 quam nec iniqua est. **Q**uomodo ergo conuenienter hic
 nec est illam esse ubique et semper. **Q**uam contraria sed placatione et tam necessaria
 secundum probationem fortasse quod dum modo est summa natura in loco vel tempore quod non pro-
 hibetur sic esse tota simul in singulis locis vel temporibus ut tamen non sint plures
 totae. sed una sola tota nec eius etas que non est nisi una eternitas non sit distri-
 buta in preteritum presens et futurum. Non enim videntur hac lege loci aut temporis co-
 gi nisi ea que sic sunt illo vel tempore ut loci spatium aut temporis diuturnitate
 non excedat. Quare sicut debet que huiusmodi sunt vni idemque totum
 simul non posse esse totum in diuersis locis vel temporibus omni vitate affei-
 tur ita illius que huiusmodi non sunt idem nulla vitate concluditur.
 Iure namque dicitur videtur quod tamen eius rei sit alius locus tamen quantitate
 locus circumscribens continet et continens circumscribit et quod eius solu-
 rei sit ad tempus. cuius diuturnitatem tempus metiendo aliquo terminant
 terminando metitur. Quia per cuius amplitudinem aut diuturnitatem nulla
 meta vel alio loco vel alio tempore opponitur illi nullum de loci vel temporis uel prou-
 tur. Cui namque nec locus illi facit quod locus nec tempus quod tempus non irra-
 tionabiliter dicitur quod nullus locus est eius locus et nullum tempus est eius
 tempus. Et non nullum loci aut temporis hinc conspiciatur. id profecto nullatenus
 loci aut temporis legem subire conueniatur. Nulla igitur lex loci aut temporis
 natura ullam aliquo cogit quia nullus locus aut tempus aliqua
 continentia claudit. Erue nam autem rationalis consideratio omni
 mota ratione non excludat ut creatricem summamque omnium subar-
 quam necesse est alienam esse et liberam a natura et iure omnium que ipsa
 de nihilo fecit ulla loci cohibitio vel temporis includat tamen potius eius
 potentia que nichil est aliud quam eius essentia cuncta a se facta sub se

conueniens concludit. Quod quoque non est imprudentis imprudente dicere quod si
 me uirtutis aut locus intrinsecus quantitate aut tempus metatur. Dicitur
 uirtute que nullam penitus localis uel temporalis distinctionis magnitudine
 suscipit. uel paruitatem. Quia itaque locus habet et tempus condicio ut tantummodo quod
 quid eorum mens claudatur nec parui fugiat rem uel quale. suscipit loco
 eius secundum quantitatem uel quale patitur tempus eius secundum diuturnitatem nec
 ullomo possit totum aduersis locis uel temporibus simul contineri. quicquid uero
 loci uel tempus continetia nequaquam continetur. nulla locorum uel temporum lege ad
 parui multipliciitate cogatur. aut prius esse totum simul pluribus locis
 aut temporibus prohibeatur. quoniam in qua habet condicio loci aut tempus paulo
 summa suba que nulla loci uel tempus omnia angitur nulla eorum lege
 restringitur. Quare qui summam eentiam totam et inuitabilis
 nitas exigit nulli loco uel tempore deesse. et nulla ratio loci aut tempus prohi
 bet omni loco uel tempore simul totam adesse. nec est eam simul totam di
 bus et singulis locis et temporibus presentem esse. Non enim quia hinc loco uel
 tempore prius est idcirco prohibetur illi uel illi loco aut tempore si et similiter prius esse
 nec qui fuit aut est aut erit ideo eternitas eius ad euauit apertam tem
 tu patet quia non est aut transit cum presentia quod uix est aut venturum est cum fu
 turo quod non dum est. Nullatenus namque cogitur uel prohibet lege locorum a
 tempore alicubi aut aliquando esse uel non esse quod nullomo in tra locum uel tem
 claudat suum esse. Nam suprema summa eentia dicitur esse illo aut tempore quod
 uis de illa et de localibus siue temporalibus natuis una sit prolatio pro loque
 di consuetudine diuisus tamen est intellectus propter rerum difficultudine. In illis na
 que duo quedam eadem prolatio significat. 1. quia et presentia sunt locis et temporibus in
 quibus esse dicitur et quia continentur ab ipso et summa uero eentia unum tamen p
 cipitur. 1. quia prius est. non eadem quia continentur unum si usus loquendi ad
 mittet ouenientius dici in dicitur esse cum loco uel tempore plus ei contineri
 significatur ad condiciat esse in alio quam cum deesse cum alio. In nullo itaque lo
 co uel tempore presentia dicitur esse quod omnino in nullo alio continetur et tamen in omni
 loco uel tempore suo quodammodo dicitur presentia per esse quoniam quidam aliud est ne in nichili
 cadat ab ea presentia sustentetur. In omni loco et tempore est quia nulli abest et
 in nullo est quia nullum locum aut tempus habet. Nec ideo recipit distinctiones
 locorum aut temporum ut hic uel illic uel alicubi aut nunc uel tunc uel aliqui
 nec secundum labile prius tempus quod utamur est aut secundum patet uel futurum fuit
 aut erit quoniam habet transitorum et mutabilium propria sunt quod illa non est et tamen habet
 de ea quodammodo dicitur presentia quoniam sic est prius omnibus transitoris et mutabili

bus ac si illa eisdem transcribatur locis et mutetur quibus patet itaque quatum satis est ad dissolvendum que consonabat continetate qualiter summa omnium essentia ubique et semper et nusquam et nunquam. id est in omni et nullo loco aut que sit iuxta diversorum intellectum concordem unitatem.

Uerum cum constet eandem summa natura non magis esse in omnibus locis quam in omnibus que sunt non velius que contineat si que peccando cuncta contineat aut non dicatur esse ubique hoc sensu ut potius intelligatur esse in omnibus que sunt quatenusque in omnibus locis cum hinc intellectum et rei unitas exhibeat et ipsa localis ubi proprietates nequaquam prohibeat. Solemus namque sepe localia verba interpretari sibi attribueribus que nec loca sunt nec transpositione locali continentur velut si dicam ibi esse intellectum in anima ubi est rationalitas nam cum ibi et ubi localia verba sunt non in locali transpositione aut anima continet ad aut intellectus vel rationalitas continentur. Quare summa natura secundum rei unitatem apte dicitur esse ubique secundum hanc significationem ut intelligatur esse in omnibus que sunt qua si intellectus est tantum in omnibus locis. Et quoniam sicut supra ex parte maiorem docent aliter esse non potest nec est eam sic esse in omnibus que sunt ut una eademque perfecte tota.

Et andeque summam subam constat simul sit in singulis sine principio et fine et nec habere patitur aut futurum nec quale hoc est labile prout quo nos vivimus qui etas sine eternitatis eius que nichil aliud est quam ipsa immutabilis et sine partibus est. Nonne autem semper quod videtur designare tempus multo verius si de illa de intellectu signare eternitatem que sibi ipsi nunquam est dissilis qua tempus valetatem que sibi semper in aliquo est non filis. Quare si dicatur semper esse qui idem est illi esse et vivere nichil melius intellectu qua eterne esse vel vivere. id est immutabile vita perfecte simul totam obtinere videtur enim eius eternitas esse interminabilis vita simul perfecte tota eternis. Cum enim supra iam satis liqueat quod eadem suba non sit aliquid qua vita sua eternitas sua nec sit aliquo terminabilis nec nisi simul et perfecte tota quid aliud est via eternitas que illi soli convenit qua interminabilis vita sit et perfecte tota eternis. Nam vel hoc solo vera eternitate soli illi in esse sube que sola non facta si facta esse inuenta est apte patitur qui vera eternitas principii finis quod meta care intellectu quod nulli rerum creaturarum convenire eo ipso quod de nichilo facte sunt conuincitur.

Et hoc essentia qua patuit omnimode sibi esse eandem subaliter nonne aliquid quod est a se diuisa vel accidentaliter unum quo est summe intermutabilis si per accidentia potest non dicam esse sed vel intelligi variabilis. Et contra quo non

non e particeps accidentis cu h^o ipm q maior e omnibus alijs nativis et
 q illis dissimilis e illi videtur accidere. Et quid repugnant quor^u dⁱ
 que accidentia dⁱur susceptibilitas et naturalis i commutabilitas si ex
 eoz assumptioe nulla suba osequatur variabilitas. Vm quippe que
 accidentia dⁱur alia non nisi cu aliqua participantis variatione ad ee
 habee posse itllur ut omis colores alia nulla omnino ul accedendo ul
 recedendo mutatione tura id de quo dicitur effice noscitur ut qdam
 relationes. Constat naq^{ue} quia homi p^{er} anu pntem nascituro nec
 maior nec minor nec equalis sue nec filis. Omis aut has relacoe
 vaq^{ue} cu nativis fuit sine omi mei mutatione ad illu h^{ic} poteo tamut
 tere scd^o quod crescit ul pqualitates dⁱuisas mutabit. Palam itaq^{ue}
 fit quia eoz que accidentia dⁱur quedⁱ aliquatenus attrahant com
 mutabilitate. Sicut igitur summa natura accidentibus mutatione
 efficiantibus nuqua in sua simplicitate locu tribuit sic scd^o ea q nulla
 tenus sume i commutabilitate repugnant aliqn dⁱca ad no respuit
 et ad eius eentie. Vn ipa variabilis i telligi possit no accidit vn h^{ic}
 quoq^{ue} concludi p^{er} quia nullius accidet susceptibilis e. Eruppe que
 admoni illa accidentia que mutatione aliqua accedendo ul recedendo
 faciunt ipso suo effai uere accidere rei qua mutant ppenduntur sic illa
 que a simili effectu deficiunt i pure dⁱca accidentia deprehenduntur. Si
 aut ergo sp s^{ed} e omnino eade subar ita nuqua e ase dⁱuisa ullomodo
 ul accidentalit. Et quocmo sese heat ro de ppetate nois accidenti i.
 sine dubio veru e quia de sume i commutabili na **S**ed si
 tura nich p^{er} dⁱca vn mutabilis possit intelligi **S**ratu e qd
 debuius nature simplicitate pspetu e quo suba e. Na cu omis sba
 admixtiois dⁱca ul mutationis accidenti sit suscepta huius i mu
 tabilis sinceritas omnimode admixtioni sue mutationi e iaccessi
 bilis. Quo ergo obtinebitur ea ex qm^u subam nisi dicatur subia
 peentia et sic sit extra sicut e sup omem subam. Na qua tu illud ee
 q ppe e. q quid e denichilo quidq^{ue} e tm omnino distat facit omne
 aliud ee dⁱuisu e ab eo ee q palud sic denichilo qdⁱ e tm orno dis
 tat summa suba ab hys que non sut id q ipa. Eup^{er} ipa sola omi na
 turar h^{ic} ase sine altius nature auxilio ee quidq^{ue} e quo no e singla
 riter absq^{ue} sue creature consortio q quid ipa e vn si qn illi e cum
Causis nominis alicui^{us} omio ualde paul^o i telligenda e dⁱu
 Constat igitur quia illa suba sa significatio

nullo comui subar tractatu idudatur auius eentiaali comui de omis na
tura excluditur. Nempe omis suba tractetur aut ee vniusal que plu
ribus subus eentiaali comuis e ut homine ee coe e sigulis homibz
aut ee indiuidua que vniufale eentiam comuem bt cu alijs que
admom singuli homis comue hnt cu sigulis ut homies sint quo
aliquis summa naturam i aliar subar tractatu continet i telligit
que nec i plures subas se diuidit nec cu alia aliqua poentia comui
one se colligit. Cui tu no solu ipa tiffime existat. s; eia sume omi
existat t auus libz rei eentia dia solet suba pfecto si quid digne dia
pt non phibetur dia suba. Et qui non noscitur dignior eentia q
spus t corpus t ex hys spūs dignior e qua corpus utiq; eadē assen
da e ee spūs no corpus. Cui aut nec ulle partes sut eiusdē spūs nec
plures ee pnt eiusmodi spūs nre e ut sit omino i diuiduis spitus
Cui emi stant supra constat nec partibus e compositus nec vllis diffe
rencijs uel accidentibz i telligi pt ee mutabilis i possile e ut qualibz

Uidetur ergo consequi ex pcedē sectione sic diuisibilis
qbus q ite spūs qui sit suo quoda mirabili singulari. t singula
riter mirabili mo e quada racione solus sit alia uo quetiq; sint uide
tur ee huic collata non sut. Si emi diligenter itendatur ille solus uide
bitur simpliciter t pfecte t absolute ee alia uo omia fere non ee t uir ee
Cui namq; idē spūs ip i comutabile eternitate sua nullomo scdm
aliquē motum dia pt quia fuit ul ait s; simpliciter e nec mutabilē
e ad q aliqui aut non fuit aut no erit neq; no e q aliqui fuit a erit
s; quidē e semel t simul t i terminabili e qui iqua huius d e eius esse
uir ipe simpliciter t absolute t pfecte dia e. Cui uo alia omia mutabilē
scd ad aln aut fuerit aut erunt q no sut. aut sut q aln no fuerit ul
non erunt t qui h quia sunt ia non ē. illud aut f quia erit no dū est
t b quod ilabili breuissimog; t uir exite pna sut uir e. qui ergo tam
mutabilē sut no imerito negantur simplē t pfecte t absolute esse et
asseruntur fere no ee t uir ee. Semd cu omia quetiq; aliud sut qua ipe d
non ee uenire ad ee non p se s; palud t in d ee redant ad no ee qua
tum ad se nisi sustineant palud quo illis conuenit simplē aut pfecte
sue absolute ee t no magis uir ee aut fere no ee. Cui ee solius ex d
icofabilis spūs nullomo i telligi possit aut ex no ee i ceptum aut aliq
pati posse ex eo q e i no ee defectu t quidē ipe e non sit palud qm p
se. i. p h q ipe e non huius ee mito solu melli. simplē pfectuq; t abso

lutum. Et uo sit simplex et omnimoda tunc solum e pfectu simplex et ab solu
tu. Id nimir quodammodo uix dicitur solum ee et contrario qd quid psumptore
mationem nec simple nec pfecte nec absolute ee si uix ee aut fere no ee
cognoscatur id utiq; aliquo recte no ee dicitur. Sed hanc i rationem solus
ille creator spūs e et omnia creata non sunt nec in omni non sunt quia nullu
qui solus absolute e et. **I**am uero hys que de pectatibus
nichilo aliquid factu est. **S**ui sume nature ad pns in dicit rationem se
qui occurrunt p pectis optinui existimo ut deus locutione p qua facta
sunt omnia si qd possu considerem. Et ei cu omnia que de illa sumia potui
amaduiter rationis robur i flexu letentur. **I**ue maxime erat de deo. **D**icitur
deus esse et idem qd uis sumi spūs e locutio. **S**ed p hanc rationem si em i uis sumi spūs
et qd ab eo factu est. **E**tiam quo illa e aliud qua qd e idem ipse. **I**mplius as
seruit utiq; ierpugnabilem ea que iam i uenta sunt quia nichil omnino
potuit unquam aut pt subsistere pter creatorem spm et eius creaturam
hanc uo spūs eiusdem locutioni i possibile e inter creata contineri qui quid
quid creatu subsistit nulla factu e illa uo p se fieri no potuit. **N**ich quip
pe p seipm fieri pt. quia quid sit postius e eo p quod sit et nichil e
postius se ipso. **R**elinquit itaq; ut h sumi spūs locutio cu creatu ee no pos
sit non sit aliud qua sumus spūs. **D**eusq; h pa locutio nich aliud
pt intelligi qua eiusd spūs intelligencia qua cuncta intelligit
Quid ei est aliud illi rem loqui aliqua b loquendi mo quam in
telligere. **N**am no ut ho no sp dicit qd intelligit. **S**i igitur sume si
plex natura no e aliud quam qd e sua intelligencia que admodu id
e qd e sua sapia nate e ut sile non sit aliud qua qd e sua locutio. **S**ed
qui iam manifestu e sumu spm unu tantum ee et omnimode i diu
diu nate e ut sit illi h sua locutio sit. **Q**ur igitur dubi
subalis ut no sint duo sed unus spūs. **Q**uem qd supra dubiu di
miseri se utru h locutio i pluibz ubis an i uno consistat nam si sic
sume e nature q subalis ut non sint duo s unus spūs utiq; sicut illa
sume simplex e ita rista. **N**on ig constat pluibz ubis si est unu v
Sed ecce uidetur in sumi p quod facta sunt omnia
suboru nec facili nec pllatenus subambiguitate religue
da qd. **E**t em omnia huiusmodi uba quibus res quaslibz mente dia
mus. i. cogitamus silitudines et ymagines sunt res quaz uba st
et omne similitudo al ymago tanto magis al minus e uia quato
magis al minus imitatur rem cui e silitudo. **E**t igr tenendu

e dubio quo dicitur quod facta sunt omnia. Erit autem non erit similitudo eorum que
 prius facta sunt. Si enim ipsum est uera mutabilitatem similitudo non est o simile
 summe incommutabilitati quod falsum est. Si autem non omnino uera sed
 qualistudine similitudo mutabilitatem non est uerbum summe ueritatis ideo uerum
 quod absurdum est ac si nulla mutabilitatem sit similitudo in eum quo ad eum
 plura illius facta sunt. Verum forsitan nichil huius manebit ambiguita-
 tis si queadmodum in uno homine uitas hominis esse dicitur in ipso uero simi-
 tudo sine ymago illius ueritatis sic exstendi uitas intelligatur in uerbo
 cuius essentia sic summe est ut quodammodo illa sola sit. In his uero que
 eius conparatione quodammodo non sunt et tamen prius et secundum illud facta sunt
 ad mutationem aliquam summe illius essentie preponderatur. Sic quippe uerbum su-
 me ueritatis quod et ipsum est summa uitas nullum augmentum uel decrementum
 sentiet secundum hoc quod magis uel minus creatur sit simile si potius
 nate est omne quod creatum est tanto magis esse et tanto esse potentius quanto
 filius est illi quod summe est et summe magnus est. Hinc et enim fortasse ymo non
 fortasse si preterito hinc omnis intellectus inducat naturas quorum modus
 uiuentes prius non uiuentibus sentientes non sentientibus rationa-
 les irrationalibus. Quia et summa natura suo quodam singulari modo
 non solum est si et uiuit et sentit et rationalis est. Liqueat quoniam omnia que
 sunt id quod aliquo uiuit magis est illi simile quia id quod nullatenus
 uiuit et quodammodo quorum uel corpore sensu cognoscit aliquid magis quia
 quod nichil omnino sentit et quod rationale est magis quia quod rationis capax
 non est. Quia uero simili ratione quedam nature magis minus
 ue sunt quam alie propriam est. Queadmodum enim illud naturam prius
 autem est quod per naturalem essentiam propinquius est prius et primo ita utique
 illa natura magis est cuius essentia filiorum est summe essentie. Et sic quod fac-
 le ad adiuta posse existimo. Nepe si autem subest que et uiuit et sensibilis
 et rationalis est cogitatione auferatur quod rationalis est. Semper quod sensibilis
 preterea quod uitalis postremo ipsum nudum esse quod remanet quis non intelli-
 gat quod illa substantia que sic paulatim destruitur ad minus et minus
 esse et ad ultimum ad non esse gradum producat. que autem sigillatim as-
 sumpta qualibet essentiam ad minus et minus esse deducunt ea-
 dem ordinatim assumpta illam ad magis et magis esse producant
 patet igitur quia magis est uiuens substantia quam non uiuens et sensibilis
 quam non sensibilis et irrationalis quam non rationalis. Non est itaque dubi-
 um quod omnis essentia eo ipso maius est et prius quo filiorum est illi essen-
 tie que summe est et summe prius. Satis itaque manifestum est in uerbo p

quod facta sunt omnia non esse ipsorum similitudine sed uerum simpliciter: etiam
in factis uero non esse simplicem absolutamque: etiam si uerum illius: etiam
vix aliqua imitationem vni uerum est non idem uerum secundum res creatam
similitudinem magis uel minus esse vni sed omnem creatam naturam
et aliorum gradu: etiam dignitatis quod consistit quo magis illi propinquat

Sed cum ita sit quo illud quod simplex uidetur. **U**
e uitas potest esse uerbum eorum quorum non est similitudo cum omni uerbo quo
aliqua res sic mente dicitur similitudo sic rei eiusdem. Et si non est uerbum eorum
que facta sunt proprii quo constabit quia sit uerbum. Nempe omni
uerbum aliter rei uerbum est. Denique si nunquam creatura esset nullum eius
esset uerbum. Ergo igitur an concludendum est quia si nullo esset creatura
nequaquam esset uerbum illud quod est summa et nullius indigens: etiam aut for
tasse ipsa summa: etiam que uerbum est etiam quidem esset eterna sed uerbum non esset
si nichil unquam pullam fieret: eius non quod nec fuit nec est nec futurum est
nullum uerbum esse potest. Verum secundum hac rationem si nunquam ulla propter summi
spiritum esset etiam nullum omnino esset ulla uerbum. Si nullum ulla uerbum esset
nichil apud se dicit. Si nichil apud se diceret cum id sit illi sic dicit ad quod
est intelligere non ad id intelligere. Si nichil intelligeret ergo summa sapientia quod non est aliud
qua idem spiritus uel intelligeret quod absurdum est. Quid ergo. Si ei nichil intelligeret
quo esset summa sapientia: aut si nullo ad esset propter illam quid illa intelligeret
Nunc seipam non intelligeret aut quo uel cogitari potest quod summa sapientia se ali
quando non intelligat: cum rationalis mens possit non solum summet sed
etiam summe sapientie remissa et illam et se intelligere. Si enim mens humana
nullam eius aut sua bene memoriam aut intelligentiam possit nequaquam
se ab irrationalibus creaturis et illam ab omni creatura seculi sola tantum
disputando sicut nunc mens mea facit discernere. Ergo summus ille
spiritus sicut est eternus ita eterne sui memor est et intelligit se ad similitudi
nem mentis rationalis immo ad nullius similitudinem sed ille principaliter et mes
rationalis ad eius similitudinem: ac si eterne se intelligit eterne se di
cit Si eterne se dicit eterne o uerbum eius apud ipsum. Sive uero ille cogi
tetur nulla alia exente etiam siue alijs exentibus. **S**ed ecce
necesse est uerbum illius coeternum illi esse cum illo. **Q**uanti in de
uero quo creator dicit omnia que fecit obicit se uerbum quo se ipsum dicit
qui omnia fecit: an ergo alio uerbo dicit seipsum dicit quicquid facit. Na
huc quoque uerbum quo seipsum dicit necesse est id ipsum esse quod ipse est sicut co
stat de uerbo illo quo dicit ea que a se facta sunt. Cum enim etiam si nichil

vniqua aliud est nisi sumus ille spūs in quo tū cogitat vbu illud quo
 se dicit exnitate ex quid veius quā h' vbu eius non ee aliud quā q' ipe
 e. Ergo si seipm et ea que facit consubali sibi vbo dicit manifestu e.
 quia ubi quo se dicit et ubi quo creatura dicit vna suba e. Quo igit si
 vna suba vba sunt duo. Et forsitan no cogit vderitas subdere verbi
 vnitatem ad nutte. Nam idē ipe qui hys verbis loquitur eandem
 illis h' subam et tamen vbu non e. Et utiq; vbu quo se dicit suma sa
 pia conuenientissime dicit p' vbu eius scdm supiore rationem quia ei
 pfectam tenet similitudine. Nam nulla ratione negari p' tū mens
 rationalis seipam cogitando intelligit ymagine p'ius nasa i sua co
 gitacione ymo ipam cogitator suū esse sua ymagine ad eius similitu
 dinem tanqua ex eius impressione formatam. Quatuq; eni rem
 mens seu p' corpus ymaginatione seu p' iacione cupit uatiter cogita
 re. eius utiq; similitudine quatu valde i ipa sui cogitacione conat
 exprime q' quato veius facit tanto veius ipam rem cogitat. Et h'
 quidē tū cogitat aliquid aliud quod ipa no e et maxie tū ad cogitat
 corpus clariue p'piatur. Cu eni cogito notu in hominem absentem
 formatur in aces cogitacionis mee i elem ymagine eius quale i
 lam p'ius oculor; i memoria attrahi. Que ymago i cogitacione v
 bu est eiusde hominis que cogitando dico. h' igit mens rationalis
 tū se cogitando intelligit seu ymagine sua ex se natam. i. cogitacio
 sui ad sua similitudinem quasi sua i pressione formatā quauis ipa
 se a sua ymagine no nisi rone sola iacione separare possit. Que ymago
 eius vbum eius e h' itaq; mo quis neget sumam sapiam tū se di
 cendo intelligit gigne consubalem s' similitudine sua. i. vbu suū.
 Et vbu licet dicit tam singularit' eminenti p'ue ad satis conuenient
 dia no possit no i conuenient' tū sit similitudo ita et ymago et figura
 et tamen eius dia p'. Verbu aut quo creatura dicit nequaqua sit
 e vbum creature quia non e eius similitudo s' p'ncipalis essentia. Co
 sequit' igit ut ipam creatura non dicat vbo creature. Cui' q' vbo ea
 dicit si no ea dicit vbo eius. Na q' dicit vbo dicit et vbu aliau' est
 vbu. i. similitudo. Et si nich aliud dicit quā se aut creatura nich dicit
 p' nisi aut suo aut eius vbo. Si q' nich dicit vbo creature q'q' di
 cit vbo suo dicit vno iq' eodemq; vbo dicit seipm et q'cuq; fecit
 ed quo tam differentes res s'z creans
 et creata centia dia p'it vno vbo p'fertim tū vbu ipm sit dicenti

coeternū creatura aut illi nō sit coeterna forsitan quia ipse ē summa sapia et li-
ma in qua sūt omnia que facta sūt queadmodū opus qd sit scd aliqū
artem non solū quādo sit uerū et antequā fiat et p quā dissoluit sp ē i
ipa arte non aliud quā qd ē ars ipa idcirco tū ipse sumus spūs dicit
seipm dicit omnia que facta sūt. Nam et antequā fierent et tū facta sūt
et tū corrumpitur seu alio mō uariantur sp ipso sūt non qd sūt i seipis
s; quod ē idē ipse. Et enī in seipis sūt cēntia mutabilis scd mutabi-
lem cōnem creatā. ipso nōn sūt ipa pma cēntia et pma existendi in-
tas tū put magis ut cuq; illa similia sūt ita uerus et pūctius ex-
istunt. Et itaq; nōn irrationabiliter asseri pōt quia tū seipm dicit su-
mus ille spūs dicit etiam qd **U**erū tū constet quā
qd factū est vno eodēq; vbo. **U**bu eius consubstiale illi ē et p se
sile ē nōtio consequitur ut omnia que sūt illo eadē et eodē mō sūt i uerbo
eius. Et quid igitur factū ē siue uiuat si nō uiuat aut quocūq; sit i
se illo ē ipa uita et uitas. Quā aut idē ē sumo spūi scire qd intelligē
siue dicere nōtē ē ut eodē mō sciat omnia que scit quo eā dicit aut intelli-
git. Queadmodū igitur sūt uerbo eius omnia uita et uitas ita sūt ista
Quā ex manifestissime comprehendī pōt quo eius. **U**erū
dicit idē spūs ut quo sciat ea que facta sūt ab humana scia q
prehendī nō posse. Nam nulli dubiū creatas subas multo aliter esse
i seipis quā i nra scēntia. quāto uerus alicubi sūt p sua cēntiam
quā p sua similitudine. Cū ergo et h̄ constet qd omnis creatā suba tā-
to uerus ē in uerbo. i. intelligentia creatoris quā i seipā quāto uerus
existat creatrix quā creatā cēntia quo comprehendit humana mens
tūus nō sit illud dicere et illa scia que sit longe supior et uerior ē cre-
atis subis si nra scia tātum supat ab illis quā **U**erū
tū eadē similitudo distat ab eorum essentia. **U**erū
tū manifeste
tōnes supiores doceant sumū spūi pūbū suū fecisse omnia nuquid
nōn et ipsū uerū fecit eadē omnia. Quā ei illi ē consubstiale tū ē uerū
nōtē ē ut sit summa cēntia. Summa aut cēntia nō ē nisi una que so-
la creatrix et solū pncipiū ē omni que facta sūt. Ipā namq; sola fecit
nō p aliud quā p se omnia ex nichilo. Quare quecuq; sumus spūs fa-
cit eadē uerū eius facit et similiter. Et quid igitur et sumus spūs est ad
creaturam h̄ uerū eius et similiter. nec tū ambo simul plūalitē quia
nō sūt plures creatrices sume cēntie. Sicut igitur ille ē creator
et pncipiū sit et uerū eius nec tū sūt duo s; unus creator et unū pnci-

Studiose itaque attendendum est quiddam quod ualde insolitum apud
 rebus alijs in summo spiritu uerbo eius uidetur euenire. Nam itum est sic
 unumque singularium et utriusque simul in esse quiddam sue essentia et quod quid sit ad
 creaturam ut et singularium perfectum sit amobus et in pluralitatem non
 admittat in duobus. licet enim singularium et ille perfecte sit summa veritas
 et creator et uerbum eius sit summa veritas et creator non tamen ambo simul
 sit due veritates aut duo creatores. Sed cum haec ita sint multo in modo a
 passim e quia nec ille cuius est uerbum sit esse uerbum suum. nec uerbum potest esse
 ille cuius est uerbum. ut ideo quod si sit uel quid sit subar uel quid sit ad
 creaturam spiritus in diuina teneant unitatem ideo uero quod ille non est ex
 isto. hic aliter est ex illo ineffabilem admittant pluralitatem. Ineffabi
 lem esse. Quauis ei unitas cogat ut sint duo nullo in modo exprimi
 potest quid duo sint. Nam et si forte duo pares aut ad ad similes ad iuncte
 possint dici in his ipsis tamen relatiuis si queatur quid sit illud
 de quo dicitur non poterit dici pluraliter quod in omni duo due pares
 linee aut duo files homines. Eruppe nec sit duo pares spiritus. nec
 duo pares creatores nec duo ad quod significet eorum aut essentiam aut
 similitudinem ad creaturam. si nec duo ad quod designet ipsam similitudine
 altius ad alterum quia nec duo uerba nec due ymagines uerbum namque
 hic ipsum quod uerbum est aut ymago ad alterum est quia non nisi alicuius
 uerbum est aut ymago. et sic ipsa sunt haec altius ut nequaquam alteri
 coaptentur. Nam ille cuius est uerbum aut ymago nec ymago nec
 uerbum est. Constat igitur quia exprimi non potest quod duo sint similes spiritus
 et uerbum eius quauis quibusdam singulorum proprietatibus cogantur esse
 duo. Et enim ipsum est unius esse ex altero. **Q**uod ipsum **Q**uod ipse
 et ipsum est alterius alterum esse ex illo. nullo utique uerbo uide
 tur familiarius posse perfici quam si dicatur ipsum esse unius nasci ex
 altero et ipsum alterius nasci alteri ex ipso. Certum namque iam constat
 quia uerbum summi spiritus non sic est ex eo quod in omni ea que ab illo fac
 ta sunt. si quod in omni creator de creatore summi desumo et ut plena bre
 uitate omnimoda absoluat similitudo. penitus id ipsum est de eo de
 ipso et ita ut nullatenus sit nisi ex eo. Cum igitur pateat uerbum summi
 spiritus sit esse ex ipso solo ut perfectam eius quasi ples parentis teneat
 similitudine nec sic esse ex ipso ut fiat ab eo. perfectio nullo modo conue
 niens cogitari potest esse ex illo quia nascendo. Nempe si inuabiles
 res indubitanter dicatur nasci ex his ex quibus hinc ut sint cu

nullam eorum de quibus nasci dicitur teneant similitudine sicut ples pntas diam
eni capillos nasci de capite et poma de arbore et nec illi capitis nec ista arboris
filia sunt si iqua huiusmodi multa non absurde dicuntur nasci tanto congrui
entius dicitur per verbum summi spiritus ex illo subsistere nascendo quato perfectius
quasi proles parentis tangit eius similitudinem ex illo existendo

Quod si convenientissime de nasci et tam simile est illi de quo nascit
tur estimetur simile quod ples parenti et non potius assentur quod tanto
verior est ille pntis et istud ples quato magis et ille ad huiusmodi naturae per
fectione solus sufficit et quod nascitur eius similitudine exprimit. Namque utrobique
aliis quas ples parentis quod certum est similitudinem habere nulla sic gignit
ut omnino nullius indigens sola ipse ad gignendam plenam sufficiat nulla
sic gignitur ut nulla admixta dissimilitudine omnimodam similitudinem
parentis exhibeat. Si ergo verbum summi spiritus sic est omnino expressus sola
eentia et sic singulariter est illi simile ut nulla ples sit se omnia ex sola pa
rentis eentia aut sit filius parenti perfecto nullis rebus tam convenienter
videatur aptari habundantiam parentis et plis quia summo spiritui et verbo eius Quia ipse
illius est proprius verissimus et parentem istius vero verissima esse prolem et co
noscitur et hoc constare non poterit nisi pater et
verissime gignat et istud verissime gignatur. Sicut igitur illud est proprium ita
hoc est certissimum utre est. Quare summi spiritus est verissime gignere et ubi eius ve

Quod si certissimum utre est et forte possem. Verissime gigni. Verissime gigni.
illius est verissime patrem. Hoc vero est verissimum filium concludere si nec hoc
negligendum existimo an patris et filii an matris et filie magis illis ap
ta sit appellatio an iis nulla sit sexus differentia. Nam si idcirco conveni
ent est ille pater et ples eius filius quia uterque est spiritus aut non pariter tunc alii
convenit esse matrem alteri filiam quia uterque est vitas et sapia an quia
ibus naturae que sexus habet differentiam melioris sexus est pater et filius
filii minoris vero matrem vel filiam. Est hoc quidem naturale in pluribus in quibus
dam vero contrario ut in quibusdam animalibus in quibusdam feminis se
xus spiritus maior et validior est masculinus vero minor et infirmior aut certe idcirco
magis convenit summo spiritui patrem dici quam matrem quia pri
ma et principalis causa proles semper est in patre. Nam si materna cau
sam quod non semper paterna praedicat nimis incongruum est ut illi pa
renti appetatur nomen matris cum ad gignendam plenam nulla alia
causa aut sociatur aut praedicat verissimum igitur est summi spiritui pater
et proles sue. Quod si filius spiritus filius est pater quia filia natus aut filius

e alii qua summo patri proles sua viximus e hanc prolem non ee filia s filiu
 flaut igitur ppu e illius verissime gignere istius uo gigni sic ppuu est
 illius viximus ee genitore istius uero viximus genitu. Et sicut alt
 e verissimus patens alt vixima ples sic alt e verissimus pater alter
 il ventis tot et tantis sigulor ppetu **V**iximus filius
 abus quibus mira queda tam ineffabilis qua ientabilis i summa v
 nitate pbat ee pluralitas valde in uidet Delta le tractare sepius ta
 ipenetrabile secretu. Ecce em tu sit i possi se sit eudem ee eu qui gignit
 teu qui gignitur atq eund ee parentem z plem ut nate sit aliu ee
 genitore aliu genitu. z aliu ee patrem z aliu filiu sic in nate e id
 ee illu qui gignit z illu qui gignitur necno parente z plem ut i
 possi se sit aliu ee genitore quamq e genitus aliud ee patrem qm
 qe filius. z cu ita sit alius ille z alius ille ut omnia pateat q duo sit
 Sic in vnu z idipm e id q e ille z ille ut penitus lateat q duo sit
 Nam flaut e pater alius ut cu ambos dixeru uideat me duos duxisse
 et sic e idipm qe z pater z filius ut uo itelliga quid duos duxerim
 Quauis namq singulus pz sit pfecte sumus sps sic in vnu ideq
 e sps pater z sps filius ut pater z filius no sint duo sps s vnus
 sps ut sint ut si singla ppetu sigulor non recipiunt pluralitate
 quia no sut duoru ita id q conuie e ambor i diuidua teneant vni
 tatem quauis totu sit singulor. Nam sicut non sut duo patres
 aut duo filij s vnus pater z vnus filius qui singula sut sigulor
 ppetu ita non sunt duo s vnus sps quauis z siguli pps z singli
 filij sit pfectu ee spiritum. Sic sut oppia relationibus ut alt nuqua
 suscipiat ppuu altius sic sut concordet naturu ut alt sp teneat een
 aam altius. Sic ei diuisi sut ppe q alter e pater alter filius ut
 nuqua dicatur aut pater filius aut filius pz z sic id sut p subam
 ut semp sit ipatre essentia filij z i filio eentia pps Est em non diuisa
 s eadem no plures s **N**am etia si alt altius
 vna vtriusq essentia **D**icatur eentia no erant auitate s summa
 vntas simplicitasq comendatur comuis nature ito ei queadmodu
 itelligitur sapia hominis pqua homo sapiens e qui ppe non pe esse
 sapiens ita itelligi pe si dicatur pz eentia filij z filius essentia pps
 ut eo modo sit filius exis ipatre z pater p filiu quasi non possit alt
 exis ee nisi pater sicut homo non pe esse sapiens nisi p sapiam
 Sicut namq summa sapia semp sapit ppe ita summa eentia sp e ppe

Est aut pfecte summa eentia pater & pfecte summa eentia filius parit q pfect
pater pfecte e & pfectus filius pfecte e sicut vitz sapit pfecte. No em idco minus
e pfecta eentia ul sapia filius q e eentia nata de pater eentia & sapia de
sapientia. s tunc minus pfecta eentia aut sapia eet si non esset pfecte aut
non saperet pfecte. Nequaquam em repugnant ut filius & pfecte subsistat &
de pater heat ee. Sicut em pater hz eentiam & sapiam & vitam i semz
ipso ut no p alienam s p suam eentiam sit p suam sapiam sapiat p
sua vitam vivat ita gignendo dat filio hre eentiam & sapiam & vita
i semetipso ut no p extraneam s p suam eentiam sapiam & vitam sb
sistat sapiat & vivat alioqn non erit pde ee patris & filii nec erit par
pater filius. Et qua falsum sit liquidissime supius pmissum e. Quia
re non repugnat filii & subsistere pfecte & ee de pater qz h e ipm. i. pfecte
ipm posse subsistere nate e illi hre de pater. Nam si quis sapiens su
am me sapiam cuius pps expert esset docet. utqz h e ipsa sapia e
facere non i congrue dicitur. Et quavis mea sapia ab illius sapia
hret ee & sapere tamen cum ia eet non nisi sua eentia eet nec saperet
nisi p se ipa. Multo igitur magis eterni patris coeternus filius qui
sic hz apater ee ut non sine sue eentia pfecte subsistat sapit et vivit
No igitur sic intelligi pt q pater filii aut filius patris sit eentia
quasi alt non possit subsistere pfecte s p alterz s ad signanda quam
hnt omnes sume simplicitas sumeqz divinis eentia sic congrue di
ci & intelligi pt quia sic e alt idipm q alt ut alt heat eentiam
alterius. Hac itaqz ratione qui vtemz non aliud e hre eentiaqz
qua eentiam ee sit h e alt altius eentiam ita e alter eentia alte
Quod licet scd p pfectam ratio **C**aus. i. id ee e alti q alti
nem vim sit. valde in magis congruit filii dici eentiam pps
quam pps eentiam filii. Quia namqz pat anullo h e eentiaqz nisi
aseipso no satis apte dr hre eentiam alicui nisi sua. Quia uo filius
eentiam sua h e apater & eandem qua hz pater aptissime potest di
ci hre eentiam patris. Quare qui alt neut alt h e eentiam quam
existens eentia sicut satis apaus i alt hre filius pps eentiam
quam pater filii. Nam hic vna si fiat placio satis acuta brevitate
omen dat filii no solu eandem eentiam hre cum pater s hac ipaz
hre de pater ut h e sit filius e eentia patris q e filius est no diffe
rens eentia de patris eentia vno de pte eentia. Sicut q e filius pps
vitus & sapia seu iustas & iusticia & q q sumi sps ouenit eentia

Uidentur eni quedam ex his que sic p[ro]f[er]untur et intelligi p[oss]unt alia q[uam] no[n] i[n]congru[er]e
 sub hac ip[s]a p[ro]nunciacione intelligencia[m] suscipe. liquet eni filiu[m] ee
 v[er]bu[m] v[er]u[m] i[n] p[er]fectam i[n]telligencia[m] siue p[er]fectam totius paterne sube cog-
 nitionem et sciam et sapiam. i. que ip[s]am p[er]fectam i[n]telligit et agnos-
 cit et scit et sapit. Si igitur h[ec] sensu filius dicitur p[er]fectam i[n]telligencia[m] et sapi-
 entia[m] et scientia[m] et cognitio[n]em siue notitia[m] qui i[n]telligit sapit scit et nouit patre[m]
 nequaquam aueritate distenditur uitas q[uia] p[er]fectam ap[er]tissime p[er] dicitur filius no[n]
 solu[m] eo s[ed] p[er] q[uod] e[st] eade[m] filii uitas que e[st] et patris sicut ia p[er]spectu[m] est s[ed] et h[ec]
 sensu ut i[n] eo i[n]telliga[m] no[n] i[m]p[er]fecta quedam mutacio s[ed] i[n]tegra uitas paterne
 substantie quia no[n] e[st] i[n] ip[s]a suba p[er]fecta e[st] i[n]telligencia[m] **U**ita[m] et sapia[m] et uitas consequenter colligitur
 quia sicut filius e[st] i[n]telligencia[m] et scia[m] et sapia[m] et uitas paterne sube ita e[st]
 i[n]telligencia[m] i[n]telligencie scia[m] scie[n]tia[m] sapia[m] sapie[n]tie uitas ueritatis **U**ita[m] et sapia[m] et uitas consequenter colligitur

Dememoria uo quid sciend[um] e[st]. In estimandus e[st] filius i[n]telligencia[m]
 memorie siue memoria patris aut memoria memorie. Equide[m]
 ai summa sapia[m] sui memor[us] ee negari non possit nichil co[m]petenti[us] quia i[n] me-
 moria pater sicut i[n] u[er]bo filius i[n]telle[ct]u qui de memoria nasci u[er]bu[m] uidet[ur]
 Et clarius i[n] m[en]te p[er]p[et]ui qui namq[ue] mens huana non s[ed] se cogi-
 tat sicut sui s[ed] meminit liquet ai se cogitat q[uod] u[er]bu[m] eius nascitur de me-
 moria ubi apparet quia si semp[er] se cogitaret s[ed] u[er]bu[m] eius de memoria
 nasceretur. Rem t[ame]n cogitare cu[m] memoria h[ab]emus h[ec] e[st] m[en]te ea dicit[ur]
 u[er]bu[m] uo rei e[st] ip[s]a cogitatio ad eius similitudine[m] ex memoria formata
 h[ab]uit itaq[ue] liquidu[m] ad d[ic]tu[m] p[er] summa sapia[m] que sepe sic se dicit sic
 s[ed] sui memor[us] e[st] q[uod] de eterna memoria eius coeternu[m] u[er]bu[m] nascit[ur] Sic
 igit[ur] u[er]bu[m] congrue i[n]telle[ct]u p[er]fecta ita memoria parentis nome[n] ap[er]tissime
 suscipit Si ergo p[er]fecta que o[mn]ino de solo sumo s[an]ctu s[an]ctu nata e[st] p[er]fecta e[st] memorie
 eius nichil co[n]se[m]p[er]ans quia quia memoria sua e[st] i[n]de ipe. Quippe no[n] i[n] eo
 q[uod] sui memor[us] e[st] sic e[st] i[n] sua memoria uelud alia res i[n] alia q[uod]admodu[m] ea
 que sic sunt i[n] h[ab]itu[m] m[en]tis memoria ut no[n] sunt ip[s]a n[ost]ra memoria s[ed]
 sic e[st] memor[us] sui ut ipe memoria sua sit. Consequit[ur] itaq[ue] quo filius i[n]telli-
 gentia siue sapia p[er]fecta ita sit et paterne memorie. At quidq[ue] filius sapit
 aut i[n]telligit eius fili[us] et meminit. Est igitur filius memoria patris
 et memoria memorie. i. memoria memorie patris qui e[st] memoria
 sicut e[st] sapia patris et sapia sapie[n]tie. i. sapientia sapies p[er]fectam sapiam et fi-
 lius quid e[st] memoria nata de memoria sicut sapia nata de sapia pater uo
 de nullo nata memoria uel sapientia et cetera **U**ita[m] et sapia[m] et uitas consequenter colligitur

Sed de diuinitate patris filijque pietates communionemque delatant inuicem
nichil delatant illis contemplandum inuenio quia mutui amoris
affectu. Quia ei absurde negetur sumus spiritus se amare sicut meos sui e
et se intelligit cum et mens irrationalis se et illu amare posse conuincatur
ex eo quod sui et illius memor esse et se et illu intelligere potest. Quia namque et
peritus iudicis est memoria et intelligentia tuorum. Et tunc nisi putet eo exagere
res ipsa ametur aut recipere. Amat ergo seipsum sumus spiritus sicut sui
meminit et se

Patet certe et rationem hanc cum non idcirco
intelligit et sui meorem esse aut se intelligit quia se amat.
Et ideo se amare quia sui meminit et se intelligit. nec enim se posse amare
si sui non sit memor aut se non intelligat. Nulla ei res aatur sine eius me
moriam aut intelligentiam et multa tenetur memoria et intelligitur que non
amantur. Patet igitur amore sumi spiritus ex eo procedere quia sui meos
et se intelligit. Et si memoria sumi spiritus intelligit patet intelligentiam fi
lius manifestum est quod apud patrem et
filio sumi spiritus amor procedit. **S**ed si se amat sumus
spiritus pauldubio amat se pr
amat se filius et aliter aliter quia singulus potest et sumus spiritus et singulus filius
sumus spiritus et ambo simul unus spiritus et quia utique pater sui et aliter
meminit et se et alterum intelligit. Et qui omnino idipsum est quod amat vel ama
tur in patre et in filio necesse est ut pari amore utique diligat se et alterum.

Quod autem est amor iste sumi spiritus sic communis patri et filio. Et si tamen
se diligit quantum sui meminit et se intelligit tamen aut sui meos
et intelligit se quia est eius essentia quod aliter esse non potest perfectio tantus est

Utrum quid potest esse pater sumo spiritui. **A**mor enim quantum ipse est
igitur nisi sumus spiritus. Iste itaque amor est sumus spiritus. Denique si nulla
vbi creatura. et si nichil unquam aliud esset quam sumus spiritus pater et filius
nichilominus seipsum et inuicem pater et filius diligunt. Consequitur itaque hunc
amorem non esse aliud quam quod est pater et filius quod est summa essentia. At qui summe
essentie plures esse non possunt quod magis uirtutem quam patrem et filium et utriusque
amore una esse summam essentiam. Est igitur idem amor summa sapientia
summa uirtus summum bonum et quidem de summo spiritus suba dicta potest

Quod autem est diligenter utrum sint duo amores unus apud patrem
aliter a filio an unus non totus ab uno procedens sed partim a patre partim
a filio an nec plures nec minus partim procedens a singulis. Et unus
totus a singulis et idem totus a duobus simul. Et huius dubitationis
certitudo hinc et dubitatio cognoscitur quod non ex eo procedit in quo plures

sut pater et filius sicut ex eo i quo vnu sut illa nisi extelacionibz suis que plures
sunt alia e em relacio patris alia filij. Et ex ipa sua cencia que plura
non admittit emittit pater et filius pater tantu bonu. Sicut q singulis
pater est unus spūs et singulis filius est unus spūs et fil pater et filius no
duo sicut unus spūs ita a singulo patre manat totus amor sumi spūs et a
singulo filio totus et fil apud et filio no duo tota sicut unus idq totus.

Quid igitur cu hic amor pater hie debet beat esse apud et filio et sic simul sit
ambobus ut nullatenus diffilis sit illis sicut oio id sit quod illi
nuquid filius eorum aut pater estimandus e. Et sicut mor vbi ut consi
deratu se prole eius et a quo e euidentissime pbat pmissa pferendo pa
rentis ymagine. sic amor apud se prole negat. q. du apud et filio pater
dere melle non statim tam p spualam exhibet se oteplanti eius ex
e filitudine quavis ipm consideracio doceat omino idipm ee q est
pater et filius. deniq si proles eorum e aut alit eorum eit pater eius alter
mater aut vtrq pater suae mater e que omnia vitata repugnare uident.
Quia naq nullatenus alit apud pcedit quia a filio nulla vitas pati
ut diffili uocabulo ad illu pater et filius referantur. No est igit alit
pater eius alit nre ut aut duo aliqua sint que singula pfecta et nlla
consideracione differente beant pater ad ad vnu patris aut matris
bitudine nulla natura aliquo mirari concedit exemplo. Ergo non e
vtrq sicut pater et filius pater aut mater amoris ase manantis. Nequaquam ita
q uidetur uitati conuenire ut id. **S**ed uidetur tamen. **S**ed uidetur tamen. **S**ed uidetur tamen.
amor eorum filius sit aut prole. **S**ed uidetur tamen. **S**ed uidetur tamen. **S**ed uidetur tamen.
amor id nec oino sed co
mune locacionis usu dia posse i genitus nec ita ppe sicut vbi genu
tus. Solemus em sepe dicere ad quicuq exta re aqua existat ut qdi
amus calore aut splendore quicuq abigne seu aliquod effectum exta
sua. Sin hac rom amor a suo spu exiens non oio asseri pt i genitus
ita uo ppe sicut vbi dia genitus no pt q vbi verissimu ee plem et uis
simu filiu amore uero nullatenus filiu aut plem ee manifestu e
pater. itaqz imo dia debz solus ille cui vbi est genitor et i genitus
quia solus e pater et parens et nullo ab alio e. Solu aut vbi ge
nitu q. solu filius et ples e. Solus uo amor vtrqz nec genitus nec
i genitus e quia nec filius e nec ples e nec oio non e ab alio.

Qui aut id amor singulus est suma cencia sicut pater et fili
et in fil pater et filius et vtrqz amor no plures sicut vna suma
cencia que sola a nullo facta no palius quia p se omnia fecit nate e

ut quodammodo singulus pater et singulus filius est creatus et creator ita et amor
singulus sit creatus et creator tamen omnes tres si non plures sed unus cre-
atus et unus creator patrem itaque nullus facit sine creat aut generat si-
lum non pater solus non facit sed generat. Pater autem pater et filius non faciunt
neque generant sed quodammodo si sic dicitur per spiritum suum amore. Quia
enim non modo spiritus summe incommutabilis essentia tamen ipsum suum ad
rem a se ineffabiliter precedentem non discedendo ab illa sed existendo extra
foris non alio modo videtur posse dicitur apertus esse emittere quia spirando
Et si dicitur per sicut verbum summe essentie filius est eius ita eius est amor facit
convenienter appellari per spiritus eius ut cum essentialiter ipse sit spiritus sicut
pater et filius illi non putentur aliam spiritus quia nec pater ab illo
alio est nec filius a patre quasi spirante nascitur ipse autem estimetur spe-
civari quia ab utroque suo quodammodo incommutabilis non spirante incommutabiliter
precedit. Qui et ex eo quod est communio patris et filii non absque ratione quasi
ipsum assumere posse videtur aliam nomine quod pater filioque omne sit si
ipsum nomen exigit in dignitatem. Et siquidem fiat sicut ut ipse amor nomine
spiritus quod substantiam patris et filii significat quasi ipsum de figure. Tamen
quoque non incommutabiliter valebit ut per hoc idipsum esse quod est pater et filius quod
ius ab illis esse suum. **P**ater et quodammodo filius est substantia. **U**triusque
ut habeat incommutabiliter. **P**ater et sapientia et virtus prout eo spiritu quia habet eandem
essentiam et sapientiam et virtutem quam pater ita utriusque spiritus et intelligit
essentia vel sapientia vel virtus prout vel filii quod habet omnino eandem quam
Quid est incommutabiliter in patre et filio et utriusque. **H**abent illi. **U**triusque
spiritu quo sunt in se invicem tanta equalitate ut nullus alium excedat
preter nomen hoc quia unusquisque illorum sic est perfecte summa essentia ut
tamen omnes tres si non sint nisi una summa essentia que nec sine se
extra se nec maior vel minor se ipsa esse potest per singulos tamen idipsum non nomen
valet probari. Est etiam totus pater in filio et communis spiritu et filius in pre-
ter eodem spiritu et idem spiritus in patre et filio quia memoria summe esse-
tie tota est in eis in intelligentia et in amore. et in intelligentia in memoria et in
amore et amor in memoria et in intelligentia totam quippe suam memo-
riam sumus spiritus intelligit et amat et totus in intelligentie meminit
et totam amat et totus amoris meminit et totum intelligit. Intellectus autem in
memoria per in memoria per in intelligentia filius in amore utriusque spiritus
Tanta igitur pater et filius et utriusque spiritus equalitate se se complectitur
et sunt in se in vice ut coram nullus alium excedere aut sine eo esse perfectus.

Sed his nullatenus negligent meorie comendandu q' i tuenti in
occurrit existimo. Sic e' necesse e' ut pater intelligat meoria filius
intelligencia spūs pater amor ut nec pr' idigeat filio aut omni spiritu
nec filius pr' ul' eodem spū. siue idem spūs pr' aut filio q' pr' p'se me-
muisse solū possit intellige aut non nisi p' filiu' & amare nō nisi p' suū
filij q' spū. & filius p'se intellige tū queat p' patre aut memor sit &
p' spū suū dēt & idē spūs p'se nō aliud quā amare valeat si pater illi
sit meor & filius illi intelligat. Nā cū i his tribus unusquisq' singulus
sit summa eēcia & summa sapia sit p'fecta ut ip'e p'se memor sit & intelli-
gat & amet. necesse e' ut ull' hor' cū alio idigeat a' ad memorandu a'
intelligendu aut amadu. Singulus n. quisq' eēcia q' sit e' & meoria
& intelligencia & amor & quidē

Ovadā hic uideo q'one. **O**ccurre. Nā si pr' ita e' intellige-
cia & amor sicut est memoria & filius sic e' meoria & amor quō e' intelli-
gencia & utriusq' spūs non minus e' meoria & intelligencia quā aor
quō non e' pater filius & aliau' spūs & quare. non e' filius pater &
spūs aliauus. & cur nō e' idē spūs aliau' p' & aliauus filius. S' q' p'
intelligebatur q' meoria eēt pater filius intelligencia utriusq' spūs aor
vni h' q' nō difficile soluitur. si ea que ia ratione iuenta sūt cōsi-
derentur. Varto ei nō e' pater filius aut aliuus spūs. licet sit intelli-
gencia & amor quia nō e' intelligencia genita aut aor ab aliquo p'cedē
s' quidē e' gignens e' tū & a quo p'cedit alius filius q' iō nō est p' a'
aliau' spūs quauis seipō & memor sit & aet q' nō e' meoria gignens
aut amor ab alio ad similitudine sui spūs p'cedens. s' quidē existit tū
tū gignitur & e' a quo spūs p'cedit spū quoq' nō cogit ee' p'riū a' filiū
h' q' contentus e' meoria aut intelligencia sua tū nō sit meoria gign-
ens aut intelligencia genita s' solū quidē e' p'cedat. Quid iā p'hi-
bet cōcludi q' vnus tantū e' i summa eēcia p' vnus filius vnus spū

Sed ne forte repugnet. **N**ō tres p'ces aut filij aut spūs
huius assertioni q' i tuent. Nā dubiū ee' nō ē q' pater & fili'
& eor' spūs vnus quisq' seipm' & alios ambo dicit sicut se & alios intelli-
git. **S**i ita e' quō nō sūt i summa eēcia tot vba quot sūt dicen-
tes & quot sūt qui dūr. **P**er ei plures hoies vni ad cogitatione dicit
tot eius uidentur ee' vba quot sūt cogitantes q' i singulor' cogi-
tationib' vbi eius e'. **I**te si vnus hō cogitet plura aliqua tot verba
sūt i mente cogitantis quot sūt res cogitate. **S**i i hois cogitatioe

tu cogitat ad q^o extra eius metem e^o no nascit vbu cogitate rei extra te qui
 ipa absens e^o acogitationis. itutu s^o extra aliqua filia die al ymagine
 que e^o i cogitantis memoria aut forte que tute cu cogitat p corpem
 sensu extra pua i mentem attribuitur. In suma uo eencia sic s^o sp^o st
 pates pater & filius & eoz sp^os. Est. n. sicut iam p^opectu e^o vnuq^oq^o
 q^o no minus i alijs qua i seipo. ut cu i vitem se dicitur sic videtur
 idem ipe qui dr gignere vbu suu queadmodu cu a seipo dr. Quo q^o
 nich gignit filius aut eius patris q^o sp^os si vnuquisq^o eoz vbu
 suu gignit cu ase dicitur al ab alio. Et aut uba probari put^o de
 suma nasa suba. tot eam nate e^o sed supiore consideratione filios
 gignere & tot emittere sp^os hac itaq^o tacione videntur i illa ee
 non solu multi patres & filij **A** ut certe pater & filius
 & pcedentes s^o & alie natiuitates & eoz sp^os quibus iam dis
 simu e^o q^o uere existunt non sut tres dicentes quauis sigulus q^oq^o
 sic dicens nec sut plura que sur cu vnuquisq^o seipm & alios du
 os dicit. Sicut ei sume sapie i est scire & i telligere. ita utiq^o etne
 i omutabilis q^o scie & i telligencie naturale est seper id pns i tuen
 q^o sat & i telligit. Nich autem aliud e^o sumo sp^oitu. hui^o dr dice
 qua q^o cogitauit i tuen sicut nre mentis locutio no aliud e^o qm
 cogitantis i spectio. Certissimu aut iam consideate rones reddi
 derut q^o quid sume nature i e^o eenciale id p^ofecte conuenire patri &
 filio & eoz sp^ou sigulati & cu idipm si fil dicitur detribus no ad
 mittere plurimite. Cu ergo constet quia sicut p^oinet ad eius essentia
 am scia & i telligencia sic eius scire & i tellige non e^o aliud qua dice
 . i. seipm pns i tuen quod sat & i telligit. nre e^o ut q^o admodu sigulo
 pater & singulus filius & singulus eoz sp^os e^o sciens & i telligens
 et cu hy tres simul no sut plures facientes aut i telligentes s^o vnus
 sciens vnus i telliges. ita sigulus quisq^o sic dicens nec cu oms sit
 tres dicentes s^o vnus dicens. Hinc illud quoq^o liquet cognosca
 pt quia cu hy tres dicit al a seipis al ab invicem no sut plura que
 dicitur quid namq^o ibi dr nisi eoz eencia. Si ergo illa vna sola est
 vnu solu e^o q^o dicitur. Ergo si vnu e^o illis q^o dicit & vnu q^o dicit
 vna quippe sapia e^o que dicit i illis & vna suba que dr osequitur
 non ibi ee plura vba s^o vnu. Licet ig vnuquisq^o seipm & omnes
 invicem se dicant i possi se tu e^o ee i suma essentia vbu aliud p^oter
 illud de quo iam constat q^o sic nascatur ex eo tu^o e^o vbu ut & ua ei^o

ymago dia possit tunc filius eius sit In quo nunc quida et explicata le in deo Ecce
 em ai manifestu sit vnu queq; s. patrem et filiu et prius filijq; spm pte se et
 ambo alios dicere et vnu solu ibi ee vbu nullatenus cu ipm verbu vi
 detur posse dia libu omniu triu s. tan vnus eoz. Constat ei ipm ee pa
 trem et filiu eius auo e vbu et pz qz nec ymago nec filius sumet aut
 ase pcedentis sps contineat dia pte. Na n ex se ipo n e pcedente ase
 nascatur nec sepm aut pcedentem ase existendo mutatur. Sep quippe
 non imitatur nec ase trahit existendi similitudine quia imitatio et similitu
 do non e i uno solo s. i pluribus Illu uo no imitatur nec ad eius similitu
 dine existit quia iste no hz ab illo ee s. ille ab ito. Restat igit b. solu v
 bu illius solus ee de quo nascend b. ee et ad cuius ommodam similitudi
 nem existat vnus ergo pater non plures ptes. vnus filius no plures
 filij. vnus pcedens sps no plures pcedentes sps snt i suma essentia
 Qui cu ita tres snt ut nungm pater sit filius aut pcedens sps nec fi
 lius aliqui sit pater aut sps pcedens. nec vqua sps patris et filij sit
 pater aut filius et singulus quisq; sit sit pfectus ut nullo iugeat id cu
 q sunt sit e vnu vt sicut de singulis pluralit dia no pt ita nec de tribus
 simul Et compit vnusquisq; sepm et omnes i uicem se dicant no in
 sunt ibi plura vba s. vnu et ipm no singuloru a' omz fil s. vnus tan
Uidetur in huius tam sublimis rei secretu transcendere
 omem intellectus aciem huanu et idcirco conatu explicandi quare
 b. sit totitnendu puto suffice namq; debet existimo rem i comprehen le
 i sagantia si ad h. conuian do puenient ut eam certissime ee cognos
 cant etia si penetrare negat intellectu quo ita sit nec idcirco minus
 hys adhibenda fidei certitudine que pbationib; negans nulla alia
 repugnante tpe asseritur si sue naturalis altitudinis i comprehensibi le
 explicari no patiantur. Et aut tam i comprehen le ta ineffabile qua
 id q sup omia e. Quia p si ea que de suma eentia hactenus disputa
 ta snt necessariis snt rationib; asserta quauis sic intellectu penetra
 ri no possint. ut et ubi valeant explicari nullatenus cu citius diuis
 eoz mutat soliditas Na si supior consideratio rationabilis opheudit
 i comprehen le ee quo eand suma sapia sciat ea que fecit de quib;
 tam multa nos scire nec e quis explicet quo sciat aut dicat seipaz
 de qua aut mth aut uir ad abhore. san possibile e. Ergo si i eo q se
 ipam dicit quare geniat pr et quat filius
 generationem eius quis enarrab
 Sed rursu ita se
 ro ineffabilitat

illius sit imo quia sic e quo scabit quidq. illa sedm patris & filij & pcedet
 bitudinem disputatu e. Nam si uia illud ratione explicatum e qualic e
 illa ineffabilis. aut si ineffabilis e quo e ita sicut e disputatu an quoda
 tenus illa potuit explicari. & io nich prohibet ee veru q. disputatu
 e s. quia penitus no potuit comprehend. idcirco e ineffabilis. Et ad
 aliud quid responderi poterit q. iam supra ibat ipa disputatioe osti
 tit quia sic e suma cenaa supra & extra omne alia natura ut si qu
 illa dicitur ad vobis que communia sut alijs naturis s. nullatenus
 sic communis. Que em s. m. i. omibz huc ubis que cogitavi & intellexi u
 communem & usitatu. Si ergo vsitatus s. uobz alienus e ab illa
 quidq. rotuatus sut no ptinet ad illam. Quo igitur vni e iuentu
 de ad suma cenaa si q. est iuentu longe diuisum e ab illa. Et ergo
 an quodamo iuentu e ad dei comprehensibilem & quodam nich pfectu
 e dea. Sepe naq. multa dicitur que ppre s. st. no expm. sed p alius
 significamus id q. ppre a. nolumus a. no possumus deprimere
 ut ai penigmata loqmur & sepe videmus ad non ppre quadinom
 res ipa e s. p aliqua similitudine aut ymagine ut ai uultu eius co
 sideramus in speculo. Sic quippe vna eandeq. rem dicitur & no dicitur
 videmus & no videmus diamus & videmus palius no dicitur & no videmus
 p sua ppetate. Hac itaq. rone nich prohibet & veru ee q. disputatu e hacte
 suma natura & ipam in nichonu ineffabile ppetate si nequaqua illa
 putetur ppetate sue ppetate expsa. s. ut aiq. palius designata.
 Na queti q. nomia illa natura dicitur posse videntur non tam in ea
 onduunt pproprietate qua palia imminit similitudine. Et em ai ea
 & de uocu significaciones cogito familiaris extyio mente q. i rebus
 factis conspicio qm id q. omnem humanu intellectum transcendere i
 telligo. Nam ualde minus ad ymo longe aliud imente mea sua sig
 ficacione constituit quia sit illud adq. intelligendu phant tenuem
 significacionis mens ipa mea conatur ppetate. Na nec nome sapie in
 suffiat ostendere illud p q. omnia facta sut de nichilo & seruantur
 anichilo nec nome cenaa in valet exprimere illud q. p singulari alti
 tudine longe e supra omnia & p naturalis ppetate valde est extra
 omnia. Sic igit illa natura & ineffabilis e quia p uia sicut e nul
 latenus valet i tmanu & flm no e si quid illa rone. Sciente p
 aliud velut i enigma. **Q**u igitur pateat q. nich debac
 naturam possit papi p sua ppetate s.
 palius certu e quia palius magis ad eius cognitione acceditur q.

illi magis p[ro]p[ri]etate p[ro]p[ri]etate. Quidq[ue] ei iter arata constat illi e[ss]e si
 mulius id uoce e[ss]e natu[m] e[ss]e p[ro]p[ri]etate. Quia p[ro] id e[ss]e p[ro]p[ri]etate s[im]ilitudi
 nem plus uiuat mente i[n] d[ig]nitate s[um]me ueritati p[ro]p[ri]etate e[ss]e p[ro]p[ri]etate
 cellentior e[ss]e arata e[ss]e p[ro]p[ri]etate plus d[ic]it quid d[ic]it e[ss]e mens ip[s]a d[ic]it
 beati e[ss]e p[ro]p[ri]etate p[ro]p[ri]etate itaq[ue] tanto alia e[ss]e aratur e[ss]e p[ro]p[ri]etate o[mn]i
 quato p[ro]p[ri]etate e[ss]e aratur i[n] d[ic]it. Na[m] q[uod] o[mn]is e[ss]e p[ro]p[ri]etate i[n] qua
 tu e[ss]e i[n] tantum sic e[ss]e s[um]me s[im]ilitudine i[n] iam sup[er]a considerata dubi
 tare n[on] p[ro]p[ri]etate. Patet itaq[ue] quia sicut sola e[ss]e mens i[n]ualis iter o[mn]i
 aratur que ad e[ss]e i[n]uestigatione assurgit ualeat ita i[n]uoluntate ea
 sem sola e[ss]e p[ro]p[ri]etate marie ip[s]a met ad e[ss]e de i[n] uenatione p[ro]p[ri]etate queat
 Nam iam cognitu[m] e[ss]e quia h[ic] illi maxie p[ro]p[ri]etate e[ss]e p[ro]p[ri]etate p[ro]p[ri]etate
 s[im]ilitudine. Quid igit[ur] aptus quia quia mens i[n]ualis quato studio
 suis ad se discendu[m] itendit tanto efficacius ad illius cognitione asce
 dit e[ss]e quato seipam i[n]tueri negligit tanto ab e[ss]e speculatio descendit
Hic p[ro]p[ri]etate igit[ur] ip[s]a s[im]ilitudine e[ss]e uelut speculu[m] d[ic]it **U. U.**
 p[ro]p[ri]etate i[n] quo speculatur ut ita d[ic]it ymagine eius que facie
 ad facie uidere nequit. Nam si mes ip[s]a sola ex o[mn]ibus que facta s[un]t
 sui memor e[ss]e i[n]telligit e[ss]e p[ro]p[ri]etate n[on] e[ss]e p[ro]p[ri]etate e[ss]e i[n] illa uia yma
 go illius e[ss]e p[ro]p[ri]etate p[ro]p[ri]etate i[n]telligit e[ss]e p[ro]p[ri]etate i[n] amore i[n]tuitu
 ineffabili consistit aut certe i[n] d[ic]it uerius e[ss]e illius se probat ymagine q[uod]
 illius p[ro]p[ri]etate e[ss]e i[n]telligit e[ss]e p[ro]p[ri]etate. In quo ei maior e[ss]e i[n]telligit
 ico uerius illius e[ss]e ymago o[mn]i p[ro]p[ri]etate. Quid aut[em] cogitari n[on] p[ro]p[ri]etate
 h[ic] aratur naturalis e[ss]e d[ic]it ad tam p[ro]p[ri]etate itaq[ue] s[im]ilitudine s[um]me sapie
 qua h[ic] quia p[ro]p[ri]etate remissa e[ss]e i[n]telligit e[ss]e p[ro]p[ri]etate id q[uod] optimu[m] e[ss]e maximu[m]
 e[ss]e o[mn]i. N[on] igit[ur] e[ss]e aliud i[n]diciu[m] aliu[m] aratur q[uod] sic p[ro]p[ri]etate
 ymaginem **C**onsequi itaq[ue] uidetur quia i[n]ualis **U. U.**
 aratur **S** aratur n[on] tantu[m] d[ic]it s[im]ilitudine qua hac yma
 ginem s[im]ilitudine p[ro]p[ri]etate i[n] p[ro]p[ri]etate p[ro]p[ri]etate effect[u] exp[re]ssere.
 Et e[ss]e p[ro]p[ri]etate h[ic] quia aratur se d[ic]it h[ic] p[ro]p[ri]etate q[uod] e[ss]e h[ic] q[uod] quia i[n]tuitu tam p[ro]p[ri]etate
 p[ro]p[ri]etate posse qua remissa e[ss]e i[n]telligit e[ss]e p[ro]p[ri]etate s[um]me bonu[m] cognoscitur
 i[n]tuitu n[on] tam p[ro]p[ri]etate debere uelle o[mn]i. Quid ei neget queq[ue]
 meliora s[un]t i[n] p[ro]p[ri]etate ea magis e[ss]e debere i[n] uoluntate. Deniq[ue] i[n]ualis
 aratur n[on] e[ss]e aliud e[ss]e i[n]ualis qua posse discernere i[n]tuitu a[n]i[m]o i[n]sto
 uer[um] a[n]i[m]o uo bonu[m] a[n]i[m]o bono maius bonu[m] a[n]i[m]us bono h[ic] aut
 posse o[mn]i i[n]tuitu e[ss]e illi e[ss]e uo i[n]tuitu nisi q[uod] discunt amet aut rep[re]bet
 sed u[er]o d[ic]it i[n]diciu[m] h[ic] itaq[ue] facis patent uidetur de i[n]ualis

ad hoc existere ut sicut de discreto ad magis uel minus id amet aut res
puat. nichil igitur aptius quam rationale creatura ad hoc factam esse ut su-
mam entiam amet super omnia bona sicut ipsa est summum bonum. Vnde
ut nichil amet nisi illa aut propter illam quia illa est bona per se et nichil aliud est
bonum nisi per illa. amare autem eam nequit nisi eius tenuissima et eam stu-
duenter intelligere. Clari ergo est rationale creatura totum suum posse et
velle ad inuicem et intelligendum et amandum summum bonum intendere de

Dubium autem non est. Bene ad quod ipsum esse suum se cognoscit bene. **U**-
biuam animam esse rationale creatura. Ergo necesse est eam esse
facta ad hoc ut amet summam entiam. Nam est igitur eam esse factam
aut ad hoc ut sine fine amet. aut ad hoc ut aliqui vel sponte vel uolente
huc ad eam amittat. Sed neque hoc est etiam summa sapientia ad hoc eam
fecisse ut aliqui tantum bonum aut contemnat aut uolens tenere aliqua
violencia perdat. Restat igitur eam esse facta ad hoc ut sine fine amet summa
entiam et hoc facere non potest nisi si uiuat. Sic igitur est facta est ut si
uiuat et si uelit facere ad quod est facta. Deinde inconueniens nimis est
summe bono summeque sapienti et omnipotenti creatori ut quod fecit esse ad se
amandum id faciat non esse quia dum uel amauit et quod sponte dedit
non amanti ut si adaret id auferat vel auferri permittat amanti
ut ex necessitate non act perferri in dubitari nullatenus debeat quod
ipse omne se uel amante amet. quare manifestum est humane anime
numquam auferri suam vitam si si studet amare summam vitam.
Qualiter ergo uiuat. Et ei magni est uita longa nisi sit amole-
stia in iurisdictione uel secum. Quisquis ei dum uiuit aut timendo a
paciendo molestus subiaceret aut falsa securitate fallitur quid non
nisi uiuat. Si quis autem ab his liber uiuit bene uiuit. Sed ab-
surdissimum est ut aliqua natura si amando illi qui est summe bo-
nus et omnipotens si misere uiuat. Licet igitur humane animam huius-
modi esse ut si seruet id ad quod est aliqui uere secum ab ipsa morte et
omni alia molestia. **U**enig; nullatenus uerum. **U**-
biuam autem ut iustissimus et potentissimus
in retribuatur amanti se persequenti aut non amanti tribuit eentia
ut aams esse posset. si ei nichil retribuunt amanti non discernit iustissimus
inter aantem et contempnentem id quod summe amari debet. nec amat amian-
te se aut non prodest ab illo amari. Quare omnia ab illis dissonant
Rebuit quod si se aare persequenti. Et aut retribuunt si nichil dicit rationalem

sentiam ut amans esset quid dedit amanti se non si dare non cesset. Si ita quia
 de eorum amanti famulatur quia et in grande eorum amoris recipiensatur. Et si de
 eorum amoris fulametu quale eorum amoris emolumentu. Na si rationalis creatura
 que sibi iustus e sue huius amore sic enuncet in omnibus creaturis utique nichil
 potest esse primum huius amoris nisi quod supereminet in omnibus naturis. Et ei
 idem ipsum bonum quod sic se amari exigit non minus se ab amante desiderari
 cogit. Na quis sic amet iustitia veritate beatitudine in corruptibilitate
 ut huius finem non appetat. Quid si summa bonitas retribuet amanti et desideranti
 si nisi seipsum. Na quidquid aliud tribuat non retribuit quod non opusatur
 amoris nec consolatur amante nec faciat desiderantem. aut si se vult
 amari si aliud quod cogitare nequeat. Nichil ergo vivis quia quod omnis
 anima rationalis si que ad modum debeat scilicet amando desiderare su-
 mam beatitudine aliqui illa ad fruendum papiat ut quod nunc videt quasi
 per speculum et in enigmate tunc videat faciem ad faciem. Vnde aut ea sine fine
 fruatur dubitare stultissimum e quod illa fruens nec amore torqueri po-
 terit nec fallaci securitate decipi. nec eius in dignitas iam ex parte illa potest
 non amare nec illa deseret se amante nec ad erit potentius quod eas sepe-
 rit iustas. Quare quicquid anima sua beatitudine semel finem cepit eterne beati-
 tudinis.

Hinc itaque consequitur colligitur quod illa que summi boni
 amore contempnit eternam miseriam incurrit. Na si de quod potestali co-
 temptu iusti primum ut ipsum esse vel vitam perdat quia se non videtur ad id
 ad quod facta e nullatenus hoc admittit ratio ut primum tantam culpam
 pena recipiat esse quod erat ante omnem culpam. Quippe antequam esset nec cul-
 pam huius nec pena sentire poterat. Si ergo anima contempnens id ad quod facta e sic
 inoritur ut nichil sentiat aut ut oio nichil sit sibi se habet in maxima culpa et
 sine omni culpa nec discernet summe sapientie iusticia iter id quod nullum
 bonum potest et nullum malum vult et id quod maximum bonum potest et maximum ma-
 lum vult. Ad hoc satis patet quia in conueniens sit. Nichil igit videri potest conse-
 quens et nichil credi debet certius quia bonis animam sic esse facta ut si contempnat
 amare summam eternam paciatur miseriam ut sicut amans
 eterno gaudebit primo ita contempnens eterna pena doleat. Et sicut in
 sentiet inmutabilem sufficientiam ita ista sentiat in consolabile in dignitas

Sed nec autem animam naturae eterne beatitudinis esse nec co-
 temponente miseriam si sit mortalis siue in aeternum siue contempnat id ad
 quod auctori creati e naturae e ea in mortale esse. sic autem aliquae sunt anime rationales
 que nec amantes nec contempnentes indicande sunt sicut videntur esse

anime infantu quid debet sentiri e. Sicut mortales an imortales. Et paul
dubio omnes huius die eius nature sunt. Quare qui constat quidam esse
imortales nate e omnem huius
nam animam esse imortales. **U**nquam aut aliqui sit uic securi
ab omni molestia in bonum e nate omne huius animam aut sp in sem

Que uo anime i constantem in **U**ere aut aliqui uere beatam
dicande sunt sic amantes id adq amadu facte sunt ut illo quq
fieri que aut sic cotequentes ut illo sepe i digere meantur aut qualis
quo uenito ille que uer amantes nec cotequentes dia posse videntur
ad beatitudinem eterna miseria ne distribuatur aliqui mortalium disputa
do posse comprehendere paul dubio aut difficilium aut i possi se exis
timo. Et in asuine iusto sumeq; bono creatore rez nulla eo bono
adq; facta e i iuste priuatur certissime e tenendum et adde ipm bonu est
omni bonu toto corde tota aia et tota mente amando et desiderando i

Sed hac intentione huius aia nulla tendendum
tenus se potest exere si desperet quo i tendit se posse peruenire
Quia p quatuor illi e uale studiu **H**mare aut aut
tantu necessaria e spes ptingendi **H**sperare non pe quod no
credit. expedit itaq; eadem huius aie sumam eentia et ea sine quib;
illa amari no pe credere ut illa credendo tendat i illam. Et eade apte
breuius q; signari posse puto si p eo quod e credendo tendere i sumam
eentiam. Nam si quis dicat se credere in illam **S**atis uidetur of
tendere et p fide qua pficitur ad sumam se tendere eentia et illa se cre
dere que ad hanc p tinent i tentione. Nam no uidetur credere i illam
sue qui credit quod ad tendendum illa no p tinet siue q p h q credit
no ad illam tendit. Et fortasse i differenter dia pt credere illa et ad
illam nisi quia quisquis tendendo ad illa puenit no extra illa re
manebit si i tm illa p manebit q expssius et familiaris significatur
si dicatur tendendum esse i illam quam si dr ad illam hac itaq; re
puto congruentius posse dici credendum esse i illa quia ad illa

Quod credendum igitur e i patre et filiu et eoz spm et singulos et fil in tres
quia et singulus pater et singulus filius et singulus eoz spitus
e summa eentia et fil pr et filius cu suo spm sunt una eadeq; summa essentia
i qua solam omnis ho debet credere q; e solus finis q; i omni cogitatu
actuq; suo p amore et i tendere un mai tu e quia sicut i illa tendere n
credat illam nullus pt ita illa credere nisi tendat i illa nulli pdest

In p[ro] quatuorq[ue] certitudine credatur tanta res i[n]utilis erat fides & q[ui]
 mortui ad nisi dilectione valeat & uiuat. Et ei nullatenus fi
 de illam qua co[m]petens comitatur dilao si se optuitas conferat opadu
 ociosam & si magna se quada[m] opm extere frequetia quod sine dilaoe
 facere no[n] posset. ul h[ic] solo p[ro]bati p[er]t quia q[uod] summi iusticia diligit ni
 di iustu[m] contempne nich[il] ualet i iustu[m] admittere. Ergo qui quod ad
 opatur i ee s[ic] uitam su[am] qua opari no[n] ualere dicit non ab surde di
 toposa fides uiuere quia h[ic] uitam dilaois sine qua no[n] oparetur
 & ociosa fides no[n] uiuere q[uod] caret uita dilaois cu[m] qua no[n] ocaaret q[ui]
 si cetis diab[olus] no[n] tm qui p[er]dit visu[m]. s[ed] qui cu[m] d[icit] h[ic] no[n] h[ic] aut no[n] sibi
 p[er]dit fides sine dilaoe mortua no[n] quia uitam suam i dilcom p[er]di
 derit. s[ed] quia no[n] h[ic] qua sp[iritus] h[ic] debet. Quoad mom[entum] igitur illa fides
 que p[er] dilcom opatur uiua ee cognosatur ita illa que p[ro] tep[or]e
 ociaatur mortua ee co[m]ma[n]d[atur]. Satis itaq[ue] conuenienter dia potest
 uiua fides credere i eo i q[uod] credi debet. **E**tte patet omi
 mortua uo fides credi tm i eo q[uod] credi d[icitur]. **H**or expedire ut credat
 i quada[m] i effabilem unitate & vn[icam] trinitate vna quide[m] & vni
 tatem i p[ro] vn[icam] e[ss]entiam. trinitatem v[er]o & trinitatem i p[ro] tres u[er]itas q[uod]
 Licet ei possum dicere trinitatem i p[ro] p[re]m & filiu[m] & v[er]it[ate]m q[uod] sp[iritu]m
 qui s[un]t tres no[n] tu possi p[re]ferre vno no[m]i[n]e i p[ro] quod tres uelut si dice
 rem i p[ro] tres p[er]s[one] si dicere unitate i p[ro] vn[icam] sub[stant]iam. No[n] ei s[un]t puta
 de tres p[er]s[one] q[uod] omnes plures p[er]s[one] sic subsistit sepa[te] ab i[n]ice
 ut tot nece[ss]e sit ee subas q[uod] s[un]t p[er]s[one] q[uod] i pluri[bus] hominib[us] qui
 quot p[er]s[one] tot i diu[er]sue sube s[un]t cognosatur. Quare i suma es
 sentia sicut no[n] s[un]t plures sube ita nec plures p[er]s[one]. Siquis ita
 q[uod] i de uelit aliau[m] loqui quid tres dicet ee p[re]m & filiu[m] & v[er]it[ate]m q[uod] sp[iritu]m
 nisi forte i digentia no[m]i[n]is p[ro]p[ri]e conuenientis coactis elegerit
 aliq[ui]d de illis nomib[us] que plura l[icet] i sua e[ss]entia dia no[n] p[er]t ad
 significandu[m] id q[uod] congruo no[m]i[n]e dia no[n] p[er]t ut si dicat illam admi
 tabilem trinitate ee vn[icam] e[ss]entiam ul naturam & tres p[er]s[one] siue
 subas. Na h[ic] duo nomia aptius eliguntur ad significandu[m] plura l[icet] te
 i suma e[ss]entia quia p[er]s[ona] no[n] d[icitur] nisi de i[n]diu[er]sua r[ati]o[n]ali natura
 & suba p[ri]ncip[ali]t[er] dicit de i[n]diu[er]sua que maxie i plura l[icet] consistit
 i[n]diu[er]sua namq[ue] maxie substat. i. subiacet accid[en]tib[us] & ideo
 ma[xi]m[us] p[ro]p[ri]e sube nomen suscepit. Vn[icam] iam supra manifestu[m] e[st] suma
 e[ss]entiam que illis subiacet accid[en]tib[us] p[ro]p[ri]e no[n] posse dia subas

nisi substantia ponat p[re]sentia. Et ergo hac n[ost]ratis de irrep[re]hensibilit[ate]
illa summa et una trinitas siue tria unitas dia una e[ss]entia et s[ic] p[er] siue t[ri]s s[ic]

Uidetur ei ymo i[n]citant[ur] assentur q[uod] nec nich[il] e[st] et d[icitu]r d[icitu]r **U**

et hinc soli summe e[ss]entia p[ro]p[ri]e nome[n] d[icitu]r assignatur. Quippe om[n]is

qui d[icitu]r d[icitu]r e[ss]e siue unu[m] siue plures no[n] intelligit nisi aliqua subam q[uod]

censet supra om[n]em natura[m] que d[icitu]r no[n] e[st] ab hominib[us] et veneranda p[ro]p[ri]e

eius emnente dignitate et exoranda contra s[ic] qualib[et] imnente nat[ur]a

tate. Quid aut[em] tam p[ro]p[ri]a dignitate venerandu[m] et p[ar]ualib[et] ut de p[ar]t[em]

du qua summe bonus et summe potens sp[iritu]s qui d[icitu]r om[n]ibus et regit

omnia. Sicut ei constat quia om[n]ia p[ro]p[ri]e bonam summeq[ue] sapientem

omnipotentiam eius facta s[un]t et vident[ur]. ita nimis i[n]comuerens e[st] si est

metur quod rebus a se factis ipse no[n] d[icitu]r siue quod facit ab illo ab

alio minus potente minus re bono vel sapiente aut nulla penitus re

s[ic] sola casu i[n]ordinata volubilitate regantur cu[m] ille solus sit p[ro]p[ri]e

culibet et sine quo nulli b[on]u[m] e[st] et ex quo t[em]p[or]e t[em]p[or]e t[em]p[or]e s[un]t om[n]ia. Cu[m] i[n]

solus ipse sit t[em]p[or]e solus bonus creator e[st] et p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e d[icitu]r et sapientiss[im]us

rector om[n]ium. liquidissimu[m] e[st] hinc soli e[ss]e que om[n]is alia natura p[ro]p[ri]e

totu[m] suu[m] posse d[icitu]r diligendo venerari et venerando dilige de quo solo

p[ro]p[ri]e sunt speranda ad que solu[m] ab adu[er]sis fugiendu[m] cu[m] soli p[ro]p[ri]e

uis re supplicandu[m]. Vere igitur hic no[n] e[st] solu[m] deus s[ic] solus deus i[n]f

fabilit[ate] trinus et unus cui e[st] hoc et gl[ori]a p[er] terminata s[ic] la. Ame. **Ep[isto]la**

liber Anselmi
de sacramentis

Domno et amico valentiano gra[ti]a dei nuemburgensi ep[iscop]o Anselmus sius eccl[esi]e

Cantuarien[si] Salute Seruatiui. Dilectis affectu. Gaudio et g[ra]tis ago

do quia sicut scribitis gloriatur cu[m] inobis catholica eccl[esi]a qui i[n] nosa[m] m[un]i

tatione diuine bonitatis apparet gra[ti]a et d[icitu]r p[ro]p[ri]e pascalis amicitia betis et familiaritate ut ia

nichi liceat v[ost]ram amicitia[m] salutare scitate quod v[ost]ra sublimis humilitas me co[m]paret

muneris et vocat monte no[n] i[n] me accipio qui nich[il] i[n] me aut b[on]u[m] d[icitu]r debeat de me i[n]telligo.

No[n] tam deo e[st] i[n]gentis iure benignitati qui b[on]u[m] facit habundantia iure erga me bone volu

tatis. Solemus ei sepe sentire meliora debus quos diligimus quia ipi meant. De laude

ergo que ad me no[n] p[ro]p[ri]e cor meum no[n] gloriatur s[ic] de dilectio[n]e que s[ic] amanda e[st] g[ra]tis agendo

letatur. Quid v[ost]ra reuerentia de sacramentis eccl[esi]e qui no[n] v[ost]ro fuit ubiq[ue] s[ic] diu[er]sis locis

tractant[ur] utiq[ue] s[ic] p[ro]p[ri]e sam eccl[esi]am v[ost]ro et concordit celebrarent bonu[m] eet et lauda b[on]u[m]

qui tame[n] s[un]t multe diu[er]sitate que no[n] i[n] summa sacram[en]ta neq[ue] i[n] uirtute eius aut fide d[icitu]r

cordant neq[ue] om[n]is i[n] v[ost]ra consuetudine colligi p[oss]unt es[se]ntio eas potius i[n] pace o[mn]i d[icitu]r tolle

cunctas quia discorditer cum sandalo dampnandas. Habemus etiam a sanctis patribus quia si vitas ser-
 uatur caritatis et fidei catholicae nichil effiat consuetudo diuisa. Si autem quidam in ista nate sunt
 consuetudinum varietates nichil ad intelligo quia humanorum sensuum diuinitates qui quauis in
 rei uirtute et dissensat sapientie tamen et doctrina admistratores non concordat. Et etiam unus
 apud et indicat alius sepe minus aptum exstat. Neque in huius varietatibus non consonare
 puto ab ipso rei uirtute exorbitare. Nempe quod alij in sacrificando corpore et sanguine diuini
 singulas cruces singuli faciunt ab initio in Canone alij solummodo singulas singulis ubi singilla
 tui nominatur panis uel corpus et singulati calix uel sanguis. Vbi uero oblatio uel hos-
 tia nominatur una cruce ambobus faciunt qui sicut est unus christus qui seipsum obtulit
 pro nobis: ita una est oblatio et una hostia in pane et uino quia offerimus non uideo istos
 in hoc magis discordare christo qui singillatim utraque benedixit quia omnes illi discordant
 qui calice per cenam non sacrificant sicut christus fecit: neque seper ad uespem sicut ipse fecit
 et qui utraque simul uno nomine uocant oblatione uel hostia quod christus non fecit. Vnde
 possumus et colligere quia a nobis in uice in huius actione seruata rei uirtute possumus
 et dissimiles sine reprehensione cum ab ipso actore ipsius sacrificij sumus diuisi sine offensione.
 Vbi autem dicimus quod dona et munera et sancta sacrificia siue singillatim panem et uino singule cruces
 assignentur siue una cruce duo sint sanctificentur non uideo in hac diuinitate reprehensibilem
 discordiam nisi quia forsitan conuenientius ambo una cruce notantur sicut uno uerbo
 benedictionis sanctificantur. Et cum plures hoies aut diuisas res simul benedi-
 cimus singulis singulas cruces reddimus sed omnibus una cruce sufficere credimus. Et uero
 non nulli ab initio calice optine quidam corporali alij panis complicato per custodia mu-
 dicie non minus dimittit calice si christus uiridus crucifixus est ut sicut significatis oste-
 deret se mundo reuelatum non magis intelligo eos debere reprehendi propter nuditate
 que non signatur ab illis in sacrificando quia quia non demerant in eodem sacrificio
 cum et crucifixi extra ciuitate extra domum et sub nudo celo. Et tamen magna non caret
 ratione. Nam christus qui passus pro nobis nobis reliques exemplum ut sequamur uestigia eius
 In his quoque dedit nobis exemplum pro iusticia sustinendi in contemptu et paupere
 adeo et contemptu bitus est et excrucians uiridatus ut nec mori dignus habetur in
 terra aliqua hominum habitacione neque inter hoies non inter excrucians neque subiecto ali-
 quo nisi sub celo desub quo etiam non potuit ut secundum prophetam obprobrium hominum et ab-
 iectio plebis esset. Nam ita fuit ut ueniens in mundum non in sua sed aliena do-
 mo nasceretur et natus in opiam loci expressio brutorum animalium ponetur et uices
 in mundo non habet ubi caput suum reclinaret nec moriens in nuditate sua tegere nec
 mortuus unde inuolueretur nec sepulchrum aut locum ubi corpus mortuum collocare.
 Que omnia magis sunt uiuendo perfectum cum ita exigit mutanda quia in nudita-
 te sacrificij nuditas christi signanda. Neque corartare possumus aut potius curari

n. m. de

fit ne panno opiatu'r sacrificiu' quia xpus nudus passus e' qm' ne subiecto ul' i' t'ra cui te
fiat qui xpus sub nudo celo extra ciuitate passus e' Si aut' vsus no' sit ut extra t'ra si
at p' p'urbaciones aeris. sil' ca' uidetur ut calix i' sacrificando no' discopiat. ppter
quasda' que contingere pnt i' comoditates Tunc uag' & diligetius puto ut calix
ne musca aut aliud i' decens i' illu' cadat quod sepe contage' cognosca' opiatu'r
qua' discopatus contingebat i' nudis exponatur & sapie uix p'meo s'p'u n'ul
lius meliore r'one respiciens indeo debet qui sacrificant de sermo' nisi uobis
ob'm quadam epliam. **Explicit Epistola Anselmi de sacramentis**

**Inapit liber magistri henrici de firmaria de decem preceptis
doctoris sacre Theologie Ordinis fratrum heremitarum**

Audi israhel precepta d'ni & ea i' corde tuo quasi i' libro scilicet & dabo tibi ca
lacte & melle fluere. In uerbis p'p'is sp'us sanctus a'cta diuina precepta
tra' tagit. p'mo namq' ostendit quod sic hilariter audienda. Sed q' sic
memoriter retinenda. T'cio quod sic uoliter i' opere retinenda adimplenda p'mu' i' m'it
ai p'mittitur. Audi israhel precepta d'ni. Sed cu' subditur Et ea i' corde tuo quasi i' libro scilicet
T'ciu' amittitur Et dabo tibi terram lacte & melle fluentem ppter p'mu' e' sciendu'
quod diuina precepta sunt libenter & ylanter attendenda. tripla r'oe. p'mo q' ma
am lapsam releuant & r'one uulnus p'ca curant. S' quia homine deuota b'ca p'f'e
terificant. T'cio quia mente r'ationale ad sumam p'fectione eleuat p'mu' patet
Natura naq' huana exp'uatione p'mi parentis. fuit t'ra uuln' p'ca sauaata Et
p' q'de i' r'ionali que fuit obfusata i' r'one p'mi vi. Na' p'mus ho' ante p'ca' ha
buit sinceram cognatione d'co' p'f'is s' uellat' i'f'us. S' post p'ca' fuit i' tantu'
depressa ut p'p'etates corporales diuina cognatione ip'm optet i'ndicare S' i' conti
p'f'abili que fuit uiaata i' dilectoe sumi boni. Ap'uitate namq' diuine dilectiois
cont'p'f'abile depresso fuit i' corruptu' & i'contaminatu' amore terrenor'. T'cio
i' uasali quia fuit debilitatu' i' detestatioe mali. Nam p' uehementia passio'
Homo i' statu nature corrupte no' poterat ita uuln' mali detestari sicut fe
asset i' statu i' nocentie. Hoc aut' triplex uulnus p' diuina precepta p'fectissime sana
tur. Nam p'mo r'onale illu'ant i' cognatioe p'mi ueri. In p's p'ceptu' d'ni
luadu' illu'ans oculos. S' concupiscentia te i' flammant i' p'fecta dilectoe sumi boni p's
Ignitu' eloqui' tui uehementer & T'cio uasale rob'ant i' p'fecta detestatioe ma
li quod petebat p'p'et' tui diceret. Confirma me i' uerbis tuis. Vn' ppter p'dicta
diuina precepta non solu' sunt hilariter audienda. s' etia' sunt p'omibus i' t'ime di
ligenda teste p'p'et' qui dicit. To dilexi mandata tua sup' aur' & t'opasion
Quia ta' q'libet subdit ibid' p'dictis tribus consona subdens p'p'et' ad omnia ma
data tua dirigebat Inque inuit q' p' p'ma data diuina dicit ip'ca i' cognatioe.

et anima eius dilaret. Sed p^h quod subdit Omne uia iniquitat^{is} odio hui^{us} ondit quod
 homo p^{er}ta surgitur i detestatione mali. Et quia precepta diuina sic sanant uulnere
 p^{er}ta io congrue i scriptis noie vngenti sanatiui exp^{re}ssuntur. Et 38° p^{er}gentius vn
 genta confiat sanitatis. Na ad sananda uulnera n^{ost}re m^{en}te c^{on}st^{it} p^{er}genti^{us} ofiat vn
 gentu sanatiui p^{er}ta. S^{ed} i apoceta diuine bonitatis. p^{ar}te z magisteru sue sapie
 m^{en}te confiat vngenti z antydotu p^{ro}p^{ri}e sanatiui. et h^{oc} d^{ic} h^{ic} nobilissimus ad
 iuicem p^{ro}mixtis. ex diuina s^{an}ctua z ex eius melliflua doctrina. z ex q^{ui}a diuinitus i
 spirata. H^{ic} namq^{ue} artificio diuine sapie sibi i vice p^{ro}mixta. istud vngentu sacruu
 constituunt. S^{ed} m^{en} p^{er}ta. Nam ipa uoce u^{er}itatis. h^{oc} ex diuini preceptoru obseruacia.
 certissime assecut^{us} de uita bea. Et io saluator dicit m^{at} 23° Si uis uita i gredi. ser
 ua mandata p^{ro} quod saluator ipis discipulis eius doctrinam suantib^{us} z p^{ro}cep
 ta ipius obseruantibus. premiu eterne beatitudis pollice^{re}. Luc Ego dispono vo
 bis regnu sicut p^{ro} meus disposuit in regnu. ut edatis z bibatis super mensam
 mea i regno meo. o uitas eterna. s^{ed} Aug^{ustinus} S^{ine} fine uiu^{er}etur. sine fatigatioe
 laudabitur. et sine fastidio amabitur. z patet. nam sup^{er}ma p^{er}fectio bonus h^{oc}
 attigilis i hac uita. i c^{on}ceptu actu p^{er}fiat^{ur}. ad quoru c^{on}suetudine p^{ro}cepta diuina
 metem r^{ati}onale eleuat z sublimant. p^{ri}mus e. S^{ine} t^{er}rene sollicitudis deponcio.
 z m^{en}tis ab omni spe creature p^{er}fecta deuudacio. ac i sui i t^{er}mino ommoda recolectio.
 ut p^{er}ta. Oportet ei mente ad sp^{irit}uales p^{er}fecto^{res} conscendere uolente. ab omni sollicitudine
 terrenoru ee semota. et ab omni creatura spe ee abstracta. z i sui i t^{er}mino totaliter collec
 tam. Ex pulcre figuratu e i moise. Ego Qui tu debet ad deu i monte ascende.
 p^{ri}mo fuit atumultu p^{ro}p^{ri}i segregatus. Deinde fratri suo aaron fuit associatus.
 que in postea dimisit p^{ro} qua tu eo parte monas ascendit. deui solus remansit
 Aaron naq^{ue} i c^{on}cepta deponcio ul deuudacio. z s^{ig}nt mente c^{on}templatiua. ab omni tu
 multu s^{an}cti segregata. q^{ui} inuit p^{ro} quod moyses legitur ap^{er}te p^{ro} quod moyses
 segregatus. It^{em} ab omni spe deuudatam z abstracta. q^{ui} inuit p^{ro} quod mo
 fuit etiam ab ipo fr^{atre} sciunctus. z h^{oc} r^{ati}onabiliter. Na sicut aaron fuit moysi na
 turali uiculo colligatus. ita ipe s^{an}ctus p^{ro} quod i iⁿtellectualem cognatione eductam.
 fuit n^{ost}re menti n^{at}aliter c^{on}plantate. Ex patet. Quia n^{ost}re i cellis n^{ost}re i cellis
 naturalit^{er} nisi ipius spe fuit i formatus. z io moysi ab aaro sepa^{re} e m^{en}tis ro
 nalis ab omni creatura p^{er}fecta deuudacio. S^{ed} ergo ipam metem c^{on}templatiua
 oportet ee i sui i t^{er}mino recolectam q^{ui} inuit p^{ro} quod moyses p^{ro} quod sepa^{re}one sui fas
 sex diebus solitarius remansit. ad i sinuadu q^{ui} mes ipius i sui i t^{er}mino p^{er}fectioe
 recolecta fuit. S^{ed} actus e sui ipius ommoda deuudacio. Optet naq^{ue} mente ad
 fastagiu c^{on}templac^{ion}is aspirante. seipm desere z uoluntate omni de abdicare. z
 ipam diuine uoluntati adeo p^{er}fecte c^{on}ferre. ita q^{ui} i nullis motibus sequat^{ur} ipe

in est n^{ost}re p^{ro} quod
 m^{en}te ofiat vn

2° d^{ic}

4° d^{ic} 8

in arbitrio proprii si in omnibus dependat ex voluntate arbitrii sui equaliter aut mensuram
 deferre debeat pulare et subali. Si si eam de hoc fit tu mens i effabili verbi
 illecta dulcedine se s' quodamo fuerit et si se ipam rapitur et elabit a sepa
 ut ubi diuino fruatur q' eam si aliam detur expur nulli in datur posse loqui tu sit i
 effabile ut si idem dicit. Et si diligenter consideratur apparet q' v' h' emanat a fu
 cordis diuini quod vitam facta expuritate probauit In quo salia ubi Si tra
 inuit que adhuc concurrunt q' mes sepa. Deferat. Imo naq' requiritur voluntatis p
 omnia abdicatione q' inuit p' h' q' mes quodamo se s' fuerit. Sedo requiritur omis
 operationis omnia tunc et i apice contemplationis pfecta suspensio q' inuit tu subdit
 mens sup seipam rapitur. Tercio requiritur sui ipsius defectio et sue voluntatis i voluta
 tem diuinam pfecta transformatio q' inuit p' h' quod dicit mente elabi a se ipa ut
 verbi diuino fruatur. Tunc ei mens a sepa elabitur q' s' ipi et omnibus actibus co
 p' h' sue appetitione p'suauitate diuine contemplationis funditus morit. ubi diuino fru
 ens et omnibus alijs mortua existens. Hanc autem mortem edulassia q' bu p'bauit
 Jacob patriarcha tu diceret. Jam letus moriar quia vidi faciem tuam. Hanc autem sui ipsi
 derelictio pulare figurata e in moise tu dicit d'ns ne ad ipsum appropinquaret. si calcaamtu
 pedu dissolueret Exodi. Ne appropinques iquit huc solue calcaamtu de pedibus tuis
 La p'calcaamtu quod pedi pfecte conformatur et sibi quodam i vinculo ligatur asti
 gatur designatur inclinatio naturalis qua quilibet reclinatur et reflectitur ad seipsum e
 comodum appetendo et propria voluntatem sectando que oportet hore p'prie desere
 si diuine contemplationis participare ee velit. Tercio pedu discalcatio nich aliud est
 qua voluntatis omnia abdicatione et eius i diuinu b' n'platu pfecta transformatio
 Tunc actus e mentis adduina caligiem i introductio et claritatis purissima co
 templo. Et figuratur i inuitur p' h' q' moyses quodam i p'prie adduina cali
 gine i introductus ipm dei penam uidit ut d' Aug' i libro de videndo dei. et
 eam ad paulina. Ex hac autem visione et consortio diuini sermone eius facies choruf
 cata fuit quia iudius maxie claritatis resplenduit que et acuthe visio suam tu
 repaussit quod uidet no poterat i eius facie respice nisi ea prius velarent pa
 no sup' Sed notabile valde e q' sola facies moysi claritate diuina resplenduit
 quia tu aia p'prie adduina cognitione pducatur sola ymago aie tonalis dul
 cedine claritatis p'fuditur et h' de p'mo p'ncipali. p'prie scdm e facta q' p'cepta diuina
 p'prie meditationem et deuotionem et affectionem sunt scibenda i tunc i corde et exte
 i corpore nec valet excusatio si aliquis dicit se nescire scribere tu nuqua litteras
 didicerit. Quia scitor huius sciture i tunc i corde e v'us sp'us sa i tunc sp'us
 rans p'prie scibens e diuina i sp'uatione voluntate ad bonu extatis p'prie menu
 i quo scribitur q' debet ee puru et nudu e cordis mudato q' i p'prie n'g

ut lucido licet non apparet legibilis neque pulchra. Incausum huius scripturæ est quoniam spiritus sanctus
 Continencia uero scripturæ est dilectio rei et proprii quia secundum apostolum finis præcepti est caritas.
 Et sicut in sacra scripta reconditur in loco secreto et privato ita scriptura præceptorum
 cum sit nobilissima et utilissima debet in secreto pectoris conservari. Ieremie. 31.
 Dabo legem meam in uisceribus eorum et in cordibus eorum scribam ea. nec solum præcepta
 diuina scripta sunt in rebus in corde sed per mentalem præparatum sunt et etiam scripta in corpore. ne uero
 qua obliuione aliqua deficiatur. Sicut autem scripta in triplici parte corporis. uidelicet in
 manibus propter decem digitos manuum. in pedibus propter articulos pedum. et in ipsis sensibus
 propter quinque sensus exteriores et quinque interiores. Itaque autem scripta sunt in predictis tribus
 partibus. ad designandum quod præcepta diuina debet regulare in nobis manus
 operationum. dirigere gressus affectionis et moderare spiritum et motus conuersionis ut
 ut in omni operatione tua honorem diuinum excites et in omni tua conuersione exemplum sa-
 tatis intendas. Et de hac dupla scriptura potest intelligi quod scribitur Apocalypsis. 6. vidi in
 dextra sedentis super thronum libri scripti itus et foris. Vbi per sedentem in throno
 intelligo personam diuine maiestatis que in anima deuota delectabiliter requiescat et
 illam requiem promissis alijs desiderabilibus appetat iuxta illud. Deliciae mee
 es cum filiis hominum. Per thronum uero intelligo dignitatem anime rationalis quædammodum
 thronum debet esse elata et luada personis puritate solida et firma prout suam
 perfectam stabilitatem sublimis et alta perfectentis desiderij sublimatione et promoda
 sui concupiam terrenorum elongatione. Iuxta autem throno sedens diligenter
 tenet librum in dextra manu quia desiderium anime deuote semper inclinatur ad ad-
 re bonorum celestium et eternorum que per dexteram intelligitur. Hic autem liber scriptus
 est itus et foris quia præcepta diuina debent scribi in anima deuota itus in cordibus
 per intimam dilectionem et foris in corpore populi in perfectione. Sciendum autem quod licet
 illa scriptura tam in corde quam in corpore hominis delectabiliter scribi debeat. tam
 enim sunt que per charitatem in multis hac scripturam delectant et astingunt. In quibus
 quidem aqua delectationis carnalis in quibusdam ignis temporalis affectionis in qui-
 busdam uero uetustas mundialis conuersionis primum patet. Illa aqua carnalis
 delectationis in quibusdam admodum diluuij tamen perualuit quod multoties et multo
 perfectior delectat et subleuat. Vnde dicit Augustinus in libro de singulari te dicorum. Crede
 mihi episcopo loquor. uidi pestem illam deicere cedros libani de quorum lapsu non mihi
 dubitaba quia Ieronimi uel Ambrosij et ideo si præcepta diuina deant in mente
 tua in delectabiliter conservari oportet quod fluxus carnalis delectationis in mente
 tua deficiatur puerum calidum et uentem feruentissimam caritatis. Et pulchre signu-
 mti est Exodus. Vbi dominus puerum uentem sic defecauit mare rubrum quod per
 uelutis ipsius factum vestigio pertransiuit. Et hoc uel complet in nobis quoniam per ardore

tantis omnes fluxus labilis voluptatis in nobis totaliter desinatur. Sed e facili.
 Et ille ventus vires signiter dicitur uere de deserto quia nulla hinc profertur i corde acci-
 ditur. Hinc nisi prius ab omnibus mundanis affectionibus totaliter denudet. **¶** Sed in p-
 Ma ignis materialiter i potius radia arborum tollit omnem eius viorem et fecundita-
 tem et absterget deum de ore spiritus dei i ipsa ymagine conali diuinitus i sapie. Et io si
 precepta diuina et eius uoluntas i mente tua deant i delectabili consuiari oportet q arbor
 ista concupie prore telici et refugium diuine grie spectetur. Pos ei grie obuians ar-
 bor concupie ipsius estu quat et cinat et h' triplici modo primo naq: ex eo q gra
 e queda emanatio lucis eterne que pe obfuscare omnium reru tpaliu clauitate.
 et p consensu appetibilitate. **¶** Seco ex eo quod gra e quida gustus spualis emanans
 ex fonte diuine dulcedis pe obuiat omnium tpaliu suauitate. ut eoru amari-
 nem i dulcedine conuertat. Quia scd' b'us. Interior gustus mente tanto dulco-
 re perfudit ut demerere gaudia de labore requie de cotumelis glam acqui-
 rit. **¶** Tercio ex eo quod gra e quidam donu emanans ab imensitate diuine largitatis q pe
 menti annihilare omnem tpaliu dignitate. ita ut illa que prius estimantur piosa et
 magna ptea reputet vilia et abiecta. Et b'us sensu aplis tu dicit. **¶** Via arbitrat
 su ut sterora. ut cristu. lucifaria. **¶** M' m'cu. cu omia tpalia sint vacua et oges-
 tate plena. prout scribitur ysaie. **¶** Aspera animi et ecce tota vacua eat et plea nichil.
 Dicitur naq: arena vacua q no pnt esuiem aie faciare. s' dicitur plena nichil.
 quia no pnt eius desidia quietare. **¶** Tunc p- **¶** Naq: vetustas mundialis conu'sato-
 nis. admo? vetustatis naturalis homie exerceat i diuina cognicoe. et intem i fr-
 gida i diuina dilectoe et uirtutes naturales debilitat i bona opatoe. q nichil
 pe talis efficere deo gratia ut patet et Cor. 13. **¶** Et io hac vetustate diuina p-
 cepta i hoie abolente. Apls docet deponere. Eph. **¶** Exuete iquit uos uetere ho-
 mine. i. antiqua ptea consuetudine. homie i ueterante facit ei hominem ceu i
 diuina cognicoe. frigidu i diuina dilectoe et i potente i bona opatoe. **¶** His aute ve-
 tustas abhoie debet exu cu actibus suis. i. cu omi affectoe et i clinatione de-
 licta expectandi consuetudie ita q i tantu aim? deteste? pcam. q nuqua pte
 delectationis ptea suauiter recordetur. **¶** Sequit' et i diuite nouu homie. qui scd'
 deu creatus e i iusticia et sanctitate uitatis. **¶** Vbi signiter e adiutendu. q nouus
 homo que debemus debemus i ducere ptoais uirtutis exiau et detore. Na
 ho debet ee nobilit' creatus i iusticia. ut ipm q tibi uelis fieri. hoc pxiu facias
 Hanc ei iusticia naturale xpus psonaliter docuit. **¶** Et etia ee arat' iustitiae
 ab omi conu'satoe tua pxiu exempla satias exhibeas. **¶** Et dicitur ee ara-
 tus i iusticia ut i omnibus bonis opibus uera rationem et i conatione heas. i eis
 itendendo diuinu honore et pxiu edificacoem. tuc ueraciter potis dire ai apls

Ubi conuincit ioculis e diuina licet ptendas i eentia naturali condicione huaniam. seruas tu i efficiencia virtuali p fcone angelica. ppter cau pnapale e sciendu. Et quiaq; pcepta diuina sic hilant audierit. Te a i corde tam meoriter retineat. Et nichilominus i opere ta uuliter adimpleuerit. talis sine dubio eterna beatitudinem felicitate obanebit. ppter q apte deo subiungitur Et dabo tibi aiam fluentem lac et mel. ubi pnam eterna beatitudo intelligit. pte stabilitate et pmanencia felicitatis eterne. que quide terra fluit lacte. i. cogniciois diuine claritate et melle. i. diuine fruicionis suauitate. Quia nobis pime digne.

Intendentes igitur pcomuni exhortacione fidelium. aliqua notitia candi diuorum pceptorum tra sut notabilis p ielligenda. pmi respicit pceptorum diuorum distinctione. Scdm pme respicit iporum tradicione. Propter pmi e sciend. q distacio pceptorum pt fieri tribus modis pma distacio sicut ex diuinitate status. et sic quedam pcepta nos ordiant i uita bca. i. contemplatiua. sicut tria pcepta prime tabule. qda i uita actiua. sicut scpte pcepta scde tabule. que docent hoies uirtuose et quiete uiue et conuisci. Scda sumitur ex diuinitate finis. et sic quedam pcepta nos ordiant finali. id est. sicut aut pcepta prime tabule. Queda uo nos ordiant finali respectu pxi. sicut pcepta scde tabule. Terna sumitur ex diuinitate formalis obli. que i h differt a pxi. quia illa distate explicat. scdm qua conem formale uiu q; pceptu ordiat hoem ul i deu uel i pxiu. q no faciebat scda distacio. Et sic e uide. **N**o ho ordiatur i deu scdm plice conem pmo quide i obsequio opis quod debetur diuine pti. et h quatu ad psona patris et sic e pmi pceptu. q dicitur No adorabis deos alios. In quo pcepto scdm Aug. includitur qlibet obsequium opis deo nro exhibendu. Scdo i reuerencia oronis que debetur diuine ueritati. quatu ad psona filij. et sic e scdm pceptu. No assumes nome dei tui in uanum. Tercio i deuocoe cordis que debetur diuine bonitati. quatu ad psonam spūs s. et sic e tertiu pceptu. Sabbata sifices et sic patet sub quacumque ho pcepta pme tabule distate ordietur ad deu. pxi uo alia pcepta pme tabule. Ho ordiatur ad pxiu. et h duobus modis pmo quide i bnficencia. ut bona que p pxiu i pendat et sic e quartu pceptu. Hora patrem et matrem. Scdo i innocencia. ut nichil i iuste sibi i ferat nec i aliquo s noceat pxiu aut pte i i i plex nocumtu. puta cordis. oris. et opis. Qpe aut qd nocet pxiu. pmo quide i psona pxiu. et h prohibet qutu pceptu. No occides. Scdo i psona conuicta. et h prohibet sextu pceptu. No mechaberis. Tercio i extiori suba. et h prohibet septimu pceptu. No furtu facies. Quarto i metu aut oris. prohibet octauu. No falsu testimoniu dices. Vbi scdm Aug.

iplicate prohibet omne nocivum oris respectu proximi. Etiam nocivum est cordis ut
 si quis cogitat mala contra proximum. Aut hoc quod est in malicia et in diuidia. et hoc
 prohibet nonum preceptum. Non concupisces rem proximi tui. Aut est in avaritia respectu spiritus.
 et hoc prohibet decimum preceptum. Non concupisces uxorem proximi tui. per secundum est scilicet
 diu. Quia in apostoli. plenitudo legis est dilectio. id est diu. per quod omnia precepta et eorum
 impletio salutifera originaliter emanat a radice caritatis tamquam a suo fontali
 principio. et ipsam ultimatam ordinat. tamquam in fine terminum completum. quod patet
 Nam precepta prime tabule emanat a dilectione dei. Secunda vero tabule a dilectione
 proximi. quod sic est uidere. Nam perfecta dei dilectio. hominem vult diuine potestati.
 diuine veritati. et diuine bonitati. Cuius ratio est. Quia expectata dilectione sic homo deo
 vnitur. quod omnes suas actiones refert in dei laudem et honorem. ipsius Potentia
 omni obsequio uenerando quatuor ad mandatum primum. Similiter per amorem omnes
 suas locutiones refert in honorem diuine veritatis. quatuor ad secundum. Tercio per amorem
 omnes affectus suos refert ad honorem diuine bonitatis. per amorem perfectum sua
 iustissime in herendo. quatuor ad tertium. Et etiam alia precepta emanant a dilectione
 proximi. sic patet. Constat enim quod quicumque perfecte proximum diligit. ipsum
 libenter honoret. et eius necessitatibus studiose subueniret. et in quacumque non noxi
 mentu aliquid in ferret. nec corde. nec ore. nec opere. In quo autem precepta se
 tabule in diuiduntur. ut patet ex dictis per tertium est sciendum. Et precepta decalogi.
 prout accipiuntur vel ut data vel ut in nata. Si primo modo sic solum pertinebant ad po
 pulum israeliticum. cum fuerunt data. Si secundo modo sic vniuersaliter obligant omnes
 homines. quia quicumque continent precepta decalogi explicite hoc lex nature de
 scripta in corde cuiuslibet hominis continet explicite quod patet. Nam illud preceptum
 legis nature. quod est non vis alii ne feceris. in diuidit in se omnia alia precepta nature.
 non occides. non furtum facies. et huiusmodi. que decalogus ponit explicite.
 Quibus iuris de forma cuiuslibet precepti est agendum singulariter forma autem
 cuiuslibet precepti. per distinctionem in tres partes principales. secundum tres expositiones autem
 primum preceptum. Libet precepta. ut videtur in preceptum. Cuius
 appropinquat respectu personam patris. quatuor ad uoluntarium obsequium
 omnis operationis. quod debetur diuine patri. et hoc explicatur cum dicitur
 Non adorabis deos alienos. Et quidem preceptum Christus exponit agens. Quod cum dicit Dominus
 deum tuum adorabis. et illi soli serues. In quo euidenter pluralitas deorum
 excluditur et unus solus et verus deus colendus predicatur. Et in expressius
 patet Deuterio quarto Audi israel. Dominus deus tuus unus est. Sciendum autem per
 Augustinum. Et unum verum deum debemus colere et adorare triplici primo fide in tegeta.
 Secundo spe in eterna. Tercio caritate perfecta et secundum hoc accipitur tripliciter in

Similiter per amorem.

Quia

Dei

Aug.

Aug.

cellais primum preceptum propter primum scilicet quod fides debet esse integra propter tria primo quod in actu suo non est dimissa sed quia est bonus opibus approbata tertio quia est caritate informata primum patet nam fides secundum Augustinum habet triplicem actum. Nam unusquisque fides credit deum cum aliquis credit ipsum esse tantum omnium. Alio modo credit deo sicut qui credit quod ipse est potes omnium et quod unusquisque retribuet secundum merita sua. Et isti duo actus sunt imperfecti et prout etiam ipse demonibus convenire quia tremunt et contremunt tunc demones. Unde prout etiam a fide informata. Tertio modo fides credit in deum. Et iste est actus fidei perfectus et caritate informatus. Qui secundum Augustinum in deum credere est credere deo amore in ipsum ut et ei perfide informata tanquam finis ultimus habere. Sed fides integra debet bonis opibus esse approbata et caritatis efficacia vitaliter informata quod fides sine opibus est sicut cadaver mortuum sine anima propter quod scribitur in Canonicis Jaco. Fides sine opibus mortua est. Prout autem exprobrante non solum dampnantur infideles non baptizati sicut videtur qui preter unum verum deum credunt in excessum. Et Sarraceni qui credunt in Mahometum. Verum etiam quatuor genera hominum baptizatorum contra hoc preceptum dampnantur et perant. Primum genus est deapicium sicut heretici qui falsis suis subreptionibus simplices in fide subvertunt qui etiam excommunicati sunt ipso iure. Ex dehereticis. Et communiter. Et filii sortilegi et divinatorum. Quibus de Ex de sortilegi. Et magis. Qui in inspectiones sortilegas faciunt etiam si ex zelo et simplicitate qui faciunt gravissimum peccatum incurrunt et si sacerdos etiam hoc ex simplicitate fecerit peccatum debet segregari ab altaris mysterio. Laicus vero si hoc fecerit. Quadraginta dies peccet et communio Ecclesie praecluditur et excommunicatur. Etiam vero officio et beneficiis privari potest ut patet ex decreto quod per xxvi. quod ubi dicitur. Non licet christiano elementa colere ut lucem et stellam. Et quod observare in coniugiis sociandis nec in herbis colligendis nec in cantationibus liceat attendere. Des et artes huiusmodi ex quibus pestifera societate hominum et demonum quasi pacta infidelis et dolose amicitie penitus sub fugiende christiano. Unde qui talibus credit aut in rogando domos introit vel eos ad domos proprias introducit. Sciatis se fide catholica et baptismum privasse et pagani et apostoti et dei inimici et iram dei graviter in petiit incurrere ut per 18. quod et. Non observatis. Et adhuc quod infidelitatis reducitur observatio diei Equipaate et etiam horarum in orationibus faciendis et coniugiis sociandis et herbis colligendis et huiusmodi ut patet 18. quod et. Non liceat ut in superiori decreto visum est. Et aut magis appareat quod tales actus divinationis sunt peccatum mortale et quod veniale. Sciendum est quod actus divinationis et sortilegi quis per triplicem exitum primo creditur per illud actu realiter assequi quod intendit puta alicui rei amisse vel furti revelationem vel futurum eventus prognosticari sicut

non quod sortilegium tripliciter
placet excommunicari et quod est mortale

quis cu qua contrahere deat querit cu in amor hois dependeat alibera uolunta
 te huana cuius motus solus sube pta diuine et filie inelato occultor et pcoq
 no futuro cu certu e quod qui talia credit consequi posse pactu diuina comus
 oportet quod illo actu exstere aliquod diuini numus et pconsequens fide et
 bapm h uiratem professam i bapmo abnegat et e dectior pagano qz de
 adis afide professa quod no facit paganus et incurrit iram dei i petui
 nisi peniteat et h e grauissimu pccm mortale quia corrumpit fidem q e
 fundamentu spiritualis edificij Sedo mo licet no credat nullu actum re
 aliter assequi quod i tendit. Vult tu aurose expur dnu ad efficacie sic in
 tali actu uel no. et h iteru e mortale licet non sit ita graue sicut pmi.
 Etio e quia talis e dubius et fluctuas i fide. Postqua contra uitate et fin
 tatem fidei pponit talia expur que sat uel debet fare pfide catholica ee
 reprobata. Tio mo si ex sola leuitate et supliatate elia exeat nudi cu i h
 credens de uirtutis et efficacie nec eia expur itendit An in h aliqua effi
 cacia exstet si solu exleuitate et supliatate h faciat et h uidetur solu
 peccatu ueniale maxie quatu ad laicos ydotos. Et quatu ad thicos qui
 fare tenentur h iure ee prohibitu seper e mortale pccm cu phec uita
 decernat eos panu comuioe priuados quod solu mdi pccato mortu
 li. Quatu aut ad obfuaaia dieru ferialiu Saendu e si certu quis obser
 uetur i hys actibus qui dependet a causa naturali puta ab i fluencia ce
 lestis sicut potius supao et agri seminatio h no e ydolatrie sed sagua
 et prouidecie. Si uero h obseruetur i hys actibus qui solu dependent ab
 homis libero arbitrio puta incatio uxoris traductio et belli congressio cu
 igitur sola uirtus diuina possit i prmie et moue liberi arbitriu hois
 oportet q qui tali itencioe mentis hui qd exet quod credat tibus acti
 bus i ee aliquid diuini numus et p qns pccat mortale. Exmissis igit
 patere pt quod obfuaaio dieru et qm quq e ydolatrie et i fidelitat qu
 q e prouidecie et sagacitatis quandoq e obediencia et natiuitas ut patet i
 festis colemdis et inuocis f. Statuta ecclie celebrandis Patet eia ex h
 q nate sit homi ut i talibus actibus et silibus addiscere confessore re
 currit pque possit i formari qm predicti actus sint pccm mortale et qu
 ueniale. Sedm genus e i fide debiliu tpe natiuitas uel qui fide simpli
 ater deseruit ut patuit i Aplos fugientibus axpo uel qui fide solu ser
 uare uoluit i corde licet ore no audeant confiteri qui sine dubio p hac
 expoiacione dampnantur. Dia sed Aplm ad Ro x. Corde credi ad iusticia
 ore aut confessio fit ad salute. Et io sacramtu confirmacois datur i

frontem ut christianus libere audeat nomen xpi confiteri. Tunc genus est infidei contumacia negligentia qui articulos fidei negligunt addiscere cum possint et deant eos scire. Sed nunquam laicus tenet scire omnes articulos fidei. Ad quod videtur doctor quod scire omnes articulos fidei explicare hoc est fidei iam perfecte que soli requiruntur in clericis. Scire autem omnes implicare hoc est fidei diminute et pons est panis mortale. Scire autem quosdam explicare et quosdam implicare hoc est fidei incipientie et tales sunt articuli quorum festa in ecclesia celebrantur puta xpi incarnatio natiuitas passio et resurrectio. Et etiam quorum usus frequens est in ecclesia ut articuli de unitate qui exsequenti benedictione fieri possunt et quia in paruo simbolo apostolus paulo plus continetur quam tales articuli. Item videtur ad id. Quilibet christianus cum ad annos discretionis pervenit tenetur discere et scire illud symbolum non est doctoris impossibilitas vel nisi prohibet tarditas in genio. Unde ad id. Unde in ipso dicitur per statuta iura quod patrum tenent suos filios spirituales docere symbolum et orationem dominicam ut patet per decretum Augustini quod per deoset docet. Quartum genus est se extollentia et presumptuose fides scrutari volentium qui nichil uolunt credere non possit eis liquida ratione demonstrari qui plerumque in errore labuntur. Exemplum in Augustino qui uolebat humana ratione comprehendere et tales mortaliter peccant et mentis fidei perdit. Quia secundum Gregorium infides non habet meritum cum humana ratio prebet expunctum. Unde hanc presumptuosam perscrutationem dehortatur Sapientia. Alia ratio te ne quesieris et fortiora te ne scrutatus fuisset quia qui scrutator est maiestatis opprimetur angelis. Et ideo dicit Bernardus. Fidem presumptuose scrutari temeritas est credere pietas est noscere uero uita eterna est. Sed adorabis spe sciam totam spem tuam ponendo in xpo deo et hoc rationabiliter. Digne namque in ipso homo tota spe sua ponit sine quo non potest ad momentum subsistere nec aliquid boni potest operari. Iohannes xv. Sine me nichil potestis facere et qui exigenita bonitate in nulla necessitate nouit deficere. Unde super ieremiam dicit 6. Ego sum nolite timere. dicit Elia. Ego sum qui uobis in omni necessitate spiritus patris assisto et uocatus nunquam uobis deesse poterit. Unde ysaie. Quis sperauit in domino et delictus eius. Sciendum autem quod secundum duplicem speciem est duplex adoratio scilicet cultus diuinus. Nam quedam est spes salutis et hoc in solo deo est ponenda et ideo solus adoratur adoratione latrice et ymago eius et corpus xpi ratione ypothetice unionis. Alia est spes suffragii que potest haberi in creatura dignissima ut iurgie gloriosa et ideo ipsa adoratur adoratione ypothetice que ipsa excellente cultu uenerationis potest etiam hoc spes potest in aliquo sancto in celo uel etiam in mundo peccatorum et omnes confidimus adiuuari et clis.

non hic est duplex adoratio
sed latrice et ypothetice

excludatur omnis actus contrarius caritati et sic per ipsum in via quia caritas per se a deo perfecta quod omne actu per mortalis excludit. Qualiter autem hoc ad tanta perfectionis caritatis excedat quod iniqua mortali peccet. Considerandum est quod si in istis omnibus agit exinde quod hoc perfecte in corpore caritati christi ad quod perfecte intelligendum duo sunt. Primum quod dicitur inunda primo qualiter ymago caritatis christi fuit figurata et quibus coloribus fuerit insignita. Secundum quod qualiter sue caritati in qua forme exemplari debeamus in primis et perfecte primo nobis possibile conformari propter primum est sciendum quod forma ymago caritatis christi fuit colore triplici insignita. Primus color per dicitur humanus. Secundus celiatus. Tertius diuinus. Primus color est uirtutis efficacie. Secundus qualis affluens. Tertius si naturalis et existencie. De primo patet. Nam gradus sui amoris. Insuperbantur atque uirtute sue dicitur et omnium uirtutum ipsius et extota uirtute sui cordis et secundum ultimum posse quod per competere unicuique uirtutis creature et ideo ille color signanter dicitur esse uirtutis efficacie quia gradus sui amoris in superbat secundum ultimum posse totius dicitur totius cordis et totius uirtutis sue nature. De secundo patet. Nam gradus sue beatitudinis in superbat secundum ultimam perfectionem omnis gradus et omnis uirtutis. Sive sit gratia gratis data. Sive gratia gratum faciens vel etiam gratia uniois. Desiderium istas gratias et omnes uirtutes et omnia dona ad perfectionem pertinentia christus in summo habuit. Tercio scilicet dicitur Iohannis tunc quod non fuerit ei data super ad mensuram. Sed non est intelligendum. Sed gratia christi fuit simpliciter infinita quia sic non erat creata. Sed quia non accepit gratiam ad mensuram aliorum hominum etiam angelorum sed longe excellentior et quia ipse tanto excellentior angelis et quanto differentius illis nomine hereditauit. Hebrei. Inde est quod gratia christi dicitur gratia capitans quia sicut in capite est plenitudo omnium sensuum et alius autem membris corporis est solum sensus tactus. Sic in christo fuit plenitudo omnis gratie et alius autem sanctus fuit gratia limitata et ad certam speciem sive ad certum modum habendi determinata. Dicitur etiam ex capite membris infunditur motus et spiritus. Sic gratia ipsius christi nobis infundit sensus deuotionis et motus bone operationis. Tercio signanter in colore dicitur quia affluens quia sua dilectio omnem perfectionem gratie comprehendit. De tertio patet. Nam tanta fuit excellentia beatitudinis christi quod non solum mente ipsius inseparabiliter coniungebat ipsi deo. Verum etiam contra humanam naturam in separabiliter uiuebat diuino supposito. Et ex hoc fuit tres prerogativas nobilissimas consecutus. Prima est quia in naturalis existencie ipsius nature humane est esse personale et hypostaticum ipsius ubi diuini. Secunda est quod ex hoc christus dei filius naturalis etiam secundum naturam humanam quia naturaliter existit in eo diuino et hypostatice quod ipsum filium per naturam. Tercia est quod omnis horum et alius latere qui exhibet ipsi deo et secundum naturam humanam corporis christi et ideo dicitur apostolus

Adorent ei omnes ageli tui. et ideo dictum est quod in color dicitur de diuinis quia sue
caritatis p[er]fectio potissime in sumitur ab eis ypo[st]atato et diuino p[ro]pter se[ci] et sciend[um]
quod ista forme exemplari debemus t[em]p[or]ali conformari. p[ri]mo i[tem] h[ic] q[uo]d h[ic] extante tenet
deo uiuere et ei soli placere sed vltimu[m] posse sue cognos[ci] affe[ct]io[n]is et et ope
rationis. ita quod i[n] extiori conu[er]satione tam lauda exempla sanctitatis p[re]ce[n]
dat etiam m[en]ti inas illustrat tanto deo re g[ra]t[ia] p[ro]fulgeat q[uo]d uacat et
conu[er]satione q[uo]d deu[m] genito scilicet. Hic est filius m[en]s dilectus i[n] quo in bi
toplacu[m] talis ei homo efficitur speculu[m] et exemplar. tre uiuendi omnibus
secu[m] conu[er]santibus quia suo exemplo uos uirtualit[er] cogit et dulcit[er] allicit.
ad uiuendum et placendum soli deo et delectibus s[an]c[t]i b[ea]t[us] Job. Oes qui
uiderunt eos cognoscent eos. i. appabunt uita et sanctitate conu[er]sationis
eoru[m] et dicent. Cui hoc est seme tuu b[e]n[e]dixit d[omi]n[us]. Si h[ic] quod h[ic] vi
uat deo. s[an]c[t]a omnia dona uirtutu[m] et g[ra]t[ia]s quas ab ipso recepit. Et ei omnia
debe[n]t p[ro]curatam g[ra]t[ia]m actionem i[n] deum refunde[n]t. nichil de h[ic] suis m[er]itis et
uirtutibus ascribere. Sed omnia i[n] prima uena diuine largitatis humiliter
refundendo ut ex h[ic] i[n] fluencia donoru[m] et g[ra]t[ia] sibi largius augeat[ur] et h[ic]
subaliter inuit Salomo. Ecce ai dicit. Salomoni unde flumina exe
unt in uertu[m] ut iter fluant quia ex h[ic] quod h[ic] dona g[ra]t[ia] p[ro]uilem recog
nitione i[n] deum refundit sibi i[n] fluxus g[ra]t[ia] copiosius applatur. T[er]cio i[tem] h[ic] q[uo]d
homo extantate deum diligat. s[an]c[t]a omne modu[m] et forma quod ipse xpus p[ro]
ei dilexit. Constat aut[em] quod xpus hominem dilexit fortiter. dulcit[er] et co
stanter fortiter quia tanto amore et tam stabundo desidio natura ure
salutis appetit q[uo]d totu[m] pilato stans ad i[n]rogata tueri noluit ne ex
tensione data progrediret[ur] t[em]p[us] sue passio[n]is et t[em]p[us] redemptio[n]is. Dulcit[er]
quare quia tam prompto affectu et leta mente ex h[ic] dulcore p[ro] nobis
passus fuit. ac si passionis acerbitate et obprobriu[m] calamitate sibi su
mas delicias reputaret. Costanter uo[ro] quia tam p[er]seuante nos dilect[us]
q[uo]d uiculu[m] amoris nuqua[m] ad momentu[m] dissoluit q[uo]d patet p[er] h[ic] q[uo]d uiuone
sui in natura humanam p[er] mortis acerbitate nec p[ro]pter penar[um] et obprob[ri]o
multiplicata nuqua[m] ad momentu[m] uoluit separare. Et ideo Leo papa dicit. Et
tanta fuit ista uiuone quod nec p[er]is nec obprob[ri]is potuit durare ne mor
te dissolu[er]et. Sic fac et tu si uelis i[n] primi forme et exempli sue dilectio[n]is des
ipsum diligere adeo ardentem ut ardor sue dilectio[n]is omne transitoria
affectione[m] m[en]te absorbeat. et adeo dulciter q[uo]d i[n] dulcore sue dilectio[n]is tibi
omnis aduersitas transitoria dulcescat. et adeo p[er]seuante quod nulla res tra
sitoria te ab ipso amore euellat. Dices uacat[ur] cu[m] ap[osto]lo. Quis nos sepa

hic acuitate xpi. Sic igitur patet quo deus des adornare caritate perfecta. Sed est
 sciendum quod contra hoc preceptum faciunt superbi cupidi et gulosi. Ita superbus prodeus
 colit vanam gloriam cupidus numerum suae pecuniae. Et gulosus ventre suae
 ventis et glorie. Unde apostolus dicit quod auaricia est idolorum seruitus et de de gulo
 sis dicit. Quotidie deus ventris est. Ita hoc est regulare secundum Iohannem et Augustinum quod illud
 quod unusquisque superius deum diligit. Vel contra deum diligit quod hoc est prodeus ostendit.
 quia dum illud sic diligit. Sed est sciendum quod superbia in ipsa carne prodeus co
 litur quatuor ex superbia exceditur in pompa sed sicut in conuiujs et uestibus p
 tiosis. et hoc est mortale. si fiat per pompam et ostentationem. aliter uero puta si fiet
 propter exercitum militare. uel quod homo condecenter alijs conuiuet quatuor uero excedit
 inuitatibus ex religiosis actibus et illa secundum Augustinum est multo deterior prima.
 quia magis decipit sub specie religionis. et hoc contingit quatuor modis primo
 cum quis bonum quod habet a se habere existat. sicut phiseus se proferens publicano. Si
 si hoc est datum existat credit tamen proprium meritum et arrogatur. Et cum quis iactat
 se habere quod non habet. tamen est datum putat. Quarto cum abiectis ceteris. singula
 iterum uult uideri habere gloria superius idem lucet. Duo homines. Unus excedit superbia in
 sacramentis. sicut cum quis per contemptum et inobediam abstinet a communione. uel non
 conficit tempore statuto ab ecclesia. etiam si hoc excommunicatio fiat peccatum mortale est.
 non autem si fiat ex obedia et reuerentia sacramenti. Etiam est contra hoc preceptum
 faciunt. qui confitentur deum ore. factis tamen ipse negant et offendunt. De quibus
 coquitur dominus ysaie. populus hic labijs meis honorat cor autem eorum longe est a me.
 Expressis itaque patet qualiter osidandum sit de transgressione huius precepti per
 inuentionem de prima expositione quidquid contra fidem deliquit corde aliqua
 contra fidem sentiendo uel tenendo ore aliqua contra fidem docendo. uel vi
 tate fidei et doctrine deridendo. seu sapientie opere. Inuentiones extendendo
 opere. uel excentibus adhibendo fidem. dies egypciacos et etas lunares
 superstitiose seruando. uel fide debilitate tenendo. etiam non per corporalia opera
 extendendo. et etiam articulos fidei negligenter addiscendo. Item de 2^a expositione.
 si in aliquo bono creato spe tua posueris. si per minima sollicitudine spem tuam
 aduina prouidentia subtraxeris. et si aliquos uerbo et exemplo aspe dum ad ui
 torum retraxeris. uel in etiam spem salutis et diuini suffragij non omittis. si potius
 profanitate uel ualitate aliqua corporali. Item de 3^a. Si aliquis superius deum dile
 xit. uel etiam si actus tuos per se in eius honore non ordinauit. uel si uita tua
 exemplari sue dilectioni non conforas. et breuit quidquid contra caritatem deli
 quisti. Ex quibus et patere potest quoniam necessarium sit cuilibet addiscere totum
 fore reuerre per que de predictis plenius valeat in formari.

Sciendum preceptum est quod non assumes nomen dei tui in uanum secundum Augustinum prohibetur
iuramentum finitum etiam purum. Vterque enim qui in nichilo iurat et qui false
iurat assumit nomen dei in uanum quia prius sine causa nominat summa ueritate. Sed
autem etiam nominatum contemnit periclando et hoc preceptum tripliciter exponitur. Primo de tras
gressione iuramenti ut sit spiritus non assumes nomen dei in uanum execrabili est in
iurando uel etiam periclando. Etiam quod circa pericula sunt declinanda. primum est qualiter et
quibus modis illud preceptum male iurando violatur. Secundo est que sunt attende
da. Et hoc quod aliquis licet et bene sine peccato possit iurare uel iuramentum recipere. Tercio vi
dendum est que sunt illa propter que aliquis a iuramento purum merito recusat. Quod primum est
sciendum quod nomen dei in uanum assumitur male iurando tripliciter. primum quod iurando
uane et inutiliter. et hoc sic diuinam ueritatem sui causa nominando et obtestando.
Si iurando dolose et fraudulenter ut in contractibus proximum tuum decipiendo et iu
rando re tuam esse meliorem quam sit uel quod plus tibi confiteretur quam fuerit. Tercio iu
rando temere et precipitater quod iter contingit tribus modis. primum execrabili iurando ut cum ali
quis iurat perestina dei uel per uisionem dei. sed irreuenter iurando ut cum quis sui
causa iurat per uulnere christi. Et iuramenta quatuor sunt uera. quia primum in
sonat in dei blasphemiam. eo quod aliquis deo ascribit quod sue dignitati non conue
nit. Secundum autem sonat in dei irreuenciam. quia magna est deo irreuenciam sua
uulnera periosa in uanum assumere. unde nobis tota salus nostra affluit. Idcirco si etiam iu
ramenta ex deliberatione fiant. sunt peccata mortalia propter quod etiam in quibusda
terris talia iuramenta sic sunt restricta quod quicumque in talibus offendit aure et
digitum etiamque lignum perdit. Si autem etiam fiant ex casu lingue et in deliberatione
sunt uenialia sicut et primum motus in fidelitatis. Tercio scienter iurando et in
tate diuinam penitenter contemnendo. et hoc secundum theologos et iuristas. dicitur
quatuor modis. et in quolibet eorum purum committitur. primum cum quis scienter
falsum iurat et hoc spiritus est peccatum mortale. secus est si irriter hoc fiat. putas esse uerum
quod iurat et non tantum qui iurat sed etiam ille qui plena uoluntate disponit
iurare. etiam antequam iuret. uel primum descendit. quia deus non iudicat tantum
ex opibus sed etiam ex cogitationibus. ut patet per illud. Scis tu tamen quod purum solem
nizatum et deliberatum est peccatum mortaliissimum. unde patres digitos quos ponit
super sanctos. significat quod corpus et animam et res sue famam dat in peccatum diaboli. De
liberatum etiam iuramentum licet non solemnizatum. si tamen seriose iuret et plene deli
beret tantum est peccatum mortale. Si autem hoc fiat tantum cursu uerborum et nec sit solem
nizatum nec deliberatum sic est ueniale. Sed modo dicitur purum iuramentum in disce
ta siue dubia. ut cum quis iurat de quo dubitat an sit uerum et si hoc sit ex delibera
tione et proposito sic est mortale. et maxime quando est solemnizatum. si autem in caute uel iocosa

lauitate sic e veniale. Tercio modo dicitur puerum iuramentum transgressio. aut ergo iuramentum
 est illicitum ut cum quis iurat non dare elemosinam et sic fit puerus ipso facto et peccat
 iurando. si non peccat contraveniendo. q. 2. sed. Isidorum. In malis promissis. reser-
 de fide et iuramentum uoto. multa decretum. aut e licitum ut cum quis iurat quod nolit lu-
 dere et potestudo et esalento ludit et sic fit mortaliter peccat quocumque autem ludat.
 Si autem quis iurauit etiam dare et ieiunare. vel pugnare. tunc si transgreditur
 exnitate vel ipotencia excusatur a peccato. si autem ex voluntate puerus efficitur ex-
 deure iurando querelaz. Quarto modo dicitur puerum iuramentum receptio. Et cum
 puerum et puerum compellit. uterque e puerus. ut p. 1. q. 2. c. 1. Cum 1. 1. e. Qui e
 aliquem compellit ad iuramentum et facit eum falsum iurare. vincit hominibus q. 1. 2.
 corpus occidit. ito animam. ymo duas animas. istius s. qui iurat falsum et sua ipse
 qui recipit ut patet 77 q. 2. Ille et ea. Qui exigit. ppter sed. e sciendum quod ali-
 quis possit licite iurare. Licite autem iurare aut exagere vel recipere iuramentum q. si
 demandum est. Ex exiges iuramentum. aut e persona publica ut puta. Iudex et tunc
 non peccat qui tenetur ex ordine iuris recipere iuramentum. siue sit verum siue falsum
 Aut ex persona privata. et tunc aut exigit ad obligationis confirmationem et hoc fit
 sine peccato. aut adiutatis subuisione. ut cum facit eum falsum iurare et sic peccat mortaliter
 aut ad dubitationis remotionem ut quando propter litigiosa iuramentum et sic non peccat exi-
 gens iuramentum cum sit finis controuersie. Et sibi. Hebre septimo per eam quis i-
 nocencia sua purgare iuramento et hoc casu s. ardui debet nisi prestes q. tam-
 rum possit committi. Ad hoc igitur quod aliquis bene possit sine omni peccato iurare
 et iuramentum recipere tria requiruntur primo iustas ex parte consue. S. indi-
 tum. 1. Discretio siue deliberatio ex parte iuris. Tercio iusticia ex parte rei iura-
 de. 1. illud pro quo iuratur sit iustum et licitum et predicta tria sed. Iohannem dicitur
 comites iuramentum quia debet comitari quilibet licitum iuramentum putat hic
 notant. Io 77 q. 2. Diadutendum. p. cum e sciendum quod quibus multo ap-
 iuris debet retrahi p. tria mala que expiuntur i iuramentum et sibi ppter tria
 bona que expiuntur amittuntur. 1. la p. malum quod expiuntur i iuramentum e
 p. iustas quia sed. Canones ppter iuramentum manifestum et solemnizato. De
 i ponit p. septenus. Secundum malum e reatus i iuramentum quod p. hostiam
 Hoc crime i p. iustas copamitur hominibus voluntatis ymo sed. Aug. Qui co-
 git alium p. iustas duplici ratione superius tacta. vincit hominibus. Tercium ma-
 lum e fame irrecupabilitas quia puerus i famus efficitur nec ptea quatuor
 penitrat i iustas admittit. Sicut etiam tria bona que expiuntur p. iustas
 1. amor namque veritatis tria bona i homine opera quibus expiuntur totaliter de-
 nudat. p. iustas bonum e. quod ad et consuetudo vitat hominem aptum sinitate libeat

al. hominibus

Unde scribitur Jo. Omnia nos liberavit vere liberi eratis. Sed bonum est quia deus
ipsum bonis omnibus et bonis et malis fecerat. Et ita penetrabo in seipsum
partes et illuminabo omnes speculantes in domino. Tercium est quia bonum est deus
beatitudinis affectum ubi scribitur Sap. vii. Concupiscentia amor sane perducit
ad regnum peritum. Sed hic notabile est sciendum. Quod ex hoc quod Christus dicit
et dico vobis non mutare omnia quidam simplices supponunt occasionem erroris sic illi
gentes quod Christus inhibuit omne iuramentum tamquam omne illud et hoc multa
heretici senserunt et sentiant. Sed hoc non est verum quia Christus inhibuit non inhibuit
simpliciter non mutare sed solum quod sine causa legitima et necessitate non sit iuramentum et hoc per
primum periculum emendandum. Sed hoc exponitur de transgressione nota sub hoc spiritu
et loquimur nomine dei cum in nomine vocamus. Item transgressio dicitur. Quia per linguam
de facinorosis librorum perit et dicitur. Vocum est testificatio quedam promissionis spon
tanee que ad solum dei et ad ea que dei sunt referuntur. Ex quo patet quod trans
gressio nota hoc precepto prohibetur. Unde ad maiorem emendationem huius nota
quatuor sunt inveniendae principales. Prima primo inveniendum est quid sit votum
etque et quot requiruntur ad id. Secundum notum licet per obligationem ad servandum
Tercio utrum per notum simplex possit aliquis contrahere matrimonium. Quarto utrum
melius sit aliquid facere ex voto quam sine voto. Per primum est sciendum quod notum
inter aliud est quia spontanea promissio cum promissione vel obligatione et cum de
liberacione firmata. Ex quo patet quod ad notum tria requiruntur. Primum est per
voluntatis quod debet fieri ex animo deliberato non autem ex coacta necessitate. Ex quo patet
quod si aliquis cogatur metu cadente et constante ad aliquid vovendum non te
netur exsolvere. Sed est deliberatio voluntatis quod si aliquis subito aliquod
bonum concupiat non obligatur ad servandum ex voti necessitate sed solum ex qua
dam decencia et congrua et congrua dicitur et bonis et sanctis non est resisten
dum. Tercium est quod notum sit de se bonum quia si fiat de re mala non obligat
dicente ysidoro. In malis promissis refertur de fide et impietate nota multa
debetur. Per secundum est sciendum. Quod notum licet per obligationem ad servandum si vovetur
sit in iuris quod transgressio eius est peccatum mortale. Exceptis quatuor casibus
primus est si aliquis vovet sub conditione. Tunc enim non obstante conditione non
tenetur exsolvere votum. puta si aliquis vovet ieiunare hunc ieiunium
ut sanaretur et si illis non sanatur in fine tempus prefatum non tenetur ad exsolucionem
voti. Sed est si accedit dispensatio eius qui potest non tamen omnia debet fieri
in voto nisi iequae bonum vel melius committet. Eius gratia quoniam potest utrum per
in voto continentie sollempnizato possit dispensare. Et hoc committit videtur
Jo. hugo hostiensis. et Innocentius quod sic. Quia in omni voto sicut in omni iuramento

intelligatur excepta dicitur ipse. Etio sic dicitur de plenitudine peccatis et maxime si communis
 utilitas regni vel provincie hoc exposcit. Sed Albertus quarto Summum dicit. Et vo-
 tu continentie solempnitate nullomodo recipit dispensationem quia per hoc nichil melius
 dignius vel utilius potest compensari. Cum non sit digna pondematio anime conti-
 nentis ut scribitur per prophetam. Unde iuxta sententiam magnorum doctorum papa in voto co-
 ncontinentie dispensare non potest. Nec valet illud quod dicitur de utilitate regni vel
 provincie. Quia secundum Augustinum? Non sunt facienda mala ut evitentur bona. Unde
 epibus beatus Athanasius Epigenia uirgo deo dicata noluit nubere regi cum in se-
 cu omini populo promitteret fieri christianum. nec Athanasius apostolus ad hoc consentire uoluit
 si pro potius morte sustinuit. et hac opinione sine pudicio reputo tuacore.
 Tertius casus est si in potentia et impossibilitate accedat. Nam quidam uotu sciendi
 impediret si prius esset hoc ipsum superueniens uoto facto obligatione aufert. Unde
 si aliquid est possibile dum uouetur propter hoc fiat in ipso tollitur obligatio quatu-
 ad hoc puta si aliquis diues uouit edificare ecclesiam et propter paupertatem fi-
 uenire perficere non possit non obligatur hoc tamen sic intelligendum quod si factus est omo-
 nipotens absolutus est in toto. Si autem sit impotens in parte ita quod in toto perficere non possit
 tunc remanet solum ad id obligatus quod potest et non ad aliud. Quartus casus est Si uoces
 non sit sui iuris. Cum enim uotu sit spontanea promissio melioris boni cum delibera-
 tione firma ut visum est patet quod solum est uocare potest et prius prius sui
 obligatur qui sui iuris existit. Etio quicunque subest uoluntati aliene non potest
 aliud uouere quod illi tamen subest ad debito subiectoris impeditur. Unde si quis
 subest domino non potest quidquam uouere quod ipsum impeditur a seruicio domini. Unde
 quia subest mulieri quatuor ad redditionem debiti et econtra non potest uouere conti-
 nentiam sine eius licentia. Ita etiam pignationes longas excepto uoto tunc
 scilicet licet abstinere et filii uiri non potest uouere sine licentia uxoris. Mulier
 uero quia uiro subest in omnibus ideo nichil potest uouere sui consensu uiro. Nec etiam
 monachus sine consensu prelati. Similiter Episcopus quia subest pape in hijs
 que ad Episcopatum pertinent ideo non potest uouere pignationes longas nec etiam reliqui-
 one manere sine consensu pape. Abstinentia autem et celiam et huiusmodi uouere
 potest proque non retinebitur amissionem et commissam. Etiam etiam scilicet quod sub
 est Episcopo quatuor ad beneficia ideo nichil uouere potest quod ipsum substantiat a ser-
 uicio beneficii. licet alia uouere possit in quibus sui iuris existit. Filius etiam
 patrisfamilias quia subest patri in hijs que ad regimine domus pertinent
 ideo circa ista nichil uouere potest sine patre. Et religione et alia in quibus
 non subest patri bene uouere potest et hoc non. Gamsfredus et Hostiensis. Et tu
 mulier nichil uouere potest sine consensu uiri nullo dubitatur. Scilicet peccet enim

tenendo aliquod uotu sine licencia maiora. Sed dom quod non nisi faciat h^c tenen-
 tie licet ei uotum uxoris et omni hui^{us} inordinati quod non sit sui iuris non sit firmum sine
 consensu eorum quibus subiacentur non tamen potant uouendo absolute loquendo
 quia in eam uoto intelligitur debita condicio scilicet si suis superioribus pla-
 cuerit. ut si expresse non rem tenuerit. Inelibus ei sufficit etiam si non
 secundum innocentium puta si superior sciat et non contradicat argumentum loci. Sane
 tu tamen quod licet hoc non possit uouere aliquod sine consensu iuri si tu faci-
 as non debet contrarietur aucte propria si uir eius per uirtute etiam si uo-
 uerit antequam matrimonium sit contractum tu mo non fuit adimpletum ymo et
 quod plus est. Si humiliter de consensu iuri uoueat abstinentia perignatione
 uel humilis mori et pro ea ei uir executione prohibeat. Et obedire uiro et non
 potat uiro obediendo licet uir petat illud quod consenserit retinendo
 vel etiam prohibendo. Et q^{uod} i. Soluit. In hoc in casu distinguendum est. Quia
 aut dedit licentia in facie Ecclesie et tunc scilicet petiti non potest reuo-
 care. aut dedit in privato et tunc ante usum licentie potest reuocare. puta si dedit
 licentia degressu religionis si petat non potest. Thomas et alij aliter dicunt. Et
 si uir dedit expresse licentia coniugii de castitate uolueda non potest ea post uo-
 tum emissum reuocare. si intellige quod hoc non potest sine peccato. Sed si uir solu
 dissimulet et post plenam deliberatione reuocare uelit potest et mulier
 sibi tenetur in hoc obedire. Cuius tam uidetur dare Innocentius dicens
 Quia qui dat licentia uouendi non potest h^c impeditur exage debitu nisi et ipse
 similiter uouit. Illa tamen que uouit impeditur ab exigendo si non ardeat
 de. Sed forte dices. Nunquid uir potat irritando uotu uxoris quod sine co-
 sensu emisit dom quod non. quia uatur iure suo et diuinitus concessio et
 etiam a Canone et iⁿ dulto. propter tamen faciendum uti post uotu simplex possit quod
 contrahere matrimonium. tria uidentur. Cuius primo est uidendum quod mor-
 taliter peccat qui per uotu simplex continetie totaliter matrimonium tamen quod
 facit contra preceptum quo dicit. Vouete et reddite tamen quod in foro consue et ap-
 deu. Sed doctores tantum ligat uotu simplex sicut uotu solepne. ex quo
 euidenter patet quia prophane faciunt qui dat consilium et licentiam alijs
 personis contrahere per uotu simplex emissu continetie quod potant copulat
 primo quod suo consilio ad peccatum infidelitatis compellit nam transgressio
 uoti sicut et iuramenta uidetur de quedam abnegatio diuine ueritatis
 et non per oblatum. peccatum purum et transgressio uoti. videtur scilicet locum tenere
 in grauitate delicti propter quod etiam utriusque prohibetur in secundo precepto quod imete
 se sit ad peccatum. Sed quia persona aliam maximo periculo exponit tamen scilicet

certiore opinione nunquam possit petere debita sine peccato. Tercio quia dignitate angelicam hoc adiunxit. quod patet quia continentia homo puritati angelice conformatur. ymo et per ea dignitate angelicam supergreditur. Quia secundum Iohannem Contineantur in carne corporali seruare est dignius et excellentius et maioris munda quam ea habere pnatum. Sed uidendum cum ille qui per uotum simplex continentie postea uiuat se cum aliqua uelle contrahere an plus deat suare uotum ut iuramentum dicitur quod uotum est magis seruandum ut patet ex. Qui de. Causa. Rursus ubi dicitur. Si uotum simplex seruandum est etiam si preterea uiuat uxore ducere et preterea uiuendo peccata agat. Licet hostien. teneat contrarium ut cum prius uiuauit uxore ducere et per ea uotum continentie emittit dicit magis seruare iuramentum quam uotum. Tercio uidendum est an uotum sit magis obligatorium quam iuramentum. Dicendum quod uotum ex sua ratione magis est obligatorium quam iuramentum. Una obligatio uoti causatur ex fidelitate quam deo debemus. scilicet ut ei promissum fuerimus. scilicet obligatio iuramenti causatur ex reuerentia quam deo debemus ex qua tenemur ut verificemur quod promissum eius promissimus. Sic autem infidelitas est irreuerentia et non eorum. Quia infidelitas uidetur esse maxima irreuerentia. Quare cum infidelitas impedit summam irreuerentiam maior uidetur obligatio uoti quam iuramenti si attendimus ad propriam rationem obligacionis utriusque. Sed autem hostien. dicit utrumque esse eiusdem firmitatis. Hoc potest verificari quantum ad deputatam obli. quod utrumque obligat ipse deus. Sed quantum ad rationem obligandi maior uidetur obligatio uoti ut dictum est. propter quartum est sciendum. Quod melius est facere aliquid ex uoto quam sine uoto patet hoc ex tribus. quia uoluntas est actus latius que est nobilior uirtus. Constat autem quod actus qui appetitori uirtute elicitur est perfectior et. Sed quia secundum Augustinum perfectius est dare arborem cum fructu quam fructum tantum sine arbore. Sed constat quod tota uoluntas bona est quod arbor fecunda. actus autem continentie est quidam fructus bone uoluntatis. Cum igitur iste qui continet sine uoto deo soli fructum qui autem ex uoto continet etiam ipsam bonam uoluntatem cum omni fructu ex ea procedente deo deditauit patet quod multo melius est continere ex uoto quam sine uoto. Nec uero si dicatur quod continens sine uoto libere continet qui autem ex uoto continet ex necessitate continet. melius autem uidetur ad fieri ex libere quam ex necessitate quare ratio. Tercio hoc etiam patet quod per uotum uoluntas immobiliter firmatur in bono. Facere autem aliquid ex uoluntate magis firmatur ad bonum hoc est perfectius quod pertinet ad perfectionem uirtutis ut patet. Et christus quod. Tercio exponitur hoc de transgressione ubi maledicti sic. Nolo assumere nomen dei in uanum in uerbo scilicet maledicto et sic contingit quatuor modis peccare primo. Nolo maledicere deo sicut lusores faciunt cum non possunt in ludo

taillor qui culpa diabolica retorquet i diuinam innocentia et do maledicunt qd e horre le
audire horu comutoz partitipes fut qui talibz conuiciantibus hospiciu cecidit
vel qui uestimenta eoz delusa diuidit et qui cu ipis familiariter bibut ul ab
eis forte lius recipiunt. Seco maledices alitui sto et spaliter bte iungi put
faciunt iudei blasphem. Des ei tles no pnt absolui n ab Epo ul e abei per
cedano et maxima pnia debet eis i poni put di. Et de maledicti Statuim
ubi plura i ueris debet i textu et i Glo. Tercio no maledices dei uerbo. ym sal
substantiando seu etia pcuratoru i pediendo contra qd faciunt qui liba pcuratoru
decedunt. ul ad ym i pediendo clamores et sus ul alias truffas excent. Cir
to no maledices diuine uoluntati ut faciunt illi qui maledicunt aure pluuiali
ul eoru i finitati ul etia rex pcurator. p h multa maledicunt do ul etia sibi p
Exemplu de Clerico p quatuor anos i firmato Deus tu accepti in corpus et
ego accipia t animam. Diab le ueni et accipias in aiam q diuino iudicio statim
fuit factu. Et lotardū tamen q maledictio quqz procedit ex uoto uolens odio
persequeris. et hō prohibe quia e peccatu. quqz etia procedit ex amore iustie
et hō concedi nec e peccatū ai etia sa ea vbi sūt q p rē q 3. Cu sancti Insup e
sciendu q istud pceptū annalis rānus q violatur vī corde ore et ope Corde quide
sicut mali qui solo noie xpiani uocant rem aut sue uitate nois abnegantes q
licet sacramentu bapmū recepit tē ai faciunt. i qm carent. Ore uidelicet mala ui
uando uoti transgressioe ubi dei deuotioe pcuratioe q fit vana i tentioe et i diuota
ore de qua dicit i ysa. plus hic labys me honorat cor aut eoru loqe e ame
Opere uō sicut ypocrite qui nome dei i vanu assumunt i similitudo opis exterioris
et no impietate cordis. Vn naqz illud i vanu recipiunt quia vana glam expe
tentes i mēte sua recipiunt. Exmissis etia diligentē considanti patere p
qualiter quis de isto pcepto debeat confiteri.

Uteriu pceptū e. Egerito ut die sabbā saces. hoc pceptū refert
ad spūs sū bonitatem sicut sūm ad filij uitate et qm ad pās pātē
Oret ei hōiem ad pfectione deuotiois hoc die totali i deo. qes
cere ita q si hō quicūqz i oibz ul i boīs opibz pcurā septuāna neglexerit
hō recuperet i die. Vn ad eundā huius pcepti pmo quē quat fuit hō
vati. Ad q dicitur. Et huius pcepti e triplex rōnalis pma fuit diu cultus
vaticō ut ista die hō sūpli deuotioi studeret et qm hō alio tpe neglexerat
hō isto die potissie restauraret. Secda fuit auaricie restrictio. Vn nō tm ab
opibus mēthamais. s etia amicationibus i die abstine demus. Tercia di
uine dipotentie maior recordatio quia sicut deus requiet die septio ab oibz
rebus quas fecerit i obsequiū hōis. ita hō debet requiesce ab oī ope exteriori

ut vacet diuine laudi deo signis referendo paratois busio quia deus omnia in su
obsequium et subsidium produxit Est etiam huius precepti implexio mystica prima est
allegorica quia sabbatum signat requiem corporis christi in sepulchro et etiam consolam animarum
in limbo que per christum anime christi facta fuit Et tropologica quia signat requiem
animarum apertis et quiete animarum in christo per deuotionis affectum et contemplationis exactum
Tercia est anagogica quia signat quietem animarum in celo ad quam per mentem uocationem
mentis ideo speramus peruenire Sedo quibus quare dies Sabbati fuit trans
lata in die dominica Ad quod dicendum Et hoc scilicet factum fuit christi ratione ut gratia beatitu
tis alias iheremus Primo ob memoriam beneficii incarnationis quia sicut die dominica
mundus fuit creatus ita eodem die fuit incarnatione reatus et hoc beneficium
dignissime memoriam uigilantem habundum quod per hoc nobis deus summa caritate exhibuit
dicente apostolo propter nimiam bonitatem qua dilexit nos deus filium suum misit in
mundum Ex maxima enim bonitate processit quod ideo uerbum eternum homo fieri uoluit
ut te deficiat et ut hominem abiectum ineffabili exaltaret et ut hominem me
dium thesauro diuitatis locupletaret et ut ista in nobis efficiat huius diuine claritatis
abscondere uoluit sub uelamine nostre mortalitatis et thesauro sue diuitatis sub
uelamine nostre paupertatis et potentiam diuine maiestatis sub uelamine huius fir
mitatis Sedo propter memoriam beneficii redemptionis Nam christus illa die na
tura humanam de uiculis captiuitatis eripuit in quibus fere per quinque milia
annorum fuerat miserabiliter captiuata et tenebris eduxit Quia
licet anime in limbo non haberent penam spiritus eam tamen in prauitate diuina uisione Ad quod
illa nocte per diuinum primum feliciter admitterebant Illa etiam die diabolum
affligauit eius potentiam adinuerendo que quidem beneficia multo deus in memo
ria habet et uigilanter recolit cum gratiarum actione ad quod monemus ex psalme qui dicit
conservationem domini recordabor Tercio propter memoriam resurrectionis que fuit causa et
exemplar nostre redemptionis Nam illa die terra beneficia nobis contulit primum quod morte de
struxit et eam in sepulchro occisus occidit Nam secundum Augustinum? Dignum erat ut quia
diabolus christum innocentem periret periret in eos quos sua calliditate
deuictos tenebat Sed quia naturam humanam ueste immortalitatis induit
cum immortalis et impassibilis resurrexit Tercium quia torem mortis nobis
abstulit quoniam per suam resurrectionem nos de eterna beatitudine assecrunt tamen
certum sit quod membra sequi deant ubi caput suum processit Tercio dicitur Leo papa
Et hoc dies tantis diuinis dispensationum mysterijs et consecrata ut quod
in figure et adeo constitutum in terris in huiusmodi diei dignitate sit gestum
ut patet in sacra spiritus missione in Episcoporum consecratione in sacramentalium uelatione
et huiusmodi Specialis tamen ratio fuit translationis ne uiderem iudaizare

diem sabbati more iudeorū observando Sed e notandu qd pceptū pē accipi
tpe pignar ut esse auctus s. spar ut esse ab opibz corporalibz & actibus me
chanicis pque mēs impeditur ne deo libere uacare possit. Eas spaliſſe ut co
tingit i uiris contemplatiuis qui ab omnibus occupationibus mundanis se ab
ſtinent ut totaliter dō vacent. pma ē uacatio nūcia ad salutē. Scda ē
debita quia cōcernit obediā diuinū pcepta. Tā ē pfecta qui ſolū conuet
pfectior ſtatus contemplatiuorū qui ē rōnibus mūndialibz mortui ſūt et
ſolū deo vacant. Et iuxta pōicta diſtinctionem iſtud pceptū tūlī expōit pō ſic
Oremus ut die Sabbati ſanctifices. i. ſumo ſtudio illa die hōres ni
hil ſ. opus corporalis i eo faciendo qd poſſit impedire quietē mētis i dō
Et ſcō hūc iſteſſetū illud pceptū contingit transgredi quatuor modis pō
manuaſiter operando. S. mīcationibus i tendendo. Tercio placata ſclāia
frequetando. Quarto actū iudiciū exatendo. Et ei iure ſtatutu ut illo
die ſtrepitus iudiciū coqueſcat poſſet tū tū die ut dicit Gilli i glō
p pace tractari uel p pace firmata iuramentū liate pāx. Exquo patet q
quicūqz ſabbatū uiolat mortalitē pccat. Excusatur quis tū apō mox
tali i quatuor caſibus. pmo quod p labois ul opis modicitate pu
ta ſi labor tam modicus ſit qd quietē mētis i deo i pedire nō poſſit
et h. tō i nūtiat i glōia. Exo ſi ſuper ūbo illo. Quicūqz polluerit
ſabbatū Glōia turbando quietē aīe morte moietur ſ. corpus & anime.
Exquo patet qd ſolus ille labor qui turbat quietē aīe & ſpūs libertate
tat pccatū mortale. Sedo ppter labois nūitate que tanta det ſe ut la
bor opus ſine iū pūulo nō poſſit pueniri nec diſſi ſicut cōtingit i meſſibz
ppter i auſum hoſtiu et i vīdemus ppter fugus ul i captiua allēu
que ſolū ſit tpe determinato. Incalibus ei excuſat nūitas que lege nō
h. ut patet. Et de conſuetudine. Quata aut ſit nūitas ul etiā labois
quaticas que apō excuſant ad arbitriū boni viri iudicandū ē. Vnde
dicit Gilli i glōia qd cōtōres & vītores & ſtatores equorū ſi tūa fa
ciant nō p pqueſtū pū. ſ. ppter nūitatem aliorū excuſantur apō ali
no. Tercio p cordis pietate quia bñ licet i Sabbatō ppter deū amare
& agnū paupēis ſeruare uel ducere ligna religioſis et alijs miſerabi
libus pſonis. Quarto p pūbā utilitate puta laborare p ponte ul p
via ſeu etiā ecclia reparanda dū modo hoc gratis fiat. Sed hūc ita
dicit dubitā. Cū em obſeruatio ſabbatū ſit de pcepto diuino diuinū at
pceptū ſit maius quā hūanū dubitabile videt quō ecclia que dāt
aucte & pte hūana potuerit diſpeſare exat ſ. pceditis ſ. tūſgreſſio.

precepta diuina. Ad quod dicitur. Et ecclesia bene uidetur dispensare in casibus predictis di-
 plia iure primo quia ecclesia non tantum utitur potestate humana ut in iure supponitur. sed etiam
 potestate diuina. Et ideo etiam eadem potestate ecclesia dispensat in precepto diuino quia
 deus ipsam condidit. Ex quo patet quod quicumque potestatem vel clauem ecclesie co-
 temnit dei potestate contemnit. Luc. x. Qui uos spernit me spernit. Sed quod
 dispensatio uel futurum premandati relaxatione et sic uerum est quod etiam uel
 minor potestas non potest dispensare in mandato superioris uel futurum premandati in
 interpretatione puta declarando in quo casu secundum intentionem legislatoris mandatum
 obliget ad sui obseruantiam et in quo casu non et hoc modo. Ecclesia potest dispensare
 in precepto diuino. Sed exponitur sic. Sabbatum sanctifices. in summo studio
 illa die precipue mortalia peccata caueas uel in ea facinorosa committendo quod multo
 maius peccatum est delinquere diei sancto quam in alio. Unde narrat beatus Gregorius
 in libro Dialogorum. Et quedam legitima auiro suo cognita die dominica cum se
 processionem conuinceret aduersus accipiebatur. et multum ab eo vexabatur. Et si hoc
 sit ipsius legitime quanta pena plectendus est concubitus illegittimus.
 Unde dicit Augustinus in libro de decem cordis. Dico tibi quod specialiter obserues sabbatum
 non quo iudei obseruant. Corporali ei otio ne aurum adnugas et luxurias
 suas. multo aut melius faceret quod in agro suo die sabbati aliquid uale
 seminarent. quia quod in theatro seditionibus in se sentit. Et melius femine
 eorum die sabbati lanas faceret quia quod tota die in coreis impudice saltaret.
 Unde Seneca dicitur sabbata iudeorum dices. eos perdere septima parte uite
 sue. Unde in talibus impletur in Timotheo. Viderunt ea hostes et deriserunt sab-
 bata eius. et hoc in libro. Cum ei principalis intentio legislatoris sit propter hoc nos ab-
 stinere ab opibus corporalibus ut libius possimus uacare spiritualibus ut
 patet de consecratione d. x. cap. Ieiunys patet quod illorum sabbata multo de-
 uidentur qui tali deuotione reiecta solum otio carnali et sue lasciuie va-
 cant. Sciendum autem quod sunt duo que maxime frequentantur diebus dominicis
 et festiuis. scilicet Coreia et Ebrietas. Et ideo de Coreia primo notandum est quod licet
 in se non sit peccatum mortale ex quatuor tamen constantibus contrahit deformi-
 tate peccati mortalis. Primo tamen per se puta si persona sit religiosa uel eccle-
 siastica. tunc ei tamen scandalum potest in hoc committi mortale peccatum. Secundo
 ratione temporis ut si tempore missae uel alio deuotionis tempore quis corruat. Tercio tamen
 loco ut si fiat in ecclesia uel in conuicio. tunc ei propter irreuerentiam deo et loco
 sacro exhibita potest committi peccatum mortale. Quarto tamen finis ut si fiat
 libidinosa intentio uel etiam si fuerit impudica gesticulatio uel saltatio lasciuia
 prouocans ad libidinem. Ad qua intentionem uideatur referri uerbum Augustini suppositum.

non de dominica die
 obseruanda

ut carnalis habitus

de coreia

dorem cordis et pax quatuor quatuor complectitur tali met' et p' fine loco p'ona
 coreas cauet. Sed non d' e' regula et ebe' q'n sit mori' p'm r'gn vel'ia n'ac'et'as
 vno mo p' dia mentis obnubilatio vel gula p' iportare sola cordis aggu
 uatione et sic no sunt p'ca s' pene p'ca ut patet 20 q' i' ca' Sane. Sed
 ebrietas i' portat i' moderata potatione. ul' gula i' moderata abi supatione
 et tunc si i' talibus actibus quis appetat ul' intendat i' ebriari aut eia' cu
 pulari sic vtrq' e' peccatu'. Si aut' eia' no appetat nec intendat s' solu' cau
 euerint uel exfortat' die potus ul' inuictate abi uel exdebilitate sumtis
 sue p'ca venialia prout not' Jo. d. 20. c. Crimis. Est aut' notandu' quod
 transgressores huius p'cepti vtr' specialit' meoria amississe p'pter q' eis sig
 nanter dicitur. Memto. Ita ideo uident' meoria amississe quia nec recorda
 tur eoru' q' uident' i' natura ubi omnia uegetabilia et sensibilia quiete ap
 petur po' labore sicut e' uidere i' animalibus et plantis que fructificat et la
 borant i' estate s' quiescunt i' hieme nec eia' eoz que legunt i' sarptum. Le
 gemus ei q' deus requieuit die septio ab omni opere q' parant' isti aut
 laborant p' tota septimana p'missio corpore. Si i' die d'ico laborant p'dap
 natione anime tu tame' dom' ad h' papue p'cepit tali die uacare ab ope
 corpali ut ho' libere et quiete uacaret diuino cultui. cuius vtrq' isti
 vnt' obliu' quia p' tota ebdomada dies sanctificant' laborando i' opibus
 huius. Si diem d'icam possunt et cotamuant i' uicendo uoluptatib' et
 ebrietatibus et choreis. et de eis coquitur d'ns Ezech' 2' Sabbata mea
 spreuisti et sabbata mea polluisisti p'ea dabo uos contemptibiles omibus
 nationibus. Ita exponit' sic. Memto ut die sabbati factifices. i. ut i' a
 die purissime contemplan' et p'fete quieti metis potissime i' tendas ab o
 bus mundanis occupat'ibus te subtrahedo et p'actu m'ne contemplan'is
 ueritati diuine libere uacando q' p'prie couenit mentibus contemplan'
 que sigula dei b'nficia mete deuotissima p'uitat' et p' quolib' p'cepto
 diuino b'nficio deo p'fetas gratia actiones exsoluit replicates illud cot
 adie ysaie. Miserauoni d'ni recordabor laude d'icam p'omibus q' red
 dixit nob' d'ns deus nr et ista quiete mentis i' d'io quelib' mens deuota
 feruenter emulari debet p'pter tria bona que exade co'sequatur. p'mu'
 e' semis deifici i' aia sepulta fructuosa germuatio q' patet ex h' q' multa
 semina uirtutu' naturalit' bonu' coplantata latent i' mente conali et
 ibi quada' desidia et tarditate mentis p'eit et deficiant que omnia fruc
 tu copiosu' producent si plume diuine gr'e et p'feruore deuotionis feunda
 rentur. Cui' q' ex'plu' patet i' sole matiali. Qui ardore sui splendoris et fuor'

terram penetras seme iterum defossam et occultatu multiplicat viuificat et
 fecundat. Sic etiam plime diuine græ et feruore deuotionis qua mes quiescat ideo
 uirtutu semina in mente rationali ubiuis fecundantur. Sed e pntas uite attedi
 atio et omnium terrenorum libera despectio na certu e qd dulcor qua mes i
 timo feruore quiescat ideo causat i homine tediu et merore totius pntas
 uite et iudicat menti deuote quada insipiditate et nausea omnium terrenorum
 Nec miru quia scdi Ergo Gustato spu desipit omnis caro Cuius ro e quia
 sicut ignis materialis i rebus suo feruore adustus omem pulcritudine auferit
 et placibilitate reddes ea nigra et deformia aduicendum Ita feruor i terne
 deuotionis uite pntas dulcore i tediu i merore et corporaliu reru pulcritudi
 ne et placibilitate i quada i sypiditate i nausea conuertit. Quia scdi Bn
 Sicut serpes moysi deuorabat spentes magorum ita dulcor i tue deuotionis
 omem dulcedine uite pntas tollit et i quada i sypiditate conuertit. Tunc
 e cordis fragida dura i rigidi pfecta liquefactio et diuorum i sinctu pnt
 ta exaltatio Qd patet Nam sicut uis solaris glacie resoluit ita feruor i
 tue deuotionis metem fragida gelu torpis et desidia costricta adeo liqfa
 cit i resoluit ut pmpre diuine i sinctibus consensiat. i pnta mandato
 ru dei i omni uirtutu exaltio feruenter et celest currit que motu bene
 senserat ppha tu diceret Via mandatoru tuorum curram qd postquam
 mente mea dilatasti et i flama feruore tue deuotionis omnia desidia
 puluimota tua madata feruenter i pleui et omnibus diuine i sinctibus
 pmpre et descalibiter acquieui Sz forte aliquis dicit paup su in hoc
 laborare pntuibus i digentis qd bn obliuiscar contemplationis totu
 nus morum Huic rideo Qd talis debet diligenter aduicere an sua oc
 cupatio maior sit qua illius eximij regis dauid qui hnt regnu la
 tissimu et ceteris pluimas gubnare qui cu desepo dicit Meditaco
 cordis mei i conspu tuo seper i alibi Sepaes i die laude dixi tibi
 Saedu aut quod sicut quilibz xpianus adultus tenetur omni die ad
 alequale meoria dedeo profius busicis hndam ita religiosi i cleri
 busiaati tenentur ad horas Canonicas omni die quas si sine causa ob
 mittut legitima mortaliter peccant et no solu illi qui horas canonicas
 ad quas tenentur totale obmittut peccant mortaliter. veru etia q
 negligenter eas dicunt no quide exipotentia et i firmitate. sz poa
 ex contemptu i mala consuetudie quod licet negligencia i talibz scdm se
 et scdi fragilitate huana considerata sit venialis. contemptus tamen
 et mala consuetudo faciut ea mortale ut pz d. 77 c. 3. i textu i

gloria et sic patent prima tria precepta que ad deum ordinant hominem. primum qui
 deus adveniens patris potestatem sed adcolendum filii unitate. Tertium adiungit me-
 ditandum spiritus sancti bonitate. Sed est diligentissime aduertendum quod contra tria
 predicta precepta contingit hominem peccare tripliciter. primo ex potentia et i-
 firmum preceptum. Dicitur autem peccatum ex firmitate et impotentia quando peccat ex passione
 que inducit ne corrupte singilitate et impotentia. Ex amore autem contingit
 peccare dupliciter sed duplici amore. Est enim quidam amor humanus quo scilicet time-
 tur pericula carnis. Et amor mundanus quando scilicet timeantur pericula rerum et isti a-
 more mali sunt et mortali peccant qui pro eis faciunt aliquod illicitum et obmittunt
 licitum atque tenentur. In istos amores excludit saluator cum dicit Nolite timere
 eos qui occidunt corpus sed potius eum timeate qui pro corpore animam perdere in ihe-
 na. Ex quo patet correlari quod si miles uiuat dominum suum in bello iusto uel si p-
 babiliter credat eum habere bellum iustum in his duobus casibus pro uiuere dominum
 suum sine peccato si non amicum aut cognatum nisi sciat eum habere bellum iustum et hoc p-
 ter quod i. Cui culpatur. Iustum autem bellum sed. S. uult e quod uolunt iurari
 uel quod gentur prebuis debite repetendis et sic quod uel ciuitas plebs pro Sed fit
 peccatum ex ignorantia siue errore quod contra filii sapientiam et sic peccat contra primum
 preceptum. Dicitur autem peccatum ex ignorantia quando ignoratur aliquod eorum quod
 facta apud impediuisset et tunc distinge quia licet sit aut ex ignorantia iuris et
 hoc non excusat si e. uicibilis ut p. i. q. x. C. vlt. Sed si e. uicibilis excusat
 sicut patet dei sanctis furiosis uel dormientibus quibus non imputatur quod non
 faciunt ut dicit B. i. glo. Similiter etiam excusatur qui sequitur una opinio
 famosam et probabilem ubi magis iter se opinatur contrarie aut hoc fit ex
 ignorantia facti et sic excusatur homo de peccato oblito dum duo in se habeat primum e
 si adhibet diligentiam quatenus potest ad inueniendum peccatum obliti. D. cum ysa. Recoge
 tabo tibi omnes annos meos iamam die aue mee. Sed e. si omnia deum ut
 reuelat. Tunc e. sed. Aug. aut reuelat aut relaxat. Tunc fit peccatum ex malicia
 siue exelatione ut cum homo exaltatus deliberata peccato adheret et sic peccat contra
 certum preceptum quod contra bonitatem spiritus sancti. In talia diuina peccata in spiritum sanctum
 C. iura que duo sunt ordine declaranda primum e. que et quot sunt peccata in
 spiritu sancto. Sed e. an illa peccata sepe sint mortalia uel quoniam putentur esse uelalia
 propter primum e. sciendum quod peccatum in spiritu sancto propter diuina illud quod impugnat boni-
 tatem spiritus sancti excusatur quia fit remissio peccatorum et tale e. peccatum quod fit ex certa ma-
 licia secundum theologos uel exelatione sed. p. b. m. 3. et h. 2. et tunc peccatum dicitur irre-
 missibile ut p. i. q. x. i. textu et i. gloria non quod nunquam remittatur sed quia non

sit cum remissibilitatis. Tollit et omnia ista que requiruntur ad remissionem peccatorum
 equia sex sunt conditiones que concurrunt in remissione peccatorum. Iste sex sunt species pec-
 catorum in spiritu sanctu. Horum autem sex sumuntur ex parte remittentis. Primum dicitur
 misericordia condonans culpam. et contra hanc est desperatio qua homo propter gravitatem peccati
 non desperat. Et Cayn qui desperavit de dei misericordia. Sed est iustitia obligans ad
 penam. et contra hanc est presumptio impietatis. Similiter ex parte penitentis duo
 requiruntur. primum dolor de peccatis preteritis et contra hoc est finalis impenitentia. Secundum
 propositum abstinendi a peccatis futuris et contra hoc est obstinatio qua mens ita ob-
 stinatur in peccato quod non vult penitere. Similiter tunc ex parte gratie gratia facit
 pro qua similiter remittitur peccatum. Tunc duo requiruntur. Una habet gratiam vel confitetur in fide
 ecclesie. et contra hoc est impugnatio veritatis agnitione vel in sacramentis ecclesie sive
 legis nove et contra hoc est invidiosa fides gratie. et sic patet que et quod sit peccatum
 in spiritu sanctu quia sex puta desperatio presumptio finalis impenitentia obstinatio
 impugnatio veritatis agnitione et invidiosa fraternae gratie. Patet etiam quod ista
 peccata dicuntur irremissibilia et quod non propter sed est sciendum quod si quis la-
 batur in desperatione ex infirmitate vel gravitate complexionis et debet dolet et
 remittitur quatenus per se desperatio non est peccatum nisi forte veniale. Si autem hoc
 contingat ex errore vel deceptione puta si estimet obsequium penite de se si
 se ipsum occidat sic desperatio est peccatum mortale. Si vero quis desperet
 ex certa malicia et elatoc ut diffinitur dicitur cum cayn. Maior est iniquitas mea
 quam ut veniam merear sic desperatio est in spiritum sanctum et sibi non de aliis est
 dicendum. Nam presumptio autem nascitur ex infirmitate quam homo non desinit deum dei con-
 fidit sic videtur peccatum veniale. aut nascitur ex errore in se demeritis suis
 presumens sic presumptio est peccatum mortale. et spes superbie. aut nascitur
 ex certa malicia que non intendit dei iustitiam enumerat sic proprie est peccatum
 in spiritu sanctu. Similiter etiam impugnatio veritatis agnitione aut pervenit ex
 infirmitate ut cum aliquis pro reverentia vincta nolens impugnare veritatem ag-
 nitionem et sic est peccatum veniale. aut pervenit ex ignorantia puta pro munera vel
 aliqua stipendia que excedant intellectum impugnare veritatem in dampnum alte-
 rius ut patet in malis advocatis sic est peccatum mortale. Aut hoc pervenit ex
 certa malicia ut cum quis deliberate impugnare fidem catholicam vel co-
 silia seu precepta evangelica sic proprie est peccatum in spiritum sanctum. Similiter
 invidiosa fraternae gratie aut pervenit ex infirmitate puta si dolet alium me-
 liore se preferri tunc si dolet propter suam insufficienciam non peccat. Quia sed
 gloria Dei. Dolor iste bonus est. Si autem solum dolet pro eminentia alterius
 et talis motus sit inde liberatus sic est peccatum veniale. aut pervenit ex ignorantia

puta ut ai quis dolet de alterius emmenda siue excellencia quia p^hmet & bonu
p^um d^umnuⁱ sic e peccatu mortale et spes iudie aut prouenit exorta malicia
puta tu p^u deprivacione affectus aliquis no dat bonu i semetipso nec i uide
pe i alio et sic p^ure e p^um m^usp^um sanctu Deobstacoe aut & finali i p^uma
Saedi e q^u talia aut sumuntur p^uuacoe et sic obstinatio dicit p^umanetia
uoluntat^u i p^uis et finalis i p^uma solu iportat p^uuacoe p^uue & sic ista duo
no sunt p^uta sp^uetalia s^u iustantie cuiuslib^u p^uta aut sumunt^u continue & sic
obstinatio iportat uoluntate deliberata p^umanendi i p^uto et finalis i p^uma
iportat uoluntate no p^untendi que duo sic d^unt. Ma finalis i p^uma sumunt^u
i p^uta q^ua i p^uta p^uortu no p^untendi de malo comisso et sic p^uat p^uta eme
da Obstinatio uero sicutur resp^u futu^u v^un p^uuat p^uta cautela & sic ista duo
p^ure dicitur p^uta m^usp^um san. Exmissis patet diligenter considerati qualite
confiteendum sit de transgressioe huius p^ucepti t^uy. sc^u quelibet eius i tell^u
tu et sic patent tria p^uma p^ucepta que hominem ordinat ad deu.

Omnis p^uceptu e Honoru patre & matre. In quo p^ucepto sc^u Aug^u
p^ulitatur omis actus b^uficite p^uno impedendus siue ex debito nal^u
obligacoe sicut h^uo qui debetur p^u naturali Siue ex debito h^uaita
tis sicut alij actus pietatis qui ex caritate i p^uno i p^unduntur. Implicatur
etia m^uh^u p^ucepti os actus uirtutu qui ul ex caritate ul ex pietate seu eia ex h^uilitate
a p^uno s^u extendi ut uidebitur i p^ucessu. Et h^u p^uceptu h^u t^uplice exponom
sc^u h^u q^u pater et m^ur q^uliat accipiuntur. p^umo quide p^ure naturali put e p^ui
apiu gnacoeis naturalis sc^u p^ure sp^urituali put e p^uiapiu regnacoeis
sp^uualis. T^uao p^uatre et^uternali uidelicet p^upo deo qui e p^uiapiu regnacoeis
creacoeis s^u naturalis Et auh^uz illoz patru t^uplice honore deferre dem^u
Nam pater & matre naturale honore demus q^uis reuencia exhiben^u
nec u^ubo nec facto unqua eis aliqua iura m^uferre. Ad q^u hortat^u nos
Sap. Ec^u v^uy Hon^u patre tui et gemitus matris tue ne obliuiscaris. de
mita q^um n^u p^upos no fuisses In quo u^ubo i^umut^u ro potissia q^u honore pare
tes debem^u quia extraximus ab ipis p^usonem nobilissima que e ee. h^un
e p^uma & fundametu omni aliaz p^ufectionu. Etio dicit p^uhs q^u filij pare
tib^u no p^unt reddere equuales quia tra dona nobilissima ab ipis recipi
ut quoz nullu sufficienter recipere p^unt ee uidelicet nutrimentu et
doctrina. Nam t^uoe ee naturalis q^u extraximus ab ipis parentib^u tene
mur eis h^uuilitate et reuencie seruire. p^umo extota uirtute corp^uis ut si de
biles sunt ipos corp^ualit^u portem^u et eis manualit^u suauimus q^u e contra
illos qui parentibus manus violetas i^uciunt ul ipis uirtu nat^um subtra

sunt. Secundo ex tota uirtute cordis ut ipsos tota uirtute cordis diligamus quod est
 contra illos qui morte parentibus optant ut ipsorum hereditate papiant. aut si
 rephusioe propriam uoluntatem motu uiuat. Tercio ex tota uirtute oris ut nec
 duris et asperis uerbis cum ipsis contedamus sed blandis uerbis eis rideamus
 et ipsorum reprehensiones patienter et humiliter susceamus quod est contra illos qui
 parentibus maledicunt et ex hoc diuinam maledictionem incurunt. Exo 20. Qui ma-
 ledixerit patri uel matri morte morietur. Secundo ipsos honore debemus quod si
 diguemus uite nunciam infamando et post hac uitam eorum animas missis et his de-
 gatorio liberando et adhuc tenemur pro sancti donum quod ab ipsis recepimus na-
 turale uidelicet nutrimentum. in quo etiam filij non possunt reddere parentibus equi-
 uales quia parentes nutruunt filios de sua carne et suba propria. filij autem
 nutruunt parentes de suba aliena. et ideo filij qui parentibus inuitate non ser-
 ueniunt mortaliter peccant. sicut illi qui de iurijs eos molestant quod per
 per gloriam. Exo 20. que dicit. quod hic precipitur quod filij honoret parentes offi-
 cio pietatis ipsis uidelicet in eorum necessitatibus subueniendo et ipsis beneficia ex-
 hibendo. Tercio deos honorare patre et matre quod in his que ad bonum tuum
 et salutem tuam pertinent obediendo et adhuc tenetur filius tunc tertium donum
 quod a patre accepit salutare uidelicet in formator et doctrina et adhuc ipse nos
 proprio exemplo educat qui suis parentibus subditus fuit ut per. Luc. Vn. totum
 illud preceptum faciunt filij quoniam suorum parentum precepta negligunt uel contempnunt
 et ideo mortaliter peccant et in iudicio patet ex hoc. Tercia etiam causa hasta di-
 uine ultionis filiorum cor perficitur qui suos parentes perturbant uel eorum in-
 dignitatem non subleuant. aut mandatis eorum preuocant et talant. quod a
 eorum temporalium substantia. Tercia diuina uindicta digne debetur in fortuna rerum
 eueniunt qui suis parentibus contra diuinum preceptum in suis indignis
 non succurrunt. Secunda est abbreviatio uite temporalis et propterea fame. Tercia sicut per
 multum parentes honorati sunt uite longitudo. ita assu contrario ipsos de
 honorati sunt uite breuitas quia plurimum in prouise et subitanee moriuntur
 pro. Subito defecerunt prout per uiquitate sua. Tales et sancti uim redduntur in facies
 et atque honore ferendo et bonum actu legitimo replentur. Vnde sancti canones et le-
 gitimas sanctiones parentibus igitur attestamento et donacione facta. exlu-
 duntur et successione hereditaria priuatur. Tercia est condepnatio anime. Vnde
 glo. se illud exo 20. Qui maledixit patri uel matri morte morietur. dicit quod
 morietur morte eterne damnacionis. nec mirum si tales reputentur in digni
 uita eterna quia etiam reputantur in digni hac uita penali et misera que
 eis diuina uindicta subtrahitur repetitum cum in alijs peccatoribus uita adpei-

tenam concedatur Et ex hoc conabiliter p̄t intelligi quātus sit reatus huius p̄cepti
transgressio quia contra ip̄m p̄mittentes eximuntur obliuio p̄cā detestatione aīna
pietatis dñi qua decretis p̄toribus dñi Nolo morte p̄toris s; ut magis con
uertatur ⁊ uiuat. Desistis aut p̄p̄ repentina morte qua p̄lectam p̄duam sen
tencia dñi poterit et contrario Nolo uita p̄toris huius s; p̄ceptū transgrediet
s; ut repetit moriatur et eternalit̄ cōdepnetur. Ex dā expōitō respicit p̄p̄
spirituale puta sacerdote et confessorē qui te fonte baptisatis regnat qui t̄
p̄faciū diuinū alimētū ministrat qui te s̄as p̄dicatiōib; et exēplis instruit ⁊
format. Huc patre tripl̄ honorare dēs p̄mo ei hūil̄t̄ obediendo i
hīs potiss̄e adque deuere tenere p̄bno tuo puta tū tibi papit celebrādm
celebres tū ieiunare ieiunes q̄ interdita eccl̄ie s̄ies ⁊ excommunicatos stricte
uites. Omniū etiā p̄dictorū transgressio maxie si fiat exdelibatoe ⁊ contemptu
cauat p̄cām mortale. Circa q̄ tria sunt notabiliter adiutenda p̄mū est
quātū excois finem quilibet xpianus deat p̄horre p̄p̄am ei excommu
nicatiōe tpe excommunicatus aīforatio diuis ⁊ b̄tor i eterna felicitate exclu
ditur p̄p̄am etiā om̄i suffragio ⁊ om̄ioe b̄or que s̄iūt i eccl̄ia militante
totaliter priuat p̄p̄am etiā aptate dei ut sic loqui liceat et defensione
s̄cor angelorū exp̄itur ⁊ tū i corpe qua i anima i p̄tatem diaboli trādi
tur. Sedm̄ ē tū q̄nta cura ⁊ diligētia ip̄os excommunicatos ⁊ abecia p̄sdes
debeas euitare q̄ patet ex b̄ q̄ excoz cōmuniōe p̄tinati p̄cām mortale i
currūt. Io dñā cōmuniōe p̄tinati quia si pignoratiam ul̄ i adiutencia seu p
coatiōe absoluta excommunicato om̄iūtes nō ligais quia i h̄c tū mag
uidere pati quā agere. Si uis p̄coatiōem cōditiōnata puta si ē aliquod
dāpniū q̄ale commetatur et ex b̄ cōmuniōes excommunicato finem hō eu
tas quia licet talis motus culpa attenuet hō tū am̄hilat tū p̄nullō
motu rei t̄p̄alis quis debeat mortaliter p̄care. Extra deb̄is que vi
me tā s̄iūt s̄aris Sed h̄c intelligit hostien deb̄is que i contemptu om̄iū
tū uel q̄n probabilit̄ credūt clauēs ex b̄ contemptu. Ex dēdicto excois
si celebrat. Tertiū ē tū quāto conatu ⁊ diligētia p̄miam i confessione i
p̄uam deb̄is iplere. Quia negligēcia et contemptus p̄mē i uite s̄iat cō
fessionē p̄cedente nō valere. Vñ i hoc casu s̄iūt i aliis quatuor casibus
op̄tet totā confessionē reiterare ut probat̄ dep̄ma d. p̄. Mensura.
Vñ i exaḡgatoz illis i obediē s̄iūt. Leuit vi. Qui sup̄bierit nolens obedi
re sacerdotis impio morte moriatur. Est aut̄ sciendū q̄ quilibet ad p̄p̄m
te obediendū suis sup̄ioribus m̄ico debet cōuti p̄ tres p̄rogatiās ip̄o
obediētie p̄ma ē quod obediā ē uia certa eterne salutis quia s̄iūt

probediam homo fuit exclusus agaudus paradisi im probediam illuc caturdi
 naliter reare debet Unde legitur i figura huius debus regibus v. magis Et
 palia via reuersi sunt i regione sua ut exponit Bn. Sed e quia obediam e
 scala celestis et eterne felicitatis Incunus figura Jacob uidit stalam cuius
 sumitas celos tangebant et pangelu pea ascendebant et descendebat et de
 erat i mris scale Inquo i mutur q obediam pomet homine m uita celesti i co
 uisatioe angelica i manutencia diuina. Bn naqz dms huc scale i mris e
 qz metem et cor vi obedientis i sepm i obliquialiter dngit i firmat hois
 desideriu ne vnqua admomentu adino bimplacito deflectat. Huius at scale
 tm sunt tres gradus quatu adpns gra breuitat licet Bn vn gradus as
 signet huius scale celestis. Primus e qz des obedire libenter sine recalcitrato
 ne. ad qz hortatur Eusebius Cesaricenis Epus Omel pia ita d. Qz qz
 vobis asupioribus pcpitur hoc ita accipite ac si sit ore dei prolatus. Et
 gradus e quia des obedire hilanter si remuneratione Qui ei iuitus i ai
 remuneratione obedire aucte post xpm portat ut eu iteru crucifigat Exem i
 Simone Cireneo Qui cu angaria i iuitus aucte i panuit. Taus e qa
 des obedire pseuante et sine i traptione quia no qui incipit s qui usq i
 fine pseuerauerit hic saluus est ut dicit saluator. Taa progradua e qz obe
 dia est clauis eterne iotiditatis. Ea sicut probediam nobis aditus et
 ne iocunditatis claudicatur ita et contrariis probediam apitur. Sedo xpm
 honore debes sibi debitu iusticie integralit pfoluendo ut s. sacrifices
 qn fuerit sacrificandu et decimatum ptes de omnibus bonis tuis de qbz
 fuerit decimandu et etia ut sibi confitearis qn fuit confitendu Et dices
 qaces i qn sacerdoti meo pprio teneor confiteri. Ad b. dices. Qz denigore
 iusticie et deure sapto teneris s. ad minus semel i anno confiteri h. est i
 Quadagesima et etia de bona equitate i bona consuetudine i bonu tu
 sui peccatis uultu debeat agnoscere pastor pt ate exagere etia ut sibi co
 fitearis qaces tibi Eucharistia debet ministrare. Alijs quibus p totu an
 nu postqua debitu tuu exsoluis tuo pssmo semel confitendo potis p qz an
 nualibet religiosi pssde aplicam pmissioato libere confiteri. Et hic iact
 notabilius triplex dubitatio prima e An denitate absoluta subdit
 teneatur sui pssmi licentia petere cu religioso pmissioato uoluit co
 fiteri. Namqz dicens q postqua subditus p confessione semel factam
 pprio curato sacerdote fecit debitu iusticie i panuit statuto ecclie no vi
 qz denitate absoluta teneatur requirere licentia alteri confitendi potisse
 ico casu ubi pmissioati actu confessionis exequitur no solu roe pmissioati

al manu scra

eis concessi. si etiam exultante et assensu dyocesan quia privilegium sed omnes
 eis conceditur omnis usus clauum passensu aut dyocesan videtur fieri applica illi vs
 addebitam materia quatu adpsonas i sua dyocesi constitutas. Dicitur in potest quia non de
 nitate absoluta teneatur addita licentia petenda ad hoc in tenen videtur exquada
 congruitate et decencia. Unde et si non pape sit natiu uale e in tlem licentia pete
 ppter duo pmo quia ipetendo licentia psonu obediē mietur et suis actus mag
 miorius redditur. Sed quia p huiusmodi petendi ea nō i obediē et contemp
 excusatur quia notam fortassis uidetur iurē si no petita licentia alij psumet co
 fieri. Vn quiauis absolute no uidetur necessariu iuxta datam ypostasim licentia
 am tamen petere e congrui et uale p causas predictas. S qstio aut. Vtru cu
 iuratus subdito teneatur dare licentia alteri cofitendi maxie postqua statuto et
 desic satisfecit semel i anno s ofitendo. Dicendum q sic. Quia ex debito sui
 officij quilibz iuratus teneatur relare et pcurare salute sui subditi. S qstio
 q salute cuiuslibz augetur ex hoc quod plures sua pccā confite et q apliubz
 pias ppor. consiliu ad cautela ac pseruato ac etia emenda suoz delictoz.
 dirigitur etia ergo iuratus tlem licentia subdito petenti concedere tenet
 quia si ea negaret euident eēt q sua salute nō relaret si potius ipeccet
 cu s viam pcederet pqua posset assequi propiore veniam de omibz
 et ubiorem cautela ac pseruatione de omittendis. Vn certu e q nullus
 eorū qui salute suozū subditoz pncipit apsectatur tlem licentia petentibz
 negant si potius quantanter et libaliter indulget. Enegat in q multi s
 casus i iure expressi i quibus utrequisito iurato ymo contra ipius pro
 hibitione expssam pē quis licite alteri confiteri. Primus e si paterdos
 sit i suis et ignarus. Secundus si sit reuelator cofessoris. Tercius si ipmet
 sit participis criminis ut pote si ipmet peccauit cu psona que confiteatur tunc
 cui tollitur eubescencia qstentia et ut plium puritas cognitoris ipe
 ditur. Quartus e si similiter timeat q psona confitente sollicitet ad pccm
 et maxie si hoc constet ex probabiliibus causis. Quintus e si pccm commissu
 sit directe contra psona ipsius iurati et potissie si sit tale peccatu cui co
 fessio requirit expressione illius ppcne i quatu commissu e ut patet de
 infamia et detractione et huiusmodi. S quid fiet si exmentis pccata pe
 tita licentia neget et subditu prohibeat ne alteri cofiteat. Dom q i hoc
 casu sentiant maiores doctores. Et licet q subditus no pē prohiberi qn sa
 lute sua querat confitendo illi qui auctoritate aplia et et qm ipm pē
 absolueret nec in hoc teneatur ei obedire quia tlem prohibitio e directe
 contra caritate et contra subditi salute privilegatus in absolues debz

iungere confessio quod se pnter ppro sacerdoti et dicat se ee confessu et absolutu
 et sacerdos tenetur ei credere et eucharistia ministrare et hoc sufficit sacerdoti p sua
 consuetudine quia ex dicto penitentie sciat uim ee confessu et absolutu cu de pntis
 oculis sine de consuetudine ipsius no possit habere alia consuetudine n p pntis vñ sicut
 tenetur s' credere debet que i confessioe s' reuelaret. ita pntis iue s' credere
 tenetur si dicat se ee confessu et absolutu ab eo q aucte apli qz absolue po
 tuit. Vñ dicendu q tenetur ei credere et iuste agit si denegat ei eucharistia
 qui sic phibet se ee confessu. Tum quia eu priuat iure suo eo q omnis catho
 licus habeat ius papiendi eucharistia du mo contritus fuit et confessus
 Et etia qz cimar q e ipe auctoritate sedis aplice dantis libere facultate
 priuilegiu s' confessos absolueendi et h' de pntis qoe sufficiant. Tñ qo e Vñ co
 fessus priuilegiato teneatur eade pntis suo curato h' petenti iteru confiteri
 Dicendu q de hoc antiquitus fuerit diuerse sine doctoru. Quidam ei dixe
 runt q cu prelatu teneatur cognoscere uultu petitoris sui q subditus
 teneatur s' reiterare confessione si petat alias no posset cognoscere sua con
 fessionem an dignus eet recipere eucharistia qua s' tradere tenetur ptea d
 Bñ i Glo super uerbo ppro sacerdoti. Et cu quis extra debeat ap pro sacerdote
 et confitetur supiori potest absolui ab eo nec tenet^r huiusmodi pntis co
 fiteri ppro sacerdoti. si ut dicit no tenetur ei credere q sit absolutus nisi
 s' constiterit de hoc plus supioris. ul alio modo legitimo q multo minus vñ
 quod subditu debeat reputare absolutu de pntis priuilegiato confessis
 nisi eade iteru s' confiteatur. Alij dixerunt et uerius q nullomo tene
 eade pntis ppro sacerdoti iteru confiteri cui⁹ w e Quia nullus tenetur
 confiteri pntis que no h' s' ille qui e absolutus a penitentiario epi ul a
 priuilegiato pntis aplice iam non h' ipa pntis. ergo no tenetur eade ite
 re confiteri. Si cu aliqua postmodum commisit illa tenetur confiteri anqua
 ad communionem accedat. si si tpe communionis imediate sit confessus priuile
 giato tunc sufficit q solu se repntet suo curato et dicat se confessu tñ ul tñ
 pntis priuilegiato et sacerdos tñ ei credere. Tum qz de occultis sacerdos
 nichil scire possit nisi pntis referente. Tum quia i foro consue tenet^r
 sacerdos credere subdito tñ pntis et contra se. Cui concordat Hostien i qoe
 q quet quis sit ordinarius v patriarche ubi dicit In foro etia pntis
 credere aulib; qui dicit se h' licentia a suo iudice si ipe taceat ne met
 atur. Et hoc nunc expresse declaratu e p Iohannem papa vicesimu sedm q
 dicit q confessi fratribus no plus tenentur eade pntis iteru confiteri qua si
 ea eet confessus suo ppro sacerdoti. Et finem contraria que dicit q eade

tenentur item confiteri papa dicit expresse ea de erronea et acatholica mib;
 et respuenda. Nec illa cogit que populus contumax fuit superius adducta.
 Nam id qd pmo i ducatur qd pastor tenetur agnosce uultu sui peccatis domi
 qd veru e quod te cognoscere si aliq licet peccatu adhuc qd possit diuocare
 si ipm ad communionem debeat admittere si de hoc sufficienter i formatur per
 hoc qd dicit se ee confessum p uilegiato au etia tenetur crede i foro consue
 ut visum e. Illud aut qd obicitur p bñ. no obuiat quia hñ intelligitur de
 peccatis manifestis vel qn p lñmus sui subditu hñ probabili suspectu de
 aliquo peccato notorio Tunc ei non tenetur credere subdito de absolutione
 facta p supiore nisi eam probet legitimo documento Secus aut e de cal
 tis i quibus subdito penit crede de su pte siue contra se ut uisum e. Sed
 patrem spualem honorare debes ei debitum honore et reuerentia exhibi
 bendo et de hoc dicitur Eccl vii. Honora sacerdotes et da illis partes ut
 mandatu e. Siue illis qui sacerdotes non honorant si eis detrahut r
 ifamant qui rursus crucifigit filiu dei i semetipsis ut ait dñs Na
 quociens Religioso uel sacerdoti detrahis toties spinea corona capiti x
 ipms. quia ipi sunt caput et supior pars ecclie militantis. Quociens at
 ipis i iura ferens totiens xpm clauis cofigis. Quociens aut ipis co
 uiciatus fueris totiens etia in faciem xpi spuis. Quociens ipos exosos
 habueris uel dicta ul facta ipoz exprobraueris totiens latus x lancea
 transfigis. Unde onde uoles quatu id pccm detestetur declamut hñ
 i pena i polita qua contra datam et abryon protulit. Du eos uiuos tra
 absorbit. pro eo qd ipis sacerdotibus iultauerut et igne alienu ab
 tulerut. Ex quib; patet qd sacerdotes sunt mto ab hominibus honor di
 ppter tria pmo ue tue utilitatis quia te pab solutionem apccis purifi
 cant et pparamenta que te i de gre confirmant et regni celoru per
 claue sue lique reserant. Si ue dignitatis que tanta e qd sui crea
 tore mirabiliter creant et p robuana salute hostia i mortale consecant
 Tercio ue ptatis quia unum dei poblacione sua placant r manu dei
 adulescendu erectam quodamo i mobilitant siue molificant utu
 te oblacionis prote facite. Tercio exponit sic de pte finaturali. v;
 ipso deo qui te creauit qui te p pna ymagine signauit r te p pna carne
 et sanguine paut. Et huc deu patrem debes honorare triplicat. p
 mo quide in pso. Si i eius unico filio ihu xpo. Tuo i eius mte bñ
 dicta uirgine gloriosa. In se quide debes honorare patre celeste qd
 pmo e p pñm b; suis bñficijs tam domo naturalib; qua gratiut

deuotas et iuges grati actiones s' referend' adq' exsequend' monet sp'aura pph'a
 dicente. *Benedicam dno in omni tpe.* Adh' etia monet te tota natura. Videmus
 em q' auiaule statim cantant et sui creatore laudat cu' i amora suas et die bu
 fiau diuini sentit valde aut e absurdū q' ibi obmutestat rationalis cre
 atura ubi deo plaudent et iubilant creatura irrationalis. Ad hoc etia exortat te
 tua natura p'pria. Nam i corpe huano igemant natura tot membra ut
 dicunt p'bi q' sunt dies i anno ut ex hoc rationali i stinctu i formens ut nulla
 dies te transeat sine laude diuina et grati actione. S' ipm honorare
 debes omnes actiones cogitationes affectiones tuas i sui laude referend'
 et gl'am. Ad quod hortat' ap'lus tu dicit. Omnia quecuq' facitis i uerbo ul' i
 opere omnia in nomine dñi nri ihu x' facite. Omnia s' uia dicta cogitata et fac
 ta i eius gl'am et honore referend' et ex h' tue actiones no censentur huane
 s' potius celest' et diuine quia celestia forma ipis i p'mis qn i eis solu hono
 re diuini utendis. Similit' maxima iuria deo irrogat qui i suis atti
 bus intendit ontatione p'pria aut coplacencia humanam. Exempla d'illo
 qui arbore fructifera plantata i orto aliau' s' p' uolentiam subripit et
 i p'prio orto reponit. Nam arbor fructifera e uoluntas bona p' diuinam gra
 tiam irrigata et fecunda que tot bonos fructus producit q' actus
 bonos et meritorios eliat qua tunc deo dei euellimus et i ortu diabli trans
 plantamus qn d'actibus uirtuosis et alijs dñs nobis diuinitus coeessis
 sup'bmus et nobis ipis ascribmus ul' p'poru retogno deo laudes et
 bitas no referim'. Tercio ipm honorare des eu p' omibus et s' omnia
 diligend' adq' potissime moui debes eo q' tantis busiatis te diligend'
 puenierit. Na cu' no ees de nichilo te creauit tu p'dictus ees te p'prio sage
 redemnt et ut h'us ees seipm i labois tui p'mu reppm'sit. Dñ ego ero in
 ces tua magna m'm's. Io aut p' Aug' te tam multiplici dilatoe puenit
 ut omne in gratitudine et tepiditate sui amoris accede tuo excluderet ut si qn
 q' te p'guiss' amare sua dilatoem no pigeat reamare. Sed istu p'rem ho
 norare debes i eius unico filio ihu xpo et h'c tripli. P'mo salte ipm semel
 i anno ad tuu hospitau i uitan'd. Sciens q' quocies deuote conmutas
 totiens ad tuu hospitau xpm i uitas. Et quicunq' salte semel i anno
 no conmutat h'c statutu ecclie p'macat' violauit et mortale peccatu
 i currit. Sed quicunq' uidetis corpus x' i missa eleuari seu i uia p'ta
 ri teipm gemis fleas humiliter et eu deuote et reuerenter adores adq'
 hortatur ap'lus p'bi i m'. In nomine ihu omne genu flectatur. T'cio
 ut eius filiu bndictu i sacro altaris quilibz xpianus adm' semel

die libenter videat et deuote contempletur quia ex illa visione patet duplex
solaciu proueniens pmo e de pte copulatio exempli de pte qui statim po nega
tione cu xpm uidit copunctus fuit Sed e eterne salutis assecutio Em
i iacob qui dixit En vidi dnm facie ad facie et salua facta e anima mea
Ob hoc ei xpus nobis suu corpus i sacramento reliquit ut seipm nobis
quasi ppignore et arra eterne salutis obligaret Tuo xpm honorare
debes in sua matre bndicta uirgine gloriosa quia merito honorare de
bita ratione pmo quia ista mater e omnium eorū que ad tua salute pntent
iubendi auctas Sed quia ista mater e diligendi finitas sicut eni
mater natiuitate naturalis affectus i clmatur ad dilectiōem filij Sic bta uirgo
excundata sibi benignitate i clmatur ad dilectiōem tuū In quolibet mater
pe dicit q d i regu 3o Sicut mater vniu amat filiu ita te diligeba
Ob hoc ei xpus i morte uide mrem recomedasse discipulo ut cuilibet mrm
ipam diligenter i sue mortis articulo se matre pia et picia exhiberet nos
ab iusu demonu ptegend ut ita psue pietatis patrocinu tui nostru
veraciter possit dicere illud Jo 10 Ecce mater tua Tuo quia ipa e co
pacendi fidelitas q pulchre figuratu e 3o 2o 3o Vbi m illa pia au fili
erat uiu dicit ad regē Date illi i fante uiuū et no occidatur ad hū rex
indit Date hūc i fante uiuū h e mater sua et pe ee vbi xpi videtur
matri p pationibus i terpellanti ut dicat angelis suis Date hūc i firmu
uel pccatorem matri que ta matina pietate psua uita et salute petuit et
no diuidatur p mortis f resolutio ubi corpus dicitur vmbus bona qua
lia parentib carnalibus et aia demonib Regemus q uirgine glosa
ut i mre mortis articulo se nobis matre pia ostendat nos ab hoste ma
ligno defendend et ad gaudia celestia pducend Ame

Quintu preceptu e no occides In quo explicite prohibet omne
nocumetu q pe fieri contra primum suu i nocumtu constet i
i teriori coceptioe cordis ut ira et i uidia cu ex pssione oris ut
detractio et contumelia sue i pccatioe opes ut percussio uel deplacatio Sae
aut q multe sūt spes homicidij Quidam ei est homicidij corp le et q d
spuale Corpale dicit i quo homo compar occidatur et h e omittit d
manu ul lingua Spuale uo dicitur quo quis spualit et mentalit occi
datur et scd hoc e triplex expositio hui pcepti pma respicit homicidij
corpale q copletur manu ul facto et h homicidij committitur q tuor
modis pmo iusticia dictante ut cu iudex reu condempnat ul iustit ali

Impnati occidit et tale homicidium non potest esse peccatum immo potest esse iustum si fiat
 amore iusticie et p[ro]p[ri]etate hominis communis rei publice. Peccatum autem est si re
 um iudex dampnaret amore v[en]dicte vel si minister hoc exequeretur non demand
 to iudicio sed ex sola libidine et delicti fundendi humani sanguine vel p[ro]
 aliquo questu que exinde consequi se speraret. Similiter etiam v[er]getur ta
 iudex si qua minister petant mortaliter si reu occidit non seruato ordine
 iuris hoc est si occidit non sententialem od[er]nando et hoc probat[ur] xxi q 2
 penultima q[ue]stio[n]e. a[n]g[eli] et minister. Ex quo patet quia subtiliter quique se vicia
 mentiantur et uirtutes diu subclaudunt uirtutis et iusticie etia homicidia
 que sunt peccata mortalia committantur. Et hoc pulchre docet b[eat]us. B[eat]us sup[er]
 Cant sic dices. Quia mens illa taliter que in magna celsitudine p[er]fectio
 nis iusticie consistit debet actus uirtutis suam in puluere redigere hoc
 est omnes circustancias actuum subtili mentis considerat[i]o[n]e disputare ne
 aliquid in ipso actu et intentione uirtutis ualeat latitare quia multo magis
 aliquis actus uirtuosus estinatur qui si subtiliter disputat latens in eo
 viciu reperiatur. uocata illud. Est via que uidetur homini recta nouissima at
 eius ducit ad mortem et ideo necessarium est tam iudici quam ministro ut suos
 actus semper exeat seruato iuris ordine et cu[m] recta et debita fine ite
 rone si peccatum mortale uoluerit euitare. Sed sit n[on]natura istante
 si tunc distinguendum est. Quia autem illa n[on]natura est euitabilis puta tu qui
 potest euitare hostem insequetem se et tunc reus est homicidium et itaque pro
 mortali debet agere p[ri]mam autem est n[on]natura euitabilis puta si quis occi
 dat insequetem se non ex odio fornicis si ex animi dolore quia aliter non potest
 p[er]iculum occasionis euitare et tunc non peccat nisi contingat ad p[ri]mam in aduante
 tam p[ro]p[ri]etate ambigui duplicat[i]o[n]is. Quia ut dicit Gl[os]sa 22 q 2. Excomu
 nicator potest timere ne illum occideret motus ex indignat[i]o[n]e vel ex inuidia uel
 ex libidine v[en]dicte et non ex sola n[on]natura defendendi se. Interiore tu
 p[ri]mam s[ed] debet agere et quod suis p[ar]tis sepe ascribere quia tanta uenit n[on]natura
 tate et hoc concordat G[ra]m[ma]t[us] et hostie. T[er]cio Quia pena est sit n[on]natura
 Sciendum tamen quod licet p[ro]p[ri]etate p[er]one p[ro]p[ri]etate liceat in n[on]natura in euitabili
 aliu occidere ne ab ipso occidatur hoc tamen nullatenus est licitum p[ro]p[ri]etate
 rei ipsam quia uita proximi p[re]ferenda est rebus fortune nisi forte ex
 tali ablacione aliquis extrema n[on]natura incurrat puta si aliquis
 uerget in deserto semotus a conuictu hominum et tamen unum pane[m] h[ab]eat tunc vi
 detur quod illum pane[m] de n[on]natura sui victus sicut et p[ri]mam p[er]ona[m] q[ue]rere

Debet tunc hunc sit tunc Si ibi distigue. Quia aut dabit opera rei illate aut
 rellate Si illate puta quia si proiacebat lapidē al baculu uel iaculu siue
 illud siue pcorpis extiao vñs loca ubi consuevit ee tñficius hominū re
 e homicidio ut patet xv q i. exerto qñtur i irregularis effiat ut p
 p innocentiū super casu. Exhibita. Si uero dabit opam rei liate puta
 si pulsauit et bacillus cadens sup aliquē ipm occidat no iputatur ei
 vel si quis secans arboreū et arbor cadēs fortuitu aliquē occi
 dat no e culpabilis q veru e si fiat ipriuato loco. Si aut fiat i loco pu
 blico et no adhibeat plena diligēcia videlicet incupiscendū ralte cla
 mandū ut s caueant s iputatur ut patet supra hū qui ex duobz capi
 sequetibus. Vñt hoc sit volun^{te} ipellente puta si quis ex odio vl luore
 vñdiate aliquē occidat et tuc sine omi distīctoe. Sicut dū e q tale ho
 micidū voluntariū sp e mortale pccm grauissimū t enorme ut p d i
 Si quis voluntarie. Excusatur tū quis apito scd hostes i homicidio vo
 luntario i tripla casu. Primo si h fiat iuris pmissione sicut occidit ui
 der malefactores ptondepnationis finam. Scd si hoc fiat pñna nery
 sana defensione ut iusu e. Tāo si aliquis laicus i terfīat aliquē i iusto
 bello. hoc ei no iputatur ut patet x q i. Et iud aspatur. Scd ex pñcio
 respiciat homicidū corpale q cōpletur lingua et h cōmittitur tñ moīs
 Primo quidē pcepto et sic pylatus occidit xpm papiens ipm militibz
 tandi et crucifigi. Scd sic consilio puta tū quis alteri suadet ul ipm
 rogat facere homicidū ondēns s valitate que sequit ex homicidio
 et tñs scd. Innocentiū e reus homicidio tū hoc irregularitate iāt
 nec solū ille homicidū effiat qui directe psuasit fieri homicidū. Veru
 etia ille sic homicidū et irregularis qui psuadet i dñ sequitur hominū
 dñ ut patet p innocentiū in gloria. si tam ad audiēcia puta si suadet
 alteri iactura machie corā hostes vl q vadat ad capnēdu castrū q
 defualū capi no pt sine morte hominū. Na si ibi aliquis occidatur erit
 reus homicidū i irregularis effiat scd Innocentiū ibidē ut d. Depe
 nteñ d i. No solū qui manibz occidit homicidū sunt. S i illi quoz
 consilio et fraude hō occiditur. Nec utere si ille tū datur cōsiliū non
 statim occidat si dñ p qea expectet mltō tpe i tenetto nisi interī cōm
 rui suaderet et pñm consiliū reuocaret. ymo q plus e oportet q illi
 demittet deau morte tractatū e q s caueat nisi pbabiliter credat q
 p reuocatom consiliū ille tū dedit consiliū reuocet appōito occidēd.

ut dicit Innocentius ibi. In eo aut qui mandasset fieri homicidium ppe uidetur
 sufficere qd tantu contrariu mandaret ul si pace cu eo contraheret ul pare
 celam contraheret cu eo stiente eo cui mandatu erat. Docendum dicitur qd
 Dadul. d. i. Et e to diuisi oit qui erud. alia. p. tu fieri deberet homicidi
 u si contrario mandato ul contraria voluntate onsa debet ab homicidio ces
 sare. Et ubi no sit homicidium pualio si pprose tuc ille qui consiliuit sepe
 debet contrariu suadere et etia illi denuciare ut visum e tante tñ ne
 quequa prodcat. Si aut antequa reuocat consiliu ille procedat i actu
 homicidij etia postqua cu penituerit qui dedit consiliu reus erit homi
 cidij et cu hoc irregularis efficitur. et ad illud duplex homicidium distine
 du quida euagete tradit xpm tunc factu homi tñ. alij uo hora sexta oia
 uideri suis prius consiliis machinantes i morte xpm liguis infixe
 tur homi tñ milites uo hoc factu ipseuerit homi sexta. Tñ hoc fit
 defensione sola siue amo defendendi eu qui ppetrat homicidium qd pa
 tet illa si qd uadit ad inficiendu aliq. et tu scienter associas te ipfi non
 tñ ipm mitas ad ppetrandu homicidium nec sup qd aliqua uia habu
 isti tu eo nec ipe tecu. Imo tu sibi. Excommo distinas licet t. acquiesce
 noluerit et nichomi. tu dipo times ei associas te eo dno ut si forte i. iseqit. eu
 tu ipm defenderes. Et sic pte associatus aliu occidit. hoc casu dicit Hostien.
 v. Qd si quis qd talis e homicida ex eade sic dignu n. vñm poterit ador
 dines pmoueri et sic i. tollige qd defensione sola qñia homicidium. Et de
 Clero pug. i. Duello. Et vñm teneatur quilibet liberare pñm amorte
 ul defendere tu pt. Videtur quibusda magis qd sic pp h. qd pñm. Et. e.
 Sicut dignu illi au v. dicit qui potuit homine liberare amorte tñ no liba
 uit ipm occidit. Te Amb. dicit xxx q. i. Inferenda. Qui apñm suo no re
 pellit i iuria cu possit tam ipe e in vicio qua ille qui facit. Et Aug. r.
 q. i. c. ultimo dicit Qui desinit obuiare cuiu potest i dubitat. consentit.
 Et h. quida intelligit. Audice qui ex officio tenet i iurias repellere.
 Alij aut dicit qd h. gñalit. homibus e intelligendu et h. vi. apphac.
 Hostien. Et id. dicendu e. Sed Qui pt defendere clerici ne vberetur
 et no defendit excommunicatus e. Et h. uidetur rationabili. Sui Quia q
 libet ex debito caritatis tenetur i iuria repellere apñmo sicut pñm vi
 su e. aucte Aug. et Amb. et ista veritate docet euident. i. stictus nalis
 ibiatis aialibus ut apparet de dephibis put docet pñs xi. de aialibus
 non tu quilibz ho tenetur se ptali liberatioe alterius mort. pñulo

exponere. Si solum tenetur ad hoc iudex qui etiam manu armata iniurias repelle
tenetur ex officio. Si autem aliquis ex caritate et pietate hoc faciat opus p^rois et si
exrogatois exaret ut patet p^r bⁿ Libertini qui seipm captiuitate regi tradi
dit ut filiu vidue liberaret. Cui p^r tanto pietatis actu. Omⁿi^s hanc gratiam re
pendit q^d reddita est omⁿi captiuitate immoru detentoru cu opibus et honore
ad patriam libe^re remissus. Sciendu^m t^u q^d ad ista defensione aliter tene^r
p^rona publica. ar p^rona p^ruata. Nam p^rona publica tenet hoc defende
potestatiue du modo speret q^d tales liberare posset. Dep^rois uo p^ruat^r
dicit magni doctores q^d si credant q^d solo i^ubo possint liberare hominem
amorte iusta q^d tenentur i^ubo i^upedire ymo etia ardo q^d i facto h^c tenet^r
si hoc possint facere sine p^riculo p^ronatu. Alioq^u p^rona p^ruata no ardo
q^d teneatur se exponere corpali p^riculo i tali casu. sⁱ qui facit h^c eet p^r
feracoms et consiliⁱ et opus sⁱ exrogatois ut visum est. Tertia expo res^p
tit hominadu spuale quo q^d i temptatiue dicitur hominada et h^c homi
adiu committitur quatuor modis. P^rmo committit^r corde p^ronu odiendo
vl est iurando. Vn Job t^uo Omⁿs qui odit frat^rem suu hominada est et facit^r
qui omⁿs hominada no h^c uita m^rse manente. gloria ibid^{em} et si viues iter
ptos p^ride viue^r c^unt i^upetu^m tan^tu^m cu cap^ru d^rgnabi et illud hominadim
tanto est grauius hominadio corpali quato anima que p^ri iudicia oca
ditur est p^rimior corpore. Et etia 2° patet ex hoc q^d p^r hominadiu corp
ale iter fiat aliu. p^ri iudicia aut homo p^rimit seipm et ideo quato nepha
dius est hominem occidere seipm qua aliu. tanto detestabilius est ho
adiu spuale corpali. Et ito mo tam pueri qua mulies uideor^u xpm
m^ruafige^m facti s^ut hominade odietes d^rni ihm et filiⁱ hodierni iuda
fuit hominade hoc mo. De quib^u sibi sapie^r ipi uo hominade thesauri
rauerut sⁱ mali insipientes et maligni oderut p^rquam et rei facti s^ut i^uogi
tationib^u suis. Et q^d p^r d^r Aug^u 1° xi sⁱ bⁿ In iudicia est dolor felicitatis alie^r
io consideradu est q^d dolor qui co^rpitur de prosperitate aliena aut subi
to trans^rit et sic uocatur passio et est veniale peccatu. Aut diu manet et t^u
aut dolet de prosperitate quali et sic est peccatu mortale et viciu capitale
q^d uocatur iudicia. Aut dolet de prosperitate spuali et adhuc dist^rgu^r f^rm
g^rom. Et t^uo Quia aut dolet q^d ipe no est filis meliori p^r sua i sufficiencia
et t^uis dolor est bonus quia causat i homine displicencia et o^rceptu suu
Aut dolet de excellencia alieius et sic est p^ram in spm s^um ut patet ex
supradictis et reducit^r ad iudencia sine g^re. Sedo committit^r i uolite

factu: s. spirituale et bone voluntatis propositum suffocando. Na quocies ite bo
 ni conceptum ubi diuinitas i. spiritum negligencia ul. conceptu extinguit tota
 ens factu diuine grē manu diuine grē ite plantatu voluntate uigulas et pi
 nne q. tanto e. prelestus quato diuinitas fer. e. nobilior p. p. et utilior
 qua huius. Tercio committitur i. uis et ore p. primo detrahendo quia i. e.
 au detrahatur e. i. consilia i. q. qui audit detractionem occidit i. qua p. uis
 uiuebat p. bona fama. Unde hanc detractione diffinit Ambelin. libro
 de Similiat. dicitur sic dices. Detraho e. quociescuq. quis false aliq. ea ite
 aione de alio dicit unde ipe minus amari ul. appareri possit. Un notadu
 q. tra concit. ad hoc q. detraho fit mortale p. p. i. p. e. q. quis lo
 quatur f. uel false aliquo de quo dubitat an sit veru et b. i. mult
 Ambelinus ai dicit false. Sed e. q. hoc loquatur a. o. delibato. no dicit
 ea intencione. T. x. p. loquat. animo nocendi ul. i. corpe ul. i. anima seu i.
 ifama et i. dicit un ille minus amari ul. appareri posset et sic i. uicia sp.
 e. mortale peccatu. Et eia b. hominidui dicit q. e. g. r. uis hominidui
 corporali quia ibi soli corpus uiu. occidit. hic aut simul p. les anime per
 munitur una i. uis detrahois alia ei. au detrahi. tra i. p. uis audientiu
 Un tale hominidui ualde e. p. uis quia e. contagiosu. scripit ei de
 uno i. aliu et letat. m. fiat omnes illos i. quos venenu i. uis detrahois
 diffunditur et i. illis p. e. sume formidabile p. tra p. mo quia e.
 contagiosu et i. fectiuu alior. ut visum e. Sed q. inter omnia alia p.
 cata i. magis uidetur difficult. expiari q. patet p. h. Quia s. Aug. p.
 catu no dimittitur nisi ablatu restitatur. Cu igitur p. detractione
 abstulais p. uis fama sua que iter bona corporalia est ad nobilissim
 quatu n. p. o. le v. mo sume diffiale uidetur ut ei possit restituere ai p. re
 no possit i. q. cordib. hominu uis tue detractionis sic diffusu q. re
 T. o. q. a. illis peccatu inter omnia alia magis uidetur i. huiusmodi co
 mitti q. patet p. Ambelin. i. quoda. tractatu que fecit de detraho sic dice
 tem Quocies p. uis detrahois toties morfu duru suis carnibus dentib.
 tuis i. figis unde illud uiciu p. sui detestabilitate assimilatur lipe u.
 p. a. s. sime que i. hoc ab aliis animalibus degnat q. nullu ali. al. uat.
 carnibus sue p. ei s. alcius quia uisus no comedit uisu. et sic d. aliis
 Delupa aut legitur q. p. famis media comedit lipe. S. i. hoc ipe
 detrahois adhuc p. uis lipe superat quia lipe solu comedit car
 nes retentes i. tardas. Detrahois uo frequer morfu detrahois m. figit

eam carnes pumidas Quia quotiens homi mortuo detrahis et fama ipsius
 diminuis toties morsu detractionis suas carnes putredas dentib. tuis i sua
 inter latens et consumis. Quarto committit i opere vitium nati i natiuitatis ara
 pauperi subtrahendo Nam qui victu natu pauperi subtrahit i natiuitate homi
 cidii spuale committit. Vn dicit Ambro. Parte fame morietem si no paup
 ti occidisti Et gra huius queri pt vbi dare etiam ardeat subprecepto Adau
 euentia quatuor sit pordme declaranda Nam pmo videndu e qn ele
 mosina dare sit homi subprecepto et qn subcofilio. Secdo videndu e quor
 danda sit ipa etia. Tercio videndu e quibus palus sit danda. Quarto de
 claratur que sint illa que digne quelib. hominem moue deit ad etiam
 cu hilaritate et pmpatitudine eroganda. pte pmi e sciendu q dare etiam
 i natiuitatis articulo cadit subprecepto q p. p. Quia ipam obmittes et
 naliter punietur ut p. ar. xv. Esurui et no dedistis mi manducare. et
 io huius e. Quia cu dilao proximi sit mprecepto necesse est omnia illa
 cadere subprecepto sine quib. dilao pximi no suatur. Ad dilaoe aut pro
 ximi panet ut no solu ei velimus bonu sed etia opem p. illi. Io. 13.
 No diligamus vbo neq. lingua sed opere et uitate. Ad hoc aut q uelim
 bonu alicui requirit q eius natiuitati subueniam. iuxta id Io. 13. Qui
 uidet fratrem suum necessitatem habere et clausit uisera sua ab
 eo quo caritas dei manet i illo q etiam largitas e i precepto. Et quia p
 cepta dantur de actib. uirtutu nate e ut hoc mo domi etia cadat subp
 cepto. Sedm quia actus e de natiuitate uirtutis puta p. dictamine recte
 ramis et p. h. aliqd e considerandu ex parte dantis et aliqd ex pte rea
 pientis. Ex parte quide dantis requiritur q illud q datur i etia sit sup
 flui no solum resp. sui ipsius sed etia r. alior. quoru s. aui i tubic.
 Quia ita i dicit q prius unusquisq. s. prouideat de his quor. cia
 s. iambis et p. x. de residuo natiuitati alior. prouideat. Ex parte aut rea
 pientis requiritur q natiuitate beat. alioqn no eet io pietatis quare ei
 daretur vbi sibiatur. lxxv. c. i. Hys paupibus danda e etia qui suis
 manib. laborare no pnt. Nam qui laborare pt si se i mistet etie impato
 ris redigitur i penultate ut patet Caplo de mendicantib. validis. l. i.
 Et quia Siloza sup. ar. dicit. Iustus facis si iuste petentes correxeris
 quia si eis dedeis. Non aut omnis natiuitas obligat ad pceptu sed solu
 illa sine qua sustentari quis no pt et io reliquitur q dare etiam de p
 fluo e i precepto e. eius qui e potius i extrema natiuitate et p. itell. ubi

Ambrosius quod dicitur pascite fame moriente etc. Sed circa necessitatem extremam dare eliam
 e in consilio sicut et de quolibet meliori bona dantur consilia. Unde dicit Basilius
 Cur tu habundans ille uero mendicat nisi ut tu bona dispendiosius omnia cose-
 quaris re uero pacis mitis decoretur famelia pauperis e que tu tenes. mudi-
 tumca qua i tunc clauu conseruas distalati talens qui penes te marces-
 cit. Quod ita tot uirtutes comittas qd dare uales uo d' Amb' lxxij. d. Si
 hy. Sciendum tamen qd no e simpliciter intelligenda ultra necessitas quia tunc
 forte no posset uiuari natura fame consumpta. Si tunc intelligendus e casus
 extreme necessitatis qm apparent signa probabilia future necessitatis extreme
 ut ai aliquis uidet alios i potentes et pigros ad subueniendum et uidet
 pauperes uite necessariis indigere nec s' posse satisfacere tunc ei excepto tan-
 tatis e tenetur subuenire. Propter sed e sciendum qd i omni datione elie-
 tia sunt consideranda p'imo qd fiat de proprio et licite acquisito no aut de
 alieno. Io scribitur p'ub t'io Honori dnm detua suba. et h' e n'ciu quia
 alias p'ditur triplex fructus qui e p'p'ius elie. p'mus e qd animam ap'ato
 emundat qd facere no pt. Elia defurto aq' et ofsum acquisita. Ita sicut aqua
 turbida vestes lotas no depunit s' maculat ita elia de illicito acquisita ai-
 mam ap'ato no emundat s' magis contaminat. Sed quia iam diuine ultio-
 nis placat qd no facit elia de illicito acquisita. h' em dante m'f'at eg'xi-
 muni ledit cui suu p'usticia reddi debuit et deu offendit iuxta id Eccl
 Qui offert sacrificiu de suba pauperis sicut qui uictimat filiu i conspectu
 patris. Tercio quia anima diuina contemplet uiridiat. Rob m'. Elia a
 morte liberat et no p'mittit aias ire i teneb's s' eas ad fonte uite luis e
 terne p'ducit. qd no pt facere Elia de illicito acquisita quia h' potius ali-
 ce diuine claritatis excludit et ad tenebras eternas p'ducit. Sed consi-
 derandum e qd Elia fiat recto ordine et decenti mo. Quis aut ordo i hoc at-
 tenditur qd homo exeat p'mo pietate ad seipm ex p'ea ad aliu. Sicut ei
 p'uersus eet ordo qd ho neglecta i digentia p'ris et matris extraneis s' b-
 ueniret. quia i hoc no exeret pietate s' potius crudelitate. ita m'co m'
 decens e elia qua quis facit alii p'p'ia salute neglecta. Unde dicit Eccl m'
 Misereere aie tue placens deo. Decens etia modus i hoc attendi qd elia
 detur leto uultu. Dulci u'bo prompta manu. Quia letus uultus i diu-
 na acceptatione eliam sagmat tu hilare datore diligit deus. Dulce
 uerbu quam decorat diuina aut uerba et obungatua dicta pauperi
 ipm eliam amantat. s' p'mpta manus eliam multiplicat iuxta id

Qui cito dat bis dat. Tercio etiam consideranda e ratio intentio ut no det
 propterea laude sed propterea honore Nam minus est insipiens qui mercede eterne
 retribuciois amittit iustum ut iusto laudi. Tercio e ostendendu quib. pars
 fit danda etia ppter q sciendu. Et circa dacione etie mo. idipso suanda
 Nam coru qui petunt etiam alii petunt ex debito ut psonatores et plati.
 talib. namq. debetur et si no ex debito sancti iuris salte ex debito caritatis
 et eia naturalis equitatis ut recipiant sustentacoem ab his quib. pson
 tant uel quibus sacramta ministrant ut euident docet Aug. i libro de op
 monachoru. Et si euangeliste i qua st al must altaris fateor plane habet
 ptatem viuendi desupabibus alior. fidelu unde s ista no arrogant s
 quasi plane ex debito vendicant ptatem Alii petunt exequi etiam et hoc
 p sustentacoem corporis. tunc distigue quia aut sut noti aut no Si se
 noti et constat eos mpsos ul i statutos ad pducandu tibus e etia p omi
 bus alio exhibenda ai eis no simpliat detur etia extra s quasi ex debi
 to officii teneatur vn dicit aplis Si nos seminamus uobis spualia no
 e magnu si uim tpalia metamus Si uo sut ignoti et dubitatur an ete
 officiu sit eis commissu pnt dent examinari an ita sit antequa accipiant
 Subis uo qui petunt simpli p sustentacoem corporis simili distigue q
 aut potes sufficere omibus aut no. Injmo casu des omibus dare i
 distinte et hoc indigentib. nisi forte quis ex securitate t pcurret et ius
 ticia negligeret i tali ei casu dicit Aug. Valius pars esurienti tollitur
 si deibo iusticia negligat qua esurienti pars fructatur ut i iuste secut
 tus uiuat et pome ibi i q. Non omes s hoc dictu i tollige debus qui
 no esuriunt usq. ad morte tunc ei quatuorq. iusticia negligeret parti debe
 rent ut pz s. d. parte i hoc ei casu ubi si quis omib. i digentib. suffi
 loquit Jo Ep. Queramus iquit abbat diabolica auaritate distendi s
 inter paupere et paupem No ei ex eo uita quos recipis mercede tribuitur
 et de s ex uoluntate bona terna bonitate qua quis i pendis. In pdo ca
 su ai quis no pe omibus suffice tunc magis danda sit h docet Aug.
 qto libro de doctina rana sic dices Illi q st nobis mag. conuicti qua qui
 quada parte nobis adueniunt eis magis pnde debem. Circa h ai est
 distiguo adhibenda pdm dnam conuiccionis et sanctitatis t communis v
 talitatis Na multo sanctori mag i digentia patienti t magis vali plo
 no commu etie danda e etia qua psona pinguiori vn in uitate ex
 trema magis subuiciendu est extraneo qua patri no tanta uitate

patientia Si autem duos qui reputantur eque sci et eque utiles pro bono communi
 unus sit magis comutus et alter magis indiges non potest certa regula determinari
 cui sit magis subueniendum si hoc erit prudenter diiudicandum ex diuersis qua-
 dribus indigentiae et propinquitatis. Ambrosius in docet in talibus noue esse consideranda
 ex quibus potest etiam quis sit alii in elia preferendus puta fide quia fidelis
 preferendus est infideli. Etiam quia illi qui tenent capti ab hostibus sunt etiam in ma-
 gis alius preferendi. Locum ut si aliquis iustus amaretur in carere pro debitu quia licet om-
 nibus debeatur in maius iusto tamen et afflicto paupius. Tunc quia quae afflictoris magis
 debentur in maius extere. Quinto modus ut non vni totum detur si elia pluribus pro-
 natiur. Sexto factus propinquitate quia fides ceteris probus sunt extraneis preferendi.
 Septimo etate quod senes sit iuuenibus preferendi. Octavo debilitatem quia claudi-
 ceti et egroti debent famis preferri. Nonno nobilitate quia huius qui ex diui-
 tiis sine uicio labuntur in egestate magis est pro subuenire quod fides de egestate
 magis ueandantur et etiam magis amantur. Quarto declarandum est
 quae sint illa quae unumquemque hominem digne mouere debent ad adiutandum eliam
 in hilaritate et propinquitate. Elia sunt tamen primo quod debes attendere quis sit
 ille qui petit quia deus ipse in figura pauperis iuxta id apostoli xxv. Quod vni ex
 minimis meis fecistis mihi fecistis. Cum quanta autem gratitudine deus factus sit
 reputet quod impendit pauperi. apparet ex hoc quod de isto solo actu in die iudicii
 glorificabitur omnibus aliis uirtutibus actibus obmissis quoniam dicitur de mente be-
 dicti. Hoc idem apparet ex hoc quod istum actu pietatis seculari honore preuiat
 et attollit quod euidenter apparet in uerba sua hospita quia dominus ihesus
 christus in manu sua propria sepeliunt ut patet in copia exemplorum. Secundo debes
 attendere quid petat. non enim deus ate petit sui tui si sui quod dona di-
 sunt quae possides et tu non dominus si solum dispensator existis. Non sicut si uis
 in infidelis et nimis ingratus existeret qui dominus suo te sua petenti nega-
 ret. et eius bona contra uoluntate domini in fidelis dispensaret. Ita tu in
 fidelis et ingratus existas ipse christo. quoniam si petenti in persona pauperis negas mo-
 dum etiam qui tibi tot bona terrena contulit et etiam omne creaturam in tui
 obsequium deputauit et in super seipsum et princeps etiam gratie reppulsi. Tercio
 debes attendere pro quod petat quia non petit pro suo comodo si pro tuo nec petit
 pro dato si pro mutuo. uult ei liberaliter et reddere in patti uita domini ceteri
 tati et in futura eterne beatitudinis premium unde dicit Augustinus. O homo quod
 feneras homini fenerare potius deo quod centuplum accipies et uita eterna
 possidebis. Io nimis in sapiens est et ingratus qui ad fides usuras non uult

deo accomodare ad quales mutuarz uideo sarraceno ppter qd bñ scđ Lucr
Vendite que possidetis et date eliam fante uobis sacculos qui no uetant
tunc thesauru in deficiente celo Exmissis patet qualiter de isto pcepto fit

Sextu pceptu e. No me habebis. **C**onfitendu.
Et quide prohibet expresse lesione coniugale ippona conu
ta sicut pcedens pceptu prohibebat lesione aliau ippona ppi
Et scđ Augo ipsiute prohibet omne illicitu concubitu et illoz membror
omne illicitu usum ymo etia prohibet omne illicita concupiam ut vi
debitur et omnis carnis inuidia et h' pceptu similiter sit expresse expm
ymo respiciat mecha corpale que dñs e. No me habebis. i. nulli alii excepto
federe matrimoniali coniuges ut dñat gloria i tñm. Saendu tñ qd illud
pceptu puarantur octo gñia homi scđ transgressionem octo sequi. Na
pimi transgrediuntur lege naturalis discretionis et isti sunt fornicarij
qui contra dñtame re uonis suis concubinis carnaliter consentiunt. Et
licet huiusmodi carnis fautores quida dixerunt fornicatione simplice non esse
peccatu mortale quia ut membra aliquo scđ actu debitu et scđ i tñmaco
ne nature sue no uidetur peccati cū ad h' scđ naturu sit institutu. h' e flñ
et impossibile p duo. pmo qd fornicatio simplex i uerit diuina lege prohibi
ta. Lex aut diuina mch prohibet nisi peccati mortale et io relinquit qd for
nicatio simplex sit peccatu mortale. Et etia scđo euidet patet ex hoc qd
mch excludit a participatione regni celestis nisi peccati mortale. h' aut p
simplice fornicatione excluditur a participatione celestis regni ut patet
p aplm Epb m. h' aut fatote quia omnis fornicator i mudus no fit
parte in regno xpi et dei. Scđ transgrediuntur lege spualis pfectionis
qui erronee dogmatizant qd homo possit i hac uita tantu gradu pfecto
nis attingere qd corpus erit ita subditu uoni qd homo libere possit sine pe
ccato corpori i dulgere quatuq corpus appetit. Et simr e falsu et erroneu
Nam p impfectionem bonitatis natura corpalis ipsam concupiam na
turaliter i tñmatur rone au qd carnis scđm aplm etia i uitis pfectis
adiufatur legi metis iuxta illud Ro vii. Video alia lege i membris meis
repugnante legi mentis mee. h' aut naturalis i tñmatio fornicis licet
p gratia possit repm no tñme p corpale tolli. De lege comu licet h' p
priuilegiu speciale concessum fuit uirginu gloriose. Tñm transgredi
untur lege naturalis libertatis et isti sunt raptores uirginu quia ppoen
tia i uitis parentibz qnq uirgines raptuit et eas contra lege natural

libertatis et libere uoluntatis opprimunt uirginales integritate in ipsis deflorantes ubi
 sciendum quod si e dicitur inter stuprum et raptum. Nam stuprum e illiata uirginu deflora
 tio ita tamen quod ipsa puella spontanea uoluntate i talem defloracione cose
 ciat. Raptus autem dicitur quando uirgo prapitoris uolencia defloratur et tunc raptus co
 mittitur duplici primo quando ipsa puella uolenter rapitur eo tamen animo ut perpetui te
 neatur. Secundo autem non ipsa persona solu rapitur sed usus eius ipsa prohibente uole
 ter usurpatur. Quorum pena secundum leges e ut talis capite plectatur et si raptus
 applicentur. Si autem raptus e gemina si uis analla uel libere tunc non amittit subam
 si solu decapitatur. xxxvi q i De Raptoribus. Secundum Canones uero efficitur siue
 raptus nisi uelit se redimere ut dicitur ibidem potest tamen raptam contumelie aut raptore
 si uult ex e. Et accedens. Item raptor debet excommunicari in omnibus suis sacro
 ribus ut patet xxxvi q i c i. Et e sciendum quod predicta pena solu infligitur i foro
 iudiciali ut dicitur ex de adulterio. Quod si quis defloret uirgine i uitam tenet
 eam ducere uel maritare. Si si defloret ea uoluntaria ad neutrum tenetur. In
 foro in penitentiali e iungendum tali ut puella satisfaciatur uel cum ea coponet.
 Quarto transgreditur lege conjugalis promissionis qui fide thori conjugalis te
 mere violantes per adulterium se polluit. Unde dicitur adulteratio quod adulterius tho
 ri illiata accessio. et tunc adulterium e grauius peccatum quia stuprum quod ma
 ior fit iniuria i abusu mulieris que altius potest subiacet quam adusu gratia
 omnis qua imponitur que alteri subiacet quatuor ad solam custodia. Vtque ad
 istorum aggrauatur per uolencia et ideo raptus uirginis e grauius peccatum quia
 stuprum si adulterium excedit utriusque. Quinta transgreditur lege regularis p
 fessionis qui uotum quo se deo astrinxerat in seculum violant et isti peccant
 contra fidem deo datam et contra ueritatem diuine obligationis qua se deo
 astrinxerat unde et hoc sacilegi dicitur ut sunt religiosi et clerici i sacris ordi
 nibus constituti et sunt moniales postquam puellacione deo fuerint conse
 crate et hoc peccatum e grauius omnibus predictis quia ideo fit maior iniuria ipsi
 deo. Sexta transgreditur lege naturalis cognationis ut i aestuosi qui suis
 consanguineis commiscetur quod in alia bruta uidentur ut patet de camelo qui
 sue matris naturaliter confugit commiscetur unde narrat philosophus xi de animalibus.
 Et quidam oculos cameli clamante sua obterit et sic matrem eius submi
 sit quod cum camelus per concubitu cognouisset statim illi calibus pennit
 et suis pedibus conculeauit. Septima transgreditur lege naturalis i
 chinationis qui uitio inditabili se contaminant contra naturam parentis
 et naturale usu coeundi quatuorque arte uel i gemo putentes et hoc peccatum

scd Aug^o e grauius omnibus alijs p q m^o ad indubile dicitur eo q p^m no
 mare turpissimu e ita ut os dicentis tantes audientiu polluantur ut p^r p^r q^r
 In eo Et illud ide peccatu p enormitate e vnu de p^ris clauantib^{us} et diuina
 vltione iugiter postulanti^{bus}. Octauu transgrediunt lege naturalis delica
 tione ut sunt ipi coniuges coabitati coniugale cu nimia libidine excentes
 Adau^o plenore intellectu e adiutendu. Qu cotus coniugalis alijs d^r lia
 tus alijs fragilis alijs impetuosus. Latus exetetur ipse al cu sit ca p^ris
 parande aduultu dei. vl cu sit causa reddendi debitu vl ca fornicatois
 uitande non m^o se si ipa coniuge. p^m e peccatis sedus iusticie t^r caute
 le. et m^o his tribus mo^ois nullu comitti^r p^ram ymo p^m duo modi sut
 mitoyi simpr nisi aliud obsistat. t^ris aute lic sit sine peccato non
 tame uidetur h^re t^ronem merita et isto modo p^res v^ris testat^r usi sut
 actu coniugali cu tanto dei timore et tanta libidine repressioe etia cu
 tanta mentis puritate solu ico p^rpagatione diuⁱ cultus p^rtendentes quod
 Aug^o dicit se no audere celibatu. Johanne p^rferre coniugio abrah^e q in
 sic no e intelligendu. Qu continetia coniugalis i dignitate p^rsonis equipe
 tur continetie uirginali. Cu ista f uirginali debetur fructus centesimus
 illi solum tricesimus. Et solu sic q ipe abrah^am i tanta caritate t
 itentione p^ruilegiat^e exerebat actu coniugale sicut suabat Johannes
 continetia uirginali. Fragilis e ille qui solu sit causa delatationis ex
 cente. Si tunc distiguntur quia illam delatatione exet aut aff^ru mar
 tali aut fornicario. Si maritali ut pote si delatatio sistat i fin terminos
 matrimony ita q ea non cognosceret si sua vxor no eet sic solu peccatur
 venialit^r. Si aut affectu fornicario ut pote qn affectus delatationis impetu
 concupie fertur extra terminos matrimony ita q ea cognosce uellet etia
 si sua vxor no eet tuc peccat mortalit^r q amor i^o delatationis p^rom^o
 ipi deo. Impetuosus uo e i^o qui ex sola libidine pueniens metam ho
 nestatis et v^ris transendit q cu sit qnq^r mo^ois p^rmo p^rmeturceas bladi
 aas se ad libidine puotando. Secdo cu d^ris actus tota naturale motu
 exetetur. Tertio cu hoc fit tpe p^rhibito. Quarto cu exetetur i loco sacro Qui
 to cu atcedit ad p^rgnante viana partu. vl alias i fluru m^ostru. Unde
 abita i^optatidme viciosa boni coniuges se deue maxio studio p^rcauere
 et h^re p^r octo dampna que exinde sequitur. P^rmu e ceat^ris mentis. Quia
 p^r Aug^o et etia p^r p^rbm. In actu carnali mens totalit^r absorbe^r ita q lume
 v^ris q^ram^o extinguitur ut totus ho quasi carnalis effiat^r t^rnde e q

viciu carnis plus hominem uisitat et p[er]fama demerit qua alia uita maio-
 ri q[uam] contigit ex hoc quia p[er]p[et]ratione uicis homo p[er]uatur naturali dignitate
 sua qua p[er]u[er]it uicis cetera p[er]cellit. Sec[un]d[u]m e[st] m[an]ifestatione mortis. Terciu[m]
 itanti u. uoluntas carnis delectationi i[n]greditur q[uod] nec d[em]erit uicis mortis
 cogitat nec penam inferni formidat s[ed] si semper licet uiuere s[ed] libet p[ec]care et
 inde e[st] q[uod] deus iusto iudicio actu p[ec]catoru[m] transitoriu[m] eternaliter punit. Qu[od] s[ecun]d[u]m
 Aug[ustinu]m. Si homo malus eternaliter uiuere[et] semp[er] ip[s]i p[ec]care libere[et] Tunc
 e[st] mentis i[n]constancia que p[ro]uenit ex h[oc] q[uod] p[er] uoluntate mala i[n]ambit de-
 lectionem transitorie et ideo n[on] e[st] mente uariari p[er] uia delectatio momenta-
 transit talia momentanea succedit. Sola aut[em] mens i[n]constancia figitur
 que bono i[m]mobili et i[n]uariabili p[er] amore i[m]mutatur. Quartu[m] e[st] amor sui quia
 carnalis affectus seip[s]um et aliu[m] solu[m] amore concupie diligens omnia i[n] sui
 comodu[m] ordinat ut i[n] eis p[er] amplius delectetur talis e[st] longa uitam desi-
 derat ut diuitiu[m] carnali delectationi i[n] sistat. Ex quo patet quia uiciosu[m]
 sit id d[em]erit quia hominem p[er]uat p[er]fecto et ordinato amore sui ip[s]ius et om-
 nium. Quintu[m] e[st] p[er]p[et]ratio sui quia feruore concupie exteat p[er]p[et]ratio
 curit ad futu[r]u[m] frequenter expones se p[er]iculo mortis p[er] libidine explenda. Ex
 tu[m] e[st] Quid dei. Felicitas deus sit p[er] uia et summu[m] bonu[m] et d[omi]ne d[omi]ne no[n] p[er]
 iudicatur in m[an]ifeste d[omi]ne p[er] duo uel p[er] pena qua iusto iudicio p[ec]cantib[us]
 i[n] fligit. uel p[er] bonu[m] delectabile q[uod] mor p[er] prudencia eis subtrahit ne
 gnu[m] p[er]p[et]rent. Septim[u]m e[st] amor p[er]p[et]ratio seculi cui carnales i[n] herent p[er]
 appetitu[m] bonor[um] diuitiar[um] sanitatis fortitudinis et ceteror[um] p[er] que carnalis
 affectus sui sine exequib[us] et delectatione momentanea fruatur. Octauu[m] est
 desperatio futuri beatitudinis quia carnalis affectus concupie carnali delecta-
 tionem finalit[er] i[m]mersus s[ed] ip[s]i male consensu diffidit de futura gl[ori]a uel ve-
 ma consequenda et h[oc] i[n]conabili. Tu e[st] spes sic certa expectatio future beatu-
 tudinis ex m[er]itis p[er]ueniens ille qui nullu[m] m[er]itu[m] i[n] seip[s]o conspiciat m[er]ito de futu-
 ra gl[ori]a diffidit. Et h[oc] d[em]erit Octo p[er]p[et]rat Greg[orius] i[n] libro. amor. Sec[un]d[u]m quo resp[icit]
 at mecha spualem que t[er] e[st] illo mecha b[ea]tis q[uia] cogitando et i[n] laiciis co-
 gitacionib[us] delectando seu etia[m] sensib[us] extiorib[us] abutendo et tota i[n] p[er]p[et]ratu[m]
 faciunt multe ungu[m]es i[n] felices et etia[m] religiosi immu[m] curiosi et uoluptuosi
 q[uod] deo i[n] castitate firmiter seruire decernentes et ad hoc se voto contine-
 tie obligantes adhuc i[n] laiciis cogitacionib[us] carnalib[us] spualib[us] delect-
 tantur. In quo casu frequenter mortale p[ec]ccatu[m] i[n]currunt. Si eni[m] aliquis
 morose i[n] carnali cogitatione delectetur et si iniqua addeat uoluntas t[er]

turpitudine p[er]ficiendi iocundare adhuc sed d[omi]n[u]s mortale p[ec]c[atu]m i[n]iunxit. Cui[us]m[od]o e[st] o[mn]i
 talis cogitatio turpis i[n] dicitur i[n] se deformitate p[ec]c[atu]m mortalis n[on] t[ame]n uoluntate
 aliquis p[ro]p[ri]um et deliberat[i]o[n]em r[ati]o[n]is i[n] talem act[u]m i[n]iunxit i[n] dicitur i[m]m[un]i
 acceptando et i[n] eo delectando constat q[uo]d i[n]clinatur i[n] o[mn]i deformi p[ec]c[atu]m mortalis
 et p[ro]p[ri]o talis i[n]clinatio uoluntatis i[n] delectatione interiori turpis actus e[st]
 p[ec]c[atu]m mortale. S[ci]endu[m] aut[em] q[uo]d delectatio morosa d[icitu]r n[on] s[ed] morum uel d[omi]n[u]m
 tate q[ui]s s[ed] magis ex eo q[uo]d i[n] delectans circa ea immorat[ur] i[m]m[un]i tenens et uolens
 nec eam repellit que t[ame]n statim ut ammuat[ur] resp[icit] debuerat ut dicit d[omi]n[u]s
 i[n] delectatione nec solum i[n] media sp[irit]uali cauedu[m] e[st] ab i[m]mudis cogitationib[us]
 s[ed] etia[m] ab illiis visu odoratu auditu et tactu. Qui ei i[n] istis sensib[us] corripit[ur]
 uirtuali dignitate p[er]uatur q[uo]d uirgines d[icitu]r n[on] p[oss]unt. Nam p[er] resurrectione[m]
 talium sensuum ab illiis delectationib[us] saluator om[n]es fideles uirgines appel
 lat quia si continent[ur] uiuat solum p[ro] honore dei et sp[irit]um eternu[m] p[ri]mu[m] dur
 uirgines prudentes. Si illi qui continent[ur] uiuunt p[ro] laude huana: dur
 uirgines fatue et b[e]n[e] fatue quia p[ri]mu[m] i[n]terdis eternae comutat[ur] i[n] uanitate
 laudis huane. Unde sapientib[us] uirginib[us] ad eterna[m] gaudia i[n] t[er]minis
 fatius d[omi]n[u]s t[em]p[or]e debet amen dico uobis nescio uos. i[n] me[m]bris uobis uenit dignu[m]
 app[ro]batione et eterna remuneratione u[bi] i[n] ip[s]is dicit illud ut i[n]te[m]p[er]at[i] i[n] igne
 eternu[m]. Et quia ista media sp[irit]ualis magis p[ro]p[ri]e locu[m] h[ab]et i[n] s[er]m[one] i[n] deo p[re]cepto
 ubi d[omi]n[u]s om[n]e interiori concupiscen[tia]m prohibet i[n]o[n]e tanta de p[er]a sufficiat
 de eade[m] i[n]f[er]ius latius tractatur. T[er]cia ex p[ar]te resp[icit] uxor[is] legitime dimissio
 nem uel etia[m] receptio[n]e que t[er]tis e[st]. Non me habebis uxor[em] p[ro]p[ri]a dimittendo
 et dimissam recipiendo u[bi] s[er]uab[is] ut u[bi]. Om[n]es qui dimiserint uxor[em] ex
 cept[i]a fornicatione facit eam mecha[m] et qui dimissam duxerit adulterat[ur]
 Ut aut[em] plenius appareat q[uo]d uxor[em] dimittere uel recipere sit mor[is] le p[ec]c[atu]m
 et q[uo]d non considerandu[m] e[st] q[uo]d uxor[em] dimittit e[st] dupl[ic]i uel i[n] occulto uel i[n]
 manu. In occulto sic ille dicitur dimittit uxor[em] qui s[ed] debitu[m] nec uult red
 dere nec uult exagere et qui sic uxor[em] dimiserit aut i[n] se facit aliq[uo]d p[ec]c[atu]m
 occultu[m] coniugant n[on] si i[n] p[ec]c[atu]m nullu[m] facit nec i[n] se nec i[n] coniuge et b[e]n[e]
 n[on] uult debitu[m] redde[n]d[u]m nec exagere talis p[ec]c[atu]m mortalit[er] q[uo]d subtrahit huius
 mulieri debitu[m] iusticie ad q[uo]d tenetur t[ame]n etia[m] quia ipe p[ro]bet uia adu[er]s[us]
 i[n]d[i]c[i] mulieri marie si facit eam ex lib[er]ta. Si uo[] s[ed] facit i[n] p[ec]c[atu]m coni
 gi p[er] q[uo]d n[on] possit reddere debitu[m] sine p[ec]c[atu]o mortali licet i[n] facie eccl[esi]e
 hoc probari n[on] possit. talis debet potius extorquer[ur] sustine[n]s q[uo]d debitu[m]
 reddere. Si uero tale i[n] p[ec]c[atu]m p[ro]p[ri]o nesciat s[ed] leuit[ur] uel probabilit[er]

credat. tunc prudentis confessoris consiliu debet talem creduli te temeraria et le-
uem deponere et debitu reddere ac etia exaggerare nisi prius ante coniugiu alii con-
iugio se voto continencie astiterint i hoc ei casu iuxta certiore opinionem doctoru
talis nunqua potest petere debitu sine peccato mortali et ideo si uideat quato
periculo se exponit qui per votu matrimoniu contrahit In hoc etia apparz
quam periculosose quidam talibz consulant qui per votu continencie emis-
su contrahendo licentia seu consiliu petunt qui non uidentur aliud facere
qua animas occidere et eas diabolo pstruere Si autem dimissio uotis fiat
manifesto hoc non licet nisi ante etiam et per fornicatione tunc que tunc tunc di-
vino modo pure puta carnale adulteriu Alio modo committere puta ipsa heresis
et per utrumque potest dimitti coniux quatuor ad cohabitacione perpetua licet dinter
Quia fornicacio carnalis semel facta sufficit ad divorciu nisi alter co-
iugu fuerit similiter fornicatus Spualis autem non sufficit absolute nisi
coniux i heresi perseueret Et de coniugatione communi iuxta et i gloria Tunc
modo dicitur fornicacio omnis s. quilibet peccatum mortale et tunc dispare Quia
ul peccatu unius coniugis e scandalu alterius uel si mittatur aliu in
heresim ad mortale peccatum et sic illis potest dimitti ad quos quousque uxor uide-
licet coniugatur Aut peccatum unius non e peccatu alterius nisi eum mittat transire
ad mortale et sic non potest eam dimittere H e s. ma. B. seu etia E. u. i. l. l. l.
Ut etiam sciatur quoniam quis peccat si dimissa recipit et quoniam non sciens e
quod ammen coniugis aut e occultu et sic non potest eam dimittere aut non possit
probare tunc iudicium Aut e manifestu et tunc dispare Aut ei adultera
perseuerat i malicia et sic teneat eam dimittere nam qui talem retinet uel qui
dimissam recipit peccat mortaliter quia sic uidetur tamen consentire ut
licet. 3. r. q. 1. c. 1. Si autem iudicis e et uxor qui castas dimittit sic fatu
e et iniustus qui retinet meretricem Patronus ei turpitudinis e qui celat
tamen uxoris Aut non perseuerat H e spes de correctione uel etia e correctio
et sic non tenetur ea dimittere imo iuste potest ea recipere unde illud quod dicitur
prius et qui dimissam duxerit adulterat solum i intelligit de illa recepta
ne quoniam non e correctio si i malicia perseuerat Aut etia quoniam impeditur i e
uicem aliam uel loquatur uel huiusmodi Expressis patet potest qualiter de

transgressionem illius precepti sit aliam confite iudicium

Sextimu preceptu e Non furtu facies Unde s. d. Aug. 1. 1. prohibet
omnis coactio rei aliene proueniens ex cupiditate uel in-
iuria quoniam dicitur quia contraccio rei aliene potest licite fieri tribus modis primo

qm non sit erupititate s exobedia sicut fecerunt filii isrl auferendo vasa
egyptior. Sedo qm sit excautela ut si aliquis furet gladiu furiosi ne sibi
noteat ul aliis. Tercio qm sit exnitate meum ut cu quis ad morte esures
pauie sumitur qz incatate extrema omnia sut commua. Et b pceptu tripli
exponitur put notumtu q quis iuxto pmo mferit i bonis suis tripli
varatur Nam connotumtu ul mferit supiorib ul i ferioib uel i requa
lib et sed hoc pma expo e Non furtu faaes tuus s supiorib et sic cont
illud pceptu patant per qm hominu pmi sut qui sui plebanu fundat
i oblationib et mdecimis s deure debitis Vbi notandu q i regre decimas
dantes adeo dupliat pmanitur pmi pmi e bonoz qualu augmta
Sed e sanitatis corpis et anime affectus et ista duo euidet tangit is
q i ubi dicit qd si decimam dederis sanitatem corpis et aie consequeris tui
hoc habundantia fructuu tempore. Contra ipas decimas no soluentes
tripliat patant pmo qz deu offendit ioseph xxi q i. Decime. h e e de cosue
tudo ut si illi decima no dederis tu ad decima no ruocis. Sedo qz res
alienas invadunt Nam decime tributa sut annaz ut scribitur ibid. Tuo
quia ex morte pauperu hominuu mcurrit quia quatu paupes i locis
illis ubi ipe habitat illo non dante decimas fame mortui fuerit tanto
q hominuu reus erit ante tribunal eterni iudicis ut scribit ibide
Sed sunt qui debitu censum furtive subtrahut suis dms. Tercio fut
qui bona feodalia tamqua pna detinent ul qui feodu aliau i aliud
dominiu transferunt ul qui ipm sine scitu i voluntate dmi ver dmi
mut. Quarta fut sui et analle qui res dnoz furtive consumut ul qui
ora dreb dnoz ipis i iuris elias faciut des ei amotali no exigan
Quia sunt uxores que res vroz furtive subtrahut ut de ipis contra
voluntate maritor elias faciut q fieri no d vt scribitur xxx q tua
nichil decima veste ul auro ul argento ul quatuq pecunia ul i rebus
tuis i iusto manto facere debuisti. Fallit tame hoc mtrpa casu pmo
si vrox tua fut lictua. Sedo si habuit bona pafamalia detalib ei
bonis sicut etiam dreb lictosis mulieres pno facere eliam sine lice
tia vroz. Tercio si faciunt eliam sue dispensacioni commissis puta de
pauie etomo et huius et maxie qm maius est minus diuis iactib
pietatis. Et em mulier drebis sue dispensacioni commissis ex pietate
pe facere elemosinam p salute vrx du tame illa sic modeste fiant
qz egestate coniugibus non inducant. Sexti fut qui thesauria i venigalia

dms fraudulenter subantunt qui omnes tenentur ad satisfactionem. Tu tamen tres
 conditiones habent huiusmodi decemalia. Primo quod imponantur auctoritate principis. Secundo quod
 subsint in rationabilis propter quod sunt imposita sicut propter faciendam vel propter publica
 reparanda. Tercio si sunt moderata quod sic tolleranda sunt. Ex deutorum signum. Et
 quibusdam ubi dicitur. Illa pedagagia Emvidagia vel salmana suas esse inter
 dicta que non sunt imperatorum regum vel latranensium. Sanguine concessa ut
 ex antiqua consuetudine cuius non constat memoria introducta. Etenim ante ibi
 exponens predicta vocabula dicit. Quod pedagagia dantur a transfugis. Emvidagia
 dantur pro ducatu. Salmana pro pale nec etiam predicta danda sunt nisi in ne
 gociatione in ad portum. Et de decemalibus vniuersi. Huius et ibi. Tu ad pro
 torum euidencia est notandum quod quilibet tenetur solvere decimas nisi se probet ex
 emptum et nisi habeat illas in feodo ex antiquo. Ex de deo in. Cuius causa
 quidam assignant ex hoc quod decime non sunt de iure naturali sed de iure diuino
 quod probat quia iacob votum emisit dedandis. Voti autem non est de eo quod quis te
 de iure naturali. Petrus grauius non soluit decimas nec paulus qui ordinauit
 eorum ecclesias precepit eis solvere decimas quod et. Et dicendum est quod preceptum de solu
 tione decimarum partim est morale quia id est ratione naturali partim autem
 iudiciale est ex diuina scilicet institutione robur habens. Nam in naturalibus
 dicitur ut huius qui pro salute totius populi diuino cultui insisteret ipse populus uita
 ministraret. Decimatio autem domine patris quod de decima pars uel decima
 decime introducta est ex institutione diuina quia dominus mandauit decima parte
 proventuum dare sacerdotibus et leuitis ut honorabiliter uiuant et inquiete
 mentis deo seruiant et sic erat iudiciale quod pertinebant ad equalitatem
 inter homines ad invicem consonanda. Sed nunc etiam decimatio decime
 partis soluenda est auctoritate ecclesie que hoc instituit propter quadam ha
 bundabilitatem ut si non minus populus noue legis imperii noui testamenti exhib
 beat quam populus veteris legis omnibus veteris testamenti exhibebat propter in
 ministerii noui testamenti sunt maioris dignitatis quam veteris et populus noue legis
 ad maiora obligetur. Sed id est. Vbi habundauerit iustitia ultra plus quam
 scilicet ex parte seculi non mirabitur in regnum celorum. Sic ergo propter quod ad solutio
 decimarum homines tenentur partim iure naturali partim etiam ex institutione
 ecclesie licet in quibusdam terris loco decimarum dentur aliqui census vel aliquae
 decime minime. Sed ex quo est. Vbi furti facies. Vbi nullum nocumetum in furi
 bus te infers. Et sic contra id preceptum peccant quique genera hominum. Primum
 sunt raptores qui alia rapiunt et illo peccato participant. Vbi gratia hominum

alio hunc

Non solum em sunt raptores qui aliena rapiunt s etiam qui capiunt et qui co-
 sulunt et qui eos scienter ad hospitium recipiunt et qui rapti emunt de quibus i-
 sta plenius dicitur. Agentes et consentientes pari pena plectendi sunt. Sed
 sunt mentores rerum quia qui rem mentam no restitunt raptor iudicat
 prout legitur vicesima quarta q^a q^anta. Siquid mentis et no restituit
 raptus. Sed de mentatione e distinguendu. Aut em quis i reme thauri
 in loco sacro vel religioso aut non sacro. Si in loco sacro aut hoc e casu for-
 titu et sic thaurus e mentoris. aut quia studiose quesunt et sic thaurus
 e ecclie. Si in loco no sacro hoc erit dupliciter aut quia i reme in loco p^{ro}
 aut alieno. Si in loco p^{ro} aut qm ment arte magica et sic thaurus
 est fisa. aut sine arte magica et sic e mentoris. Si aut qm i reme in loco
 alieno aut hoc e casu fortitu. aut actu studio. Si p^{ro} sic thaurus
 e medius mentoris et medius dm ipius loci. Si aut h^{ic} fiat inquisitio
 studiosa. tunc totus e thaurus dm ipius loci. ff. de reu diuisione thauri
 et. c. thaurus. l. r. nemo prout notant Job. 7. appo. dicitur q^{uod} ille
 qui rem aliena ment euadat penam furti debet publice pmuare quod
 ille annis res sic veniat et si certa iudicia expresserit s reddat qui no ab initio
 rei fuit importus. Tercii sunt qui p^{ro}debitas exactiones a subditis bona ex-
 torquunt. Adm^o euidentiam e sciendu q^{uod} censum illu qui no ab initio rei fuit
 importus sine dolo et fraude integraliter dari deit et si quis aliquid de
 hoc subtraheret peccat mortalit^{er}. S; hoc distinguendu e. Quia d^{icitur} census
 siue bonis ab initio rei fuit ipontus vl non. Si sit tunc tunc qualescuq^{ue} sit ho-
 mus siue census tollere debet et dari debet quia vnusquisq^{ue} iure sua p^{er}
 bonis iponere. Si aut census no sit certus vl eia si sit certus nescitur t^{em}
 p^{er}u hanc vel illate fuerit statutus sic peccant rapientes quia mala fide
 rapiunt et tenentur restituere ut patet p^{er} m^o et B^{ea}t^{um}. Et de censibus.
 Census em uuuatur q^{uod} n^{on} prebeat causam p^{ro}ter qua legitime fuerit i-
 stitutus. ut dicit B^{ea}t^{um} iⁿ b^{ea}t^{um} Innocentius t^{em} dicit q^{uod} licet ignoretur ca census
 Si tamen certum sit qm ab antiquo debere solui reddi. Et de censibus.
 quarto. Sciendu t^{em} q^{uod} vlt^{er}u debitu censu nullus d^{ominus} poss^{et} extorquere
 a subditis siue p^{ro}to. Ex t^{em} t^{em} rationabilib^{us} p^{er} petere moderatu subsidu du
 modo hoc petat sine minis vel coactione. Directa vel indirecta. Indirecta
 e q^{uod} d^{ominus} cogit subditos vel q^{uod} eis iusticia denegat vel iⁿ p^{ro}nuan eis fa-
 cit q^{uod} vult ab eis tantu h^{ab}ere et in tali casu cu p^{ro}to recipit et restituere tene^{re}
 nisi ille a quo recipit eet seruus. Cu ei illa res sit d^{ominus} sicut et iste sius.
 no tenetur ad restitutionem licet d^{ominus} petat si minis grauet suos suos

Primus casus in quo vltima debiam censum licet dno petere subsidium moderatum
 e prodefensione patrie puta in patria iusto ab hostibus inuaditur tunc enim sub
 diu non solum tenentur res suas imputare sed etiam tenentur ad hoc corporali labori
 re. Secundus casus e si sit captus iusto bello Tertius e si iussu principis rpe
 debeat ire contra hereticos vel paganos Quartus e si debeat filium militare
 aut filiam desponsare i omnibus hijs et similibus peccate petere a subdito
 subsidium moderatum Si si dms nra ludere i alea vel i alijs vniuersitatibz ex
 pendere vltima vires ppter tales causas no licet quicquam exigere a subdito s
 si exigent tenentur restituere sed. Similibz ex de consuetudine. Quartum sunt q
 ppter debita ppor dnoz aucto et subditos i debite i pignora dimissis rebus pna
 palium dicitur. Quinti sunt qui incedem aliorz i iuriose detinent et consueant vbi
 faciendu q iuriose detinentes incedem aliena tunc peccant et triplex malum in
 currunt. Prmu e q uiam dei contra se grauissime puocant q patet q id e vni
 uersalis clamantibz et i iuriose dei clamore diuine vltionis iugiter expostula
 tibz. Dicitur ei peccatu clamare quia sua enormitate dei puocat ad vindi
 tam et etia peccata sunt quatuor. scilicet oppressio vidue. Raptus adu detentio merce
 die paupis i iusta et vniu contra natura. Secundum e q tales supis influxu di
 uine pietatis obstruunt. Qu patet p id prouib. Qui aure suam obturat ad cla
 morem pauperu ipe clamabit et non exaudietur. Tertiu e q omne semen di
 uine gracie arefaciat i anima et desiccat q patet p hoc qst. Semen diuini
 i cordibz talia cadit super peccatum q e cor duru et ardu et ab omni amore
 gracie desiccatur et io tale semen oportet arefcere cu nullo amore pietatis
 et gre valeat humectari. Tertia expositio dicit e. Non furtu facies ipse s
 equalibus i rebus suis notumetu aliquid iferendo et sic contra illud p
 ceptum peccant noue gna hominu. Primi sunt vsuarij et tales sunt vel pub
 vel priuati. Nam publica vsuarij plectunt a iure quadrupla pea. Prima est
 scilicet excommunicatio. Secunda puatio conuictus. Tercia exclusio oblationis.
 Quarta puatio sepulture qz no dent manutentio sepeliri qui contra fecerit
 manet suspensus ab officio donec ad arbitriu epn satisfecerit. Ex d vsuarij.
 Quis i omnibz. Si aut sunt vsuarij priuati sic contra id pceptum peccant
 quatuor genera hominu. Primi sunt qui peccant cu conditione et pacto
 plus recipiendi et isti sunt expresse vsuarij. Etia scdm iudiciu etie Alij
 sunt qui peccant sine aliquo pacto eo tamen animo quia aliquid vltima p
 tem recipiunt alias no mutuarent et isti sunt vsuarij quo ad deu ppter i
 tentationem corrupta qua debortat saluator. Luc vii. Mutui dantes mch
 nide sperantes. Sed hic rationabiliter mat duplex dubitatio. Prima e cu lex diua

prohibeat et pumat tam animu quam manu quare lex huana solum prohibeat
ipam manu quia solum punit actu et no animu. Seda e quia ai lex diuina
prohibeat omne iequalitate quare lex huana solum prohibet illam q est mag
na et notabilis q pibet aliquie dampere vltia mediu iusti pteu. Ad pmi dmi
q lex huana e queda regula et mensura huanozu actu. mensura aut d
e vngema mensurato vt scilicet deus et hior. Unde oportet q lex huana
conformetur condiciomb hominu quib datur. Constat aut q lex huana da
multitudini hominu in qua magna pars defiat apstoe vtut rila huana no pibet
omnia vicia sic lex diuina que solum da pfas vtutis sed solum prohibet quatuor
A quib e possibile maiore partem abstinere multitudine et pque illa que st
i notamentu alioz sine quoz prohibito non possit huana pteas consuari
sicut e prohibitio furti et homicidii et huius. Et hoc rationabiliter contingit.
Nam lex humana gradati et no subito i ducit homines ad virtute et ideo no
imponit multitudini impletioz ut ab omib abstineant malis Alioqui impleti
huomoi precepta ferre non valentes i mala deteriora laberent q satis inuit x
cot ic ai dicit. Et si vnu nouu. i precepta pfecte vite mittantur i vices vices. i
homines impletos vices corumpuntur et vnu effundit. i precepta contempnit
et homines contempti ad maiora mala psumunt. Ad sed dicens quod lex
quolib conformatur suo fini. Lex aut diuina ht pofine bnplacitu diuine
voluntatis huana vero lex habet pfine omittacoe sufficiencia no pua qnda
iequalitate pmutat hoibz impletio q no multu abeualitate iusticie exced ita q itaq
huane societatis no multu impedit. Lex aut diuina q solum itendit itatidie
tutis io posuit et prohibet omne illud q contrariatur itatidie iusticie.
Seda magis ad idem e. Quia lex huana vt visum e datur ppo comui i quo mul
ti sunt deficiente apfectione virtutis et io no prohibet omne iequalitate i oia
bus huans. Lex aut diuina datur tm virtuosis et pfectis io exprohibet ome id
q e virtuti contrariu. Tercu sunt qui mutuant res suas ad certu terminu q re
mente nolunt pte pteore dilacione donec emolumentu aliquod inde papiat
licet expresse mch pecant. Quartu sunt qui vendunt res suas longe carius pte
dilacione soluciois qua si eis icontineta soluent. Hec patent ex d' osuris.
Consiliu. Si em venditor statuat itatide suo pquato velit rem sua dare
non pe sine pao ppter dilacione pteu augmentare. Si si pteua parata i
digeat pe aliquid pparato diminue si non pe p dilacione augmentare.
vt patet Ex de Empaone et venditoe. Cvm dila et ptemitio. Est ei re
gula generalis q quicquid accedit ad capitale e iura vt pz r'm q in i ple
nq. Hoc tame fallit metis casibus quos notauit Samfred et hostien qd h

emancipare non oportet. Notandum ē etiam qd etiam deestatur usurum uocamine et
eam restituit omno quo potuit qd patet in quia publicu usurum quadrupla
pena punit in etia qd contra ipso soluatione multaplex remedium adhibuit qd
patet. Quia si aliquis promississet usurus solue non debet cogi ad soluedu. Quia
usure sunt indebite. Ex de usuris. Debitores. Si aut aliquis iurauit eas
soluere sic habet duo remedia scilicet iura pmi ē qd faciat cogi creditore qd relaxet
iuramentu vel qd desistat ab actione ff de iure iur. C. 10. Tu es. Sed ē qd p
soluatione pcam repetere. Si aut iurauit solue non repetere tū hz duo remedia pmi
qd p iudici dimittat iudex ex officio suo p illu cogere ad restituendu. S. ē qd p
cogere ad relaxandu iuramentu. Ex de iure iurado ad m. Si iurauit solue tū hz
repetere nec denunciare sicut ē illi iuramentum. nec obligat ad soluendu. Ex
de Cognatione spuali. Anobis. Sed si facit legi qui rem sacra furantur
sive auferunt de loco sacro sive no sacro. ut patet xxi q. m. Quisq. Et tū f.
tū p pte dī sacilegiū qd etia omittit tū quis facit iura deitas vel p
fomis etia stas eos s. detinendo vel res ipso auferendo tū em sacilegi
sunt excommunicati ipso facto. et pnuati sacramentoz pteptione. ut patet in q.
Tertii sunt qui nocuunt mferunt rei publice puta monetas falsificando i
ponderem vel valore vel comuē exactione dimittē soluendo vel etia argenti
semplesne depuando et qualiter omes qui in mris inamonis pondera
et mensuras falsificant. Dicitur fures rei publice ff de contrahenda emptioe
lib. 1. r. tū fures exanitur iagua bulienti. ff. de falsariis monetar. li. 1. r.
Nec talis moneta ipso facto libat soluere. ff. de piguatoe. Elogat et id pām re
probatu p p b pondus et pondus mensura et mensura utruq. ab hominibus
ē apud dei. Quia sunt qui vendunt veneni mortiferi vel gladios toxica
tos seu carillos flos. qui etia dicuntur fures rei publice et tū sunt rei
omniū scelerū que peccatores petunt illarū rerū. ut patet xi q. in p apue
Et hoc tenendu ē potissime. qn talia vendunt intentione pusa et de illis
rebus que no pnt ee vales ad humanu usu ut dī veneno mortifero et huiusmodi
Quicunq. aut res ad humanu usum venire pnt puta baliste et arma ius
to bello talia licite vendi pnt que tū vendi no deberent ei de quo posset
probabiliter contui i q. dībus vellet abuti. Quia sunt qui plura beneficia
curata simul tenent vel se no faciunt statuto que ad ordinem pmoueri ta
les ei dicitur fures rei publice no solu quia furantur et male s. usurpant
bona illa que sunt p bono commu fidelium deputata verū etia quia dō fu
rantur annas fidelium. quia eos decipiunt et iabsolutiombus sacramentali
bus deludunt qd verū ē si sunt p p m comomti ut dī b. beneficia cedat

vel si fuit pypm puaat S: quadiu epi dēs pacuntur tūc subdm pypos nāz
 dispendium no mātunt. h probantur. Ex de Elione. C. ai iactis z C. Dudu
 z Ex Deprehendis C. demulta. Docti sunt qui furant pectora homi q furu
 pue dicitur pector abigeatus vl etia qui faenter pectora morbofa vendit
 Dequo nota q no tantu ille qui furatur pectora si etia qui faenter vendit
 pectora morbofa dicitur fur et tenetur ad mēte mra rem et extm re q vt ple
 nius itelligatur. Sciendu q illud dicit mra rem vt si ipsi animal pte
 S: extra rem ut si aliq pectoru pcutit contagione morbofi pectoris ut not
 dno et hostien. Si aut morbo sum pecus quis vendat ignoranter tūc tene
 emptor aditoe qto mōr optur. emt. ff. de actoe empti Julianus. Vditor
 em tuuslib: animalis deb: pte animal. fāmū potens comedere et bibe. C. de
 Emptione z venditoe. Le. Emptor. Septimi sunt artifices qui opem sua
 finidulenter faciunt. vel qui i diuersis manonib: hoies decipiunt malu
 pbono videntes contm quos pbeta i vchitur ita dicens. Ne qui dicit
 malu bonu et bonu malu. ubi dēs mō dormiūt n admī sepaes idie p
 ximu decipit. Dequib: apte scribitur Job. Pane impietatis comedut z sop
 nus no capitur ab eis nisi subplantauerit. Octauū sunt qui mala fide fa
 ciunt bonum mure dāpnuū sicut qui matant hominem ad ludu alce
 Adcūms euidentia tra sunt pordme declaranda. pmi e q pcam sit lud
 alce et caxillor. Sed: quid sit iuris deco q pditur ialea puta qn etq
 psonis sic reddenda pecunia que i ludo acquiritur vl pditur et qn no
 cum e qualic et quatles ludi put ee liati et fieri sine pto mortali pte
 pmi e sciendu q quātitas peccati i talib: ludis pē comma exnoue m
 stantis quaz quelib: e peccatu mortale. quas eniat Hostien. dūd alce. ci.
 prima e desideriu luacandi. Eae cupiditas q est mōr omi maloz vt d
 i. e. h. i. Seda e voluntas spoliandi pxiu. eae rapina. Tia e vsum
 maria q attenditur no solu ianno vl i mense. si i eade die. Ex de excessi
 bus prelatoz. Inter diltos. Quarta e multiplicia medana et vba mna
 et ociosa. que italibus ludis frequenter contingunt. Quinta e occambil iuratio
 et blasphemā que italib: ludis fānter i deu vl mptos refudit. Eae heresis.
 Sexta e corrupao pxiu qui ad ludu refuacandu decosuetudine mala q
 veniūt. Septia e scandalu bonoz q expditas qdicitur neplādis iāte. Octa
 e contemptus phibitōis pē matris etae. Nam glōra dicit q huiusdi ludi
 sunt prohibiti et no tm dissuasi. Nona e amissio tps et omi bonoz que
 illo die quis facere potuisset. pte sed: e sciendu q sed: leges id q pditur i
 alia solui no debet et si solutu fuerit repeti pt vsq: ad qnqginta annos. q.

Deusu alee Ludus Sed hoc intelligit Rymundus et Smilli. Deo qui no lu-
dit voluntarie si coactus Si ei ludo voluntarie tunc illud q̄ perdit no p̄t
repetere si sedm̄ p̄dictos deb̄ paup̄ibus erogari. Et aut̄ dicit Bñ m̄ Glor̄a q̄ h̄
debet restitui p̄t intelligi de eo qui non ludit voluntarie si attractus siue coactus
Et at̄ quare null⁹ retinere deb̄ q̄ m̄ludo acquirit h̄ ē. Quia ludi alee et taxallo
ē sunt prohibiti p̄leges et iura scripta et iō m̄talibus rebus acquisitis defiat
bonus titulus et bona fides et iusta causa ex quibus homi i nasatur licita
possessio rei. P̄pter tercia ē sciendū q̄ ludus alee dicitur om̄is ludus qui i
mittitur fortune et ad h̄ q̄ aliquis ludus sit licit⁹ iñ requirit. p̄mo congrui-
tas p̄pone. Ceteris ei i alea ludere no licet q̄ publicus aleator repellitur
adignitate non obstante consuetudine Et de excessibus p̄lator. Int̄ d̄ictos
Et talis deure depom̄ p̄t si se no correperit xñ. q̄ m̄ Si quis. Sedo requi-
tur congrua materia vñ p̄p̄o et hui⁹ di ludi p̄t. Tercio requirit⁹ congruitas
mensure vñ ei vñu solidū ludi no p̄t. Et si quis illū reberant i cui⁹
hospicio lusum ē i alea p̄ aliquo magno. vel si aliquid ē subactū fuit
iudici ei no datur. Sed h̄ m̄te⁹ vt dicit d̄ico de illo qui consuevit lupo-
res reciperē causa sui emolūti sc̄us si apud aliquē m̄denter ludatur
Quinto requiritur congruitas q̄ns vt q̄ no ludatur t̄pe luctus vñ p̄me
vel cōmuniōis. Sexto requiritur q̄ no faciat contra legē ludi ut q̄ no
male cōputet n̄ eia ludente p̄uotet. put h̄ notantur. c. deusu alee.
Dicitur ludus. Nomi siue qui se furibus associat et a p̄p̄o p̄tā fuit i d̄is p̄a
apa committit noue modis put s̄t i p̄a aliena. i quibus h̄o reus efficitur
crimis alieni et se fur associat iuxta illud ps. Si videbas fure curre-
bas tū eo p̄cā em̄ alieni. Primo q̄m̄t cōsuetudo et hoc fit q̄m̄or m̄
sed quadruplice consensu qui ponit. Et de Officio delegati c. i. vñ d̄
Facientes et consensientes pari pena puniendi s̄. Qm̄ ē consens⁹ ne-
gligencie vel dissimilacionis vt si aliquis ex officio suo debet et p̄t p̄o
lia p̄uere et no cauet t̄lis dicit⁹ spoliator sed no tenet⁹ ad restitucōē
si deb̄ illū cogere q̄ restituat qui spoliavit Si tū aliq̄ emolūmetū p̄cep-
tuali dissimilacione tū tenetur ad restitucōē Sedus consensus ē consi-
lii et p̄suasionis. Et tūc distigore aut ei p̄edo vel fur hoc factur⁹ erat
siue consilio et sic minus peccat. quā faciēs et sic no tenetur ad restitu-
cionē. Aut ei erat factur⁹ tū consilio sic ē par delictū faciētis et o-
perantis. ff. de furtis. Qui suor̄ t̄lis ē ad restitucōē. Tā ē cōpa^o q̄ss^o et cōst^o
peccat faciēs et consensiens et equat puniuntur ff. de furtis. Et m̄ligant^r
vbi dicit⁹ Si duo vel plures vñu agnū furati sūt quē singuli tollere

no potuerunt omnes furti tenentur ad restitutionem et ad solutionem si si viuis
potuisset furtu fecisse sine alio tunc quilibet se soluit pro parte illius contingente
¶ Virtus iustus et auctoritatis et defensionis ut qui mandat fieri furtu
vel qui factum defendit et talis plus patitur quam faciens et tenetur ad res
titutionem ¶ Quanto committitur peccatum alienum parte capiendo ut qui inde
comedunt et bibunt vel qui profusus debitis furtu et rapina capiunt
facient tales tenentur ad restitutionem partis quam habuerunt Et dices
Quid ergo faciet vxor raptoris et furis ut ne comede de rapina vel furtu
Adquid dicitur ¶ Quod si maritus habeat aliquid de iusto illis rebus mulier
debet separati expendere et victu sumere Si vero maritus habeat nisi de rapina
uel si sit ibi ad de iusto hoc tamen ita promixtum est quod discerni non potest tunc mulier
secundum doctores non debet de rapina vel furto comedere sed aliunde victu
querere vel a consanguineis vel amicis vel labore manuum vel etiam quod
doctores etiam hostiatum ut dicit hostiensis Si autem maritus sit ita malus quod
cogit eam viuere de rebus raptis nec possit se aliunde victu acquirere
tunc ne fame moriatur restat ei triplex remedium Vnum quod viuatur de dote
et pignoralibus Nam ut dicit gloria in hoc casu recuperare potest dote etiam con
stante matrimonio Secundum remedium est ut denunciet episcopo qui potest compellere
maritum ut pascat uxorem de iusto et quod in Si parauerit vel committat eam
aliam persone honeste que de honesto lucro se prouideat Et de pignora
libus et lris et de dote post diuortium restitui debet pignora Tercium remedi
um est si sit tam inuito posita quod de nullo alio se victu possit inuenire tunc
posset viuere de rapina quia necessitas non habet legem et quicquid sic expe
derit dolenter sumat et utatur quam paruum possit ad subleuanda sola
necessitatem et ponat firmiter restituere quanto citius poterit quicquid inde
consumpserit Sed tamen vxor tenetur viro debitum reddere in casibus supra
dictis et coniuncto Est tamen sciendum quod quous vxor deoue vel boue vel de al
tera re rapta in spe comedere non possit extra casum ultime necessitatis si tamen res
sit empti de re rapta poterit inde comedere etiam sine casu ultime nec
tatis Cuius ratio est Cum enim res rapta venditur tunc in pretio dato vicium furti
vel rapine purgatur per hoc quod emens voluntarie dando transulit dom
inium rei unde id paruum licet potest ab eo recipere quilibet nec tenetur restituere
Quidam tamen magni doctores dicunt quod vxor licet potest uti illis rebus sic p
rimis diuini tamen in mente habeat quod libenter vellet viuere de licite acqui
sitis Sexto committit peccatum alienum tacendo ut qui solo verbo posset prohibere
furtum vel defendere possit ne alius raperet vel ne clerici pauentur sic etiam etiam

minuit. Et hoc bene intelligitur de illo qui officio tenetur alia defendere alias non
 vel etiam de illo qui tacet in modo vel in iudicio ubi alia malefacta mi-
 to debent publicari. Septimo committitur peccatum alienum adulatori vel detractori
 habendo ut si quis dicat alium potentem quod impere sit strenuitatis vel dicat illi
 ex digni spoliatio. tunc enim adulator vel detractor tenetur ad restituendum
 si ille alias non fuisse facturus spoliū ut patet per quod. i. Nemo. Et sciendum
 quod est triplex adulatio prima est attribuendo aliam bonum quod habet. Secunda est exaltare
 nimis extollendo bonum quod habet et utrumque est peccatum veniale licet secundum sit gravius
 primo. Tercia approbando malum quod facit et hoc est peccatum mortale ut patet dis-
 tinctione xvi. Et non nulli. Octavo committitur peccatum alienum hospitio collige-
 re et occultando qui a fure non indicat domino querenti ipsum. participes fu-
 a sunt. Et defurtis. Qui autem fure. Sed hoc intelligendum est de illo qui fure
 non vult prodere ut participes furti fiat. Nonno committitur peccatum alienum
 emendo ut qui emit rapinam vel furtum si contra hoc distinguere oportet
 Nam ille qui rapinam vel furtum emit aut intendit gerere negotium al-
 terius cui res est ablata et sic potest petere pretium quod det ei expensas quas in
 illam fecit. ff. De re venditur domus. Aut intendit gerere negotium pro-
 puta quod emit ut retineat. Aut ergo emit fide mala a fide bona. Si fide
 mala si scit vel probabit credidit esse furtum sic emptor gravatur sex mo-
 dis. primo sepe tenetur reddere etiam si alii moratur vel violenti auferat.
 Insuper de usu Capiti. Unde in rebus furatis si fur tenetur reddere decem for-
 tuito nisi in uno casu puta. Si rem obtulisset domino tempore vel loco congruo
 et de illo nolisset recipere tunc purgasset moram. ff. De condictione scienda
 ut furtiva. Secundo quia tenetur reddere omnes fructus inde perceptos
 vel qui medio tempore percipi poterant. Tercio quia res estimanda est secundum
 optimum eius statum puta si res tempore venditionis fuisset melior quam prius
 ff. De furtis de re furtiva. Quarto quia non potest de iure repetere pretium quod
 dedit. Quinto quia non potest agere contra venditorem de pretio soluto. obstat ei
 cupiditas sua nisi de hoc expresse convenit. x. q. i. Hoc ius dicitur quod potest
 etiam expensas voluntarias. q. de iuramentis et sagi. Si autem emit bona
 fide puta si probabiliter credidit rem esse iustam sic bona fides quatuor sibi
 confert. primo quod non tenetur restituere durante bona consuetudine. i. bo-
 na fide. si si potest scire rem esse furatam tenetur eam restituere et fructus
 exstantes si fructus consumptos non tenetur restituere. Secundo quod potest rem alienam
 emendare durante bona fide. si si aliquis lucrum ex venditione furti capiat
 sit illud debet reddere domino postea venienti ff. De ditione i. debita v. h. non

Ita quia rem non tenetur restituere in casu fortuito durante bona fide si ei res in
terram pereat absque culpa sua in nullo tenetur domino restituere. Quanto quod per restitu-
tione rei potest agere contra venditorem de pretio quod dedit dum in rem restituerit pri-
us. Unde ualde cautum est per te in talibus ita quod emptor dicat domino rei quod ipse
trahat ad iudicium emptor quia emptor citatus fuit de iure et venditori quod veniat
et defendat rem si vendita et si tunc res ab eo alienatur venditor tenetur
ad alienationem nisi emptor fuisset absens per continuationem tempore sine date vel
nisi per iudicium iudicis sua lata fuisset. Et de exceptione quod datur. Si autem
extra iudicium restituat tunc venditor melius tenetur et restituere potest in foro pe-
nitentialem licet per iudicium fore. Ad hoc cogi non possit. Sed hoc etiam est verum quod
raptor abstulit rem iniuste puta in bello quod faciat de iniusto. Sed si
sit bellum iustum fuisse tunc non tenetur restituere rem emptam. Si autem per
habilitatem credit bellum iustum fuisse puta quod viam vel etiam sapientes be-
dicunt sicut bona fides confert et quatuor supradicta. Sed si postea

sciant bellum fuisse iniustum tunc debet restituere rem et fructus exstiter
non autem coactos. Est autem una regula notanda in omnibus supradictis noue
preceptis. Nam quicunque fuit causa totius spoli vel alius dampni illis tenetur
ad solvendum alias non tenetur nisi de parte precepta. Sed si res ista vendi-
ta fuerit tunc non tamen tenetur solvere iustum pretium rei immo etiam totum solvere tenetur
et sic omnes socii liberantur. Etiam si quis in solidum fuisset obligatus et re au-
facta est solutio debet cedere actionem ei qui soluit. ff. de empt. Si plures autem
predictis etiam patet qualiter sit confitendum de transgressione hoc septem precepta

Octavi preceptum est. Non falsum testimonium dicere
Vbi secundum Augustinum philosophum omne notamentum quo quis perfitate ois ledit
proximo. In secundo autem precepto prohibetur mendacium falsitas et dicitur
cadit nunc primo. Ad hoc manifeste evidentiā est sciendum. Quod quod secundum Augustinum non
solum prohibetur mendacium sed etiam omne ois notamentum. Mendacium etiam non
solum committitur sed Augustinus in verbis falsis verum etiam in opibus simulat quod secundum
ipsum mendacium est ipse se dicere et opera ipsi non facere ut beatus Hieronymus. q. 4. Cane.
Ideo primo est notandum quo fiat ipsius mandati transgressio in verbis mendosis
Secundo quo fiat eius transgressio in verbis proximo notatis. Tercio quo fiat
eius transgressio in factis simulatis et secundum ista tria precepta debet tripliciter in-
telligi ut videbitur in processu. primum est sciendum quod in verbis mendosis istud
preceptum transgreditur nouem generum hominum quorum tria offendunt in mendacio
primario. tria in officioso et tria in iocoso quod patet. Nam tria mendacium primario
sum primo offendunt illi qui mentantur contra fidei veritatem ut qui dicunt

xpi non ee natum ex uirga uirgine & huiusmodi. Sed circa hoc offendunt illi
 qui p mendaciu offendunt primum fama et honore sicut e mendaciu false de
 claracionis uel falsi testimonij i in criminali. Ad id autem maiore euidencia est
 faciendum. Ex omni mendaciu q i iudicio de debus que ad iudiciu pment pe
 iocofum e pmaiosum & mortale quia subiat veritate iudicij q cedit i iurper
 uiam totius ciuitatis. Ex quo patet q siue iudex siue testis siue reus
 siue actor uel etia pcurator i iudicio falsum dicant. iudex quidem flam
 sententia pferendo pcurator uo flam tam dcedendo istud pceptu auduit
 et mortali pccat tam iudex qm testis etia ad uotus tenet admittit illi q i iura
 passus e. imo p d iura falsus testis i famis effiat ut patet i q. i. Co
 statumus et hoc uerum e si sua lata sit contra eu. alias no ut d. Jo ibi d.
 Sciendum etia q falsus testis mortalit pccat no solu mendacido & uita
 te negando s etia ueritate occultando. Et Decerne sli. E. 10 ubi d.
 Utique reus e et qui ueritate occultat et qui mendaciu dicit q i intelligit
 deteste iudicio requisito ut dicit Job xi. q. 3. Quisquis. Tunc circa id
 offendunt illi qui p mendaciu primum ledunt i rebus exteriorib sicut illi
 qui false deferunt aliquis iudiciu uel tyranno uel qui flm testimoniu
 contra aliquis i causa pecuniaria deponunt e x quib primum d. p. n. s. i. c.
 Sed circa mendaciu offiaiosum. imo offendunt illi qui ex quada pie
 tate mentantur pconseruanda uita primum ut si quis uidet hominem qui
 ad morte dicit se non uidisse eu. Sed circa hoc offendunt illi qui me
 antur pconseruanda conuenia bonis ut si uirgo uolenti ea despoliare
 mentatur se ee conuicem. Tertio circa hoc offendunt illi qui mentantur p
 conseruanda bonu exterioru suba ut si quis uidens predone uelle aliq
 spoliare dicat paratus e quia uo portat pecuniam. Circa mendaciu etia
 iocofu pmo offendunt illi qui mentantur plectu merore et tedio sicut
 illi qui aliqua ludia fingut ut hominem melancolicu exilarer. Si
 circa idem offendunt illi qui mentantur p alioru solacio. sicut illi qui ex
 cupiditate aliis complacendi fingut aliqua iocosa mendacia ut eos ad
 risum prouocent. Tunc circa idem offendunt illi qui mentantur ex adulacione
 iocosa sicut illi qui fle omentant hominem ut ex hoc magis placeat
 Qu ad maiore euidencia pductor tua sut pordine i quireda. primum e q
 et quot sint quia mendacior etia eoz sit ueniale et q mortale. Secum e
 vnu ppter liberacione hominis aquocuz pculo sit dicendu mendaciu offi
 aiosum q e ueniale. Tertiu est quo antiqui pces puta Abrahā Jacob q
 videntur fuisse mentia amedacio excusentur Ad primum d. d. q. Aug. i. h.

demendacio distinguit octo quia mendaciorum que in omnia comprehenduntur sub
 una distinctione generali que ponitur iuxta q. q. quanta que dicitur e. Na me-
 daciorum aliud e. punitio sui sine malignitatis aliud iocosum q. e. leuitatis. ad
 officiosum q. e. pietatis. Submendacio punitio comprehenditur in prima quia
 mendaciorum et illa sepe sunt mortalia q. patet quia primum dicitur contra
 dilectionem dei sed aut et tertium contrariatur dilecti primum ut patet ex
 supradictis. Subsecundo autem si iocosum continentur alia duo puta quartum et
 quintum mendacium que degenerare suo sunt venialia licet ex constantia ag-
 uante quique possint fieri mortalia ut si quis libidine mendacii e. sine
 constancia vel humilitatis. Subteritio autem si officiosum continet sextum septimum
 et octauum. Et licet secundum se sit veniale perfectis in qui remanuerunt po-
 pule sed secundum Ioh. efficitur mortale. Cui videtur concordare magr. finar.
 dicens illud mendacium quod sit pro modo alterius perfectis d. dampnabile
 et idem dicit demendacio punitio sed id non est verum pro se loquendo sed secundum
 theologos. Quia nec perfectio status nec iteratio actus mutant speciem
 peccati unde illud q. e. veniale illicitum non potest esse veniale in clerico vel religio-
 so pro se loquendo nisi forte pro scandalum q. mendacio interdum amittitur. Itaque autem
 actus non facit pro peccati mortale licet ad hoc disponat et sic per se in ter-
 ditum magr. q. mendacium iocosum vel officiosum e. dampnabile perfectis ne quod
 periculis quia causat periculum mortale si solum disponit quia iterum ad mor-
 tale disponit. Ad idem dicendum q. propter liberationem hominis aliquando periculum non
 est dicendum mendacium officiosum quia secundum Augustinum non sunt facienda mala ut
 euentiant queque bona. Constat autem q. omne mendacium tu sit malum secundum se
 nunquam potest apud excusari et ideo mentes perfectorum tanto amore debent in verita-
 te fundari q. nunquam vel leuiter mendaciantur propter quod periculum euitandum. Na
 secundum Augustinum. In hoc casu non e. mendacium sed veritas prudenter celari potest sub
 tanta verborum dissimulatione ut docet Augustinus de vera religione et in quibus sit et in v. d.
 Quod abraham verum suum asseruit esse propter suam veritatem prudenter voluit
 celari non mentiri. Sicut et eius dicitur potest q. filia sua erat ut ipse abraham
 d. 20 q. ad tertium in d. Augustinus in libro contra mendacium. Na ut ipse dicit in
 intelligendum est patres istos illa verba dixisse non intentione fallendi
 sed figuratim et prophetice. Na abraham excusatur quia dixit se reuersurum in puer-
 ro vel quia prophetice h. dicitur vel q. scilicet vel finitex credidit q. deus eu in mom-
 to suscitaret faciens promissione diuinam cessari non posse ut super dictum e.
 Iussu autem vocabit et semine ut patet 22. q. 2. Et abraham. Iacob etiam di-
 cendo se primogenitum non est inuentus q. non dicit se primogenitum iure natus

si iure equitatis et legitime mutatio. Simili etiam ipse Iohanni dixit. Heliam
 non pone veritate si virtutis imitatione ut patet vicesima. Et quod in ipso secundum est sa-
 erdoti quod iustis primo notius offendit duodecim gratia bonorum quorum prima
 sex ledunt fraternam fidelitatem alia sex ledunt fraternam caritatem quod per. Na-
 primi sunt qui ledunt proximum deridendo et subornando qui vereri de-
 bent illud. Subornans subornabit et deridens deridebit. Sed sunt
 qui bona dicta vel facta primi conantur diminueri et ea primum tene-
 re putare quod est magnum peccatum quia per hoc homo usurpat sibi diuinum honorem di-
 uinam sapientiam et diuinam iustitiam quod per hoc homo ratione predicator soli deo conue-
 nit quod sit arbiter et cognitor secretorum quod isti temerario iudicio sibi usurpat. Tunc
 sunt qui falsa predicatio quodque sub specie amoris primum latenter tradunt et isti
 sunt similes iude qui postulum sub specie amoris primum familiariter prodidit.
 Quia sunt qui primum demerunt fama per. Et licet detrahatur primum omnis
 per excessum in armis istis peccatis omnes non omittuntur que sunt numero duode-
 cim sed sub hominibus reponitur ut visum est superius. Cuius ratio est. Quia sicut viri
 per viro flatu tres homines occidit ita tria hominibus spiritualia in una detractio-
 ne committantur. Qui detractor seipsum et audientem et eum cui detrahatur ut frequen-
 temente audientem spiritualiter occidit. Quia sunt qui primum communis et propriis
 conturbant et isti spiritualiter in facie Christi spuiunt et spuiunt verborum suorum amabi-
 lem eius faciem inficiunt. Secunda sunt qui plinore et arrogancia primum indebite
 reprehendunt et isti omnes ledunt fraternam fidelitatem alii autem sunt qui inuig-
 nant fraternam caritatem. Quorum primi sunt qui primum verbis duplicibus de-
 capiunt pretendendo amore isaae si gerendo humore iorde. De quibus dicit propheta.
 Labia dolosa iorde et corde locuti sunt. Dolosus est cor mellitem gerit iore
 sed cor felleum abscondit in mente. Sed sunt qui primum verbis rixosis adui-
 cundiam prouocant que quidem verba rixosa tria mala causant in homine primo
 est quod puerba rixosa per cordi collitur et fena dilato moritur. Sed est
 quia tales rixosi consueverunt esse mente obstinati quia nec suis nec aliis
 doctoribus voluitungi nec propriis defectibus respondendi. Tunc est quod primum obstina-
 tione magis in suis defectibus insistatur et plus acris peccatorum nexibus osti-
 guntur unde ostendit propheta loquens de mente obstinata. Fiat iquit ei sicut ves-
 timenti quo operitur et sicut ro. quod si peragitur iquo euadet ostendit quod deus obstinati et
 peccandi consuetudinem peccatorum nexibus plus acris consingit. Tunc sunt qui verbis per-
 abus et lasciuus primum lasciuant et scandalizat et multis integritate corripuit
 quod quatuor sit peccatum ostendit dominus. Vbi docet. Oculum dextrum manu tuam et
 endos et abscondendos propter scandalum euitandum. Na potulum dextre intelligi.

ille qui nos iactibus spualibus ducit pmanu mte re qui nobis i vincto
 nactatis intendit pedem rem ille qui actus nros disponit extenores et quilibet
 istorum quatuorq; sic nobis natus ipse tunc amor e p scandalu abscide
 dus. Quarta sut qui discordia inter homines seminant qd piam iter omnia
 alia dno maxime detestatur sicut et i cordu vinitate maxime detestatur.
 vnde isti reuera plus xpm perturbant qua ille qui lancea latus ei appu
 nit et etia qui xpm aut clavis afficit. Cuius ro e. Quia dno eius sag
 ymie euacuatur pque omnia pafficiunt siue que i celis siue que i terris
 ut scribitur. Quinta sut qui malis consiliis hominem ad piam induunt.
 Sexti sut qui salubre consiliu et cetera opera pietatis primo subtrahunt
 sicut no corrumpere delinquentes non sedare lites no instrue ignorantes et huius
 ppta ppta e sciendu qd i factis simulat offendunt duodeci qia boni
 Quor quatuor genera boni offendunt subspice simulate pitatis. quatuor
 subspice veritatis et quatuor subspice iusticie et equitatis. Circa pmi
 e notandu qd primo offendunt i digne communicantes. Na dno deo iur
 am faciunt maiore qua iudas qd xpm prodidit qd patet Quia castu dei
 fmentis puritate i qua deus maxie detestatur hostibus tradit eipm sui
 decoreis hospicio turpiter eiacunt ppter qd tales p suppone sacramta nec
 igratia nec iuitutibus fruantur s; ipas potius obduant qd apte
 figuratu e in mamma celea qd liquefiebat ad sole et arefiebat adigne
 iquo designatur qd mens que cu deuocoe equitate ad i sacramtu acc
 dit i domo et gratus feruatur que vo cu cupiditate et ardore concupie
 fuerit impas p subtractione gracie iuratur. Sed circa h' offendunt i
 deuote omnes quos isaias reprehendit cu dicit ppls hic labus me honore
 cor aut cor longe e a me vnde tales effecti oroms se puant et deo nausea
 generant qd orom tepidi cordis abhominatur. Apok iao. Vana fndus eos s;
 poms concupie repressione aut calidus pamtatis s; inflamator s; qd equid
 eos s; pamtia iapa te crone orom mos. Circa h' offendunt equis dno actus quia
 et dno vtiq; s; iugit naufragio ppe complacere et cu h' deo pmat no vni oditu
 a spsa i can s; vni mirat et felle cu iudis. Circa h' offendunt qd laud huius vlt volu
 pta i bonis actibus appetit qui omis actus virtutu nnsensibiliter corru
 puit quia nullus actus e adeo virtuosus qui etia iuuat dignet si in ipso
 complacencia ppta vel laus huana seu terrena comoditas intendat et i
 pteale complacencia et iudicia dno facit qd arbor bone volutat p diuinam gratia
 i bonis plantataz violenter euellunt et iortum diaboli reponunt. Circa
 sed modum subspice s; simulate vitatis pmo offendunt illi qui exhuao

timore remanentur alibi ventatis confessione fidei que modum discipuli an-
tequa eunt pergram spūs sancti confirmati apud fugerūt ubi bēa uirgo maria
sola immobilis pstat. Vide dicit Ambrosius. Quia sola fides etate i maria pēdū
i contassa remansit. tū alij discipuli infide lapsi eunt et p hāc progatiaz p-
meruit. q̄ sicut eius filius ē totius nature huane reparator. ita q̄a atota
nature feminea triplice defectu exclusit. et ea m̄p̄a pfectione singulari p-
omnes viros ineffabiliter sublimauit q̄ patet. Na natura feminea ē fragilis
ad resistendū mollis ad p̄seuerandū equum iudici ad consulendū. Ideo
vulgo dicitur. Quia femina cito consilium s̄ raro melius eligit. Huc aut triplice
defectu beata uirgo a natura feminea abstulit tū ea sup̄ vtile pfectione dis-
cipulorū ip̄i singulariter sublimauit q̄ patet. Na intollerantia passionis
et inconstancia fidei et dilatoris et i p̄spiciū notā iudici et elatois ip̄os discipulos
apud electos icopabiliter excessit q̄ patet ex hoc. Quia discipulis p̄ amore
mortis fugientibus et infide vallantibus ip̄a i contassa pstat. Et omni
casu sepe melius elegit q̄ euidenter patet ex hoc. q̄ salute huam̄ gnis passi-
onem sui filij p̄legit magis volens ip̄m aterbissimā mortē pati quā genus hu-
manū nō redimī. Secūdo circa h̄c offendūt qui sub p̄e zeli iustus alios acce-
reprehendunt tū tamē hoc multoties m̄g ex odio et luore quā ex caritate la-
tenter p̄cedere videatur. Tercio circa h̄c offendūt qui ex amore p̄uatorū excessus
aliquorū exupat v̄l attenuat aliorū aut excessus t̄m̄q̄ magis aggrauat q̄ oportet.
Quarto circa hoc offendūt qui filate et fite p̄amorū p̄peritabz ogau-
dent v̄l fite ip̄is i adiutibus condolent quā quidē fatione dñs abho-
miabiliter detestatur. Circa tū modū sub p̄e v̄l simulate iusticie p̄mo
offendunt illi qui iusticia vident sicut mali iudices et mali aduocati quia
nolunt facere v̄l defendere iusticia nisi p̄molimēto t̄eno. Secūdo circa h̄c
offendunt illi qui iusticia deprauat sicut malus iudex qui ex odio p̄uato-
no ex amore iusticie reū condēnat qui v̄tq̄ ex hoc reatū bonitadi iurrit
v̄l malus aduocatus qui facit mala causam suscipit defendenda q̄
tenetur illi aduocare contra quē aduocat. Tercio circa hoc offendunt illi qui
malis consiliis et iniquis statutis p̄mos ledūt et c̄les mortali p̄cānt et
teneat ad restitutione illis q̄ p̄elia statuta dampnificā n̄ dīa statu iur̄ nō lōz s̄ m̄g
i iuriose machinatione. Lex ei s̄d̄ Isid̄ debet ee talis. q̄ communi bono p̄ficiat
at v̄nūq̄ sua iura cōseruet alias nō dicitur lex s̄ potius corruptela.
Sub hoc etiā peccatū incidunt qui religiosi et ip̄i paup̄ibus detrahūt v̄l
qui alios ab eorū beneficiis arcent dīcentes ip̄os aliorū c̄les nō indigere
tū ip̄i magnas structuras faciunt qui nō aduertūt tū quanta penuria et

paritate virtutis et reatus hoc faciunt rati. Sincero affectu dei honore quietum
statum deo famulanti in talibus intendit. Quanto autem hoc offendunt qui a
liberalitate ecclesiasticam aliqua edicta scienter faciunt. v. statuit et hoc sit tribus
modis. prout privilegium ecclesiasticæ libertatis consistit in talibus. Primum est quod clerici
verberari non possint unde qui hoc fecerit vel fieri mandavit vel etiam scienter prosequi
non prohibuerit excommunicatus est ipso iure. Secundum quod clerici ad exactiones publicas non sunt obligati
unde tibi non potest. Tertium quod clerici ad exactiones publicas non sunt obligati
unde si quis statuerit quod clerici possint iudicio civili conveniri vel etiam prohiberi
directe vel indirecte quod dictus causa sua iuxta ecclesiasticam prosequi non possit vel
quod debeant dare exactiones vel tenere vigiles praestodia civitatis eius ipso facto
suam canonis cadet. Ex de f. ex m. c. Si predictis patet qualiter de his.

Non preceptum est quod questione minus precepti debeat confiteri.
Non concupiscas rem proximi tui. Vbi licet explicite solum prohibeat
concupiscentiam oculorum in re aliena explicite tamen hic prohibetur coniugari
omnis concupiscentia siue cupiditas male voluntatis respectu rei aliene. Nam supra
in septimo precepto prohibuit cupiditatem operis hic autem prohibet cupiditatem co
ris. Et est notandum quod hic non prohibetur concupiscentia quod in nascitur ex corruptio
ne fornicis vel aliam delectationis sensualitatis. Quia impossibile est quod iste concu
piscentie non sint in nobis propter naturam fornicis corruptam. Sed hic prohibetur co
cupiscentia et appetitus qui inasatur ex concupiscentia. Et hoc preceptum similitur habet
triplicem expositionem. Prima est. Non concupiscas rem proximi tui. ea scilicet paravit
nam appetendo seu etiam privandam retinendo. Ad cuius evidentiam sciendum quod
res aliena potest concupisci iuste sub triplici differentia. Quia si concu
piscentiam quendam alienam scilicet scientes quod non possunt obtinere rem concupiscit tunc non
prosequuntur concupiscentiam. Si autem se scientes possint consequi concupiscit fortasse
conarentur ad prosequendum concupiscentiam in effectu et isti taliter concupiscentes
mortaliter peccant et hoc primo gradu concupiscentie mortalis. Sed quidam sunt
qui alienam concupiscunt et non conatu exteriori laborant per aliam re illi obtemperare
sed qui quavis ea non obtineant mortaliter tamen peccant et iste secundus gradus
concupiscentie apparet in fure et latrone profecto et rapina laborantes qui licet
in effectu non consequantur nec rapiant tamen mortaliter peccant et graviter
qua prima. Tertio quidam sunt qui non solum conantur concupiscere alienam
sed etiam concupiscit prius conatibus appetitur et isti omnibus aliis graviter
peccant et est tertius gradus concupiscentie mortalis ut patet in fure et latro
nibus rem concupiscit illi obtemperare et isti nunquam remittuntur penam
nisi prius restituant ablatum. Ut dicit Augustinus dum tamen habeant facultatem restituendi.

De primo gradu concupis appetate scribitur p^{ri}mo. xv. Manus in manu non est in nocens
 quia licet manus in manu teneatur ut quis actualiter non fure nec rapinat si tamen
 a furto et rapina abstinere non propter deum nec propter iustitiam sed propter penam quia timet suspi-
 cium talis non est in nocens immo mortaliter peccat paupertatem rem alienam appetere
 contra diuinam iustitiam quod quatuor modis malum sit ostendit Augustinus in libro de libero arbi-
 trario sic dicens. Cum auaritia alicui dominatur subiectus malis omnibus demer-
 tur quia auaritia mala omnia oritur et omni peccatorum semine ex ea producit.
 Et tunc bene scribitur. Et auarus meus est sceleratus. Cuius tamen assignat Innocentius
 in de vitio condicione humane. Auarus offendit deum offendit proximum
 offendit seipsum. Nam deo deinet debita primo denegat naturam sibi ipsi sub-
 trahit operam. Nam gulam euacuat ut artham impleat corpus extenuat
 ut lux extendat et ideo auarus tormentatur. Si autem crudelis deo ingratus
 et primo ipse. Non enim proximum diligit que media primum egestate co-
 sumit. Secunda expositio est. Non concupiscas rem proximi tui eam si iuste hoc
 est ad iniustitiam appetendo et in malum fine ordinando. Aliud enim est appetere
 alienam iniustitiam quod fit in expropriatione prima. aliud appetere ad iniustitiam puta
 ad vanam gloriam ad luxuriam vel ad crapulam sicut diues iste fecit Luc. Qui e-
 pulabatur cotidie splendore et istum modum peccandi etiam gentiles philosophi teti-
 gerunt ostendentes quod in uno actu peccati possit esse multiplex deformitas sicut
 cum aliquis furatur et erande meretur vel pompas exeat vel iniquiose
 viuat et secundum hunc intellectum non contra hunc id preceptum facit qui aliena
 concupiscit sed qui sua propria male et illicitate expendit ut poposi voluptu-
 osi tessentur et huiusmodi. Proinde autem aliis in hoc casu magis peccant clerici
 quorum bona omnia pauperum sunt et domus eorum omnibus debent esse omnes
 et plures debent ceteris in vigilare susceptioni pauperum pignorum et hospitum
 ut patet vicesima. i. q. 7. Nam licet clerici seculares non teneantur omnino
 renuntiare temporalibus quatuor ad proprietatem et usum. tamen tenentur eis renuntiare
 quantum ad affectum quia non debent tantum affluere tanta qualia sicut laici et hoc
 designat corona maritus. Nam capitis ratio est omni qualium depositio ut
 scribitur tricesima tertia. q. 1. Duo sunt licet. Ratio autem quare non debent af-
 fluere ad qualia quia laici sunt. Quia sollicitudo temporalis impedit spiritualis. Ele-
 rici autem id dicitur quia sunt morte dei vocati et diuino cultui mancipati
 et id solum debent esse dediti contemplationi et orationi et ab omni strepitu temporalium
 semoti. Unde credo saluo iudicio meliori si clericus vel monachus contra prohibi-
 tionem iuris nimis se immiscet secularibus negotiis scienter et voluntarie in
 tantum quod notabiliter impediant liberalitatem spiritus quo soli deo vacare debent quod
 mortaliter peccant ubi forte laici viri veniale peccant quod non est illicitum quod secularibus

[illegible]

Mens et petiue auida nec abstinere nouit auctatis n' congaudere concessi nec
 pietati adhibere confesum. Quidam aditiam vero subdit. Si forte cupidus iquit Quid
 iuste facio. si tu aliena no mundo ppria diligentius teneo. Si o ipides die tu
 qn in hanc ingressus es lucem qn de tenetate matris existi quibus queso facultati
 bus ingressus es. None matus iusti et matus exabis. tantoz q' facis te m
 uidere bona quatis posses puer q' mles. Unde transgressores huius precepti signet
 puuuntur plaga mustar q' muste moietes p'unt suauitate vngenti sic pollicia
 possidendi qualia no solum impedit deuotione spualiu si i corde hons suffocant
 dei vbiu. Dis eni oro et ois deuotio et eia consolatio contemplantis funditus
 moritur vbiuq; habendi cupiditas dnatu. Exmissis eia patet qualis dei
 precepto fit. **U**bi prohibetur omnis concupia carnis sicut precepto v'
 prohibebatur dis concupia oculoz. Io aut dantur duo
 precepta ad prohibenda hanc duplici concupia: eo q' adeas natura corrupta
 maxime inclinetur. Nam ad concupiam oculoz inclinat p' sui consuetudine i
 ce mduidui. Sed ad concupiam carnis p' conseruatione in ce spei et io phibe
 meliori. Hec duplex concupia que fiat i anima tria mala p'mu e quia aiaz
 mfiat et madat au' io e. Quia concupia carnis e sicut aqua fluens concupia
 vero oculoz sicut terra p' ariditate tenene afficit. Vn sicut exm et aqua fit
 lutu materiale ita ex hac duplici concupia fit lutu spuale quo anima p'rida
 et p'one feada et displiabilis reddi i conspu dei ad moniua bilitissim. Et
 e q' ad moni igs i extingui aiam inflammat de quo scribit Job tucessimo p'mo
 Igne e usq; ad consumatione deuorans et no solu aiam inflammat si eia
 inflammando maneat et tunc suprent porz earz ita s' supbia vite q' ad
 moni venti in ammarz exsufflat et redacta i cinere admodu pulueris usq;
 quaq; deportat et io de quo dicitur ipe Quid e aqua pul q' p' re affa ite
 Terat e q' vnaq; ad moni sitis i sacabil aiam sp' auiaat Vn iste concupie
 sut due filie sangsuge clamantes affer affer vt sibi p'rb tressimo. Na concu
 pia oculoz dicit affer diuitias concupia a' caris dicit aff' delicias et vnaq;
 istaz e insatiabilis appetitus. Homo ei mudanus diuitiaz et deliciaz
 siabundus e quasi satius ptus et io no e miz si non possit impleat
 nec eiam satari. Hoc aut preceptu bt p'pice expom p'ma e No concupies
 vxorem p'nni tui. i. nuqua habeas voluntate violandi thoz p'nni tui
 Vbi diligenter considerandu. Quid si deus voluntate solam prohibet huius
 precepti quato ergo vigore sue iusticie voluntate facto iplentes p'uet et il
 los potissime qui pulchris et castas et probas vxores habent.

annas suas duna ymagine insignitas sordid^o conapue aliaz matulant fema
 et quod in ipis p^olib^o ai^o v^o Qui vidit muliere adcontupiscere eam ita ut con
 cupia transsear i affectum cordis et consensum totis ut etiam si facultas assit fa
 cere disponat iam mechatus e eam in corde suo Quia sed una voluntas p^ofecto
 reputatur Et tamen hoc e q^o scilicet d^o lxxvi Non satis e velle si etiam bu
 facere oportet Nec item satis e facere bu nisi pcedat ex fonte bono i ex bona vo
 luntate Similiter d^o deo peccatore d^o p^o c^o Cogitatio i voluntas nemo
 penam patitur Ad tollendum ergo dictorum canonum contrarietate distingues e
 q^o aut voluntas sit facultate opandi tñ no opat^o sic voluntas no reputat^o p^ofecto
 In quo casu loquitur canones i contrariu obi^o aut no sit facultate opandi et
 iter distinguit d^o eñ e voluntas mala et reputat^o p^ofecto ip^o est peccatum mortale
 Involuntate aut mala e sicut d^o p^o q^oms non tantum sit peccatum involuntate sola
 sicut i voluntate et opere simul et illud e veru quatu ad iudiciu diuini
 q^o iudicatur cor Et quatinu ad iudiciu anime si voluntas mala suis tñms sit
 contenta no putatur ut dicit vltimu de actu Et si voluntas pcedat ad actu
 vel eia ad conatu sic i tñmb^o maxims puni^o solus conatus licet machi
 natio non habuit effectū Vñ lex no minus illu punit qui causa occidendi
 homines inuentus fuerit cu telo qua cu qui occiderit De pe d^o i capla i^o
 In minoribus tame tñmbus no puni^o solus conatus quia no su fur
 licet fini conatus finiri ff^o De furtis Qui furti Aut voluntas e bona tur
 aut illa que vult adiuu^o subprepto aut subconsilio Si p^omo sic voluntas
 non reputat^o p^ofecto ut patet i ieiunijs et elemosinis ab ecclesia institutis et h^o
 potissime qñ voluntas habet facultate pcedendi i opus Et aut cadat
 subconsilio sic distingue quia aut illa respiciat p^omiu aureole sic iteru volu
 tas reputatur p^ofecto ut patet de steo axartmo de quo tame ecclesia Opassi
 ma anima quam et si gladius p^osecutoris no abstulit cu palina martiri
 no amfic Aut respiciat p^omiu aureole et sic voluntas no reputat^o p^ofecto
 quia no suffiat p^omo aureole sola voluntas continendi n actus continere
 i opere tenetur Sed expositio e No conapiscere vxore p^omiu tui i no
 fornicabis tibi ymagines de vxore p^omiu tui cogitando s^o qua pulchra q^o
 amabilis qua gratiosa Contra hoc pceptu multi faciunt p^ocholor ta
 mulieres qua vñ qui licet nolunt conapiscere nec eia velint ab alijs co
 cupiscere tame volunt agere diem festu i reliquijs nouariu et turpiu co
 gitationu Et tñ nimis e periculosum quia facillime ex hoc maritur
 mortale peccatu q^o pbat iacobus i sua canonica cu dicit Concupia ai i
 i^o ai delectatio ai contemnit subaudi consensum totis punit peccatum mortale vel

petum illate cogitationis et alidit parvulos suos. i. pmos motus carnaliu delicta
 aoni adpetit. i. adqm. se exepis ipi conformando. qui nuqm pculit aliq. motu illa
 tu spualitatis. Tercu sunt qui licet nolint conuipite volut tamen conuipiti. quia
 multe sut tam uirgines qua mulieres. que ad hoc se lauati z ornant. vt amabili
 ores fiant. que no solu implacatis et coris corda vlnent. vnoq. s. etia ietia.
 ymo msa diuini officii. Du eis nuc colore albo. nuc colore rubeo. nuc fami
 liari colloquio. nuc manu uetioe. nuc uultus copioiae. nuc odor laetitia.
 ituatione laqueu rotodem nuc prant. Sciendu ai. q. talis ornatus decens et
 solitus bonis et honestis mulierib; interdum no d. Du mo fiat detenti modo
 et ita intencione quia quelib; mulier legitima. bn pt se hite ornare ad apla
 tentia; viri sui. no aut alieno alterius. Cui ro e. Quia sicut quilib; xpia
 nus. toto nisu conari deb; ut i omib; suis actib; capiet diuinam coplacencia.
 ita mulier legitima. i. omib; suis actibus conari debet captare coplate.
 viri sui. vt ex hoc amor mutuius vigoretur. et fides itegra thori conseruet.
 Exquo patet q. talis ornatus multo paulo suis frequetia in ygmib; impe.
 qua i mulierib; Cui tam assignat Aug. Exeo q. mulier mupta cona pla
 cere vni soli. au eia deure placere tenetur. Virgo aut i mupta mat omib;
 passim coplacere. et ideo plurimoz viror annos pt suo cultu et coplacencia
 fauare. a quo bi retrahit apls. 2. Cor. Nem daret ulla offesio. 2. Cor 6.
 ppter secundum e sciendu. Et ho mto d; retrahi a delectatione carnali. p mlti
 dampna supius expressa. in sexto pcepto. Et preter illa pnt hic mduci
 tra alia dampna. aulib; homi mto phorrenda. pmi e. quia carnales
 delectaciones prauat homines om bonoz consortio et participacione. Et d;
 e. quia prauant homines abo diuino et angelica refectioe. Terciu e. quia ex
 dicunt hominem abeati fica dei fauacione. Que fidi Aug. tante est suau
 tatis pulchritudis et delectacionis. vt si ica solu pmomitur. morari licet. mi
 to pteo mille anni pntis vite plem delectus contempneretur. Exquo pat.
 quatum dispendiu e. q. ne faciant. qui se profeda et momentanea delectaoe.
 eterna dei contemplacione prauat. Et ista tria dampna. pulare sut figurata i
 Nabuchio. qui ppter sua pita a consortio homi eictus fuit. i. quo i mut pua
 tio participacionis om bonoz. que fuit i etia militante. Itc feni vt bos
 comedit. ecce puaao abi angelica et diu. et refectio bestialis expectoru.
 Item exclusus fuit a regno septe annis. i. quo i mutur ppetua puaao di
 uine visionis et consortio btoz. ppter tertiu e sciendu. q. tria sut que po
 tissime mentis puitate consuant pmi e. for. s. s. i. exterior et interior re
 fluxio. quia ipi s. s. s. exteriores. sunt quasi quida custodes et amatores

interioris puritatis mentis et ideo sicut ille proditor dicitur qui portas castri hosti-
bus aperit ut ingredietes ipm castrum caperet et libere possideret. Ita sensui mor-
euagatio est quasi quedam spūalis p̄dicio quia p̄ hoc liber additus fantasmati-
bus aperitur p̄que castrum dei capitur. hoc ē puritas metis corripitur et ideo p̄dit
ta puritate mentis conseruanda. nix sensus sūt anoxie euagationibz rep̄medi-
uolūter. Inau^o figura p̄cepit moyses p̄p̄lo ysahelelito ut pedes suos ponent
super colla et ceruices q̄nqz Regū quos cepit. i. mens p̄ hoc q̄ q̄nqz sensus
uulūtis p̄uolūtor regale dominiū obinientes sūt p̄p̄me n̄ditiū et p̄uolūta-
tis impetu tāqua duobz pedibus i. ceruicibz cōuolūandi et uolūter cōstingedi.
Edem ē feruens et deuota orō quia illa sua uirtute metem sublimat et sub-
limatam subliant et depurant et suo feruore omne metis fluctuatoz desiccāt.
p̄p̄ talis mens deuota rē mens mirre dicitur. que sponsus libere uisitat.
et iquo sponsa sua quoda familiar colloquio interioris suauitatis i. ebriat.
iuxta id Cant. **I**bo michi ad monte mirre. et ibi loquar sponse mee. Tū est
passioms xpi intima meditatio. In omni ei teptatione impulsu mens deuota ad
modu columbe debet ad xpm cōuolūare et n̄dificare i. foraminibus p̄p̄e. i. in
uulneribz casti. p̄fundissime s. meditando amaritudine sue passioms et d̄
residē sup riuos aquaru. sue passioms amaritudine deplorando et itatore
mentis puritate deuotissime cōteplando. In quibus riuus p̄uideat umbra
acipitris. hoc ē t̄ueat p̄ambula p̄p̄e cogitationis. et statū tu cōp̄ent talibz
titillar. fugiat impetū foramina. i. in xpi uulnera. subtrahendo se p̄p̄e cogi-
tationi p̄derotam oronem. p̄passioms d̄mce feruēde meditatione. et p̄p̄u
corporeis rigida castigatione. Sic ei aqua carnalis d̄stinationis mutabz
mymu diuine cōsolationis. et interioris deuotionis. hoc ē vnu q̄ letificat
deū et homines. ut scribitur Iudici. **E**t vnu nobis m̄tas gloriose uirginis
axarie. p̄p̄e dignetur eius filius b̄ndictus. Qui tū patre et p̄p̄i s̄cō. est vnus
deus b̄ndictus m̄p̄la s̄cōz Amen

Ut autē iusto tractatu cōtēta legenti p̄mp̄aus occurrat. Hinc ē q̄ p̄puta notat^o
m̄p̄ta tabula p̄p̄atim studiu colligere et iquolibz p̄cepto subcertis q̄omū ty-
tulis designare. hoc ordine obseruato. Et omes articuli qui p̄tractus margina-
les p̄ncipali quesiōm lateraliter cōnectuntur sub titulo illius quesiōis
vel formaliter vel uirtualiter i. d̄nduntur et etiā d̄singularibus q̄omū titulis
ē tenendū. Quia tales i. originali vel formalis vel uirtualiter continentur.
Ista aduincunt m̄p̄robemio

De diuina pcepta sit libeter audieda ppe ma
Tu qz homines debet vita tificat nar lapsa
releuat r uultu pta auit Tu etia qz inter
ronale ad sumas pftor iua hoies ples
eleuat r subliant Exquibz bhis cetis
pignitaur confect anadoti sanatiuu
metis nre Qualiter pcepta diuina p
uigem meditatione et deuota affectu
sint frubenda tam minus uorde qua
exteius incorpore Quare pcepta diuina
sint spita mtephra parte hominis Que
sint illa que dent m homine septuau
diuinoz pceptor v: aqua carlis dlatio
uime tpalis affectio retustas mudi
alis conuersionis Quibz moie diuina
pcepta distiguatur Vtu omnia pcep
ta orantur amdice caritatis Vtu
diuina pcepta sint data omibz vl m
vni populo Sequena adut ipmo
pcepto quatu ad expm priman
De vno de ueris sit tpti colendus

Idem integra

Quia

Spe fidei

Et caritate pfta

Quia actus diuinationis sit pcam morle
etqz venale De obfuaao diez r qm
qz est pcolatue et ifiditae qnqz puidet
ae et pagnatatis qnqz e obedie r nra
De pftaz expmior dagnatur qmior
qehen hominu Vtu laicus teneat
fare omnes articulos fidei
Ista adunt m secunda expfatione
Vtu spes possit pmi i aliqua creatua
vel sit pmeda m solo do Vtu fine id
latria possim fcor ymagines adome
Cu m lege veter que e figuru noue

legis nuqm fuerit vfus ymaginu quo q
eis m lege noua va possimus Vtu vfus
ymaginu hanc fuerit mte dntus

Ista adunt i expofitione tertia

Vtu aliquis m hac vita possit mple ma
datu ditionis Quale ho ad tanta pftor
has exerceat ut nuqua mortalit peccet
Quale pargo hie xpi fuit i signata Omne
illi caritati taqua forme exempr dea
ipsum r ei debe conformari pmo ub poli
Vtu qm xpi possit dia ifinita r quae de
q no accipit spm admittat Quae qm
xpi dicatur gra capitis Quis pognati
uas xpus exomone sui ad diuina fupm
fuerit conuentus

Et quia homi tufcedunt d pmi pceptu

Superbi

Quia tua videlicet

Superbi

r fupbi

Quot modis superbia pcedo colunt
Quo fcd qualibz expm dnt fffloe h
pmi pcepti sit hominu confitendum

Ista adunt i dco pcepto

No assumes r quatu ad pma: ei expmior
Quale r qb: moie id pcept maledi vole
Que fuit atten m b q aliqz hanc poss
uure et uirumtum reape Q fuit ra
pque quis atatu puiy mto retraba
De moie nome dei mrami affumit ma
le uirando quia tribus De moie co
tigit uirare teme r pmaat quia tribus
De moie conagit aliq fuet pume qz xpi
Cu puiy sit pcam morle equado venale
In quibus casibus aliquis possit hanc re
apere vel pme uirantur r quibus no
Que requiratur ad b q aliqz hanc possit

Cu Quid amari idilig pma e iuncta io deas adipe
 De adpmpatidie obedi qh mto idua pp ta
 De obedia e pata te^{as} t quot sint qutd iea
 Dices quos teneat confia iamo suo ppo pcedo
 Pcur dicitate abm subdit teneat licetia pte
 amato ai religio pulegi^{to} voluit confia
 Pte amte teneat dare licen^{ti} pto pta ali qh
 Inquibz caibus subdit urequisit^o ymo odiate
 amto possit pnulegiato libere co fiteri
 Ite fiet si exmto ptaaa aiat de licetia dnegt
 De sacerdos tenet aede subdito dnt se ofess
 pnulegiato et tene e eukanstian dare
 Dicu confess pnulegiato teneatur aede
 pntata utru confiteri suo pmo sacerdoti
 Quae factos te aede pto di^{ti} se ofess pnt
 Contm illos qui diu r religiof denuit
 vel alios abeor bnficijs retrahut
 Ista aduut mta expe
 De prem celeste denuit honore tripliat

mpepo
 Videlicet i eius filio benedicto
 i eius mte uirge gloa
 Ite prem te^{te} mpepo deo honore tripliat
 De adpmpatidie aiao es ho mpepelt ibz modis

Seduina spm
 Quia Extota creatura
 Et abe ppa nata

De amones huane teneat celice t dme
 Dmna iuncta do faat qui ihus actibz lau
 de huam oplacena ppar ul uali^{te} trena qut
 Sequibz homo ppassie moui deat adde
 um super omnia diligendum
 Ite prem te^{te} i filio bndto de^o honore tple
 De dnp solaciu homi puomit exduota
 exkanstie uisione De qdia ioe quibz
 homo debz beam uirge mto honore

mpa e iubendi auctoritas
 Tm quia iupa e diligedi sinceritas
 iupa e copacendi fidelitas

Quare bta uirgo iuncta fuit dnta lo comd ca
 Ista aduut iquito pcepto q^m adpar e exor
 De multe sut sps bonadi ta cor q^m spualis
 De bonadiu corle q^m q^m plet mau ul fatto
 htuor moie comitti^o Ite moe moel^o pnt
 si reu occidit iuns ordme non seruato
 Qua subalt^o dyfandu sit ne sub spe vir
 tutu viru se occidit Quid seruadu
 sit de homadiu q^m fit pp dnfioz natura
 Que fit pma bonadiu
 Dm aliau licet uterfice aliu pnt suaz
 ofuatoe fiat h^o licet pofuatoe ppone
 Inquibz caibz fadi hostien quis fit qui ex
 aufatur apito i bonadiu uolutauo
 Ista aduut i expoiatone fadi
 De bonadiu aliqua comitti^o ibz moie
 De non solum bonada effiatur

Pcepto
 Videlicet Co filio
 t defefione

Videlicet ille qui dnt suaz fici bonadiu
 vnt i^o qui suaz hoc adq^m fegat bonadiu
 Quae no suffiat sup^o iuota^o ieo q^m ofulu^o
 fia bonadiu sic suffie ieo q^m madat fi bonadiu
 Quae solo aio dnfendi omni bonadiu
 quibz tu possit teat pnt^o amorte libare
 Quos ad hac libat^o amte p^o p^o pub^o t^o au
 Ista aduut mta expe // puata
 De bonadiu spuale comitti^o q^m moie
 Quae bonadiu spuale fit gntu^o cor h^o
 De mltres tpuu uidioz i aut b^o moie r
 De subduipa ioe iudicia q^m q^m p^o p^o ioe
 qua moie t q^m p^o p^o m^o p^o p^o

De totiens hominadum spuale comitis q
aens mte bonu ppositum volum^{us} etiquis
Quatu^r hominadum sit pfectu cor li homi^{no}
Q datur ad h^{oc} q^{uo}d detracio sit p^{ri}m^o mortale
De ipa iⁿ de detracio sit q^{uo}uo^r bonu cor li
Qua formidabile sit peccatu detracio
me p^{ro}p^{ter} tua mala que decernit no
Nu dare dⁱna cadat sub pcepto q^{uo}d h^{oc} sit iⁿ q^{uo}
De sit danda elia iⁿ quo ta confidam^{us} se
p^{ri}m^o q^{uo}d fiat dⁱpo iⁿlate aq^{uo} fito Sed q^{uo}d fi
at ordme iⁿo Tao q^{uo}d fiat decet modo.

Lato volu

Puta prompta manu

Dula verbo

Quib^{us} p^{re}alib^{us} sit danda elia p^{re}fendi
De p^{re}dicatores q^{uo}d dⁱ ex dⁱto offa^r se alib^{us}
Coutamores se nob^{is} alib^{us} p^{re}fendi c^{on}is p^{re}b^{is}
Meliores iⁿ q^{uo}d iⁿdigetes se a^{ut}is p^{re}fendi
De iⁿ extrema n^{ec}itate iⁿ q^{uo}d est subv^{er}endi
extremo qua p^{ar}ti no tantum iⁿdigeti
iⁿ mte^{re} esse casus exure n^{ec}itat

Inquo elia semp^{er} cadit sub pcepto

Cur dⁱna p^{ro}videncia h^{oc} p^{ro}mittit h^{oc} m^{er}it^{um}
et illi m^{er}it^{um} p^{ro}videre p^{ro}videt dⁱo^m Basili^o
De q^{uo}d p^{re}ter est f^uit^{ur} elie qui sit dⁱpo dⁱ ag^{er}to
iⁿ dⁱub^{is} elia exoffia^r dⁱbito t^{em}p^{or}e ex^{er}g^{er}ta
debea^r De si iⁿ qui p^{er} laborare se iⁿ m^{er}it^{um}
et elie iⁿ p^{ar}tois iⁿ p^{ro}videre iⁿ dⁱo^m p^{ro}videt

Inquo casu p^{ro}videt dⁱo^m p^{ro}videt p^{ro}videt
tollit qua est iⁿ dⁱo^m p^{ro}videt p^{ro}videt

Inquo casu loai beat q^{uo}d dⁱo^m p^{ro}videt dⁱo^m
a^{ut}ositas est iⁿ dⁱo^m p^{ro}videt iⁿ dⁱo^m p^{ro}videt
p^{ro}videt iⁿ dⁱo^m p^{ro}videt dⁱo^m p^{ro}videt

De extremo m^{er}ito facit iⁿ magis vali
p^{ro}bono dⁱo^m p^{ro}videt p^{ro}videt est magis dⁱo^m
da elia qua p^{ro}videt p^{ro}videt

Pone q^{uo}d duo reputatur est sa iⁿ q^{uo}d valet p
bono iⁿ q^{uo}d uno sit iⁿ q^{uo}d comitatus au iⁿ
p^{ro}videt iⁿ q^{uo}d subv^{er}endi De dⁱo^m q^{uo}d
m^{er}ito iⁿ dⁱo^m dⁱo^m elia lib^{er}al^{is} est est est
Ista cadit iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt q^{uo}d ad p^{ro}videt est est
De iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt iⁿ q^{uo}d dⁱo^m g^{ra} h^{oc} m^{er}ito
f^uit^{ur} p^{ro}videt ne otto legu

An fornicatio simplex sit p^{ri}m^o mortale
An ho iⁿ q^{uo}d tanta possit p^{ro}videt iⁿ q^{uo}d
quecuq^{ue} corpus app^{er}et iⁿ q^{uo}d lib^{er}al^{is} iⁿ dⁱo^m
Inquo differet iⁿ p^{ro}videt est iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt

De iⁿ q^{uo}d iⁿ p^{ro}videt dⁱo^m p^{ro}videt
De iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt
De iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt
De iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt

De iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt
De iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt
De iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt
De iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt

De iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt
De iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt
De iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt
De iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt

Ista cadit iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt dⁱo^m p^{ro}videt
Exqua iⁿ q^{uo}d dⁱo^m m^{er}ito sit p^{ri}m^o mortale
Exqua iⁿ q^{uo}d est dⁱo^m dⁱo^m m^{er}ito
De iⁿ q^{uo}d iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt no p^{ro}videt est est
Ab iⁿ dⁱo^m p^{ro}videt iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt
tactu visu iⁿ q^{uo}d dⁱo^m

De iⁿ q^{uo}d iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt
q^{uo}d m^{er}ito p^{ro}videt iⁿ q^{uo}d p^{ro}videt
no p^{ro}videt

De iusto precepto prohibet omne nominu
 qd falsitatem oris iſtur p^{ri}mo
 De mendacii no ſolu committi m^ubis fal
 ſis ſi ioperibus ſimulatis
 Quot genera homi tranſgreduntur id
 preceptum m^ubis in eoſis q^u nouem
 Qualit^{er} et quot mo^{di} offendat c^om mda
 cu p^{ri}maoſum offioſu i^uoſum
 Q^uo ome mendacii q^u di iudicio ſit p^{ri}moſ
 Due i^uoſ ſit quia mendacior^u t^u q^u eoz
 ſit mortale et quod veniale
 Vt p^{ri}mo libat^{ur} homi^u aguoſq^u p^{ri}moſ
 ſit dicendu mendacii offioſu
 Quo antiqui patres amoldano exiſceſu
 qui videntur ee mentati
 In mendacii offioſum vel i^uoſum di
 citur ee dampnale p^{ri}ſis no alit^{er} ſi diſpoſit^{io}
 De mentes p^{ri}ſion ſit dent ee fundate i^uo^u
 q^u nuqua uel leuit^{er} mentiant^{ur} p^{ri}moſq^u
 p^{ri}moſo eutand^o
 Iſta adu^{er}ſus m^u S^oda op^{er}ne
 Quot genera homi offendit i^ubis p^{ri}
 rmo nouis quia duodecim
 P^{ri}mi ſut qui offendit p^{ri}mo ſubſa^u d^o d^o
 S^o ſt qui bona dicta vl ſa p^{ri}mo d^onuunt
 T^{er}ci ſt qui ſa p^{ri}moſ ſubſe a^uo^u p^{ri}mo^u t^u d^o
 Quatu^{or} ſunt qui p^{ri}moſam detracio^u
 ſamam p^{ri}moſm demerant
 Quatu^{or} p^{ri}moſ detracio^u ſub homin^u
 reputatur cum tamen ſit peccatu oris
 Q^uia ſt qui p^{ri}moſ omnis p^{ri}moſ p^{ri}moſ
 Sexti ſut qui p^{ri}moſ i^uoſ q^u p^{ri}moſ p^{ri}moſ
 Inu^{er}ſe rephendit t^u iſti omnes
 ledunt fraternam fidelitate^u
 Septimi ſunt qui p^{ri}moſ v^ubis du
 pli^u b^u t^u fumatis deapuit

Octavi ſut qui p^{ri}moſ v^ubis i^uoſis ad
 mandiam prouocant De v^ubis i^uoſo
 ſa c^om mala in homine cauſant
 Noni ſut qui v^ubis p^{ri}moſ et laſciui^u
 p^{ri}moſ ſandalizant
 Duar^u oculis pes t^u manus ſunt c^om
 di p^{ri}moſ ſandalum eutand^u
 Decimi ſunt qui i^uoſ hoies diſcordia ſe^u
 Vnde ſut qui malis conſiliis homin^u
 ad p^{ri}moſandum i^uoſant
 Duodeci ſut qui ſalubre oſiliu p^{ri}moſ ſub
 trahut qui omnes ledut ſenaz litem
 Iſta adu^{er}ſus i^uoſione S^oda c^om
 De i^uoſis ſimulatis offendit duode
 cim genera homin^u
 Prima quatuor quia homi^u t^u offendit
 ſubſpecte ſimilitate ſanctitatis
 P^{ri}mi ſunt i^uoſigne communicantes
 S^odi ſunt i^uoſenote omnes
 T^{er}ci ſt i^uoſis i^uoſis actib^u nimiu q^ula^u
 i^uoſis ſt laude h^uaz vl uali^u t^u p^{ri}moſ
 i^uoſis actibus expetentes
 S^oda x^o quia offendit ſubſe ſilate i^u
 P^{ri}mi ſut qui ex h^uano timore i^uoſ
 h^uantur alibet vitatis confeſſione
 S^odi ſt qui ſubſpecte zeli i^uoſi a
 hos exſortite d^ou rephendit
 T^{er}ci ſut qui ex amore p^{ri}moſo ex^u
 ſus aliquoz attenuat alioz v^uo i^uoſ
 acq^urauant quam oportet
 Quatu^{or} ſt qui ſilate p^{ri}moſ p^{ri}moſ q^uq^u
 dent l^uſito i^uoſis aduſitatib^u t^u dolet
 De quatuor quia vltima offendunt
 ſubſpecte ſilate i^uoſitae
 P^{ri}mi ſt mali aduſitati qui i^uoſi^u v^uoſ
 S^odi ſunt mali iudices qui p^{ri}moſ n^uma

ut adunum iustitiam separant

Ita sunt qui malis consiliis vel uicinis sta-
tutis proximos ledunt

Itemois h' p'm iadit qui paupibz p'm
dantur vel alios aboz bnficijs auctur

Ita sunt qui contra libertatem eia ali-
qua eduta scienter statunt
modis violet p'm legem eia libertatis

Ita cadunt in p'm pcepto q' ad p'm expone
Quo d'mter prohibeatur concupia usq'
t'mo pcepto et in isto n'no

Que concupia prohibea' et que no
It' res alicia p't concupia subepta d'm
d'mtu malu sit auaricia p' p'dug et inuoc
Que auarus offedit d'm p'm et seipm

Ita cadunt in secunda expone
It' contra id pceptu p'ant no solu qui
alicia concupiscit si etiam q' sua ma' exp'de
It' d'm q' id pceptu p'ibz ays qui p'at
It' d'm p'dares tant' inuac' qualibz
quatu adaffin h' no q' ad p'm expone

Ita cadunt in tertia expone
It' quod sua retinere quare no est aliud
qua res pauper p'violencia auferre
It' s'di Aug' auarus e no solu qui
rapit aliena si qui cupide seruat ea sua
It' quo casu retentio cupiditat' exp'de h'oi
It' sic ays auaricie et quo reba' adia
It' qualiter se debeat h'oi h're ad res p'ssidos
tam s'di s'ma' p'hor qua etia s'toz
It' omne deuotio funditus moritur ubi ha-
bendi cupiditas d'matur

Ita cadunt in d'mo pcepto q' ad p'm expone
It' d'mantur duo pcepta ad duplice
concupiam prohibendam concupia
It' que d'agna causant i' d'm p'dicta dupl'

It' voluntas reputatur p'facto et q'n no
Canones circa hoc contraria sentientes
ad concordancia reducantur

Ita cadunt in expone secunda
It' p'iculosum sit inor' d'mto h' cogi-
tationibus delectari

It' interior delectatio sit peccatu morta-
le et quando veniale

Ita cadunt in tertia expone
It' d'm g'na bonn facit q' id pceptu
It' d'ma sit que homines possint rebus
debeat ad delectatione carnalis concupie
It' d'ma sit suauitas diuine p'auoris
It' d'ma sunt que sp'at homines in mentis
p'uritate cōseruant

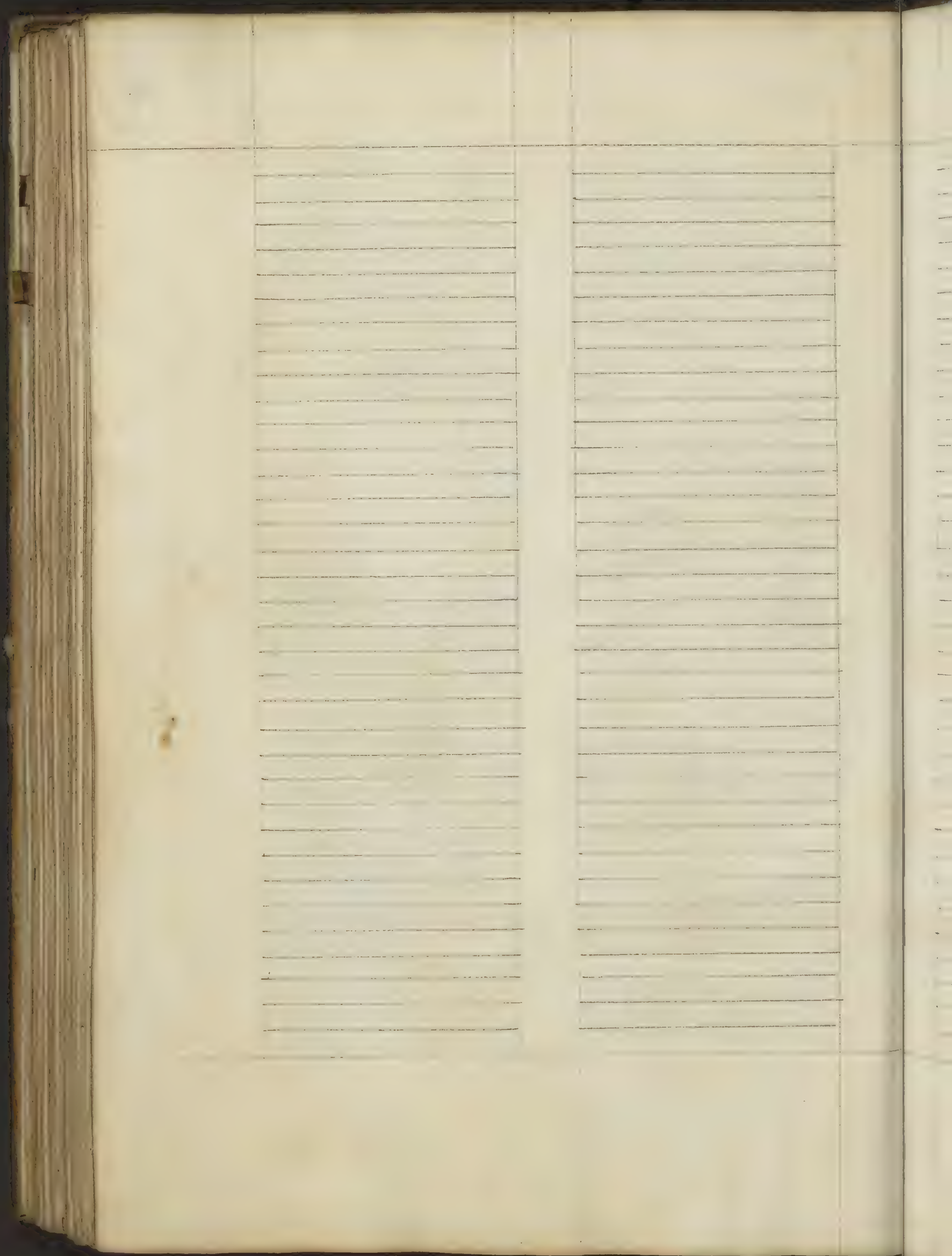
It' d'ma sensui restituo
Videlicet Feruens et deuota orō

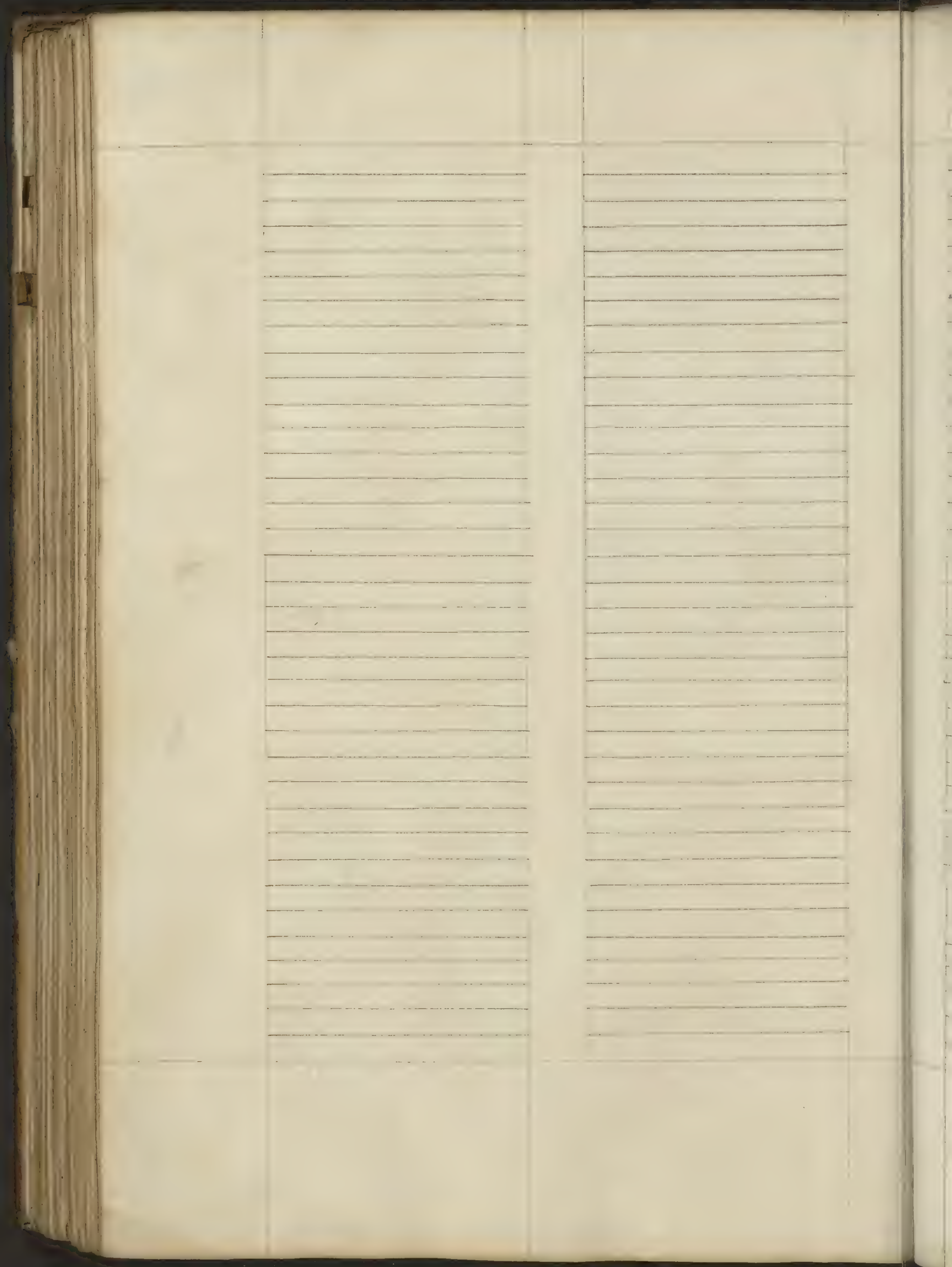
It' d'ma p'ssionis i'ima medita'
It' duo anima deuota contra omem ipe-
tum temptacionis debet ad d'm conu-
laxare et in foraminibus petre id est in
t'risti uulneribus m'dificare
It' d'ma p'reuere d'mbram accipi-
tis est cauere pambula p'ise cogita'
It' d'ma aqua carnalis delectationis
commutetur in d'mu diuine consolatio-
nis et in dulcedinem mentalis de-
uotionis d'ma d'ma omnia

Explicium d'ma d'ma p'ceptorum d'ma
a d'ma henrico d'efamaria d'ma
theologie d'ma. Heremitarum d'ma

Audias casti famulus dignus deo ap'us
germanus p'm et in passione p'aus d'ma

Explicium d'ma p'ceptorum d'ma a d'ma henrico d'efamaria
theologie d'ma. Heremitarum d'ma

C
n
li
S
a
S
w
to
m
ce
re
te
op
fu
m
pu
m
et
pp
et
O
da
an
et
sic
w
tu
sa
Nu
fa
ad
ux
ux

Opus subditum ppter quosdam qui antequā pfectum et exquisitū eēt pmas
partes eius me nesciente s' transscrabebat et festinātus quā michi opor
tunū eēt ac ideo breuius quā vellem sum tractus ut potui cōsummare
Nam plura que tacui mperuissē et addidissē si quieto et agno pūcio id m edere
liauisset In magna enī cordis tabulacione qm undē et tur passus sum nouit
Deus illud manglia rogatus mcepi et i capnana pūma pēgnus pferi q se
cundū materiam & qua ediam ē cur deus homo nominati et m duos libellos
distinxi Et vtrū quidem pōr mfideliū xpianam fidē quia tōm putauit illar
repugnare respicientū conanet obiectiones et fideliū rāsiones ac tamē remo
to xpo quasi nūqua aliquid fuerit deo probat rāsionibz nūq̄s eē impossib
illūm hominē saluari sine io In rō ac hō s'mr quasi nichil nescia? & x
miratur nō min⁹ aperta rōne et veritate natura humana adh⁹ mstitutā
eē ut aliqū immortalitē hēa totus hō. i. mcor⁹ et anima fouetur ac nūq̄ eē
ut hoc fiat de hominē ppter q factus ē Sed nō mfi p hominē deū atq; exnā
te omnia que de x credimus fieri oportere hac pfaamula cū caplis tota
opeis omnes qui libū hūc transscrabē voluerint ante eius pncipiū ut pre
fugiant postulo Et nūc manu aq; manus venit qm m ei⁹ forte respiciat si q
m toto corpore sit q non de

Restio & qua totum opus pendet Quo ac
apienda sint que danda sint Obiectiones
mfideliū rāsiones fideliū. Ex has rāsiones videntur mfideliū sine nūte
et quasi quedam picture Ex redemptio homis nō potuit fieri palia quā pda
psonam Qualitē deprehendat mfideliū q dīam⁹ deū morte sua nos redēnisse
et sic dilectionem suā erga nos dūdisse et p nos expugnare dīam uenisse.
Ex nullam habet dīa⁹ iusticiā ad v'sus hominē rōr videretur habuisse cur
deus hoc modō hominē liberaret et nō licet hūilima que dīam⁹ de x nō pōne
ant addūitate tam mconueniens videretur mfideliū q deo dīa scdm homi
et undē illis iudatur idē homo nō sponte mortuus eē Ex sponte mortuus
sic etq; sic factus ē obediens patri vsq; ad mortē p q de⁹ exaltauit illū et non
rem voluntate facit et p pō filio suo nō peperit deus et nō sicut ego volo sed sicut
tu. Itē deus qū recte et nō alit recte intelligi pnt Quid sit pāre et pāto
satisfacē. Vtrum pla mīa sine omni dēbiti solucione doceat deū pāto dīmutere
nūth min⁹ sic tollendūm m rōr ordine quā ut creatura dēbitū honore auf
ferat et nō soluat q aufert Et m mōdi honor deī sit pena pānt. Si ul
admodūm pāntur honore suū violari Baco q mīs angeloz qui cecidit
restituend⁹ sic de hominibus. Ex alij angeli pōill nō pnt restitui dīz plu
res futuri sunt facti homines quā sint mali angeli et homo non possit

saluari sine peccati satisfactione Quod scilicet mensuram peccati oporteat esse satisfactionem non
homo enim potest facere possit Quanta ponderis sit peccatum Quia contumelia
fecit homo deo cum se promissit vni ad peccatum pro quo satisfactionem non potest esse abstulit deo
quod reddere nequit cum peccatum fecit et quam diu non reddit deo quod debet
non possit esse beatus nec excusetur merito et ex necessitate proprii saluetur homo

cap. 12. fol. 12.

Hominem factum esse iustum ut beatus esset et
non moretur si non peccasset et cum corpore in quo vivit in hac vita re
surgat Quod de humana natura proficiat et quod morietur et quantum si nunc sit
fieri tamen hoc non facit cogente necessitate et quod sit necessitas que aufert gratiam a mi
nuit et sit necessitas que auget et satisfactionem pro quam saluetur homo non possit
facere nisi et homo et nunc sit eundem ipsum esse perfectum deum et perfectum ho
minem et ex genere ad et de virgine femina deum oporteat assimile ho
minem et nunc sit verbum solum et hominem convenire in una persona et idem
homo non ex debito moriatur et quod possit vel non possit peccare et cum idem
angelus de sua iusticia laudandus sit cum peccare non possit et moriatur ex sua
peccata et quod mortale talis non pertineat ad puram hominis naturam et quantum in
omnibus modis participet sit miser tamen non sit et cum aliis infirmis et multis
ignorantia non habeat et duo mors eius prevaleret multo et magnitudinem peccatorum omnium
et duo debeat mors eandem impenitentiam assumpsit hominem sine peccato et de salua
tione et ad et modo non sit necessitas vel impossibilitas et quod sit necessitas non cogens
et duo vita ipsi soluat deo peccatis hominum et quod ipse non debuit pati et duata
tione de morte et sequatur humana salvatio et quam magna et quia iusta
sit una et ex impossibile sit deum reconciliari et multis que dicta sunt veris

Sepe et studiosissime a **T**inovi testamenti veritas probata sit. **Primum.**
multas rogatus sum et verbis et litteris quas audis de fide mea quomodo
faciones quas soleo tunc querentibus memorie servando omnem diuinitatem
eas et placere et arbitrantur satisfactionem et petunt non ut per rationem ad fidem
accedant sed ut eorum que credunt intellectui et contemplatione delibentur et ut sint
quantum possunt parati semper ad satisfactionem omni potenti se rationem de ea que
in nobis est sipe quam quomodo solent et infideles nos simplicitate christianam quam fatuas
descendentes obicere et fideles multa in corde versare qua si ratione vel necessitate de
homo factus sit et morte sua sicut credimus et confitemur mundo vitam reddi
deat cum hoc aut palia personam siue angelicam siue humanam aut sola
voluntate facere poterit et quia quomodo non solum litterati sed etiam multi
illiterati querunt et rationem eius desiderant et uiam ergo de hac mul
ti tractare postulant et licet inquirendo valde videatur difficilis et solvendo

tamen omnibus est intelligi et per valitatem rationis pulchritudine amabilis quod
 uis a facis probus inde quod sufficere debeat dictum sit in dea quibus quod de in
 signabatur aperire petentibus ostendere Et quoniam ea que per interrogationem et responsionem
 inuestigantur multis et maxime cordioribus ingenis magis patent et ideo
 plus placent unum oculis qui hoc flagitant et inter alios instans ad hoc
 me sollicitant accipiam mecum disputante ut vox quare et dicitur unde
 hoc modo **S**icut rectus ordo exigit ut profunda hanc fidei plus credam
Bozo **S** quam ea presumam donec discaute ita negligentia in videtur
 si per quam confirmati sum in fide non sciam quod credam intelligere et ideo
 per quoniam gratia dei pueriente fidem me redemptionis sic puto me te
 nere ut etiam si nulla possum quod credo donec comprehendere michi in sit quod ab
 eius fuisse me valeat euellere atque peto michi aperiri quod ut scias plures
 mecum petunt quod nate et donec sciam cum sit omnipotens humilitate et infir
 mitate humane nature penitus restauratione assumpsit. **H** nescim quid quis
 ante supra me est et ideo aliaora per me tractare timeo ne forte tu puta
 uerit aut etiam uiderit aliquis me non solum satisfactum plus existet rei uite
 in deficere quam intellectum meum ad eam capiendum non suffice. **B** non hoc
 in amere debes quantum et remissa quia sepe contingit ut in colloquio ali
 qua ratione et de aperiat quod prius latebat et sperare de gratia dei quod si ea que
 gratis accepta libenter impartitur aliaora atque non dum attigimus nichil acci
 pere. **E**st et aliud propter quod uideo aut uide aut nullatenus posse ad plenum
 inter nos debeat re nunc tractari qui ad hoc est necessaria notitia perat et uolunt
 et quarum alia non que sic se habent ut earum nulla possit plene sine aliis co
 siderari. Et ideo tractat earum opus suum postulat non multum ut puto facile
 nec omnino mutalem Nam earum ignorantia quedam facit difficultatibus que per
 notitiam sunt facilia. **B** Sicut breuiter de his suis locis dicere poteris
 ut et quod sufficiat ad primum opus hominum et quod plus dicendum est aliud quod dis
 tinguimus. **H** hoc quoque multum me retinet appetitione tua quod materia no
 solum parata si sicut est depreciosa forma prefiliis hominum sic et est propa
 tione super intellectus hominum unde timeo ne quodammodo ego soleo indigna
 ri prius pictoribus cum ipse dominum in formam figuram pingi uideo ita in con
 gat si tam deorum materiam incomptis et contemptis dicitur erant per
 sumo. **B** nec hoc te debet retinere quia sicut tu permittis ut qui per melius di
 cat sic nulli prestat ut cum dicitamen tuum non placeat pulchrum non sciat
 ut ut omnes excusationes tuas excludam et quod postulo non facies de
 tis si michi et hoc ipsum mecum petentibus. **S**ed in capitulo Thome

Quoniam in deo iniquitatem tuam et illorum qui hunc teum exarant et religioso studio petunt teptabo pmea possibili te de uiuante et uis oimibz quas hunc postula tes sepe michi petenti ad hunc pmi pmi si sit qd qneit no ta omdere quaz teum que hunc eo pacto quo omnia que dico uolo accipi videlicet ut si quid dixeris qd maior no confirmet auctoritas quamuis id rone probare uidear no alia certitudine acci piatur nisi quia interu ita michi uideatur dnet de m meli aliquo reuelet Et si aliquate questionem tue satisfacti potero certum ee debet qd sapientia me plem hoc facere poterit. ymo sciendum e quidquid in de ho dicere possit al

Patere igitur ut uobis utar infidelium qua equum emi est ut cum nostre fidei inuentionem studemus inquirere ponam eoz obiectiones qui nullate ad fi dem eandem sine rone uolunt accedere quamuis em illi rom querant qz no credunt Nos uero qz credim vnu idemqz cum e qd qram Et si quid uideri au auctas obistere sciam uideatur liceat michi illam obtemdere qus quo non obstat apias **H**ic quod tibi uideatur. **B.** Obiunt nobis detentes simplicitate manu infideles quia deo faciam iuriam et contumeliam tu eu asserim mpteru mulieris detendisse natu ee defemia lacte et alimentis mutatum creuisse et ut multa alia taceam que deo no uident conuenire lassitudine famem sitim vbera et interlacationes mortem amqz sustinuis se **N**os non faciam deo in iuriam nullam aut contumelia si toto corde gratias agentes laudam et expreciam ineffabile altitudine me eius quia quanto nos mirabili et ppter opmone detant et tam debitis mal niqub e ramus et tanta tamqz in debita bona que pideram restituit ta to maiore dilectom erga nos et pietate inuauit Si em diligenter consideret qm conuenienter hunc modum parata sit huana restauratio no detendet maq simpli e si de nobam laudaret sapiente benignitate Optabat namqz ut si aut phomus inobediam mores in huanu genus intrauerat ita phomus obe dienam uita restitueretur Et admodum ptem qd fuit ca nre dampnationis initu habuit afemina sic nre iusticie et salutis actor nasceretur defemia et ut dia qui p gustum ligni que psuasit hominem uicerat passionem ligni quam intulit ab homine vincetur Et quoqz multa alia que studio se considerata memorabile quadon nre redemptioms hunc mo parare pul

Quia h pulcra et quasi statumem ostenduntur. **iii. B. 30**
Quedam picture suscipiende sunt Et si ne alioq solidu sup qd sede aut no uidentur infidelibz sufficit cur dm ea que diam pati noluisse credi debeam Nam qui pictura uult facere eligit alioq soloton sup qd pigat ut

maneat q̄ pingit nemo em̄ pingit in aqua v̄l aere quia ibi nulla manent picture
 vestigia et uia ip̄ cum has conuenientias quas dicit infidelis quasi quasdam picture
 rei geste ostendimus qm̄ non rem gestam sed figmentum arbitram̄ eē q̄ credim̄ q̄
 sup̄ nubem pingē nos existimant contra d̄ q̄ p̄us ē soliditas veritat̄ soliditas
 rationabilis. i. ueritas que prob̄ d̄m̄ ad ea q̄ predicam̄ debuisse et potuisse huius
 aū d̄m̄ ut qm̄ quasi cor̄ ueritatis plus mereat ite conuenientie quasi p̄te
 corporis s̄ exponend̄. **H**omine scias videtur n̄cia d̄m̄ aut d̄m̄ q̄ ea que dicim̄ fa
 cere debuerit quia genus humanū tam s̄ p̄ciosum opus ei⁹ om̄ino p̄merit ut debet
 ut q̄ d̄m̄ debuerit p̄posuerit p̄merit ad nichilare nec idē eius p̄positum ad effectū
 sua poterit n̄ genus humanū ab ip̄o creatore suo libare. **v. Boro.**

Hec ip̄a liberatio si p̄liam quam p̄dei p̄sona siue p̄angelum siue p̄homi
 nem eē facta quolibet mod̄ dicitur mens h̄ humana multo tollerabili⁹
 acciperet potuit ei⁹ d̄m̄ hominē aliquem facē s̄ p̄cto non d̄massa peccatrice
 nec d̄ alio homine s̄ sicut fecit adam p̄ q̄ h̄ ip̄m opus fieri potuisse videt̄. **H.**
 An non intelligis quia q̄amq̄ alia p̄sona hominem a morte etia redimet
 eius sius idē homo recte iudicaret. Et si d̄t nullatē restaurat̄ eēt illa
 dignitatem quam habitus erat si nō peccasset aī ip̄e qui nō nisi d̄ sius

Hec est q̄ p̄alē m̄m̄. **Text** et aū angeli sui nō eēt. **vj. Boro.**
 quia liberatione hanc red̄p̄cionem vocam̄. In qua naq̄ ayut nob̄
 captione aut in quo carere aī iaū p̄tate tenebam̄ v̄n̄ uos d̄m̄ nō potuit
 liberare nisi uos tot laborib⁹ et ad vltimū sāgromie suo redimet̄ et uob̄
 aū d̄m̄ redemit nos a p̄tis et ab ira sua et d̄ inferno et d̄ p̄tate d̄yali
 quem q̄ uos nō poteram̄ ip̄e p̄ nob̄is venit expugnare et redemit nob̄
 regnū celoz. Et quia h̄ omnia h̄ m̄o fecit ostendit quatum uos diliget̄ r̄d̄t
 Si dicatis quia facere h̄ omnia d̄m̄ nō potuit solo iussu q̄ cuncta creasse ui
 bend̄ dicatis repugnat nob̄is metip̄is q̄ impotentē m̄ facias aī si fatem̄ q̄
 potuit s̄ non uoluit nisi h̄ m̄o quo sapientem v̄n̄ potestas ostend̄ q̄ sine
 vlla r̄aione tam m̄d̄tencia velle pati assentis Omnia eī h̄ q̄ obtendit
 meus uoluntate consistunt s̄ia naq̄ d̄i non ē qm̄ uoluntas puniendi.
 Si ergo nō uoluit p̄tā homi liber ē h̄o a p̄tis et ab ira d̄i et ab inf̄
 no equitate d̄yali que omnia ip̄ p̄tā patitur et recipit ea quib⁹ ip̄ eadem
 p̄tā p̄uatur nam man̄ p̄tate est infernus aut d̄yali aut aū est
 regnū celoz nisi eius qui fecit omnia. Quecuq̄ itaq̄ timetis aut d̄s̄d̄
 uis eius uolunt̄ subiacet aū m̄ch̄ p̄t resistere. Cum ip̄ si humanū gen⁹
 saluare uoluit nisi quo dicatis aī sola uoluntate potuit ut mitius d̄ca

videre quomodo ei sapie repugnatis Nam si ho q facile posset cum graui labore
sine rone faceret non vaq sapiens ab illo iudicari expe q dicitur dem tñ ondisse
quatum nos diligere nulla rone defendit si nullate? ali homines puaupse
saluare no miratur Nam si ali no potuisset tunc forsitan nate eet ut hñ mo
dilectionem suam ostenderet Nunc vero cu ali possit saluare hominem que
ratio est ut ppter ostendendum dilectione sua ea que dicitis faciat & sustine
at An em non ondit homo angelis qñtum eos diligit p quib? illa no susti
net & vera dicit eum remisse expugnare p nobis dyam quo ssu audetis p
ferre Nomen dei omnipotentia regnat ubiq: duo ergo indigebat & vñ ad
vincendi dyam deo ostenderet hñ nob infideles obice posse vident **vñ. H**

Sed & id q dicitur solem? deum f. debuisse pius puaupiam cantari dyam
age ut liberaret hominem qñ pfortitidine vñ am dicitur cu inq nulla
mortalis erat causa et qui de? erat occideret iuste pstatem quam si ptores he
bat amitteret alioqn iniustam violentiam fecisset illi qui iuste possidebat ho
mine q non ipe violenter attaxerat Et idem ho adon se sua sponte coacte
uit non iudico q vñm heat Namq si dyal a ho suus eet aut alter? q si
aut malia q m dei pte manet forsitan hñ rñ dicitur Cum at dyal a ho
non sit nisi dei et neuter extra pstatem dei consistat q tam debuit agere &
cum suo infuso de suo nisi vñ seruū suū puniret qui suo consilio omniem dñm
deperire et ad se ptransire psuasit et auditoz fugit in fur fure cum furto
dñm sui suscepiss? uterq namq fur erat cu alter altero psuadente sepm
dñmo suo furaba? & em iustus fieri posset si de? hñ faceret aut si iudex
omniū de? homine sic possessu de pte tam in iuste possidentis vel adpu
mendum illum ali quam pdiam vel adpartendum illi eriperet que ius
ticia eet & vñus em ho iuste ad dyalo torquētur ipe tñ illi iniuste torq
bat homo namq meruerat vt punire nec ab alio conuenientia q ab illo
au consenserat vt paret dyal vero nullū mītum erat vt puniret vñus ta
to hñ faciebat iniustus quanto no adh amore iusticie trahēba? sed mīstīatu
malicie impelleba? Nam non hñ faciebat deo iubente sed mīconpīhēsi h pa
pientia sua que et mala tñ ordīnat pmitteute exputo illos qui dyabolū
aliquū opīnant hñ mīpossidēdo hominem iusticiam ad hñ mīde adducit q
vident hominem dyal veraciam iuste subiaccere et dñm hñ iuste pmittere
et idcirco putant dyam illam iuste mīfē. Contingit em idem aliquis
diuersis consideracōib? de iustum et iniustu et ob hñ aut diligenter m
tuentib? totum iustum aut iniustu iudicari Euenit em vt in nocentem
iniuste pāat unde ipe iuste pāa mīeatur Si tam pāssa vīdicare se no

debet equare patientem se iniuste h^{ic} facit h^{ic} igitur passio ex parte patientis est
 iniusta quia non debuit se vindicare Ex parte vero passio iusta quia iniuste pati
 ens iniuste pati meruit. Quia igitur maius iusta et iniusta e eade actio
 quam contingere potest ab alio iudicari iustam tantum ab alio iniustam hoc
 itaque non dicitur de iniuste reus hominem quod deus h^{ic} iniuste punit et homo iniuste
 patitur. Sed et hoc quod homo de iniuste pati non sua iusticia pati iniuste de se quod
 iusto iudicio punitur ac si ostenditur cyrographum id decreti quod adversum
 nos dicit apostolus fuisse equum mortem Christi delectum et equat aliquis per
 illud signari quia dyabolus quasi sub cuiusdam patris cyrographo
 ab homine iniuste ante Christi passionem peccatum velut usum p^{ri}mi patris exigeret
 ut placet iusticiam suam super hominem probare videatur nequaquam
 ita intelligendum puto. Quippe cyrographum id non est dyabolus quod de cyro
 graphum decreti. Decretum ei illud non erat dyabolus sed dei. Iusto namque
 iudicio dei decretum erat et quasi cyrographo confirmatum ut homo qui
 sponte peccaverat nec peccatum nec penam peccati vitare posse possit. Est
 enim spiritus videns et non reddens et qui facit peccatum suus est pater nec
 qui peccat impunitus debet dimitti nec una peccatori peccat et eum libet ac
 reducat. Quia obrem pl^{ur}is cyrographum nullam inveniri posse dicitur ius
 ticiam in bonis veratione credere debemus. Denique sicut in bono aglo
 nulla omnino est iniusticia ita in malo nulla penitus est iusticia. Nichil
 igitur erat in dialo cur deus contra illum adhibendum hominem sua via fore
 officere nobis debet ad idem. **C**itidine non debet. **H. VII.**
S voluntas dei cum aliquid facit licet non videamus cur velit volu
 tas namque dei nunquam e irrationabilis. **B.** Verum est si constat deum id
 velle unde agitur nequaquam enim acquiescunt multa deum aliquid velle
 si magis repugnare videatur. **H.** Quod ab iudicatur repugnare rationi
 cum deum ea voluisse videmus fatemur que deus incarnatione cre
 dunt. **B.** Vobiscum dicam altissimum ad terram humilima inclinari omni
 potentem ad facere cum tanto labore. **H.** Qui h^{ic} dicunt non intelligunt
 quod ad deum divinam et naturam absque dubio assimilantur impassi et ne ulla
 ten^{er} posse a sua celsitudine humiliari nec meo quod facere vult laborare.
 Sed deum ipsum ipsum dicimus vel deum et verum hominem una personam
 in duabus naturis et duas naturas in una persona. Quia propter cum dicimus
 deum aliquod humile aut infirmum pati non h^{ic} intelligitur sed in sub
 limitate impassibilis nature sed secundum infirmitate humane substantie
 quam gerebat et sic in fidei nulla ratio obviare cognoscatur sic ei nulla

diuine substance signamus humilitate p^{er} unam dei et hominis manum esse p^{er}
 sonam non enim incarnatione dei vlla ei⁹ humilitas intelli^{gitur} facta si nata
 hominis carnis exaltata. **B.** Ita sit michi imputat^{ur} diuine nature q^{ui} sed in
 infirmitate hominis de^{us} d^{icitur} v^{er}o quo iustum aut rationale p^{ro}bari potest
 quia deus hominem illum q^{ui} pater filium suum dilectum in quo s^{ed} in com
 placuit vocauit Et quem filius seipsum fecit sic tractauit aut tractari p^{er}
 misit Que aut iusticia est homine omnium iustissimum morti tradere
 peccatore. Quis homo si innocentem dampnaret vt nocentem liberaret
 dampnand^{us} non iudicaretur adidem enim res deducitur inconueniens
 q^{ui} supradictum est nam si aliter patres saluare non potuit quia iustum
 dampnando ubi est eius omnipotens. Si vero potuit sed noⁿ uoluit q^{ui}o
 defendemus sapientiam eius atq^{ue} iusticia. **H.** De^{us} pater noⁿ quodmodu
 uidens intelligere hominem im tractauit aut innocente p^{ro}notente mor
 ti tradidit Non enim eum inuitum ad mortem se coegit aut occidi p^{er}
 misit si idem ipse sponte sua mortem sustinuit vt homines saluaret
 Etiam si non inuitum q^{ui} volunt^{ur} patris consensit quodam tamen mod^o
 illum coegisse uidetur p^{ro}piendo d^{icitur} n^{on} q^{ui} ipse humiliavit seipsum fact^{us}
 obediens usq^{ue} ad mortem mortem aut auas p^{ro}p^{ri}o q^{ui} et de^{us} illum ex
 altauit et quia didicit obediens ex his que pass^{us} est etq^{ue} p^{ro}p^{ri}o filio
 non peperit pater si p^{ro} nobis omib^{us} tradidit illum Et id^{em} fili^{us} d^{icitur}
 Non veni voluntate mea facere sed voluntate eius qui misit me It^{em}
 ad passionem dicit Sicut mandatum dedit michi pater sic facio. It^{em}
 Calicem que dedit michi pater non bibam illum. Et alibi pater si possi se
 est transeat a me calix v^{er}o verumptamen non sicut est volo sed sicut tu z p^{ro}
 si noⁿ potest hic calix transire nisi bibam illu fiat voluntas tua In his
 omib^{us} plus uidetur ipse obedientia cogente qua spontanea volu^{ntate}
 ea disponente morte. **U**t michi videtur non in discernis me hoc
 sustinuisse. **ix.** **U** q^{ui} fecit exigente obedientia etq^{ue} sibi factu
 quia suauit obedientia sustinuit non exigente obedientia. **B.** n^{on}ce
 habeo ut hoc apertus exponas. **H.** Est p^{ro}secuti s^{ed} eum in dei usq^{ue}
 ad mortem. **B.** non ob aliud nisi quia veritate et iusticia vniuers^{alis}
 et loq^{ue}do indeclinabile tenebat. **H.** hoc puto q^{ui} d^{icitur} ab omni rationali
 creatum exigit et h^{oc} ia p^{ro} obedientiam deo deb^{et}. **B.** Sic fateor nos op
 tet. **H.** hanc ig^{itur} obedientiam debebat ie ho^{mo} deo patri z humanitas
 diuina et hanc ab eo exagebat pater. **B.** hoc nulli dubiu. **H.**
 Ecce hec quid fecit exigente obedientia. **B.** Ven^{it} est via vider^e

quid s' illatum quia obediendo p'seueravit Nam illata est ei mors q' p'stat i' obediencia et hanc sustinuit **S**ed quomodo obediencia non exagat non intelligo **H**
Si homo iniquam peccasset debet pati mortem aut de' debet h' ab eo exigere
B Sed non credim' nec h' morietur ne h' ab eo exigatur sed hui' rei a
 te audire volo rationem **H** Et rationem creaturam iustam facta ee et ad h' ut
 deo fruendo b'ia ee non negans **B** Non **H** Ideo ac nequaquam existimab
 conuenire ut quam fecit iustam ad b'itudinem miseram ee sine culpa cogat
 hominem ei inuitum mori miser e' **B** Pater q' si no peccasset h' no de
 bet ab eo de' mortem exigere **H** Non ergo coegit de' xpm mori in quo
 nullu fuit peccatu sed ipe sponte sustinuit mortem no p' obediencia dese
 rendi vitam sed p' obediencia suadi iusticia Inqua ta fortit p'seueravit
 ut inde mortem mereret **H** Et eia dicit q' p'cepit illi p' mori tu h' p'cepit
 inde mereri mortem Ita q' sicut mandatum dedit illi pater sic fecit **E**t
 calicem q' dedit bibit et fact' e' obediens patri usq' ad mortem et sic didi
 ac ex his que passus e' obediencia i' quovsq' suavit debebat obediencia
 vbiu ac quod p'ortum est didicit duob' modis intelligi p' a' em di
 dicit dictum est q' alios duxit fecit Aut q' q' p'saam non ignorabat
 exp'mto didicit ex ac d'plius cum d'cesset humilia' semetipsum fact' e'
 obediens usq' ad mortem morte aute carnis s'bdidit p' q' et de' illu
 exaltauit et donauit illi nomen q' est s' ome nome Cui simile est qd
 dauid dicit Detorrente m'ia bibet p'ea exalt' cap't no ita dictum e'
 quasi nullaten' potuisset premere ad hanc exaltat' nisi p' hac mortis
 obediencia Et h' exaltatio non nisi in retributone hui' obediencie collata
 sic p'ri' em qua patetur ipe dicit Omnia s' tradita ee ap'ri et omnia pa
 tris esse sua Sed qui ipe cum patre et spu sco disposuerat se no alie
 q' p' morte celsitudine omnipotentie sue mundo ostensur' Expe q' no
 nisi p' illam mortem fieri dispositum est cum p' illam fit no incongrue
 d' p'pter illam fieri **S**i ei intendim' facere aliquid sed no p'ponim' nos
 ad prius facturus p' q' id fiat cum iam factum est q' no l'uim' p'ced' si
 sic q' intendim' r'e d' p'ea fieri quomam factum e' p'p'q' differebatur
 q' no nisi p' illud fieri dispositum erat Nam si flumini q' equus z nauis
 transire possim p'pono me non nisi nauis transiret et idco d'ffo t'nsie
 q' nauis abest cum iam p'esto est nauis si recte transco deinde d'ia
 nauis parata fuit p'ea transui Et non solum ita loquimur q' p' p'ud
 q' p'cedere nolim' sed etiam q' non p'ud sed t'mo p'o id facere ad
 aliquid statim **S**i quis ei d'ffo abum sumie p'ea q' no dum ea die

misse celebrationem affuit patre quod pater uolebat facere non congrue illi de iam su
 me alium propterea quia iam facta iniqua sumere differerebas multo igitur mi
 nus iniquitatis e locutus cum ipse de ipse exaltat quod morte sustinuit per
 exposita illam exaltatorem facere debuit per hoc reo modo intelligi quod id de
 legitur profecisse sapientia et gratia apud deum non quod ita erat sed quod se se
 habebat ac si ita esset Nam sic per mortem exaltat est qui per id hoc fiet quod ac
 ipse ait Non ueni uoluntate mea facere sed ex quo misit me tale est quale e
 et illud uero doctum non est mea Nam quod quis non habet a se sed adeo hoc non tam
 suum quam dei dicere debet. Nullus uero a se hoc habet uerum quam docet aut iusta
 uoluntate sed adeo. Non ergo ueni ipse uoluntate suam facere sed patre quod iusta
 uoluntas quam habebat non erat ex uoluntate sed ex diuinitate proprio filio suo
 uero non peperit deus sed pro nobis tradidit illum non est aliud quam non
 liberat eum Nam multa in scriptura huiusmodi inueniuntur ubi ait de
 Si possibile est transeat a me calix iste ueritamen non sicut ego uolo si
 sicut tu. Et si non potest hic calix transire nisi bibam illum fiat uoluntas et
 naturalis salutis pro uoluntate suam significat appetitum quo hu
 mana caro dolore mortis fugiebat uoluntate uero patris dicit non qui
 maluit pater filium mortem quam uitam. Et quod humani generis restaurari
 uolebat pater nisi faceret hoc aliquid tam magni sicut erat mors illa
 quod non poterat magis. Et quod aliquid facere non poterat idcirco non dicit filius
 illum uellem mortem suam quam ipse maluit pati quam ut genus
 humanum non saluaretur. ac si dicitur Eum non uis reuocationem alie
 mundi fieri dicit te hoc modo uelle mortem meam fiat id est uoluntas tua
 id fiat mors mea ut mundus tibi reconcilietur. Nam sepe aliquid dicimus aliquid
 uelle quia non uolumus aliud quod si uellet non fieret illud quod de uelle ut tu
 dicimus illum uelle lucernam extinguere qui non uult claudere fe
 nestram per quam uentus intrat qui lucernam extinguit. Sic igitur uoluit
 pater mortem filii quod non aliter uoluit mundum saluari nisi hoc tam mag
 num aliquid faceret ut dicitur. Quod filio uolenti salute hominum tandem
 uoluit quoniam aliquid hoc facere non ualebat quam si illi mori precepit unde illi
 fuit mandatum dedit illi pater sic fecit et calicem quod dedit illi per bibit

Potest etiam recte intelligi obediens usque ad mortem. X.
 quod ipsam ipsam uoluntate qua uoluit filius pro salute mundi mo
 ri dedit illi pater non tamen cogendo mandatum et calicem passionis
 et non precepit illi sed pro nobis tradidit illum et mortem illi uoluit
 Et quod ipse filius fuit obediens usque ad mortem et dedit ex his que

passus est obediā eūcadmoī em sedm humanitē non habet a se volūte
iuste viuendi s; apit ita et volūtatē illam qua vt om bonū facit mori
voluit non potuit hēre nisi apit lūmīnū aquo est omne datū optimū z
omne donū pfectum. Et sicut pater trahere dando volūtatē d; ita nō
incongrue fit si impellere assentur. Sicut n fili d; de pte nemo venit ad
me nisi pater traxerit eū. Ita dicit potuit nisi impulsit eū. Simile q; pte
potuit. Nemo currit ad mortē p nōmē meū nisi pte impulsit aut traxit eū
Quoniam namq; volūte quisq; ad indefinabile q; vult trahit vel ipelli
tur non inconuenient trahē vel ipellē d; tū tēz. Sic volūte affinitur
inquo tactu vel impulsu nulla intell; violē nētas sed accepte bonē
volūtatē spontanea et amata tenacitas. Si q; h; modo negari nequit
patrem volūtatē illam dando ad mortē filiū traxisse vel impulsisse qd
nō videat eadem rōne mandatum illi vt mortem sponte sustinet et ali
tem q; non mrit; bibet dedisse. Et si fili; s; nō peperisse s; p nob; spontanea
volūtatē seipm tradidisse. Recte d; quis neget recte dicit q; pater aq;
illam volūtatē habuit illi non peperit sed p nob; tradidit illum et
mortē eius voluit. S; etiā modo indefinabile et sponte suando accep
tam apit volūtatē fili; factus ē illi obediens vsq; ad mortē et didi
cit ex his que passus est obediā i; quam magna res facienda sit p
obediā. nam tunc est simplex et vera obediētia cū rōnalis nā nō
necessitate sed sponte suat volūtatē adeo acceptam alijs q; modis
recte possum; patre noluisse filiū mortem intelligē quāuis ita possit
sufficere. Nam sicut velle dicim; eū qui facit vt ali; velit ita dicim;
etiā illum velle qui non facit vt ali; velit sed appbat quod vult ut
cum viderim; aliq; velle fortiter pati velle molestiam vt proficiat q; bñ
vult. Et nūus fateam; nos velle vt illam penā sustineat non tñ volum;
aut amam; penam ei; sed volūtatē. Illū q; qui prohibē pte et nō p
hibet solē dicit quia vult qd nō prohibet. Sicut q; pater filiū volū
tas placuit nec prohibuit eū velle aut imple qd volebat rē voluisse
vt filius mortē tam pie tam valē sustinet quāuis penam eius nō ama
ret affirmat. Non aut potuisse calicem transire nisi bibet illum dicit nō
q; nō posset mortē vitare nisi vellent. Sed qm sicut dictū ē mūdum erat
alē imposs; se saluari. Etape indefinabile volebat mortē pot; pati q;
vt mūd; nō saluaretur. Idcirco aut illa vba dicit vt doceret hūanū ge
nus ali; saluari non potuisse quā p morte suā non vt oīderet se mortē
nequaq; voluisse vitare. Nam qm; deo dicitur hūis que dicta s; similia

sic sunt exponenda ut nulla necessitate sed libera voluntate mortuus credatur.
 Erat namque omnipotens quia deo legi Oblatus est quia ipse voluit. Etiam dicit
 Ego pono animam meam et iterum sumo eam. Nemo tollit eam a me sed ego
 pono eam amplexu patris. Hoc ponendi ipsam expletum hoc iterum sumendi
 eam. Ex ergo idem ipse sua potestate et sua voluntate facit nullatenus ad hoc
 cogi recte dicitur. **B** Hoc solum quia permittit deus illum sic tractari quibus
 nolentem non videtur tali patri detali filio convenire. **H**ymo maxime
 debet talem patrem tali filio consentire si quid vult laudare ad honorem
 dei et valere ad salutem hominum que aliter fieri non potuit. **B** In hoc adhuc
 videtur qualiter mors illa rationabilis creatura inanimata possit aliter. Nam ne
 ipse filius eam velle nec per cogere aut permittere videtur debuisse.
 Dicitur enim Cur deus aliter hominem saluare non potuit. aut si potuit
 cur hoc modo voluit. Nam inconueniens videtur esse deum hominem hoc modo
 saluasse nec apparet quid mors ita valeat ad saluandum hominem. **B** *q. lib. 6*
 enim est si deus sic delectatur aut eget sanguine innocentium ut non nisi eo
 interfecto parte velit aut possit nocere. **H**oc enim accipis in hac questione
 personam eorum qui credere in hoc volunt nisi permittat ratione uolo tamen patris
 a ut nullum vel minimum inconueniens inde a nobis accipiat. Nulla
 vel minima ratio si maior non repugnat reiciatur. Sicut enim inde quod
 licet paruum inconueniens sequitur impossibilitas ita quilibet paruum
 rationem si maiori non vincatur committat necessitas. **B** In hoc in hac re
 accipis libenter quia ut hoc pactum inter nos committere fuerit. **H** De
 incarnatione tantum dei et deus que deus assumpto homine credimus
 quod est. **B** Ita est. **H**ponamus ergo de incarnatione etque deus dicit
 hominem nunquam fuisse et constet inter nos hominem esse factum ad beatitudinem
 domini que in hac vita haberi non potest nec ad illam posse peruenire quia
 nisi dimissis peccatis nec ullum hominem hanc vitam transire sine peccato
 et alia quorum fides ad salutem eternam necessaria est. **B** Ita fiat quia in hoc in
 his impossibile aut inconueniens deo videtur. **H**ilum est igitur homini per
 cator remissio ut ad beatitudinem perveniat. **B** Sic omnes teneamus. **XI. H**
Oportet est ergo qua ratione deus dimittat peccata hominibus et ut hoc facia
 mus apertius prius videamus quid sit peccare et quid sit peccato satis
 facere. **B** Eum est ostendere et meum intendere. **H**oc angelus et hoc si res
 debent deo quia debet nunquam peccarent. **B** Neque contra dicere. **H**oc
 est itaque aliud peccare quam non reddere deo debitum. **B** Quid est debitum
 quia deo debemus. **H**oc omnis voluntas rationalis creature subiecta debet esse

voluntati dei **B** nichil est veri. **H**oc est debitum quod dicitur angelus et homo deo
quod soluendo nullus peccat. **E**t omnis qui non soluit peccat si est iustitia
sive rectitudo voluntatis que iustos facit sive rectos corde. **I**n voluntate hic
est solus et totus honor qui debetur deo et a nobis exigit deus sola namque rationis
voluntas operari facit placita deo cum per operari et cum non per ipsa sola
per placet quod nullum opus sine ipsa placet hunc honorem debitum qui deo non
reddere aufert deo quod suum est et deum exhonorat et hoc est peccare. **Q**uam diu
autem non soluit quod rapuit manet in culpa nec sufficit solum reddere quod
ablatum est sed per contumeliam illata plus debet reddere quam abstulit. **S**ic
enim qui ledit salutem alterius non sufficit si salutem restituit nisi pullata
dolore munera recipiat aliquid. Ita qui honorem alicuius violat non sufficit
honorem reddere si non secundum exhonorationis suam molestiam aliquid quod placeat
at illi quod exhonoraui restituit. **H**ic quoque attendendum quod cum aliquis quod
iniuste abstulit soluit hoc debet dare quod ab illo non possit exigi si ali
enim non rapuisse. **S**ic ergo debet omnis qui peccat honorem deo quod rapuit
soluere et hoc est satisfactio quia omnis peccator debet deo facere. **B** In his omnibus
quoniam rationem sequi possumus. **Q**uoniam aliquando meritis in hoc
quod possumus dicere. **E**ddam et uideamus utrum sola nostra sine omni
contaminata. **R** 11. **H**ic solutio ablati est honor debeat deum peccata
dimittit. **B** Non uideo autem enim debeat. **H**ic dimittit peccatum non est aliud
quam non punire etiam quam recte ordinare peccatum sine satisfactione
non est nisi punire si non punire inordinatum dimittit. **B** Rationale est
quod dicitur. **H**ic deum non debet aliquid inordinatum in suo regno dimittit
B Si aliud uolo dicere timeo peccare. **H**ic non ergo debet deum peccatum sic
impunitum dimittit. **B** Ita sequitur. **H**ic est et aliud quod sequitur. **S**i peccatum
sic impunitum dimittit quod finit et apud deum peccatum et non peccatum
quod deo non conuenit. **B** Non possum negare. **H**ic uide et hoc iustitiam homo
minimam nemo nescit esse sub lege ut secundum eius quantitate mensura retribuitur
a deo recompensetur. **B** Ita credimus. **H**ic si autem peccatum non soluitur ne
punitur nulli legi subiaceret. **B** Non possum aliter intelligere. **H**ic ubi
ignitur est iniustitia si sola nostra dimittitur quia iustitia quod valde incommode
mens uideatur. **E**t est quia penarum dampnum vincula vera talis igno
mia exalium feruit mors. **A**d hoc etiam extendi si incommensurata ut
iustitiam deo similem faciat. **Q**uia sicut deus nulli legi subiaceret ita et
iniustitia nega rationem. **B** Resistere nequeo rationi tunc proquamus re suppli
candum. **S**ed cum deus nobis peccat omnis dimittit peccata in nos

videtur repugnare ut h^c nobis p^rap^rat quod ipm^s facere non debeat. **N**ulla
etiam in hoc est repugnancia q^r de^s h^c nobis p^rcepit ut n^o p^rsumamus q^d p^r
suis dei e^st. Ad nullum em^m p^ravet p^rudicium facere nisi ad illud qui de^s
est omnium. Nam cum terrene p^rates recte faciunt ipe^s facit aquo ad h^c ipm^s
sunt ordinate. **R**emouisti repugnanciam qua^m putabam in de^s sed et ad
est ad q^d cum h^c v^olo n^usum illam cum de^s sic sit liber ut nulli legi nulli⁹
subiaceat iudicio et ita sit benign⁹ ut nich^{il} benign⁹ cogitari queat et
nich^{il} sit rectum aut decens nisi q^d ipe^s vult cum^m videtur si diam⁹
q^d nullaten⁹ vult aut non ei licet suam iniuriam d^rimitt^re aquo et
dehis quas aliis facim⁹ solem⁹ indulgentiam pete. **R**es est q^d di
as delib^rate et volu^{nt}e et benignitate ipius sed sic eas deum⁹ rationabil⁹
intellige ut dignitati eius non videamur repugnare lib^rtas ei n^o
est nisi adh^c q^d expedit aut q^d debeat nec benignitas dicenda est q^d aliq^d
deo videtur opatur. Quod aut^r d^r q^d q^d vult iustum est et q^d n^o vult
non est iustum non ita intelligendum est ut si de^s vult q^d licet inco
ueniens iustum sit q^d ipe^s vult. Non sequitur si de^s vult mentiri iustu^m e^st
mentiri sed potius illum deum non e^se. Nam nequaq^m p^r velle metiri
voluntas nisi in qua corrupta est veritas ymo que deferendo veritate^m
corrupta est. Cum q^d d^r si de^s vult mentiri n^o e^st aliud qua^m si de^s e^st dis
natura que vult mentiri et idcirco non sequitur iustum e^se mendicium
nisi ita intelligatur sicut est de duob⁹ impossibilib⁹ diam⁹ si h^c e^st id
est q^d nec hoc nec id est ut si quis dicat Si aqua e^st sicca ignis est hu
mid⁹ Neut^rq^m em^m ver⁹ est itaq^m de ill⁹ tm⁹ ver⁹ est dicere Si de^s h^c vult
iustum e^st que deum velle non est inconueniens. Si ei de^s vult ut plu
at iustum est ut plu^rat et si vult ut homo aliquis occidat iustum est ut
occidat. Quapp^r si n^o debeat deum aliquid iniuste aut inordinate fa
cere non p^ravet adeus lib^ratatem aut benignit^re aut volu^{nt}e p^rav^r
tem qui non soluit deo quod abstulit impietati d^rimitt^re. **B** omnia
nich^{il} auferens que putabam tibi obia posse. **R**esponde ad huc cur deum
hoc facere non debeat. **B** Libenter ausulto quidq^d dicas. **xiii. H.**

Nich^{il} min⁹ tollerandu^m iⁿ re^s ordine quia^m ut creatura creatori
debitum honore auferat et non soluat q^d auferit. **B** hoc ni
ch^{il} clarius. **R**esponde aut^r iniustus tolleratur qua^m quo nich^{il} est min⁹
tollerandu^m. **B** nec h^c est obscur⁹. **R**esponde ergo q^d non dices d^rm
debere tollere quo nich^{il} tolleratur iniustus ut creatura non
reddat deo q^d auferit. **B** Imo penit⁹ negandu^m est in deo. **R**esponde si

Sō n̄ m̄ a' meli' m̄chil m̄st' quāz honorem i' suat m̄rē dīposiō e
 summa iusticia que non est aliud quam ipe de' **B** hoc q' m̄chil ap' **H**
 illi quoq' seruat de' iust' quam sue dignitatis honorem **B** Concede
 me oportet **H** videtur e' q' eum integre seruet si sic aufferi s' p̄mittat vo
 nec soluiatur nec ipe auferentem p̄mittat **B** non audeo dicē **H** n̄c e'
 q' ut a' ablat' hōr soluat' aut pena sequat' Alioq' aut s' de' i' iust'
 non erit aut adu'q' impotens e' q' nequias e' v' cogitare. **XIII. B**

Nich' rōnabili' dīa posse intelligo sed uolo atē audire si pena per
 canas sit illi hōr aut au' modi hōr sit **S**i e' peccat' non est e'
 hōr aut p̄cor non soluit quod abstulit sed p̄mittat **S** perdit de' hō
 nozem suū ut nō recuperet q' hūc que dicta sunt repugnare videt
H Deum imposs' e' q' honorem suū perdere aut enī p̄cor sponte sol
 uit q' debet aut de' ab m̄rito accipit. Nam aut hō debitam subiectionē
 deo siue non peccando siue quod peccat solueno voluntate spontanea ex
 hibet aut de' m̄ritum cū corq' dō s' subiat et sic se eius e' dñm oīdit q'
 ipe homo voluntate facit reuocat. In quo considerandum q' sicut hō p̄
 cando rapit q' de' e' ita de' p̄mittendo aufert q' bonis est **E**ximpe nō solu
 id suū aliam e' d' q' iam possidet sed q' d' meus p̄tate est ut habeat q'
 mam q' homo ita factus est ut beatitudinem hūc possit si non peccaret
 cum i' peccatum beatitudinem et omni bono p̄uatur de suo quāuis
 m̄ritus soluit quod rapuit q' licet de' h' adu'sum suū comodi nō trans
 ferat quod aufert sicut hō peccuniam quam alij aufert in suam oīat
 valitatem h' tñ q' aufert utatur ad suū honore p̄h' q' aufert aufere dō
 enī p̄torem etque illi' s' s' subiecta e' probat **B** placet quod dicit
 Sed est et aliud ad quod r̄sionem tuam postulo. **IV.**

Nam si de' ita sicut probas suū debz honore suare tur vel ad mo
 diam patitur illum violare. **E**rd' e' aliquis ledi p̄mittit nō inte
 gre nec p̄fecte custoditur **H** De hōi nequit aliquid q' iam ad illam p
 tinet addi vel minui. **I**de namq' ipe s' e' hōr incorrupt' et nullomodo
 mutabilis **S**ed quando una queq' creatura suū r̄quasi sibi p̄ceptam
 ordinem siue naturā siue rōnabilit' suat deo obedire et eū honorare d'
 et h' maxime rationalis creatura cui datum est intelligere quid debeat
Eque cum uult q' debet deum honorare non q' illi aliquid confert sed q'
 se sponte eius voluntati et dīposi subdit **E**tiam i' r̄r vniuersitate ordi
 nem suū et eiusdem vniuersitatis pulcritudinem quātum in ipā est suat
Eū vero nō uult quod debz deū quātum ad illam p̄tinet inhonorat quā

non se sponte subdit illi. Dispositio et omnisit ordinis et pulcritudinis
 quantum ipse est paucis licet patet aut dignitate dei nullate. Sedat
 aut deolore. Si ei ea que celi ambitu continent vellent non ex subce
 aut elongari a celo nullate. possent nisi subcelo de ne fuge celum nisi
 appropinquando celo nam ex unde et quo et qua uent subcelo esset et
 quanto magis aqualib; celi parte elongaretur tanto magis pmi
 rent oppoite parti. Ita quous ho ut malo angelis diuine voluntati rei di
 nationi subiacere nolit non si eam fuge ualeat ut q; si uult fuge de sub
 voluntate iubente aurat subvoluntate punnent; et si quer qua trahit
 no nisi subvoluntate punnente et h; ipm quod pise uult aut agit i
 omisitit prefate ordinis et pulcritudinis summa sapia constant. Ita
 namq; pueritat; spontanea satisfactio vel ano satisfactioe pene exatias
 excepto hoc quod deo demalis mult; modis bona facit meade omisitit
 sui tenent locum et ordinis pulcritudinem. Quas si diuina sapia ubi
 puitas re; ordinem paucare matur no adderet fiet mpa omisitit
 quam deo de; ordinare quedam exuolata ordinis pulcritudine de formi
 tas et de mpa dispositione uideretur de fice. Que duo qui sicut st mone
 menaa ita sine impossibilia uide est ut omne peccatum satisfactio a pe
 na sequatur. **S**atis fatis obiectum me. **H**alam igit; est q; de
 quantum mpo est nulla potest homine exhorare sed quantum ipse est
 hoc aliquis fatis uidetur cum voluntate suam uolunt ei subiat aut
 subtrahit. **N**escio quid contra quam dicere. **H**ad hoc addam aliquid

Tam diu dic donec me tedeat audire. **H**. **H**.
Dum constat profusse ut de humana na quam fecit sine peccato
 nuncius angelor; qui ceciderant restitueret. **H**oc ordinis si vel
 tem aliquam hui; rei rationem hie. **H**allis me no em pposuim;
 tractare nisi de sola incarnatione dei et ai michi mferis alias qones
No uisitas hilare ei datore diligit deo nam nemo se pbat magis
 hilanter dare quod pmitat quam qui plus dat quam pmitat dic g
 libenter quod quero. **H** rationalem naturam que dei o temploe beata
 uel e uel futura e. In quoda ronabili ex pfecto mio pstatam esse adeo ita
 ut nec maiore nec minore illum esse debeat non est dubitand; aut em
 nestat de in quo mio meli; eam debeat constitui q; fin est aut si fat i
 eo illam constituat q; ad hoc de tenore intelliget. **E**ra p; aut angeli
 illi qui ceciderunt facti erunt ad hoc ut eent mra illi muner; aut q;

etiam illum pmanē nō poterunt exiitē acaderit q̄ absurdū est opi
 nari. **C**ertitas ē aperta q̄ dicitur. **H**uius deillo mō ē debuerit
 aut restaurand⁹ exiitē nūc eorū a mīsto remanebit nūc fonalis
 creatura q̄ mīno pfecto p̄p̄ta ē q̄ ē nō p̄t. **B** Restituti s̄t p̄
 tudubio. **H** Metēse est q̄ debuerit qm̄ nō ē alia de qua possunt
 natura restitui. **Q**ur nō aut qm̄ aut alij p̄uillis p̄it restitui
 rari. **XVII. B.** **C**ū videbis nūc restaura tōis difficutē
 intelliges eorū retonaliatōis impossibilitē. Alij aut angeli p̄his resti
 tuti nō p̄t iō ne tateam quō s̄t repugnare uideat p̄me creatōis p̄fectōis
 q̄ nō debent nisi t̄les ēē possint quales illi fuissent si nō p̄tassent. Cū illi
 uisa v̄m̄dicta peccati p̄seuerassent q̄ p̄ illorū casum alius q̄ p̄it restitue
 rentur esset impossibile. Non enī pariter laudabiles sunt si stant m̄
 veritate. Et qui illam nouit peccati penā et qui eam semper aspiciat e
 ternam. Nam nequaquā putandum ē bonos angelos ēē confir
 matos casu malorū s̄t suo merito. Sicut namq̄ si boni vel mali
 peccassent simul essent dampnati. Ita iniusti si tūm iustis steterint
 pariter confirmati ēent. Quippe si aliqui eorū nō nisi aliorum ta
 lu q̄firmandi erant aut nullus v̄quam q̄firmare aut nūc erat ali
 q̄ casurū qui ad alios confirmandos p̄miretur que v̄tāq̄ absurda
 sunt. Illo itaq̄ modo q̄firmati s̄t qui steterunt quo illi p̄it q̄firmati ēent
 om̄s si steterint. **E**xadmonē ondi s̄t p̄tū v̄tāq̄ Cur d̄ d̄ia p̄seu⁹ nō
 dedit. **P**robasti malos angelos d̄humana natura restaurandos et patet
 ex hac ratione q̄ nō m̄ maiori mō erunt hōes electi quam angeli reprobi. **XVIII. A.**
Pangeli antiqui sed v̄tā p̄les fūi s̄t si p̄tes onde. **Q**uidā illorū caderent erunt mīo p̄fecto de quo ut dixim⁹ mō nō s̄t
 homines facti nisi p̄restauratiōe angelorū p̄ditorū equalam est q̄
 nō erunt plures illi. Si aut tē nūc non erant nullis om̄ib⁹ angel op̄len
 dum est de hominib⁹ et q̄ p̄it et q̄ p̄o decuit et erūt electi homines plures
 reprobis angelis et sic dicit q̄ nō fuerit homines facti tū ad restaurandū
 numerū imminutum sed etiam ad p̄ficiendū nōdum p̄fectū. **B** Sed p̄o
 tenendum est an angeli facti sunt p̄us i nūo p̄fecto an nō. **H**ed m̄ m̄
 detur dicam. **N**on p̄l̄ate exagere possum. **H**ed hō fact⁹ est p̄ casu
 malorū angelorū sicut quidā intelligunt m̄ Genesi non uideo posse me
 p̄ hoc probare alter horū determinate potest ei ut puto ēē q̄ angeli p̄
 fuerūt mīno p̄fecto et p̄ ea fact⁹ sit hō p̄i restaurand⁹ imminutū eorū

numerus et potest esse quod non fuerunt numero perfecti quia differrebat & sicut adhuc
differat illum imple numerus factus humanam naturam suo quia si autem
si modo numerus non dum integrum perficeret aut si et numeretur restitueret
Si autem tota creatura simul facta est et dicit illi inquit moyses istum
mundum non simul esse factum videtur dicere aliter sunt intelligendi quia
sicut videmus istos dies inquit unum intelligere nego quod facti sunt an
geli uno integro numero. Quippe si ita esset videtur mihi quod ex parte a aliquo
angelis vel homines casuri erant aut plures essent nulla celestium civitate qua
illa perfecti numeri convenientia exigeret. Si ergo omnia simul facta sunt sic videtur
angelis et duo primi homines in uno imperfecto fuisse aut de hominibus si nullus
angelus caderet quod deinde solus perfectus. Et si aliquis pariter hoc quod
caderet restitueretur et hominis natura que infirmior erat quasi deum excu
saret atque diabolum confunderet si se casum suum infirmitati sue imputaret
cum ipsa infirmior staret ac si et eadem ipsa caderet multo magis deum
defenderet contra diabolum et contra seipsum cum ipsa facta valde infirm
ior et mortalis multis de tanta infirmitate tanto alacriter ascenderet quam
diabolus cecidisset quatenus beati angeli quorum equalitas ei debebat perfecti
per ruinam malorum quia perseverant. Ex his rationibus potest mihi videtur quod in
angelis non fuit ille perfectus numerus quo civitas illa suprema perficitur quam si hoc
similiter cum angelis fieri non est sic possibile est esse et simul facti sunt quod magis putant
multi quam legimus. Cum vultis meterni creant omnia simul videtur necesse esse
Sed et si perfectio mundane creature non tamen est intelligenda numero in diuino
et quantum numero naturarum necesse est humanam naturam aut ad complementum esse
perfectioms esse factam aut illi superabundare quod deum unum cuius natura dicitur
non audemus. Et propterea ibi facta est et non solum restaurandus in diuino alia
nature superata est quia et si illi angelus perisset homines tamen in celesti civitate suum
locum habuissent. Sequitur itaque quod in angelis antequam quidam illorum caderet non erat
ille perfectus numerus. Alioquin necesse erat ut aut homines aut angeli aliqui cade
rent quoniam extra numerum perfectum ibi nullus manere poterat. **N**o melius
effectus. **H**ec et alia ratione videtur mihi quod non parum suffragatur illi se
tentiae que angelos non esse factos imperfecto numero existimat. **S**ic illa. **H**
Si angeli nullo perfecto numero facti sunt et nullate facti sunt homines in
restauracione peccatorum angelorum palam est quod nisi angeli ab illa beatitudine
cecidissent homines ad illam non ascenderet. **C**onstat. **H**ic quis ergo
dixerit quod cum letabatur electi homines de angelorum peccacione quam gaudebit
de sua assumptione. Cum absque dubio hoc non esset nisi illa fuisset quo poterit

ab hac pueria gratulatione defendi aut quia dicem' angelos qui ceciderunt
ex hominibus restitutos si illi sine hoc vicio permansuri erant si non cecidissent
et sine gratulatione de casu aliorum isti non sine illo esse non poterunt immo quia
cum hoc vicio beati esse debebunt deinde qua audacia dicem' deum non velle
aut non posse hanc restitutionem sine hoc vicio facere. **B.** nomine simili est
ingentibus que ad fidem vocate sunt quia illam iudei repulserunt. **H.** non
nam si iudei omnes credidissent gentes in vocarentur quia iomni gente
qui amice deum et opatur iusticiam accepti est illi. Si qui iudei apostolos
obrepserunt et tunc fuit occasio ut ad gentes illi converterentur. nullo
iudeo quid contra hoc dicere possum. **H.** non tibi videtur accidere legula
ut illa sententia de alieno tui. **B.** non nisi quia certe est unusquisque qui ubi
est nullate est nisi alii inde cecidisset. **H.** Si ergo nullus hanc certitudinem
haberet non esset inde nullus de alieno dampno gauderet. **B.** Ita
videtur. **H.** Putas ne aliqui illorum habitum hanc certitudinem si multo
plures erant quam qui ceciderunt. **B.** nequaquam possum opinari quod
eam habeat ut sine debeat. Quia namque poterit quis scire vana praesentia
de quod in minutum erat aut promittendo quod non dum perfectum erat de illo modo
restituendo. Cuius sit factus. Sed omnes certi erant se factos esse ad perfectionem
illam civitatem. **H.** Ergo si plures erant quam reprobi angeli non
poterant aut debebant scire se non esse ibi assumptum nisi per alieno casu. **B.**
verum est. **H.** non igitur habebit aliquis cur gaudere debeat de aliena
perditione. **B.** Ita sequitur. **H.** Eum itaque iudeam quia si plures erant ho-
mines electi quam sint reprobi angeli illa non sequitur inconuenientia
quam sequi est necesse si plures non erant et cum impossibile sit nullum in
illa civitate futurum inconviciens videtur necesse esse ut angeli non sint facti
nullo perfecto modo et plures futuri sint beati homines qui sint miseri angeli.
B. non iudeo qua ratione id negari queat. **H.** alia adhuc eadem sunt
posse dici putamus ratione. **B.** hanc quia perficitur debes. **H.** Eredm' hanc mundi
molem corporalem in meliorem renouandam nec hoc facturum esse donec ipsa
iuris electorum hominum et illa beata perficiatur civitas ut per eius perfectionem
ne differendum unde colligi potest deum ab initio proposuisse ut utrumque simul
perficeret quibus et minor qui deum non sentiret naturam ante maiorem qui
deo fieri debet nequaquam perficeretur et maiore perfectione mutata in meliorem
suo quodammodo quasi congratularetur immo omnis creatura deam glorio-
sa et tam admirabili sui osificatione ipsi creatori et sibi in vice quoque
suo modo eterne organo gaudente iocundaretur. Et tunc quod non tunc in finali natura

sponte fecit et sic etiam ineffabilis creatura pda dispositione naturali exhibet
 Solem namq; minorum exaltatione congaude ut cu in nataliays po
 z festina exultatione iocundam deglia illor letantes etiam penitentiam id
 adiuuare uidetur quia si adam no peccasset diffret cu de illa ciuitate pfecte
 donec pfecto exhomib; q; expectabat nio. Ipi quoq; homines incorporz ut
 ita dicam in mortalem i mortali te transmutaretur. Hebant namq; in padiso
 quadam immortalitate. i. peccatum no moriendi sed no erant immortales hoc
 peccas q; peccat mori ut si ipi no possent no mori. Et si ita e ut videlicet conale
 illam et beatam ciuitate et hac mudanam insensibileq; naturam qua de abicio
 pposuerit simul pfecte uidetur q; ia ciuitas no erant completa in nio angelor cu
 malor ruinam sed expectabat de ut eam de hominib; complet qn corrupta mu
 di naturaz imelius mutaret. Aut si pfecta erat immo no erant pfecta in con
 firmatione et differenda erat confirmatio ei et si ulli mea peccasset usq;
 ad eand; mundi q; expectam; ius; actione a si no diuina ia confirmatio diffenda
 erat acceleranda erat mudana renouato ut cu eade confirmatione fiet si q;
 mudu nouit factum stat de debet renouare et eas res que p inuatoz
 illam no erant mipo mias antequa appareret aut forte erant destrue istatue
 omni caretione. Sequitur igitur q; angeli non ita fuerunt immo pfecto ut
 ut eoz confirmatio diu diffretur. Ipea q; noui mud; renouationis mor op
 tot fieri q; no conuenit. Et aut eande confirmatioz usq; ad mud; futura
 renouatione diffre de noluit incommeniens uidetur pscm cum illa tali
 quib; cu ato pfectis et cu intelligi possit q; mpmus hominib; qn peccauerunt
 illam fecisset si no peccasset sicut fecit in pseuerantib; angel quauis eni
 nodum pueheretur ad illa equalite angelor ad qua pventur erat hoc
 cum pfectus eet nio de illis assumd; mia tamen iusticia in qua erat uide
 si inissent ut temptati no peccarent ita confirmaretur cu omi ppagme
 sua ut ultra peccare no possent quid aliud q; uicti peccauerunt sic infirma
 ti sunt ut quatum mpmis est sine peccato ee no possit. Et ei audeat dice p
 valere iniusticia; ad alligandum iniusticie homine ipma suasionem sibi
 consensiente qua valeret iusticia ad confirmandu eum in iusticia s; meade
 pma temptatione adherere nam q; ad qui natura sua tota erat mpmi
 nus parentib; tota nullis uicta e ut peccaret excepto io solo hoie q; de
 sicut sine semine vni deo gine facere sic sauit de peccato ad se cernere. Ita ut i
 eadem tota iuasset si no peccasset. Destat ergo ut no completa in illo pmo
 angelor nio supma ciuitas sed de hominib; complenda fuisse dica. Cane si
 ita sunt plures erant electi homines quam st reprobi angeli. **B** Bonas

michi valde uidentur que dicitur Sed quid dicitur quia legitur deus Constituit
 terminos populorum iuxta numerum filiorum israel Et quidam quod per filios israel
 inueniuntur angelorum dei sic exponunt ut secundum numerum bonorum angelorum assignandus
 intelligatur numerus hominum electorum **H**ic non remanet predictae sententiae
 et si certum non est quod totidem angeli creatus esset et remanserunt Nam si plu-
 res sunt angeli electi quam reprobi et uideatur esse ut improbos electi homines restau-
 rent et per hoc fieri ut bonorum numero coequantur et sic plures erunt homines iusti quam
 quam angeli iniusti Sed memento quo pacto incepimus Videre quomodo tunc ubi si quod
 dixeris quod maior non confirmet auctoritas quam illud ratione probare uideatur non
 alia certitudine accipiamus nisi quod niteri ita michi uideatur donec de michi
 melius aliquo taceat Etenim cum sum si quid dico quod facit scriptura absque dubio
 contradicatur quod falsum est nec id tenere uolo si cognouerim Sed si nulli res
 de quibus diuersa sentiri possunt sine periculo scilicet est istud ubi nunc agitur Si enim
 nesciamus utrum plures homines eligendi sint quam sint angeli predicti an non
 et alter horum magis est sanus quam alter nullum puto esse anime periculum
 si magis in his duobus sic exponimus diuina dicta ut diuisis sententiis facie
 uideantur nec alicubi inueniatur ubi quid indubitanter tenendum sit de
 terminent non arbitror reprehendi debere Istud autem quod diximus Constituit
 terminos populorum seu gentium iuxta numerum angelorum dei quod uaria translatione
 legitur iuxta numerum filiorum israel qui ambe translationes autem idem sig-
 nant aut diuersa sine repugnantia ita intelligendi est ut per angelos dei
 et per filios israel significetur angeli boni in modo aut soli homines electi
 aut simul et angeli et homines electi tota scilicet illa ciuitas superna aut
 per angelos dei sancti angeli cum et per filios israel soli iusti homines aut soli
 angeli per filios israel et iusti homines per angelos dei Si boni angeli cum
 designantur potiusque idem est quod si solum per angelos dei Si uero tota cele-
 stis ciuitas hoc est sensus quod tam diu assumetur angelorum populi et multitudines et
 electorum hominum aut tam diu erunt magis filii populi donec de hominibus predestinatis
 numerus illius ciuitatis non dum perfectus compleatur Sed non uideo nec quo soli an-
 geli aut simul et angeli et homines sancti per filios israel intelligantur scilicet aut
 homines filios israel sicut filios abrahe non est vocari alienum Quia an-
 geli quod dei per hoc recte possunt vocari quod uita angelica mutantur atque similitudo
 et equalitas illis angelorum promittitur in celo Et quod omnes iuste uiuentes angeli
 sunt dei ubi ipsi confessores aut martyres dicuntur Quia cum confitetur et
 testatur ueritate dei nunc et angelus eius est Et si malus homo dicitur diabolus si
 aut de iuda dicit dominus propter similitudinem malicie cur non bonus homo dicitur

no d. g. 7

12

angelus in imitationem iusticie. Et possum ut puto dicere deum constituisse et
 numeros populum iuxta numerum electorum hominum quod tam diu erant populi et hoc
 in hoc mundo paratio donec numerus eorum de electorum compleretur et eo completo cessaret
 et hominum generatio que fit in hac vita. At si per angelos dei intelligimus istos
 angelos tamen ex filiis israel solummodo iustos homines duobus huiusmodi
 intelligi potest quod constituit deus terminos populi iuxta numerum angelorum dei
 aut quod tantus populus et tot homines assumuntur quod sunt sancti angeli dei aut quia
 tam diu erant populi donec numerus angelorum dei compleretur ex hominibus. Et uno solummodo
 exemplum posse uideo. Constituit terminos populi iuxta numerum filiorum israel
 et quia iam sicut super dictum est tam diu erant populi in hoc seculo donec numerus
 sanctorum hominum assumatur et colligatur ex utraque translatione quod tot assumuntur homines
 quot remanserunt angeli. Unde tamen non sequitur quantum predicta angeli ex
 hominibus restaurandi sunt tot angelos cecidisse quot perseverauerunt quod tamen si di
 memendum quod rate non sunt supposito rationes que videntur ostendere non
 fuisse angelis prius quam quidam illorum caderet illum perfectum numerum quam
 superna ex plures homines electos futuros quam sunt angeli mali. **B.** Nomen
 premitur quod coegi te ut de angelis si dices nam non frustra factum est nunc redi
 ad id unde digressi sumus. **H.** Constat deum proposuisse ut de hominibus angelos
 qui ceciderunt restauraret. **B.** Certum est. **H.** Tales ergo oportet homines in
 civitate superna qui pro angelis nulla assumuntur quales ibi fuerunt erant
 illi pro quibus ibidem erant et quales nunc sunt boni angeli. Alioquin non erant
 restaurati qui ceciderunt et sequetur quod deus aut non poterit perficere bonum quod incepit
 aut premitur eum tantum bonum incepisse que duo absurda sunt. **B.** Vere oportet
 ut equales sint homines angelis bonis. **H.** Angeli boni utique ne peccaverunt
P. Otes ne cogitare quod homo qui aliquando peccavit. **B.** Non. **xix.** **H.**
 tamen nec unquam deo peccato satisfecit sed tamen ut puniret. Dimittit equal
 sit angelo qui nunquam peccavit. **B.** Verba ista cogitare et dicere possum
 sed sensum eorum ita cogitare necesse fuit falsitatem non possum intelligere
 veritatem esse. **H.** Non ergo debet deum peccantem hominem sine satisfactione
 ad restorationem angelorum assumere predictorum qui veritas non patitur eum
 levare ad equalitatem bonorum. **B.** Sic ostendit. **H.** Considera etiam in populo
 homine siue hoc quia angelis debet equari vitam cum talis deus ad beatitudi
 nem illam vel talem qualem habebat antequam peccaret debebat perire. **B.**
 Dic tu quod cogitas et ego considerabo prout poterit. **H.** Pro nam diu
 tem aliquando in manu tenere margaritam preciosam quam nulla unquam
 pollutio tetigit et quam nullus alius possit amovere de manu eius nisi ipso

punitente et eam disponat retinere in thesauro suo ubi sunt preciosissima
et preciosissima que possidet. **B.** Cogito velut ante nos sit. **H.** Sed si ipse per
mittat eandem margaritam ab aliquo mundo extra domum sua incen
tum prohibere possit ac per eam deceno sumens solutam et non locum i
aliquo sui mundi et eam locum demeris illam sit suatur. **R.** condant pu
tabis ne illum sapientem. **B.** Ex modo hoc possum nam melius est satis ut
margaritam suam mundum teneret et suatur quod soluta. **H.** Nonne simile
faceret deus qui hominem angelis potius suum peccatum quam manu sua tenebat
in paradiso expulsi sunt et accessus invidia diaboli cum solutam peccata qua
uis consuetudinem dicit si ei prohibere vellet diabolum non posset temptare ho
minem nomine inquam simile facit si hominem peccata sordide maculatum sine
omni lauatione et absque omni satisfactione talem sepe mansuet saltem
in paradisu de quo eicit fuerit reducere. **B.** Similitudinem si deus hoc
faceret negare non audeo et idcirco cum hoc facere posset non ab uno uideretur
eum aut quod profuerit pagere non potuisse aut boni propositi eum penitu
isse que inde cadere nequit. **H.** Tene per certissimum quod sine satisfactione et
sine debita solutione spontanea nec deus per peccatum impunitum dimittere no
patet ad beatitudinem sed talem quale habet antequam peccaret pervenire. Non enim
hoc modo reparatur homo sed talis qualis fuerat ante peccatum. **B.** Vo
luntas tua omnino contradicere non possum. Sed quid est quod dicitur deo dimitte
nobis debita nostra et omnis gens orat deum quod credat ut dimittat et peccata
Si enim solum quod debemus. Cur oramus ut dimittat aliquid de iustis
veritatem exagat quod solutum est. Si autem non solum aut frustor oramus ut
faciat quod quia facere non convenit facere non potest. **H.** Qui non soluit scilicet
ita dicit dimitte. Qui autem soluit supplicat qui hoc ipsum pertinet ad solutionem
ut supplicet nam deus nulli quidquam debet sed omnis creatura illi debet et
ideo non expedit homini ut agat cum deo quod admodum par cum pari. Sed deus
non est opus ubi rudere. Cum enim cognoscas cur Christus est mortuus forsitan
per videbis quod queris. **B.** Sufficit quod in nunc quod debet donec nunc rudere
Et autem nullus homo ad beatitudinem pervenire queat cum peccato aut solum appetit non soluat
quod rapuit peccando sic aperte iniuri. Et etiam si velim non possum dubi
H. or quoque non dubitabis ut puto quod per. **T.** tunc. **xx.** **H.**
mensuram peccati oportet satisfactione esse. **B.** Aliquaatenus ior
dinatum est manet peccatum quod esse non potest si deus nihil relinquit in
ordinatum in regno suo sed hoc est prescriptum quod quilibet peccatum incommen
sabile est in deo. **H.** Sic ergo quid solues de peccato tuo. **B.** Peccatum

allud dicitur peccatum per
venit ad

et contritionem et humilitatem abstinentias et multos labores corporis
et misericordiam dandi et dimittendi et obedientiam. **H**aud monitus hinc das
deo. **B.** An non homo deum qui pro timore eius et amore in contritione se-
ctam temporalem abicit et abstinentias et labores? delectationes et
quiete hinc vite talis in dando et dimittendo que mea se largior in obedi-
entia in eum illi subitas. **H.** Cum reddis aliquid quod debes deo etiam si
non potest non debes hoc computare pro debito quod debes peccato. **Q**uia
autem ista debes deo que dicitur Tantum namque debet et in hac mortali vita a-
mor et ad quod pertinet desiderium pervenendi adhuc ad quod factus es et dolor
quod ibi nodum es et timor ne non pervenias ut nullam letitiam sentire de-
as in deus que tibi aut auxilium aut spem dant pervenendi. **O**ratio e-
mentis devotio et coniunctio in deum proprium et humile affectum fide spe et
caritate submissa non enim nieres licet quod non finis est amas aut desi-
deras et de quo quod non dum habes et adhuc verum habitus sis an non in ta-
to es periculo non doles ad quod etiam pertinet quietem et delectationes munda-
nas que cum ab illa verum quiete et delectatione revocant fugere nisi quod
ad intentionem illius pervenendi cognoscis sufficere. **O**rationem vero ita considerare
debes te facere ex debito sicut intelligis quod quod das non att habes sed ab
illo cui servus es tu et ille cui facias das. **E**t natura te docet ut offitio tuo
i. homo bonum facias quod tibi ab illo bene fieri. **E**t qui non vult dare quod habet
non debet accipere quod non sit. **D**e dimissione vero brevit dicit quod nullatenus
pertinet ad te in iudicio sicut supradictum qui nec tu tuus es nec ille tuus
aut finis qui tibi fecit iniuriam sed in deum dei servus facti ab illo demerito
estis. **E**t si de consensu tuo te in iudicio iudicium quod proprium deum et iudicium omni-
um est super illum superbe presumis. **I**nobedientia vero quid das deo quod non debes
aut iubenti totum quod es et quod habes et quod potes debes. **B.** Nichil iam au-
deo monitus hinc dicere me dare deo quod debes. **H.** Audis quod solues deo
peccato tuo. **B.** Si in eum et quid quod possum etiam quod non pecco illi deo
ne peccem nichil habeo quod peccato reddam. **H.** Audis igitur ex te et deo
poteris solutus esse. **B.** Si rationes tuas considero non video quomodo si autem ad fi-
dem meam revertor in fide christiana que predicatur operatur spero me posse salva-
ri et quod legimus si iniustus coniustus fuerit ab iniusticia sua et fecit iusti-
ciam omnes iniusticias eius eradi. oblivioni. **H.** Non dicit nisi de illis
qui expectaverunt christum antequam veniret aut credunt meum pro qua
venit. **S**ed christum et quamnam fidem quasi nunquam fuisse prosumus
quod sola ratione verum ad gentes et ad salutacionem hominum esset natus

Adhuc aliud Cur non minus sit difficile hominem rationari deo **B** nisi fides
 me consolaretur hoc solum me cogeret despicere **A** Audi tamen **B** Sic **H. XXII.**

Homo in paradiso factus sine peccato quasi puerus est pater inter deum et dia-
 bolum et vincit diabolum non consentiendo suadenti peccatum ad obtinenda
 onem et honorem dei ad confusionem diaboli cum ille infirmior natura non pecca-
 ret eodem diabolo suadente quia fortior peccavit in celo nullo suadente Et cum
 hoc facile posset efficere nulla si coacta sola se suadente sponte omnia promissit
 ad voluntatem diaboli et contra voluntatem et honorem dei **B** Ad quidvis tunc
 peccata cupie si non est contra honorem dei et homo rationaretur ei si deo cum
 huius calumpnia huius contumelie deo irrogare nisi prius honoravit deum
 vincendo diabolum sicut illum inhonoravit victus ad vultu victoria co-
 talis debet esse et sicut fortis ad pacem immortalis offensit facile diabolo
 et peccaret et unde iuste meretur penam immortalitatis ita infirmus in
 mortalitatis qualem ipse se fecit immortalitatis difficultatem vincat diabolum
 et nullomodo peccet et quod facere non potest quam diu exolvitur immo per
 tati concipitur et nascitur in peccato **B** Item dico quia ratio probat quod
 diabolus et imple est **A** Adhuc accipe omnia intelligi sine quo iuste non rationa-
 liatur homo deo nec immo imple **B** Tot iam proposuisti nobis que facere
 debemus et quidam super addas non me magis terere possit **A** Audi tamen **B**

Quid abstulit homo deo cum omnia se **A** Audio **XXIII.** **H.**
 promissit ad diabolum **B** Sic tu ut accepisti quia ego nescio quid super hec
 mala que ostendisti potuit addere **A** Nominis abstulit deo quidquid de
 humana natura facere proposuerat **B** Non potest negari **A** Intende in
 distinctam iusticiam et iudicia secundum illam verum ad equalitatem peccati ho-
 minis satisfaciatur deo nisi idem quod promittendo se omnia ad diabolum deo abstulit
 diabolum vincendo restituat et quodnamque per hoc quod victus est rapuit
 diabolus quod dei erat et deus perdidit Ita per hoc quod vincat diabolus perdat
 et deus recuperet **B** Nec distinctius nec iustius potest aliquid cogitari

A Putas ne summam iusticiam posse molare hanc iusticiam **B** Non
 audeo cogitare **A** Nullatenus ergo debet aut per accipere homo adeo quod deus
 illi dare proposuit si non reddat deo totum quod illi abstulit et sicut pillum
 deus perdidit ita pillum recuperet et non aliter fieri valet nisi et quod
 modum punitum tota humana natura corrupta et quasi faminata est
 peccato cum quo deus nullum assumit ad perficiendam illam civitatem ce-
 lestem in ita per vincentem iustificentur apertum tot homines quot illi minimum com-
 pletum erant ad quod complendum factus est homo si hoc facere nullatenus potest

peccator homo quia peccator peccatorem iustificare nequit **E**t michi iustus
et michi impossibili⁹ sed ex his omnibus videtur misericordia dei ex parte hominis
pure quantum ad beatitudinem peccatorem ad quam factus est homo **E**xpecta
adhuc parum. **Q**uid habes amplius. **H.**

Si homo dicitur iniustus qui homini non reddit quod debet multo ma-
gis iniustus est qui deo quod debet non reddit. **R.** Si peccator non reddit
deum iniustus est si vero non potest quomodo iniustus est. **R.** Forsitan si nulla est
nulla causa impotentie aliquatenus excusari potest. **Sed** si in propria impotentia
culpa est sicut non leuigat peccatum ita non excusat non reddentem debitum.
Nam si quis in unguat opus aliorum suo suo excipiat illi ne se debeat infa-
uam quam illi mittit. **Sed** nullatenus excusari possit et si quis ille contempnit
mandatum et monitionem domini sui sponte se imitatum mittat foueam
se nullatenus possit multum opus efficere putas ne illi aliquatenus
impotentiam istam ad excusationem valere. **Cur** opus multum non faciat.

R. Nullomo sed peccator ad augmentum culpe qui ipse impotentiam illa
est fecit duplicat namque peccauit quod et quod iustus est facere non fecit et quod
preceptum est ne faceret fecit. **H.** Ita homo qui sponte obligauit se illi de-
bitum quod soluere non potest et sua culpa debeat se in hanc impotentiam ut
nec illud possit soluere quod debebat ante peccatum. **I.** ne peccaret nec hoc quod
debet quia peccauit excusabilis est. **I**psa namque impotentia culpa est quod non
debet eam habere. **V**mo debet eam non habere. **N**am sicut culpa est non habere quod
habere debet ita culpa est habere quod debet non habere. **S**icut igitur culpa est homini non
habere potestatem illam quam accepit ut posset cauere peccatum sic culpa
est illi habere impotentiam qua nec iusticiam tenere et peccatum cauere nec
quod proprio debet reddere potest. **S**pontane namque fecit unde perdidit illam potestatem
et devenit in hanc impotentiam. **I**dem enim est non habere potestatem quam debet habere
et habere impotentiam quam debet non habere. **Q**uia propter impotentiam reddendi deo
quod debet que facit ut non reddat non excusat hominem si non reddit quoniam effec-
tum peccati non excusat peccatum quod facit. **R.** **H.** graue nimis est et ita ee
necesse est. **H.** iniustus est ergo homo qui non reddit deo quod debet. **R.** **N**imis
est verum nam iniustus est qui non reddit et iniustus est qui reddere nequit.
Nullus autem iniustus admittatur ad beatitudinem qui quod ad modum beatitudinis
est sufficiencia in qua nulla est indigentia sic nulli conuenit nisi in quo
ita primum est iusticia ut nulla in eo sit iniusticia. **R.** **N**on alio audeo credere.

Qui non soluit deo quod debet non potest esse beatus. **XXIII.** **H.**

Nec hoc consequi negare possum. **Q**uod si uis dicere iudex deus dimit-
tit supplicia q̄ debet idcirco q̄ reddere nequit nō p̄t dīa dimitte nisi autē q̄
q̄ homo sponte reddere debet nec p̄t. i. q̄ recompensari possit p̄t q̄ fieri nō
debet p̄consuacione om̄is rei que deus non ē aut q̄ p̄ueniēdo ablatū
erat merito sicut supra dīa i. beatitudinē. sed si dimittit q̄ sponte reddere
debet homo i. deo quia reddere non p̄t. Quid est aliud quam dimittit deus
quod hīc nō p̄t. Sed deus ē ut talis misericors deo attribua. At si
dimittit quod merito erat ablatū p̄ impotentiā reddendi q̄ sponte reddere
debet relaxat deus penam et facit beatum hominem p̄ p̄t quia habet
q̄ debet non hīc nam ipam impotentiā debet nō hīc et idcirco quādiu
illam habet sine satisfactione peccatū est illi. Verū huiusmodi mīa dei
numis est contraria iusticie illius que non nisi pena p̄mittit reddi p̄t
peccatum. Erva p̄pter quē admodum deum ē contrariū ita hīc modo illū
ē misericordem impole ē. **A**liam mīam dei in deo ē q̄tendam quam
istam. **V**erū esto dimittit ei deus qui nō soluit quod debet idcirco qui
non p̄t. **I**ta bellē. **A**t quam diu non vellet reddere aut non
nollet sed si nollet quod non p̄t indigens ē. Si deus nō nollet mīst
erit. **H**oc mīhī clarius. **S**ive autem indigēs sine iusticia sit beatus
non erit. **E**t hoc apertum est. **Q**uādiu ergo nō reddet beatus ē
nō p̄t. **E**t i. rationem sequit. **I**usticie nō est qua euadat miser
hominis et mīa dei pure uidetur. **R**ationem postulasti rōm atq̄
misericordem deum ē non nego qui homines et iumenta saluat quādiu
multiplicauit misericordiam suam. Nos autē loquimur de illa glōria mīa
qua p̄banc vitam beatam facit homine hanc beatitudinē nulli dīe de-
bere nisi illi cui dimissa p̄t. i. p̄t nec hīc dimissione fieri nisi debito
reddito quod debetur p̄t sedm magnitudinem p̄t suprap̄t rationib̄
puto me sufficienter ostēdisse. Quib̄ si quid tibi uidet posse rōm obia
dicere debes. **E**go utaq̄ nullam tuar rōm aliquaten⁹ infirmam p̄re
video. **N**ec ego si bñ considerentur existimo veritatem si vel una deorib̄
quas posui inextinguibili veritate roborat⁹ sufficere debet. **S**ive nāq̄ uno
sive pluribus argumētis veritas inextinguibilis inretur equalit⁹ ab
omni dubitatione. **S**cite ita est. **E**rgo salu⁹ erit hō si ip̄e nec
defenditur. **.xxv.** **S**oluit quod debet nec p̄t saluari si nō soluit
quod debet aut qua fronte asserim⁹ deū mīa dūtem supra intellē-
tū hūmā hanc mīam facere nō posse. **H**oc debes ab illis nē exige

qui xpm non ee credunt necessarium ad illam salutem hominis quoniam uere loqr
 et dicant qualiter ho possit saluari sine xpo et quod si no pnt nullomodo desinat
 nos uidere et accedant et iungant se nobis qui no dubitamus homines p xpm
 posse saluari aut deperire h' nullomo posse fieri et si horret credant nobis
 in xpm et possint saluari. **B.** Atte queram sicut incepit de omdis inchi qua
 ratione saluetur ho p xpm. **H.** nomen sufficient' probat' p xpm hominem
 posse saluari cum etiam infideles no negent hominem nullomodo fieri posse
 beatum et factis ostensum sit qd si ponim' xpm non ee nullomodo posse i
 ueniri salus hominis aut eni p xpm aut alio aliquo aut nullomo pot' ho
 saluus ee. Quia ip' si flm e q' nullo aut aliquo mo alio pt h' ee nre est fieri
 p xpm. **B.** Siquis uidens ratione quia alio mo non pt ee et no intelliges
 qua ratione p xpm ee valeat asserere uelit qd hoc nullomodo queat ee quid
 huic uidebim'. **H.** Quid uidendum est illi qui idcirco astant ee imple q'
 nre est ee quia nescit quo sit. **B.** Quia insipiens est. **H.** Ergo sequendum e
 quod dicit. **B.** Veru quidem est sed hoc ipm est illi uidendum qua ratione sit
 q' putat imple. **H.** An non intelligi s' ex his que supra diximus q' nre e
 aliquos homines ad beatitudinem premere. Nam si deo inconueniens e hoies
 cu aliqua macula pducere ad hoc ad quod illum sine omni macula feat ne
 aut boni incepta penite aut pposita ipse no posse uideat' multo magis
 p' eandem inconuenientiam imple e nullu hominem ad hoc puehi ad q' facis
 est. Quia ip' aut extra fidem xpianam inuenienda e p' satisfactio quale
 supra ee debere omdm' quod ro nulla pt uidere aut indubitan' mia
 ee credenda e. Et ei natana ratione ee colligit' uaciter id in nullam de
 dua debet dubitatione etiam si ratione quo sit no p'p'it. **B.** Veru est q'
 dicit. **H.** Quid g' queis amplius. **B.** No ad hoc ueni ut auferas inchi
 fidei dubitationem sed ut ostendas inchi certitudinis mee rationem et p'
 sicut me rationabiliter deduxisti ad hoc ut uideam p'orem homines h' debe
 deo p'cto quod et reddere nequit et nisi reddiderit saluari no ualet ita
 me nolo perducas illuc ut rationali ueritate intelligam ee oport' oia
 illa que nobis fides catholica de quo credere p'p'it si saluari uolum'
 et quo ualeant ad salutem hominis et qualiter de' mia saluet hominem cu
 p'ctm non dimittat illi nisi reddidit ip' q' illud debet et ut certiores sit
 argumentationes tue sic alio longe inape ut eas sup firmu fundamentum co
 statuas. **H.** Admuet me nunc de' quia cu nullatenus inchi parcas nec q'
 fideis inbecillitatem scientie mee cui tam magnu opus iungis. **Dep**

tabo tam qñ quidem incepti non minime sed indeo confidens et faciam quod ipso ad
vivante pterea sed ne fastidium si uolenti lege minis longa acclamatione
generetur adictis dicenda alio exordio distiguam. *Inap. si lib. 2. dñs*

Rationale naturam adeo factam esse iustam ut illo fruendo beati esse
dubitari non debet. Ideo namque rationalis est. Distinguat me ius-
tum et iniustum et inter bonum et malum et inter magis bonum
et minus bonum alio qui frustra esse facta rationalis. Sed deus non fecit ea
rationalem frustra. Quare ad hoc eam factam esse rationalem dubium non
est. Simili ratione probatur quod ad hoc accepit potestatem discernendi ut odiret
et vitaret malum ac amaret et eligeret bonum atque maius bonum magis ad-
iret et eligeret. Alii namque frustra illi deus dedit potestatem istam discernendi
quia maxime discerneret si secundum discretionem non amaret et vitaret. Sed non
conuenit ut deus tantam potestatem frustra dederit ad hoc utque factum esse ra-
tionalem creaturam certum est ut summum bonum super omnia amaret et elige-
ret non propter aliud sed propter ipsum. Si enim propter aliud non ipsum sed aliud
amat ac hoc nisi iusta. facere nequit. Et igitur frustra non sit rationalis
simul ad hoc rationalis et iusta est facta. Et si ad summum bonum eligendum
et amandum iusta facta est aut talis ad hoc facta est ut aliqui assequeretur
quod amaret et eligeret aut non. Sed si ad hoc iusta non est facta. Et quod sic
amat et eligit assequatur frustra facta est talis ut sic illud amet et eligat
non illa erat ratio. Cur illud debeat assequi aliqui. Quia dum ergo amando
et eligendo summum bonum iusta facit ad quod facta est iustitia erit quod indi-
gens erit contra voluntatem non habendo quod desiderat quod minime absur-
dum est. Quia propter rationalis natura in ista finem est ut summo bono id est deo
fruendo beata esset. Homo ergo qui rationalis natura est factus est iustus ad hoc

Quod autem illis factus sit. *¶* Et deo fruendo beatus esset. *Ca. 7. 11.*
Et iustitiam non morietur. Hinc facile probatur quod ut iam diximus sa-
pientie et iustitie dei repugnat ut cogetur morte pati sine culpa quod iustum
ad eternam ferat beatitudinem sequitur ergo quod si nunquam peccasset nunquam

Unde aperte quidam futura in morte morietur. *¶ 111.*
Non probatur. Quippe si homo perfecte restaurandus est talis debet res-
titui qualis futurus erat si non peccasset. **A**lii non putant esse. **H**oc admodum
igitur si non peccasset homo eodem quod gerebat corpore in incorruptibili et
transmutandus erit. Ita oportet ut cum restaurabitur tamen suo iniquo huius
in hac uita corpore restauretur. **¶** Quod tamen debemus si quis dicat quod homo

fieri oportet de illis in quibus humanum genus restaurabitur de reprobus homo non est natus
Humilius aut conuenientius intelligitur quia de sicut homo si preuentus in iustitia
 totus id est anima et corpore eterne beatus esset Ita si preuentus in iniustitia totus
 similiter eterne miser sit. **B**reuius in deus satisfecit. **III.** **H**

Ex his est facile agnoscere quoniam autem hic de humana perficitur de natura quod incipit
 aut in bonum fecit tam sublimem naturam ad bonum bonum de si melius prius
 cognoscatur deus fecisse quia rationalem naturam ad gaudendum de se valde alie
 ni est ab eo ut nullam rationalem naturam penitus perire sinat. **N**on potest
 aliter putare esse rationale. **N**unc est quod de humana natura quod incipit perficitur
 hoc autem fieri sicut diximus nequit nisi per integram peccati satisfactionem quam
 nullus peccator facere potest. **I**ntelligo iam nunc esse ut deus perficiat quod incipit ne
 aliter quam debeat videatur a suocepto deficere. **S**i ita est videtur quod cogi de
 necessitate videndi inderentia ut salute peccaret humanam. **E**rgo quod negari po
 test plus hoc pro se facere quam pro nos aut si ita est quia gratiam illi debemus
 pro quod fecit propter se quod et imputabimus maiorem salutem eius gratia si nos

Et natus que benefacti gratiam auferunt. **S**aluat natus. **V.** **H.**
 aut minuit et est natus qua maior gratia beneficio debetur. **E**rgo si aliquis
 ex natus qui subiacet in bonum benefacti aut nulla aut minor illi gratia debetur
 Cum homo ipse sponte se natus benefaciendi subdit nec in bitus eam sustinet
 tunc bene maior benefacti gratiam meretur. **N**on est si est dicenda natus sed
 gratia quod nullo cogente illam suscepit aut suat sed gratis. **N**am si quod hodie
 sponte promittis tunc te datur eadem tunc voluntate das quamvis natus
 sic te tunc reddere promissum si pecces aut mentiri non tamen minus debet tunc ille
 prompto beneficio tunc das quam si non promississes qui te debitore ante
 quod donationis illi facere non es ciuitatus. **E**st est cum quis se conuictio
 nis sponte uouet propter tunc. **E**rgo namque suare illud ex natus propter votum
 debeat ne apostate dampnatione incurrat et licet cogi posset suare si
 noluit si tamen non in bitus seruat quod nouit non minus gratius deo est si
 magis quam si non nouisset qui non solum communem vitam sed etiam eius
 licentiam et propter deum abnegauit nec sponte uiuere dicendus est ne
 cessitate sed eadem qua nouit libertate. **E**rgo multo magis si deus facit bonum
 homini quod incipit licet non debeat eum ab unocepto deficere totum
 gratie debeamus imputare quod hoc propter nos non propter se nullius cogens in
 cepit. **N**on enim illum latuit quid homo factus erat cum illum fecit et cum
 bonitate sua illum creando sponte se de perficeret ideo bonum quod obligauit

Denique deus nisi facit ueritate quod nullomodo cogitur aut prohibetur facere aliquid
et cum dicimus deum aliquid facere quasi necessitate uitandi in honestate quam
vix non timet potius intelligendum est quod hoc facit ueritate sua de honesta-
tis et ueritatis necessitate non est aliud quam immutabilitas honestatis eius
qua accepit et non ab alio habet et ideo in ipso de ueritate dicimus tam quod necesse
est ut bonitas dei per immutabilitatem suam perficiat de bonis quod incepit qua-
uis totum sit gratia bonum quod facit **B** Concedo. **vii. H.**

H De autem fieri nequit nisi sit qui soluat deo propter bonis aliquid maius
quam omne quod preter deum est **B** Ita constat **H** Illud quoque qui de
suo potest deo dare aliquid quod super supra omne quod sub deo est alius iusti-
orem maiorem esse necesse est quam omne quod non est deus **B** Neque negare **H**
Nihil autem est supra omne quod deus non est nisi deus **B** Verum est **H**
Nihil ergo potest hanc satisfactionem facere nisi deus **B** Et sequitur **H** Sed nec facere illa
debet nisi hoc alioquin non satisfactio hoc **B** Non uidetur aliquid iustus **H** Si ergo
sicut constat necesse est ut de bonis perficiatur illa summa ciuitas nisi hoc esse
uideret nisi fiat predicta satisfactio quam nemo potest facere nisi deus nec debet
nisi hoc necesse est ut eam faciat deus et hoc **B** Unde deus **H** Iam magni quidam
inueniunt de hoc quod quidam prosequuntur quod ut incepisti **S**pero et
investigandum nunc est quomodo esse possit **I** quod deus nos adiuuabit. **vii. H.**
I Deus hoc. Diuina et humana non possunt inuicem mutari ut diuina
fiat humana aut humana diuina nec ita inuicem ut quedam tria sit ex dua-
bus que nec diuina sit omnis nec humana Denique si fieri posset ut altera
in alteram converteretur aut esset tantum deus et non homo aut solum homo et non
deus aut si inuicem ita ut fieri de duobus corruptum quedam tria. Quod
modum de duobus in diuersis animalibus diuersum species masculo et femina
nascentur totum quod nec matris nec patris integram suam naturam sed
ex utraque etiam mixtam nec homo esset nec deus esset. Non igitur potest fieri homo deus que-
quem ex diuina et humana natura aut conuersione alterius in alteram aut
corruptione conuersione utriusque in tertiam quod hoc fieri nequeunt aut si fieri ca-
terent nichil ad hoc quod querimus ualent Si autem ita quolibet modo o-
mnino dicuntur hee due nature integre ut cum alius sit homo alius deus et non
idem sit deus qui et homo implebitur ut ambo faciant ex fieri necesse est nam
deus non faciet quod non debebit et homo non faciet quod non poterit Et si hoc fa-
ciat deus homo necesse est eundem ipsum esse perfectum deum et perfectum homi-
nem qui hanc satisfactionem facturum est qui eam facere non potest nisi uerum

deus nec debet nisi reus ho. Quia igitur suata integritate utraque nature ne-
cesse e inveniri deum et hominem non minus e nate has duas naturas integre
conuenire in bonam personam quodmodum corpus et anima rationalis conueniunt in bonum
hominem quoniam aliter fieri nequit ut idem ipse sit et perfectus deus et perfectus homo.

B Estat nunc querere. **T**otum in placet quod dicitur. **VIII. H.**
et quo assumet deus humanam naturam. Aut eam assumet de adam
aut faciet nouum hominem quodmodum fecit adam de nullo alio homine. Si
nouum hominem faciat non exade genere non pertinebit ad genus humanum quod natum
est de adam. Erare non debet satisfactore pro eo quod non est deus. Sicut ei rectum e
ut paulisper hominis homo satisfaciatur ita nate est ut satisfaciens idem sit qui patitur
aut eadem genus. Aliter namque nec adam nec genus eius satisfaciatur pro eo quod sicut
de adam et ex adam peccatum in omnes homines propagatum est ita nullus nisi qui
ipsum vel qui de illis nascitur peccato hominis satisfacere debet. Quia si illi ne
queunt necesse est ut de illis sit qui hoc faciet amplius sicut adam et to-
tum genus eius prope stetit sine sustentatione alterius creature si non
peccasset. Ita oportet ut si idem genus resurgit per casum prope resurgat et re-
leuetur. Nam per quamque instatum suum restituitur pullum utique stabit per
quem statum suum recuperabit. Deus etiam qui humanam naturam primum fecit
in solo adam nec femina nec de utroque sexu multiplicarentur homines facere
uoluit nisi de ipso aperte monstrauit se non nisi de adam uoluisse facere quod
de humana natura factum erat. Quia si genus ade paulisper releuatur ho-
mine quoniam non sit de eodem genere non nullam dignitatem quam habiturus erat
si non peccasset adam et ideo non integre restaurabitur et dei positum deficiente ui-
debitur que duo inconuenientia sunt. Ergo nate est ut de adam assumat homo per
quem restaurandum e genus ade. **B** Et rationem sequitur sicut posuimus. Ge-
neratilibus oportet esse. **H**inc est genus nunc beatum assumenda sit natura
adeo hominis de patre et matre sicut alii sunt homines aut de uero sine femina
aut de femina sine uero. Nam quicunque modo ex his tribus modis sit de adam
et de eadem et de quibus est omnis homo utraque sexus nec aliquis modo ex tribus
istis facilius e deo quam alii ut eo modo potius debeat assumi. **B** In pre-
dis. **H**oc autem non est opus multo labore ut ostendatur quod minus e et honestius per
arabem homo ille de solo uero vel femina quam de coniunctione utriusque sicut omnes
alii filii hominis. **B** Sufficit. **H**aut quod de solo uero aut de sola femina assu-
mendus est. **B** Aliud non potest. **H**oc uero modis potest deus homines facere
ut aut de uero et femina sicut assidue matris usus aut nec de uero nec de femina

sicut creavit adam aut deus sine femina sicut fecit ewan aut defemina sine
 uir quod non dum fecit. **E**rgitur huc quoque modum probet sue subiecte
 potestati et ad hoc ipsum opus dilatum esse mihi conuenienti quia ut defemina
 sine uirio assumat illum hominem que queramus uirum aut de uirgine aut de
 uo uirgine dignum? **H**ic fiat non est opus disputare sed non sine omni dubita
 tione attendendum est quod de uirgine deum hominem nasci oportet. **B.** Sed
 placatum cordis mei loquens. **H.** Et ne hoc solidum quod diximus aut in
 nim aliud sicut nubes quod dixisti nobis infidelis obice. **B.** nichil
 solidius. **H.** Pinge igitur non super fictam uanitatem sed super solidam
 ueritatem et dic quod valde conuenit ut quodammodo hominis peccatum et causa
 nostre damnationis principium supersit a femina. Ita medicina peccati et causa
 nostre saluationis nascatur defemina ut ne mulieres desperent se perire
 ad portem beatorum quoniam defemina tantum malum processit optet
 ut ad reformationem perueniant. **H.** Item cum de muliere tantum bonum procedit pingere? **H.**
 Si uirgo erat que tunc fuit humano generi totius mali aucto magis est
 detest ut uirgo sit quam tunc erat totius boni hoc quod pingere. Si mulier qua fe
 cit deus deus sine femina facta est de uirgine uenit valde ut uir. **H.** quod
 fiet defemina sine uirio fiat de uirgine. **Sed** de peccatis que pingi possunt
 super hoc quod deus homo de uirgine mulierem nasci debet ista nunc sufficiant
B. Valde pulcre et rationabiles sunt iste picture.
Nunc quoque querendum est in qua persona deus qui est tres personarum homines
 assumat. **P**lures enim persone nequeunt unum eundemque hominem assumere in uni
 tate persone. **E**rat enim una tantum persona si fieri uideretur. **Sed** debet unita
 esse persone dei et hominis et in qua persona dei hoc magis fieri opteat. **I**n epistola
 de incarnatione ubi ad dominum papam Gelasium dixit. quatum ad personam
 investigationem sufficere puto locutus sum. **B.** Breuitate tamen hic tangere. **E**ur po
 tuit in persona debeat incarnari quam patris aut spiritus sancti. **VIII. H.**
Si qualibet alia persona incarnaretur erant duo filii in unitate filii
 si deus qui et ante incarnationem filius est et ille qui per incarnationem
 filius ante uirginem et erat in personis que sunt per se equaliter et debent in equali
 tate secundum dignitatem natiuitatis. **D**ignitate namque natiuitate habebit
 natus ex deo quam natus ex uirgine. **I**tem si pater fuerit incarnatus erant duo
 neque in unitate quod pater erat neque pater natus. **S**ingulis personarum
 assumptam et uerbum tamen nichil habeat de homine neque tamen est uirginis quod
 filius eius erat filius que omnia inconuenientia sunt nec incarnatione ubi

contingunt. Est aliud cur magis conueniat incarnari filio quam alius
 personis quod conuenientia sonat filium supplicare patri quam aliam personam alij
 Item hoc pro quo erat oratur et dicitur quod erat expugnatus a iudeo filium
 nem dei propriam voluntatem presumptant. Sed quasi specialiter aduersus
 personam filij pertraheretur qui uia similitudo patris creditur. Illi itaque cui
 specialiter sit in uia conuenientia attribuitur culpe condita et indulgentia
 Quia propter autem nos ratio inuitabilis producit ut ut nate sit diuinam et
 humanam naturam in uia conuenientie personam. Nunc si fieri possit implere
 personam dei et hoc conuenientia fieri poterat in persona ubi quia malus. Ne
 cesse est ubi deum et hominem in uiam conuenientie personam. **B** Sic est uia
 qua me ducas undique inuenta ratione ut nec ad dexteram neque ad sinistram
 videam ab illa me posse declinare. **H** Non ego te ducio sed ille de quo loquor
 in fine quo nihil possum. Nos ducat ubi uiam uiam tenemus. **X.**

Quoniam autem ille homo moriturus sit ex debito sicut omnes alij homines
 ex debito moritur non investigare debemus. Sed si adam moritur
 non erat si non peccasset multo magis de morte pati non deberet igitur peccatum
 esse non poterat quod deus et. **B** In hoc nolo te aliquantulum morari. Eue et dicit
 posse siue non posse peccare in bono quod non parua nascatur quod. Nam si non
 posse peccare dicitur difficile credi debere uidetur ut et aliquantulum lo
 quar non quasi de illo qui nunquam fuerit sicut hactenus facimus sed velud
 de eo que et cum facta nouimus quis neget illum multa potuisse facere que
 peccata dicitur. Quippe ut alia taceam quod dicitur et non potuisse mentiri quod
 peccatum est. Cum enim dicitur iudeis de patre si dixeris quod nescias cum ero similis vo
 bis mendax et miteris ubi dicitur non scio cum quis cum dicitur eisdem tres ne
 quisse profere dictiones sine aliis uerbis ut si sic diceret non scio cum. Quod si
 faceret utique aut esset mendax quod est et peccatum. Quare quoniam hoc potuit peccare
 potuit. **H** Et hoc dicit potuit et peccare non potuit. **B** Respondet. **H**ois peccas
 se voluit. Cum enim dico quod possum loqui vel ambulare subaudi si uolo. Si non subaudi
 uolens non est peccas sed uoluntas. Nam cum dico quod uolens possum trahi aut uincari non
 est hoc mea peccas sed uoluntas et peccas alterius. Quippe non est aliud possum trahi
 vel uinci quam alius trahere me uel vincere potest possum itaque dicit deum
 quia potuit mentiri sed subauditur si uellet. Et quoniam mentiri non potuit uolens
 nec potuit uelle mentiri non minus dicit potest nequissime mentiri. Sic itaque po
 tuit et non potuit mentiri. **B** Nunc reddam ad investigandum de illo quod
 non dum sit de quo sicut incepimus. Dico igitur si peccare non potuit quod sicut dicitur

non potent velle exultare suabit iusticia. Ete no exultate arbitri iustus est
 Que igitur gratia illi iusticia sua debetur. **T**olerant namque dicere deum
 idcirco fecisse angelum et hominem tales qui peccare possent quia cum possent deus
 iusticia et exultate suarent arbitri gratiam et laude mererentur que illis qui si
 exultate iusticie no deberetur. **H**omine angeli q. mo peccare nequit
 laudandi sunt. **B.** Sunt utique quia si qd. mo no pnt meruerunt pnt q.
 potuerunt et voluerunt. **H**ecud dicit de deo qui peccare no potest nec si meruit
 potestatem peccandi qua no peccauit. **N**one laudandus est iusticia sua. **B.**
 hoc uolo ut respondeas prome. Nam si dico eum no esse laudandum scio me
 mentari. **S.** autem dico laudandum timeo infirmare rem quam dixi de an-
 gelis. **H**angelis no sunt laudandi de iusticia sua q. peccare potuerunt s.
 quia hoc quodam modo a se hnt quod peccare nequunt minus aliquatenus s.
 similes deo qui a se habet quidquid habet. **D**icit ei dare aliquid qui no
 aufert qm potest et facit ee aliquid qui cu possit idipm facit non esse no
 facit. **S**icut itaque cum angelus potuit auferre s. iusticiam et no abstulit et fa-
 cit se no ee iustum et non fecit. **P**ecce asseritur ipe s. dedisse iusticiam et
 semper iustum fuisse hoc igitur modo habet a se iusticiam q. creatura
 eam aliter habere a se nequit et idcirco laudandus est de sua iusticia nec
 necessitate sed libertate iustus est q. nullo modo dicitur necessitas ubi n. coactio
 ulla est nec prohibitio. **Q**uia ip. qui deus pfecte habet a se quidquid he-
 ille maxime laudandus e de bonis que habet et suat no ulla necessitate
 sed sicut supradixi p. et eterna immutabilitate. **S**ic q. ho ille qui id-
 ip. deus e. qui omne bonu quod ipe habebit a se habebit no necessitate
 sed libertate et a se ip. iustus et idcirco laudandus erit. **Q**uamuis ei na hnt
 adiuta sicut q. habebit idem tamen ipe a se ip. qui due nature vna pro-
 na erit habebit. **B.** Satisfecisti michi ex hoc et aperte iudico quia et pecca-
 re no potuit et tamen laudandus erit de iusticia sua. **S.** nunc querendum est
 timo cum deus talem possit facere hominem cur no tales fecit angelos
 et duos p. homines ut snt et peccare no possent et de sua iusticia lau-
 dandi essent. **I**ntelligis quid dicas. **B.** Sideo in intellige et idcirco
 quero cur eos tales no fecit. **H**omino no debuit nec potuit fieri ut vnus
 quisq. illor eet idem ipe qui deus sicut de homine isto dicimus. **E**t si queres
 cur non vel detot quot snt p. de dei vel salte de vno hoc fecit. **R**espondeo
 quia iustas tunc fieri nullatenus hoc exagebat sed omnino q. deus nichil
 sine ratione facit prohibebat. **B.** Erubescit q. si q. suu dic que dictus eas

H dicimus igitur quod mori non debet qui non est peccator. **C**onceditur me opter. **XI. H.**
Nunc autem restat indagare verum possit mori secundum humanam naturam nam
 secundum divinam spiritus incorruptibilis est. **D**ebet autem dubitare debe
 re an ipse verus homo futurus sit et omnis homo naturaliter mortalis sit. **N**on puto
 mortalitatem ad puram spiritus ad corruptam: hominis naturam pertinere. Quippe si nunquam
 peccasset homo et immortalitas illi immutabiliter firma esset non tamen immens homo esset
 verus. Etiam mortales incorruptibiliter resurgentes non immens erunt veri homines.
 Nam si pertineret ad veritatem humane nature mortalitas nequaquam posset homo
 esse qui esset immortalis. Non ergo pertinet ad sinceritatem humane nature corrup
 tibilitas siue incorruptibilitas qui neutra facit aut destruit hominem si
 altera videretur adesse. Altera ad beatitudinem. Sed qui nullus est homo qui
 non moriatur idcirco mortale primum in hominis diffinitione diphis qui non
 crediderunt totum hominem alii prout aut posse esse mortale. Quare non
 sufficit ad mirandum illum hominem debere mortalem esse hinc quod verus homo est.
B. Educere quod tu aliam rationem quod est illam nescis si tu nescis quia ille mori
 posse probetur. **D**ubium non est quod sicut deus non est ita omnipotens est. **B.**
 Verum est. **H** Si ergo nolo potest animam suam prout et iterum sume. **B.** Si hoc
 non potest non videatur quod sit omnipotens. **H** Potest igitur unquam mori si nolo. id est potest
 ut mori et resurgere. Siue autem animam suam prout nullo alio faciente siue
 alius hoc faciat ut eam prout prout prout quantum ad prout in
 diu differt. **B.** Non est dubium. **H** Si igitur nolo prout prout occidit.
 et si nolo non prout. **B.** Ad hoc nos indeclinabile prout id. **H** Facio quod nos
 docuit quod oportet eum manus ad habere quia quod deo est quod sponte deus non
 ex debito deo. **B.** Ita est. **H** Hoc autem sub illo nec extra illum inveniri potest.
 Verum est. **H** Impossibile igitur inveniri est. **B.** Sic sequitur. **H** Aut igitur prout
 aut aliquid deus dabit. **B.** Non possum aliter intelligere. **H** Educendum nunc
 est cuius modi esse debet hoc datio dare namque se non prout deo aut ad
 deus quasi non habenti ut sius sit quia omnis creatura dei est. **B.** Et est. **H**
 Si ergo intelligenda est huiusmodi datio quod aliquis prout se ad honorem dei aut ad
 deus quo debitor non erit. **B.** Ita sequitur ex dictis. **H** Si dicimus quod dabit
 seipsum ad obediendum deo ut prout suam iustitiam subdat se voluntati
 eius non erit hoc dare sponte quod deus ab illo non exigit ex debito omnis crea
 tionalis creatura debet hanc obedientiam deo. **B.** Si negari nequit. **H** Alio
 itaque modo oportet ut deus seipsum deo aut ad deus. **B.** Ad hoc nos prout id. **H**
 Videamus si forte hoc sit dare vitam suam siue prout animam suam siue

ut ha
satisfacere deo

appetere

tendere seipm morti ad honore dei h' em ex debito no eriget de ab illo Qui na
q' no erit peccatum nullo no debet morti sicut dicitur **B** Alii nequeo i
tellige **H** Confidem' adhuc datum sic rationabiliter oventat **B** Dic tu rego li
benter audiam **H** Si ho p'suauitate peccauit an no ovent ut passim
tem fa satisfaciat **E** si tam facile victus e ad valo ut de peccando exho
rareo ut facilius no possit none iusti e ut ho satisfacies p'pao tato diffi
cultate vinctat dyabolum ad honore dei ut maiori no possit an no est
dignu quatin' qui se sit abstulit deo peccando ut se plus auferre no possi
sic se det deo faciendo ut magis se no possit dare **B** No est aliud rationabi
lius **H** Michi aut asseris a' difficili' p't ho ad honorem dei sponte et no ex
debito pati qua morte et nullaten' p't seipm ho dare magis deo qua cu
se morti tradit ad honorem illi **B** Vera sunt omnia h' **H** Talem i. op; cu
ee qui p'pao hominis satisfacie nolet ut mori possit si uelit **B** Vides pla
ne illu hominem que quim' talem ee oportet qui nec exultatate moria
q' ompe erit nec ex debito q' miqua p'pao e' et mori possit ex libera volu
tate q' n'at' e' **H** Sicut et alia multa Cur cu ualde oventat homi fili
tudine et conuersione absq; peccato h're que facilius et clarius p'te patet
meius uita et opib' qm' uelut ante equum tota ratione mirari possit
Quis cu expulset quam nate qua sapient' factum est ut ille qui homines
ei accideptur' et de uia mortis p'dicationis ad uia uite et beatitudinis et
ne docendo reductur' cu homib' qm' faret' et i'p'a o'is facioe cu eos d
ceret ubo qual' uiue deberet seipm p'reb' exemplum **E**xplu' aut seipm quo
daret infirmis et mortalib' ut p'te m'uitas rogumelias aut dolores aut
morte auisacia no recederet seipm h' omnia sentire no agnoscent. **XII. B**
Omnia h' patent' o'ndunt cu mortale et incommodor' mo' ee p'rticipie
oportet **E**d et h' omnia miserie n're sut **U**iquid q' miserie erit **H** N'c
quam nam sicut ad beatitudinem no p'net amod' quod habet quis o'ia
voluntate ita no est miseria app'hendere sapient' vlla nate aliquod co
modum sed inuoluntatem **B** Concedendum est. **XIII.**
Oportet m' hac similitudine qua h're debet cu homib' sic b'ari igitur q'
sicut alias infirmitates n'as habiau' sic **H** Quid dubitas de deo uerum sic
omnia facis **B** Quia quauis sit immortalis futus ex diuina natura mor
talis cu erit ex h'uana. nam cur no simit' p'teat ho ille ee ne ignoras sicut
vere mortalis e' **H** Alia hominis assumptio immutatem p'one dei non nisi
sapienter assumpta sapientia fiet et ideo no assumet in homine q' nullo

contra illum sunt. **E**um peccatum quod impona eius sit iopabli? superat oia
illa que extra personam illi cogitari pnt. **H**erudias adhuc qd ppe libet aliq
pati? quasdam in sua psona molestias ne maiores patiat? ureb? suis. **V**erū
deus nō oget hac patia au? pta cuncta subiagent sicut tu supra cūda mee
māgationem vīdīstī. **H**ene vīdes. vīdeam? qd violacōne vite corporalis
hui? hominis nulla immensitas ul? multitudo peccatorū extra personam dei
operari ualeat. **A**pertissimū est. **H**erudiam bonū tibi vīde? au? itēmpo taz
mala est. **S**i omne bonū tam bonū est quam mala est eius destructio
plus est bonū inopabili? quā sint omnia pta mala que sine estimacōe
superant eius intēmpione. **H**erudias cogita etiā qd pta tantū sūt
odibilia quātum sūt mala et vita ista tantum amabilis quātū est bo
na bñ sequit? qd vita h? plus est amabil? quam sint pta odibilia. **N**ō
possum hoc intelligē. **H**putas ne hoc tantum bonū tam amabile pisse
sufficere ad soluendum quod debet? pta tota? mūdī. **I**mo plus pti
infinitum. **V**ides qd quō uita h? bñcat omnia pta si piliis detur. **A**ppe
Herudias ergo vitam dare ē morte accipere sicut dācio huius uite pnet hominem
pualet omib? homin? pta ita rācepao mortis. **I**ta est de omib? pec
tatis qui personam dei nō tangunt oīat sed nūc vīdeo aliud qrendum.
Nam si tam malum est eum occidere quā bona est vita ei? quō ptest. **XV.**
mors eius superat et delet pta cor? qui eū occiderūt aut si alio cor?
peccatū delet quō nō pti alioz qd homin? aliquod dele? **E**redim? ei qd multi
ex illis saluati sūt? immabiles alij nō saluati. **H**anc qōm soluit apus qui
dicit. Si cognouisset nūquam dīm glie auāfixisset tantū namq? differt
facienter factū peccatū? quod pignotantia fit ut malū quod nūqūa facē
posset pnumetate sua si cognosceret? veniale fit qd igitur factum est.
Deū ei occidere nullus hō nūquā facit? salte velle pisset et ideo qui illū
occiderūt ignorāter nō infinitū ptiū cui nullā alia compari pnt pta
pmetuerit nā considerauim? eius māgitudinē ad iudicandū quā bō esset
vita illa sedm hoc quod ignorant? factum ē sed quasi facit? fiet qd nū
quā fecit aliq? nec facit? ptiue. **R**onabili? intēptores xpi advenia?
pta sui ptinge ptiuisse mīastī. **H**erudias iam quēis ampli? ecce vīdes qd
rāonabilis nāitas oīdat ex hominib? pfiendam ēē finam. **E**uitatē nō
nō pisse fieri nisi pmissionē ptiū quam hō nullus hīc ptest nisi p hō
mūne qui de ipse sit de? atq? morte sua homines ptiōres deo rāonaliet.
Appe i? inuenim? xpi qd dīm et hominem confitem? et mortuum pti nos

hoc autē absq: omni dubio te cogito cūta queipē dicit certa ēē qm̄ de' mē
 tu nequit capienter ēē facta que fecit dubitandum nō ēē quāuis non
 cor rō intelligat anobis. **B**erum ē quod dicit ne aliquis q' dicit ēē ver
 aut quod fecit rōnabiliter ēē factum dubito. sed h' postulo ut quod quasi
 nō debere aut nō posse fieri iudē' infidelibus infide xpiana. hoc n' q' iudē'
 fieri debeat aut possit apias nō ut me infide confirmes sed ut confina
 tum veritatis ipius. **Q**uia p' hanc eor que supradicta sūt. **XVI.**
 intellectu letificet. **R**atione aperit sic peto ut eor que sum ad
 huc quesitū' ratione ondas p'mū' f. qualē' demassa p'atūce. i. de hūāo
 genere quod totum infectum erat p'atō hominem sine p'atō quasi azimū
 defecit deus assumptus. Nam licet ipā hominis conceptio munda sit i
 absq: carnalis delectationis p'atō h'go tām ipā vnde assump' est iniqui
 tatib' concepta ē et impietis concepit eam m'r eius et aum originali p'atō
 nata ē qm̄ et ipā madam p'atūit in quo omis p'atūerūt. **H**ic quā cō
 stat hominem illum deū et p'atōr ēē rōnaliatōrē dubiū nō ēē cū omis
 sine p'atō ēē hoc autē ēē nō valet nisi absq: p'atō demassa p'atūce sit
 assumptus. **E**tua vō rōne sapia dei h' fecit si nō possum' intelligē' de
 m'ari sed cū veneratione tollerare aliud ēē m'p'etis tante rei quod
 ignorem'. **E**rupe mirabil' de' restaurauit hūānam naturā quā m
 staurauit equalit' ei vōiq: deo fatale ē sed hō aūquam ēē nō p'atūit
 ut fieri nō deberet p'quam vō factus ē p'atūdo metuit ut q' et adq' fac'
 erat p'ederet quāuis nō p'edidit omis quod fac' erat ut ēē qui p'ūre
 aut cū de' m'p'et' **A**leuam ei h'oz fieri posset si in nihilum redact' ēē
 Tanto igit' mirabili' de' illū restituit quā m'p'atuit quāto h' de p'atōrē
 contra m'itum id nō de p'atōrē nec contra m'itum fecit quātum etiā est
 deū et hominē sic m'omū conuenire ut suata m'egra ē vōiq: nē idē sit
 hō qui de' **E**tuis g' p'sumat v' cogitare quod hūān' intellect' valeat
 penetrare quā sapient' q' mirabil' tam m'p'atūta' op' factū sit. **B**as
 senas q' nullus hō p't m'bac vita tantum p'atū p'mē' ap'it n' p'ro
 ut facias quod nullus hō facē p't sed tantū quantū p'tes plus ei p
 suadebis aliores m'bac re rōnes latere si aliquā te iudē' monstrauis
 quam si te nulla mea ratione intelligē' m'ch' dicendo p'bauis. **H**ic de
 me abmoportum ē tua nō posse liberari. **S**ed si aliquis p'teo q' postu
 las ondere grās agam'. **D**eo Si vō nō p'teo sufficient ea que p'ius p
 bata sunt. **E**um ei constat fieri deum hominem op'etē dubium nō ē

dubito.

sapientiam et potentiam illi non deesse ut hoc sine peccato fiat. **B** Sic libenter accipit.
A Oportuit utque ut illa idem pro qua Christus fecit proderet non solum illi qui eo
 tempore fuerit sed et aliis. Sic et rex alius quod totum populum suum ad custodiam civitatis
 Civitatis sic peccavit excepto uno solo qui cum de illorum est quare ut nullus eorum fa-
 cere possit. In mortis damnatione evadit. Ille autem qui solus est innocens
 tantam apud regem habet gratiam ut possit et tantam dilectionem erga reos ut velit
 omnes qui suo credent consilio reconciliare quodam finis valde ipse regi
 placitum quod futuris est die secundum voluntatem regis statuto. Et qui non oes
 sunt qui reconciliandi sunt addit convenienter concedit rex in magnitudine
 illius finis ut quicumque vel ante vel post diem illam confessi fuerint se uelle per
 opus quod illa die fiet veniam impetrare et ad pactum ibi constitutum accedere
 ab omni culpa sint absoluti penitentia et si ut per hanc veniam iterum per-
 cent si digne et corrigi deinceps noluerint per idem pacti effi-
 ciam iterum veniam accipiant. Sed tam ut nullus placatum eius ingre-
 diatur donec factum sit hoc unde culpe relaxetur. Secundum hanc similitudinem qui
 non potuerunt omnes homines qui salvandi erant penitus esse qui redemptio illa
 Christus fecit tanta fuit vis ieiunio morte ut etiam marescentes vel loco vel tempore ei
 procedant effectus. Et autem non solum penitentibus prodesse debeat hinc fa-
 cognoscitur quod non tot penitentibus ei mortis esse potuerunt quod ad finem Civitatis constructio
 ne necessarij sunt etiam si omnes qui ei de mortis tempore ubique erant ad illa
 redemptione admitterent plures ei sunt demones quam de quibus restituitur
 est mis eorum ea die viverent homines. Nec credendum est ex quo factus est homo nullum
 tempus fuisse quo mundus iste annuatus que facte sunt adversus hominem sic va-
 cius fuisset ut nullus esset in illo ex humano genere adhuc penitentibus pro quod factus est
 homo videtur ei inconvemens quod de vel uno monito promissit humanum genus redire quod
 fecit pro usum eorum de quibus supra Civitas perficienda est quasi frustra extitisset
 Nam aliquate minus esse videtur quoad non adhuc propter quod maxime facta
 esset videntur subsistere. **B** Congenta ratione et cum nihil repugnare videatur
 fuisse unquam nullum fuisse tempus ex quo factus est homo absque aliquo qui
 adeam penitentiam sine qua vane factus esset omnis homo reconciliatus quod non
 solum convenienter sed etiam necessarium esse possumus concludere. Si ei conve-
 niens et rationabili est hoc quod aliquis nullum fuisse de quo intentio dei
 qua hominem fecit perficeretur. Nec est aliud quod huic obviat rationi. Nam est
 semper aliquid ad predictam reconciliationem penitentem fuisse unde Adam et
 Evam ad illam penitus redemptio dubitandi non est quoniam hoc auctoritas

angit
parat

diuina nō aperte p̄mūat. **¶** Inardile quoq; vidē qm̄ deus illos fecit: p̄posuit
 immutabilē facē de illis omnes homines quos ad celestē ciuitatē assumptus ēat
 quod illos duos ab h̄ exalissent p̄posito. **¶** Vmo illos maxie adh̄ fecisse credi
 debet ut eēt illis p̄pter quod facti sunt. **¶** Bene consideras nulla tñ anima
 ante mortem xp̄i paradysum celestem ingredi p̄tuit sicut supra dixi de
 regis pallatio. **¶** Sic tenem. **¶** H̄go autē illa de qua h̄o assumptus est
 de quo loquimur fuit de illis qui ante natiuitatē eius p̄u mūdā sūt
 ap̄tatis rēus ip̄a mūdā de illa assumptus ē. **¶** placet m̄ multū q
 dicas nisi cum ip̄e debeat asēp̄o h̄e mūdā ap̄to vidē eam habē
 am̄e et nō p̄te mūdā ēē sed p̄llam. **¶** Non ita est sed qm̄ māt̄s mu
 diaa p̄quam mūdā ē nō fuit nisi ab ip̄o q̄ p̄cipiū et asē mūdus fuit
¶ Bene est de hoc vix adhuc aliud n̄bide quendum dīcū em̄ supra qz nō
 necessitate mortuū erat et nūc videm̄ qz mater ei⁹ p̄eius morte futura
 mūdā fuit quod nisi illa fuisset ip̄e de illa ēē nō p̄tuisset. **¶** Quō q̄ nō
 necessitate mortuus ē quis nō nisi qz moritur⁹ erat p̄tuit ēē. Nam si
 moritur⁹ nō esset uirgo de qua assumptus est mūdā nō fuisset qui h̄
 nequaquā valuit ēē nisi veram mortē ei⁹ credendo nec ille de illa p̄tuit
 aliter assumi. **¶** Quare si nō mortu⁹ est exiuitate p̄quam assumptus est
 deuirgine p̄tuit nō ēē deuirgine sup̄e p̄quā ē assumptus quod non ē
 p̄le. **¶** Si bñ que supradicta sūt considerasses hanc qonem nullis ut
 puto solutam intellexisses. **¶** Non uideo quō. **¶** H̄o m̄ne qm̄ quesiūm⁹
 Sciam ille mentiri p̄tuerit miram⁹ m̄ mentiendo duas ēē p̄tates
 vnā videlicet uolendi mentiri alterā menacēdi. **¶** Equū ai menacēdi
 p̄tatem h̄et hoc asēp̄o habuit ut nō p̄sser velle mentiri idēo de sua
 iusticia qua vitatē suauit cum laudand⁹ ēē. **¶** Ita ē. **¶** H̄o m̄ne ē
 m̄suand⁹ vitam p̄tatis uolendi suare eq̄tatis suand⁹. **¶** Cū q̄ queit⁹
 idē de h̄o p̄tuerit suare vitam suam ut nūq̄ moret⁹ dubitand⁹ nō
 est qz sp̄i habuit p̄tatem suand⁹ quāuis nequiuuit velle suare ut nūq̄
 moretur. **¶** Equū hoc asēp̄o habuit ut scilicet velle nō p̄sser nō n̄titate
 sed libera p̄tate animam suam p̄sser. **¶** Nō om̄io similes fuerūt i⁹
 iste p̄tates menacēdi ut et suand⁹ vitam. **¶** Ibi ei⁹ scit⁹ qz si vellet p̄sser
 mentiri h̄ vō uidet⁹ qz si nō mori vellet nō magis h̄ p̄sser q̄ p̄sser
 nō ēē q̄ erat uiam adh̄ erat h̄o ut moretur et ip̄ h̄ future p̄te mortis
 fidem deuirgine p̄tuit assumi sicut supradixi. **¶** Ad putas illū
 p̄tuisse nō mori aut n̄tate mortuū ēē qz nō p̄tuit nō ēē qz erat ita

poss' asserere illum nō potuisse velle nō mori aut nātē mori voluisse quā q' eat
 non ēē nō potuit nō enim magis ipse fat' est hō ad h' ut morer' quā ut velle
 mori. Quia p' sicut nō debes dicere q' nō potuit velle nō mori aut nātē voluit
 mori. Sic nō est idē q' nō potuit nō mori aut necessitate ē mortu'. **B** Vno
 quoniam eadem subiacet idē s' mori & velle mori. Vnde: im' o' nātate
 fuisse. **H** Quis se sponte voluit hominē facere & eade' immutabili voluntate
 moreretur. **E**ph'ius fidei certitudinis hō mūda fiet de qua ille hō assūme
 tur. **B** De filio dei. **H** Quomodo supra mātum est q' dei voluntas nulla
 cogit nātē sed ipa se spontanea sua suat immutabilē. q' ad di' nātate
 facit. **B** Vere mātum est sed. **B** idē' e' contra q' q' de' immutabilē vult
 nō p' nō ēē sed necesse est ēē. Quia p' si de' voluit & hō ille morer' nō po
 tuit nō mori. **H** Ex eo q' fili' assumpsit hominē ea voluntate & morer'
 probas eūdem hominē potuisse nō mori. **B** Ita intelligo. **A** An nō fili'
 apparuit ex his que dicta sunt filium dei & assumptum hominem. b' nā ēē
 p'ponat ut idē sit de' & hō fili' dei et fili' v'g'nis aut nātē voluit mo
 ri. **B** & est. **H** Idē' r' hō sua voluntate nō potuit nō mori et mortuus
 ē. **B** Nōq' negare. **H** Quā q' voluntas dei nulla nātate facit aliquid
 s' sua potestate et voluntas illi' fuit voluntas dei nulla nātē mortu'
 ē sed sola sua p'ate. **B** Argumentationib' tuis obuiare nego nam et p'po
 sitiones quas p'mitis nec consequas quas inferis. **B** ullate' m'finare
 valeo. Sed tamē hoc michi sepe' occurr' quod dicit q' si vellet non mori
 nō magis h' posset q' nō ēē quod erat de nātē mortu' qui si uē nō fuisset
 mortuus nō fuisset deū fides future mortis ei' p'quā et illa v'go de qua
 natus ē et multa alij mudati s' ap'as uiam si uera nō fuisset nichil pro
 desse potuisset. Quia p'p' si potuit nō mori potuit facere nō ēē uer' q' uer'
 erat. **H** Ex verum erat anteq' morer' q' moritur' erat. **B** Idē' h' ipe
 sponte voluit immutabili voluntate. **H** Si q' sicut dicit idē nō potuit
 nō mori q' & moritur' erat et ideo v' erat moritur' q' h' ipe sponte et i'
 mutabilē voluit sequi illum nō ob aliud nō potuisse nō mori nisi q' i' mu
 tabili voluntate voluit mori. **B** Ita ē. Sed quāq' fuit tū uerū est tū q' nō
 potuit nō mori et nātē fuit illum mori. **H** Vnus h'eres in n'lo et dicit p'let
 queris nōdum instipē. **B** An es oblit' quid exatationib' tuis obiecerim
 m'hi. **B** Disputatōis m' p'ncipio q' fidelis quod postulabas nō facies
 doc' sed michi et hoc ipm' mecum petentib'. Sustine igitur ne p'audiā
 et ebetudine m' quam ingem' q'as michi et illis etiam impluribus

Am dicitur qd de impie dicitur **Q**uestionibus sicut incipit satisfactas
 aliquid non posse aut necessitate facere Omnis quippe necessitas et impossibilitas
 eius subiaceat voluntati Illius aut voluntas nulli subiaceat necessitati aut
 impossibilitati Unde enim est necessarium aut impossibile n qd ipse ita uult qm
 vero aut nolle aut velle aliquid pte necessitate aut impossibilitatem
 alienum est a veritate Quare qui omnia que uult et no nisi q uult facit
 sicut nulla necessitas siue impossibilitas pcedit a velle aut nolle ita
 nec eius facere aut no facere quauis multa uelit immutabiliter et faciat
 Et sicut cum deus facit aliqd p quod factum est iam non potest esse non esse fac-
 tum sed sepe verum e factum esse nec tamen recte dicitur impossibile deo esse ut faciat
 qd pcedit non esse pcedit tunc ei operatur ibi necessitas no faciendi
 aut impossibilitas faciendi sed dei sola voluntas qui veritatem sepe qui
 ipse veritas e immutabilis sicuti est uult esse Ita si pponit se aliquid i-
 mmutabiliter facturum quauis quod pponit antequa fiat non possit non
 esse futurum No tamen ulla est in eo faciendi necessitas aut no faciendi im-
 possibilitas quauis sola in eo operatur voluntas Quod dicitur naq dicitur deo no
 posse nulla negatur ideo potestas sed insuperabilis significat potentia et fortitudo
 No enim aliud intelligitur nisi q nulla res potest efficere ut ille agat quod
 negatur posse Nam visitata e huiusmodi multum locutio ut dicitur res
 aliqua posse no qd nulla sed qui in alia re est potestas et no posse no qui
 nulla sed quoniam in alia re e impotentia Dicimus namq iste ho potest
 vni aliquid potest eum vni et ille no potest vni p nullu cu vni
 vni potest non ei est potestas potest vni sed impotentia nec vni potest in
 potentia est sed potestas nec dicimus deum necessitate facere aliquid eo
 quod nullo sit ulla necessitas sed qui est in alio sicut dixi de impotentia
 qd dicitur no posse Omnis quippe necessitas est aut coactio aut prohibeo
 que due necessitates continentur in vice in contrariis sicut necesse et im-
 possibile Cogit et prohibet no esse Cogitur no esse prohibet esse Nunc est
 esse impossibile e non esse necesse est no esse impossibile e esse Quid namq cogit esse
 prohibet non esse et quod cogitur esse prohibet no esse Et admodum q necesse
 est esse impossibile e non esse Et quod necesse no est non esse impossibile e esse et quod
 Quia aut dicimus ad necesse esse aut no esse indeo no intelligit q sit nullo
 necessitas aut cogens aut prohibens sed significat qd moribus aliis re-
 bus est necessitas prohibens eas facere et cogens no facere contra h qd dicitur
 dicitur Nam cum dicimus qd necesse e deum semper verum dicere et necesse e

cum inquam menti non dicitur aliud nisi quod tanta est ideo constancia suandi vitate
 ut nunc sit illam rem facere posse ut verum non dicat aut ut mentiar. Quia propter
 dicimus quod homo ille qui secundum veritatem persone sicut supradictum est idem ipse est qui
 filius dei deus non potuit non mori aut velle non mori per quam deusque natus
 est non significat nullo vlla impotentia suandi aut volendi suandi vitam sua
 immortalis sed immutabilis. Et voluntas est quia se sponte fecit adhuc hominem
 ut eadem voluntate perseverans moreretur et quod nulla res potuit illam volu-
 tatem mutare per potentiam quam potentia si posset velle mentiri aut
 fallere aut mutare voluntatem quia prius immutabile esse voluit. Et si quod
 modum supradictum cum aliquis sponte se proponit scilicet bonum aliquid et eadem
 voluntate per se perficit quod proposuit quousque cogi possit si nolit permissum solvere
 non tamen est dicendum necessitate facere quod facit sed ea qua proposuit libere
 voluntate non nisi necessitate et potentia fieri vel non fieri dicitur sed ad ubi neque ne-
 cessitas neque impotentia quousque operatur sed voluntas. Si inquam ita est in ho-
 mine multo magis veritas aut impotentia nequaquam nominanda sunt
 in deo qui nichil nisi quod vult facit et cuius voluntate nulla vis cogere
 aut prohibere valeat. Ad hoc est in christo valuit diversitas naturarum unitas
 persone ut quod opus erat fieri ad hominem restaurandum si humana non posset na-
 faceret divina et si diuine minime conueniret exhibet humana et non alia atque
 alius sed idem ipse est qui utique perfecte existens per humanam soluet quod illa
 debebat et per diuinam posset quod expediebat. Denique virgo que per fidem munda
 facta est ut de illa posset assumi nequaquam credidit illum moriturum
 nisi quod vellent quodammodo propheta qui de illo dixit. Oblatus est quod ipse volu-
 it didicisse. Quia propter qui verum fuit fides eius necesse erat ita futurum esse sicut
 credidit. Quod si tenens perturbat quod dicto nunc erat memento quod veritas fidei
 virginis non fuit tamen ut ille sponte moreretur sed quod hoc futurum erat verum fuit
 fides. Quam obrem si dicitur nunc erat ut sola voluntate sua moreretur quod verum fuit
 fides siue prophetia que de hoc precesserat non est aliud quam si dictis nunc
 fuisse ita futurum esse qui sic futurum erat. Huiusmodi autem veritas non cogit
 rem esse sed esse rei facit necessitate esse. Est namque veritas procedens que tamen
 est ut si res est est veritas sequens quam res facit procedens et efficiens ne-
 cessitas est cum dicitur. Etiam nolui quod veritas est ut volui sequens vero
 et que nichil efficit sed fit est cum dico te ex veritate loqui quod loquens
 tu et dico hoc significo nichil facere posse ut dum loquens non loquer
 non quod aliquid te cogat ad loquendum. Nam violentia nalis conditionis

voluntas est

7

finis

cogit celum volui te vero facit necessitas loqui Sed obicitur quod est pcedens v
 necessitas est et sequens non autem ubi sequens ibi statim pcedens. Possunt namque di
 cere necesse est celum volui quod volui sed non simile est verum idcirco te loqui quod ne
 cesse est ut loquaris. Ista sequens necessitas auctoritatem ponit quia hoc modo. Ad quod
 fuit necesse est fuisse. Quidquid futurum est necesse est
 futurum esse hoc est illa necessitas que beatus aristoteles de positionibus singulari
 bus et futuris videtur. Beatus autem destruit et omnia esse ex necessitate asserit. Hac
 et sequenti et nichil efficienti necessitate quoniam vera fuit fides vel prophetia
 de quo quod ex voluntate non ex necessitate mortuus erat necesse fuit ut sic esset
 hac homo factus est hac fecit et est passus quidquid fecit et passus est hac voluit
 quantumque voluit. Ideo enim necessitate fuerunt quod futura erant et futura
 erant quod fuerunt. Et si vis omnium que fecit et que passus est verum scire
 necessitate scito omnia ex necessitate fuisse quod ipse voluit voluntate vero
 eius nulla pcessit necessitas. Dixit si non fuerunt nisi quod ipse voluit se
 non voluisset ut fuisse non fuissent. Sic itaque nemo tulit animam ei
 ab illo sed ipse posuit eam iterum sumpsit eam et pacem habuit ponendi
 animam suam et iterum sumendi eam sicut ipse dicit. **B** Satisfecisti michi
 illum non posse probari ulla necessitate subisse mortem nec me permittere ut
 hoc faceres importunum tibi extasse. **A** Quidnam? ut puto certam rationem
 quod deus assumpsit hominem sine peccato demissa peccatrice. Sed neque
 negandum existimo aliam esse propter istam quam diximus rationem excepto hoc
 quod deus facere potest quod hominis id coprehendere non potest verum quoniam et ita in
 videtur posse sufficere et si aliam nunc inquirere vellemus nunc esse inuestigare
 quid sit originale peccatum et quod animis parentibus in omnium genus
 humanum propter illum de quo agimus hominem diffundatur et madere iniquitas
 alias rationes que suum postulant tractatum ea quam diximus ratione contenta
 que deinceps restant opere presequamur. **B** Scimus sed eo pacto ut tu aliquo
 auxiliante deo illam aliam rationem quam nunc inquirere iudas quasi debi
 tum exsoluas. **A** Quam hanc voluntate scio me gerere quod petis non dene
 go sed quod defuturus mecum sum promitte non audeo sed di dispensationi committo
 Sed dic nunc quid tibi de ratione quam impugno. **XVIIII.**
 proposita propter aliam multas se ingesserunt pro solvendum videatur. **B.**
 Summa quomodo fuit Cur deus homo factus sit ut per mortem suam saluaret homi
 nem cum hoc alio modo potuisset facere videtur ad quod tu multum et nuncius com
 bus videtur ostendit resurrectione sue nature non debuisse remanere
 nec potuisse fieri nisi solueret homo quod propter deo debebat quod debitu tantum

erat ut illud soluere non debet nisi homo non posset nisi deus. Ita ut idem esset homo qui
 deus vni necesse erat ut deus hominem assumeret in similitudine persone quous
 qui in natura soluere debebat et non poterat in persona esse qui posset. Deinde
 quia de uirgine et appona filii dei esse assumendum homo ille qui deus erat et quod
 sine peccato de massa peccatrice assumi potuit inuasi vitam autem huius
 hominis tam sublimem tam preciosam aptissime probasti ut sufficere possit
 ad soluendum quod peccatis totius mundi debet. et plus infinitum. Restat
 quod ostendere quod illa soluat deus peccatis hominum. **H**ic propter deum se promissit
 occidi nomine ad honorem dei vitam suam dedit. **S**i possum intelligere
 quod non dubito quous non videam quod rationabili hoc fecit cum iusti
 tiam indefinibiliter et vitam suam eternam suare poterit fatebor illum
 tale quid sponte dedisse deo ad honorem illi. aut quidam deus non est non potest
 parari et quod hominibus omnium hominum debitas recompensari potest. **A**nno
 intelligis quod cum iniurias et contumelias et morte crucis cum latronibus
 sicut supra diximus pro iustitia quam obediens subiabat illatas bing
 na patientia sustinuit exemplum dedit hominibus quous pro nulla in modo
 que sentire possent iniustitia quam deo debent declinent quod minime dedisset si
 secundum suam iustitiam mortem pro tali causa illatam declinasset. **S**ed
 quod nulla hoc exemplum necessitate dedit qui multa ante aduentum
 eius et iohannes baptista pro adventum ante mortem eius fortiter morte puritate
 sustinentes id sufficienter dedisse noscunt. **N**ullus unquam homo mo
 riendo propter illum deo dedit quod aliqui necessitate periturus non erat aut sol
 uit quod non debebat. Ille vero sponte patri obtulit quod nulla necessitate mu
 quam amissurus erat et soluit peccatoribus quod prope non debebat. Quia pro
 ille multo magis dedit exemplum ut bene quisque quod aliqui in tanta
 ter amissurus est prope reddere deo cum ratio postulat non dubitet quod
 cum nullate aut prope indigeret aut cogatur pauperibus quibus nihil
 nisi penam debebat tam preciosam vitam vniuerso seipsum tantam scilicet pro persona
 tanta voluntate dedit. **B**onustum propter iniquas desiderio meo. Sed sustine
 ut queram quidam quod quous forsitan putas querere non tam inimp
 tuum melius est quid videam si amicus queratur. Dicitur quod quando mortuus est dedit
 quod non debebat sed nemo negabat melius illum fecisse quam hoc exemplum ta
 liter dedit et magis hoc placere deo quam si hoc non fecisset aut diceret eum
 non debuisse facere quod melius est et quod magis deo placere intellexit
 et ideo quod assensum eum non debuisse deo quod fecit. et quod melius est et magis
 placere deo cognouit ipsum cum creatura debeat totum deo quod est et

quod sit et potest. Quia creatura nichil habet a se quod tam illi concedit & ali
quid licet facere et non facere. Sit illi ita suum esse utrumque: vel licet alter sit melius uen
tum tamen exigitur determinate sed siue faciat quod melius est siue alterum
debe facere dicitur quod faciat. Et si faciat quod melius est primum habet quod potest
dat quod suum est. Nam cum uiginti melior sit coniugio neutro tamen ab homine deter
minate exigitur sed et qui coniugio datur et qui uiginti suare manuile quod faciat
debe facere dicitur. Nemo enim uiginti siue coniugio datur eligi non debe sed di
am quod quod manuile hoc antequam: aliquid hoc statuatur hoc facere debet
Et si uiginti suat proutaneo munere quod offert deo primum exigitur
Cum ergo dicitur creatura debere deo quod melius sit et potest si intelligis ex debito
et non subaudiis si de uiget non est prout uer. Siquide ut dicitur non debet homo uiginti
ginti ex debito sed si manuile debet: datur coniugio. Quod si te mouet obuium
quod est debere nec potest id intelligi siue aliquo debito. Sicut quod sicut coniugio
potest et non potest et uiginti aliquid datur non quod sunt in rebus ubi datur sed quod
si malis ita et debet. Quippe cum dicitur debet pauperes adiuuare. Elinam ac
cipere non est aliud quam diuites debet pauperibus elinam impedere hoc
hoc namque debitum non est exigendum a pauperibus sed adiuuare deus quod de
omnibus debere potest non quod se in aliquo sit debitor sed quod omnia debet
illi subesse et debent facere quod uult quod uult debet esse. Ita quod uult aliqua
creatura facere quod suum est facere et non facere de debet facere quod quod ipse uult debet esse
Domini itaque: ihesus cum morte sicut diximus sustinere uoluit quod et suum erat
ex pati: non pati debuit facere quod fecit quod quod uoluit fieri debuit et non
debuit facere quia non ex debito. Neque quod ipse idem est deus et homo secundum humanam
quid natura ex quo homo fuit sicut accepit adiuua natura quod alia est ab huma
na esse suum quidque habebat ut nichil debet dare nisi quod uolebat sed prout nam
vero sic accepit habebat quod habebat et sic perfecit et sufficiens erat ut nec aliquid
quam retribuere debet nec ut retribuere dare indigeret. **B** Aperte nunc video
quod nulla ratione seipsum morti ex debito sicut rationem meam habebat: manere dedit ad
honorem dei et tamen facere debuit quod fecit. **H**ic itaque: ille totus est in
quare quod idem ipse est deus filius dei ad honorem suum seipsum et sicut pater
et spiritui sancto obtulit: et humanitate: suam diuitiam sue que bona eademque
autem prout namque: et tamen eadem ipsa ueritate manentes apertum loquamur quod
uolumus dicitur sicut usus sit quod filius sponte seipsum patri obtulit licet na
quod modo aptissime de quod mona prout totus deus tamen sed hominem se obtulit
Intellige et prout pater et filii in eadem quidam in cordibus audierunt cum prout
filius hoc modo prout nobis postulare de pietas se. **B** libetissime accipio

Isaia nunc put possum quanta inde ratione sequat luana. 19. **H.**
Saluatio **B**ad hoc tendit cor meum namque huiusmodi in deum intellige ipam
 tamen ratione confectione ut uolo fieri **R**edimam autem sic quod filius propter deum
 non est opus exponere **S**ufficiens pater **E**um autem qui tantum domini
 pater dicit deo sine retributione debet esse non iudicabis **B**ymo autem nunc est
 in deo ut pater filio retribuatur alioquin aut in iustitia uidetur et si nollit aut in
 potens si non posset que ad deo aliena sunt **H**uiusmodi retribuunt aliam aut dicit
 quod ille non sit aut dimittit quod ab illo potest exigi plus aut quam tanta
 rem filius facit omnia que patris erant sua erant nec unquam debuit
 quod illi dimitti possit **R**ud **G**nulli rei egeni et cui non est quod daret ut dimitti
 possit **B**ex una parte uideo retribuendi necessitatem et ex altera impossibilitatem
 quod et nunc est deum reddere quod debet et non est quod reddat **H**Si tanta et tam
 debita merces nec illi nec alii reddi inuani filius tanta rem fecisse uide
 tur **B**neptias est existimare **H**mae est quod ut aliam alii reddat quod illi non
 potest **I**neuitabiliter sequitur **H**Si uoluit filius quod ei debet alii dare po
 terit ne pater iure illum prohibere aut illi cui dubit negare **B**ymo et
 iustum et necessarium est **T**elligo ut cum uoluit dare filius apertum reddat
 quod et filio quod suum est dare libet et propter quod debet non nisi alii reddere potest
Huiusmodi conuenientia fructu et retributione sue mortis tribuet quam illis pro
 quos saluandos sicut in uita nos donauit hominem se fecit et quibus ut dicitur
 mouendo exemplum moriendi pro iustitiam dedit **F**rustra quippe imitatores est
 etiam si eius imitantes non erant aut quos iustitia faceret heredes debita quod
 ipse non eger et exordium sue plenitudinis quam pater et frater suos quos as
 piciat tot et tantos debuit obligatos egestate claudere in profundo misiam
 huiusmodi dimittit quod patris debent et dicit quod propter peccata carerent **B**uichil in
 uabili **M**ichil dulci **M**ichil desiderabili **M**ichil audire potest **E**go quidem ta
 tam fiducia ex hoc concipio ut iam dicere non possum quanto gaudio exultet cor
 meum uidetur enim michi quod nullum hominem reiciat de aere sublimi nouo
 accedente **H**ita est si accedit sicut oportet quod ad monium aut sit ad tante gratie p
 ticipatione accedendum et quo sub illa uiuendum nos ubique patrum scriptura
 docet que super solidam ueritatem quam deo donante aliquando propter
 uelut supra firmum fundamentum fundata est **B**ed quod si hoc edificatum super
 firmam petram fundatur **H**uico me aliquotulum tunc satisfecisse quoniam qua
 uis hoc melior me plenius facere possit et maiores atque plures quam meum
 aut mortale ingenium comprehendere valeat huiusmodi rei sunt rationes **P**alam et
 est quod deus ut hoc faceret quod diximus nullate indigebat sed ita ueritas in

mutabilis exagebat. Licet enim si quod ho illis fecit deus fecisse dicitur propter omnia
tempore deus tamen non exagebat ut de celo descendere ad uincendum diuinitatem
ut punitiam ageret contra illum ad liberandum hominem sed ab homine deus
exagebat ut de diabolo vinceret et qui peccatum deum offenderat punitiam sa-
tisfaceat. Siquide diabo nec deus aliquid debebat nisi penam ne ho in vice
ut ab illo virtus illum reuocet sed quicquid ab illo exagebat hoc deus debet non
iam vero dei que tibi puer videbat tunc **¶** Diabolo .xx.

Iusticia dei et peccati hominis considerabam? tam magnam tam con-
dem iusticie inueniunt? ut nec maior nec minor cogitari possit. Neque quid
incommodum intelligi ualeat quam cum peccatorum tormentis et sine dampna
et unde seredimatur non linea deus pater dicit Accipe unigenitum meum et de p-
te Eripe filius tolle me et redime te. Et nunc hoc dicit qui nos ad patriam
fidem vocant et trahunt. Quid etiam iusticia
maius omni debito si debito deus affectu di-

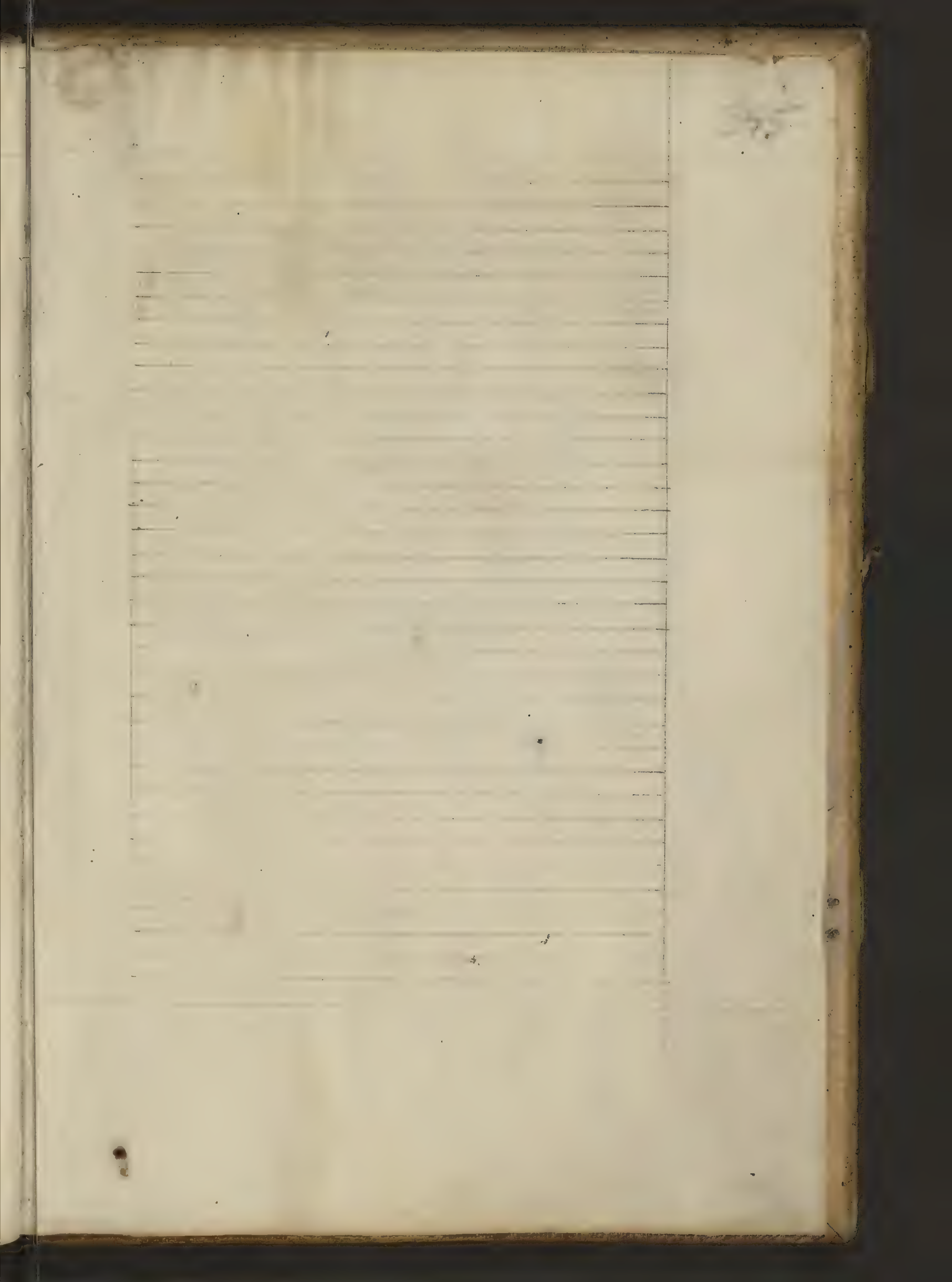
gitur tunc deus pater
mutat omne debitum
impossibile .xxi.

Diaboli ratione reconciliacione de qua quoniam
intelliges si diligenter humanam consideres. Sicut enim ho non potuit re-
conciliari nisi per hominem deum qui mori posset propter iusticia deus restituit
quod peccatum hominis restituerat per deum ita angelus dampnatus non potuit
saluari nisi per angelum deum qui mori posset et qui punitiam deo reparet quod
aliorum peccata abstulerunt. Et sicut ho punit hominem qui non est eiusdem
generis quodammodo et deum est nature non debuit releuari ita unus angelus
punit angelum saluari debet quodammodo omnes sunt homines ne qui non sunt
eiusdem generis sicut homines non est sic sunt omnes angeli de uno angelo quod
admonet omnes homines de uno homine hoc quod mouet eorum restauratores quod si
caderent nullo alio nate ut caderent ita nullo alio adiuuante ipsi debet
quod est illis improprie aliter enim indignitate quam habitum erat non potuit
restituere quod sine alieno auxilio pietatem suam qua acceperunt stetit
inuitate si non peccassent. Et uia propter si quis optima saluatoris in re de peccatoribus
usque ad illos aliqui debet extendi rationabiliter conuenit quod rationabiliter dea
pietate quod non dico quod pater mortis eius omnibus hominibus et angelorum pietas
sua magnitudine non preualeat sed quoniam perditorem angelorum et

releuata com iusticia

Rationabilia et quibus melius **¶** Illis ratione repugnat .xxii.
tradita possit que dicit omnia michi videntur et per omnia quomodo qua
prosum? solutione quidam in nouo veterique testamento continetur probatu
intelligo. Cum enim sic probes deum fieri hominem exuitate ut etiam si
remouea? pauca que deus libris posuit ut que de tribus dei prois

et de adam tetraginta nō solum iudeis sed et pagano sola iūne passas npe
idem deus sū nouū condit testamentum et vetus approbet sicut ipm vate
et necesse est confiteri ita mēi quod nullis contine' veni eē p' aliquis dif
ficili. **S**iquid dīam' quod corrigendum sit nō remio correctione si
incommodabiliter sit. Si aut veritatis testimonio roborat' q' nos inabile
in omne existimam' deo nō nobis attribue debem'. Qui est benedict
in secula seculorum amen. **Explicit lib' i' in seculum. Cuius homo**
Iste liber est agn' Jacobi d' zaborow dicit' dicit'

Adm p
 Sicut
 June
 utatis
 uene
 lathu
 unum
 Cu
 mit f
 is die
 is et
 Ionn
 ia p
 oute
 pfo.
 ro t

Nonnulli in nra dyoc^o constituti ad quos pntes puenierunt. Sicut in dno sempernam
remissiones videlicet et indulgentias ad debitum summatum deo et honorem satis
facta ipse constituit xpianus assidue saluatoris gratiam precibus implorando tanto
pntes igitur ut ecce sancti Hippolyti martiris in Sagba diligencius
ad dictam etiam in eius festiuitate ac in Natiuitate dñi nri ihu xpī Circūcisionis
Inuencionis videlicet et exaltacionis eius ac etiam in omnibus festiuitatibus
vitatatis atq; bñorū petri et pauli omniū apłorū necnon et euāgelistarū michael
iheronimi. Seuerini. Viti. Veneciani. Adalberti. procopii. Quinq; fratrum ac
Katharine. margarethe. Agnetis. Dorothee. Ludmille. Lucie. Elizabeth. Undecim
sanctorū causa deuocionis pegrinacionis vel oracionis deuote accesserint
interim deo ecce curauerint et oracionem dñicam pro omnibus fidelib;
erunt faciliatim necnon qui ad fabricam ornamenta summaria seu quous alia
diebus et festiuis deuote interfuerint seu qui oscurum pacis in dea ecclesia
pntis et dñi dñi Marci. Quarti. Romani. Imperatoris. semp Augusti. et Boemie
Boemie ac pro nra clerici nobis quissi. Rector deo ecce. Cano. nra
tina pulsacione campane flexis genibus ter Ave maria deuote dixerint ac
in contricione interfuerint quocienscūq; vel vbiūq; pñssa vel aliquid
apłorū auctoritate consi. Quadraginta dies demunctis eis penitentijs
anno trecentesimo sexagesimo octavo die tercia mensis Junij.

IV

[Faint, mostly illegible text in a Gothic script, likely a medieval manuscript. The text is arranged in several lines across the upper half of the page.]

[Faint handwritten text at the bottom left corner, possibly a signature or date.]

